

MERLINI
COCAII

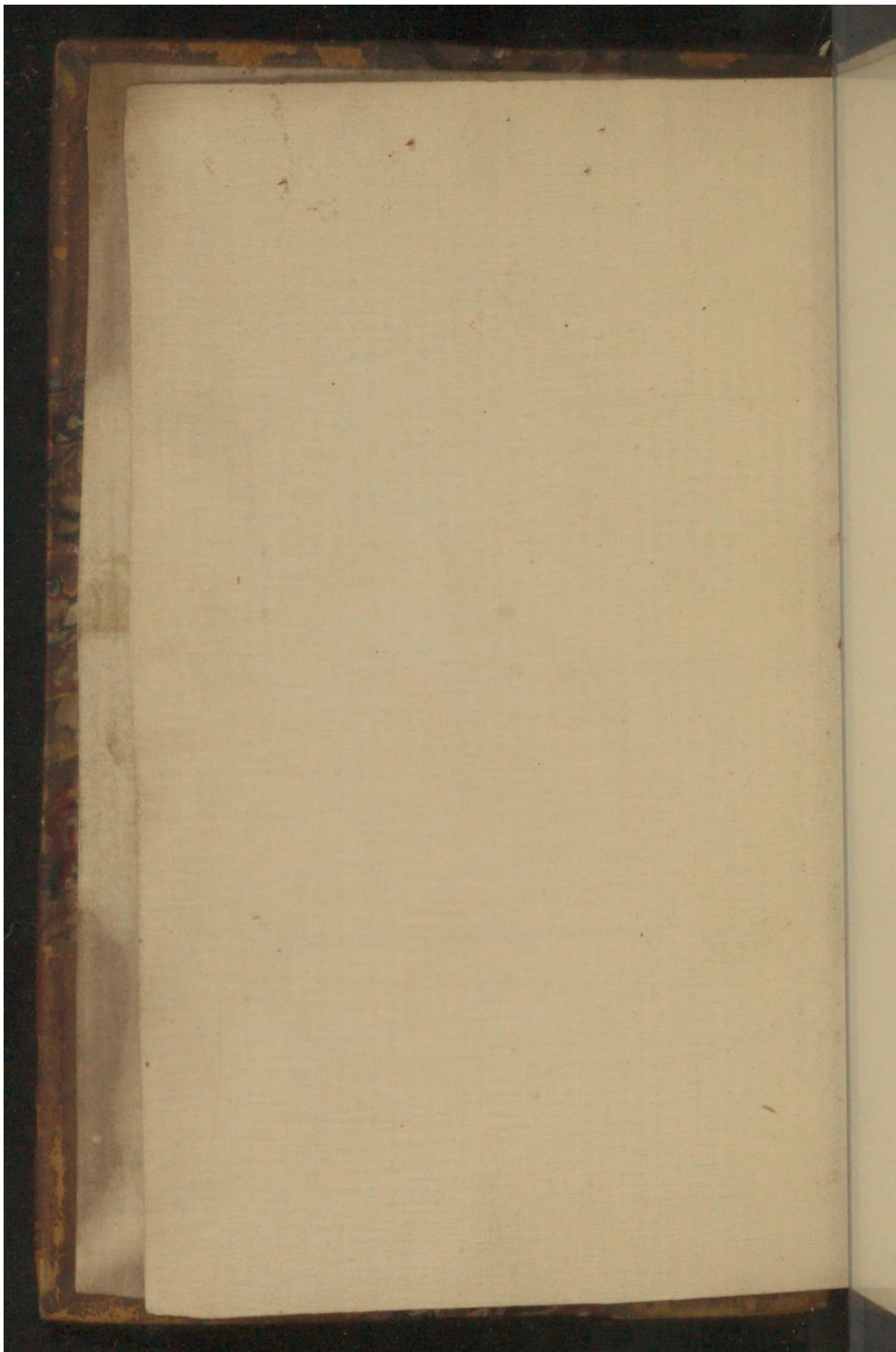

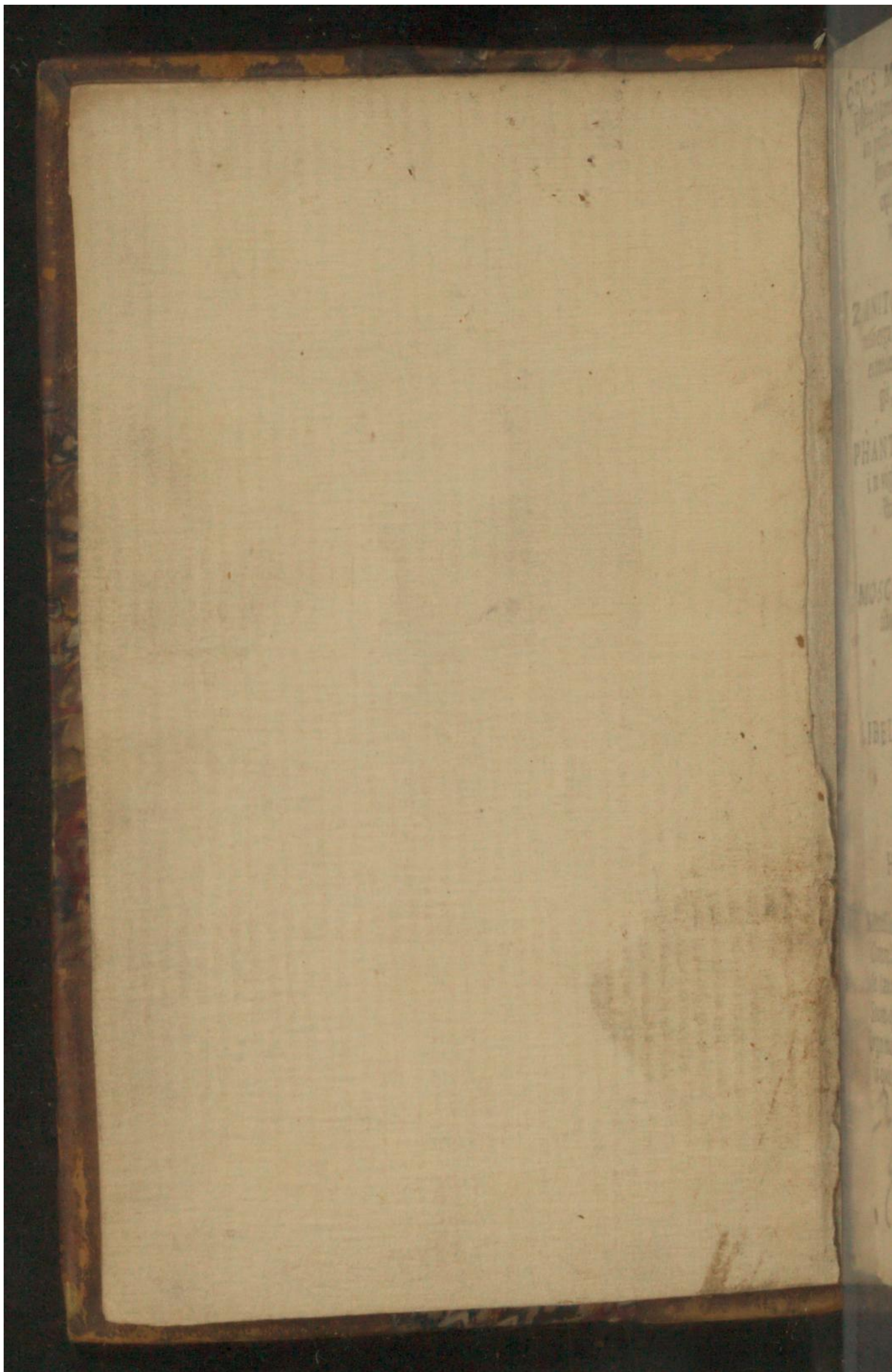

V. III

by Teofilo FOLENGO

"Merlino Coccai" pseud.

OPUS MERLINI COCAII Poetę Mantuani Macaronicorum, totũ in pristinam formam per me Magistrum Acquarium Lodolam optime redactũ, in his infra notatis titulis diuisum.

ZANITONELLA, Quę de amore Tonelli erga Zaninam tractat. Quę constat ex tredecim Sonolegijs, septem Ecclogis, & vna Strambottolegia.

PHANTASIÆ Macaronicon, diuisum in vigintiquinq; Macaronicis, tractans de gestis magnanimi, & prudentissimi Baldi.

MOSCHÆÆ Facetus liber in tribus partibus diuisus, & tractans de cruento certamine Muscarũ & Formicarũ.

LIBELLVS Epistolarum, & Epigrammatum, ad varias personas directarum.

HEXASTICON Ioannis Baricocolę.

Merdiloqui putrido Scardaffi stercore nuper
Omnibus in bandis imboazata fui.
Me tamen Acquarij lodolę sguratio lauit,
Sum quoq; sauono facta galanta suo.
Ergo me populi comprantes soluite bursas,
Si quis auaritia non emit, ille miser.

Giuseppe Misinelli

MER
C

EPISTOLIVM COLERICVM Magistri Acquarii ad Scardaffum Zaratanũ Merlini poematis corruptorẽ.

AVDABILIS & obseruabilis apud antiquos vsanza fuit, vt in suarum frontibus epistolarũ, aliquam salutationem percupiant & ascribant recipienti eas cõdignam. Quã igitur salutem vt huiusmodi mantineamus costumamẽtũ tibi sbudellatissime Scardaffe conuentẽtẽ mandabimus? An dei grãm? minime, quia Christũ Sanctãq; Mariã renegasti, an corporis bonã valitudinẽ? absit, es etenim (vt diu sbaiafasti) consumatissimus Herbolattus, & Auicenã Hypocratẽ Galienũ Mesuen totũ auantaris imprendisse, & ideo de sanitate conseruanda non vllum tibi habes mancamentum, nã (teste plotino) male guaribit alios, q sibi medemo infirmanti dare soccorsum neqt. Verũ tibi cõgrũ illud disticon inueni.

Dens tibi si caderet quoties fers ore bosiam
Iam tua non posset pane ganassa frui.

An tibi richezzam denariosq; desiderem? ad propostũ, nequaq̃. Te nãq; per botegas toga brocata decorũ, colana torquatũ, supra Mullettam caualcantem sepe sguaitamus obseruamusq;, non tibi, Mullettęq; tuę polimẽta desunt, non staffiles recamati, millibus & stringulis ornati. Qua propter richissimũ te arbitramur. O si teipsum considerares, quã bellum nobis de te spectaculũ prebes, quũ passu portantino tich tach pedibus sonantibus hinc inde p Vrbem cursitas. An tibi filios optabimus? nec ita, quãdo quidẽ castratus es, nam dum in arte castratoria te peritũ iactabas, quẽdã soldatũ lergnã patientem eunichizare

presumpsisti, credens (vt vsaris) aliquē ditesticulare Porcellum, illi miserulo genitalia simul & animā cauasti, Porro soldati ceteri nō pocū tua pro imperitia sdegnati, te nasconditer pigliarūt ligaruntq́;, ac sine tātistenais, ferrisq́; affogatis, tibi castronato baricocolos extirparunt, fadigāq́; filios generandi penitus abstulerunt. Hinc tibi supra pilastrum quendā carmen attacatum fuit, creditum poetę godii.

Legis adimpletor meritat Scardaffus honorē,
Vult oculū pro oculo, pro pede vultq́; pedem.
Sic dum testiculos morienti taiat ab vno
Milite, testiculos prębet & ipse suos.

Ringratiandus tamen est magister Zucconus peritissimus castrator, qui rogatus, nisi tradidisses aiuttū, tirasses merito sursum (vt aiunt) calzas, Ergo nec huiusmodi salutatio conuenit, homini docto, ricco, castratoq́;. Tanta deniq́; fantasticatione cerebrū gratani, quod pulchra, quod sufficiens, quod omni laude dignissima per me salus retrouata est. Accipe igitur frater mi Scardaffe, mi frater dico, quem super furcas tam filialiter & voluntariter appicatum viderem, & crocitantes cornachias effossis oculis nutrientem. Mi deniq́; frater, cui cancarorū quattuor Galeas desidero, cui quantas per contadinorū copias sentimus nominare giandussas angonias codosellas desideramus in corpore, talibus namq́; gratiis (sunt.n.gratię gratis datę) perfectior, & praticatior Herbolattus euaderes. Sint itaq́; tua salus infrascripta mala, quę Merlinus noster in quartadecima Macaronice loquens de Saturno ait.

capitis dolor, Hydropisia.
Mazzuccus, lancum, carbones, morbida pestis,
Angonaia, malum costę, quartanaq́; febris,
Flegma, tumor ventris, vermes, coliciq́; dolores,

Petra vesigarũ, cancar, giandussa, bognones,
Franzzosus, ferse, cagasanguis, Rogna, varole,
Defectus cerebri, rabiesq; frenetica, clauus,
Stizza canina, dolor dentorum, Scrofa, Puide,
Goitones, postema, tumor vel lergna vocatur
Testiculi, brosole, tegnosaq; codega, lepra,
Schelentia, gule sicitas, tum pectoris Asma,
Sanctiq; Antonii morbus, morena, podagra,
Tisica febris, Mugance, tardeq; pedane.
Hec itaq; Saturni familia tua sit salus mi dilecte Scardaffe, quia iuxta meritũ, dãdum est precium, nec tantum hec eadem in tuo corpore desideramus. Verũ tũ in famiglia & parentela tua, tum in amicis benefactoribus & tibi benefacturis appeto, quis non ista fideli percuperet familiari? Vt autem sis felicior, hec irremediabilia fore velimus, & in his voluptatibus te nestoreos agere dies diui concedant. Vin scire quod tuum beneficium erga me sic bene tibi desiderare cõmonuit? arrige aures bricone. Diuinũ quippe volumen Merlini Cocaii mihi furtim surripuisti, Mox omni latrina merdolatius imboazzãter ad lucẽ venire fecisti. Audiat Terra, Celum, Mare, Plutoq; causam falsificationis eiusdem voluminis preclari, & subtiliter vniuersis tue sceleraginis rebus fantasticatis, iratus ceteris arbiter te summo de troni solio fulmine deuoret. Scelerate, proterue, Ribalde, Ladro, sacrilegiis plenissime, Venisti iam pridem ad me nescio quibus lusenghis petere veniam, ne te amplius per expressum Zaratanum, subdolũ, falsum, ribaldonem, manifestarem, Quãdo qdem quotidie sentiebam te sup bancos & pulpitos predicare & zaratanizare, vbi vendebas bissolos impiastros cerottos de stercore canis compositos, probãs esse optimum ad expellendam rognã Cerottũ. Auantabas qn etiã te

ſanare absq; braghierio rotturas, cauare dentes, fecundare mulieres, purgare oculorũ pannos & catharates, extirpare petras, & oĩa hec absq; dolore faciebas, immo facere dicebas, quosdam componebas siroppos, pilulas, vnguentos, cõfectos, quos falſo appellabas Dragãtes, Dyaquironem, elefanginas, crocias, aureas, ſine quibus & cetera. His ego tuis ribaldariis motus, ꝑ quas nõ modicas acquirebas pecunias & homines perimebas non tuli, imo te ꝑ ſtrionẽ publicaſſem, ni ſubito veniſſes ad veniã. Ego benignus ceſſi, mox humiliter noſtris in penetralibus accepi, vbi noſtras lucubrationes aliquãtillas oſtẽdi. Tu tamẽ fraudolẽter me inaduertẽte poema preclariſſimi poete Merlini Cocaii Macaronicũ robaſti, corrupiſti, falſificaſti, & multa non ſua interpoſuiſti, & plures libros ſurripuiſti, quos tibi tribuere volebas Manigolde. Furcifer, maligniſſime, Eſſet enim ſacrificium non modicum deo gratum te scortegare, homo peſſime, non homo, ſed beſtia, diabolazze, preterea ſic imboazzatũ, caſtratum, totum ab illo mutatum ſtampare feciſti, Quid promerebat Vates inclitus ſic a te viciari? Vtiq; cauſa vindicandi te, quoniam tuas inſectabar malignitates? Simulator peſſime, quẽ de Ganelonis maganzeſi natuz indico, & quez patefacturus ſum per Barrũ, ꝑ ladrum, per Roſianazzum. Vade in malã crucẽ, & quãtũ Ouidius naſo deſiderat in ibin multiplicatum millies in te nunq̃ deficiens veniat.

EIVSDEM MAGISTRI Aquarii Lodole ad illustrem dominum Pasarinum Scarduarum comitē, de vita & moribus Merlini Cocaii, & de inuentione huius voluminis.

DVdum serenissime princeps adeo meum imbalordasti ceruelluz, vt tibi decatatione voluminis huius aliquid ispienare velim, quod de memoriȩ cadastris quasi mattus cascarim. Quamob rem ne tātū mihi amplius tribuas impazzū, accipe rem, non quā orecchis, aut naso, audiui verum his manibus pertoccaui. Iam pridem nosti quātū ego sim in curiosare, Mundum sollicitus, diuersasq; rerum proprietates, & hoc herbolattos, dentiūq; cauatores, braghirorum conciatores maximamēter condecet. Accidit nos aliquāti Herbolatti Armeniā versus nauigabamus, causa retrouandi radices, herbas, lapides, vermiculos, & huiusmodi facendas ad conficiendā Tiriacā bisognatissimos. Erant nobiscum super eādem medesimāq; Garauellā, seu Barcam ītelligibilius dimandādā Magister Saluanellus boccatorta. Mag. Dimeldeus zucconus, Mag. Ioānes baricocola, Mag. Buttadeus grata rogna, & ego magister Acquarius Lodola. Erant prȩterea quattuor praticatissimi artis physicȩ Giudei, Samuel videlicet, Nabaioth, Helcana, Ruch. Isti oēs insimul ȩquoris schenam trauersando schanezzabamus. At pluribus exactis giornis, ventorum cōtra riatio tanta surrexit, & pluuiarū discrepātibus ventositataz fulminibus tanta fluctuatio nos accoiauit, quod ad quādam inhabitatā, & in herbosam Terrā nostra tandē Garauella se nolendo inzzapellauit. Ibi ergo nescio

quo portu recepti, anxii, ſtracchi, affamati, ba-
gnati tãdem deſmontauimus in ſabionigeram
littoris spiazam, & aliquanticulũ repoſſati, ſur-
reximus ad inueſtigandam loci ꝓprietatẽ. Tere
nus erat primamẽter arenoſus, vnde ſoltum pi
gnarũ intrauimus boſcamen, inſofribilẽ caldũ
Phœbus illic sparpagnabat, quapropter tũ pro
maris balordimẽto sbalãzãtis, tũ ꝑ ſolſticii boi
mento, ad cuiusdam ſmiſuratę Mõtagnę cauer
nam preſtiter confugimus. Quę primo in intra
mẽto guardantibus intro, nõ pocã mẽtis caga-
rolam incutiebat. Verũ gaiardos aſſumẽtes ani
mos deliberauimus accepta prius victuaria, nec
non lanternarũ luſoribus, illã finaliter incurio
ſare. facto itaq; ſigno crucis Magr̃o Saluanello
dauantũ eunte ſubintrauimus, & caminãtes, ca-
minãtes ſemper magis ad basſum andabamus.
Poſt duorũ caminamẽtũ dierũ, ecce vetuſtas ca
dauerũ gãbas, teſtas, brazzos, spallas, variaſq; di
uerſorũ animaliũ acatauimus oſſamina, q̃bus
calcatione pedũ trapasſatis, antrum spacioſum
cũ duabus de brunzo portis mirę lauoratis ac in
tertaiatis aspeximus, hic dubitatiui ꝑ horã vnã
remaniuimus, q̃s prius introgredi baſtaret ani-
mo; reſembrantes illis sgnauoliloquis gattis
qui concilio facto, cõſultauerunt Apolinẽ quis
Mezeni ꝑſuttũ prior asſaltare deberet, aut ma-
gis asſomiabamur Toppis vel Soricis, q̃ ſortem
buttarũt, qualis foret attacaturus Sonaliũ ad-
uerſanti Gatto. tandẽ ad guiſam pegorarũ vnũ
ꝑſemptuoſiorẽ aliis ſeguitauimus. Imus hinc in
de ꝑ illam cerchitantes grotã, vidimus incudi-
nes, martellos, tenaias, scarpellos, & hęc ſimilia
multũ rugine facta, vidimus inſuꝑ gãbas schin
eas teſtasq; homininas quanta marauigliatio
ne afficiebamur tu ipſe penſato. Vlterius ꝓcedẽ

tes ecce (mirabile dictu) marmoricias vndecim adnumeranimus sepulturas, quarum granditudinē nō meū est calamo distorchiare. Sup illas āt porphidina tabula ficcabatur pendula qua litterulis antiquis & indoratis hoc Epigrāma cōpositum per nostrum Merlinum Cocaium poetam mantuanum sculpabatur. Lege.

Hos sculpsit tumulos Merlini dextera vatis,
  Magnanimos posuit sub quibus ipse duces.
Qui phlegethonteas superis cędētibus vmbras,
  Lustrarūt, & res, quas ego cunq; cano.
Scripsimus exametro baldēsce poema cothurno
  Non tamen ad metā sors tulit ire suam.

His dudum subtiliter fantasticatis, Epigrāmata sepulchrorum sigillatim plegere comēzanimus, erant (velut dixi) lapides vndecim galantiter & strasozatę psculpturā fabricatę. Quarū in medio formosior aliis sepultura, sup quattuor leones bronzineos eminebat, & in porphidina monumenti bianchitudine talia notabantur carmina. Lege.

Baldo nempe graui sum debilis vrna sepulto,
  Quem nihil infernę terruit vnda stygis.

Ad manum dexteram ipsius sepulchri candidissimus alter Tumulus a q̄tuor biāchezātibus sublevabat colūbis, hoc ēt intaliatus metro. Lege.

Semper apud Baldū contēpto patre Rubinus
  Vixit, & a tumulo non procul esse tulit.

Ad sinistrā ṽo eiusdē sepulchri baldēscis aliud virgulatū, ac totū discoloribus intravaiatum vidimus sepulchrum, in quattuor gattis soriamis apostātem, vbi disticon subseguitas legebat.

Vixi prędator Cingar, sed lapsus ad orcum,
  Fleui, mens fletus cępit et alta meos.

Apud Rubini marmor talis quoq; versus in quodā saxo notabat, ad guisam furni fabrica

to, supraq; quattuor grandes et parvas, grossas et subtiles trevellas sustentato. lege.

Captus ab egregio Baldi Philotheus amore
Dicor, hic ossa petram spiritus astra tenet.

Nõ procul apud Cingaris lapidẽ hos annotatos versus in faciem tumuli ab aliis differẽtiantis, (erat eniz plus altus q̃ lõgus) vidimus. quẽ Cirtes et Medea metallicię sustẽtabãt anxiositer. lege.

Si me semicanẽ fecit natura, quid inde?
Falchettus vidi tartara, cerno deos.

Quapropter hac ꝑ versifichitudine cõsiderascebamus eũdẽ Falchettũ extitisse semimastinum, apud quem pulcherrimum saxum, totũ vignaꝝ maderis circũtorchiatũ inspeximus supra duos canes ẽ duo hircos ꝺpositũ, sic epitaphizatũ. lege

Nobilis Hircanus dedit huic sua mẽbra sepulchro
Cui nutrix mater Cingaris ipsa fuit.

Apud eandẽ Hircani sepulturã carmen istud herebat lastrę calcedonii, et pondus marmoris q̃tuor lincęs maculosę obliniosęq; sustẽtabant.

Infans vt Baldo vixit Moschinus, homoq;,
Si ditem haud secũ viderat, astra videt.

Non procul ab ipso Monumentũ aliud sublime fundabatur suꝑ quattuor noctinagos vesptiliões corpe vastos, et hoc signabat epithaphio. lege.

Hic Vinmazze lates, Centaurus q licet esses,
Non tamen a superis destituare bonis.

Ad aliã vero partẽ apud philothei bustũ sic in marmore semi nigresacto, et semi rubefacto carmen habebatur, sub eodemq; sepulchro puella illisa et depressa gemebat. Lege.

En ego lironus subiens Arheronta, latroni
Flens vidi pęnam quę mihi danda fuit.

In aliam quoq; bandã in Vrna vel potius in maximo botazzo prosam istam vidimus inscriptam vino, vt ab odoratu pensari poterat.

Nec in cęlo gratia, nec in inſerno pęna, datur
Boſonibus, Hic ergo viuam bocalus.

Obſtupefacti pro huiusmodi Epithaphio, delibe
ramus euoluere petrã inſtar Cocaii ſtopantem
os Vrnę, quo facto, cernimus en hominem ma
grefactũ, barbatũq; vsq; ad vmbilicum, ẽ inſuꝑ
ludentẽ ſecum more magatellantis cum gallis,
bechiris, non vllisq; fraschulis. Quid me, inqt,
moleſtatis deſuiatisq; ? ad quem nos, qualis ẽ
cuias es tu? ẽ ille, ſum qui fui, ſed ero qui non
erã, ſi dederitis quod non dediſtis. Nos verbum
ęnigmatizatũ, ẽ dignũ ędipodensci ſplanatiõe
admirati retulimus, dicclarius. Tum ille ſuspi-
rans, Nulla grã datur in cęlo buffonibus, Buf-
fonus extiti, quo nec cęluz, nec infernus posſunt
me ſuscipere, in vobis tamen humanis hoc pen-
det arbitriũ, ſi boni aliqd ꝑ me feceritis ad cęlũ
ꝑgam, ſi malũ imprecabimini preſtiter in infer-
num ſtrasſinabor, videte vos. At nos, quid vis?
bonũ aut malũ? ẽ ille quod naturaliter homo
deſiderat, quo dictio ſic mutus conticuit, vt ab
eius vnq̃ bucca potuimus nientũ vlterius accipe-
re. Itaq; frater quidã Gelminus q nobiscũ ade-
rat pſalmos, hymnos, reqez ęternã dona eis dñe
ẽ a porta inferi barbottare comenzauit. Vnde
nobis adſtantibus ille corpore desligatus ad cęlũ
squadras inter ętherias ſemper godituruspasſa
uit. Nec pochinum imparauimus, homines bu-
ſones partem nec in cęlo, nec in inferno tenere,
ſed noſtrũ eſt orare pro illis, qui noſtras buffoni
zando melenconia serripiunt.

Nos perinde tranſeuntes vlterius, ecce maximũ
inſtar monticelli ſepulchrum de ſaxo vino scar-
pellatum, ſupra quattuor Vlmi ſiccos tronco-
nes apozatum, ſic scriptum.

Fracasſus cubitos longus quadraginta, ſub orco

Luciferi ad mundum cornua bina tuli.
In quibus erreptas quoniam duo mille ferebā
De penis animas pellor ab arce poli.
Ante fores celi supplex exoro tonantem
Vt mihi pro tanto crimine det veniam.
Iudicis at magni fuit hec sententia, tot stet
Annos fracassus quot fuerant anime.

His itaq; fantasticanter aīaduersis, huius nostri vatis Merlini aliquod querebamus indicium. Qui de stanciis diaboloꝝ qnq; libros composuerat. Post longā querositatem ē inuestigationez, vastum quendā cassonē vel dicimus confinum desotterauimus, quo securibus et manarinis spezzato, eiusdē nostri poete laureati Merlini thesaurū inuenimus, videlicet in arte Macaronica doctissima volumina, libros, librettos, libricolos, librazzos, et mille alios scartafacios. Ergo nos magis alegri q̄ si cresi dinaros catauissemus (qn̄ quidē nobis philosophis magis scientia q̄ pecunia granditer agradat) incepimus quadā animi voluptuositate ac ingorditate, modo hūc modo illunc scartabellare codicē. Erat aūt inter alia volumina liber aliis maior, de vniuersis rebus naturalibus tractans, non forsitan inferior Aristotelicis Platonicisq; sothiezzis. Erat insup alter de supernaturalibus, multis in argumētis Platoni contrarius. Erat volumen de striis et striabus, et hic non pocū contrariabat dominici nis fratribus. Erat liber intitulatus. Barinth. alter Transbarach. alter Rabaioth. alter Sgnirifot. alter Scarcacol. alter Cracricon. alter Striblafel. alter Argnaficoticon. alter Schinphoniapeliticonicon, et plures alii, quod de mei memoria cascauisse doleo, qui tractabant de fantasiis et argutiis et galantariis tam iocundis, ꝙ homines forsitan eloqui nō esset bisognosum, scio qd

dico qñ dico sanam. Inter alios hoc magnũ volumen de gestis et facendis Baldi recatatũ fuit, ꝗ in quandã capsettã vna cum faceto libello intitulato Moschea et Zanitonella gouernauimus, multa insuper epigrãmata, et epistolas nõ ante stampatas inuidia et rancore poltronis manigoldiq; Scardaffi, quę omnia (velut credere dignũ est) sibi attribuere in successu temporis volebat, suas tamẽ dessoteranimus magagnas, quẽ totũ per orbẽ vergognauimus, licet qd sit vergogna nunq̃ villanus, gaioffus, canis mastinus, asinus imparauit. Ipse magnũ volumen Baldi deturpauit, violauit, robbauit, et castrauit, vt supra diximus in epistoliũ ad medesimum Scardaffum. Cęteros aũt libros abãdonãtes in eodẽ capsone, deliberauimus ad barcã hũc trãsferre, sed aut deus aut diabolus non tulit hoc, nam cũ pariter omnes suppositis spallis illũ portare sforzaremur, tantus illico terremotus, et ventus, et petrarũ incussio sbattere comenzauit, ꝗ relicto cophino scapinare cepimus, dubitatiui quidem illã nobis montagnã adossum ruinare, tãdem extra cauernã retornati nõ vento terremotuq; rafinãte nauim descendentes intrauimus, et a littore nec bene discostati, vidimus illã miraculose natare terrã, et a nostris oculis iã quarãtas miliaros longe factã, et apud illã nõ amplius remedium est appropinquare posse, quoniã si marinari saltem ibi prendere portũ minazzãt, illico medesimus terremotus cũ tonitruationibus, et niuolorũ pturbatione mouetur. Ego itaq; propriã ad patriã retornatus, non audebã formidine quadã aperire capsulã illam, qua Baldense poema, et libros quinq; de inferno posueram, simul cum Moschea et Zanitonella. Tandem aĩatus aperui reperiq;, dum ergo multa secrutu-

dine studerem, ac pocū dormirē super illos, co-mentariolū meū, et argumenta cuiuscūq; libri composui, vniuiq; libros inserui cum prioribus Baldi gestis. Sed meam ob gentilezzā magistrū Scardassum ciroitum duxi, et occulte studioluz meū illi palesaui. Ladronazzus itaq; furtim et libros Merlini, et mea pariter comentaria sustulit, et inordinatos et male castratos imprimere fecit, īmo confusos, et iam non Merlini libros apparentes. Verum amicorū fauore suffragioq; meorum suas descoperui falsitates, & per rasonis forzā coactus fuit primū & verax volumen edere, nec bene tamen limatū, & multa quę in primo Scardassi libruzzo fuerant male dolata bene dolaui, primamq; in imaginē retornaui. Et hęc deniq; bastare possunt quantum de recatatione huius voluminis.

EN itaq; serenissime princeps, tibi modum reperitionis huius voluminis diffusę spianauimus, nec me id somniasse putato, quādoqdē plurimos tibi adducere possum testes, maxime coherbolattos meos. Infantasticabile vero nostri poetę sentimentum iam menses pene septem adeo sforzatus sum distorthiare vel magis creuellare, quod meū ingenium quasi (velut aiunt) de birlo cascauit. Singula tamen brancatissime ad vltimū attacaui, tantā philosophię, astronomię, cosmographię, musicę, nigromantię, phisicę, alchimię, sparpagnationem & doctrinā marauigliatus, vt nihil Pytagoram, nihil platonē, Ptolomeū, Boetiū, Zoroastū, Auicennā, Geber fuisse indicatū est. Preterea grandiloquacitationē, sermonisq; pinguedinē masticantes, Ciceroni Vergilioq; incagare presumimus. Nonne quandā parlandi brauariā & altezzā sua demonstrant Carmina? qd?

Raspantes nequeunt in stroppā stare caualli,
Hic nitrit, hic saltat, lassantq; sbrocare corezas.
Martinulosq; rotant curuas flectendo balestras,
Dantq; focū schioppis tuf taf sborrante balotta.
Hic gnacarę, pifari strepitant, cornęq; metalli,
Celsa fracassatę conturbant sydera lancę,
Poluificant nebulas pedibus repetando caualli.
Quid in pulcherrimis comparationibus adeo laudare conuenit Lucanum? ecce noster Merlinus quid de Baldo scribens ait.

Cum quali furia Taurus in amore Vedelli,
Millibus a canibus quum assaltatur in agro,
Nūc pedibus ferrat, nūc illos cornibus vrtat.
Et spargens sabiā magnos trat in aere calzos,
Oreq; spumigero cęlum mugitibus implet.

Iterum,

Qualis Vilanus cui nuper forza Botazzi.
Creuerat, humectat leuā dexterāq; spudazzo,
Verzelā stringit, fragilesq; retridat aristas,
Si descriptionē alicuius maritimę tempestatis quęris, quid tuum vadis rumpendo cermisonē circa primū ęneidos Vergilii dicentis?

Vna Eurusq; Nothusq; ruūt, creberq; ꝓcellis
Aphricus, en Merlinus ait.

Iam gridor ętherias hominū cōcussit abyssos,
Sentiturq; ingens cordarū stridor, et ipse
Pontus habet panidos vultus, mortisq; colores.
Nūc Sirocus habz palmā, nūc Borra supcchiat,
Irrugit pelagus, tāgit quoq; fluctibus astra,
Fulgure flamigero creber lampezat olympus.
Vela forata micant crebris lacerata balottis,
Horrendā mortē Nautis ea cuncta minazzant.
Nūc sbalzzata Ratis celsum tangebat olympū,
Nūc subit infernā vnda sbadachiante paludem.
Si moralitatē, laudabilesq; autoritates optas, quid Iuuenalē, Horatium, Terentium've scar-

tabellare bisognat: audi Merlinum nostrum.
Post damnũ pentire valet mihi crede negottã,
Dũ noua plaga tumet, ferro est taiãda rasonis.
Qui nimis indusiat, caldũ non mangiat arostũ
Contra fortunam grandis pacia videtur
Spingere Nauigium.
Nullus nempe labor dilectos lassat amantes.
Sum felix, omnis pro me vult ponere vitam.
Sum pauper, nullus pro me vult ponere robbã.
Quas natura negat vires, Amor arte ministrat.
Consiliũ nihil est hoc si quis negligit vti,
Consiliũ male dat, qui non bene suscipit illud.
Et Vulpes etiã vecchię quandoq; trufantur.
Non est vlla fides vnq̃ credenda vilanis.
Perdimus interea propter tardare boconem,
In trapolam tandem Vulpecula cascat.
propter dinarios homines sunt absq; pudore.
Est Villanorũ toleranda superbia nunq̃.
Plus Roma parit q̃ francia Gallos.
Femina vas sine fundo est,
Nam plus vita placet q̃ centum mille Tesori.
Vult nihil ambitio nisi vanos pascere ventos.
Ambitiosum hominẽ cernẽs dic esse Vilanũ.
Villanus mazzare virum pro pane patiret,
Qui nimiũ mãgiat, ne creppet, cingula mollat.
Nã qui famescit si parlat tempora perdit.
Tempus nõ remeat tacitis qui pręterit horis.
Cãdida Virginitas q̃ pulchro in corpore p̄stat.
Femineũ est plorare, virum decet esse modestũ,
Verum quę nobis patria est super astra locatur.
Est mala grandilitas pręter mangiare figaros,
Semper difficilis est scortegacio codę.
Non apud ardentes est paia tenenda facellas.
Dissimulare neq̃t nec fingere qsquis amator.
Hic amor ad stuã mandat finaliter omnes.
Non desperatę plage medicina catatur,

Est amor angoscę speties, mentisq; venenum.
Heu libertatis venditor omnis amans.
Crede mihi pocum Miles guadagnat honorē,
Qui spoiat pouerū decrepitumq; virum.
Quiquis est bellus putat esse bruttos
Iugiter altros.

Deniq; totum morale volumen retrouabis. Si curiositatē Astronomię velis, qd tātas metallici Rāmi sphęras? quid Euclidem conaris intelligere? Vide tertiam et quartam decimā Baldi macaronicē, qnquidē poteris ibi diffusius brancare, Ecce quid de Luna dicitur.

Cernebam Lunam maculosa fronte biancam
Distenebrare Maris scoios, terrę q; paesos.
Hanc seruāt medici quādo medicina malato
Dāda est, hec faceret quādoq; cagare budellas,

O eloquentissimū, o peritissimū poetā. Si quęris descriptionē battaiarū, rumorē, ordinē squadrarū, deniq; militię artē, lege primā, dęcimā, et decimā nonā, vigesimam primā Macaronicē Si nauale bellū, lege quintā decimā. Si artem magicā, decimā octauā, si musicā, & cosmographiam, vigesimam, Si Alchimiā, duodecimam. Sed nil dicimus de arte poetica, Vide quale principiū facit melius assaiū q̃ Vergilius.

Phantasia mihi quędam fantastica venit.
Historiā Baldi grossis cantare camęnis,
Altisonā cuius famā, nomenq; gaiardum
Terra tremit, Baratrūq; metu se cagat adossuz.

Sed volēdo cuncta declarare pulcherrima, totū oporteret adducere volumē i testimoniū, Tu ingeniose p̄nceps melius q̃ ispienare velim nostri. Verum super oēs quę in ipso fuerant virtutes, p̄pheticum habuit spiritum, nā de pōtificatu Iulii & Leonis predixit, deq; Gonzagarum felicitate, diuersorūq; nobilium suę ciuitatis. Tedet me

hoc nobile volumen ab illo nõ fuisse recognitũ, nã (teste Columella) Terra quo magis lauorat magis ingrassatur, Id probatur, quia (sicut Vergilius) multa carmina reliquit imperfecta. Atta mẽ solertia qua fungor ad melius quo potui primã in formam redigere curaui, Sed Scardaffi & auaritia & ꝑfidia multũ honoris detrimentu͡z perpessus sum. Scio quod multi admirati sunt quoniam nimis indusiauit ad lucem prodire, Incusanda est numoꝝ cupiditas, nã tpibus nr̃is virtus depressa tenet, & auaritia philosophię preposita est.

MERLINI Cocaii Apologetica in sui excusationem.

Quisquis est, o tu q meum hoc grassiloquũ ꝑlegendo volumen ridere paras, ride, sed non irride. quia si demẽter irridẽdo rides, alter Marguttus rideas irrisus. Verum quoniã experiẽtia nos omnes esse medici volumus, sic omnes aut interpretes, aut correctores librorum esse presumimus. Audiãt itaqꝫ huiusmodi correctores & faciles alioꝝ emẽdatores, & añ me corrigant apologeticam istã legere dignent. Ars ista poetica, nuncupatur ars macaronica, a macarõibus deriuata, qui macarões sunt quoddam pulmẽtũ farina, caseo, botiro cõpaginatũ, grossu͡z, rude & rusticanũ, ideo macaronices nisi grassedinẽ, ruditatẽ, et vocabulazzos debe in se continere. Sed quoniã aliud seruandũ e in Eglogis, aliud ĩ Elegiis, aliud in heroũ ge stis diuersimode necessariũ est canere, Verbi gratia, de rustico Zambello scribens dicam.

O codesella, vides illas Tognazze fomennas?
Cur sic sberlucent: stellis incago dauerum,
Nostrę someiant fomnę tot nẽpe padellę.

Iterum de barba Tognazzo.

Eſt verum quod nos o cara brigata chilo,
Venimus, vt nobis faciamus ſcire caſonem.

Hoc parlandi genus ruſticanũ ruſticis cõuenit.
Parlatio vero minus groſſa Tẽpeſtatibus mari
timis, bellorum deſcriptionibus, et quibusvis re
bus non ruſticanis applicanda eſt. Si tñ in aliq,
bus locis ſuccurrit loqui aut de deo, aut de ſan/
ctis, indignũ ẽ vituperabile eſſet nõ vti latinita
te aliqua, nõ tñ tam alta, quod videat̃ lapis pre
cioſus limo ſepultus, ẽ gẽma porcis ante poſita.
Ideo poſt Muſarũ macaronicaꝝ ſuffragia, quã
doq; thaliã innocare vbi condecet voluimus.
Mordebor tñ a multis, quod vtor carminibus
nimiũ incõpetẽtibus, maxime, ſe cagat adosſuʒ,
paſſare delaium, dicendo nientum, Nõ erat an
chorã, non erat appenã, ẽ innumerabilia quę
groſſolaniter proferre debemus. Immo verã ma
caronicen huiusmodi vocabula ſapiunt, nã quo
magis groſſiliora ſunt, eo magis macaronicaʒ,
adducunt elegantiã. et tanto plus intelligibilia,
quanto groſſolania. Vt quid enim Macarõ in
uentũ eſt: dicimus, ſe cagat adosſum, melius (fa
teor) dici potuerat, timet, ſed cur, inquã, fuit re
pertum Macaronicon: cauſa vtiq; ridẽdi, Ergo
ſe cagat adosſum poſitum eſt cauſa videndi, ẽ nõ
orandi, nã vulgariter dicimus. El ſi caga adoſſo
di paura, qñ quidẽ vulgare eloquiũ, eſt Macaro
nicis poetę latinizare. Sed dicet aliquis, voca/
bula fingis o Merline, qbus patria tua ſolet vti,
tantũmodo, exempli grã, doniare puellas, cima
re, tracagnũ, ẽ cetera quę tantum aut mãtuani
ce, aut breſſanice poſſunt ĩtelligi Reſpõdeo, qđ
veluti non oẽs aut Grecum, aut hebreũ, aut ara
bicum, aut chaldeum, aut deniq; latinũ ſimul
intelligũt, Ita nil miꝝ ſi cuncti mantuanicum,

aut Florentinicũ, aut Bergamascũ, aut todescũ, aut sguizzarũ, aut scarpacinũ, aut spazzacaminũ minime sciunt pariter intelligere. Vt quid ordinantur Cõmẽtatores ac linguarũ interpretes? Vt quid translatores? proculdubio causa splanãdi linguarum incognonẽtiam. Ergo non fas est me ipsum auctorẽ interpretare. Iterum obiurgaris me nõ sillabarũ quantitatẽ obseruasse, respõdeo iterum, quod veluti summope difert orthographia vulgaris et toscana latinitati Ciceronis, & Vergilii carminibus, Ita Macaronices regula difert a latina, sicut inferius videbis. Preterea si me ignorãtẽ, minime doctum, minime poeticũ repis & pbas nõ erras, imo cedo, & fateor id humeris meis põdus cõgruum nõ fuisse. Verũ qualem cognoscis talẽ tibi amicũ accipe.

Normula macaronica de Sillabis.

Normula sillabarum macaronicarum hec est. Vt quelibet vocabula vulgariter latinizata scribi debent in forma vulgari, sicut Orecchia, occhius, rozzus, razza, & innumerabilia. Latina vero vocabula suã obseruãt quantitatem, vt Caballus, focus, accendo & cetera.

Quelibet dictio macaronica, cuius prima sillaba duas habet consonantes, non herentes sequẽti sillabe sunt ad placitum, vt gridare, sbraiare, tracagnum, tamen non succedente uocali, quia tunc breuis esset, vt briossus.

Quelibet dictio que litterã .i. et .u. claudit inter duas vocales latine fit longa, vt Maia. sed macarõice fit ad placidũ, vt taiare, sbraiare. & cetera.

Quelibet aduerbia terminantia in .a. aut in .e. aut in o latine sunt longa, quãuis multa in .e. excipiuntur, sed macaronice sunt ad placitum. vt valde, longe, retro, vltra, erga, & ce. reliqua vero latinitatis, aut vulgaritatis orthographiã ser

uant, verbi gra, si hoc nomē aqua non potest latiniter aptari versibus, scribe vulgariter acqua, tunc de breui fit longa sillaba. Deniq; sicut Vergilius ac cęteri vates in arte poetica potuerunt alterare sillabas autoritate sua, vbi gra Reliqas, Ita Macaronicus poeta non minus hanc auctoritatem possidet circa scientiam & doctrinā propriam, vt catare, & cattare quamuis rarissime. Item macaronice potes duas vocales collidere in medium dictionis, vt curiosus, trisillabum facere potes, vt stare possit carmen.

Item sicut plurima vocabula diferūt a deriuatis suis quantū ad sillabas, vt sedes habet primā longam, & sedile breuē, Flagrū & flagellū, ita macaronicę dicemus frater & fradellus, Gagna & cagnola, & multa alia. Tamen de principio ad finem libri, repperies me latinę poesię & regulę summa cum diligentia adhęrere. Reliqua vero non bene tibi quadrātia equo animo feras, & hęc bastabilia sunt quantum ad sillabarum macaronearum Regulam.

MERLINI COCAII PROHEMIVNCVLVM, IN SVAM ZANITONELLAM.

Libriculum quicũq; capit, quem perlegat, istũ,
Cesset si nasum Rhinocerotis habet.
Non me nasutis, non meq; dicacibus edo,
Non quibus est humiles nausa videre libros.
Me legat amussim qsqs legit omnia, quisquis
Scit quia fert aliquid lectio queq; boni.
Lusimus ista puer ficto sub amore Tonelli,
Libriculi titulum Zanitonella voco.

MERLINI COCAII POETÆ

Mantuani Zanitonella, constans diuersis ex Sonolegijs & ecclogis pastoris Tonelli, qui pastorellã Zaninã ardebat.

TONELLVS AD LECTORES SONOLEGIA PRIMA.

ORTE calefabit gens me citadina vilanum,
Namq; Zoanine brusor amore mee.
Vel quod ego stallas vsus nettare boazzis,
Ardimentum habeam scribere quid sit amor.
Ac si non essem brancatus ab vngue putelli,
Qui sbolconadas tirat vbiq; suas.
Nemo super terrã mangiat mihi credite panẽ,
Seu contadinus, seu citadinus erit.
Quem nõ attrapollet Veneris bastardulus iste,
Qui volat instar auis, cecus, & absq; braga.
Et quãuis mea sit, quo scribo, penna badilus,

Sonolegia dicitur sonettus in vsu elegiaco, qui constat ex quatuordecim metris, veluti sonetti vulgares.

Badilus est penna villani, sicut

Et faciam drusias fossa cauando manus,
Nōtamen, ayme deus, potui scampare furorē,
Qui me sic docuit scribere quid sit Amor.

mus est penna na naroli.

Ad Zoaninam Sonologia secunda.

Prīmauerę descri ptio.

Tempus erat flores cum prima vera galantos
Spantegat, & freddas scolat Apollo brinas,
Sancta facit saltare foras Agnesa lusertas,
Capraq; cum Capro, cum Cane Cagna coit.
Stalladizza nouas Armenta Biolcus ad herbas
Menat, & ad Torum calda vedella fugit.
Boschicolę frisolat Rosignolę gorga p vmbras,
Rognonesq; magis scaldat alhora Venus.
Ante meos oculos quando desgratia duxit
Te, dum pascebam cara Zanina Capras.
Non appena tuas goltas, vidiq; musinum,
Bailestram subitus discariganit Amor.
Discariganit Amor talem mihi crede verettā,
Quod pro te veluti pegola nigra brusor.

Boschicolę habitantis Boscos.

Veretam, stralem sagittam Quadrellam

Ad Cupidinem Sonolegia Tertia.

Solus solettus stabam colegatus in vmbra,
Pascebamq; meas virda per arua Capras.
Nulla trauaiabant animum pensiria nostrū,
Cercabam quoniam tempus habere bonum.
Quando bolzoni zer puer, o, mea corda forasti,
Nec dedit in fallum dardus alhora tuus.
Immo fracassasti rationis vincula, quę tunc
Circa corradam Bastio fortis erat.
Nonne disarmatum me tunc Mulazze catasti?
Nonne fui Rocchę guardia nulla meę?
More valenthominis schenā mihi crude feristi,
O bellas pronas quas traditore facis.
Crede mihi pocum guadagnat Miles honorē,
Qui pouerum spoiat, decrepitumq; virum.

Bolzoniger, gerēs bolzones .i. sagittas.

Si aliqua te lector sillaba offendit, lege grāmaticā Macaronicam.

De laudibus Zaninę Sonolegia .iiii.

Stella diana mihi se mostrat nonne politam
Quum mouet occhiadas bella Zanina suas?

Sol damatina mihi caniatam nonne palesat,
Quum scoprit trezzas bella Zanina suas?
Gens marchesca suũ sparpagnat nõne tesorum,
Quum grignat dentes bella Zanina suos?
Luna bianca suum, sparpagnat nonne lusorem
Quum parlat somnę bella bochina męę?
Gẽs citadina sonat schitarinos nõne tricordes,
Quum cantat somnę bella bochina męę?
Capra legera mihi, dum saltat, nonne videtur,
Quum ballat somnę gamba intenta męę?
Testa, manus, gãbę, vẽter, pes, coppa Zaninę,
Sunt Sol, Luna, Venus, Capra, Leutus, opes.

Mira poetę honestis qui hac de materia loquens tam immaculate transit ad confusionem impudicorum poetarum.

ECCLOGA Prima, in qua continetur prophetia de Federico Marchione Gonzagiaco.
Tonellus, Philippus, & Pedralus interlocutores.

Ton. Dum stranaccatę pegorę marezãt,
Dumq; passutas coprit vmbra Vaccas,
Ecce sub Gianda locus vmbriosus
Barba Philippe.

Marezant, ruminant

Phi. Cancar, est verũ, reposemus ambo,
Quam bonus ventus sofiat sub istis
Frondibus dum sol nimio sboientat
Rura calore.

Cancar, modus loquẽdi rustice hoc vocabulum poscit.

Ton. Sentis an quantę cicigant Cigalę,
Quę mihi rumpunt cicigando testam?
Excitant voias hominum bibendi
Omnibus horis.
Ergo taccatum quod habes galono
Da mihi fiascum, sitio Philippe,
Atq; brusatas habeo ganassas.
Nolo Lorettum.
Tu prius buso remoue Cocaium,
En bibo, clo clo, resonat Botazzus,

Ballare vox ouis. Cicigare vox Cicadę vel Cigalę.

Eſt bonum vinum, ſed habet ſaporem
Oybo vaſelli.

Oybo, spuzzantis ē, aliquādo eſt nomē idecliinabile, vt illud Naſum defenditab oybo.

Sum refreſcatus, maduiq; milzam,
Sicca pro caldo nimio corada
Sorbuit vinum veluti quadrellus
Igne recoctus.
Sentio ſub me validum fiatum,
Vox mihi ſalda eſt, quid erit Philippe
Si meę laudes canimus Zaninę?
Accipe Pinam.

Lilili blirum, eſt vox Phipinę, quā ſonat Philippus, cum qua Tonellus cantat.

Phi. Dum cano, plenis ſoſia ganaſſis,
Lilili blirum, male ſtoppo buſos,
At prius naſum ſine me mocare,
Iamq; comenza.
Debeo groſſum facere, an ſutilum?
Sum refredatus, faciam ſutilum,
Quod tuam vecchiam ſomiabo vaccam
Nomine moram.
O meli blirum Zoanina blirum,
Huc veni lirum mea bili lirum,
Sed quid a longe video venire?
Ecce Pedralus.

Dum cantare incipiunt alter pegorarus venit, fugiens extra brixianū agrum.

Ped. O Toni, quare dubitas nigottam?
Cur tuas capras retines chi lo?
Et facit boscos reſonare caram
Pina Zaninam?

Chilo: in hoc loco: carmen truncatum: quo etiá vulgaris poetaverit: debemusq; facere accentum super ultimam litteram.

Nos Todeſcorum furiam ſcapamus,
Qui greges robbant, caſamenta bruſant,
Feminas ſforzant, vacuant vaſellos,
Cuncta ruinant.
Tu tamen cantas velut ocioſus,
Et tuam curas potius Zaninam,
Quam Todeſcorum veniente ſtolo
Perdere Vaccas.

Multa de vergilio ſumūtur. vt in principio. O Toni, Titure tu patulę. O melibęe, deus nobis hęc ocia fecit.

Ton. Mantuę princeps Federicus iſtud
Ocium nobis dedit o Pedrale,

Deq; camporum ſtipulis ſuorum
Paſcolo Cravas.
Semper illius volo ſchiavus eſſe,
Tres cui dono pegoras quotannis,
Caſeos octo, decies povinas,
Quinq; cagiadas.

Ille meos errare bo-
ves.
Cravas ʒenoveſe,
Capras latinę,
Illiꝰ arã, Sepe tener
Decies, pro decem.

Sit meus ſemper Duca vel ſignorus
Mantuę princeps Federicus iſte,
Quem meus lu lu friſolans canellus
Cantet ognhoram.

Namq; erit ille mi
hi ſemper deus.

Quattuor nigras habet hic oſellas,
Nomen illarum male me ricordor,
Eſſe Cornacchias Tacolas ve penſo
Non tamen illas.
Sunt aves quę non metuunt luſorem
Solis, at fixis oculis in illum
Clariter guardant, quibus ales omnis
prębet honorem.

Aquilas intellige,
que apertis oculis
Solẽ contemplãtur.

Cęlicos iſtę pratigant paeſos,
Haſq; reginas vocitant oſelli,
Quę fretum, terram, Baratrũ spaventãt
Tempore Guerrę.

Ped. Non mihi certe tua ſors noioſa eſt,
Quam tibi fecit Duca Mantuanus.
Sed Todeſcorum potius rechreſſit
Tanta Canzia.

Non equidem invi
deo, miror magis
et cetera.

En ego scazzor proprio paeſo,
Et viam triſtes fugio Caprettas,
De mala voia fugienſq; laſſo
Dulce terenum.
En duos agnos modo parturitos
Vix guido mecum pecoris speranzam,
Hei mihi qualis codeſella sbalzat
Nos Pegoraros.
Sępe Cornacchię faciendo cra cra
Deſuper tezzas, ſuper & noſaros,

Fugio te, ideſt erri
pio te de periculo.
Dulce ſatis humor.
En ipſe capellas, pro
tenus Aeger ago.
Hanc etiam vix Ti
tire duco.
Hic inter denſas co
rylos modo namq;
gemellos.
Spẽ gregis et cetera
sepe ſiniſtra cava [illegible]

dixit ab illice cornix

Nonne dixerunt mala tanta nobis,
Totq; malannos?

si mens non leua fuisset.

Attamen semper fuimus bachiocchi,
Cancar Andreę veniat Benello,
Namq; sbefabat documenta strię
Multa cominę.

Sed tamen iste deus qui sit da Titire nobis.

Sed Toni dicas mihi iam rasonem,
Qualis est princeps Federicus iste?
Cur ve quod tantę patiuntur vrbes
Mantua nescit?

vrbem quam dicũt Romam.

Ton. Mantua est cunctis melior Citadis,
Mantuę gens est bona, liberalis,
Mantuam semper squaquarare sentis
Barba Pedrale.
Ista primaros generat poetas,
Excitat pronos iuuenes ad arma,
Ricca frumento, Pegoris, Oliuis,
Piscibus vuis.
Semper in ballis godit & moreschis,
Hic strepunt pinę, Cifoli, Ganelli,
Hicve zamporgnę, pifari, Rubebę,
Hic cagacimbay.

Clau cimbali.
Gibel.
Guelph.

Non ibi proles Gibilina plusquam
Ghelpha guardatur, sed amant vicissim
Prandeunt, cęnant, caciant, osellant,
Carmina dicunt.

Genera ludorum fugienda iuuentuti.

Non ibi cartę, Tauolerus atq;,
Non ibi Taroch, crica, sbarainus,
Cum quibus ludis iuuenes sedendo
Corpora guastant.

Comparatio.

Vt super montem male barca possit,
Vt natat currus pelagi per vndas,
Hoc idem parent Iuuenes sedentes
Ludere cartis.

Ludus borellarum Mantuę repertus.

Mantuę ludunt cugolis rotundis,
Quas vocat Bressę populus borellas,

Quando per ferri spacium balotta
Itq; reditq;.
Sgonfias ballas veluti vesigas
Sole sub caldo scanulis balanzant, Ludus Ballę.
Hic batit, signat caciam sed alter,
Ille rebattit.
Giostrulę scrimę, cacię, palestrę.
Sunt iuuentutis bona Mantuanę,
Brixię nec non, sibi quam sorellam
Mantua fecit.

Ped. Ah Toni, qualem tua verba doiam
Dant mihi, Bressam quoniam ricordas,
Quę tot infelix patitur malannos
Semper in armis.
Angelus quis nam, Deus, aut dianol,
Huic semel quemquaz dederit repossume Desperando prorū-pit.
Non Toni plus est vt erat dauantum
Brixia fęlix.
Qualis est inter Padue vilanos
Francię miles, magis aut Todescus, Comparatio.
Quando se incappat fugiens in illos
Tempore guerrę.
Talis est inter varias canaias
Militum Bressę populus tapinę,
Inter ē centum sedet illa semper
Artelarias.
Mella cum Garza rubeas cruore Mella et Garza sunt
Nunc habent vndas, mea namq; Bressa Torrentes Brixiani
Vadit ad saccum, nimium Cremonę Agri.
Proxima certe.
Hanc enim cęli monitu ruinam
Vidimus, quando Mirabella turris Mirabella, nomen
Iuncta quę Rocchę lateri sedebat, Turris, quā fulmen
Fracta volauit. rapuit.
Ipsa bombardę stigiam tenebat
Puluerem, dico stigiam, quod ipsam Puluis artelarię.

Zani
Si Toni nescis genuere mundo
Trenta Dianoi.
Hanc focus cęli rapuit tronantis,
O puta qualis crepitus boauit,
Saxa de centum pesiis volare
Visa fuerunt.

Hoc pesium, idest pondus.

Post eum casum sequiuere tanta
Bella cum Gallis, Italis, Spagnolis
Cum Capelletis, Sguiceris, Todeschis,
Ac Brisighellis.
Inter has guerras, varię fuerunt
Quę bonos vrbes habuere ventos
Sed canem magno dedit ipsa solum
Brixia casu.

Dare canem prouerbium est.

Non eas manto patitur bataias.
Ergo si godit stupeo parumper,
Quę tamen nostrę fuit vna Bressę
Mantua portus.
Nox sed en giorni rapuit lusorem,
Vado, sta sanus pegorare fęlix,
Ac meis stallis modo quas relinquo
Vtere liber.

et iā summa procul Maioresq; cadunt.

Ton. Vade, sed noctem remane per istam,
Staq; nobiscum bone mi Pedrale,
poma, Castagnas habeo, Nucesq;.
ped. Nolo, Valete.

Hic tamē hac mecū poteris requiescere nocte, sūt nobis mitia poma, castaneę molles.

Explicit Eccloga prima Tonelli.

Sonolegia quinta eiusdem Tonelli
de laudibus suę Zaninę.

Bocca Zoaninę si ridet, ridet Apollo,
Labra Zoaninę sunt codesella mihi.
Bocca Zoaninę si parlat, parlat Apollo,
Labra Zoaninę sunt mala pasqua mihi.
Bocca Zoaninę si cantat, cantat Apollo,
Labra Zoaninę sunt Melodia meę

Mira descriptio insanię amoris.

Bocca Zoaninę si spudat, balsama spudat,
Labra Zoaninę sunt Aquarosa meę.
Bocca Zoaninę si plangit funera, plangunt
Saxa Zoaninę pro pietate meę.
Ergo cum ridet, parlat, flet, cantat amica,
Ridet, flet, parlat, cantat Apollo simul.
Ac ego si parlo, fleo, canto, rideo, spudo,
Sic facio, nam sic bella zanina facit.

Ad Zoaninam Sonolegia sexta.

O zanina meo plus stralusenta badilo,
Cur sguardaduris me traditora feris?
Sunt mihi tot raschi medio ventrone ficati,
Occhiadas quoties das mihi sępe tuas. Rascus, furcalus ferreus est.
Quales barberi video splendere bacinos,
Qualis ē est lęnę zappa sgurenta meę,
Sberlusenta quidem talis tua fazza scoraiat Sgurenta, atrita.
Quisquis bellezzam vult doniare tuam.
Quando tuas miror sguanzas rossore galantas, Doniare, vagheżare
Deh giandussa, grido, stella diana venit.
Esse tuos digitos credo bis quinq; cauecchios,
Quos tornidoro ploppa bianca dedit.
In teneram posses ferrum voltare poninam,
De sero ad lunam cum titalora canis.

Attamen audi

Est verghetta mihi de fino facta piombo,
Hanc tibi donabo, sis molesina tamen.

De Matinada quam nocte facere pre
parat, Sonolegia septima.

Versiculum hoc, est ad morem sonetti vulgaris, alterius formę.

Phębus abandonat mundum, latitatq; p̄ alpes,
Vultq; super lectum se reposare suum.
Zappator zappam, laxatq; bifulcus aratrum,
Depositam ranzam iamq; segator habet. Ranzam, falcem.
Cuncta reposssatum vadunt, gallina polarum,
Porcus porcillum, bos stabulumq; petit.
Iā somnę spadolāt ad lunam sine lucernā, ☞
Nam bellas goltas esse lucerna facit,

Spadolant, vt fit cū linum erudiunt disgrossantq;.

Martellos ponunt fabri, pennamq; Nodari,
Installatq; Asinos medda Tognola suos.
Quisqz suũ querit, dũ scãpat Apollo, riposssum
Tigris, Cerua, Leo, Sus, Lupus, anguis, aper,
Ast ego Gregnapolę similis chiamando Zaninã
Huc, illuc, tota nocte volare paro.

Gregnapolę. vespertilioni.

In Matinadam quam facit Zaninę,
Eccloga Secunda.

Quis meam casu reperit coradam?
O la, non audis Zoanina surda?
Dic meam quis nam rapuit coradam
Ventre forato.

ola, vocantis est.

Sentio me me smagonare flatum,
Nam coradellam mihi sustulerunt,
Non coradellam Bouis, aut Caualli
Dico, nec Asni.

smagonare, extra smagonem ellicere.

Sed meam dico propriam coradam
Cum tuis squardis, oculisq; bellis,
O meę vitę Zoanina lusor
Nempe robasti.

Cum piua multas venio fiatas,
Et Matinadas facio galantas,
Nec tuam duram manigolda testam
Rumpere possum.

matinada, cãtilena, quę mane fiebat antiquitus amicis.

Immo de cruda camerę fenestra
Aut aquam zosum putridam rouersas
Meq; bagnando vocitas gazanum,
Siue bachioccum.

Aut Canes post me cicigando stigas,
Qui mihi plures faciunt pauras,
Atq; garlettos quater insequentes
Morssegauerunt.

cicigare, stigare canes, qa facimus ci ci

En Matarellum sono, vel pauanam,
Nil tamen curas sonamenta Piuę,
Quę Schitarinos superaret omnes,
Citadinorum.

Morssego, est morsico.
Nomina ballorum.
Schitarinos villãicę.
Chitarinos Vrbanicę.

Orpheus primus ſonatorus orbis,
Si lyram gratans pegoras, oſellos,
Haspides, dragos, lapides tirabat
Ad melodiam.
Non ego mancum facio dauerum,
Vix pine flatu repleo Botazzum,
Et lili blirum digitis comenzo.
Omnia ſaltant.
Per domũ ballant Tabulę, Cadreghę.
Spadolę, ſecchię, Gramolę, badili,
Rocha cum fuſo, Gratarola, Zappę.
Millepignatte.
Sępe dum canto gelidis ſub vmbris,
Cum lupis agni, Canibus capretti,
Vulpibus galli pariter comenzant
Fare morescam.
Dura ſed plus es Zoanina ſaxis,
Ac habes teſtam ſimilem giarono,
Porto calcagnos ego plus tenellos,
Quam tua voia.
Quum ſuper lectos alii repoſſant,
Solus intornum lachrymans camino,
Non habes per me traditora doiam.
Imo caleffas.
Ayme cur tantas renui moroſas?
Nonne Bertullam? Toniã? Simonam?
Nonne Gelminam? cagalocchius ergo
Sis moleſina.
Nam bianchinam tibi dico, brauas,
Teq; bellinam nimis eſſe penſas,
Quis quis eſt bellus putat eſſe bruttos
Iugiter altros.
Ne bianchezzę Zoanina credas,
Terra dat nigram ſegetem bianca,
Nigra ſed blancham, facilem molino
Dentibus atq;.

Orpheus

Inſtrumenta vtē ſilia

Poſuit pignattas pro reliquis in- ſtrumentis

Fo fas fat, anti- qui vtebantur, vt etiam Tro tras trat

Giaronus, ē la- pis ſolidus et ri- tũdus.

Vergilius iquit Nonne fuit ſati- us triſtes Amari lidis iras.

Quãuis tu can- didus eſſes O formoſe puer nimium ne cre- de colori Alba liguſtra ca dunt, vacinia ni gra leguntur.

Compatio mirāda

Lac cito marcet ſine caldirono,
Quod piat formam bulliens in illo,
Alterum blanchum, niger alter extat,
Sic ego, ſic tu.

Despectus tibi ſum, nec qui ſim queris Alexi
Mille meę ſiculis errant in mōtibus Agnę

Me quidem nulla spreſias caſone,
Nonne ſum ricchus, bonus atq; bellus,
Quinq; porcellos habeo tetantes
Vbera scroię.
Sunt mihi ſeptem pegore bianchę,
Sunt duo Manze, tria par Bonorum,

Par,, indeclinabile eſt aliq̄do Bonū et bonorū
Lac mihi nō ęſtate nouū ne frigore deſit.
Nec ſum adeo informis

Lacte non vnq̄ careo nouello,
Sine polenta.
Sum ſatis bellus, ſatis & galantus,
Vado ſtringatus, ſuper & tiratum,
Meq; ſaltando pedibus legieris
Nullus auanzat.
Porto de paia vicię Capellum,
Cuius in piga poſui garoſol,
Quone ſub ſtringa rubea ficatur
Penna Caponis.
Sed viam butto quid ergo parolas?
Clamor indarnum meus, atq; pina
Non tuas ſurdas penetrans orecchias
Pectora ſtracat.

Explicit de Matinada Eccloga ſecunda Tonelli.

Comparatio de innamorato Tonello, Sonolegia octaua.

Vado per hunc boscū ſolus chiamādo Zaninā,
Vt chiamat vitulū Vacca smarita ſuum.
Quę ruit huc illuc, nescitq; trouare quietem,
Smergolat Echiſonis p̄ nemus omne gridis.
Fert altā caudā, longas diſtendit orecchias,
Audiat vt puerū forte boare ſuum.
Sed plangens aliquā finaliter introit vmbram,
Ac ibi non dormit, non bibit, eſtq; nihil.

Smergolat, vociferatur, Echiſonis, reſonātibus Echo.

Eſt ab edo

Me ſtraportat Amor rurſus de more Poledri,
Cuius moſtazzum nulla canezza ligat.
Pręcipitat, nitrit, ſofiat per vtrunq; canalem,
Et loca fert gambas per dubioſa ſuas.
Dicere nil prodeſt ſta ſta monſtrando crenellũ,
Hunc firmare tamen ſola canalla poteſt.

vtrũq; canalem ante, et retro,

Ad Zaninam ſonolegia nona.

Scorrozzata mihi ſtetit vno mēſe Zanina,
Et cauſam sdegni non ait illa ſui,
Me non ascoltat plorantem more putini,
Cui perdonanzam ſic peto, ſic ve grido.
Oyme Zanina, tuũ spreſias ingrata moroſum,
O plus calcagnis dura Zanina meis.
Qualem terrenũ glaciali tempore vango,
Quando nil campos Vanga ſorrare poteſt.
Talem ſurda tuũ reputo giandusſa magonem,
Nec piat orecchias vlla preghera tuas.
Nocte leno media, ſono pinam, canto Roſinam,
Cantoq; para foras belle Gianole capras.
Tu tamen incagas canzonibus & matinadis,
Heu libertatis venditor omnis amans.

Duę cantile nę ruſticane

Iſte Bertolus eſt rinalis Tonelli,

Eccloga tertia Tonellus & Zanina

ME miſerum, quid ſola (vides Berto le:ſiniſtra,
Pallentiq; nucis recubat Zanina ſub vmbra:
Siſte gregem, ponas ac in carneria Pinam.
Quin video qd agat:redeo nũc, pasce capellas,
Ne venias mecum, ſta retro dico maruſſe,
Ambitio quoniã compagnũ temnit, Amorq;,
Omnibus in rebus contentor habere ſodalem,
Sola tamen mea ſit, mea ſit, mea tota Zanina,
Sum quia totus ego ſuus, & nõ esſe raſinam,
Pro qua germanos, Matrēq; patrēq; negara m,
Ergo mane, facieseq; tuũ remanēdo donerum.
O Zanina mei ſolazzum grande figati,

Carpitur Zeloto pia qa illũ sque batur.

Donerum, debitum in licto Bertolo vadit ad Zaninam ſtantē me linconicã, multuq; ſuperbam

Zani

Salue Nimpha, qd hac nuꝑ Bertolus, egoqꝫ
Vidimus infandę te ſub Nucis arbore ſtratam?
Neſcis quā nocuas docuit nos Titirus vmbras,
Euitare nucum, nec in his armēta morari.
Quid tua fert animi triſtes frōs aſpera curas?
Ecce nouos campi reuoluto tempore flores
Educūt, Borreāqꝫ trucē manſuetior Auſter
Diſpulit, ecce die lętantur cuncta recenti.
Turtur adit ſociū, geminos en cerne Palūbes
Quomodo certatim iunctis dāt oſcula roſtris.
Nūc quoqꝫ ſeptiſona Melibęus harūdine fauſtū
Cantabat puerū, carūqꝫ Ergaſtus Amyntam.
Sola iaces Zanina minax, ac turgida vultu.

Mire amoris inſaniā poeta noſter in hoc libello demonſtrat, nā etiam rudis homo Tonellus qui nuper tam sbotazzate loquebatur, nunc eleganter aſiſtens Amice profatur ga. nouas, amor inſtruit artes.

Zanina sdegnoſa

Ver Tonelle tibi ſit hyems ęterna nec vllas
Dent frōdes syluę, tua nec tibi prata vireſcāt.
Naſcatur tibi nulla Ceres, vineta crementur,
Implacanda tuas pecudes contagia vexent,
Letaliſqꝫ oculus teneras tibi faſcinet Agnas.
Nec, quibus aſſuetis gregibus ſuccurrere vēis,
Quęqꝫ ſalutiferę veniant e ruribus herbę.
Ignarus paſtor capias pro Baccare Taxum,
Liuidaqꝫ armentis miſeris aconita miniſtres.
Id me infęlicē decet exoptare puellam,
Cui violę fętent, cui lilia nigra videntur.
Fęda per has nunquā libatas ſole cauernas
Strix mihi vel Bubo ſtrideſcat flebile carmen.
Tu tamen hinc abeas, aliā reperiſſe negabis?
O ſi neſcirē quod amas ingrate ſimonam.

Fictio puellę, vt excuſetur. ſi correſpondent.

Ton.

O vermocanus, nimia dulcedine ſchioppo,
Potta meę Matris, quantum ſum factus alegrus
Es zeloſa tui nunquid Zoanina Tonelli?
(Si tibi porto benum noli mihi dire boſias)
Nunquid amas o cara tuū Zoanina Tonelluz?

Extremitas gaudii eloquētiam perdit.

Zan.

Hinc fugias iquã, tua sunt mihi tua v̄ba sagittę,
Suntq; super segetes grando, sunt vasa veneni.
Nil magis auersor quam te Tonelle videre.

Ton.

Deh Zanina meum noli scanare magonem,
Tu me bertezas dubito, me perfida truffas.
Mocancar, quidnã feci? dic vera, calessas?

Hęc subdubitan do pariter ridẽdo profert.

Zan.

Siste manum, sic me tractare procaciter audes?
I, modo, si qua nonę, quę cãtes, ludis amicę
Carmina pro me, tibi deerũt certamina primo.
Pastorum vati, cui Mopsi phistula cędit,
Cui nõ ęquiualẽt nec Pã, nec thracius orpheus
I modo suauiloquasq; tuas inflare cicutas
Incipę cuncta tuę Nimphę qbus ossa liquescãt,
Et quibus auritos mulcesere possis Asellos.
Et quibus instudeas Bertolũ subdere cantu.

Summissa voce blãdiendo dicit calessas.
Irronia.
Necnec post nõ Color est

Ton.

Ayme, quod irrides pouey: crudelis amãtem.
Dic cagasanguis, habes me bertezare casonem?
Hęc sunt poma? Nuces? castagnę? q̃s tibi quõdã
Munere ladra dedi? veniat tibi phistula, nescis?
Aut post terga tenes? simul aut cũ pane vorasti?
Non ex parte mea bellum tibi lęna, spechiettũ
Attulit, ẽ stringas cum totis quinq; ferettis?
Ista super feram Crẽmę comprando trainas
Spendiui septem, tamen es ingrata Tonello.
Nõ Amphiõ ego, nõ pã, nõ thracius orpheus,
Qui possem vestri Bertoli vincere piuam,
An credis quod ego Bertolũ nescio carum.
Esse tuum totũ, cum toto corde Morosum?

Non est tã insanus quin agnoscat se irrideri Improperat

Sunt alie stringhe quę habent ferettũ vnũ

Carpitur Zelosia

Zan.

Est ita, qd modo vis? sua sum, sua tota, nec alty:
O Tonelle volo qui mecum viuat amantem.

Prorũpit in irã, quia detegitur.

Ton.

O crudele nimis, dubiis ẽ amantibus arctum

Nimis dolor bene docuit eloq.
Verbũ, nec verbũ, cuspis sed acuta medullis,
Verbuz, nec verbũ, cruor immo pestifer hydrę.
Quid fera Bertolum nostro prętonis Amori?
Non ego quippe suã metuo te iudice formam,
Quãuis candidulę placeat (sum certus) Oliuę.
Oliuam puellã memorat, vt in dignationẽ faci. at inter amãtes
Falleris ah quãtũ quod amas aliunde furentem
Verte precor sensum, qui sit cognosce Tonellũ,
Quã diues pecoris niuei, quã lactis abundans.
Non mea quã cernis tibi sordeat hispida barba,
Haud minus ipse stupet me nudũ limpidus am(nis,
Cũ lauat albẽtes triuię qñqz puellas.
Philidis ah quoties (testor Nemus istđ) amores
Contẽpsi, quoniam tuus in me certior ignis.
Philidis ah quoties fragrãtũ serta rosarum
Discerpsi manibus, sparsimqz ad littora fudi,
Cui ter, Phili tace, dixi non absqz pudore,
Sola mihi Zoanina placet, Zoanina maritum
Me teneat, Zoanina suis me cępit ocellis.
Phili tace, querasqz aliũ, te auersor, amantem.
Te Zoanina viden? solam te semper amaui
Immo arsi, miserꝫ sed me fugis iproba, daphnis
Spreuit: nescia ignoranter egit ut tu quę me fugis honorenolẽ
Altera phębeum quę nescia spreuit honorem.
Tu mihi clamanti velut Aspis cõprimis aures.
Nec te scena preces, nec munera tanta reducunt.
Hircane potius Tygres mansuescere possent.
Duraqz saxa meis fluerẽt liquefacta querelis,
Quã te nec precibus nec donis vincere credam.

Zani.

Mira superbia mulieris
Immo lupos ouibus, ceruasqz Leonibus ante,
Seu canibus lepores videam miscere fugaces,
Quã dicar quod amo infelix Zanina Tonellũ.
Nunc Zanina Num Zoanina scribitur

Tone.

Te calibes ferrũ fecere puella sub antris
Nec diamantinã te sanguis frangeret hirci.
☞ Ah miser, ah infelix qui nõ reamatur amãdo.
Candidus in nostro tibi seruabatur ouili

Capreolus, quē sex maculis color igneus ornat,
Hūc ego (qn̄ quidē sic me Zoanina repellis)
Siue dabo Lęnę, seu candida philis habebit.

Post preces veniunt ad munera

Zoan.

Nec te Lęna vnquā, nec cādida Philis amabit.

Dubitat tamen puella, ne aliū vadat amare

Ton.

O quātū Zoanina furis, nimiūqꝫ superbis,
Ni forsan nostrum furor hic augeret amorem,
Nāqꝫ p iratos amor amplius ardet amantes.

Zan.

Nō arbor crescit quę nō plātatur amoris
Nō erit augmētū quia non amor affuit vnq̄.

Ton.

Me fugis ergo? tuū sic improba spernis amicū?
Sum Bertolus ego tibi qui conuicia dixit?

Iam non amicū sed amantem se vocat

Zoan.

Hinc ego (ne vlterius cur sim tā mesta reqras)
Hinc ego pastores omnes tumefacta repello.
Bertolus nuper vidit me fragra legentem,
Cui variis ex his texebam nobile sertum
Floribus, hoc illum certe donare parabam,
Credidit ast alio dādum, quia cogit amantes
Semper amor dubios suspectu credere falsum.
Protinus intumuit, cui sertū, dixit, Amico
Texis iniqua nouo? ruit inde, manuqꝫ coronā
Ac sub calce sibi dandos lacerauit honores.
Hęc toleranda tamen fuerant, maiora ferebam
Quando Pedralus tristi me vrgebat amore,
Agmine pastores facto venere capellis
Post habitis voces corā quibus ipse nefandas
Prorrupit, dixitqꝫ mihi conuitia multa.
Męstitię causam facit hāc Bertolus acerbę,,
Vnde p hos steriles Montes ego sola morabor
Pastor vbi nec pascit oues, nec sulcat arator
Nec Philomēa graues remouet de pectore curas
Aut vbi nec liqdo se immergūt Naiades alueo

Vellet omnino vt alterius infamia se gratum redderet

Magna infelicitas Tonelli, cui preponitur Bertolus riualis per ipsam amicam

Aut neq; venatrix auratam cincta pharetram
Frõdea p̃ nemora ingẽtes trãsuulnerat Apros.

Ton.

Ne seni Zoanina tibi, ne blandula sequi,
Tecum habitẽ siluas tãtũ patiare per istas,
Desine Bertolũ qui te odit, amateq; Tonellũ,
Si nos cõparas gregibus, sum ditior illo,
Si forma, dubiũ nihil est, sum pulchrior illo,
Si cantu stipuleq; sono, sum doctior illo.
Bertolus niger est, pede claudicat, oreq; tardo
Balbutit, vnius cui desit lumen ocelli.
Non Bertolus habet secura per ocia tempus,
Desertis pecudum septis curuatur aratro.
Nec rudis in molli fago rũ cortice nouit,
Scribere dilecte que carmina dicat olyue.
Sis mea, eroq; tuus Zoanina, nec ignes
Bertoli memora, mea scis, mea dico puella.

Nunc eleganter num rustice Tonellus profatur vt Amoris natura patescat

Zoan.

Nec te, nec quẽq̃ sequar amplius, ite capelle,
Iteq; pastores, fontes sy luasq; relinquo,
Qui norũt dicant amor est insania mentis.

Explicit.

Tonellus hanc exclamando sequitur
Desperatus Eccloga quarta per
Alphabettum.

A
Sequitur eam

Ayme quo dulcis properas Zanina?
Ayme cur, schenam traditora voltas?
Ayme sta mecum precor, & hunc bellum
Accipe pomum.

B
Illa magis currit

Barbaros vincis feritate, Moros,
Bistones, turcos, S guiceros Todescos,
Bestias omnes, animas diabli
Belzebuelis.

C
Quid sint sparamẽta, lege Nicolã Zanatinum

Cure planinum, tibi saxa mangiant
Cruda scarparum, sparamenta, solas,
Gancar ortighis veniat quod ipse

Crura cruentant.

Deh quid indarnum ſequor hāc ribaldam?
Deh quid vnius ſub amore ladrę
Ducor ad forcam, mihi iamq; tazzum
Doia parauit.

D
Deſperatus reſtat, ſeq; ſuſpendere parat

Ecce nam longe video cauallam.
Eſt ſibi pro me miſero canezza,
Ergo cornacchis laqueo piccatus
Eſca manebo.

E
vidit cauallā ſuā cuius canezzam, pro ſoghetto ſtulit

Forca ſit noſtrę medicina penę,
Forca tot guaios penitus leuabit,
Forca me picchet paritérq; cagnam
Forcha Zaninam.

F
Dum ſoluit equū ſic loquebatur.

Gratias reddo, quod ego catani
Gaudium cum quo fugient affanni.
Grata ſeu contra quod ero ladrones
Guardia campis.

G
Piccatus eſt guardia cāporū, quia nunquā diſcedit.

Hęc ſalix, aut hęc, erit apta quercus,
Hāc meę mortis ſatiare voiam,
Heu quid expecto magis? eſt adeſſum
Hora picandi.

H
vadit mirando quem fortiorem truncū inueniat

Ito nunc, ito Zoanina vacca,
Ito, qui ſe met fogat eſt Tonellus,
Ibis ad ſtuam ſine quo, nimiſq;
Induſiaſti.

I
Improperat Zaninę, vt pathos in illam moueat

Laude mancabis, mea ſtracca namq;
Lingua non vnquam veniebat, vt te
Lęta cantaret, faceretq; pinam
Li friſolare.

L
Improperat de datis ſibi laudibus Li. vocem pius

Muta tu ſemper precibus fuiſti,
Matta qua propter reputaris eſſe,
Mortus at poſtquā fuero pianges
Męſta Tonellum.

M

Non dabo non plus tibi poma, figos,
Non roſas, brognas, pyra, fragra, moras,
Non dabo non plus Lepores palumbes,

N
Improperat de muneribus

O

Desperatio animi

Non dabo non plus.

O mihi giornus maledictus ille,
Ossa cum per te mihi tota sensi
Obrui dardis ab amore iactis
Ordine nullo

P

Posit ad bassum rigolare cęlum,
posit & Tellus fieri baratrum,
Prestiter mundus bruset, astra, nubes
Pontus, & aer.

Q

Execratur mulieres

Qualiter cunctę pereant puellę,
Qualiter femnę moriantur omnes
Queq; poltrona est, similanda cagnę,
Queq; Zaninę.

R

Diauola diauolabus vt mulla mullabus

Rumor & lites veniunt ab istis,
Rixa cum femnis pariter creatur,
Richus est orbis Diauolabus istis,
Richior Orcus.

S

Semen hoc mendax muliebre, vanum.
Stolidum, mordax, petulans, malignum,
Sordidum, prauum, fatuum superbum,
Quod ruit orbem.

T

Lenā pro helena rustici dicunt

Tota per lenam iacuit bagassam
Troia, quam index malus agraffauit.
Tuq; per femnam miser o Tonelle
Torque colengum.

V

Vidit saluignum ... venientem

Vado piccari, locus iste non est
Vistus, en collo laqueum tacaui,
Vado iam supra salicem, sed heu quis
Volgitur istuc?

Eccloga quarta finit.

De laudibus forche Sonolegia decima.

Dū fugiebat a forte Saluigni, ita dicebat

Omnibus in rebus desgratia semper abundat,
Est ne canaruzzo tolta cauezza meo?
Sors differre potest, at non prohibere soghettū,
Est mihi per superos forca parata deos.
Non quod sim ladro, vel bondanelica proles,

Non, quod bardellę villa crearit, opus.
Natus at vt moriar vinus, moriens quoq; vinā,
Sola sit ad vitam congrua forca meam.
O si Cornacchias esset prohibere facultas,
Per quas aufertur lux oculina ladris.
Quę nā sors mortis, quā forca, trouat in orbe
Dulcior: hac mihi nil, gratius esse potest.
Cętera per gesias sub terris funera condunt,
Piccatis cęlum posse videre datur,

Eccloga quinta de Amore. Interloqu tores Saluignus & Tonellus.

Quo tam frezzoso passu Tonelle caminas?
Cur portas gambas, veluti lunaticus, ola,
Cui dico: ptru sta, faciam tibi more Somari,
Postquā despresias Saluigni verba pregantis.

Ptru sta', vox quę fit cōsistimus somarū idest asinū vel mullum

Tonellus

Deh Saluigne meum noli strubiare viazum.
Nec des impazzum tibi qui fastidia non dat,
Lassa vestitum, lassa tibi dico gabanum.

Strubiare pro disturbare'

Saluignus

Non ego (ni dicas quod habes) lassauero maiū.

Maium vnquam

Tonellus

Pur ibi te fichet, lassa codesella, che si,
Ad corpus lanchi mistatem ruppero nostram,
Atq; tibi supra nasum plantauero pugnum.

Carmen, truncatū accētū fac super si

Saluignus

Linquo, sed tamen es multum boriolus adessuz,
Quid facies hosti cum scorrozzeris amico?
Cancar, non veni pro te imboldire chi lo,
Immo velut carus compagnus scire casonem
Brammo quę stizza est, quę mēs bizarica, quę te
Angonaia menat ceruello more carentis.
Vadis & ad guisam quum qs mangiauerit vuas
Fossatum cercat propter deponere sommam.

Boriolus, colericus

Carmen truncatū semper, fac accētū in vltima sillaba

Sommam deponere leuare ventrē

Zani

Nunc ego cũ Gianno Vaccas mungiēte belino,
Te desperatum, nimiumq; piangere sensi.
Quo planctu fuimus cōstretti linquere secchias,
Et pietate tui sguazzanimus ambo ganassas.
Ergo meus grandem tortum Tonellus habebit,
Causas doiarum nisi dixerit ille suarum.
Hac sub glande parum quęso depone culattas.

Tonellus

Oyde qd ad mũdũ veni stentare misellus?
Oyde qd indarnum me mater lacte cibauit?
Mancum nonne malũ fuerat cagarossus alhorā
Ex Asini calido fieri pissamine fungus,
Vel petra, vel zoccus, potius volo dicere strōzus,
Quam tapinellus ego matris de ventre sborari?

Oyde, dolētis quasi oyme deus
Cagarossus et Casasanguis sunt idē
Indignabunde ait stronzus

Saluignus

Ah Tonelle meus, quid desperare bisognat?
Displicuit christo plus desperatio Iudę,
Quam si vendisset christum, sanctamq; Mariā.
Est nihil hac culpa toto poltronior orbe,
☞ Non desperatę plagę medicina catatur.
Quando dat nobis aliquem fortuna trauaium,
Conseium nostris ab amicis tore bisognat,
Ac in carnerum sua ponere verba rasonis,
Sunt quia cordoios bastantia tollere nostros.

Tore pro accipere
Carnerum raionis
Colligo collegi et tolsi

Tonellus

Sola meum, dico, mors, oyme, leuaret affannũ.

Saluignus

☞ O meschinum hominē, qui supportare flagellũ
Nescit fortunę nisi mortis cerchet aiuttum.
Quem tibi soccorsum tribuam si dicere non vis?
Dic giandussa cito, que te desgratia colsit?

Tonellus

Ecce meę cernis? cauezzam porto cauallę
Cum qua per collum salicem appicabor ad vnā.

Saluignus

O cermisonem testam, apiccare teipsum?

Tu bene piccares alios tibi parcere nolens.
Nil dubium quoniã est amentis amãtis vsanza,
Nolle salutiferũ compagni audire ricordum.
Fer causam, nunqd bursã tibi ladro robauit?
Nũ dedit accusam cãparus barba Tognazzus,
Namq; tuos heri Porcos dare damna catauit?
Tonellus
Non vermoca nus sic est, qa perdere vellem
Sex centũ bursas, pegaras, casamenta, cauallas
Plus prestum quã te, quã te (nil dicere possum
Sanglottus stoppat sorramen namq; fiati)
Plus prestũ quã te, mea spes, mea vita Zanina, Tenerime loquitur
Quam te garofolũ, rosa, Pomũ, cara sorella,
Cara sorella quidem qua nõ mihi carior altra
Est Saluigne mei scanacori causa Zanina,
Sola Zanina meuz posset smorzare brusorem, Scanacori scanatio cordis
Sola Zanina suis me snembolauit ochiadis,
Hãc amo, nec reamat, brusor, nec porca mouet
Immo bertezat, soiat, truffatq; tapinum,
Ac multos seguitat veluti Scartera morosos.
Sola iutare potest, ẽ quod sit sola spiauit, Scartera, pro Meretrice
Vnde superba venit, me tractat more gazani.
Dic Saluigne meus, crudelis nonne vocãda est?
Illa potens non vult medio succurre morto.
Ergo bonas habeo causas me tradere forchę.
Saluignus
Do pinsen, ergo cruciaris amore Zaninę?
Tonellus
Est ita, mo cancar, paret tibi cosa nouella? Pinsen blasphemia rusticana
Saluignus
Cosa nouella quidem, fuit hęc parlatio prima,
Est ne Zanina Petri Gambonis filia? scis ne?
Tonellus
Est est, ayme suum me tantũ nomen amazzat.
Saluignus
Marauiliabam quod eras sic fronte striatus, Pulchra blasmatio Amoris

Deh pouerelle, rogo noli te credere ſomnis,
Noli poſt ipsas ceruellum perdere ladras,
Noli, dico tibi, Veneris ſeguitare putellum,
Iſte caneſtrellus faciet tibi rumpere collum,
Hic orbeſinus totum sfrantummat honorem
Non tibi q bonus es tantũmodo pascere capras,
Sed Citadinis scarlatti veſte dobatis.
Eſt amor angoscę speties, mentisq; Diauol,
Bagaſſe ſcortę — Eſt amor errorũ Capitanius, eſtq; Bagassę
Filius, eſt proprii domentigatio iuris.
Eſtq; pudicitię contrarius, eſtq; maligna
Peſtis, q̃ a nulla morbus sanabilis herba.
Per quẽ perdit homo robbã, ius, ſeq; medemũ.
Per quẽ calzzati omnes srasſinamur ad orcũ.
Fac ſennũ matti, lassa Tonelle taloprạm,
Nam ſecchiam merdę tandem vrtabis in vnã.
Prouerbium — Noscere vin causam cur nõ habet ille mudãdã,
Vel cur moſtazzũ tenet in bindamine ſtuffum?
Natura cupidinis — Eſt, qa vergognę clauſit baſtardulus occhios.
Noscere vin quare puer eſt, nunquãue senescit?
Nam facere impressas pueriles cogit amantes.
Noscere vim quanti ſit dãni causa ladrettus?
(Totius mundi res geſtas pono dacantum)
Hic exempla tui ſolum ſtatuamus auantum.
Si Tonelle meus zuras mihi dicere verum,
Eſt tibi nulla modo vaccarum cura tuarum.
Primo ſicca illis garlettos merda boazzat,
Officii villanici descriptio — Nam velut vsabas, nunquã tua ſtalla netatur,
Si mungis mungis, ſi non, faſtidia nolunt,
Quę tibi ceruellum rapuerunt propter amorẽ.
Ceſſant mascherpę, cesſat cagiada, botirus,
Humida formaium corrumpit muffa leuatum.
Itq; in malhorã pecoris sperantia Taurus,
Inq; malum punctum ſubſtantia tota ruinat.
Vigna tui Broli ſine palis, obruta spinis,
Clamat de longe Zappas ottanta mearos.

Ad sguazzũ campi vadũt, lacus arua couertat,
Nam velut vsus erat nunq̃ fossata cauantur.
Dormit zappa domi, forcatus, vanga, badilus,
Cuncta sui culpa veniunt ruginenta patronis,
Hic est acquistus qui fitur amare puellas,
Hũc mullazzus amor facit o tonelle guadagnũ.
Perdis amicitiam multorum, perdis honorem,
Et patri matriq; tuę das improbe guaios.
Hũc de ceruello tostũ precor excute Grillum,
Ne Bouis accipiat formã, bustumq; Gigantis,
Et modicus fiat grandis montagna fosolus.

Tonellus

Istam meam rupit circũparlatio testam,
Per dextrãq; intrans lenã passauit orecchiam — More amantis nõ audit consilium amicorum
Das vento calces, vmbram Saluigne misuras,
Scribis ẽ in giaciem scaldantem solis ad ignem. — Prouerbia
Plus tostum caschet mũdus, C ęlũq; rouersum,
Plus tostũ Mullos Asinosq; per astra videbis,
Cornacchiasq; iugo faciemus arare ligatas,
Plus tostum nascat talis Verzonus in horto,
Quod minor ad totã bressam det foia menestrã
Plus tostum cessent fontes, Imbresq; rafinent,
Denique plus tostũ mutabit Secchia canalem,
Quã cesset may may Tonellus amare Zaninã, — Secchia flumen, qui padũ intrat
Et licet hanc vellẽ, nõ possem linquere femnã,
Et licet hãc possem nõ vellẽ linquere Nimphã.
Vade, nec impresa me quisq̃ toiat ab ista.

Saluignus

O sine ceruello zentaia, vel absq; gouerno,
Se cruciãt quod amãt, nec amare niẽtedimenũ — Zentaia gẽs plebeę
Desistũt, faciuntq; velut Benolina bachiocchi,
Quę moritura gulã Zatti spontaniter intrat. — Comparatio
Tolle foras istam de sensu matte paciam,
Teq; tibi stesso sania cum mente ritorna.
Tu, Caprę q; tuę ad sparaueria vades.
Hic amor ad stuam mandat finaliter omnes, — Prouerbium Stua locus callid[illegible]

Et multos riccos panem pittocare coegit.
Quisqs amat multũ spẽdit, nihilũq; guadagnat,
Monstratur digito, post illum quisq; petezat.

Tonellus

Mentiris quod amor sit eorum causa malorũ,
Sicut te sforzas baiando prouare chi lo.
Nonne qs est similis zocco, similis ne quadrello,
Quẽ nõ guidat amor, quẽ nõ trahit vlla puella?
Dic Codesella, qd est virtus nisi germẽ amoris?
Virtutem sborrauit amor, sborrauit amorem
Sola dei beltas quę corpora nostra galantat,
Inq; Zoaninam venit bellasq; putinas.
Nunqd ego potius merlottus amabo Cauallã,
Seu vaccã moram, seu cagnam, siue Gatellam,
(Me quia reprehendis vaccarũ linquere curã)
Quam bellam somnam sensuq; rasoneq; plenã?
Pazzus es, & nescis qd nã Saluigne sbaiaffes.

Saluignus

Potta meę, qd nũc volo biastemare, madregnę,
Argumẽta facis magno bastantia Scotto,
studia studiabus Atq; Thomasinis studiabus forsitan apta.
fiscutasinabus Sum cõtentus, ama, qa quosq; bisognat amare,
Sed ratio, non mens lassina gubernet amorem.

Tonellus

De dianol, amor nõ est subiectus, & inde
Debet Amor potius rationem flectere quo vult.
☞ Non ne vetus puerbol habes, Amor oĩa vincit?

Saluignus

Heu bene parlasti sagurate, quod omnia vincit,
Namq; tibi robbam, nomẽ, tulit inde cerebrũ,
Plusq; Zoaninam curas quã mungiere Vaccas.

Tonellus

prouerbium Pur ibi te fichet, nescis voltare galonem,
Nunqd Zaninę vis me pręponere Vaccas?

Saluignus

Non, sed ama pariter Vaccas vaccãq; Zaninã.

Tonellus

De veniat cancar tibi nunc manigolde vilane,
Tu ne Zoaninam presumis dicere vaccam?
Quod mangiareviam possit tibi Phistola nasũ.

Prouocatur ad iram.

Saluignus

Perdonanza precor, noliq; gridare Tonelle,
Nam meus incanto dictus muzauitab ore.
Immo Zaninam stellã chiamabo Dianam,
Dũmodo non voiaste desperare perillam.
Nam si desperas, & vis te tradere forchę,
Non illam vaccam, sed ego clamabo putanam.
Et semper dicam quod amor tibi colla tiranit.

Tonellus

Nũquid amor boia est quia dicis colla tiranit?

Argumẽtũ falix.

Saluignus

Vt quid babes manibus ꝑ te appicare soghettũ?

Tonellus

Nõ amor, ast odiũ qđ fert mihi cruda Zanina
Me quasi forzauit contradam perdere drittam

Saluignus

Vt quid amas illã si te sdegnosa refudat?

Tenellus

Troppus amor quẽ porto sibi facit esse superbã.

Saluignus

Ergo troppus amor te vult piccare bonhomum
Ne stupeas, boiam si dixi nomen amoris.

Tonellus

Crimen amoris enim non est, at culpa puellę,
Troppus amor non esse potest, at troppa sṗbit.

Saluignus

Dissimula, fingeq; aliam doniare morosam.

Tonellus

Dissimulare nequit, nec fingere q̃sq̃s amator. ☞

Saluignus

Heu quia vicisti, cędo Tonelle, nec vltra
Disputo, nam tua me sententia docta ligauit.

Non de Bolognę celsis venit ista cadreghis,
Peretus mãtous Aristotelicus. Non sanio nostri processit ab ore Peretti.
Talia non donãt Zappę, nec aratra badili,
Solus amor docuit, potis est q̃ ferre biolcos
De pecudum stabulis ad summę culmina mitrę.
Victor es ẽ speciem formã quoq; noscis amãtũ.
Nõ habet hanc culpã, sed sola Zanina Cupido,
Et giandusa mihi veniat, si sensero quemquam
Blasphemare deum, quod sit catiuus amorem
Laus amoris. Hoc bastone suas sine fallo ruppero costas
Est gentilis amor, vult cor gentile, galantum,
Dulce saporitum, tandem dulcedo sit ipsa.
Et giuro Tonelle tibi, retrouabo Zaninam,
Hancq; tibi faciam dilectam, pone pauram.
Vade casam brenamq; sugiam torna cauallę,
Vndiq; Nox nigra est, Grilliq; p̃ arua tricãtãt.

Explicit Eccloga quinta de amore.

Discesso Saluigno Tonellus restans lachrimabiliter hanc Sonolegiam decimam edidit.

Oyde meus vẽter, mea milza, meusq; magonus,
O mea centenis testa piena grylis.
O quales lancos, o qualia cancara porto,
Non maior pęnis est codesella meis.
Nil sunt Giandussę, nil vermocanus ad istud
Quod pro te patior bella Zanina malum,
Oyde Zanina fero pro te mala pascha malãnũ,
Deh non sis doię causa ribalda meę.
Schioppo, creppo, brusor, nequeo sborare fiãcũ,
Sit fas almanchum posse morire cito.
Nõ durat ratlonis femina. Affannus maior meus est, quia brusior, ẽ ista
Flãma coradellã scanat ognohora meam.
Tu tamen ẽ rides, ẽ cantas, inde calessas
Semper sempra semprum. Me, tibi qui sempro tempore schiuus ero.

De natura Amantis Sonolegia duodecima.

Quare si mangio videor mangiare lusertas?

Sdegnatur quoniam Vaccha Zanina mihi.
Cur bibo Zattorum succum si sugo Botazzuz?
Sdegnatur quoniam scroia Zanina mihi.
Quare sognanti paret mihi perdere capras?
Sdegnatur quoniam ladra Zanina mihi.
Cur sonitus pinę paret sgnauolatio Gattę?
Sdegnatur quoniam porca Zanina mihi.
Quare garofolum si naso merda videtur?
Sdegnatur quoniam cagna Zanina mihi.
Cur sunt Gregnapolę, vel parent esse Colūbę?
Sdegnatur quoniam mulla Zanina mihi.
Ergo finatantum sdegnosula conticet illa,
Non edo, naso, bibo, dormio, canto, sono.

Sonolegia tertiadecima, qua Tonellus post interuallum trium annorum quo Zaninam non vidit, ait.

Magna Bachiocheries veneris seguitare putellū
Cuius vergognam nulla mudanda tegit.
Quid Maruffus ego sequor hāc sine laude ribaldam?
Nō sua ꝑgheras audit orecchia tuas
Me video a cunctis compagnis esse relictum, Repellerat corū consilia,
Nec sine scaldata vado tapinus aqua.
Hęc barbera mihi barbam tulit absq; rasoro,
Quę scit castrones attrapolare viros.
Si bene contēplor sua gesta, suasq; parolas,
Est, quam Veronę misit arena, scroa.
Proh vergogna mihi qualis scoperta videtur,
Hic mihi perpetuo tempore scornus erit.
Ergo bachiocheries magna est seqtare putellū
Cuius Vergognam braga niuna coprit.

Hic finit Amor ē insania Tonelli, qui mox Thomasinam sumpsit Vxorem.

Strambotolegia Merlini in excusatione huius Zanitonellę.

Liuida feminei Mors q̄ tulit ingue Acchillis,
Reddita quo falsum Troia domaret Equum.
Bistonios audet (fateor) dispellere Nautas,
Sed non zaniphili carpere fata mei.
Dixit Apollinei quantū ferat Vlna Phitōis,
Dixit & obscurę quanta sit esca Lyrę.
Nō reprobent latię, Pastor quę dixerit, Aures
Castus in hoc gracili cortice gaudet amor.

Ecloga sexta qua introducuntur Tonellus & Pedralus, qui ambo inebriantur.

O Fortuna mihi nimiū rabiosa tapīo,
O quę sola fanes poltronibus atq; ribaldis,
Qua causa tāti per te mihi dantur affanni?
Cur mihi non streppas animā de corpore tādē?
Nonne foret melius semel hunc sborare fiatū, (Fiatus anima. Fiata vices.)
Omnibus in giornis quam mille morire fiatas?
Es fortuna quidem merda merdosior omni,
Et tamen a multis tu Zuccarus esse videris.
Quos tales vtinā cagasanguis amazet adessum.
Nāq; ficauerunt speranzā firmiter omnem
In te, quę tandem das, oyme corada malānum.
Indarnum studui tibi pro seruire gaioffę,
Sed mihi voltasti ceruellū more Gazani,
Deq; meo penitus priuasti ladra placero.

Pedralus

Quid sturbulētus facis hac Tonelle sub vmbra?
Nunc ego rampatus longam scaluare pioppā, (scaluare amputare.)
Vt viridi possem foiamine pascere Vaccas,
Audiui lacero te suspirare magono.
Deprecor, vt quod habes voias buttare deforam
Tu scis non pocū strictos non esse parentos,
Scis quantum sauius Villa sum dictus in ista,
Conseium quapropter ego dabo forte galantū,

Per quem laſſabis doiã Tonelle dabandam,
Forſan & altorium quẽq̃ donabo chiloium.

Chiloium, berga maschiter ꝑ hic.

Tonellus

Nunc nunc penſabam quod me tẽtare venires,
Hinc fuge, perq; tuũ vadas Pedrale viazzum,
Ad corpus ſancti, quod blasphemabo lupini,
Si Pedrale loco non te diſtollis ab iſto,
Nos plusq̃ cinquanta duos parebimus esſe.

Irascitur tonellus.

Pedralus

Non ne tibi dico quam ſis Tonelle maruffus?
Scire tuos guaios modo quero, daturus aiuttũ,
Et vis ad primum mihi teſtã rũpere tractum?

Sumpſerat.n. baſtonem.

Tonellus

De guarda guarda, nõ magnus baſtat affannus
Qui mihi cantono milzam roſeganit ab omni,
Si non hic etiam me diſturbare veniret.
Expecta poltrone, volo tibi rumpere ſchenam.
Forſan pentibis mihi nunc veniſſe dauantum.

pedralus

Vade pianinum rogo te mi care Tonellę,
Iam non ira viri ſtrauacatur more ledammi.
Nũ pouerelle tuum patieris battere Barbam?

Cium.

Tonellus

Si tibi perdono, veniat mihi cancar adesſum,
Quamuis deberem ſubtilem perdere bragam
Quam ſoleo tantum feſtinis ferre diebus.
Guarda vilane, volo nũc me sborare dauerum.

Pedralus

Horſu ne facias, es mattus? vade padimma,
Qui ſumus an nescis? ſta retro dico Tonelle,
Mo ſagurate, tuum ſic vis tractare Pedrallum?
Nescis quam cari ſocii ſumus atq; parenti?
Sic tua de proprio cascat mermoria scanno?
S ta retro ſi vis, non dixi, non ego feci
Tam grãdẽ coſam per quã me battere debes

Padimma proceſſa.

Mo, particula cõueniens eloquio rusticano.

Mernoria villanice.

Tonellus

Nonne tibi dixi de prima, vade pedrale?
Aut quod deberes oculis te tollere nostris?
Cerne meos vultus si vis cognoscere doiam.

vultus est animi index.

Pedralus

Do compagne tibi perdonum, doq; rasonem,
Te quia cognoui nimiā sburlasse gramezzam,
Deq; tuo birlo mentem butasse stranoltam.
Post hęc excuso si te furor illico brancat,
Namq; tuum fratrē Bertol, patrēq; Maionem
Cognoui panca boriolos essere causa.
Ergo Tonelle meus, cordoium pone dacātum,
Atq; tuum tanto de inflazine caua magonem.
Dicito cuncta mihi, tibi sum Tonelle fidelis.
Ne meschine velis tantum lagnare, qđ inquis?
Non parlas? de butta foras codesella venenum,
Nil mage debilitat, vel nostros incoquit artus

Pectore sub tacito q̄ mens agitata dolentis,
Corneus hac animā profudit sorte Ioannes.
Et licet hic Vermis tua rodat corda catinus,
Cūcta sed ad carum compagnum dicere debes.
Qui mala cernelli pensiria pacificagat.
Dūmodo cuncta sibi, nil seruans, significagat.

Birlo, intelligen tia.

Essere antiqui p esse dicebant.

Corneus Ioānes.

Antiq dicebāt significagar̄, et alia plurima p significare.

Tonellus

Quid Pedrale modo mihi tantū rethoricagas?
Vin quod ego dicam tibi verum? pone culamē,
Vnxisti forsan musum, vel forte bibisti,
Et mihi, nescio quo, vis predicare Proleccho,
Nunquid ego potero sine naspo soluere filum?
Si mihi sorbottum vini fers, dando fiascum,
Cuncta, recunctabo, sic vox ladinior exit.

Pone culamen p sede.

Proleccho, prologo.

pedralus

Si tibi non bastat vinū, qn? carpe Botazzum,
Pedrallus tuus est, Barilottus, ē iste Lorettus.
Sunt ad comandum cari mea cuncta Tonelli.

Tonellus

Clo clo, quā bonus est, refero tibi mille cotalas.

Post potū in qua

Dicere sed quid ego tibi nūc pedrale volebam? — sal positum fuerat paulatim ambo inebriantur.

Pedralus

Do angonaia, tulit sensum fortasse barillus?
Est poca, crede mihi, quā, sufers pena Tonelle.
Gratta caput, capitis renocat grattatio mentem. ☞

Tonellus

Quos habeo drentū quantū bn̄ nosco trauaios.
Attamen ipsorum peradessum necio causas. — Peradessum, pro nunc.
Cras dicā, postquā māgiauero qnq; manestras,
Sine fusolorum vel tres vel quinq; scudellas. — Nam in alio loco sensumq; fusolus aguzzat.
An sed ego tandem memoro Pedrale sodalis,
O cancar, quantas habeo sub pectore doias,
Non bastat quod me tormētant, sed codesella
Iam quasi sborraui medio de ventre fiatum.
Non tibi sanglottos, tibi nec suspiria dico, — Sanglottos melius quā singultus.
Qui per iter colli vellent exire deforas,
Sed quia sunt troppi Braghę sorrant ab imo, — Sorrare, exhalare.
Et sic efficiunt suspiria sępe corezas,
Attamen hāc nostrā postquā vis noscere penā,
Dicam, quęso tuas distēde parūper orecchias.
Credo scias pedrale meus (si forte recordas)
Quod mea somna sup ceruellū lāt cur habebat, — Lant cur, morbus est.
Cuius ventronem tantus cruciabat affannus,
Quod non sic sbraiat cū perdit Vacca vedellū.
Ad corpus cigni finaliter illa moriuit.

Pedralus

Ayme Tonelle, qd est quod dicis cācar adessuz?
Thomasina tibi mancauit: buscha del mi,. — Carmen sophoto nicon.
Non ego, dico tibi verum Pedrale, sciebam.
Da mihi perdonum, magnā tibi pſto rasonē,
Nunq̄ pensassem quod te dolor iste piasset,
Cur non andasti ciuitati tore Medecchum?
Hi faciunt nostros tam sępe guarire Patronos.

Tonellus

Do cancar veniat Merdecchis atq; ciroitis.
Nam ladri somnam, simul ē mihi trēta doinas

Robbarũt, sine qs melius Thomasa guarisset.
Ante suos tantos implastros, atq; cirottos,
Ipsa cinabatur melius, melinsq; cagabat,
De Pampardellis cum vino quinq; menestras
Mangiabat post quas parlando stabat alegra.

Pedralus

Cur pinsen ergo chiamasti matte Medecchum?

Tonellus

Mo angonaia, fuit prę noster Don Iacominus,
Trocheus p spondeo. In cuius chieregã giandussa nascere possit.

Pedralus

O menchione, fidem prestasti Don Iacomino?
Monesi pro mo nachi, villanice. An nescis quoniã Monesi, fratresq; Pretiq;,
Nos omnes vellent Meschinos sępe morire,
Vt de candelis guadagnum fiat auancis?
Auancis, superfluis. Si Tonelle suas vis truffas noscere, scolta.
Vna super coxam Bertoli venerat olim
Cedinit, parum defuit. Phistula, qua sursum calzas tirrare cedinit,
Illico frater adest Polus, scis ille Romittus,
Auriscalpia intelige. Qui becchi portat barbam, venditq; badilos,
Cũ quibus ad dñm Barberus nettat orecchias?

Tonellus

An, scio, indeis impegnat sępe capuzzum,
Braniarium rustice. Atq;'Braniarium domenticat intra Tauernas.

Pedralus

Est, est, tu noscis, sed quid contare volebam?

Tonellus

Padronus, infirmitas. Dicebas quod panza tibi dolet, atq; padronus,
Mangiasti nimium, Lenta pedrale corezam,

Pedralus.

Descriptio petezantis. Nescio si potero lentare. tuf, altera, tuf tof,

Tonellus

Non giandussa aio, sic te mollare corezam,
Operatio vini q8 modo biberat. Dico centuram qua cingeris, o cagalocchium,
Guastatur tempus, ne forte bagnemur, eamus,

Pedralus

Imbriagatus eris Tonelle, nimisq; bibisti,
Ecce stat ad mediā gābā sol altus, ē inquis
Guastatur tempus ne forte bagnemur eamus?
Sed narare vnam volo nūc Tonelle cotalam, Panzzonicam fabulam.
Panzzonicam dicunt multi, multi quoq; follā.

Tonellus

Dic, sed cur vadunt in circū prata, paesus?
En casamenta volant, sta saldus barba pedrale,
Tuq; volas, sine me quo vadis? sta caga sanguis,
Cur tā cuncta volant? capris incago danerum.

Pedralus

Es coctus plus quam crudus Tonelle sodalis,
Ac ego non liber sum totus, cerno serenum,
Paulatim cęlum fumanis vndique tegi.
Sta Tonelle susum, qđ cascas? surge gaiarde,
Huic te branca palo manibus, da brachia circū,
Heu quia non vnum video, sed mille Tonellos. Hic innuit poeta non vnum solum insanire sed mille.

Tonellus

Ac ego non vnum cerno, sed mille Pedralos.
O quante pegorę pascendo per aera vadunt,
Turchinamq; suo portant in tergore lanam,

pedralus

Nil dubita Tonelle, palum ne desere, donec
Hęc mala transcendant digesto tempora vino.
I, quantas video cornacchias atq; cinettas, I, exclamatio mantuana.

Tonellus

Non sunt cornachię, non sunt Pedrale cinettę,
Sed quē taccatum fers in galone Botazzum,
Impleuit testam vino, sensumq; chimeris.
Ecce lacum paię video, nodabimus ambo.
Disuestire libet, sum nudus tolle camisam,
Te quoq; fac nudū Pedrale, lacūq; p hunc, na. Na, verbum.

Pedralus

Ecce nato, sed fresca nihil mihi paia videtur,
Atq; canant nobis oculorū lumina buschę.

Tonellus

Granfus, contractio nerui, qui sępe fit natando.

Me miserũ, Pedrale iuua, meschinus anegor,
In gambã venit granfus, da cancar aiuttum.

Pedrallus

Quomodo succurram? qu. rursum tolle fiascũ.

Tonellus

Da cito, ne ĩdusia, morior, cito prębe Botazzũ.
En bibo, tuq; bibas, scampaui grande periculũ,
Sic morzare focum focus alter sępe probatur.
Namq; serenantur cęli, stat fixaq; tellus,
Sum Tonellus ego, tuq; es Pedrale Pedralus,
Queq; suo primo res est tornata paeso,
Thomasina tamẽ mãchat mihi sola. qd ayme
Sperãdũ est dum nostra subest huic vita biformi
Fortunę? Ped. Mors sola, quod ergo quiesce,
Nã mortalis erat quã luges femina, Dormi.

Finit Eccloga sexta de Ebrietate.

Eccloga septima idem Pedralus Tonellus. Gelmina & Bigolinus.

Pedralus

O Tonelle, leua sursum, dormiuimus horas
Quattuor, ast oculos somno quoq; gesto grauatos.
Quã viuat in primis postquã dormire calamus
Seu ter siue quater pance distendere pellem.

Calamus Cessamus

Tonellus

Si faciunt Asini poltrones, non tamen illos
Dico quadrigambes portantes tergora sommas,
Ast Asinos quos villa facit Bardella bigambes.
Sed quã velle mihi peradessum dicere follam
Cępisti, quando volitare per aera grillos
Vidimus, & stantes circum girare paesos,
Incipe, non vltra e scala in cantiribus ibis.

Bardella est apud padum.

Biganbes duas ganbas habentes.

Prouerbium, cum quis vacillando loquitur et confuse.

Pedralus

Res bosiarda quidẽ nõ est Tonelle dauerum,
Quam recitabo, tamẽ quid me donabis obistã?

Tonellus

Ne dubita codesella, nucum tibi trenta garillos
Servo, quos feci, ni credas, respice nigras
Ecce manus, hęc dona tuę sint apta fadighę
Si tamen his forsan tracto de more putini,
Quē nux contentat, seu pomū, siue ceresa,
Est Medaia mihi de fino facta piumbo,
In qua sculpta (vidē?) stat sancta Maria loreti.
Hanc Pedrale tuo poteris taccare capello,
Sub qua comparet vel flos, vel penna caponis.

Garillos, enucclea. maculantia manus.

Sic dicens accipie- bat eam extra bur- sam.

Loretum rustice di- xit.

Pedralus

Sum contentus, ego pulchrā narabo cotalā.
Tēpus erat quādo nos maior freddus agiazzat,
Duraq; sub vento schiappatur terra Boraso,
Celsa cōuertatur niuibus Montagna bianchis,
Inuidriantur agri, candele ad culmina pendēt,
pauper tas nullo se stringit tecta gabano,
Nec scaldare potest per buccam rancida furnū.
Supra palmuzzos manuū dū sepe sbadacchiat,
Has magis infreddat, quia fert in corpe giazzā.
Tunc ego (sic nōbis est semper vsanza vilanis)
Pergere decrerā solus solettus ad Vrbem,
Patronoq; meo porcellū ducere grassum,
Protinus ex calcis pedibus (nā dura per arua
Vel per gasones potuissem frangere scarpas)
Ire comenzaui Porcum stimulando goiolo.
Ipsius ad gambę calcagnum corda tacatur,
Quę sua sit varias p stradas ęqua guidatrix.
Non rectos vnq̄ senteros ille tenebat,
Nunc partē dextrā brancabat, nūc ve sinistram,
Sed mea me clamat Gelmina, Gel. Pedrale qd?

Narrat.

Boraso, borea.

Candelę glaciei.

Prouerbium.

Gasones, glebas soli datas.

Giolus, est stimulus bubulci.

Pedralus (ola.

Sentissi: venio. quid poscat vado videre,
Iamq; retornabo tibi nunc recitare facendam.

Venio dicit alte re- spondēdo gelminę, reliqua dicit cōtra tonellum.

Tonellus

Vade cito, pergā fra tantum vertere capras,

Sic dicens recedit, et suo Arieti conuicia dicit.

Quas Benuegnuti video, disperdere vignas.
Quid becchone facis? veniat tibi morbus in oc
Ad corpus lāchi sivirdū brāco tracagnū, (chi's
Forsan in alterius campos nō stare docebo,
Quod crodare ʒosum possint tibi cornua, viē q.

Hic alium pastorē nomine Bigolinū reperit.

Cui dico: torna, veniat tibi phistola, sed quid,
Sed quid nā video? pegorarū cerno stravoltum.
Tu solus Bigoline iacēs stravacatus ī vmbrā,
Castroni similis teneras cū mastigat herbas,
Quas phantasias animo subuoluis adessum?
Nonne soles faciem mihi promere semp alegrā?

Bigolinus

Deh Tonelle, precor noli me rūpere testam,
Si meus esse cupis carus compagnus vt ante.
Vade viā, curaq; tuas seguitare capellas.

Tonellus

Dextrius o Bigoline parū, quę verba diauol.
Nunc baias? sic me vis primo pellere tractu?
Scire tuas doias cupio, dabo forsan aiuttum.

Bigolinus

Quē Macarōe dabis, vel quē dar credis, aiuttū?
Qui nō sufficeres mihi discalʒʒare stivallos,
Credis stulte tamen me consolare parolis.

Tonellus

Si nō sufficerē te discalʒare stivallos,
Forsan sufficiens essem strepare budellas.

Sic vergilius, Quos ego, sed motos prestat componere fluctus.

Quid manigolde vnquā mecū bravare putabis?
Scis modo quid cercas? tū hāc depono dabādā,

Bigolinus

Si Tonelle tuū velles seguitare caminum
Inter nos talis non orta bataia fuisset.

Tonellus

Quis dedit īpaʒʒū? duo sunt tibi brachia lōge.

Sonʒia grassa, idest lignum.
Matana stultitia.

Sed scio qd q̄ris quātū bene sonʒia Boschi
Vngeret vna tibi spallas, asiniq; schenaʒʒam.
Tanta tuo fugeret forsan de ventre matana.

Bigolinus

O. Tonelle, nisi guardas quod dicis, amici
Non erimus, taceas, faciesq; tacendo bonoprā.

Tonellus

Tu prius in colerā saltas, debesq; tacere,
Guarda istā frascā quę magna supbia chiappat,
Namq; suus pater est villa camparus in ista,
Flatam portat cristā, becchūq; leuatum,
Vt galina solet si grossum fecerit ouum.

Bigolinus

Tu mibi non vnū fecisti, at mille quot annis
Despectus, quos iam nō sopportare licebit.

Tonellus

Silicet andamus vignas taiare nouellas,
Vt de nocte meas taiasti mulle piantas,
Gallinisq; meū gallisq; polare vodasti.
Sed doleo, cagnam nō tunc habuisse belinam,
Quę tibi fecisset garlettos linquere dretum.

silicet indignātis, et ironice.

Bigolinus

Me robasse tuas gallinas: do codesella
Non tres polastros tua coniunx nutrit ī anno,
Et iactās plenū te dicis habere polarum?
Nempe tuis habeo de gallis grande bisognum.
Sed quis nescire te barba catasse Gianolum,
Quod stabas quadā nascosus retro pioppam,
Vt sibi vix natū posses robbare caprettum?
Ille catinellus fingens dormire sub vlmo,
Dum pascolabāt spinosa p arua capelle,
Te non pensantē summissa luce videbat.
Et dū calcagnis cercabas ire legieris,
Atq; capretinum velles griffare propinquum,
In pede saltauit sumpto bastone debottum.
Teq; bonis stringhis fecit deponere prędam.

Irridet. Grande bisognū. vt triste lupus

Tonellus

O qualis dicit baianas iste bosardus
Dicere presummis me bastonasse Gianolum?

Bigolinus

Hoc scio, sed melius tua scit quę schēa ꝓuauit,
Indiciumq; huius rei mōstratur adessum,
Namq; piantonē scorzasti tergore virdum,

Tonellus.

De facies benum tales non dicere cosas,
Nā cū ceruello rupto forsibi acasam.
Non ego spoiaui media de nocte piccatum,
Quod tu fecisti, cui mansit sola camisa.

Bigolinus

Ergo si piccant ladros, piccaberis ipse
Teq; (meū iuxta morē) spoiabo ladrazzum.
Et promitto tibi nec solā linquere bragam.

Tonellus

Fac sennum matti, taceas Bigoline nec vltra.
Me stizzare velis. nec te cagasanguis acoiat.

Bigolinus

Iste, idest cagasanguis.

Iste tibi veniat, possisq; cagare budellas.

Tonellus

Percutit eum.

Nō plus supporto, summe. hoc, aspetta ribalde.
Quo fugis? hoc aliud cū spallis carpe garofol.

Bigolinus

Ipse repercutit.

Heu heu, nō talem tibi parco ribalde zucadam
Hoc etiā tuus est? an an, sta salde. quod inquis?
Non facio stimmam de te poltrone seresam.

Stant ambo cum preparatis pugnis.

Tonellus

Non facies stimmā? talē me ferre pugnadam?
Certe non patiar, si possum supra ganassam
Hanc dare' tartufolā, guarda, tuus hic, tuus iste.

Bigolinus

Dum bigolinus restituere parat, cadit. Tonellus stando eq'ster eum percutit.

Quid brauare putas? heus casco, parce Tonelle,
Heu heu, ne facias, oyme oyme, desine quęso,
O mea. testa, meę spalle, mea schena, masellę.

Tonellus

Bigolinus super uenire studet.

An, an, calarūt zanzę, anchora superbis?
Ast etiā tu vis repetare? qd essere credis?

Es nec dũ facius? volo te tractare da sennum.

Bigolinus

Me Tonelle sinas horsu dolor heu nimis asp,
Heu qa me striccat, qs nã mihi pbet aiuttum?

Testiculos morevil lanesco stricabat.

Pedralus

O Gelmina, audis? clamorem sentio magnum,

Pedraluset Gelmina audierant.

Gelmina

Nuper ego sensi multis combattere verbis,
Cure cito si quã retrouas, spartire barusam.

Pedralus

Curro, prebe meũ spontonem, do codesella.

Pedralus a longe vidit eos, et currendo dicit o codesella, dumq; tonellus voluit retro aspicere, bigolinus supuenit.

Bigolinus

Me Tonelle sinas, nõ, nõ, volo pdere vittam.

Tonellus

Nõ bigoline vitã cepisti, me oyme supchias,

Bigolinus

Sta ladrone, super veni volo reddere pugnos.

Tonellus

Te bene guardabis, qd vis? meus oyme galonus

Bigolinus

Expecta donec pedibus tibi panza soletur.

Tonellus

Giap giap, heu quales facis allentare corezas.
Parco tibi Bigoline, mihi quoq; parcere debes.
Heu mea pãza dolet, slofslof, ego creppo daney.

Bigolinus

Aiũ mãgiasti, tuus en vẽtronus amorbat.
Hũc padire tibi faciam, sed brutte ribalde
Oybo cagas, merdã faciam mangiare, biassa,
Sũme tuã fezzã, mãgia, nõ est bona? mangia.

Imboccabat eum.

Tonellus

Oybo, nimis puzzat, glo glo, mischinus anego,
Nõ Bigoline bona est, prius illã queso biassa,

Pedralus

Quid facitis pinfen? lassa Bigoline Tonellum.

Tonellus

Zani

Heu quia sum mortus, mi, mi Pedrale sodalis,
Da, pcor altoriũ, cernis quod me male tractat.

Bigolinus

Nõ pedrale tibi feci vnquã, displicimentum,
Nescis quã peius hic me tractauit adessum.

Pedralus

Ne facias Bigoline, leua sursum, leua dico.

Bigolinus

Fac mihi promittat me nõ offendere quando
Laxatus fuerit, vis hoc promitere parla.

Pedralus

Is bene promittet, nõ sic Tonelle sodalis?

Tonellus

O Pedrale, nimis fuit hec iniuria grandis
Attamen ista tuum ponatur ,pter amorem.

Pedralus

Surgite pastores, vestras iã tãgite dextras,
Tu Tonelle manens lasciuas pasce capellas
Tu Bigoline casam redeas, iniuria nulla est.
Et iam phębeus radius distollitur orbi.

Explicit Zanitonella Merlini Cocaii.

PROEMIVM MER
lini Cocaii super phan
tasiam suam.

ES tã grãde qdẽ mi phãtasia volumẽ,
Vt'q cũcta leget carmina, Nestor erit.
An breue debueras cõpletẽs oĩa cõdi
Cũ stẽt astra tuo, Stix, Mare, Terra, sinu?
Sic Tirrena meę capere 'lacus ęquora Mãtus,
Sic leue materiam totius artis opus.
Baldus magnanimo. Non tibi magnanimi deerit solertia Baldi,
Cingar callidus. Nõ tibi cingaricę maximus artis honor.
Falchettus liberalis. Non tibi semicanis Falchetti libera virtus,
Fracassus gigas. Nõ tibi Fracassus corpore mente Gigas.
Moschinus affabilis. Nõ tibi Moschini suauis natura modesti,
Leonardus virgo. Atq; Leonardi forma pudorq; mei.

Non tibi vinmazzi mens cęlo affixa biformis, | Vinmazzus centaurus
Non Hircaniaci mens generosa viri. | Hircanus generosus,
Nō tibi successor Leonardi forma Rubini, | Rubinus pulcher
Nō tibi Giuberti musica diua boni. | Giubertus musicus.
Nō terebrata deo philothei mensq; decorq;, | Philotheus diuus
Nō tibi Malfa tti mēs bona, sorsq; mala. | Malfattus, infortunatus.
Nō tibi philosophi Malaspinę sensus acuti, | Malaspina philosophus.
Nō gula Boccali, melliflueq; sales. | Boccalus facetus.
Nō tibi Guido pater Baldi speculator olympi. | Guido sanctus.
Nō tibi Seraffi pectora docta Magi. | Serraffus magus
Nō tibi nobilitas Lironis et Hippolis alta, | Liro nobiles. Hippol.
Vitaq; Merlini semidicata tibi. | Merlinus in adoloscentia sua macaronicus.
Nō Cingarinus, Marcellinusq; propago | Gingarinus Marcellinus
Baldi, nō tota hec stirps generosa deest.
In te Gaioffi regis turpissima mors est, | Gaioffus Rex.
In te quas pęnas trux muselina dedit. | Muselina.
In te Culforeę legitur destructio sectę, | Culfora.
In te quod generāt Guelfq; Gibelq; malū. | Guelf. Gibel.
In te militię, furor, astus, tela, modusq;, | Militia.
In te vetorum nomina visq; Maris. | Mare.
In te cognitio diuersi arcana metalli, | Alchimia.
In te totius sphęrica forma poli. | Astronomia.
In te cosmographi, magiq; scientia normę, | Cosmographia. Magica.
In te quā placeat Musica diua Ioui. | Musica.
In te sub terrę Plutonis Regia centro, | Infernus.
Nō breuis hoc tantū pagina ferret onus,
Vade liber, veniāqz pete si offendimus vllum,
Vel si detectus forte poeta fuit.

MAGISTRI ACQVARII Argumentum in Macaronicen primā phantasię. Merlini Cocaii poetę Mātuani.

Magnanimi primum Baldi cantatur origo,
Cuius de francę semine razza fuit.
Guido suus pater est, Regis primarus in aula,
Fronte grauis, validus corpore, mente probus.
Baldonina brusat Guidonis propter amorem

Vnica francesi filia Regis erat.
Maxima pro Regis iussu tum giostra paratur,
Cuius Guidoni fit data palma duci.
Post giostrę precium fiunt conuiuia, dancę,
Non Baldoninā pungere cessat Amor.
Nocte viā fugiunt ambo, montesq; trapassant,
Et veniunt liquidis vrbs vbi nodat aquis.
Mantua clamaţ, quā nunc Gonzaga Fedrigus
Sustinet, huic propius Villa cipada sedet.
Nascitur hic Baldus, quē Baldonina relinqt
Parturiens, nam dum parturit obmoritur.

ZANA
MER
C
TOGN

MERLINI COCAII POETÆ Mantuani, Macaronicæ prima.

Phantasię Proponit.

PHantasia mihi quędã fantastica venit,
Historiam Baldi grossis cantare camenis.
Altisonã cuius famã, nomēq; gaiardũ
Gagat adossum, idest timet, nam pro timore prouocatur cagarola. Terra tremit, Baratrũq; metu se cagat adossũ.

Inuocat.

At prius altoriñ vestrum chiamare bisognat,
Gũdula, Barchula. O Macaroneam musę quę funditis artem.
Nũ passare Maris poterit mea gundola scoios,
Ni recomandatam vester soccorsus habebit?
Iam nec Melpomene, clio, nec magna Thalia,
Nec phębus grattãdo lyrã mihi carmina dictẽt
Qui tantos olim doctos fecere poetas.
Berta. Verum cara mihi faueat solũmodo Berta,
Gosa. Gosaq;, Togna simul, Mafelina, Pedrala, Comina
Togna. Veridicę Musę sũt hęc, doctęq; sorellę,
Mafelina. Quarũ non multis habitatio nota poetis
Pedrala. Clauditur in quodam terrę cantone remoto.
Comina. Illic ad nebulas montagnę culmen inalzant,
Musarum habitatio. Quas smisurato si tu componis Olympo,
Olympus. Collinam potius q̃ montem credis Olympũ.
Nec sint de petris factę 'scopulisq;, putato,
Aetna. Nec similes Aetnę vomitent ad sidera flãmas,
Istria. Nec mittat marmor ceu tellus istra biancum,
Bergomas. Nec Bergomensses aptę sint reddere molas,
Mola et Molinⁿ differunt in silla ba prima, vt lucẽ et lucernam. Quas pirlare vides circum masinante molino,
Brixia. Nec ferrũ, Bressana velut mõtagna, ministrẽt,
Verum de tenero duroq; probauimus illas
Formaio factas, ẽ sole calente colantes.
Calente calan'es figura bischicitō. Ad fundum quarũ sunt brodi flumina grassi,
Nodo habet primam ad placidũ Vndezzatq; Lacus niueo pro lacte biancus,
Quem sulcant semper Barchettę mille nodãtes,

Nam piscatores ibi grandia retia buttant,
Piscantes gnoccos, tortellos, atq; fritellas.
Res obscura tamen quando lacus iste procellis
Turbatur, vastisq; petit cum fluctibus astra.
Non equidem tantum facis o Benace travaiũ,
Quando repentina te ventus Sover achiappat
Tempestate, fremens circum casamẽta Catulli,
Omnia de fresco sunt littora facta botiro,
Supra quę buliunt semper Caldaria centum,
Plena Casoncellis, macaronibus, atq; foiadis.
Stant ipsę Musę super altum montis acumen,
Formaium gratulis durum retridando foratis.
Altera sollicitat digitis componere gnoccos,
Qui per formaium rigolantes forte tridatum,
Devetant grossi tanquã grossissima butta.
O'quantũ largas bisognat habere ganassas,
Si quis vult tanto ventronem pascere gnocco.
Alterea preterea pastam squarzando, lavezzũ
Implet lasagnis grasso scolante botiro.
Altera dum nimio caldarus brontolat igne
Trat retro stizzos prestũ sopiando dedentrum.
Sepe foco nimio saltat brodus extra pignattam.
Vna probat sorbens vtrum bene broda salatur,
Vna focum stizzat stimulans cũ mãtice flãmas,
Tandem queq; suam tendit compire menestrã.
Cernis qua propter centum fumare caminos,
A a centum buliunt caldaria fixa cadenis.
Ergo macaronicas illic acatavimus artes,
Et me grossiloquum Vatem statuere sorores.
Misterum facit hinc nostrũ clamemus aiuttũ,
Ac mea pinguistris panza est implẽda lasagnis.

Narrat, & Berta sic incipit.

Est locus in franza montagnę siccus in alto
Culmine, quem capre celeres appena salirent.
Hunc Montalbanũ francesa brigata dimãdat.
Non vrbs, nec villa est, verũ fortissima Rocca,

Tortelli greci. Casoncelli latine Raviol hebraice.

Benacus. Sirmio, Catullus. Sover.

Foiada est picolior lasagna.

brontolat, buliendo strepit. stizzos.i. torres. Dedentrum adverbium est, sicut de foras, dacantũ dabanda, dapressum.

Appena pro vix aliquando subtracto.p. abbreviat.

Quę saxo viuo tribus est obcincta murais, — *Montalbanus.*
Non bombardarũ stimmans batimenta lupinũ
Quã famosus homo quõdã ferus ille Rinaldus, — *Rinaldus.*
(Si cantant verũ turpini scripta) tenebat,
Et septem centos proprio sub iure ladrones
Banditos habuit, tres fratres atq; sorellam.
Ipsius a razza post longũ tempus, & annos,
Exiit armipotens vir magnus nomine Guido,
Maturus, placidus, sapiens, generosus, & armis
Deditus, & Regi francorum gratior altris,
Męcenasq; alter claros erat intra barones.
Pro cuius nimia forma, nimioq; vigore
Vnica capta fuit francesi filia Regis,
Quam Baldouinam proprio rex ore vocarat.
Hęc erat in toto formosior orbe puellis
Vnica nata patris, patrię Regina futura,
Quam non mortali credebant stirpe creatam,
Sed magis angelicam iurabant esse figuram.
Altera Pallas erat sensu, Venus altera vultu,
Cui formę sũmam laudem iungebat honestas.
Ingeniosa, grauis, frontis mentisq; pudica,
Relligiosa magis quã secli tradita pompis.
Sed tamen arcta fuit tanto Guidonis amore,
Quod nunq̃ potuit quicquam reperire quietis.
Ast erat ignarus tam sęue Guido furoris.

Razza proprie ẽ equorũ, hic pro stirpe ponitur. vnde godianus poeta villani semper perfida razza fuit.

Męcenas.

Innamoratio Guidõis et baldouinę.

Ordo Giostrę.

Interea pulchram giostram, largũq; bagordũ
Rex iubet ordiri campagnam desuper amplã.
Fama per intornũ volitat, gentemq; remotam
Auisat, Scocios, Hirlandos, atq; Britannos,
Anglesos, Normandos, piccardosq; Baueros,
Quod statuebatur pulcherrima giostra Pariso.
Inter Francesas hęc vrbs est primior vrbes,
Clara quidẽ studio, sed multũ clarior armis.
Ergo quisq; cupit propriã monstrare prodezzã;
Atq; super coxas positis lanzonibus ibant,

bagordus vt ait Quintilianus, ẽ illa tumultuizatio quę fit giostrãdo.

Parisus scribitur et non parisii, contra grammaticos.

Calcabantq; vias quibusitur ad arua Parisi.
Omnibus ex bandis gentes equitare videntur,
Portantes varias diuesas atq; libreas,
Mille marangones super amplã ligna piazzã,
Tampellant, chioccãt propter fabricare stecatũ.
Trabacolas statuunt aptas ad cernere giostram.
Iam super excelsas turres vexilla volazzant,
Milleq; banderas super alta cacumina produnt,
Inde pauaiones siccato stipite drizzant.
Vndiq; sollicitant, contradas vndiq; spazzant,
Vndiq; tela parant, faciũt ferrare cauallos,
Morbezant, saltant, cifolos ac timpana chioccãt,
pulsant campanas in campanilibus altis,
Nocte dieq; fores vrbis laxantur apertę,
Per quas continuo gensdarmę copia transit.
Tandem conueniunt omnes in tempore curto,
Tota Parisinos habitat iam Franza per agros.
Tanta fuit nunquã (dicũt) ibi uista brigata,
Obstupuere omnes quod tanta canaia creetur.
Pallazzos implent, stallas, pinguesq; tauernas,
Ad mẽsas guazzãt, squaq̃rãt, faciũtq; pelizzas,
Monzzoiãq; gridãt, martellãt, arma parecchiãt
Expectant giostram quę iam iam proxima fiet.

Quid differant diuesa et librea, vide Solinum,

Gensdarma cõpositum est,

vista melius q̃ vi sa, inde cauatum est, hęc vista pro intuitu,

squaquarare ꝑ bene viuere vsurpatur ab Epicureis.

Gosa.

Baldouina sui propter Guidonis amorem,
principium giostrę, ceu gens hebrea Mesiam,
Optat, vt inspiciat quãtũ bene conterat hastas.
Hęc donzellarũ multis seguitata cateruis
Ac matronarũ turmis, centumq; Duchessis,
Supra palencatũ Cortesula scandidit altum,
Stratum spalleriis, cellonibus, atq; tapetis,
Omnis in ipsius faciem se vista piantat,
Vt nitidas inter stellas Diana coruscat,
Inter formosas sic Baldouina puellas,
Per largam plateam viuaces torquet occellos,
Si carum posset Guidonẽ cernere casu,

Cortesula, diminutiuum cortes

Ecce venit grossum mōtatus supra Cauallum,
Mancus non paret fortezza patre Rinaldo.
Quattuor ille facit nullo sperone citatus
Destrerus balzos, tenuemq; volutat arenam,
Postea de calcis duo paria laxat abire.

supra macaronice habet vltimam ad placidum. sic erga, intra, iuxta.

Caualli pulchri descriptio.

Huic mantellus erat nigrior carbone galantus,
Paruaq; testa, breuesagilesq; mouebat orecchias,
Frontis & in medio faciebat stella decorem.
Frena biassabat, naresq; tenebat apertas,
Pectora mostazzo tangit, se reddit in vnum
Coppettum, solusq; viam galopando misurat,
Goffiat, & curtos agitant sua colla capillos,
Balzanus tribus est pedibus, cum pectore largo,
Ac inter gambas tenet arcto corpore caudam,
Spauentat, volgitq; oculos hinc inde fogatos,
Semper & ad solam currit remanetq; sbriatam,
Innaspatq; pedes naso boffante priores.
Fornimenta nitent de rubro facta veluto,
Inter quę radiant passetti mille dorati
Ex auro staffę, fibię, morsusq; nitescunt.
Baldonina furit percussa Cupidinis arcu,
Infelix oculos mentē quoq; ficcat in illum.
Laudat honestatem vultus, laudatq; fatezzam
Corporis, & tandem se sponsam dedicat illi.
Guido leuans oculos aliam pro cernere cosam,
Heu Baldoninam miser improuisus adocchiat,
Atq; repercussis oculis ab vtroq; volente,
Labitur in trapolā, suspirat, brusat et ardet.
Hinc abit, ad ꝓpriū remeant celerādo palazzū.
Smontat equū, Thalamūq; ītrat; lectoq; recūbit
Ac vtraq; manu sibi stesso pectora tundit
Voceq; summissa q̄rulabat talia secum.

Mantellus pro pelle ab mareschalchis vsurpatur vnde Homerus, Durat mantello dotata Caualla bianco.

Innaspat, circum iactat.

Trapola metaphorice pro ingauno,

Querela Guidonis.

Cecę puer, quē non infando conteris archu?
Ahi infelix Guido, puer hic te nudulus arcet.

Pulcher modus a/mantis dum loqui tur, qui modo Ra/tioni modo amori paret.

Tu qui venturā sperasti vincere giostram,
(proh pudor) a puero cōfusus vinceris, orbo?
Ah cohibe flāmas, cohibe miser alma, furorez,
Non tua progenies regali ęquatur honori.
Heu, quenā facies rutilo me lumine cępit,
Heu quales in me miserū iactauit ocellos.
Non hęc culpa mea est, at pulchrę culpa puellę,
Debebat quoniam frōtem remouere serenam.
Hactenus obtusas nostro de corde sagittas,
Extinctasq; faces Venus atq; cupido retraxit.
Nunc tamen aduertens qa nil sua tela forabāt,
De pharetra mortis dardum letale cauauit,
Cuius in hidrino ter acumen sanguine tinxit,
Quod mox stuffatū Phlegetōtis ī amne pfanni
Ad cor descendit, portamq; catauit apertam.
Si pro contrasto plantasset Iuppiter illas.
Quas, vnā posuit super altram turba Gigantū
Montagnas, certe, video, sudasset inane.

Venus.
Cupido,

Hoc dardum, et hic dardus a Donato ponitur.

Gigantes,

Maselina.

vanezat, iactat, a/mantis more.

Talia dū secū vanezzat Guido misellus,
Incipit armorum sonitus, clangorq; tubarum,
Nam postquam gentes bādā pransere p omnē
Imponuntur equis sellę, sursumq; Barones
Armati saltant, qa grādis giostra comenzat.
Trōbette frisolant tararan, animātq; guereros,
In stroppam nequeūt raspantes stare caualli,
Sbalanzant, hiniūt, lassantq; sborare corezas.
pro tamburorū strepitu, flatuq; tubarum,
Vix homines possunt sibi respondere loquētes.
Ecce ruunt positis in restam deniq; lancis.
Arzones primo centū vacuantur assaltu.
Milibus astarum feriuntur sidera pezzis,
Altisonę voces animātū pectora firmant
Rex delectatur spectaculum tale videndo,
Inter honorificos qui centum mille vasallos
Supra triumphalem currū turgendo sedebat.

Tararan uox trombę.

Non est proprium equorum trare corezzas, sed asinorū.

Est sibi de petris preciosis tota coperta
Vestis, et in testa claro diademate fulget.

Pedrala.

Guido iacet solus nimio superatus amore,
Senserat et pridem confusa per aera gridos
Stat, velut insanus, tenet hūc dubiosa voluntas
Hunc vult ire sibi conuicia plurima dicens,
Nunc torpens animo meschinulus ire refudat.
Dū sic ambiguus plangorē fundit amarum,
En Sinibaldus regis Secretarius intrat,
Guidonemq; trouat lugentem more putini.
Quid facis, inquit, o la, qd fles? o cosa nouella,
Guido, qd hos miseros gemitus te fūderē cogit?
Me tibi Rex misit, cur nō giostrare caminas?
Omnes te clamāt, optant, simul atq; loquūtur,
Guido non venit, sine quo nil giostra valebit.
Ergo velis nobis lachrimarū dicere causas,
Noscis apud Regem quantū disponere possum,
Si qd apud Regem cupis ergo, qs alter amicus
Efficiet pro te meliorem nempe facendam?
Quamuis deberes illi parlare tu ipse
Qui te (sic nosti) super oēs semper amauit.
Guido suspirans Sinibaldū guardat, ē inquit,
O infelix ego, si Rex quod nūc sentio sciret.
Immo sit ignarus solus Rex, turba sit omnis
Conscia tormenti quod amoris vulnere porto.
Sic dicens illi sborrauit cuncta fideli,
Sed Sinibaldus eū tantam streppare studebat
Extra frenesiam, nihil at prodesse valebat,
Scribebatq; super glacciem sub sole calente,
Vel pistabat aquā mortaro stultus in vno.
Guido velut demens o Baldouina, gridabat,
Nescis quam crucior pro te, quā valde sagittor.
Deh Sinibaldus ait, ne te, ne Guido trucida,
Stultus an es factus? quo nā tua fama recedit?
Est vbi tanta tui sapientia? sensus? honestas?

Gridos per .g. scribitur, vide Tortelliū.

Sinibaldus.

O la, vocantis e ſt, habet primam indifferentem.

Tuipse, trisillabatur hic.

Sborrauit melius ē manifestauit.

Prouerbiū duplex.

Valde, aduerbia in e macaronice lōga et breuia sunt.

Eſt vbi temperies animi? Prudentia? Virtus?
Hactenus egregiũ tibi nomen ſurgit in aſtra,
Visq; decus tantũ cũ ſolo perdere nutu,
Ipſe gubernares totũ ſagaciter orbem,
Et pateris quod te vilis Dongella gubernet?
O quã multa tuę patrię vergogna fietur.
Deſine Guido precor, ꝓprięq; reuertere mẽti,
Dũ noua plaga tumet ferro eſt taianda raſonis.
Ante oculos habeas horẽda bruſamina Troię,
Grecorũ schieris tã sfrantumata remãſit,
Cernere quod mediũ potuiſſet nemo q̃drellũ
An ne Cauallazzus fuit huius cauſa ruinę,
In cuius Buſo Greci ventrone latebant?
Abſit, at vnius (dicã?) frons bella Bagassę.
Incarognatus de qua pegorarius ille
Et dictus ſapiens tã bellã fecit alhora
Materiã, quod acerba ſui fuit ira paeſi.

Pulchra exhortatio contra inſaniam amoris.

Fietur paſſiuũ habet ſio contra Perſianum.

Deſtructio Troię paridis et Helene cã.
Nemo nomen appellatiuum ẽ. fuit et nomen propriũ viri q diuerſas exercitauit artes. Primo fuit sbirrus. Nemo miſit in eum manus. Arator fuit. nemo mittens manũ ad aratrum.
Sacriſta, nemo accẽdit lucernam.
Angelus, nemo ascẽdit in celum.
Index, nemo te condemnauit.
Seruus, nemo poteſt duobus dominis ſeruire.
Soraueſtis eſt genus indumenti militaris.

Comina

Poſtquã Guidoni Sinibaldus talia dixit,
Alter amicus adeſt feſtinus, nomine Francus,
Quẽ quoq; Rex mittit, videat cur ille moratur
Alter adeſt etiam, poſt quẽ venit alter, ẽ alter,
Sic quoq; ſuccedũt alii, q Rege iubente,
Ad gioſtra precibus Guidonẽ ducere sforzãt.
Corteſus tantũ Sinibaldus noscit Amorẽ
Qui bene ſic fecit, quod Guido preſtiter arma
Veſtit, ẽ ardentẽ sbalzauit supra cauallũ.
Eſt ſibi sbarrato ſoraueſtis picta Leone
Atq; senẽ curuũ geſtabat ſupra Cimerũ,
Qui baculo carmen mõſtrabat tale notatũ

Diſticon

Tempore nil currit velocius, annus ẽ hora.
Quid diſtãt? Infans cũ nascitur ecce senescit.

Berta

Tunc rapit immensã viridi de robore lãzã,
Desdegnatus Equi pũgit sperone fiancos,

Seq; representans ubi Lance mille terũtur,
Ad Baldouinã voltauitpresto visaggiũ,
Qui magis absorbens tacitas incorde fasellas,
Stringit Equũ, sbarãq; furẽs saltãdo subintrat,
Inde briam laxãs, firmansq; ad pectora lanzã,
Aduolat, atq; facit cursu tremolare terenũ.
Ad primũ fecit cęlo monstrare piantas,
Post hũc extraxit cur uo de arzone secũdũ,
Tertius in terrã posuit cascando culattas,
Quartus apud socios compellitur ire stranoltus,
Inuidiosus erat qntus cimiganit ẽ ipse,
Sextus equester erat quẽ fecit Guido pedestrũ,
Septimus en duro schenã sabione piantat,
Octauus reperit se desmontasse canallũ,
Sed nonus sellã gambis vodauit aptis
Sol stupuit, quoniã decimi calcanea vidit
Et sic sic omnes numeratim Guido scaualcat,
De Baldouina, dũ giostrat, sępe recordat,
Hanc omni colpo sũmissa voce dimãdat.
Rex habet o quãtũ dubiosa mẽte stuporẽ,
Quis nã Guido esset nescit, licetipse Leonẽ
Sbarratrũ ferat, ad Sinibaldũ parlat, ẽ inqt,
Dic mihi, scis q sit Caualerius ille gaiardus'
Respõdet, prima est francesę gloria gẽtis.
Qui vestrę seruit tam fida mente coronę,
Rex ait. est Guido: quãtũ bene seruat honorẽ
Frãcigenũ, veteresq; patres de forcibus ęquat,
Nil dubiũ palmã giostrę paladinus habebit

Gosa

Baldouina suis damnis conuersa locuta ẽ,
Ni fallor, Guido est qui tã gaiarditer obstat,
Iamq; trabucauit cunctos de arzone guereros,
O quam terribilis, quã fortis, nemo repugnat
Forcibus ipsius, cadit vnusq; stranoltus.
Talia parlabat dũ Baldouina puellis,
Ecce repentinus Trombarũ clangor orecchias

Aduerbia in o sunt ad placidum Macaronice.

Cimigauit, pro cecidit, unde uersus. Ad terrã satius poterit Gimigare stranoltus Iuppiter.

Paladinus. Guererus. Heros, barro. idem a Quintiliano reputantur.

Percutit, hoc faciũt qa Gioſtrę terminat horã,
Reſtitit in mediũ ſoletus Guido ſtecati,
Victor erat, gioſtrareq; videt finiſſe Bagordũ,
Nec tamen eſt victor, nimio ſed uictus amore.
Rex huic cõtra vẽit magno squadrone ſeratus,
Corſeri, Deſtrerus Palafrenus, ſunt caualli nobiliores.
Quẽ Guido cernẽs Corſero ſaltat ab alto,
Viſeráq; leuãs ſtaffam tenus illico baſat.
Rex illũ faciens iterũ montare cauallũ,
Ipſemet e digito pulchrũ detraxit anellũ,
In cuius fuluo carbunculus ennitet auro,
Guidoniq; dedit, gioſtrã qui vicerat omnẽ.
Ipſe manũ tendens humili ſuscepit honore,
Nec piger accipiens Regis dedit oscula dextrę.
Tunc excelſa petũt magno comitãte Triũpho
Tararare trõbeZare
Attria, trombetis ſemp tararãtibus ante.

Descriptio Conuiuii.

Oceanũ patrẽ Sol descendendo petebat,
Ponitur in puncto regalis cęna debottũ.
Grãde pignatarũ murmur ſonat intra cognã,
Cocus & maior sguataro.
Et faciñt sguatari qcqd cocus annuit illis
Alter figatos coctos tirat extra padellã,
Alter odorifero Zeladiã gingere spargit,
Ginger gingeris.
Alter Anedrottos pingui brottamine guaZZat,
Alter de speto mira trhait arte faſanos,
Hic polaſtrorũ caldarũ spiccat ab igne,
Guſtat pro tentat, ſi cocti ſunt.
Quos alter guſtat digitos lecando ſub ala,
Ipſe molã ſaxi circũ menare frequẽtat,
Lena miniſterio, dextra ẽ intenta labori,
Manduleusq; ſapor lapidis collatur ab ictu,
Ille trahit furno graſſa de carne guacettũ,
Quẽ pevero spargit Venetũ ſtriccãdo ſachettũ.
Pever et piper dicitur. Sachettũ venetum. quia venetiis venduntur.
Interea menſas crudis coctisq; ſallatis
En caricãt centũ famuli, centũq; RegaZZi.
Omnes medeſimũ ſe veſtiuere colorẽ,
Dobbantur, pro adobatur.
Silicet ex panno cuncti dobbantur aZurro,
Perq; coloratas albescũt lilia veſtes

Talibus his armes quoniā Rex francifer vſat
Circū ſtringātur scuderi more todesco,
Inchinos faciūt reuerenti fronte galantos,
Sēper habēdo caput nudū, curuosq; zenocchios.
Sed quia francorū fuerat tūc Regis vſanza
Quod ſolus comedit, Tamē ob Guidōis amorē
Non vſum facit, at mensę loca prima petiuit,
Inq; caput Tabulę fuluo radiabat in auro.
Ad dexterā Regina manū ueneranda ſedebat,
Contra quā Guido ſic Rege iubente recūbit
Baldouina ſuū quę condere nescit amorē,
Iniuſſa ex templo Guidoni vadit apreſſū,
Et ſic ligna foco iunxit[9] meschina puella.
Maxima tū ſeqtur lōgo ordine turba Baronū.
Quisq; menare cupit nimia pro fāme ganaſſas
Namq; labor gioſtrę fecit padire budellas.
Cuncta ſuper mēſas portāt hinc inde Regazzi,
Ante Siniscalci vadūt diuerſa comādāt,
Et scorozzati canibus dant calcibus vrtas.
Trentataiatores, nō ceſſant rūpere carnes,
Dismembrare ocas, pernices, atq;, capones.
Exintrauerſo pupiones mille taiantur,
Sed disquartantur p longū mille faſani
Furcinulas ficcātin ceruellatibus, atq;
Smenuzzāt illos gladio taliante freqnēter
Sepe bonos robbāt tamen hi taiando bocones,
Atq; caponorū pro ſe culamina ſeruāt.
Poſt mangiamentū Aleſsi ſuccedit Aroſtus,
Ceruatti, Lepores, ē qcqd Caccia mittit.
Copia lonzarū, Porcorum graſſa, capretti,
Quaiotti, vel quos trapolarunt Retia Turdos.
His mandularū niueos iunxere ſapores,
Hec dapibus uiridi mancauit Salſa colore,
Hec ſuccus citri, nec acerbi muſta Naranci.
Hęc ego dū memoro fluitat ſaliua per os.
Preterea ex amito Torte venere bianco,

Inchinos, p̄ reuerē tia exteriori.

Apud ſeruit accuſatiuo Apreſſum datiuo.

Nota quod fames a poeta noſtro ponitur per ordinē propoſterū, abbreuiat ultimam, et producit primam, et eſt figur cori abatanica.

Pupio, eſt paruus columbus, nomen ficticium, quia velut iquit Auſonius, cuꝫ pupio cantat conſonat ore pi pi.
capo et caponus.
carmen truncū, aliquando uſitatum a a poeta.]

Bisellus, genus leguminis. quem Greci uocant Roueiam uel Rouionem.

Ballus et balletus, ut frater, et fradellus, unhorã, consilio. sic dicimus todãnũ le ſt tuum dãnum

Frisolare, uelocitate digitorum et lingue sonare.

Cesar et cleopatra.

Tortę de pomis, de farro, deq; bisellis.
Mox tortellorũ varia de sorte piatti,
Candidus occultat quos Zuccarus, atq; saporat,
Post epulas grassas confectio plurima fertur.
Morsellada, Anices, pignoles, marzaq; panis,
Pistachia, nihil (scis causã?) congrua Gallis.
Cuncta Siniscalchus mensas fũdũtur ĩ amplas,
Apponũt fialas garbi, viniq; claretti.
Quattuor accedũt cantores Rege iubente
Qui velut usantur. francesi gutture pleno
Cantauere duos subgorghizando motettos,
Inde sonatores pifarorũ qnq; valenti,
Trombonesq; duo pariter frifolare comẽzãt.
Quos omnes cernis rubeas gonfiare ganassas,
Discurrũt digitis huc illuc pectore saldo,
Qui nũquã docti stoppando foramina fallãt
Subseguitãt, Arpę, Citharę, dulcesq; Leutti,
Arpicorda, Lirę, Violę, buxe quoq; flauti
Hoc Baldoninę pro fomite pectus abrasat,
Scitq; minus Guido cordis reperire qetis
Non contetus Amor quod visu iunxerat ãbos,
Sed facit illorũ danzando tangere almas,
Nanq; comenzarũt francese more Baletti,
Cũ Baldonina Guido danzauit unhorã.
Non ibi mãcarũt manuũ stricatio, nutus,
Frigiditas cordiis, suspiria dupla, calores,
Victor Amor, cẽtum pharetras exhausit in illos
Deniq; supranenit grossis Nox plena tenebris,
Postquã cessarũt Balli Danceq; fugaces,
Itur dormitũ propter dametina leuare,
Nãq; sequẽte die rursum giostrare paratur

Exclamatio poetica.

Heu quia troppus amor sanios stultescere cogit.
Artibus ipsius quis nam certando repugnat?
Ille valentus homo Cęsar sibi subdidit orbem,
Ast meretrix illum poltrona subegit amori.

Suppofito Alcides humero qui cęlica regna
Sustinuit, variasq; habuit certamine palmas,
Fęmineas vestes abiecta pelle Leonis
Induit, et mazzam posuit fusumq; pianit.
Iuppiter in Taurum, cignuz se mutat et aurum,
Quiq; Deus fuerat patiebat bestia firi.
Pompeum truncare suum Cornelia vidit
In proprio Amplexu Ptolomei crimine falsi.
Hanibal en tantum qui fecit in urbe spauētum,
Luxurię eędens soldatos cedere cessit.
Liviate octavi petulo scannavit ocello.
Marchus faustinā scanfardam Antonius arsit.
Thesens Hyppolitum bādinit crimine phędrę.
Pyramus et Tisbe torparunt sanguine moras.
David adulterii causa tradinit Vriam, Trado tradidi et tradivi.
Quattuor atq; decem annos servivit Iacob.
Fortem Sansonem vilis fęmnella tosauit.
Iudith Holopherno caput obtruncauit honesta,

Berta.

En quoq; Guido suū Regisq; refudat honorem,
Auscultās tenere qui blandimenta puellę,
Hanc in conubium Sinibaldo teste pianit,
Inde fugam rapiunt Castelli ponte calato,
Post hęc dormitū Sinibaldus pręsto ritornat.

Togna.

Ast ubi sol nascens totum stenebraverat orbem,
Non Baldovinam cercantes undiq; trovant,
Quam menat Guido francesos extra paesos.
Confestim Giostrę Dancę sotosora getantur,
Nascitur in cunctis, męsto pro Rege tumultus,
Qui nimio voluit semet scannare dolore.
Dicere nō opus est quantum se rodit et alto
Pectore suspirat caram ammisisse fiolam.
Guidonem vocat ingratum multūq; codarduz,
Quo fugiant nescit, mandat per cuncta spiones
Littora, sed redeunt nullam portando novellā

GVIDO

Mascelina.

Ergo infœlices sors conducebat amantes,
Trãscendunt alpes nulla strachedine lassi,
Nullus namq; labor dilectos lassat amantes.
Italicos tandem ueniunt habitare paesos,
Sed male uestiti ne quisquam nosceret illos.
Ibat in auratis nunc baldouina carettis, Mouet pathos.
Inter Matronas centum, centumq; puellas.
Et quocunq; die uarios mutabat amictus
At meschina modo teneros per saxa pedinos
Frangit, et in campis declinans sepe repossat.
Guido super spallas o quam souenter ad altas
Montagnas illam portabat propter amorem.
In lombardię uenerunt deniq; bandas,
Et cortesam vrbẽ, quę mantua fertur arriuant. Non quod tunc temporis eet cortesa, sed foret regnante Gonzaga prole.
Non intrare tamen drentũ uoluere timentes,
Sed magnã retrouant uillam, quã nõ ꝓcul urbi
Nunc etiam populi cipadam nomine dicunt.
Vilanus quidam miseros excepit amantes, Cipada villa.
Colligit innumeras illis faciendo carezzas,
Guido stupet tunc cortesum inuenisse uilanum.
Nam sunt scortesi cunctis, at maxime Gallis.
Baldouina grauis fętu non tempore longo
Dum parit infantem nimio compressa dolore
Infœlix heheu moritur, uitamq; relinquit.
Quam coniũx Guido tam longo tempore fleuit. Baldouinę mors
Quod pro tot lachrimis orbatus lumine mãsit,
Ergo uocat natũ proprio de noĩe BALDVM,
Vt Baldouinę nunquã sit nomen ademptum. Ortum Baldi de quo poeta noster est cantaturus.
Hic puer (horrendũm fatu) nascendo tenebat
Clauatos pugnos, oculosq; rotabat apertos,
At sbigottibat seuracum fronte comadres,
Plangere quẽ nusquam uiderunt more putini
Tunc audita fuit sic uox e culmine lapsa.

Propheticum argumentum.

Nascere parue puer, cui celum terra fretumq;

Ac elementa dabunt tot casus, totq; malannos,
Ne dubita, quoniam gaiarditer omnia uinces.
In presone diu stabis sub rege Gaioffo,
Sub qua non unqum sperabis cernere lucem.
Non tibi mancabunt astutę Cingaris artes,
Pro quibus exibis tenebrosum carceris antrum.
Sed non istud erit fortunę munus iniquę,
Namq; valenter enim dum te cū cingare solo
Vrbs assaltabit stipantibus ętera lancis,
Cuncta fracassabis, uictorq; scapabis ab urbę.
Non terrę sat erit tantas superasse fadigas,
Verum quā citius Pelagū tentare parabis,
Cinctus ab undosis Montagnis nulla videbis
Ætera, sed pluuias patiere, Tonitrua, uentos,
Fulmina corsaros, ac tandem mille-diablos.
Ast ubi straccatus salsis exibis ab undis,
Sęua tibi rapiet carū Muselina Lonardum.
Inuenies patrem confectum tempore, quem tu
Et uiuum puncto mortūq; uidebis eodem.
Post Cęlum. Terram, Pelagūq; subibis auernū,
Ac ita parue puer venturus, nascere felix.

Rege pro rectore namq; preses tā tum fuit.

Berta.

Hunc infantillum villano tradidit ergo
Guido, uiamq; fugit solus sterilesq; petiuit
Desertos, uitam sanctam patienter agebat,

Conclusio.

Sed mihi boccalus veniat mea musa sitescit.
Deniq; iam primi claudatur ianua libri.

Explicit Macaronice
Prima.

Magistri Acquarii Argumentum
in secundam Macaronicen.

Baldus ubi moritur genitrix, genitorq; recedit,
Crescit, quem mulier lacte uilana ducat,
Hunc natura docet ville contēnere mores,
Ast in cortesa praticat Vrbe puer.

Corpore gaiardus, sensu grauis, ore disertus
Efficitur, Baldum nil nisi fama canit
Pluribus in ludis vincit puerilibus omnes,
Vnde per inuidiam rixa comenza fuit.
Saxa uolant, Baldus se tutat ab omnibus vnus,
Quo feriente puer seminecatur ibi.
Lanzalottus ei famulus vult perdere Baldum,
Sed puer huic Baldus traiicit ense bigol.
Nobilis Augustus robur puerile stupescit,
Hunc legit, et doctum Martis in arte facit
Deniq; uir factus Cęlū terrāq; spauētat,
Statq; sub imperio tota Cipada suo
Tres secum magnos is semper habebat amicos
Falchettus, Cingar, deinde Fracassus erat.

MERLINI COCAII POETÆ mantuani Macaronice secunda pueritia Baldi.

BAldus paulatim teneros surgebat in annos.
Villanumq; sibi patrem putat esse dasennum.
Atq; suum uerum natum putat esse fradellum,
Quos pariter ueluti natos de uentre medemo
Mater alenabat, Villeq; docebat vsanzam.
Altero erat maior Baldus quē nomine dicunt
Zābeliū, pugnis hunc Baldus sepe domabat.
Padregnus Baldi Bertus pannada uocatur
Is merdolentas post uaccas pergere Baldum
Sepe comandabat, seu porcos siue cauallas.
Sed tales non uult Baldi natura facendas,
Non it post uaccas, at sępe caminat ad urbem.
Ac ad pannadę dispectum praticat illam.
In villam semper tornabat uespere facto,
Portabatq; caput fractum, gambasq; macatas,
Namq; catiuellus puerorū sicut usanza est
Sepe bataiolas faciebat saxa tirando.

Dasennum veraciter.

Hic poeta frequētat noiare Baldum, ut magis imbuatur lector eo nomine.

vsanza pro vsu.

Nec penses illum quod certans ultimus esset
At ferus ante alios puerili uoce gridabat,
Et cētum lapides uolta reparabat in una.
Sed pannada uidens quod non seguitare uolebat
Costummos uillę cartam compraнerat illi,
Siue quadernellū supra quem disceret.a.b.

Masclina

Ergo scolā Baldus lętanter pergere cępit,
Inq; tribus magnū profectum fecerat annis
Iam quoscunq; libros uelociter ipse legebat,
Sed mox orlandi nasare uolumina cępit,
Non uacat ultra deponentia discere uerba,
Non species, numeros, non casus, atq; figuras.
Non doctrinalis versamina tradere menti,
Fecit de norma scartozzos mille Donati,
Inq; perotinum librum salcicia coxit.
Orlandi solum, nec non fera bella Rinaldi
Agradant, animū faciebat talibus altum.
Legerat Ancroiā, Tribisondā, gesta Danesi,
Antonnęq; Bouū, mox tota Realea Francę,
Innamoramentū Carlonis et Asperamontem,
Spagnā, Altobellū, Morgantis facta gigantis.
Millibus in squarcis lacerauit nempe Leandrā,
Vidit ut Angelicā sapiens Orlandus amauit,
At mox ut nudo pergebat corporę mattus,
Cui tulit Astolfus cerebrum de climate lunę.
Vidit Mābrini mortē fera gesta Rinaldi,
Meschini prosam, falchonettiq; bataias,
Ardentis guerras Tristani, lanzaq; lotti,
Inde brauarias Mābriani uiderat omnes,
De quo tradiderat relegendo uolumine menti
Quasdam fabellas factam lignaminis ocham,
Et quicquid fecit salsa cum carne tripaldus.
Sed quater Orlandi puerilia tempora legit,
O quantum hęc eadem sibi phantasia placebat
Maxime scarpauit Carlonis quando piatum.

Salcicia, lucani/cam.
Volumina turpini archiepiscopi parisiensis.

De autore huius Leandre uide in penultimā ma/caronicen.

Appositio.
Lanzaq; lotti, di uisio, sicut septēq; triones.
Mābriani trisillabum est hac figura sepe vtitur poeta.
De Orlādi pue/ritia lege plutar/cum.

Pedrala.

Talibus in rebus multũ stimulatur ad arma,
Sed tantum quod fit picolinus corpore tedet,
Atamen armiculam semper galone tenebat, Mollesinos, humiles intellige.
Qua molesinos faciebat sępe branosos,
Maior in exiguo regnabat corpore virtus.
Nunq̃ terribilis quid sit scoriada pronare, Bolabat signabat
Namq; pedagogis hic testam sępe bolabat.

Comina.

Accidit vna dies qua Mantua tota bagordat,
Prima dies mensis Maii, quo quisq; piantat,
Per stradas ramos frondosos nomine Mazzos. Mos antiquus Mantuę.
Turba triumphalez sequitur plębea Quadrigã.
Quam iuga bina Bouũ doratis cornibus, atq;
Millibus vt fraschis menant hinc inde p̃ Vrbez.
Stat super alta strues de Bosco cęsa virenti, Neuolę de farina et croco composite.
Glãs, Ilex, Abies, Laurus, Pyrus, Vlmus, oliua.
Mille tenent neuolas de pasta fila tacatas,
Quę ludunt inter frondes auraq; mouentur,
Sed qua sũma Pyrę ceruix erecta, Cupido
Cęcus et absq; braga stat fixus, & explicat arcũ.
Turba puellarum trezzas ornata coronis,

Gosa.

Oua gerit calatis Vrbẽ cantando p̃ omnẽ.
Baldus inest aliis pueris dum cantat & ipse,
En arriuat vbi stant diui fana Lonardi,
Cuius apud Templũ puerilis squadra vacabat
Diuersis ludis, Dancis, variisq; bagordis.
Viderat os Baldus cupiens animositer omnes
Assaltare vnus, solusq; fugare Cateruam.
Hic centum pueri ludebant supra piazzam,
Pars ad borellas ficco ferramine giocant,
Pars cum scanellis mittunt ad sidera Ballam,
Pars Trocos faciũt Cordella voluere circum, Trisaltare, galzopando saltare.
Sed positis metis pars galzopando trisaltant
Baldus mantellum subito de corpore tollit.

Inq; giuparello promptus saltare comenzat.
Principio simulat quot non adiungere possit
Alterius signũ, nec sustinet in pede saltum.
Mox aliquãtillum stringis galone molatis
Deposuit bretam, cui frontem bindula cingit.
Ecce legiadrus adest tardos mouet arte galoppos
Tam leuis, vt nullam figat sabione pedatam.
Inde pedem primũ firmans, aliumq; recuruans
Tollitur agniculo similis, repetitq; secundum,
Fortius, at breuius saltum terzumq; paratis
Cum pedibus sguizzat plãtas ęq ualiter unit,
Quattuor et cubitos signacula prima soperchiat.
Vlterius nemo uult secum carpere gattam.
Sunt ibi diuersi, mirantes atq; stupentes,
Quod tantã paruus destrezzam puttus haberet,
Mox inuitatur si ad ballam ludere uellet.
Baldus ait uolo, sed quemq̃ prestate scanellum,
Nec mora scãnus adest. fit pars, fit pactio, fitq;,
Larga piazza hominũ contrastamenta uidentur
Inganare tamen Baldũ statuere bonettum.
Nam quidam reliquis gitonior inquit ad illum.
Quũ facio inuitũ facias quoq; Balde reuitum.
Baldus erat pauper tinxitq; pudore masellam.
Nec sua trentinam marzã scarsella tenebat
Sed tamen accepit, fędus quia uendere cappam
Indeo statuit siue impignare camisam.
Ergo comenzauit, primarus battere ballam
Extendit leua digitũ, dextraq; scanellum
Stringit, et incuruus, paulo, gioccate, gridabat.
Postea succurrens socio porgente piabat
In frontem scanni ballam, pariterq; premebat.
Illa magisterio mandata sub aere pirlat,
Bassũ tenet mediũ, nec in altis tollitur astris,
Nec campanili (uelut aiunt) mittitur instar.
Si contrastantes (quãuis non sepe) retornant,
Illico Baldus eam uenientem firmus afrontat.

Bindula, vita.

Galoppus ẽ cursus qui saltis fitur

Carpere gattam, contrastare prouerbium est.
puttus et puer.

Scãnus et scanellus vt supra frater et fradellus. illum scannulũ intellige quo percutitur balla.

Trentina est genus numi, quem furcifar rex ripe trenti primas signauit.

pirlat girat, et rotat idem.

Mensuratq; oculo dum girat in aere balla.
Quã quoq; mirãda cum destritudine chioccat,
Ergo reuidabat uictor sępisfime numos,
Anteq; q̃ phębus radios distolleret orbi,
Lętus aquistauit ducatos quattuor, et sex.
Impatiens quidã iuuenis de sanguine claro,
Qui ludens partem maiorem perderat auri,
Sfodrauit (propter Baldũ schanare) fusettum
Sed subiens illum per dextram Baldus aferrat,
Stilletũ scarpans binos dedit atq; busettos.
Hinc iacit ad terram quẽ calcibus vndiq; pistat,
Protinus hic centum pueri claudunt ur in uno
Agmine, sed Baldus propter schiuare uolutat
Mantellum brazzo, nam saxa uolare comenzãt.
In quãdã sese uadit retirando uiettam.
Moy cantone pedes, animũq; piãtat in uno,
Illum non possunt discantonare valentem,
Imber saxorum cui vibrabatur adossum,
Extraq; fundibulas crepitantia saxa ruebant,
Sed Baldus nunc huc nunc illuc saltat in altũ,
Et lapides agili venientes corpore uitat,
Et centum petras volta reparabat in una.
Tres horas durauit eo certamine uictor.
Quod cõmunis erat stupor admirantibus illũ.
Sed qui perdierat dinaros curritauantum.
Ac incagnatus Baldo uult rumpere testam.
Sta retro Baldus ait, sta retro, si tibi frontem
Rupero, dico tibi fuerit daposfa todannum.
Ille nec ascoltat, nec currere sotta rafinat,
Impatiens ergo Baldus nõ amplius illum
Admonet, ĩmo rapit mediũ sua dextra, q̃drellũ.
Cui boccã stomachi sfronzanti murmure colsit.
Ille stramortitus cascans in limina portę
Ceruellum fregit sibi stesso, creditur esse
Mortuus, unde omnes pueri fugiere defattum.
Baldus garlettos cernentibus illico monstrat.

A frontat habet pri mam communem vt atlas.

Perderat pro perdi derat.

Scanamus pãzam. Iugulamus collum

Busettos, i. alapas.

Piantare animum est ostinati.

Baldus puer certat in saxis.

Daposa, deinceps. todannum pro tuũ damnum et est co/ lisio indriotontcea.

Colligo colsi, et nõ collegi, contra pri/ scianum.

Et per stradiculas centum fugiendo scapinat.
Et nihil in dretum guardans it contra cipadam
Hic aderat pueri stropiati forte fameius,
Quē Lanzalottum reliqui dixere branosi,
Quē lanzagnoccū melius dixisse putarem.

Qui fugit, monstrat garlettos, idest calcagnos.

Parentesis prima.

Lanzzalottus.

Hic erat ex illis (animosos laudo guereros)
Qui semper spadas portant galone ficatas.
Et quū tempus adest, quod oportet desguainare,
Ac menare manus calcagnis fortiter obstant.
Gestant bretones longo tremolante penezzo
Millibus et stringhis illorum, piga frapatur.
Quē semper portant super ochiū more branātis.
Dextra super manicū spadę guantata repossat.
Leua tenet cappam velut est vsanza spagnola.
Introeunt isti braui quandoqȝ tauernam,
Dum trincant, cęloqȝ leuant rebibēdo carassas,
Omnia sfrātumāt, spezzāt, verbisqȝ menazzāt.
Hostibus atqȝ suis iurant taiare colengum.
Si tamen incontrant illos pro pignore signant
Cantonē, finguntqȝ nihil vidisse poianę,
Lanzalottus erat peior, mihi credite, cunctis.
Cuius si multis ridere audite figuram

Contra branosos.

Hoc vsqȝ in hodiernum diem seruatur idest reuoluere alā mantelli super spallam sinistram.

Collum et collengū vt supra scannus et scanellus.

poianę, trepidi, viles.

Forma Lanzagnochi.

Huic erat oblongum nimis, atqȝ disutile corpus.
Tales alphanas, sganzerlas siue vocamus.
Testa super strictas, gobbas quoqȝ piccola spallas
Figitur, et pinę simulatur eundo Todesche,
Aut excusa set supra fosata pedagnum
Aut perticonem propter distendere filum.

sguāzerla et alphana sunt animalia longas habētia schinas.

pedagnus est trabes attingens de ripa ad ripā fluminis.

Berta.

Hic ergo Baldū brando seguitabat aperto,
Piglia clamabat ladrettum, piglia forcam.
Prēdit a multis Baldus, sed sguizzat et instar
Anguille muzzat, leporiqȝ simillimus vni,
Quem mastinazzus cursu pigritante recalzat,

muzzat. i. scapat, vel fugit.

Cernebas asinum proprie sequitare caprettum.
Atq; bouem vecchium sperātē prendere ceruū. comparatio.
Sed mox egressus iam portas Vrbis ad vnum
Tractū balestrę stocchettū Baldus aferrat,
Et Lanzagnoccū expectat constantiter illic.
Nil metuit quamuis homo sit, vultuq; brauosus.
Ille venit, Baldoq; caput truncare parechiat.
Ergo codegonus puero borriuit adossum,
Vt mastinazzus solet assaltare cagnolum.
Baldus ad historiā Rotolandi mente recurrit,
Implicat in cappa leuam dextraq; fusettum
Corripit, et laxans triuilatam concite punctam
Per medium bigolum ferrum trāsfixit in aluo.
Ille ruinauit pedibus sbattendo terenum,
Vt scanata solet beccaro sbattere Vacca.

Codegonus qui libēter codegas māgiat vt etiam. Lasagnonus qui libenter mangiat lasagnas. Macaronus qui comedit macarones. Vide plenius Aulū gelium de nominibus derivatoriis.

Berta.

Sed uix stochettum Baldus de ventre cauarat,
Ecce superiungit quidam generosus, et atrox
Aspectu, prudens, Augustus nomine dictus.
Ipse caualcabat celerantibus ante staferis
Ergo videns Baldum sic sic animositer illum
Sforachiasse virū, stupuit famuliq; stupescunt.
A, Mullazze, inquit quo curris? sta giotarellę
Non ego te vidi? presto zaffute ladretum,
(Nec tamen inquit eas propter piliare parollas
At solum tentando metum si Baldus habebat.)
Restitit impauido vultu, quid queris, aiebat?
Lędere me patiar? si quis te occidere vellet
Dic Barro, ne feres? testā dabis vltro taiandam?
Hunc furfantonem (cui nullam credite noiam
Feci) nō puduit tres me sequitare mearos,
Vt mihi de spallis nudo caput ense leuaret.
Cur natura manus homini dat? corq;? pedesq;.
En ego se impaui pedibus, nam pes datur ista
Pro causa, postq̄ nil me fecisse cataui,
Cor saldum feci, quia saldo corde periclum

staffa, et staferius, vt tignū, et tigillus. Sforachiare p sbudelare.

Aiebat macaronice positum est.

Philosophicum argumentum in puellulo.

Oē superchiamus, Cordis manus inde ministra
Quid faciat? nisi si calice fortasse teneret,
Et nihil alterius quo se tutaret haberet.
Illico sbalancet calicem comitante patena?
Quā magis vt pugnis, saxis, bastoneq; debet?
Obstupet Augustus magni responsa puelli,
Atq; valenthominē subimaginat esse futurum.
Secretū facit ergo statim sepelire cadauer,
In groppamq; iubet puerum saltare caualli
Vt videat quęnam dextrecia regnet in illo,
Quē ve ferat (quando nil scontētetur) ad urbē.
Principio timuit, Baldus fortasse gabari,
At cernēdo fidē digiti, nomenq; Gibelli,
Continuo saltum spiccat de litore tundum,
Gropperāq; super gābis se plantat apertis.
Quo saltu Barro magis ardet amore putini,
Quē tacite secū parlando, reducit ad vrbem.

Testus rasonis canonicę.

Si puelli, quomodo magni, intellige intellectu, et animo.

Non illum vi deducere volebat.

Masculina.

Ergo puer Baldus scrimandi quicquid in arte
Discitur, imparat nullam sparando fadigam.
Armigerum puerum sic sic Augustus amabat,
Quod scrimare fuit deinceps tantūmodo secū
Visus, ouans quanta se dextritudine cunctis
Sortibus armorū (quāuis sit puttus) adaptet.
Nulla fadiga fuit Broccheri discere normam,
Quē modo cum spadę manico tichitare videbas,
Quē modo, cum lāma solū scrimando, culabat.
Mox targā et spadā, mox hastā. moxq; gianettā.
Mox ronchā, qua spalla fuit truncata cuidam,
Post hęc grata fuit manuum spadazza duaruz,
Quam manegiando leuē scorzam parebat hr̄e.
Talibus ardebat rebus tantūmodo Baldus.
Incępit sed mox ętatē intrare virilem.
Et compagnias secum menare brauosas,
Quas taia cantones dicunt, vel mangia ferrum.
Nil nisi mantoa Baldus nomatur in vrbe.
Qui tremolare facit magnis ꝑ forcibus omnes,

Sparando, magister Saluanellus ostinatus est quod dici deberet sparpagnādo.

Tichitare, percutere cum tichtoch.

Culabat pro oculabat. tamē Saluanellus ait, culabat, hęrebat pposteriori parti, vt fit cum scrimatur ocultata manu sinistra post targum.

Nil curat mundum, nil cęlum, nilq; diablum,
Nil illum spade, nil quęlibet arma spauentant,
Non erat in toto Mundo gaiardior alter.
Nomen ad ipsius se quisq; cagabat adossum.

Forma Baldi.

Tam bene membrosus nūquā uir induit arma.
Cuius corpus erat per longum brachia quinq;,
Largus in excelsis tumido cum pectore spallis,
Sed breuis angustos stringebat Zona fiancos.
Neruosus gambis, pede paruus, cruribus acer,
Rectus in andatu leuibus cum pascibus ibat,
Pulchra vagę adiungit faciei barba decorem,
Viuaces oculus nitida sub fronte regirat,
Quos non villanus sed nobilis edidit ortus.
Spadazzam lateri cunctis metuendus atacat,
Quę penes angustum super oīa grata sedebat
Et meruit donum fieri, non pauca merenti,
Hęc fuit ęthneis Vulcani facta sub antris
Quam Broth et steropes multo sudore polirūt.
Legiadria suos seruebat tanta per artus
Vt quęcunq; potest fieri saltatio per nos
Humanos, agili motu fiebat ab illo.
Humanos quid ego dicam? sub pondere ferri
Scilicet armorum ęquabat saltando Leones.

Atacat reples multa uerba composita in principio cum a quę ponitur ad placitum.
Atacat.
Agraffat.
Achiappat.

Goso.

Interea moritur villanus quem sibi patrem
Baldus credebat, moritur quoq; credita mater.
Zābellus iā factus homo sed valde Bacchioccus
Restarat solus, robbam qui iure teneret,
Est quia villani proprio de semine natus.
Nescius at Baldus robbe uult esse patronus,
Cui sunt terreni forsan quadraginta biolchę.
Quas, sic Zambellores ignorante godebat.
Inde gubernabat villam quam diximus esse
Nomine Cipadam preclaro nomine dignam,
Quę pro fumosis palladinis tollitur astris.

Zambellus, quem supra diximus credimus esse fratre Baldi.

Attamen hic gentes viciis sunt omnibus aptę,
Sicut quisq; locus ꝓpriis de rebus abundat,
Sic Cipada suis ꝓpriis de rebus abundat.

Proprietas diuersarum Vrbium.

Dat multam lanā pegoris Verona tosatis, Verona.
Montibus exaltis euangat Brixia ferrum. Brixia.
Bergamascha viros generat mōtagna gosatos Bergamum.
Iusta brusat multas tellus piamonteastryas. Piamontus.
Genua dum generat, testas Cōmater aguzzat. Genua.
Milanus tich toch resonat cantone sub omni Millanus.
Dū ferrant stringas, faciūtq; foramina gucchis Pauia.
De verzis saturat, porrisq; Pauia Milanum. Placentia.
Implet formaio pesalona placentia mundum.
Parma facit grossas scocias, grossosq; melones. Parma.
Trottant Resano cuncti sperone caualli Regium.
Mantua bretaros fangoso Bulbare pascit, Mantua.
Mantuanizascunt qui norunt dicere carmen.
Vadat, fasolos qui vult mangiare, Cremonam. Cremona.
Vade Cremam, si vis dinaros spendere falsos. Crema.
Mille trouat fogias in vestis pulchra Ferara. Ferara pōpas vestiū
Mille vides Venetū per stricta canalia cimbas. Venetia, gondolas. Padua.
Villanos generat tellus Padouana diablos. Vicentia.
Sgnauolat innumeris Vicentia plena gatellis, Chiozza.
Nam Vicentini gatti sbalzando videntur. Rauenna.
In barchis Chiozę gens forchę cōgrua multa ē. Cernia.
Antiquas Rauena domos habet, atq; muraias. Cesena. Faentia.
Vndiq; parua salat per mundū cernia porcos.
Sulphure non pocū facis o Cęsena guadagnū,
Perq; tuas Bacchus solet albergare colinas.
Pulchra fauentinā finguntur vasa per vrbem,
Supraq; Maiolicam pictorum fama videtur.
Qui manchat sensu vadant habitare Bolognam Bononia.
Quānis ipsa boues grassos faciatq; bragatos, Florentia.
Quod littus sabiā, tot habet Florentia nugas,
Quot cęlum stellas tot habet Florentia rimas. Roma.
Roma bonos semper quęrit māgiare boconos.

Si ſic eſt, omnes Vrbes ſunt, credite, Roma.
Napolitana uiris Vrbs eſt repleta maranis,
Napolitana uiros corteſos terra miniſtrat.
produxit ſemper formoſas ſenna puellas
Florentinorũ, Pyſa, Lucaq; parturit hoſtes
Non modonenſis erit cui nõ fantaſtica mens eſt,
Nec ſunt ingenii meliores quam Modeneſi.
Qui ponũt scarpis mandat Nouara tacones.

Neapoli. Sienę. Pisę. Luca. Mutina. Nouaria

Cipadę mores.

Sed tantum generat ſemper cipada giotones,
Sed tantum generat ſemper cipada ribaldos,
Sed tantum generat ſemper cipada caneſtros,
Quicunq; in piazza scopatur ſiue bolatur,
Hunc omnes gridãt genuit cipada gaioffum.
Quisquis in excelſa Berlina ſucipit oua,
Hunc dicunt oẽs Villã genuisſe cipadam.
Quiq; tenaiatur, squartatur ſiue picatur.
Hunc omnes faciunt ladrũ de prole cipadę.
Illic nãq; uiri dotantur in arte robandi.
Nilq; deum trepidant, blasphemãt cũcta rapinãt
Omnia ſasſinant, sperzurant, ſemper abarrant.
Nunquam poltrones qd ſit confeſſio norant.
Cum verzis multos mãgiarant parrochianos,
Deq; ſuis Pretis faciebant ſępe mezenos.
Semper in obscuris ſtant Boschis atq; cauernis,
Asſaltant homines, faciunt smontare cauallos,
Vadunt in frottam ueluti ſtornelica turba.
Indosſumq; ferunt de foggis millibus arma.
Alter panceram veſtit de rugine tinctam.
Alter corrazzam fert nunquam ſole uedutam.
Alter per terram uadit spargẽdo piaſtras.
Alter dum currit vadunt in fascibus arma.
Alter habet collo targazzam more uetuſto.
Alter et absq; fodro ruginoſum baiulat Enſem.
Dũ uadũt pariter, squadrãq; ſerantur in unam.
Mille uides Rõcas malaguzzas, mille gianettas.

Contra vallam, qui ponit inter giotoně ribaldum et caneſtrum nil differre. cipada habet primã indifferentem.

Spontones, lanzas, Alebardas, & Giauarinas,
Dantq; focū schioppis tuf taf sborrante balotta.
Semper habēt longas barbazzas puluere plenas,
Semper habent oculos scura sub fronte fogatos.
Protinus ad cifilum cognoscunt esse propinquū
Mercadantem aliquem cui robbas tollere debēt.
Extitit ipsorum Baldus capitanius ergo,
Per quem se qsq̃ mortis posuisset arisgum.
Tres at pręcipuos compagnos Baldus habebat,
Quorum progeniem breuiter toccare bisognat.

Genus Fracassi.

Primus erat quidam Fracassus prole Gigantis,
Cuius stirps olim Morganto venit ab illo,
Qui Bacchiconē campanę ferre solebat,
Cuȝ quo mille hominū colpo sfracasset in vno.
Ipse fracassus erat sicut Morgantus homonus,
Terribilisq; gigas, Baldoq; in cuncta fidelis.
Cuius longa fuit (certe non dico bosiam)
Per bellum punctū cubitos statura quaranta.
Grossilitate staro maior sua testa videtur.
Intraret boccam medius manzolus apertam.
Auriculę facerent scarparum paria quinq;,
Atq; super frontem tu posses ludere datis.
Non est mellonus nasazzo grossior illo,
Spallazzas habet ingentes, magnāq; schenazzā,
Gambazzas longas, brazzos, grossumq; culamē.
Grandilitate putes sed non virtute Platonem.
Hunc qui ferre queat nō est reperire Cauallum.
Quando scandit eos, smagazzat more fritadę.
Nunquā Fracasso visa est plus magna colūna,
Nunquā Fracasso visum est plus grāde pilastrū.
Si grossum brācat manibus per cornua Taurū,
Hunc circa testam reuolutat terq; quaterq;.
Iugiter immensam portat sua testa celatam,
Quę tantum retinet vinū quā brenta teneret.
Targam quam gerit est maior fundamine tinę.

Tuf taf schioppi petti est.

Bom.bom. Artellarie grosse. vnde versus Schioppettus tuf taf, bom bom colubrina sboronat.

Arisgū, periculū

Morgas et morgantus reperit.

Homonus, Lucretius ait, miserū mādebat homonem.

Plato fuit magnus corpore.

Smagazzat, plus quā friat.

Brenta chaldaice zerla hebraice. Mastellus, arabice. Soium latine.

Targam est maior, figura est,

Fert Bastonazzũ duro de Robore factũ,
Cui centũ lãmas azzali ponere fecit
Cũ quo sfrantumat Turres, Pallatia, Roccas
Totũ cũ cęnat mãgiat sua bocca vedellũ
Vix implent vterũ panes octanta vodatũ.
Vna suũ excussat de vino zerla bechirũ,
Sine quales q; velint Pillastros atq; colũnas
In spallã portat nullã sparagnãdo fadigã
Cũ mãibus streppat Quercus, altasq; pioppas,
Ac si fortificã vellet streppare ciuollã.
Tãto cũ strepitu vadit, tantoq; furor e
Tota sub ipsius pedibus quod terra mouetur.
Dispositus caro pro Baldo tradere vitã.

Genus Cingaris.

Alter erat Baldi compagnus nomine cingar,
Accortus, ladro, semper truffare paratus.
Scarnus enim facie, reliquo sed corpore neruis
Plenus, compressus, picolinus-brunus, & atrox.
Semper habens nudã testã, rizzutus, & asper.
Iste suã traxit Margutti a sanguine Razzã.
Qui ad calcagnos sperones vt galus habebat
Et nimio risu Simia cagante moriuit,
Que post quã Morgãs Tumulo sepeliuit in vno
Sic Epigrama suo fecit lachrimãdo bachiocco.

Truffare decipere.
Soiare.
Calefare,
Trepare,
Berteggiare.
Bertonare,
Tosare,
Marguttus.

Tumulus Margutti.

Marguttus pelagi Terrę q; pericula qui tot
Vicerat, hic vna Simia cagãte moriuit.
Is igitur Cingar Margutti semine venit,
Qui patris mores imitatur in arte robandi.
Perfectus ladro, promptus, mala guida viarũ,
Namq; Viandantes in Boscos sępe vehebat,
Ipsius arte bonũ pensantes esse Caminum
Portabat semper ladro post terga sachellã,
Sgarraboldellis plenã, surdisq; tanais,
Cũ quibus obscura pingues de nocte Botegas
Ingreditur, caricatq; suos de merce sodales.

Vt gattus saltat, guizzat, sgrafignat, &. omnes
Altaros spoiat Gesias quũ cernit apertas.
O quoties quoties capsettã sgardinat illã
In qua offere solent deuote quatrinos.
Non celus in mundo quod nõ cõmiserit iste.
Tres voltas iam iã forcas montauerat altas.
Sed lazzo vinctus Manigoldo stante dedretũ
Multimodis illos scampabat sepe Bricones,
Intrepidusq; suã primam rediebat ad artẽ.
Si quandoq; (licet raro) pergebat ad vrbem,
Protinus a cuncta manifestus gente per omnes
Exclamabatur contradas, ecce Gaioffus.
Ecce Dianol adest, meritat qui mille fiatas
Suspendi furchę, vel debita soluere chiappis.
Quisq; rauanellũ dabat illi sine botonem
Alter eũ dicit spoliasse Altaria Templi.
Alter, presbitero chierigãruppisse tracagno,
Atq; capellano calicẽ rapuisse doratũ.
Alter ẽ accusat, verzas non lassat in hortis,
Alter ait, molta robbauit frande cauallã,
Ac de Gallinis pollaria multa vodauit.
Ille sed immotam frontẽ tenet atq; brauosã,
Quemquã nõ metuit, post omnes immo petezat
Plus quã compagnos alios hũc Baldus amabat.

Genus Falchetti

Sed qd nã de te falchette stupende canemus?
Tu quoq; pro Baldo bramasti prendere mortẽ
Forsitam o lector quę dico dura vidẽtur,
Namq; pulicano falchettus venit ab illo,
Quẽ scripsere virũ mediũ mediũq; catellũ.
Qua propter sic sic noster Falchettus habebat,
Anteriora viri, sed posteriora canina.
Nõ fuit in toto cursor velocior orbe,
Brancabat celeres manibus currẽdo caprettos,
Aut lepores, Damas, ceruos, Daynosq; fugaces
Et ga meggius erat noster, meggiusq; caninus,

Sgraffignare, est viri. Graffiare, est gatte. Azzaffare est leonis.

Inter manigoldum, et boiam quid differat vide solinum.

Furca, et forca potest scribi.

Petezatio fit dupliciter, ait Auerois, Altera causa bertezãdi. altera causa sanitatis, prima ore, secunda et cętera. Pulicanus semicanis.

FRACHASSVS
CINGAR
BALDVS

Hunc multi reges, Marcheſi, Papa, Signores,
Chortibus in propriis fieri voluere priorem,
At magis incagans Papę, Regũue fauori,
Cũ Baldo ſemper dormit, mãgiatq; bibitq;.
Cuius fortezzam ſcribendo videbimus omnẽ.
Cuius amicitiam cũ Gingare nullus auanzat.
Non tamen illius fraudes imitatur ẽ artes.
Hi tres cũ Baldo noctesq; diesq; morantur.

Incagare, parum curare, vnde de Socrate dicitur. Morti nemo tam gaiarditer incaganit quã ſocrates.

Cuiusdã Baldus villanę nomine Bertę
Captus amore fuit, quod erat nimis illa galãta.
Hanc tulit vxorem, geminos habuitq; fiolos,
Quos Marcellinum, Cingarinũq; vocauit.
Sic ſic formoſos vultu, ſic mente politos,
Quos niſi cęleſti dicebant numine factos,
De quibus in fundo libri cantare decebit.

Berta vxor baldi.

Marcellinus, et Cingarinus baldi filii.

De Zambello.

Altera nupta fuit Zambello nomine, Lęna,
Quę ſoror vxoris Baldi fuit, at minor ortu.
Hic Zambellus erat Borrella tundior omni.
plusquã piſtonus iatę mortaris aguzzus.
Hunc dormire nihil Baldus de nocte volebat,
Quem toto ſtentare die cogebat in agris.
Quicqd aqſtat enim ſtento, qcqd ue guadagnat,
Baldus id expendit pinguoſas intra Tauernas.
Ille fadigando vix quid mangiaret, habebat,
Iſte repoſſando burſamq; numosq; tenebat.
Zambellus voluit de Baldo ſępe dolere,
Sed metuit ſolitum spallis tentare Tracagnum,
Quẽ ſemp redeundo caſam ſua schena ꝓuabat
Splendidus in menſam vult Baldus ſemp hẽre
Quaias, Pernices, Faſanos, atq; Capretios,
Sed vix Zambellus fortas magnare ſcalognas
In cantone poteſt, ne Baldus forte videret.

Lęna vxor Zambelli, ſoror eſt bertę vxoris baldi.

Per contrarium intelligitur.

Stento labore

tracagnum mantuanice.

truſium bresſanice.

trambaiũ grece. truncum latinę.

Queritur, quare baldus ſic pius et prudens, creditum germanũ tã male tractabat audi Platonem, vir naturaliter gentilis vilanum abhorrere cogitur.

Exclamatio poetica.

O Mazzucche nimis, mens o nimis absq; ſapo,
O macaron macaron quę te mattezza pianit.

Quid tātum expectas pauper merlotte? beccatā?
Scilicet, est hominū de te grandissima cura.
Astais, heu quoniam pauper dispellor vbiq;,
Et quia noster habet squarzzōes mille gabanus.
Et quia nulla coprit nudam mihi scuffia testā,
Et quia veste tego squarzzatus appena culattas,
Et quia nō vnquam portat mea gāba schifones
Et quia calcagni scarponibus absq; rigescunt.
Et quoniam marzā nec habet mea tasca doinā,
Cum quo panis ego possim comprare tochellū,
Cū quo qui radat, Barberum soluere phas sit,
Et quia pro nimio pellis mea frigore schioppat,
Et quia me comedunt primū sauone pedocchi,
Vndiq; sum factus derisio, nausea scornus.
Non mancant homines me consiliare scientes,
At mancant homines, heu, me aiuttare volētes.
Omnes sunt medici, sua sed medicina negatur,
Omnes compagni sed non cōpagna scudella ē.
Sū felix, quisquam pro me vult ponere vitam,
Sum pauper, nemo pro me vult ponere robbā.

Gabanus, vestis rustica. Apena', melius quam vix. Schifones villanice, Calzzas urbanice. Tochus et tochellus frustum et frustillum. Notandum.

Conclusio.

At iam cęlesti moriens sol cascat ab arce.
Noxq; suas totum tenebras sparpagnat in orbē,
Somnolenta libro fac finem musa secundo.

Phantasię secunda Macaro-
nice terminat,

MAGISTRI ACQVA-
rii Argumentum in phan
tasię tertiā Macaronicē.

Zambellus Baldi qui creditur esse fradellus.
Zappatē reperit barba Tognazzus' agrum.
Hic fit conseium Pretori mittere Baldum,
Quem dudum posita cercat habere taia.
Mittitur ad celerem mestralus ab vrbe staffettā,
Cuius ob insidias restitit ipse preson.

MERLINI COCAII POETÆ mantuani Macaronice Tertia.

Extra montanas surgebat Appolo cauernas
Cuius erat facies Tauolazzo grandior illo — Comparatio.
Quem ballestreri totum bolzonibus implent,
Quando Zambellus stabat solettus in agro
Valde cremonesos stentans zappare fasolos, — Cremonesos dixit a loco sic dicimus Melhibleum.
Quē quoq; mangiādi grādissima voia grezabat
Nā per ventronem sentit rosegare budellas.
Perq; cauagnolum diuersus gambarus ibat. — Prouerbium.
Sed quia pane vodus pendet carnerus ab vlmo,
Statq; iacens terrę Barilottulus absq; cocaio.
Ceperat ingenti testam gratare dolore,
Non satiare potens vētrē vult pascere griffus.
Ergo tristatur, sospirat, trat cagasangos, — Gagasanguis angonaia, giandussa, codesella sunt Rusticorum blasphemię.
Tratq; angonaias, giandussas, atq; moriam.
Smagrito vacuę cantat in ventre busecchę,
Atq; suus bigolus schenę taccatur appressum, — Moria est contagium carnis quo moritur aial.
Impatiens tandem miser hac cū voce gridauit.
O crudis lancū, grandis quę est ista facenda,
Semper ego tasam? patiarq; morire chi lo? — Bigolus et umbilicus.
Quę fuerit codesella meam si parlo rasonem?
Si cui sborrarē qui me distoiat afattum — Modus loquēdi rustice.
De tot fastidis, de tot cagasanguibus? aide?
Sic ne fame schioppare facit me baldus adūca? — tasam, tacere debeam.
Cuipinsin veniat, cancar, centumq; malānis. — Chi lo, ut supra.
Talia dum parlat vecchiū procul ¦ecce vidiuit, — Aide, oyme, ayme orde dolentis est.
Barba tognazzū quem turba vilana dimādat.
Consul erat, nec non villa camparus in illa,
Estq; cipadiculas pro castigare giotones, — Video, uidi et vedivit.
Conseios quisquis cupiebat habere saputos, — barba tognazzus
Protinus andabat sauio parlare Tognazzo.
Praticus iste quidē scoprebat mille magagnas,
Qui simul hostis erat capitalis deniq; Baldo.

Statura Tognazzi.

Magna super testam grossam stat bretta taeri,
Sub cuius piga scriptarum copia pendet.
Consulis est vsus tales portare bolettas.
Extra bretonem longe monstrantur orecchie,
Quas faciendo Asini formam natura piavit,
Quas nec bastaret plenas vacuare badilus.
Semper habet nasum longo morcone colantē,
De quo spirat odor tanquā cagatoria morbās.
Cui cadit e spallis quędam zorneiula crispa,
Quam gentes fogiam portabant tēpore vecchio,
Hęc appena tegit circum culamina bragas.
Stat camisola breuis dependens anteq; postq;,
Scoprit & interdū vento boffante quaderen,
Namq; suas vsat calzzas gestare brasolas,
Quas cum stringhettis bastat stringare duobus.
Pendet cum medio lateri squarcinula fodro,
Qua cauat o quoties Ranis Bissis quoq; pellem.
Incedit rectus palmas hęrendo galonis,
Excuset quāuis onerosam Gobba valisam,
Atq; pauonizans menet velut ocha quadernū,
Sepe facit manibus guantos sua braga decentes,
Tempore frigoreo magnum dat nāq; calorem.

Togna.

Hunc igitur cernens vultu Zambellus alegro
Illico Zapponē linquēs gridat, o la, Tognazze,
Expectate precor, volo vobis dire parolam.
Cui se conuertens Tognazzus dixit an, anum,
O Zābelle meus, qd vis? iam desine zappam,
Hora sit vt soluas, fecisti colletionem?
Ay, Zambellus ait suspirans, ay cagalocchius,
Non habeo panem, vacuas en cerne sachellas,
Non habeo vinum vacuā quoq; cerne botecchiā.
O yde, vtinam sic sic ederent ventralia Baldi.
Deh angonaia, malū mihi quātū fecit adessum.
Est mihi vaccario magnum parlare talentum,

A bulla deriuat boletta, que dupliciter sigillatur.

Morco est mussa nasi.

Hoc quaderen, et hic quadernus.

valisa ē sarcina.

Alegro quia viderat eum.

Grossolaniter sēper zambellus loquetur.

An, an, familiariter pnuntiatur. quū aliquem ex improuiso cernimus amicum.

Soluere lombardice dicitur mane comedere, pābrare Romagnice.

botecchia, pro paruo botazzo.

vaccario rusticus dixit p viccario.

Fors bene sassino plus non stentabor ab isto.
Tognazzus sbraiat qd nam facit ille ribaldus,
Qui centum forcas vnam meritaret ad horam?
Dic Zambelle meus, dic dic, iam plangere noli,
Semper maturis tua dic secreta vechionis,
Nescis quod nostri simul agroppantur amores?
Nescis quod semper fixum te porto corada?
Cui Zambellus ait, dicā tibi cuncta Tognazze,
Sed precor in prima nos hāc stranachemur ad
Per disuētura si pessimus ille veniret, (vmbrā,
Et nos sguaitaret quod tecum parlo chi lunga,
Nullo respettū te cum bastone macaret.
Me me non dico, quia sum miser vsus in illis
Tartufolis, fecitq; bonas in tergore costas.
Tognazzus tali verbo respondit in ira,
Quid Zambelle inqs? mecū bastone macabit?
Se bene, qd nobis faciat, guardabit auantum.
Quem quāuis, quod sit gaiardus fama rebūbet,
Attamen incagans illum nō estimo fonzum.
Sed Zambelle tuam mihi dic iā queso rasonez,
Hunc sine Cristerio faciam scagarare budellas,
Non tibi dico fauam, scio qd sub pectore seruo.
Zambellus sgrafando caput sic incipit, oyde,
Non habeo tempus tantas narrare cotalas,
Hoc solum sapias o barba Tognazze, quod ipse
Me facit, et somnā, pouerosq; famere putellos.
Semper ego stento, facio stentantādo negottam.
Quando casam redeo straccus, multūq; fiaccus,
Vergottam cene pensans acatare paratum,
Groppifero bastone prius bona sera salutat,
Nil nisi panzzatas, pugnos, calzzosq; guadagno
Nāq; ribaldonus me chioccat, meq; ricchioccat,
Et cum stanghetto currit mala Berta, gridatq;,
Cur gaioffe casam sic sic ab onhora retornase
Vndiq; me pistāt, strazzāt, hinc inde marazzāt,
Ista viuanda mea est, talis mihi cena paratur.

Notandum

Chi lunga, bergamaschi dicūt p ibi.

Rustice dicit habere costas in tergore.

Fonzus macaronice Fungus latine.

Scagarare proprie est amalantis.

Negottam, quasi ne q; guttam intellige

Abonhora, per tempus.

Inde super fenũ sicut Masstinus alozo,
Ille super lectũ cũ Berta cõiuge dormit.
Fer precor altoriũ, schiauus tibi semp habebor,
Et formaiolã factã de lacte bianco
Hoc pro seruitio tibi mox donabo dauerũ.
Tunc Tognazzus, habes nũqd zãbelle paurã?
Hũc precor impazzũ mihi nũc tãtũmodo lassa.
Crede ladronazzum plus non stentaueris illo.
Talia parlatus raptim se drizzat ad vrbẽ,
Zãbellusq; suã primã tornauit ad artẽ

Mirarer si dixisset lacte nigro.

Artem zappatoris, quam quondam romani senatores exercebant.

Comparatio

Qualis cũ bocca porcus singiarus aperta,
Quẽ cazzator habet speto pungente feritũ,
It per campagnas, cęlũ rugitubus implet,
Sanguineamq; bauã torto cũ dente biassat.
Talis Tognazzus furibunde caminat ad Vrbẽ,
Ante Potestatẽ sup alta palatia vadit.
Hic argumẽtis validis, verbisq; gaiardis
Accusat Baldũ conductis testibus illic,
Quod pro tot viciis esset de iure picandus,
Inde probat villani nõ verũ esse fiolũ
Zãbellus robbę deberet habere tenutã,
Namq; virũ memorat quõdã venisse Cipadę,
Sanguine francesum, qui mox vxore perempta
Discessit, retro Baldũ linquẽdo putinũ,
Quem tãquã propriũ natũ Villanus habebat,
Attamen ille casam sine iure tenetq; regit q;,
Et quod peius erat, Zãbellus pane carescit.

tenutam, possessionem.

Gosa.

Tunc homines pretor sanios gaioffus adunat,
Conseiũq; facit cum fraude capescere Baldũ,
Namq; diu cercarat, eũ si prendere posset,
Estq; suã supra testã grandissima taia.
Non illi curat sbirrorũ mittere turbã
Namq; timet quod Baldus eos occideret omnes.
Quid faciũt? vnum Messtralũ pretor acattat,

gaioffus pretor. Capescere fraude, blandiciis.

Qui retrouet Baldum, lettrácui baiulet vnam,
Cuius erat similis placido sermone Tenorus.

Tenor et tenorus.

Epistola.

Salue nostre Vrbis spes o certissima Balde,
In qué se fidat paladinū Mantua solum.
Rex Napolitanus staffettam misit adessum,
Aduisatq; omnē faciens de certo senatum,
Qualiter armati venient in tempore curto
Centum squadrones, vrbs atq; piabitur ista.
Forsitan ad saccū nos ibimus ante trigiornos.
Consilium feci, gentes armare bisognat,
Vrbsq; suum te nunc capitanū tota dimādat,
Ergo cito venias, conduttū prebeo saluum,
Dūmodo nō guides quēquā de gente cipade,
Namq; secreta volo talis sit facta facenda.

Saccus est depopulatio vrbium, quam caldei vocāt saccaman. trigiornos, vt supra todannā figura est.

Non possebat vrbē intrare pro bando.

Maselina.

postquā sic pretor scripsit, fecitq; sigillum,
Mestralus scandit staffete more canallum,
Cornettumq;, velut veniat de longe, tacarat,
Contraq; Cipadam crebro sperone canalcat,
Sed tamen interius pentito corde stopinat,
Cum bene cognorit, vel forte prouauerit olim,
Quantum sit fortis Baldūs, quātū ue supbus.
Rupperat ipse caput Mestralis sepe, sbirisq;.

stopinare dicitur tremare, quia deficiēte oleo in lucernam stopinus languēs trepidat, hinc stopino stopinas.

Berta.

Hunc procul ergo videt qđ boscū exinerat atrū,
Post quē Falchettus seqtur, cingarq;, Fracassus,
Hiq; disarmati gestant solūmodo spadas,
Securis quoniam solazzo mentibus ibant.
Hos dum longe videt fictrix staffetta scagaitat,
Sed tamen ostentans scriptum procedit anātū.
Quo procul inspecto Baldus sociiq; steterunt,
Seq; parat Cingar propter robbare canallum.
Multos Mestralus tremolātos dum faciebat,
Hos celer adiungit, qui descendendo canallum
Zenocchiū curuat, mox letram porrigit illis.

Mirabar si de ecclesia egrederentur.

solazzus, fuit philosophus Epicurreus, vide Diogenem.

Baldus eam carpit, socios facit inde remotos,
Et relegit totam cunctis oldentibus illam.
Corripit in prima facie marauilia Baldum,
Dimidiamq; stetit supra se turgidus horam.
Cingar scaltritus, vulpone catiuior omni.
Protinus inuentā pensauit fraude magagnam.
Mestrali faciem guardat, dubiamq; remirat,
Post aliquantillū, qd, ais, tractatur in vrbe?
Quid facit? mestralus ait, mouet arma senatus
Namq; Todescorū geminus iā campus ariuat,
Castellūq; Godi modo sbōbardare comenzāt.
Porcida de Trenti ripa venit ista Canaia,
Celsaq; montagnę varcarunt culmina Baldi.
Nodauere lacum, tandem venere Saloium.
Pars ibi desmontat naues, pars incubat vndis.
Terra coperta viris, lacus, vrbes, mōsq; palusq;.
Hinc pedites sex mille brusant quęcūq; tronāt,
Inde Lacum Gardę nullo prohibente couertāt.
Implerūt barcas, implerunt mille phasellos,
Contrastumq; sibi non fecit rocca Malherbę,
Quę spingardellis Benacum spazzat vbiq;,
Vnde Todescorū potuisset frangere naues.
Sed caput in saccū tenuit mangiando bianā.
Sirmio conticuit, sit quāuis insula fortis,
Littora Benaci quę visu tota misurat,
Sed stetit indarnū, panzáq; gratabat alhoram.
Nilq; Desenzanus, nihil et Voltella tirauit,
Nil mater Minti fecit Pischeria nostri.
Artelaria stetit, licet est ruginenta monighę.
Nil bellicosa cum gente superba Paenghi.
Męnia pręclari nihil obstauere Lonati.
At Sulpharinus super altū bricola montem,
Contrastare volens aliis sapientior, he heu
Pęnituit, quoniā fuit illa brusata Todeschis.
Saxa comenzauit villanica turba deorsum
Mittere, ne sursum gens Lanzchinecca saliret,

Oldire, audire.

Magagna, est macula ligni, vel cuiuscū q; rei peccatio, accipitur et pro dolo.

Godium apud mantuam est.

Porcida, pertinens ad porcum idest fęda.

Mons baldus.

Lacus gardę.

Saloium ciuitas riuere.

Malherba.

Spingardella est genus artelarię.

Prouerbium.

Sirmio insula,

Patria catulli.

Desenzanus,

Voltella, ciuitates magnę penes benacum

Minti pro mintii, flumen est qui extra benacum vbi pischeria fundatur influit, et mantuam petit.

Monigha ciuitas inter malherbam et Paenghi sita.

Per filũ spadȩ tamen omnes deniq; vadũt

> Lonatus. vrbs magna.

Et veluti Sulphur raptim bona Rocca bruſatur

> Sulpharinus quare ſic uocatur.

Quo ſulpharinũ merito ſic nomine clamãt,
Qui miſer ignivomas porexit ad ȩthera flãmas
Quacchia ſtetit nullã faciens capriana moueſtã.

> capriana inter alpes vrbs fundata. volta ſimiliter.

Volta tulit dulcis Vernazzȩ trenta Barillos,
Quos Imbaſſator menauit contra Todescos.
Et ſic volticolȩ schiſare pericula norunt.
Vrbs tamen alta godi nõ vult concedere passũ,

> Foracchiant, pl usq̃ foram.

Vnde ſuos muros iã sbombardãdo foracchiãt.

Comina

Respondet Cingar, mentiris brutte caneſter.
Non ego ſat video veſtras frandesq; dolosq;.
Mox loqtur Baldo, ne vadas, nãq; gabaris,
Indico ſit Ragnus q tendit retia Muscis.

> Methaphoram faciunt.

Fracasſus mediãs ſermonẽ Cingaris, inqt,
O Cingar ragni moscones rete trapassãt.
At nos qui famã compravimus esſe valẽtes,

> Seneca inquit. Philoſophiȩ m urũ ſic plato trapasſauit, velut tananus ragni telã. Buſia et boſia, ſicut ſorca et ſurca. hȩc autoritas poetis conceditur, ad maiorẽ carminum decorẽ,

Armati pariter nũc nũc properemus ad vrbẽ,
Si nobis ragni laqucos texere doloſi,
More tananorũ nos transpasſabimus illos.
Tũc Falchettus ait, qd tam parlare biſognat.
Vultis ego nideã ſi vera eſt iſta buſia.
Et citius dicto cȩpit spazzare caminũ,
Ac in motu oculi nil territus introit Vrbẽ.
Iusſerat armari plures de gẽte phalangas
Prȩtor, at ignorãt quȩ nã ſit cauſa Bagordi,
Quod ſolũ facit ut Baldũ trapolaret in Vrbẽ.
Cui zurat, ſi facta dabũt, slongare, colengũ.
Talia contemplãs Falchettus credidit ergo,
Cunctaq; regresſus Baldo, ſociisq; recuntat.
Stant igitur dubii ſi res ita poſtulat, an non
Sed Baldus nũquam qd ſit formido sciebat,
Nãq; ſuis nimiũ forzis confidit, & armis;
Infuriatus ait, rogo vos andate Sodales.
Ire volo penitus ſolus ſolettus ad Vrbem

Accedãt Braui qui frappis sidera turbãt
Vrbs mihi tota ruat soli, nõ estimo ficũ,
Nec paueo dũ dextra istũ perstrinxerit Ensem.
Cingar, Falchettus, Sed plus Fracassus adorãt,
Prosternũtur humo ne solus pergat in Vrbẽ,
At magis ille furẽs nõ vult, magis increpat illos
Ite viã dico, de me nec habete pаurã

Berta

Ergo recesserũt ploratibus ora bagnãtes,
Nãq; fuũ Baldũ nil contristare volebãt.
Solã Baldus enim spatã gestabat inermis,
Post positis reliquis armis se drizzat ad vrbẽ

Togna,

Interea squadrã Sbirrorũ barba Tognazzus
Ante paricchiarat certo cantone latentẽ,
Quę stat cũ Ronchis, spõtõibus, ac Alabardis
Propter Venturũ Baldũ zaffare dedretũ,
Sbirrorũ quoniã mos est inuadere schenã
Horũ Tognazzus caput extat, instruit omnes
Quid faciant, animo disponẽs cuncta brauãti,
Vnde modũ statuens dicebat, state prouisti,
Hic stabis tu, hic tu, sed stabis tu illic ẽ illoc
Sepeq; iactabat, nihil eya pauete sodales,
Dũ modo vobiscũ stabo, lassate paurã
Ille ero qui faciat cũ Baldo primus asaltu.

Parẽthesis de foro viris,

Ecce venit Baldus tandem, salãq; perintrat
Pallazzi, scribũt qua semp mille nodari
Rumor ibi strepitusq; ingens aditur vbiq;,
Hic p diuersos tractantur iura, facẽdę
Hic procurator Villanũ scortegat illũ.
Alter vt acquistet gallinas tutat eundẽ
Is facit accusam.citat ille, prehenditur iste,
Mestrali currunt Villanis pignora tollũt,
Qui trant giandussas illis, vi nãq; citãtur,
Sforzãtur miseri paucas sborsare trainas.

Frappis, nugis.

Zaffare proprie sbirrorum e st.
Notandum pro sbirris,

Illic et illuc.
caldaice dicitur, la ium et collaium.

Mille, infinitũ pro finito.
Iura pertinẽt procuratoribus,
Facendę, piadezantibus.

traina, genus nummi.

Sin aũt sborsant, presone repente serantur.
Indicat hunc index, datur et sententia pro se,
Ille piadezans penitus vult vincere litem,
Ac ostinatus semet, robbamq; ruinat.
Hic nihil attendunt bursulem prẹter ad escam,
Atq; manus gestant ad aquistũ more Grifonis.
Non chartã cessant ibi spegazzare Nodari,
Mandatos renouant, ac instrumẽta reformant,
Illos compellit sic namq; libido guadagni,
Per fus atq; nefus pueri lacerantur Homelli.

Grifo macaronice scribitur, vnde versus, Grifo macarronicus, griphisq; latinus erit.

Gosta.

Iam prius armatam Baldus mirauerat vrbem,
Vel se deceptum propter captare paratam,
Vel per se factum capitanũ forte regendam.
Interius dubitat, sed nil tamen ille smaritur.
Heu qa sunt nimiũ tradimẽta nociua guereris,
Qui sternũt homines vno certamine centum,
Sed cum fraude illos vnus traditorus acoiat.

Exclamatio.

Acolo., idem est qđ osello, abarro.

Comparatio.

Vt Leo, q pecudũ genus omne supbus agraffat,
Interdum Zatti morsu dormendo necatur.
Est ita Baldus, erat nec dũ bñ giontus ad ipsam
Portã pallazzi, mala quod desgratia venit.
Stabat homo latitans vasti post terga pilastri,
Obseruans Baldũ, retinensq; timore fiatum,
Nam comandatum sic illi prẹtor habebat,
Vix igitur portam Baldus transiuerat omnem,
Ecce pianinum post schenam traditor ibat,
Et Baldi spadam cito corripit extra guainam.
Non tali fretta Soricũ Cattellus adungiat.
Nec vulpes sõnũ fingens agraffat osellos,
Ipse velut fecit, nil desconzando seipsum.
Illi sed melius non sic egisse fuisset,
Post illum quoniam Baldus se currere misit,
Cui tanta furia dedit in culamine calcem,
Vt fracto miserũ collo tullit extra fenestram,

Sic pariter sbirrũ, pariter quoq; per lidit ensez.
Alter sbrichettus largũ sfodrando fachinum,
Vindicare putãs illum, sbrauezare comenzat,
Ad collum Baldi mandrittũ lassat abire.
Baldus at indretum saltãs, celer inde subintrãs,
Huic tali pugno dextram colpiuit orecchiam,
Quod cecidere duo dentes ab vtraq; ganassa,
Et sbalorditus rupit sibi marmore testam,
Propter id en subito brauosa canaia leuatur,
Vociferant omnes, day, day, quia deniq; venit,
Ad vischiũ cornacchia vetus, sta brutte ribalde,
Sta quia preson eris Prętoris deniq; nostri.'
Sic exclamantes illi calcantur adossum
Cum stanghis, trusis, bastonibus, atq; tracagnis.
Infelix Baldus nullum discernit aiuttum,
Cingaris auxilium desiderat atq; Fracassi,
Non habet in manibus solettã qppe bachettam,
Et bastonatas iam plures tentat ab illis,
Attamen ad melius qua prȩualet arte repugnat,
Terribilesq; menat saltando per aera gossos,
Sanguineamq; bauam tumefacto spudat ab ore.
Iamq; Nodarorum bancos subuerserat omnes,
Fregerat & multis, calamaria trando, cerebrum.
Tognazzus strepitum iam pridẽ senserat atruz,
Ecce fores camerȩ sbirris comitantibus intrat.
protinus hic spadȩ sfodrantur mille nitentes,
Quȩ sifiant circa Baldum, faciuntq; seraium.
Ille sed extrorsum balzo se liberat vno.
Squarcinolã nudãs Tognazzus primus ariuat,
Assaltat Baldum sic fortiter ore gridando,
Sta saldus, sta saldus, eris meus ecce ribalde
Preson, & in Zeppo faciã tibi linquere testam.
Baldus id ascoltat, vomit ascoltando venenuz,
Ac indignato rodit sub pectore saxum.
Interea cuidam Canefaro currit adossum,
Quem sbalorditum pugno vibrante stranaccat,

sbrauezare, se iactare.

Graniora poeta noster hic agitat carmina.

Gossus idem est quod pugnus.

sifiare est propriũ spadarum, quando velociter manegiatur.

Rodit saxũ, more canis, qui nõ valens offendere hominẽ rodit petram.

A.NDOT
ZVNZ
BALDVS

Deq; suis manibus clauã scarpauit eocten,
Qua seguratũ se cernẽs illico saltat,
Inq; caput lęua cępit calcare capellum
Trambaiũq; manu ferratũ stringere dextra
Illis de intornũ cępit scazzare Tauanos,
Et bastonatas orbis menabat ad illos.
paulatim se se quodã cantone retirat,

Comparatio,

Vt facit a multis si quãdo granfiger Vrsus
Inuasus canibus se sẽ cantonat aguzzis
Stans vngis rectus, morsuq; spelizzat acuto,
Quẽ possunt raris discantonare fiatis,
Tognazzus gridat qd nã manigolde brauabis?
En habet hormaium te furchę lazzus acoltũ,
Non tibi fracassus, falchettus nõ tibi cingar,
Altoriabuntur, pęnasq; pagabis adessum.
Sic ait, ẽ menat toto cũ robore dagã,
Quod nõ scarpasset pulicis de corpore, vitam.
Hãc bastone parat Baldus, tũ replicat ille
Terq; quaterq; furens,
Sed Baldus scrimã qui doctus in arte docebat
Tũ tognazzus eũ sic angustare frequẽtat,
Lassauit magnũ solido bastone rouersum,
Centũq; in pezzis squarcinula trita volauit,,
Propter quod uertit scapolas Tognazzus at ille
Spolverizare facit gobbã pistante tracagno,
Smergolat ille gridãs, heu heu' succurrite p̃stũ,
Oy, mea testa, meę spallę, mea schena, iuuate,
Sed magis in colera Baldus sine lege ramazzat,
Et nihil attendit nisi tabussare Tognazzũ.
Ille fugit, longãq; parat dũ scendere scalã,
En miser ad primũ cascat tramazãdo scalinũ,
Ac usq; in fundũ rigolauit more Borellę,
Inq; suo fregit maiorẽ pectore costam.
Ne Baldus fugeret seqtur sbirraia repente,
Cui se conuertens agitat stizzose tracagnũ,

Trãbaius et Tracagnus idẽ sunt. Prouerbia trita.

spelizzat, expilat

Carpitur poeta ꝙ vtitur quibusdã aduerbiis sat idecẽtibus, vt hic Hormaiũ, Alhora, Anchora. nesciũt tamẽ ii q latrãt quid sit elegãtia macaronica.

Hic deficere carmina icipiũt multa, quę sicut fecit vergilius sunt semicõposita.

Smergolat. valde clamat.

Ramazzat, precipitat vnд ramazzonus, p̃cipitiũ.

x, et. z. macaronice aliquando breuiantur,

Rumpit ibi spallas, ceruellos, brachia, gambas,
Hastarũq; facit truncos volitare per altum
Tegmen Pallazzitichtach bastone sonante.
Per medium turbę saltat, menatq; fracassum,
Grandior at supra iungens squadronus ariuat,
Fecit & intornũ Baldo stoppamine circhium.
Heu quę nã straccoiam regnat corpore doia,
Nullaq; scampandi spes est nisi forte volaret,
Attamen hac simili potius vult morte necari,
Mirabilia baldi constantia. Quam supra teneras animã sboccare piumas.
ladro. Est proprium ladri merito dare colla soghetto,
Malandrinus. Estq; Malandrini quartos in quatuor esse.
barcarolus. Est Barcaroli tandem fore piscibus esca.
Mercadantus. Est Mercadanti stradę latrone necari,
Tirannus. Estq; Tirannorũ lęti sorbere venenum.
Infidelis. Estq; molestantis gesiam miserabile fatum.
Inops. Est inopis supra fęnum tirrare fiatum.
Furfantus. Est furfantorum scanari dente pedocchi.
Monachus. Est monachi solitos moriendo dicere psalmos.
Monacha. Est Monachę, quãdo moritur, maledire parẽtes.
A st est soldati numerosa per arma necari.
Baldus erat lancis, dardis, stralisq; foratus
Vndiq;, sanguineũ spargunt sua vulnera fontẽ.
Disquistilat, distemperat, dispaginat. Sed quoties vibrat stangã, disquistilat vnum,
Mortos atq; super mortos animose rouersat.

Maselina.

Sex horas zuffa Baldus certarat in ista,
Cui magis ardito mentis constantia crescit.
Confugiunt omnes pariter bastone repulsi,
Atq; canes centum post terga videntur habere.
Sed per suenturam super altę culmina testę
suentura, disgratia et infortunium. Percussit brauũ tanto conamine zassum,
Quod smiccauit eum tenerinę more recottę,
Recotte, mascherpe. Fecit & innumeras schidas retridãdo tracagnũ.
Presliter huic omnis populus se buttat adossuz,
Prętor adest, pluresq; viri de gente senatus,

Innanimāt zaffos iā viuū prendere Baldū,
Ille sed in faciem pro stizza totus anāpat,
Quem iam seminecē, nulloq; innamine fisū,
Quidā supposito lazzo post terga piauit.
Illico plus centū portantur alhotta cathenę, Alhotta, tūc.
Cū quibus a testa calcagnos usq; ligatur.
Exclamatio poetica.
Ah infęlix Baldus nimiū confise sub ipsis
Forcibus, o quāto melius si Cincaris aurē
Prestasses monitis.
Nunc miser in terra stas inter mille cathenas,
More pecorsellę quādo sibi lana tosatur.
Prophetia
Mantua crede mihi tūc grossolana fuisti,
Munera nescisti tibi quę cęleste rotamen
Fluxerat, vt posses vrbs altera Roma vocari.
Te stessam lędis, te stessā Mātua dānas,
Tuq; tibi stestę grandis iactura fuisti.
Tu ne decus Mundi Baldū fers carcere trudi? Laus Gonzaiacę.
At veniet tempus, veniet tibi dico dauerū, Prosapię.
Quo generosa Domus, sublimis, dedita iuri, Antiqua.
Dedita palladię virtuti, dedita Marti, Cęsarea.
Nataq; cęsareis longe Gonzaga Theatris. Aequa.
Iustitię cultrix, populis gratissima, Lauro Sapiens.
Cincta caput, uictrix ornans pia fana trophęis, Beniuola.
Nescio quā grossā de te schazzare canaiam Bellicosa.
Conueniet, facietq; tuas exire masones. Victoriosa.
Altras imponet leges, altros ue statutos, Pia.
Inq; tuo gremio renouabitur altera proles.
Proles Gonziachis vltro subiecta signoris,
proles gentilis, sapiens, vnita sub vno
Principe Fedrico, qui lanza gaiarda vocatur,
Qui sensu forzaq; facit tremolare Terenū.
Millibus in guerris qui mille merebit honores. Ingenium et vires potissimū in capitanio cōueniunt.
Ingenio, lenā sibi sortē destruet omnē.
Viribus, armorū gestabit in arte triumphos.

Lilia sphera, Leo, ionis ales nigra fauebūt.
Nulla fides unquā poterit succrescere maior
Quā federice parens ea quā tibi clara dicabit.
Teq; fidemq; simul pariens Isabella, merebit
Inter mortales Mater diuina vocari.
Cuius virtutē Pallas infundet anitā,
Cuius fulgorē candor spirabit eous,
Cuius honestatē seruabit cinthia virgo.
Nulla est in membris, vel tāta in corpore virtus
Quanta erit in diuo Fedrico martis ad artē.
Hic doctus solidā super omnia rūpere lāzā,
Doctus ēad stoccū, mazzamq; menare tricostā,
Doctus equos manegiare leues, grossosq; canallos
Doctus ad impresam rapidarum Bombardarū.
Stalla canallorum sua stallas vicerit omnes,
Inter quos aliquis veniet tam grandis ē altus,
Quod si quis cozzonus eum montare domādū
Conuenietur (habens nullū tamē ipse sanellū)
Accipiet scalam negens adiungere staffam.
Hūc tamen Orlando similis Federicus equonē,
Finibus ex armis banda vestitus ab omni,
De terra saltu velut aura Leuabitur vno,
Seq; super Sellam, staffam reprobando, ligabit.
Barbarescarū prolem taceamus Equarū,
Padua, Roma sciet, Florētia, Mantua, Parma,
Diuersęq; vrbes brauii quę prēmia donant,.
Razza canallorū quantū sit bella tuorū.
Mantua prēclaros pariet tūc nostra Barones,
Altros Augustos armis, sensuq; catones.
Nō sibi liuor erit quod Roma coruscet ī armis,
Quod ve colonese tumeat fulcita vigore,
Quod feriat cęlū vastę rugitibus vrsę,
Mantua nō istis emittet forte minores.
Donabit celebres Vrbs bergamasca suardos,
Tu quoq; semper eris Dño Malatesta fidelis.
Viuite pusterlę, capriani viuite strozzi,

Fides Isabellę prēconiū
Diuina.
Sapiens.
Formosa,
Honesta,
Fortitudo.

Tunc temporis clauętres habebant costas.
Hoc metrū currit ad guisaz ducentis bombardā

Cozzonus, domitor Equorum.

Ab equo equonus deriuatur.

Ligabit, quod videlicet ligatus apparebit omnium conspectui.

Razza Gonzagiacorum canall.

Domus colūnea
Domus Vrsina.
Variarum noīa familiarum mātuę.

Viuite Pauesi, castiones, viuite Gorni.
Viuite Mergones, Aliprandi, viuite Preti.
Viuite Rozzones, Riuabeni, viuite Grassi,
Viuite Bonnatti, Benedusi, viuite Rammi.
Viuite fontanulę, Godelupi, viuite Grosi,
Viuite Cortonę, Laciosi, viuite Cappi,
Viuite Boldrini, conegrani, viuite Striggi,
Viuite Amorotti Niuolões, viuite Gatti,
Viuite Coppini, corati, viuite Gazi,
Viuite Tercetti, luzzere, viuite ghisi,
Viuite Malusi, Collũbę, viuite bozi,
Viuatq; Hippolytus, nigra stirps, vetus inde fo-
Deniq; Danesi viuãt, clariq; Ruberti. (lenga
Viuat queq; Domus quas nescio tradere mẽti.
Magna suo veniat Merlino parua cipada,
Atq; Cocaiorum surgat casa bassa meorũ.
Mantua Vergilio gaudet, Verona catullo,
Danthe suo florens Vrbs tusca, cipada cocaio.
Dicor ego superãs alios leuitate poetas,
Vt Maro medesimos superat grauitate poetas.
parcite si paucis datur ista scientia. sed de

Collũbę, adiũxit l. causa metri, nã pro casada ponit pro Aue non po suisset.

Vergilius, Catullus, Danthes, Merlinus,

Conclusio

Sed de proposito uideo cascasse cominam,
Dũ panem facio reperi fecisse fugazzam,
Ergo repossandũ terzo bastante, Valete.

Prouerbium.

Phantasię tertia Macoronices finit.

MAGISTRI ACQVARII AR gumentũ in phantasię Macaronicen quartã.

Baldũ sbirraię post diri verba gaioffi
Carcere ferratũ crura manusq; serant.
Cingaris admonitus falchettus, & inde fracassus
Turchos, Moschino concomitante, petũt.
Vrbi Zambellus trahitur guidãte Tognazzo,
Vrbanas nũquã viderat ille casas.
Ante potestatẽ parlat, sententia p quem
Cęditur, & robbę fit pater ipse suę.

Berta vxor Baldi vult bastonare sorellam,
Rixaq; germanas nascitur intra duas.
Cingar vt ingannet Tognazzũ, battere fingit
Bertã, sed prohibet barba Tognazzus eũ.
Illos immo vocat fatuos qui cũ muliere
Contendunt, multis est quia causa malis.

MERLINI Cocaii poetę mantuani
Phantasię Macaronice Quarta.

Appositio.

VRbs sotosora diui fuerat conuersa per illum
Rumorem, populusq; ruens, ignara Canaia,
Nescit enim causaz, raptimq; caminat in armis.
Ante Potestatem Baldũ traxere ligatum
Zaffi, brauantes illũ brancasse gaiardum,

Parenthesis

Pro sbirris notãdum, piam quẽ dixit per contrarium, quẽpiam, figura sminististo chea.

Est mos zafforũ nõ assaltare piam quem
Ni videant illũ quot sit rudis, vnus, inermis.
Nãq; guainato si quis se affrontat vt ense
Continuo scapolando viam carneria portant,

Falco.
Poiana.

Vt faciũt tristes viso falcone poianę.
Grandes poltroni sũt nempe, probauimus illos.
Si quis pauper homo vadit de nocte p vrbem,
Ac ferat exiguum (velut est vsanza lusorem.

Perforza, dictio una est, aduerbiũ sforzantis,
Sinarmẽ, sine arma, melius quã inermem.

Quid faciunt isti ladri, porcinaq; turba?
Emittũt vnũ q vadat spingere lumen,
Deq; manu poueri tollat perforza lucernam.
Quo facto zentaia ruit, gens plena pedocchis,
Circundãt hominẽ picchis spadisq; sinarmem,
Millibus inde ligant soghis, forcamq; minazzãt.

Nulla, aduerbiũ negantis.

Verũ si grauidã numis vult tradere Bursam,
In pacẽ vadat, promittens dicere nulla.
Ast e conuerso facit hęc destructio panis,
Quando nocturnis horis animosa iuuentus
It secreta suas ad maitinare morosas.

Maitare, agere matinadas.

Quũ procul ascoltat chitarini tãgere cordas

Et friccon friccon vocis modulamine sentit,
Aut corsalettos lunę sub lāpade noctem
Illustrare videt, Lenibus fugit illico plantis,
Sępe retro guardās an post se forte venirent.

Gosa.

Ergo videns Prętor sbirraiā ducere Baldū,
Sic parlando gridat, male scis giotone venutus,
Cum quantis cordis Nauis zenoesa tiratur,
Bastarent appena tuū cohibere furorem.
Credo qdē centos habeas in corde diablos.
Me facis in soghis marchettos spendere multos,
Te dū tot voltas volui piccare ladrazzū.
At nūc tempus adest quo debes soluere scottum.
Teq; super forcas ius est distendere collū.
Et quando calcās humeros te boia crolabit,
Cū stralunatis oculis tot sidera cernes,
Quot nō astrologus ptolomeus in ęthere vidit.
Nō dare dignatur Responsa Baldus ad illū,
Rodit ē interius sdegnoso corde cathenā.
Iugiter emanāt tepidum sua vulnera guazzū,
Et nemo poltronus ibi pietate mouetur,
Qui liget exhaustū iā sanguine corpus, ē vnum
Postulet almancum, veniat medicare, ciroitum.
Interea magno venit rumore Tognazzus,
Nudus erat testā, cascarat nāq; Bretonus,
Sepe manu frigat schenā bastone gratatam,
Smergolat, atq; altū scchiappat clamore Solarū
Supplicat vt prestum prestū vindicta fiatur.
Omnes astantes risu schioppare videntur,
Dū sic mirantur se desperare Tognazzū,
Qui faciē sugat pendenti sepe camisa,
Atq; suas muro spallas frigat instar Aselli.
Non tamen ad Baldum trepidās vult ire propin
Nāq; timet ne sic victus sibi currat adossū (quus

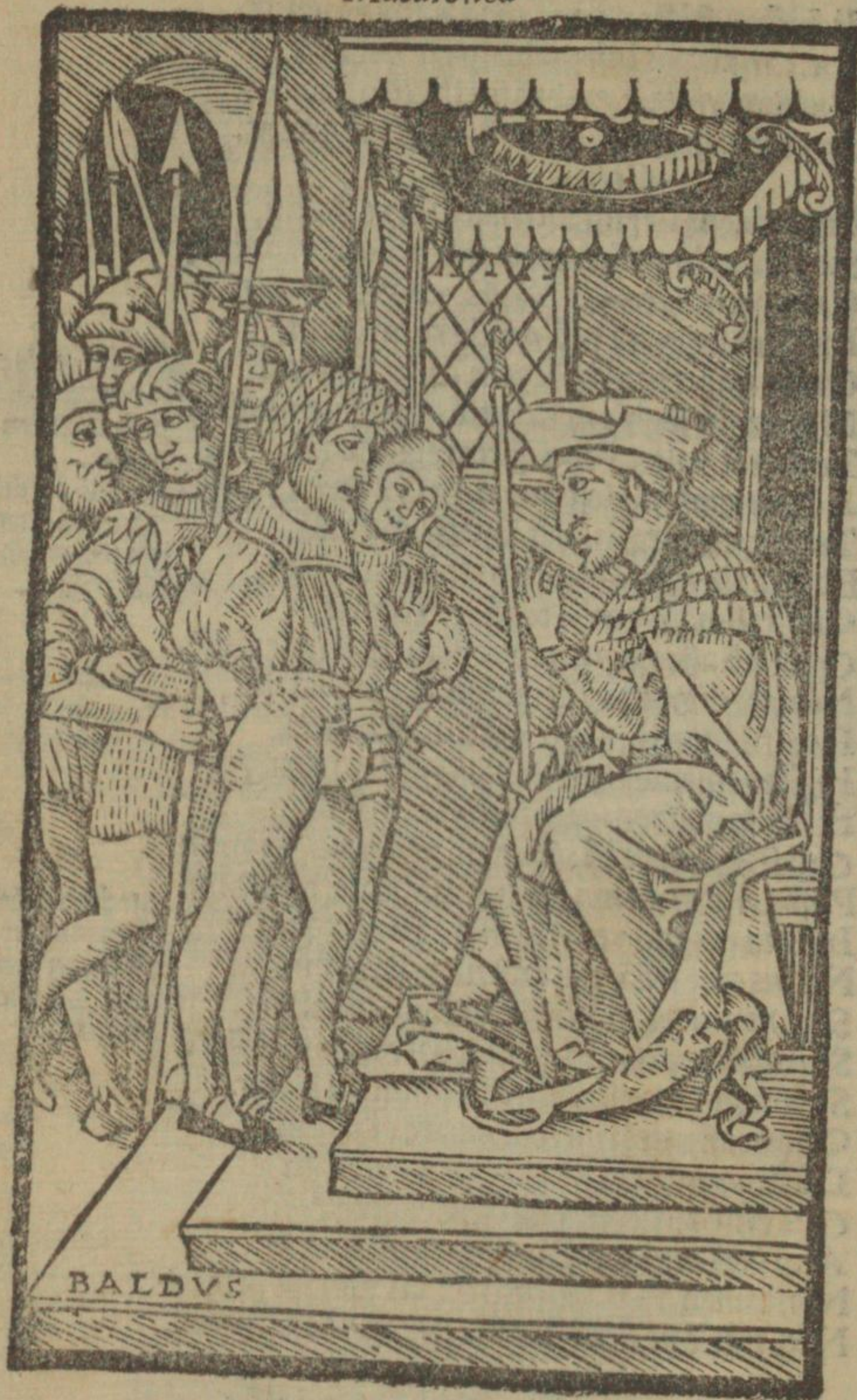
Talia

Deniq; cū multa residens grauitate gaioffus,

Centus centa centū reperitur apud Siphonarontem caldeum.

Scottus est debitū Tauernę. metaphorice pro quolibet debito positus.

Medicus nobilior el roito putatur, tamē scientiam suam mecum premutarem minime.

BALDVS

Imperat adstāti prestare silentia genti,
Talia mox sic sic solio fuit orsus ab alto.
Vos qui iustitiam mantoę redditis vrbi,
Iam pridem nostis sit qualia crimina Baldi.
Non patitur mores hominis natura prophani,
Ergo suū curent omnes depromere sensum,
Qualis danda super Baldū sententia nunc sit.
Confremuere omnes alta cū voce gridantes,
Ius mandat quod sic caldus p colla pichetur,
Atq; colonnellā vinctus balconis ad vnam
Per collū prestet reliquis exempla ribaldis,
Nā cunctas morbat contradas atq; paesos.
Tunc Baldus frendens oculos voltauit in illos
Dicēs, iustitię sunt hęc pia vota: potestas
Sic agit: in miseris hęc est miseratio: sic lex
Quę datur a christo pcepit: nō pudor ullus
Vos capit exercere dolos qui iura tenetis?
Quid faciant populi si curat fraude Senatus?
Sic mihi militię capiti datur ampla facultas?
Quod scelus o tristes in me nunc esse probatis?
Quę nā patibuli pęnā mea culpa perurget?
Absq; tabernario ratio disponitur ergo?
At vos ladrones meritatis mille fiatas
Pastum cornacchis fieri stringente soghetto.
Qui poueros homines facitis stentare, nec vlla
Vos vergogna piat nobis imponere leges,
Vosq; togis tecti scelerum cumulatis aceruos.
Pretor ait furibunde tace latro, baldus at inqt,
Non sequor errorē communem vera tacendo.
Nūquid ego taceā quod honestū lędere vultis,
Et vos luxuriā vestrā cohibere negatis?
Viuitis ex voto seu fando siue nefando,
Id video, tractoq; manu, dic ergo silendum?
prętor itē clamat taceas, Baldus magis inquit,
Dispereat quisquis tacitas imitatur Amyclas,
Tūc iratus ait cingar, tu anchora superbis?

Nota q aliquando parnasi camęnis vti tur poeta, licet supe rius non inuocare decreuerit, sed non vocatę accedunt.

Baldū nominat vt homicidam dignū furca intelligeret. Cōfremuere, instar iudeorum clamantium crucifige cruci fige.

Notādum pro Rectoribus.

Prouerbium.

Prater

Eya, qd indusio? fichetur sub pede Turris,
Ipse videns forcam nō vltra forte brauabit.
Tunc oculis bassis miser inde tiratur ab illis
Furfantis, scuraqꝫ nimis presone ligatur,
Sub qua pro spacio stat flexus mēbra pusillo,
Carceris haud eqdē forma ē, at forma sepulchri.
Terribiles nascuntur ibi ꝓ humore Colubres,
Qui sibile tali corrūpūt fercula morsu.
Oppressus nimio vix auras pondere ferri
Vitales reuocat, nec habent sua mēbra qetē,
Has igitur cępit lachrimosa voce querelas.

Monet pathos.

Querela Baldi.

O socii, quondā solamen, vita, voluptas,
Pręsidiūqꝫ meū, q me tā semper amastis.
En vester Baldus tenebroso clauditur antro,
En vester Baldus miseranda morte recedit,
Stringitur in fasces ferri ceu paruulus infans,
Qui nuper toto fuerat celeberimus orbe.
Vos mihi tā caros dispero videre sodales.
Inter pestiferos vino miserabilis angues,
Nec mihi posse mori tandē datur vlla facultas.
Inuitus viuo, talis mihi vita per horā
Fert cētū mortes, Mors vna extingueret omnes.
O me felicē, quod cęlo dante priusquā
Naturę cędā vos saltē cernere possē. (vmbras
Post mihi dulce mori, post me phlegetontis ad
Pluto trahat, stigiāqꝫ iuuet lustrare paludem.
Quid fracasse facis sine me? qd splēdide cingar?
Quid pulicança falchette propagine nate?
Flete precor, nā flere decet mea fata sodales.
Vestrum ammisistis lumen, vestrūqꝫ decorē,
Dux ego vester erā, Pax, gloria splēdor, honosqꝫ
Ast vbi diuidimur, qd ni maledicere cęlo
Restat ē, ah nimio parcas Deus alme dolori.

Hic Baldus desperationi semideditus in se reuertitur, et apud Deum excusat se.

Pedrala.

Talia męrenti iactabat pectore Baldus,

Complebatq; putrē lachrimarū fonte cauernā.
Interea magnū conseium pretor adunat,
Quid nā de Baldo faciant & gente Cipade,
Ergo Tognazzo Zambellum tollere mādant,
Indusia nulla Tognazzus quippe tenetur,
Descendit scalam passus in quinq; palazzi,
Quānis nūc ruptam acquistasset pectore costā.
Vadit vbi agricole Zambellus stentat in arte,
Qui vangabat adhuc ieiuno ventre terenum,

Togna.

Spantegatus erat iam canto rumor in omni, — canto, parte.
Qualiter & Baldum ficcassent in pede turris, — Et et color rethoricus,
Qualiter & populus totum se fecerat arma.
Arrabiatus erat Fracassus, & ibat ad vrbem, — Furia Fracassi.
Namq; cauare foras Baldum de carcere credit,
Hinc totam Vrbem iurat Fracassare tracagno.
Pronidus at Cingar blando sermone precatur — Prudentia cingari.
Dicens, ne vadas, ne vadas queso Fracasse,
Nam dubito facies aliquam si forte monestam,
In presone caput Baldo mihi crede leuarent,
Et sic causa sue mortis male pronidus esses.
Fac mage queso meū conseium, recta docebo,
Sūme duos tecum socios de gente Cipade,
Quos tu sepe probas inimicos esse paure,
Versus Turchiā pariter brancate viaggium,
Tenta si posses illam conuertere gentem,
Ad christi non dico fidem,
Sed tecum veniant istam destrugere terram. — Optima cingaris mens, qui pro creatura, creatorem vult renegare.
Et si forte fidem christi renegare bisognat,
Nos Macometani cito deuentabimus omnes.
Interiz ego multis cū fraudibus, atq; magagnis,
Hoc supra pectus Baldum presone canabo.
I, precor, atq; velis Falchettum ducere carum,
Hunc tibi commēdo, quoniā mihi gratior extat
Omnibus, ac illum porto sub pectore fixum,
Inde tuum poteris Moschinum ducere tecum, — Moschinus nauta.

praticus est quoniã dudum iã nauta ꝓfundi,
Scit scopulosi, sirtes, scillã, bibulãq; caribdim.
Ayme fracassus ait, patiar te linquere balde?
Sic ait, & versus Turchiã deniq; vadit,
Mantoãq; vrbem penitus disperdere iurat.
Solus restauit pro Baldi cingar amore,
Nãq; suę vxori succurrit, & adiuuat illam.

Comina.

Iã cum Zãbello Tognazzus ꝑgit ad vrbem,
Confortans habeat nullã de fratre pauram,
Quẽ squartare suis vngis, omnino volebat.
Hunc andando modum parlandi sepe docebat,
Quales inchinos faciat, quales reuerenzas,
Quando suam dicet coram prętore facendam.
Pręterea nasum teneat parlando mocatum,
Zãbellus nũquã strepitosas viderat vrbes,
Qua propter totum paret sibi cernere mundũ,
Sepe animo persus voluit remeare, sed illum
Confortando tirat ꝑforzã barba Tognazzus.
Ad portam sancti venerunt deniq; Zorzi,
Quinq; leuatores opus est transcendere pontes,
Hos omnes multa iam pręteriere fadiga,
Nãq; procul cernens tantos fumare caminos,
Ascoltãsq; sonũ grossis reboãdo bachiocchis
Qui fit campanis in campanilibus altis,
Indretum voluit multo tornare spauentu,
At strasinat eũ Tognazzus more vedelli,
Quando scanãdus trahitur ꝑforza becaro,
Cum fuit intratus lignũ scapuzat in vnum,
Datq; stramazzonẽ, chioccatq; culamine terrã,
Restat eũ sicut mattum guardare brigata.
Tognazzus loquit̃, qd sbigottiris homazze?
Vt video ad Modenã vrsum menare bisognat,
Mox inclinatus cunctis cum forcibus illum
Adiuuat vt surgat, vix quẽ apontando leuauit.
Ibat strauoltus veluti res matta ꝑ vrbem,

Mocare nasum, est purgare, dicimus et mocare lucernam. idest forfice obmũcare, vnde strabo, Monemus studiosos ad vistam conseruãdã stopinum lucernę frequenter mocare.

Perforza, vt supra dixi aduerbium ẽ.

Prouerbium,

Apontãdo, conãdo.

Et marauiabat tantos guardarepalazzos
Tātas contradas, portas, tantasq; fenestras,
Tantas botegas, homines, tātosq; cauallos.
Sepe tramazzabat nō attendendo viazzum,
Et cinetando caput nūc huc, nūcillue adocchiat,
Sepeq; currētem trigat guardare cauallū.
Cui Tognazzus ait, quare Zābelle stupescis?
Vidistin vnquam tales tantosq; lauores.
Ille spauentatus respondet voce gaiarda
Potta meę matris quā granda est ista cotala.
Doh Tognazze, p̄cor, melassa videre gnecosaz,
Nunquā tā bellas tezas, bellosq; casottos,
Sguaitaui postquā mūdū sum status ad istum,
Mo cur plus p̄stum non me tognazze menasti?
Talia dum sbraiat, matronas, ecce decoras
Aspicit ad summos balcones siue fenestras,
Quas digito monstrans disteso smergolat, o, o,
O angonaia, vides illas Tognazze fomennas?
Cui Tognazzus, habes el cācar nūqd ados sum?
Ac mediis pugnū in fiāchis dedit, at magis ille
Valde cridat, Tognazze viden, o, o, cagalochius,
Cur sic sberlucent? stellis incago dauerum,
Si nostras guardo fomnas tot guardo padellas.
Tūc cito desperās Tognazzus deuiat illum
In contradam aliam sic sic parlando pianum,
Claude cito boccā nisi vis bastone chiocari,
Nūqd matte putas mediis in boschibus esse?
Dixerat, atq; illum sup alta palatia duxit.

Forma Zambelli.

Ante potestatem Zambellus persus arriuat.
Quo viso a longe ridebat multa brigata,
Totus erat quoniā strauiata mente balordus,
Coctus sole, niger, squarzzata veste, bisunctus,
Mostrabatq; super stramū de nocte iacere,
Festucis quod habet multis caput inuilupatū.
Stat rizzis veluti spergol cauiata capillis,

Tramazzare, ruere

Cinetare a cineta q̄ bubo vocatur deriuat, nam cinetę volgit caput frequēter hinc cinetare volgere.

Blasphemia solita, sed tamē nō vocanda blasphemia.

Gnecosam, oēm rē Rustici dicunt.

Quo magis grosso laniora sunt carmina Zābelli, eo magis aptiora.

Pianum summisse

Boschibus pro boschis causa sinopologię.

Nota, vt ait seruius q̄ gens differt a brigata, nam gēs itelligitur de maribus et feminis simul, Brigata vero tātum de masculis, quasi gēs bragata, quę portat bragas .a. in .i. vertitur. testatur et Diodorus.

TOGNAZZ
O
ZABELLO

Pectinat hāc solum festis sua striggia bonorum.
Semp habet longas musidis in crinibus ongias,
Namq; molestatur scchianonibus ille pedocchis.
portat Zachettum frusti fractiq; bisetti,
Quem dubitas vtrum sit drittus sine roversus.
Fertq; canevazzi curtam strictamq; camisam,
Quam sine saonono bis tantum smoiat in anno.
Omnem matinam se fosso vodat in vno,
(Intende o lector) nam turpe est dicere cagat.

Canevazzus latine.
Castigalatro macaronice.
Ex ipso.n. fiunt soghetti quibus ladri castigatur.

Berta.

Huc igitur veniens coram pretore gaioffo,
Smaraviliabat tantam guardare brigatam,
O angonaia (gridat) quo me Tognazze mena,
Non isto plus stare volo giādussa casotto, (sti?
Duc me presto casam, qa me cagarula scoraiat.
Quid sbraias? Tognazzus ait, nō cernis adesse
Messerū? vadas, horsu, paulisper avantum,
Quid tantū piger es? cui dico marussa? va la.
Tocca manum domino,
Accedens igitur Zambellus guardat, & ipsum
Pretorem voluit brazzis brazzare duobus.
Sed populus ridens tunc palmas sbattere cepit,
Conabatur eum a se descazzare gaioffus.
Saltans in colerā stangā Tognazzus achiappat,
Cum qua Zambelli schenam spianare volebat,
Atq; super spallas vnguentum ponere boschi.
Zambellus tales impresas illico lassat,
Voceq; sbragi fera cunctis oldentibus inquit,
Nescio qd caghē, Tognazzus tunc furiosus
Sic sic o macaron docui facere ante? gridabat.
Stamatina tibi non dixi quomodo bellos
Inchinos facias, nasumq; tenere mocatum?
I, propius si vis, pretori fac bonavitam
Tunc voluit Tognazzus eum venerādo docere,
Sed grandis, mox tunda retro correza ssapavit.
Totum pallazzi fecitq; boare solarum,

Smaraviliabat, rustice.
Quid sit cagarula videbimus alias.
Horsu, adverbiū incitantis.
Vala, vt alias chi lo. accentum sup vltimum la.
Vnguētū boschi. trambaius est.
Caghē, agam
Reverentia latine.
Inchinus grece, Cortesia, caldee, Bona vita hebraice.
Bombracton, diabolice.

Sbigottitus enim Zãbellus abire volebat,
Et qa post crepitũ veri noscũtur odores,
Qui nõ Fasanos, at forsitan ederat Aium,
Omnibus ista fuit manifesta magagna, debo tũ,
Qualis enim risarola fuit pensato tuipse,
Cuncti fazzolo nasum tenuere stopatũ,
Tognazzus strigam scusat ruppise galcno,
Sed facies illis culpam rossita palesat.
Zãbello gridat propter nascondere marzam,
Vt iam prętori faciat curuatus honorem
Sed male Zambellus cosis exptus in illis,
Inchinũ fecit tã bellum, tamq; profundũ,
Quod cum zenocchio fregit calcante quadrellũ,
Inde manũ porgit, quã phendẽs ipse potestas
Dixit benueniat Zãbellus noster Amicus.
Quẽ dextra sentare manu sibi fecit apressum.
Ergo suas doias nullo ordine denotat illi,
Dũq; loquebatur, conclusio nulla tenetur.
De scala vadit sępe in cantiribus, atq;
Dum querulat se se vario de crimine Baldi,
Sepe suã dicit vaccam fecisse vedellum,
Et vult prętori Mascherpã mittere frescã.
Attamen ignaras dicat licet ipse parolas,
Intellexit eas discretus prętor ad vnguẽ.
Tũc data fit contra Baldũ sententia sic sic,
Semper in obscuro claudatur Carcere Baldus,
Totam zambellus robbã de iure godibit.

Facies mutabilis index est animi Heu quia difficile est crimẽ nõ prodere vultu.

Hic potestas, qui potestariam exercet.

Sento a sedeo,

Querulo, et queror.

Frescã, idest caldum. vt bellum minime bellum Lucus minime lucens.

Sententia cõtra Baldum.

Pedrala

Indusians ergo Tognazzus alhora negottã,
Accepit zaffos pro saccomanare cipadã.
Iussu gaioffi magnũ fecere botinũ,
Nã post quã Baldũ tenet in presone ligatũ,
De fundamentis illam vult sternerę villam,
Quę villas alias, vrbes quoq; sola spauentat.
Tum Cingar tolerat pro Baldo cũcta libẽter,
Cui casa Barberi mansit plus netta Bacino,

Quãuis non illi talis nettisia gradat
Hic sfortunatam Bertam regit atq; gouernat,
Que stentaretur ni Cingar ferret aiuttum,
Namq; fiolinos lactat meschina gemellos.

Duellũ Berte et lene.

Hec tamen vt sensit positũ in presone maritũ,
Zãbellusq; sue fortune causa fuisset,
Infuriata leuans stangonẽ corripit vnũ,
Lenam filantẽ quo smazzolare volebat,
Vt cito cognouit preuistam lena facendam,
Rocham cũ fuso de sub gal ne spicauit,
In cuius stoppam attaccato presiiter igne,
Cepit cũ furia post ipsam currere Bertam.
Illa sciens scotare focũ volat instar oselli,
Atq; gridat mea cara soror, mea cara sorella,
Parce precor, totam heu heu me broslolat ignis.
Mercadantescas at lena tenebat orecchias,
In coleram saltata ruit, rochamq; brusantem
Fert altam, semp miseram seguitando sorellam,
Quã per socchinũ ꝓpius iam prehndere sperat.
Berta fugit, sentitq; focum post terga strepẽtẽ,
Vnde caput uoltat, flãmã videt ecce propinquã,
Qua propter fugiens ꝑ in hospita rura viabat,

Comparatio.

Non aliter si Gatta nimis filuatica currit,
Ad cuius caudã Porci vesica tacatur,
Inter quã fane sunt tres vel qnq; granelli,
Vndiq; dũ currit semp sociatur ab illa
Vesica, credens aliquẽ sibi currere dretũ.
Deniq; Berta volens quãdã transcendere sepẽ,
Factã de grossis stropellis atq; bachettis,
Vt montata fuit propter saltare deorsum,
Se per guarnellum cesa gathiauit in illa,
Stantibus in celũ pedibus uiluvata remãsit
Fecit scoperto lunã tenebrare Quaderno,
Contraq; naturã superauit luna maritũ.

Smazzolare, Tartassare, Tambusare, Bastonare. Tartufolare, Tracagnare,

Granũ et granel lus, sicut frater et fradellus.

Methaphora sũpta in cantatoribus, qui magicũ retegẽdo libellũ Solis radios obtenebrant,

LENA
BERTA

Non stetit indarnũ, Rochã cito lena cilafnec,
Quãdo Berta focũ sensit cariplesma roapton,
Scorlauit testã nimio superata dolore,
Qua propter contra Lenã sbrofando corezã
Extinxit Rochã, tũ protinus in pede saltat,
Et mediũ brancãs quadrellũ torsit in illã,
Quẽ saltãdo statim frendentẽ lena schifauit
Inter eas stabat sepes fundata sorores
Vltra quã se se pede gionto Lena butauit.
Tũc se brancantes ꝑ trezzas atq; Capillos,
Dilacerãt, mordẽt grafiant, sine forfice tosãt
Illuc audito strepitu Visinãza cucurrit,
Atq; quasi mortas illas catauere iacentes,
Quas vecchius qdã cagnina pace ligauit.
Illuc Tognazzus venit, venit quoq; Cingar,
Atq; ribaldellus fingit defendere Lenam,
Et contra Bertã conuitia plurima dixit.
Immo lenãs dextrã simulat dare velle bufettũ.
Sed Tognazzus eum retinet, retinẽsq; loquebat,
Quid facis o Cingar? non acqstamus honorẽ
Nos homines Maschii mulieres battere somnas
Eligo plus tostum combattere contra sathanã,
Quam contra somnas peiores trenta diablis.
Quo magis illius schenã feris, atq; tracagnas,
Illa magis rabiosa tibi conuicia dicit.
Nõ est ira qdem, mulierũ desuper iram.
Sũt ostinatę, stizzosę fraudibus aptę,
In flatu solo dicũt tibi mille bosias,
Quicqd promittũt penses attendere nunquã,
Sfazzatę quoniã nil promisisse fatentur,
Femina sola potest orbem destruggere totũ,
Tã bene sit fraudes animo componere sguerzo.
Ah sfortunati, miseri, stultiq; mariti,
Fallaci potius Maumetti credite legi
Quã prestare fidẽ vestris vxoribus unquã,
Cingar ait, verũ dicis venerãde Tognazze,

Cilafnec, idest gruplactẽ,
Cariplesma, idest maselpich.
Roapton, idest notprotoron.

vicinus, et visinanza differunt in prima silaba, vnde, Vergi. de vicino, Nec mala vicini pecoris cõtagia lędent. de visinãza Saluanellus per totam merdę visinãzam spantegat orbos.
Laus mulierum
Prima cingaris Astutia.
Mulier femina. quasi mulier mala.
Homines maschii, homines sapientes.
Sententia salomonis.

Notandum.

Expertis vecchis nos ſemper credere fas eſt.
Sic dicens Bertę cignat ſibi parcere velle,
Nam ſic parlabat propter caparare tognazzum.

Catiuerla ꝓ aſtutia vſurpatur. nã teſte plinio ẽ proprietas barrerię.

Berta catiuerias quę cingaris adnotat omnes,
Quę quoq; non minus eſt quã cingar plena ma
Ah tognazze, inq̄t, fallit ſentẽtia veſtra, (gagnis
Vos primũ Villę ſaniumq; putauimus esſe,
Cui ſemper noſtros animos cõmittimus oẽs,
Decipit et veſtram cotalis opinio mentem?
Ah, tognazze meus, qd nã prudentia veſtra eſt?
Scõſolata domus nõ eſt Tognazze vocanda

Dacattũ. ſapiẽter. alii dicunt dacattũ more catonis ſapientis.

In qua nulla tenet dacattum femina robbas?
Femina ſi nunquam maschio concederet illam
Quam debet partem, vita genus omne careret.
Non vir ſupportat diri cruciamina partus.
It ſine penſero natorum coniugis atq;,
Femina ſola domi reſtat, centumq; facendas
Miſterum faciet quod in vnam cõmodet horã.
Dum ſternit lectũ, ſaltat brodus extra pignattã,

Toccum fruſtũ. porcelli grugnũt chechellant, galline. Canes latrãt, etc. Studeo, et ſtudio Polzinos breſanice.

Infans in cuna pro tettas ſugere vagit,
Roddere vult panis toccum maiusculus alter.
Porcellus grugnit, gallus gallina chechellant,
Chiozzaq; Polzinos ſtudiat diffendere miluo,
Ad quem smarendũ nõ eſt q smergolet, ay, ay,
Sic centum coſas mulier definit ad horam.

Pullos latine. Poleſinos mantuanice. Ay ay, arabicũ eſt vox que fit ad expellendos miluos. Pit pit eadem eſt, et vox quę inuitat gallina ad pitãdũ, ideſt beccãdũ granũ, nã pitõ bechus dr̃.

Qua pignata bulit torres cito detrahit arſos,
Poſt hęc cum ſemola miscet brotalia porco, &
Mitigat hic puerum dans lac, pezzasq; renettat
Imerdolatas, mox fasciat, inde canendo
Ninat, et infantis languentia membra ſoporat.
Quo facto pit pit vadit clamando deforas,
Gallinę currunt ſolitum beccare granazzum,
En quãtos pariter cito terminat illa trauaios.
Si tibi nulla esſet mulier fantesca, vel vxor,
Quis tibi cercaret capitis tognazze pedocchios?
Quis, masſarias nettas faceretq; politas?

Quis tandē spulicare quiret damatina camisaze
Desine iā Tognazze precor dānare puellas,
Nā postquā coniux tua Bertolina moriuit
Non est qui teneat te bellum, teq; galantum.

Tognazzus.

Tunc de calcagnis suspirū grande cauauit
Tognazzus dicens, cordoium Berta dedisti,
Quum bertolinam memorasti, o scāna corada
Omnes plus tostū voluissem perdere vaccas,
Quā bertolinā, tamē excipiendo bonelam,
Sunt iā quinq; anni, passarunt forsitā et sex,
Quod bertolinam sposaui mense nouembris.
Ayme suos poterit qs nā laudare parentos,
Qui sunt de primis habitant in valle casadis?
Sunt bene staghenti, multum bestiamē habētes,
Quo valeant plures terrę sboazare biolcas.
Illa suo sensu tam maturale tenebat,
Quod centum Vaccas hora beuerasset in vna.
Hęc quoq; bella fuit sicut iam berta prouasti,
Cui pirontus erat vertex, aliquando coputus,
Nasus distesus rampini more colabat.
Nec sua stricta fuit nimium bochina, qd ipsa
Quando gregnabat geminas toccabat orecchias.
Quā pulcros oculos habuit sua testa ficatos,
Alter gazolus, niger alter, sguerzus vterq;.
Quos inficatos mihi quando tenebat adossum,
Non bene cernebam si me guardaret, an altrum.
Quātū docta fuit grassos componere gnoccos,
Tortas, tortellos maccū, muliebre polenta.
Non biscurabo donec mea vita manebit
Splendentem manuū pellē, digitosq; politos,
Absq; orechino nettare valebat orechias,
Longis namq; vngis fecisse pectina corni.
At si narrarē totū nimis esset affannus,
Quādo ricordor eā me me disnembolo totum.
Tantos costūmos habuit, quod quisq; stupebat,

Laudes Bertolinę vxoris Tognazzi.

Laudat a nobilitate.

Bestiamen. trisalabum.

Laudat a diuitiis.

Laudat ab ingenio.

Maturale p naturale.

Lauda a forma.

Laudat a doctrina.

Doctrinalis hoc dimidiū carmē surripuit.

Orecchiino, auri scalpio.

Disnēbolo, sine nēbolo maneo.

Deq; suis membris stranium mittebat odorem.

Cingar.

Cingar vix simulat crepanti pectore risum,
Est verum, dixit, quod talem perdere femnam,
Deberes vngis propriis grassiare masellas,
Nã tua tota domus vadit sotosora, quod illa
Instrumentorum fuit vna magistra tuorum,
Sed moruit, qd nam magis vltra flere bisognat.
Sũme aliã quę te scaldet Tognazze morosum.
Ne dubita quoniam contato stamus in isto,
Quo genus asbaccũ bestiaminis huius habetur.
Sic dicens, nutat bertę discedat ab illis,
Vt cũ Tognazzo restaret solus ibidem.
Berta recognoscens orditam cingare tramam
Discedit, Baldiq; gemit fera fata mariti.

Asbaccum, abundanter et superflue.

Conclusio.

Iamq; comina sede, ius est dare membra riposo,
Stridentem iã linguę pinã, mox carpe fiaschum.

Phantasię Macaronices
Quarta finit.

MAGISTRI ACQVARII ARgumentum in Phantasię Macaronicen Quintam.

Barba Tognazzus habens annos octãta galosus
Bertę, quę Baldi est vxor amore brusat.
Se quoq; non mancũ peramari credit ab illa,
Dans quia matanam cingar osellat eum.
Turba vilaniace gentis furiosa sub ulmo,
Ballat, et hic cingar Bertaq; leuis adest,
Dũ strepitãt pisa i, puluis volat, ecce tognazzus
Illuc, nã Bertã sentit' adesse, uenit.
Cingaris admonitu dum secum danciat, illa
Dispoliat, manicam iussa tirare, senem.
Omnibus iste patet nudus, sbeffatur, et inde
Se rapit, atq; suus perditur omnis honor.
Se vendicandi causa Zambellus, et vxor

Lęna simul, Bertę stercorat ante fores.
Stercora scaltritus merdacea cingar adunat
In mellis formā quę speciarus emit.

MERLINI COCAII POETÆ mantuani phantasię Macaronicę Quinta. parenthesis.

MAxima nostrorum sedeat sapientia patrum,
Et mihi, sim quamuis adolescens, drizzet orechias.
Nec dedignetur teneras audire parolas.
Sunt quidā, fatui, storti, vecchiq; crenati,
(Maiorē excipio partem, nā pars minor isti)
Qui totam soli reputant mangiasse mineruā,
Quod sua calua ferat cinerosos testa capillos,
Quodue representēt rapefacta fronte saperum,
Ac si canutis stet virtus sola capillis
Rodere non vnquam p̄sentia tempora cessant,
Siue magistratum iuuenes curare sbaiassant,
Et per in expertos pueros tractantur honores,
Siue quod inculti sunt moribus, ac inhonesti,
Respectum nec habent sanctis senioribus vllum
It tamen inuidia procedit namq; galosi,
Siue musolenti bellā ammisere iuuentā.
Forma suum corpus nō amplius vlla galantat,
Aurea suscepit grisum caniata colorem,
Marcescunt dentes, auditum p̄dit orecchia,
Gutta cadit naso, facies crispata rigescit,
Deq; poninatis oculis fex putrida manat.
Pallor inest vultu, maciesq; per ora notescit,
Quod calor intus abest, q̄d frigēt ossa, q̄ hūor
Viuidus interiit, nec habent iam mēbra vigorē.
Antiquas memorant festas, tenerāq; iuuentam,
Quando stringati rectis cū passibus ibant,
Quando stringebant agiles sperone poledros,
Quando fracassabant giostranti pectore lāzas,

Hic poeta nō in p̄sona sua quia senex erat sed cuiuscūq; iuuenis loquitur.

Galātat, ornat.

Quando cupidinea ducebāt mente choreas,
Quādo vaghezabant plures hinc inde morosas,
Hęc eadem memorando senes liuore tabescunt,
Extorquēt facilem dictis factisq; iuuentam,
Insidiantur ei, cū māgiant toxica mangiant,
Inuidia quoniā fętent, morsiq; remordent.
Insuper obiurgant quod amat lasfiua iuuentus,
Quod ve puellares in amores tempora perdit,
Hi tamen annorū calcati pondere centum,
Gobbati, sguerci, ranci, cornuq; sonantes
Vxorē ducunt, non quā premat ęthica tuscis,
Sed frescā, solidam, vel quę si secla perirent
Sola restitueret nostrā bona socida prolem.
At cito capreolos gignit sua vitis, et hędos
Efficit, vt gladiis nō grata manubria desint.

Socida, mandra.

Mafelina.

Cingar amicitiā Baldi super oīa gratam
Namq; tenet cunctas disponit mittere forzas,
Sollicitūq; animū, propriam sed deniq; vitam,
Qualiter absoluat de stento carceris illum.
Fingit amicari vulpina fronte Tognazzo,
Deq; suo Baldo mala plurima dicere cępit.
Quod ladronus erat, quod fur, qđ furca, qđ oī
Peccato plenus, quod mortes mille merebat.
Inde susurranti parlabat talia secum.
Est mihi secretum tibi quod mi barba tognazze
Dicā, sed tecū teneas, nulliq; palefes.
Dic Tognazzus ait, tibi iuro dicere nunquam,
Cingar suspirans dixit, male quippe libenter
Officium perago Tabacbini.
Attamē hęc quoniā fieri iustissima possunt,
(Quando quidē moriat Baldus) desistere nolo.
Berta tuū (dicam) suspirat propter amorem,
Penseros mihi sępe suo de pectore sborrat,
Non tantos creuellos habet certissime busos,
Quantos illa suo fert aggiadiata magono.

Tabachinus, est mediator nuntius amantium.

Agiadiatū dicimus q nimio dolore plorare nequit.

Semper te clamat, ſemper te bramat amantem,
Semper flet, luget, ſuspirat, pectora pugnis
Martellat, dubitatq; ſuum te spernere vultum.
O formoſe, gridat, cur non formoſe Tognazze
Scis quod amo nimiū te mi formoſe Tognazze.
Nec dormire valens noctu te penſat in omni
Cuius multiplicat cū tantis pasſio dois,
Quod tu giurares illam sborrare ſiatum.
Illam ſepe quidem volui diſtollere tantis
De pęnis, reperi ſemper fecisſe nientum,
Immo foco potius iungebā ligna bruſanti.
Qua propter de parte ſua tibi porto nouellam,
Aut imbasſatā ſi vis ſuus esſe moroſus.
Mox Baldo extincto ſi vis ſuus esſe maritus.

Comina.

Iſtaz cingar aquam pedibus dat barba tognazzi,
Vt mattus ſenior plus altus crescere posſet.
Nec penſes quod tunc in beccū videat illi,
Sed tales cingar despiccat ab ore parolas,
Quod centos credo credisſet alhora tognazzus.

Comparationes

Quali preſtezza tordus ſe in rete uiluppat,
Aut ad porrectum trat Rana guloſa boconē,
Parua uel in tenuē trapolat ſe musca ragnadā.
Sic modo Tognazzus Bertę vescchiatur amore,
Incipit alquātum curuā diſtendere gobbam,
Et digitis boccam totam forbire bauoſam.
Mox abrazzato geminis ter cingare brazzis,
Esſe poteſt, inquit quod me mea berta moroſuz
Optat: contentor, contentor mille fiatas.
Illa parangonem de me ſi fecerit vllum,
Impreſonatum lętabitur esſe maritum,
Et centum mortes in Baldo trahit ognhoram.
Nec ſuſum penſet quod ſim gobbusq; macerq;,
Et mea quod centum facies rapefacta det annos,
Forza datur iuueni, vecchiorū gratior ars eſt.

Giuro scribitur tosch aniter. Zuro macaroniter. Iuro latiniter.

In beccum, in pręſentiam.

Credo qui cantatur in eccleſiam.

dixit parua musca, nam magna que ta manus dicitur frangere retę.

Longus ſermo Tognazzi. in quo diuerſimo ſe laudat et primum de forma corporis.

Penſare ſuſum, ſubtiliter veſtigare.

Hoc in contato nullus me richior extat, — De diuitiis
Sũt mihi Terrarũ grassarũ quinq; Biolchę, — Biolca mãtuanice. Tornitura Romagnice, Pious Bressanice, Mozza feraria[ce].
De quibus ognanno multũ guadagno ricoltũ.
Est mea grassa inquã possessio, totaq; Vallis,
Vallis, non per quã ranacea turba coaxet,
Non qua zenzalę corrupto ex aere nascãt,
Ac omni sero cantẽt dicendo cosinum,
Villanas figãt ẽ acuto cuspide gambas,
Vt facit in medio pomposia ficca lauacchio. — Põposia vallis.
Ast ibi vina quidem auantegiala recoio,
Dulcia, garba, rubras facientia deniq; galtas. — Galta, maxilla.
Quid valet ad nostruz vinũ Vernazzia Voltę? — Volta et Celatica,
Aut ea qua tãtum Bressana celatica brauat?
Extollunt alii colles vallesq; Romagnę, — Romagna,
Dant alii vantum Benaci circa Riuerã, — Benacus.
A Napolitanis laudatur terra lauoris, — Terra lauoris.
A Zenonisanis sua littora plena cedronis,
Nostra sed auanzzat cunctas possessio Cingar.
Vaccas tres habeo, Ceruãq;, Rosamq;, Bonelã,
Quarũ nunc vnã Tauro succũbere feci,
Quę faciũt multas Mascherpas, atq; cagiadas,
Et sua quatrinos cumulat mihi socida plures.
Nõ mihi de paia domus est, nõ de Melegazzis,
De coctis immo tota ẽ fabricata matonis. — Melegazzus, barun do meleghę,
Tecta cõuertantur centũ quadragintaq; cuppis. — Inter matonem et quadrellũ differentiam alias dicemus.
Quicqd zapandi, vel qcqd in artẽ coqnę
Esse potest habeo, vangas, Rastilia, zappas
Marrazzos, risigas ficcos in aratra gumeros,
Inde segursellos, Manarinos, inde badilos,
Cũ qbus ẽ soleo zochos schiappare segures,
Tenaias, chiodos, triuilinos, atq; triuellas, — Zocchus, est arboris maior radix.
Ferraq; segandi, Gramolã, Misamq; farinę,
Burrattos, Descos, Seddacia, mille pignatas,
Quas narrando tibi facerẽ fastidia Cingar
Hęc ad comãdũ nostrę sunt omnia Bertę, — Laudat[i]e de doctrina.
Doctor aratoria cunctis sum dictus in arte,

Doctor ẽ a stalla grassum portare ledamum.
Omnibus in feris plenas scio mungere vaccas,
Inq; rotę formam caseum pressare cagiatum. — Caseum, bissilabū est.
Non Plasentinis Malgaris, sine Casaris — Malgarus et casarus sunt magistri vaccarum. et stampatores pouinarum.
Inuideo lactis ninei menare botirum.
Herbida prata scio cum falce taiare seganti,
Scauedagnare agros, fossatis cingere campos,
Subq; iugo drizzare boues, vsareq; Manzos,
Sunt mihi de paia vel sex vel quinq; palazzi, — Non quos ipse habitabāt, quia supius dixit et cetera.
(De quis nō vnam petrā bombarda cauaret)
Sunt mihi porcilli tres virdo vimine facti,
Inq; meo solum cortino deputo fornum,
Quo Cipada suas informat tota pagnoccas, — Pagnoccas romanice.
Totus comunus fornū sibi seruit ad istum.
Sum Tognazzus ego, sum qui nutrisco cipadā, — Laudes cipadę.
Crede mihi non est tellus ęquanda Cipadę.
Taiat abundanter frumentū, lignaq; boschi,
Mungit abundanter vaccas, facit inde ricottas.
Suntq; Cipadenses apti studiare terenum. — studiare, dispone re.
Alter habet vantum melius fossata cauare,
Alter arat, bassumq; tenet subarando Gumerū. — Gumerus et vomer.
Alter scit melius vignę podare maderos,
Alter scit putridis stallam netezare boazzis,
Pinguificoq; ruto campos implere strinatos. — strinatos dixit, qa stipulas incendunt. Fo. fus. fut.
O magnam virtutem hominum.
Attamen istorū sum primus, sumq; magister,
Et minimā cosam non farent absq; Tognazzo.
Nil nisi Tognazzus per villas dicitur omnes,
Nil nisi Tognazzus de cunctis rebus abundat.
Sū prudēs saniūq; caput, sum dico Tognazzus,
Quę sine conseio magni sunt facta Tognazzi,
Crede mihi tandem tandē malefacta trouātur.
Quę cum conseio sum mastigata Tognazzi,
Crede mihi bona sunt, nec possunt fallere iotaz.
Extat euangelium parlat quęcūq; Tognazzus.
Sed quid butto viam tempus dum talia parlo?

Tu cingar nosti, tu scis, tu cuncta prouasti.
Vade precor, Bertāq; troua, cui talia dicas,
Tognazzus mandat tibi tantas Berta salutes
Quantas sub cęlo video splendescere stellas,
In nostro quātas numero boscamine foias,
Quantas brusauit piamonti patria strias,
Millanus quātas bene grassas vendit ofellas,
Quantas mantoa capiunt in valle folengas,
Per Venetum quātas spendent canalia bezzos,
Et bastardellos quantos da maro quotannis, — Maro sic debet scribi.
Et vermocanos quantos trat Bergama tellus,
Quantos bardellę piccauit boia ladrones,
Quantaq; poma viā buttat narancia Naples. — Naples gallice, nam latine Neapoli.
Quantaq; de marchis dicit mendacia vecchius,
Quantos Villanos opus est ad argina vadant,
Quot contrabandi Venetā faciuntur ad vrbē,
Quot falsas vendit speciara bilantia robbas,
Quot ladri zaffi, Daciari vel molinari,
Et quot gallinas robbasti deniq; cingar.
Dilectę Bertę tantas ego mitto salutes,
Cui totam milzam, totam quoq; trado coradā
Donoq; me stessum, robbam, vaccāq; bonelam.
Sic ait, et rursum brazzato cingare, magnum — Nā superius innuit vaccā istam super omnia sibi gratam esse.
Suspiramentum pulmone cauauit ab imo,
Cingar promittit, quāuis attendere nescit.
In pressam vadit, Bertamq; trouare caminat. — Vera barreria ē, vt inquit seneca, quod promittitur nō attē di.
Tognazzus remanens in stroppa sistere nescit,
Spudazzatq; super palmas, sursumq; brasolas
Calzzas bistirat stringa mollante rapatas.
Mox digitis quęrit buscas subtiliter omnes,
Ostentatq; albam circum colare camisam.
Sepe manu palpat testam, canamq; pelucam, — Pelucca melius villano cōuenit quam cauiat., nā cauiata citadinis,
Et flauos amor esse facit parere capillos.
Foppas crispatę studiat distendere frontis,
Et lixiazzo vultum fat stare tiratum — Cęsaries regibus et signoris attribuit vrso, fus. fut,
Sberzzatos oculos tū Bertę purgat amore,

Quos miser expleto vix ter purgasset in anno.
Nasum tangentem barbozzum smerdolat vngis
Qui colat, et cornu sofiat, porrisq; rigescit.
Bucca tumet, longi q; cadunt in pectora bauę,
Vt quandoq; bones vidistis fundere vecchios.
Currit ad albiolum, vel dicunt esse canalem,
In quo villani vaccas beuerare solebant,
Hic bene se specchiat Narcisi more galantum,
Hic quoq; barbozzo nasum videt esse tacatum,
Hic ve poninatos oculos,, semperq; bagnatos,
Hic desdentatas se mirat habere ganassas,
Hęc tamen ob nimiũ formosa videntur amorẽ.
Aptatur capiti musolenta bireta taeri,
In cuius marzzũ rosa candida ponitur orlum,
Panescum latericoltellum taccat habentem
De bufali cornu manicum, virasq; dotonis.
Cuius stringa ligat pendentem rossa guainam.
Pręterea borsam triplici volitante fiocco
Fert bagarottis plenam, lenibusq; doinis.

Berta

Interea cingar Bertam simulare comandat,
Quę bombasinam vestiuit protinus albam,
Seq; galantinam plus consuetudine fecit.
Pectinat, et triplici cõnectit in ordine trezzas,
Atq; cerudellos ferro facit, inde fogato
Scufia trezzonem tremolantis plena couertat,
Lenzaq; per mediam frontẽ bñ cõmoda fulget.
Post hęc velamen gialdi subtile coloris
Imponens humeris super vbera lactea traxit,
Pectoreq; in medio gucchiã transfigit ahenam.

Maselina.

Ergo dies festus quo villica turba sub vlmo
Ballabat pifaris Pina sociante duobus,
Affuit, huc cingar venit, quẽ Berta secuta est,
Atq; ad ballandum cęperunt mittere mentem.
Hic variis homines foggis saltare videbant,

smerdolat, purgat.
Pulchra descriptio nasi.

Orlum, a quo ordellum, pro plica.
Doto dotonis, etiã oto otonis, sed melius doto.
Viras, ornamenta gladii.
Bagarottus, et Doina sunt numi viles.

Cerudellos, cincinnos.
Tremolãti dicunt, quia semp tremũt.

Baldi descriptio.

Sed tanto ſtrepitu quod tellus tota tremebat,
Alter cum ſaltu ſe portat in aera tundo,
Alter ſe circum bister q; quater q; volutat,
Alter dum ſaltat pede tangit terga puellę,
Is rectum caram ſaltum facit ante moroſam,
Isq; capriolam faciendo per aera pirlant,
Dan͡zarum genera. Ille rotat multum propter ſtraccare puellam,
Ipſe pagans ballum clamat, mihi fac matarellū,
vt, ſeptemq; triones. Fac spingardoiū, fac spagnā, ma͡z͡zaq; croccam,
Fac ve feraresſam, fac muscam, fac ne pauanam.
Alter ſed nimio factus ſudore fiaccus,
Boccalum vacuat ternos spendēdo quatrinos.
Plus veniunt piſari ſemper boſando gaiardi,
Quos retridare audis lingua frifolāte pauanas,
Nec fallare sciunt ſtoppando foramina quęq;.
Interea ballus cesſauerat, vt ſolet, vnus,
A spettant piſari quis ballum ſoluerit altrum.
Iamq; locuꝫ propriū tunc fęmina quęq; piarat,
Sugabant omnes faciem ſudore colantem.
calx ronche intelligitur. Cingar habet roncā, ſubito quā calce ficauit,
In terram, spisſasq; cauat de corpore faldas.
Lasenam mantuanice. Tū grauidā numis burſam trahit extra laſenā,
Sexq; carantanos piſaris sborsſauit auaros,
Sicam bresſanice. Namq; bonaꝫ tenuit nunquā ſua tasca monetā.
Auaros, defficiētes. Inde cauās brettā, curuūq; pigādo ͡zenocchium,
Quę plus formoſa eſt damigellā primus achiap(pat.
Cętera mox alias mulieres turba receptat.
Cingar corra͡z͡zam quoniam spoiarat onuſtā,
In giupparello leuis eſt, multūq; legiadrus,
Ballarinus erat qui villa primus in illa.
Dan͡z͡zas piſſaricas iotam non pręterit vnam,
Ireq; poſt ballum multum gridando comādat.

Comparatio.

Qualis caprettus quū ſol damatina leuatur,
Egreditur ſtallam materno lacte cibatus,
Vndiq; discurrit, morbe͡z͡zat, gui͡z͡zat in altū,

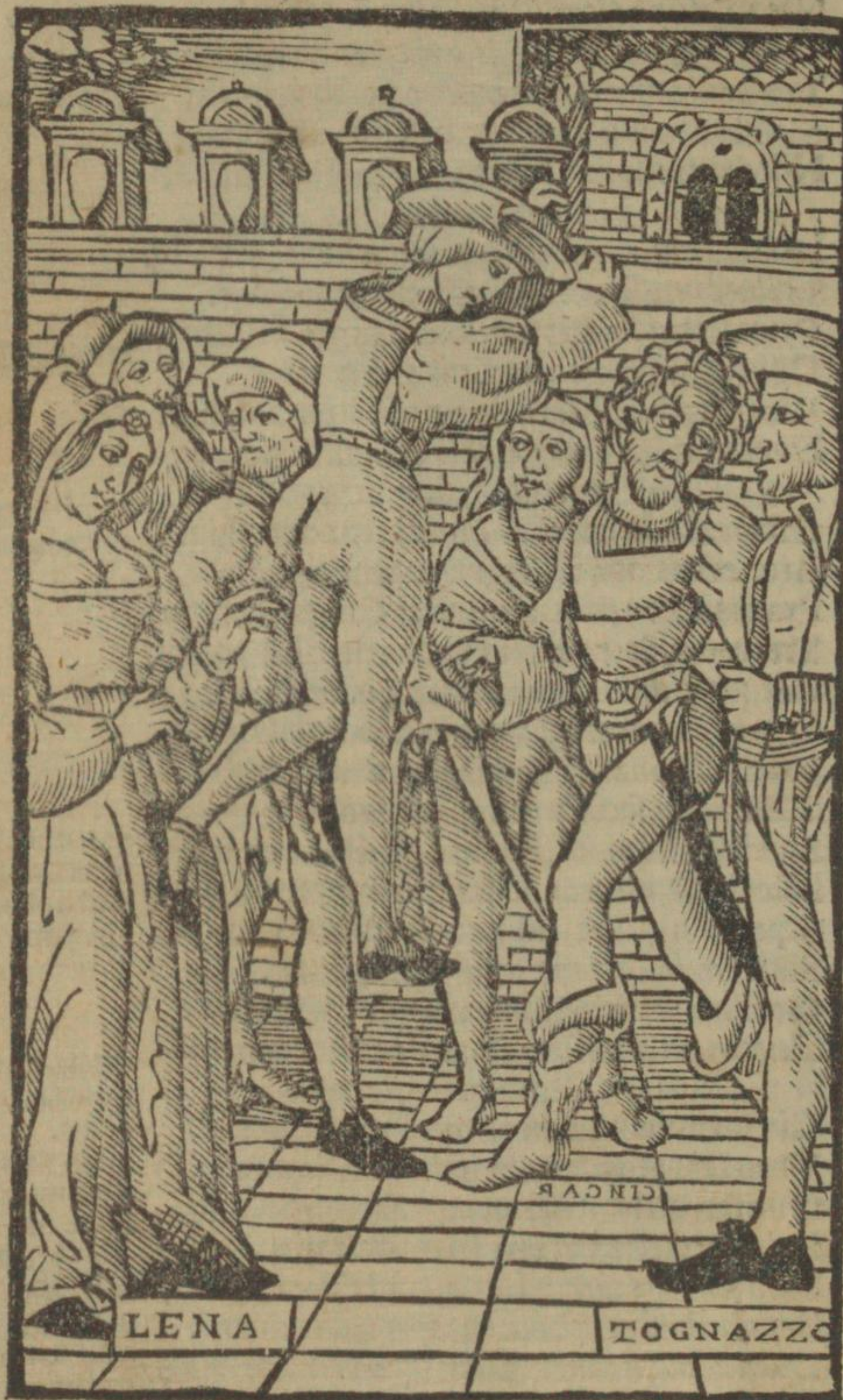
Nec valet (vt dicunt) in brena stare ligatus.
Talis cingar erat, posuit qui quando corazzaz, — Morbezzat a' morbiezza descendit, pro luxuriat.
Tres equidem cubitos balzzo saltabat in vno.
Mirabant omnes bene sic ballare videntes.
Nūc drittus saltat, nūc tundus, nūc pede solo.

Gosa.

Iamq; Tognazzus adest, palmāq; tenebat vtrāq;
Galloni iunctā, gobbas nec habere videtur.
Quas natura negat vires, amor arte ministrat. — Notandum.
Distesas portat gambas, calcesq; legeros,
Vix premit in tenero vadens sabione pedattas. — sabio. Arena.
En contra Bertam gambis se plantat apertis,
Mazzuccusq; senexillam doniare comenzat,
A scortus talem tractū iam cingar adocchiat — Doniare, mirando voluptari.
Atq; serans oculū Bertę sepissime cignat.
Pratica Berta prius quę norat Cingaris artem,
Stat verecūda, tamen modicū relenabat ocellos,
Oreq; rididulo blandas motabat ochiadas.
O, pensare potes, quales in corda fusellas
Vel sbolzzonadas Tognazzus alhora piabat.
Pallidus in facie cum suspirare volebat,
Spudabat liquidos, & largos (oybo) macagnos. — Macagnus grece, Barbellus latine et est sputum vitiosum.
Nūc stat supra pedē dextrū, nūc supra sinistrū,
Sepe caput gratat, nō motu saldus in vno
Staſſet quin se se mouiſſet trenta fiatas.
O pissasanguis, secum parlando susurrat.
Heu cur bella meū scoraias Berta magonem?

Pedrala.

Cingar auisarat iam plures ante vilanos, — sguaitare, videndo notare, et iudicare.
Vt possent sguaitare senis monimēta tognazzi.
Omnes parebant risi mangiasse manestram, — Risus genus leguminis, preuerbium est.
Sed non credit eos pro se ridere Tognazzus.
Immo magis cignat Bertę, cui berta recignat, — Dare bertam, est deridere.
Bertaq; dat bertā bertezans, atq; bretonans. — Bretonare est more bretoni tosare.
Dum Cingar ballat Tognazzo vadit apres suz,
Et compagnonem faciens sic parlat ad illum, — bretonignāq; populi sicut etiam

CINCAR
LENA
TOGNAZZO

Voce tamen bassa.
Quid tardas? qd stas? nō bertā cernis adesse?
Illa cupit (si uis) tecū ballare parūper.
Sic dicens passat, monstrat dixisse negottam.
Nō bis Tognazzus sibicosam dicere fecit,
Ad Bertam celerat, si vult ballare dimandat,
Illa bochinellū faciens blandūq; musinum,
Et caput inclinans leuam porrexit apertam.
Vnde simul strictis manibus danzare comēzāt.
Continuo grandē comouit qsq; risaiam,
Claudere sed risum Cingar iubet hic, iubet illic
Nam sic ridentes potuissent rūpere festam.

Togna.

Cingaris illic erant Compagni qnq; giotones,
Brunellus, Francus, sguerzus, schianina, Brios
Qui semper verbis alios schernire parātur. (sus,
Tres quoq; strepadas cordę ratione dedisses
Illis, absq; alia Confessione picandis.
Ergo bretonabant illum sub murmure basso,
Sed nō tam basso, quin sentiat omnia clare,
Alter ait, quantam destrezzam mōstrat habere
Alter ait, cernis quantum deschena leuetur?
Alter, sic leuis est quod nō dirrūperet ouū.
Alter, saltaret melius nisi vesta grauaret,
Alter ait, verū dicis, se namq; legiadrū.
Monstraret melius, Bertęq; placeret Amighę.
Tognazzus sentit, magis unde gaiarditer altos
Fert garlatones, Cęlūq; tocare videtur.
Credit Euangeliū quicquid dixere giotones.
Zorneiam spoiat subito, stringasq; relentat,
Et porgens Brazzū Bertę tirrare comandat,
Sicut ab alterius, tirrare solemus aiutto.
Illa p̄ans vltro manicas vltrasq; Camisę,
Impronisa tirat nō aduertente Tognazzo.
Qui dū Bertę cauat, sentit seguitare Camisaz,
Et reparare volens hūc casum paup̄ homazzus,

francesi cauiatas circūtosatas ferūt. inde tosare et bretonare, pro sbeffare vsurpatur.

Risaia, est risus qui fit cachinnādo.

Carpitur poeta quo aliquando utit trocheis pedibus in carminis dactilis medio. ut hic cōfessione, sic Vergilius et alii uates fecerunt quanto magis macaronicus.

Deschena, adue biū, sicut p forza.

Amigha, p morosa.

Qui nimis amat, nimis credit.

Millibus in strazzis testam vilupatus habebat,
Sed magis illa tirat, sequitur magis iste tirātē,
Valdeq; sbraiabat lassa codesella camisam,
Dumq; trahebatur non se, nulliūq; videbat.
Semispoiatus erat, stringasq; molauerat ante,
Picaias, cordiculas quibus nectebat femoralia. Ergo cito properat Cingar, braghęq; picaias
Soluit, et altandē nudus miser ille remansit,
Altandem, deniq;. Vsq; ad garlettos cascarunt illico strazzę.
Tanta repentinā cępit risarola brigatam,
Quod centosillic Marguttos esse putasses.
Marguttus interiit, vt supra dixit, ꝑpter risum. Ille scapare viam voluit monstrando pudēda,
Sed velut in stuppa polesini pes gathiatur,
Sic ad calcagnos bragas Tognazzus habebat.
Arripiens cursum talem dedit ante stramazzū,
Quod tamburrini sonitum sua panza sonauit.
Concurrunt omnes nudū guardare tognazzū,
Oy oy, clamabāt, oy oy, quę cosa nouella.
Ipse manū supra numos bursamq; tenebat,
Qua propter vergogna suum morzauit amorē,
Omnia vincit Amor, pudor hic supauit amorē.
biscurat, obliuiscitur. Biscurat Bertam se vergognando morosam,
In pede saltatus currit velocius Hędo,
Pedana, genus morbi, qui venit in pedibus senū. Iam nō longęuas monstrabat habere pedanas,
Non vnquā vidi tam prestum currere Gattū,
Cimigare, tōmare. Qui sine cautela cuppis cimigasset ab altis,
Sicut mirabant illum sgombrare paesum.
Fugere. peruenìens tandem solus sub tegmine fagi,
Propter vergognam caput in tellure ficabat,
Tollere non audens frontem sic ista loquebat.
O Tognazze senex, quę te disgratia cępit,
Nonne tuum cernis pauper meschinule scornū?
Nuper zanzzabam mulieres esse ribaldas,
Et deberemus Macometti credere legi
Plus quā falsiloquis mulierum credere frappis,
Et video Bertam me nunc trapolasse gaioffam?
Heu quia pensabā super omnes esse beatus,

At ſuenturatū, me ſoiāt, meq; caleſſāt.
Conſiliare ſcio reliquos, consciare meipsū
Nescio, culpa mihi ſola eſt reputanda gazano.
Conſiliū nihil eſt, hoc ſi quis negligit vti,
Cōſiliū male dat, qsquis male ſuscipit illud.
Me ſteſſum vescchiaſſe pudet, nec amore ſuperc-
Errorē noui, donec vergogna capellum (chio
Suſtulit, eq; meo caschanit Mascara vultu.
Poſt damnū pentire valet mihi crede nientum.
O nimis improprīū ſenibus, Vecchisq; bauoſis
Pectus amoroſo plenū geſtare bruſoro.
Id ratio prohibet, tenuis nō ſuſtinet ętas,
Fert ad Calcagnos mortem, guardatq; ſepul-
Togna. (chrū.
Dū ſic viliſicat ſe met, Zambellus ariuat,
Cui proprios geſtat pānos, ſimul inde recedūt.
Tres ſtetit is menſes omnino latenter ab omni
Compagnia hominū, tamen alto corde cadenā
Rodit, disponens ſe vindicare, nec ipſa
Cingaris et Bertę fallax iniuria cascat.
Vtilitas ſed quę fuerat scornaſſe Tognazzū,
Eſt quod erat Villa primus reputatus in illa,
Creditus at cecidit tūc omnis Cingaris aſtu.
Monſtrabatur enim digito ſi quādo patebat.
Et ſic cesſauit Reuerentia barba Tognazzi,
Cingaris vt melius posſet maſinare molinus.
Qui quoq; amicitiā Zambelli curat habere,
Qualiter hic etiam ſibi posſit rūpere collum.

Altera Cingaris aſtutia.

Is poſt quam robbę ſe viderat esſe patronem.
Non valet in ſtroppam reſtare factus alegrus.
Ponere ceruellū ſtatuens in rebus agēdis,
Disponēsq; caſam multis richire facendis,
Vxorem clamat Lęnam, nos, inqt, habemus?
Ad corpus lanchi veluti squaquarare valemus.
Non vltra faciet nos Baldus viuere ſtento,

Notabilia dicta. cōtra uecchios amoroſos.

Mascara, larua, pro uolamine pudoris.

Fallax, quia nō iniuria uidebat.

Creditus, auctoritas.
Mōſtrari digito, berteZari.

Gattus et gattes.

Stat quia ſub terra plus ſtrictus gatte ligatus,
Nos mercãtiam pariter faciemus, ad vrbem
Quottidie vadam plures traſfigando richezzas.
Lęna ſuperbendo dixit num care marite
Scis quod me voluit cũ ſtanga battere berta?
Aſt ego cum rocha lino bruſante cucurri
Poſt illã, feciq; ſibi monſtrare quadernum.
Zãbellus dixit voluit te battere Berta?
O mala fomna quidẽ, vindictã vis faciamus?
Hic mihi despettus non ſoportabitur vnquam.

Togna.

Ergo ſimul tacitis ſe accordauere parolis,
Circa quinq; horas pariter de nocte leuabant,
Ante foras Bertę pleno cũ ventre cagabant.

Lõbardis quais, ut apertius intelligas, ſtroncis.

(Parce rogo lector mea ſi nũc muſa puzabit)
Bertaleuans ſtrato ſemper damatina catabat,
Lombardis quais ſua limina plena nouellis.
Cingar habens caudã vulparum more pelatam,

Merda merdę ſtercus hominis, cuius deriuata q̄re in catholicon.

Iſtam Zambelli confeſtim indicat artem,
Quottidie merdam vaſum mitebat in vnum,
Donec compleuit tali de ſtercore totum.
Berta ſtupeſcebat, cauſamq; reqrit ab illo,

Notãdum.

Sed cingar noſcens qđ femina vas ſine fũdo ẽ,
Semper dicebat cognosces deniq; cauſam.
Mox illã tollẽs vrnam de fęce pienam,
Deſuper infudit cõpletũ melle bocalum,
Quod tu iuraſſes merdã mel eſſe, lecate,
Hancq; ſup tollens humeris ſe drizzat ad vrbẽ.
Ecce procul vidit Zambellum, protinus illum
Aduocat o, dicens, o mi Zambelle ſodalis,

Modus parlãdi familiariter.

Expecta quęſo, non me cognoscis adunca?
Sũ cingar, tã grãdẽ qui tibi portat amorem.
Quomodo ſtas vel tu, vel quomodo ſtat tua lęna
Tocca manũ, certe mihi pares eſſe gaiardus.
Atq; bonã chierã facies tua monſtrat habere,
Zambellus ſed ait, ſum ſanus, ſumq; gaiardus,

Sed quid nam portas Barilotto cingar in illo?
Tunc fingens cingar se straccum dixit aiutta,
Istud aiutta precor de spallis mittere pondus.
Zambellus positis manibus discarigatillum,
Inde rogat vaso rursum quid portet onusto.
Cingar respondet monstrans parlare dauerum
Berta tibi mandat grates charissime centum,
Quam tu fecisti tanto de munere dignam.
Quãuis ęternum modo te pensauerat hostem,
Cugnatum tamẽ esse bonũ cognouit adessum.
Namq; super limen quicquid de nocte cagabas,
Omnes matinas soium ponebat in istum,
Et nunc spero quidẽ multos acquirere numos.
Zambellus stupefactus ait, doh codesella,
Tu ne meã poteris vendens spazzare carognã?
Me buttare viam faceres bragalia cingar,
Pensarẽte posse meã si vẽdere merdam.
Cingar ait, cur non? prouã Zãbelle videbis.

Comina.

Ergo dum parlat traxit desora spinettum,
Qui ficcabatur medio fundamine vasis.
Ecce tenella foras cito fezzaliquescere cępit,
Zambelliq; suo nasum percussit odore.
O pissasanguis, dixit, iam stoppa foramen,
Stoppa rogo cingar, merdas odor indicat esse.
Sed quis castronus merdã comprabit adessum?
Cui cingar, mecũ venias, miranda videbis.
Et ponẽs illum Zambelli tergore soium,
Ante caminabat creppans in pectore risu.
Vt fuit in piazza mercatus vbiq; patebat,
Namq; die sabbath mercatũ Mãtua promit.

Mercati descriptio.

Cernitur hic variis de rebus maximus ordo,
Hic mercadantes ponunt in monstra botegas,
E quibus argentum, canzantus, seta, velutum,
Zambelottus itẽ, Rasus spectatur, et aurum,

Nota quod cingar nõ mẽtitur, sed difert inter bosiã et bareriã.

Soium genus vasis vinarii.

Bragalia, magalia, mapalia, pluraliter solum reperiuntur.

Nota quod poeta hoc vocabulo merda nõ utitur nisi in personam Zãbelli, qui rustice loquitur.

Sabbath indeclinabile.

In monstra aduerbium demonstrantis.

Mercadantes magni.

Et centum pani fini, varii q; coloris.

Brettari.

Hic quoq; Brettari diuerſas ordine brettas
Diſtendunt Italas, franceſas, atq; spagnardas,
Bretarolorum ſatis es mea Mantua plena,
Vnde patet quod multa viris ibi lana toſatur

Speciari.

Hic centũ scatolas speciarus q̃sq; doratas
Emittit granidas coriandibus atq; pignolis,

Canella lõbardice. Cinnamomum latine.

Mandulibus, Rancis, Anicis, dulciq; canella.
Garzonesq; parant Muscas dulcore lecardas,
Discurrunt, celeresq; volant, trutinasq; mane-
Et cũ piſtillo mortaria bronzea; chioccãt. (zant,

Merzadri. Zãporgnas, alio nomine rubebas. Boccalari, figuli. Dixi ſuperius, quod veluti latine deriuatiua differentiari posſunt a ſuis primitiuis, ut lucẽ et lucernam, flagrum et flagellũ, ſic macarõice, Boccalus et bocalinus, scudellas, et scudelotos, oportet eniz ſurripere, et adiũgere cõſonantes, ut ſtẽt carmina.

Hic quoq; sparpagnãt merzzadri multi facẽdas,
Stringas, cordones, burſellos, cingula, guãtos,
Taschellas, scufias, scufioottos, cultra, guainas,
Carneros, fibias, calamos, calamaria, cordas,
Pectina, specchiettos, zamporgnas, atq; ſonaios.
Hic Boccalari ſua vaſa tulere videnda.
Bocallos medios Bocalazzos, et bocalinos,
Vrces, vrcettos, scudellas, et scudelottos,
Caddinos, baſias, piattos, orinalia, cuppas.
Hic calzzolari scarpas monſtrare galantas
Solicitant, ſoneros, pianellas, atq; ſtiuallos.
Ferrari pandunt cauedones, atq; Gauatos,
Martellos, falces, gradeſellas, ac podarolos,
Hic ſalcizzari plenos de carne budellos,
Vel ceruellatos, zalcizzas, vel cagaſangos.

Cagaſanguis Veroniace. Beroldus mãtuanice. Zãborgninus breſſanice. Sãguanazzus cõiter. Fornari, Formaiari, Zaratani.

Hic hortulani Rauanellos, porra, capuzzos,
Verzas, lactucas, ac Alia freſca, ſalatas,
Turba vilanarũ genus omne polaminis affert,
Pullaſtros, ochas, gallinas, ac anedrottos,
Hic quoq; fornari schizzadas, atq; fugazzas,
Panẽ buffetũ, baricocola fresca, Buccellas.
Hic formaiari formaiũ pondere spazzant,
Caſos, caſettos, Mascerpas, atq; botirum.
Hic zarattani biſolos, dentesq; cauatos,
Petras veſſigę, radices, ferra, bragheros.

Hic Tornitores fusos, capisteria, Rochas, Tornitores.
Atq; pinas illas p quas christeria ponunt.
Hic stant Aurifices diuersas vendere gioias, Aurifices,
Et qui Zibbettũ Muschiũ, vendũtq; coronas. Zibbettarii.
Hic homines tandem venalia quęq; tenebant,

Gosa.

Cingar Zambellum gestantem tergore fezzam
Dessimulans frontem speciarum duxit ad vnũ.
Cui dixit, primam cito pronũtiando parolam,
Vultis Apum merdasistas comprare magister?
Ille Speciarus ridens ea verba notauit
Quod dicebat Apum merdas mel esse dauerũ,
Ac illũ quemquam cito iudicat esse Busonem.
Zambellus tamen hanc non intellexerat artem.
Tunc prestus digito speciarus mille ficato
In boccam posuit stercus tangendo nientum.
Ambo mercatum faciunt, tres accipit aur os
Cingar, qui fingit pocham tirrasse monetam.
Inde speciarus vasum vacuare volebat,
Vnde magagna statiz patuisset Cingaris omnis,
Ipse sed extemplo respondit desine soium,
Nunc redeam, quasdam vado comprare facẽdas,
Inde meum reddes vasum cumvenero nũc nũc.
Dixerat, et clamans Zambellũ prestus arancat,
Sic et osellatus speciarius ille remansit,
Nam vulpes etiam Vecchie quãdoq; trufantur.

Conclusio.

Quintus habet finẽ, metris male quippe dolatũ,
Non ego plus habeo cantandi, credite, voiam,
Versificare quidem non est scolare piombum.

Explicit Macaronice' qnta phantasię.

MAGISTRI ACQVARII
Argumentum in Macaronicen
sextam Phantasię.

Carpitur inuidia Zambellus propter aquistũ,
Quem fecit Merdas Cingar habendo suas.

ZANBEL
CINGAR

Mercantiam talem exerc itare parecchiat,
Compleratgrandem stercore iamq; Tinam.
Cuius Materię Brentam portauit ad vrbem
Quis comprare velit stercus vbiq; petit.
Sentit eũ, stangamq; rapit Speciarus. et vrnam
Frangit, Zambellũ fex lique facta lauat.
Plębs ruit, aprehndunt Zãbellũ, carcere ponũt,
Consueta Cingar quem tamen arte cauat.
Pręterea Lęnę parẽs, it vendere vaccam,
Cingar eam hębrea veste copertus emit.
Est data Mercati pro merce credentia ligni,
Namq; in credenzzam tollere iussus erat.

MERLINI COCAII
poetę mantuani Macaro
nice Sexta Phantasię.

FErte cito famuli pẽnam calamare papi-
rum,
Materiale venit scribendi grande ta-
lentum.
Fugerat omnis enim mihi nup voia canẽdi,
Et mea stridebat raucũ sordina blilirũ.

Sordina parua pi-
ua.

Berta,
Maxima zambellũ marauilia cęperat ergo,
Mercatũq; suę vult exercere me merdę
(Parce iterũ lector timui proferre, sed ipam
Prosequor historiam per uera vocabula verã)
Cingar nõ rediit speciaro melle gabato
Zambelloq; dedit cantonẽ valde stupenti,
Qui cagat ĩ bragas, modo nãq; comederat vnã,
Quam seruare volẽs per forzã continet intro,
Cum qua disposuit magnos implere Tinellos.
Tres emit interea pro Lęna coniuge fusos,
Cipadęq; illos misit pagando Fachinum,
Tres valuere trinas fusi, portatio quinq;,
Postea de salsa compranit carne mezenum,

Memerdę, nõ tã el to proferre, me in-ceperat, quod peni-tuit, tamen comple uit.

Dare cãtonem, vel piãtare, methapho rice significat ali-quem fastidiosum tergiuersando di-mittere.

Mercantia Zãbelli.

Quē redeūdo casam multo sudore ferebat,
Sed iā nō possens tantā sofrire fadigā
Hūc strassinabat p terrā more carognę,
Solaq; restauit sine lardo codiga tādem.
Lęna gridās illi conuitia plurima dixit
Inde tracagnadis multis sua terga polivit,
Nā pluuię semper post magna tonitrua cascāt,
Sed vix Zambellus pistas susceperat illas.
Compleuit largū merdosa fece Tinazzū,
Cingaris officio sperans acqrere nummos.
Quottidieq; facit secreto cagare vilanos
Nā timet hanc artē fortassis lęna vetasset.
Si pro vergogna spreuere cagare Vilani,
(Quāuis ignorēt qd sit vergogna gaioffi)
Illos pagabat multas donādo catrinas.
Omnes ignorāt quid vult ea dicere merda.
Vndiq; per gentem vadens zābellus amorbat.

Carognę cadaueris Non pagat baiulū aliquem qui gestat mezenum, et fusos minime ponderosos pagauit gestātē. Sic socrati accidit, idest post rumorē vxoris, pluuia bro dalle secuta est.

Notandum catrinas, plamontense dixit.

Gosa.

Ergo die quadam tulit ipso in tergore zerlā
Plenā de (basta) vel possunt dicere Brentā,
Quā spallis gestat, zerlotti sicut vsantur,
Acuti Bressanam cernis portare p Vbē,
In plateā veniens sbraiabat eundo p oēs
Cantradas, o, quis vult hāc cōprare tenellā
Atq; saporitā merdā? modo fecimus illam,
Et grandē vobis faciā vendēdo placerum.
Sed mala guidabat pouerū ventura, quod ipse
Ad quartā stradā speciarū pręterit illum,
Quē modo scornatū Cingar maledettus habebat,
Quādo zambellū, alla merda, dicere sensit
Pistonē piperis iecit, stangamq; pianit,
Inde pianinū vadens post terga cucurrit,
Atq; super sputans palmis, bastone tenaci
percussit Brentā magno reboante fracasso.
Quę resoluta suis spezzatis vndiq; circhiis
In fasses iuit, mox stercora tota liquescūt,

Basta; idest intelligene fastidium patriam.

Per faciemq; fluunt Zambelli vociferantis,
Totus de merda parens hinc inde scapinat,
Sed speciarus eũ non lassat prehndere possam,
Perseguitat, cessatq; nihil menare tracagnum,
Exclamat miser ille gridans asinaliter oyme,
Nunc istã nunc illã se inficando botegam.
Turba puellorũ currit, day day quoq; clamat,
Saxa tirant, ranas marzzas, et mille carognas.
Currũt brettari semper treppare parati,
Matronę testas extendunt supra fenestras.
En caualerus adest zaffis seguitantibus illic,
Quid sit hoc immensum vult brauus noscere
Accusat ibi Zambellus ꝑ speciarũ, (murmur.
Quod sibi vendiderat merdã sub melle latẽtem.
Zambellus negat hoc dicens, nõ ille danerum
Sũ messere, fuit Cingar ladrus atq; giotonus,
Quem prętor voluit tantas piccare fiatas.
Sed quando vidit signum barisellus apertum,
Zambellus quoniam factus de stercore paret,
Huncin cõmuni presone serare comandat.

Scapinat fugit.
Possam quietem.
Day day, descazzatis est.
Inter caualerũ et barisellũ nihil distare magister cornacchia dixit, tamen fusanellus contradicit.

Altera Cingaris astutia.

Cingar id aduertens non restat more tacagni,
Lęnã Zãbelli femnã retronare cucurrit,
Quę tristis flebat pro cari sorte mariti,
Nec scit partitũ quo vinclis liberet illum.
Cingar singultu crebro sua lumina sugat.
Zambelli quoniam destinũ plangere fingit,
Et confortabat tamen illam voce trementi.
Ecce repentino veniens quoq; Berta viazo,
Denotat offensas domenticase vetustas,
Currit in amplexum rauco sbraiore sororis,
(Sic ordinarat Cingar bastardus ad illam)
Dicens, heu quia cugnatum pariterq; maritum
Appicare meum statuunt, plantareq; furcas
Supra Tyum vidi, quem cara sorella guadagnũ
Zambellus fecit: vadat seguitare Tognazzum,

Tacagnus fuit homo sceleratissimus omnium.
Partitum, modum vel guisam.
Destinum, infortunium.
Non quod esset bastardus sed quia bastardi sunt maiori ex parte accorti.
Tyum, est vallis spaciosa prope męnia Mantuę.

ZANBEL

Dic, qd aquistauit: tuus, et meus, ecce maritus
Quomodo Tognazzi sola caggione picãtur.
Talia dasennũ bona femina credidit esse,
Cingaris altoriũ supplex Marzoccha dimãdat.
Cingar ait, contentor ego mea Lena sorella
Zambellũ Baldũq; simul riscodere nostrũ,
Sed lex difficilis commãdat, iusq; palazzi,
Carcere nemo tratur nisi Bursa piena vodatur.
Attamen ecce meã tascam, donoq; meipsũ,
Zambellũ nostrũ quam prestius extra cauemus.
Tu quoq; si quid habes numoruz tradere debes,
Denariisq; tuis paucis. Bertęq;, meisq;,
Zambelluz forsan de Furchę morte cauabo,
Namq; susurratur quod nẽpe picabitur ille,
Me miseram tũc Lęna gridans fęstina volauit,
Quantos in cofino dinaros inuenit, afert,
Qui sunt ex numero Marcelli forte triginta.
Cingar eos brancat subito, numeratq; negottã,
Atq; suos etiã ramezantes (nescio quantos)
Carlinos sborsat, quos omnes spendere zurat
In Maleficicio zãbelli propter Amorem.
Tunc cito discedens Bertam restare comãdat,
Quę stet alegra simul cũ Lęna, nãq; cauabit
(Si numi flectũt animos) vtrũq; maritũ.
Sic ait, et properãs mantoã pergit ad vrbẽ.

parenthesis.

Si numi flectũt animos, sententia nostri est
Cingaris, est dandus Primatibus iste botonus,
Officiũ quibus est Ladrones tradere Furchę,
Dismorbare vias sassinis, parcere nulli,
Quos gula Iustitię (nõ auri) sola coarctent,
Nãq; nisi poueros inopes, ac ęre carentes,
Cernimus ascribi furchę, ceppiq; macello,
Non tamen hi nostri Magnates atq; signores,
Attendũt quoniã ladris sine iure secũdãt.
Et melius furchę pęnã gens illa subiret

Marzoccus, grossolanus dicit, at sũt qui dicunt marzoccum, idest florentinum, qui florentini suum leonẽ vocant marzoccum, si sic est, ergo florentinum grossolanũ, Notandum.

Ramezantes, falsos, de ramo suprarientatos.

Botõus, methaphorice pro morsu.

Iustitiandi, quos iustitiandos esse indicant.

Quę fert iustitię curam, quam iustitiandi.
Non ego rectores dico, sanctūq; senatum,
Sed quos in domibus proprijs tendūtq; souētq;.
Sunt etenim quidam furfanti, vel marioli,
Quos data libertas dominis facit esse supbos.
Sunt quia prętoris, vel magna fameia palazzi,
Et quibus est tantum spadas portare facultas.
Omnibus obijcitur taccare galonibus arma,
Attamen his tantū fiunt concessa braunosis,
Et quoddā magnū decoris sibi nomen aqstāt,
Quid? nū soldati regis, chortisq; barones?
Non ita, sed sbirri, zaffi, gens brana parolis.
Qui malefactorē si quēquā prehndere vadunt,
Prenhdere non satis est, prius at spoiare comēz(zāt,
Perq; bragarolū numos cercādo reqrūt,
Is sibi mātellū, brettam capit iste, sed ille
Saionem, veluti sibi solis furta licerent.
Vnde miser, sicut christus, bene dicere posset,
Diuisere sibi mea vestimenta ladrones.
Impietas non est mundo crudelior ista,
Instituūtur enim pro castigare giotones,
Hi tamen occulto sub textu iuris abarrant,
Sassinant homines, robbā cū sanguine zaffāt.
Sed colera superor, nec eos tantūmodo dāno,
At qui constituunt illos, implentq; fauore.

Mafelina.

Cingar ariuarat dudū festinus ad vrbem,
Sponteq; bottegā Speciari passat inantum,
Qui merdā comprans saiottam cęperat vnam,

Saiotta est locusta, quę pro errore frequenter posita est.

Fecerat et pouerum Zambellum carcere poni,
Ipse foras viso confestim Cingare saltat,
Et seguitādo procul sbraiat, sta brutte canester,
Sta manigolde, meos dinaros redde ladrazze,

Iniuriarum cumulus.

Tu mihi vendisti fezzam pro melle, becone.
Tunc Cingar testes quosdam festinus ataccat,
Em testate, ait, auditis? testate fradelli,

Iſte boſiardus ſtercus comprasſe fatetur
Non a Zambello, qd carcere truditur ergo?
Sic traditore putas. vnũ trapolare bonhommũ?
Sic ne poteſtati fenocchium vendere penſas?
Sed tua conticui nimium peccata ribalde,
Nempe scio certe, nec teſtibus ipſe carebo,
Quod tu sfalsſaſti, robbam vendendo, bilances,
Ac vnam pro alia non ceſſas vendere coſam,
Nunc ad palazzum feſtino, citaberis illuc,
Teq; para contra multos deffendere teſtes,
Crede mihi faciam tibi ſachezare botegam.

Fenocchiũ, fraudem. hinc infenocchiare pro aggabare.

Togna.

Sic parlans Cingar ficto petit ore palazzum,
At speciarus habet tali ſermone pauram,
Quid faciat nescit, spazzatum ſe tenet esſe,
Non memorat falſas vnquã tenuisſe bilances,
Attamen o quantũ ſimili pro errore scagaitat.
Ergo ſtatim currit poſt gresſum Cingaris, atq;
Sic vocat, o, expecta precor, ola, expecta pochinũ,
Sed mercadanti faciebat Cingar orecchias.
Plus speciarus eum vocem geminãdo petebat,
Tande ſe firmat Cingar, quid visq;? dimandat,
Ille rogat ſupplex, audi compagne parolam,
Ne precor accuſes tali de crimine me nunc,
Mox aliquid donabo tibi, nec contra vilanum
Plus piadezabo de ſtercore melle coperto,
Immo tibi giuro quod eum de carcere trabo.
Cingar ait, certe scampaſti grande periclum,
Namq; ammiſisſes totam de iure botegam,
Forſitan et prętor faceret tibi tollere vitam,
Errorem tantum tibi parco nientedimenum,
Quę modo facturus dixiſti dũmodo ſerues.
Sum contentus, ait, speciarus, mox trahit extra
Taschellã ſeptem quartos, quos prębuit illi.
Cingar eos tollit medicorum more negantum,
Preſonemq; ſimul poſt hęc petiere latenter.

Frequẽtatio peccati oblinionem conscientię fecerat.

Prouerbium.

Ferrum et ferata, vt signum et sigillum, lucem et lucernam.

Zambellum clamant restant, extra feratam,
Qui letus viso confestim cingare currit,
Et supplex aliquē sbraiando petebat aiuttum.
Cingar ait taceas, taceas, dic matte pianum.
De bona voia esto, paueas Zambelle nientum,
Solus ego nunc nunc hoc te de carcere trabo,
Denariosq; meos nil resto spendere pro te,
Et iam pagaui multā nunc vsq; monettam.

Atorlum, immerito.

Hic homo qui mecum est, ac te battiuit atorlū,
Iurabit coram populo fecisse bosias.
Zambellus dixit, sed quis pagauerit illam
Merdā quam fracto maffello perdidit iste?
Cingar respondet, talem mihi desine curam,
Ipse tibi merdę donabo trenta barillos.
Ergo cito vadam, nunc nunc exibis ab isto
Carcere, tuq; veni mecum speciare camina.
Hinc simul absentāt se propter ad ire palazzū,

Frappe, zaze baiane, nugę, ama crobio idē reputantur.

Quo cingar causam Zambelli deniq; tractat,
Qui tantum fecit cū frappis atq; bosiis,
Vt cauat, atq; domi Zambellum misit allegrū.
Presonem (veluti mos est) tantūmodo pagat,
Et numos quos lęna dedit sua tasca guadagnat,

Prouerbialiter dicimus facit trare, idest fallit, et abarrat.

Immo quos fecit speciarum trare bachioccum.

Berta.

Sed bona Zābellum redeuntem lęna recepit,
Quō? nū basis? letis nū amplexibus vt mos
Vxoris carū quę atrectat blanda maritum?
Verū cum solido miserum stangone recepit,
Atq; cosiduras saldauit circa giuponem.
Id fuit ipsius requies post carceris vsum.
At post quinq; dies ipsum vult lęna bonhomū
In mercantiis exercitare quibusdam,
Taschellam quoniam cingar fugauerat illis,
Vnde tapinelli capsam sine pane catarant.

Altera cingaris astutia.

Ergo comandauit Zambello lęna marito,

Quod properans vrbi procazzet vēdere vaccā,
De qua non modicam sumebant vtilitatem.
Omnibus in feris complebat lacte parolum,
Deq; suis tortas faciebat Lęna pouini.
Et (veluti patres nostri dixere vetusti)
Hanc adhuc in teneris annis dixere chiarinam.
Ergo Zambellus virgā pi ianit aguzzam,
Quam chiamare solet villanica turba goiolū.
Et pungens vaccam dicebat, valla chiarina,
Atq; facit versum quem nemo scribere posset,
Sed quia mercati non impararat abaccum,
Atq; super teseras ignorat scribere contum,
Immo super digitos quoties numerare volebat,
Non passare nouem centos potuisset in annos,
Ista pro causa pręcepit Lęna marito,
Venderit vt vaccam, non toiat alhora monetā,
Ast in credeazzam si quis quid tradere vellet
Accipiat, quoniam vult ipsa rescodere numos,
Sic faciam Zambellus ait, sta in pace, decasam
Tende quousq; tibi veniā, zais, valla chiarina.
Et pontirolo stimulans se portat ad vrbem.

Pedrala.

Cingar id audiuit Berta referente, quod egit:
Non stetit ad badā, propat, ꝓperansq; susurrat,
Qui nimis indusiat caldū nō mangiat arostū,
Allogiatq; malum, qui troppū tardus ariuat,
Perdidit atq; bonum tardata limaga boconem.
Quę postquam longum sudarat scandere palū,
Decidit, atq; suas cępit maledicere frezzas.
Talia dum meditat, sperat lucrare vedellam,
Et ueniens vrbem, giudei nomine sadoch
Ingreditur plenā varia de merce botegam,
Qui indeus erat dotatus munere trino,
In primis sguerzus, pedezottus, tergorē gobbus.
Qui centum poueros vsurę sfecerat artę.
Vestimentoꝝ pendebat maximus ordo,

Parolum, vas ereum.

Maxima patrū sapiētia, qui vaccas etiam baptizare cōsueuerūt.

Sibilū itellige.

Tesera, virga est supra quam villani numerum signant.

Credenzam, creditum, vel caparram, quāuis alı quantisper diferant.

Zais, vox bubulchi, cū sistit boues nimis, rezzo sos.

Ad badam, ociositer.

Notanda.

Lucro et medito actiua.

ZANBEL
CINCAR

Cappe, giuppones, calce, varieq; pelande,
Zachetti, socche, guarnelli, sine camore.
Cingar deposito pegno velut usus habetur,
Quandã sguarnazzã frustam, totamq; bisunctã
Induit, hãc manto camisottũ nomine clamat,
Inde facit Brettã propriã sibi tradere gialdam,
Et vestes adeo tales simulator adobat,
Quod tu giudeum pensasses esse dauerum.
In plateã vadens (patarinũ qsq; putabat)
Zambellum procul aspexit pre eunte chiarina.
Protinus incepit garletto vadere zotto,
Et claudens oculũ sguerzo cũ lumine guardat,
Mox faciens gobbã storto galone caminat.
Has tres aglaias iudex Mascreus habebat
De passu in passu iudaica verba susurrat,
Zambellus sbragiat quãto sbraiore valebat,
O, qs homo vult hãc bellã comprare chiarinã?
Cingar id ascoltãs vix calcat pectore risum,
Attamen incontra veniens hũc primus afrõtat,
Et stralunatis cilijs, neruoq; striato,
Sic ait, ipse tuam comprabo rustice vaccam.
Quid vis? qd montat? solũ pete queso donerũ.
Zambellus retulit, si vis comprare chiarinam,
Da mihi credẽzam, peradessum nolo monetã,
Accipe manzolã, quia sic mea Lena comandat,
Que veniet sabbath, quos mõtat, scodere numos
Cingar ait, mecũ venias ita nempe pagabo,
Sed mena vaccam (retro lassauerat illam)
Nunqd es insanus? non sum codesella, va la.

Comina.

Ergo marangonis simul intrauere Botegam,
Cingar credenzam factã lignamine comprat,
In quã tres pisces occultat nomine barbos,
Qui pisces tales ouos in corpore gestant,
Quales si mangias ventralia tota cagabis.
Cingar credenzzam zambello misit adossum,

Patarinus latine Hebreus hebraice. Baganai caldee. Maranus arabice.

Aglaia, una grациarum fuit, hic Aglaias per gratias posuit poeta

Risus, risa, risaia et risarola.

Douerum, debitum.

vt supra, carmẽ truncatum.

Barbos piscis. Ouus et ouum.

Atq; casam versus mãdat retinendo chiarinam.
Zambellus sudat, nimiũ credentia pesat,
Letus abit pulchrũ pensans fecisse guadagnũ.

Gosa

Cingar Iudæo sguarnazzã reddidit unctam,
Vendidit et Vaccam Iudæo qppe medemo.
Qui pro mercato florinos tradidit octo,
Nam cito maturum pariet granidata vedellum.
Non appena quidẽ tales acceperat aureos,
Zambellum nimio credence pondere lentum
Præcedit cursu, tamen altro tramite preso,
Mox rediens vrbẽ contra procul ipse venibat.
Zambellus caricus sudore colabat vbiq;,
Sed labor est animo nihil importunus alegro.
Sic placuisse putat Lene, dehinc cingare viso
Clamat, ola, cingar, quo vadis: quomodo stas tu?
Nonne recordaris qa merdę trenta barillas
Tunc promisisti quando presone tenebar?
Ne dubita, cingar dixit, promissa dabuntur,
Iam non materia quis erit te richior ista,
Nũquid deciperem te mi Zambelle sodalis?
Quę tibi promisi semel attendenda memento.
Ante picandum modo de presone cauassem,
Si Zambel e tuus non cingar amasset amicus?
Sis certus quod habes tibi me Zambelle fidelem,
Sunt hęc verba tamen, potuisti cernere pronas.
Sed dic, credenza qd nam portatur in illa?
Zambellus retulit, tres pisces baiulo drentum,
Quos mea mangiabit (nãq̃ est pregnata) libẽter
Lena, nec huic vllũ lasso mãcare bisignũ.
Si nõ ipse darẽ qcqd sua voia dimandat,
Pregna meum forsan posset disperdere puttũ.
Cui cingar, quãtam facis o zãbelle bonopram,
Sed bene sunt pisces, velut est usanza, scaiandi,
Tuq; tuę debes granidę succurrere Lenę,
Nam q; cosinandi non det portare fadigam,

Florinus, genus ducati.

Venibat pro veniebat.

Notandum.

Quis p aliquis.

Dixit meum, cũ teste xenophonte nemo scit, nisi fęmina.

Fortę creaturam tali ammazzare labore
Posset, abortiuum faciens, mortumq; putinum.
Tunc per abortiuum putat hūc dixisse botirū,
Qua propter Zambellus ait, non illa botirum
Plus faciet, vaccam vendiui namq; chiarinam.
Attamen o quātū bene me nunc cingar auisas,
Ipse cosinabo, nolo mea Lęna cosinet.
Scaiabo pisces quantum scaiare valebo.
At cingar, zambelle meus scaiare necesse est,
Sed sta in pace, tuam me semper habebis apostā.
Sic dicens ibat tanquam frezzosus ad vrbem.

Scalare, disquāmare pisces gladio,

Apostā, ad tuum comandum, aliter significat spōte, vnde Godianus, Pyramus, et Tisbe se se scanauit aposta.

Maselina

Deniq; zambellus Cipadę straccus ariuat,
Quem tenuit dudum caricatum cingar aposta.
Non sua, cum iunxit sofians, erat vxor acasam,
Forte duos vel tres procul iuerat inde mearos,
Et secum portans clauem concluserat vssum.
Ergo Zambellus ponit de tergore sommam,
Vultq; Disinatum pisses scaiando parare,
Ast intrare neqd per portā siue fenestram.
Blasphemat, piscemq; cupit scaiare, nec ordo ē,
Sed tandem tandem testam sic sępe gratauit,
Quod reperit foggiāq; nouā, studiumq; galātū.
Prouidus in primis Tauolettā suscipit vnam,
Supra quā pisces tres illos ordine conzzat,
Post hęc in terram sub phębi luce reponit.
Inde salit cuppos cum scala desuper altos,
Ac ibi camisę brazzos smanicauit utrosq;,
Inq; scaias cępit fragiles conuertere cuppos,
Quas iaciendo giusum forma, scaiabat in ista,
Pisces, tectum scouertans, illosq; sbudellans.
Sic in parata noster cosinarus acortus
Cupporum fragili studiare scaiamine Barbos,
Hoc si partito scaiarent vndiq; Pisces,
Possemus de nocte poli guardare serenum.

Vssum, hostiū.

Scaia, teste seruio, ē fragmētū saxorum cupporum ue, vel cuiuslibet vasis fragilis.

Giusum, zosum, deorsum.

Gosa

Lena sed ecce sup iungit, videt inde fracassum,
Nam tempiellos, tranosq; retexerat omnes,
Perq; domũ totã rutilans penetrabat Apollo,
Proh dolor, vt vidit tãtam bona Lęna ruinaz,
Mezzamorta cadit,
Ah manigolde, gridat, boiazzaq;, bestia matta,
Cernere quẽ possem modo schanezzare colẽgũ,
Quid poltrone cagas? qs teq; dianol agrezzat?
O Deus, en quali sposatur Lęna marito,
Cur nõ sum potius magno maridata veraso?
Sit maledicta dies in qua mea mater agnesa
Dixit, Zambellũ sum mes, o, Lęna maritũ.
Quid dianolazze furis? sta q̃cchius brutte gaiof
Non cessas ãchora domũ sconertere? me, me, (fe
Me miserã, descende cito, descende dabassum.

Verasus, est spiritus qui vertitur in lupum et infantes norat.

Togna.

Zambellus magnã se sentit habere scagaitam,
Iãq; tracagnadis schenam disponit adusam,
Attamen in scala dum culmine smontat ab alto
Dicebat, piscem scaiaui, parcere debes,
Lena sed in furia non audit verba mariti,
Omnibus vt forcis scalam ruzauit in illam,
Quod prestũ plus quã voluit descendit, et asprã
In tellure dedit scala cascante culadam.
Oyme, gridãs, oyme, perdonę Lęna, ragiabat,
Perdonãza precor, faciã non talia mainum.
At supra trippam saltauerat illa Mariti,
Quem pugnis calcisq; simul furiosa marazzat.
Visinanza venit, rumorem senserat illũ,
Zambellũ retronãt sub Lęnę calcibus esse.
Nil mirantur enim, qa res non illa nouella est,
Nam bastonabat menchionem Lęna maritũ,
O quãti similes Zambello sępe catantur,
Quos ego nõ homines, castrones immo vocãdos
Indicio, nec dignos phrixi scãpare canallum.

Ruzauit, impulit, bergamascũ est.

Exclamatiuncula poetica.

Togna.

Inquirunt causam Villani, Lena recunctat,
Quam tamen vt placidis confortauere parolis.
Non stetit interea Zambellus carpere possum,
Excauat obtritos de sub rottamine Barbos,
Inde coqt, mangiatq; ouos, mãgiat quoq; restũ,
Quo facto summens bastonẽ vadit ad vrbem.
Berta.
Ast alio Cingar sentero protinus init
Ad Lenã, casum Zambelli nãq; notarat.
Quãuis ridendi sibi plurima voia veniret,
Attamen o quantũ cordoiũ fingit habere,
Biasmat Zambellũ quod erat sic absq; gouerno,
Nec piet hormaium mẽtẽ, sensumq; virilem.
Lena magis plorãs sua maxima dãna recõtat,
Maxime credenzã pro Vacce pignore toltam,
Nec (quod peius erat) scit quis deceperit illum.
O mala res, inqt cingar, sed desine Lena,
Aut Vaccã, ait numos spero q đ habebis adesiuz
Alia Cingaris astutia
Dixerat, et veteres secũ meditando magagnas,
It celer, ac mediã Zambellum scontrat in vrbẽ
O pouerete, inqt, fecisti nempe maronem, Maronem, scilicet errorem.
perdisti vaccam, perdisti matte quatrinos,
Non habes inzegnũ tibi dico, quando piabis
Sentimẽtũ aliquod: quãdo aguzzaberis unquã
Grossola, lenis, tantas tibi dicere voltas
Iam sum straccus ego qua guisa viuere debes
Sed dic, an scires homine cognoscere, qui te
Dando credenzam, Vaccãq; piando gabauit
Cui Zambellus, ita, possem cognoscere vaccã,
Cuius si velles signalia discere Cingar,
Hec habet ĩtestã duo cornua, squassat orecchias
Garlettosq; sup malnettos sepe scagazzat.
Nõ ita, cingar ait, scio quod duo cornua gestat,
Sed compratorẽ dico, si dicere scires
Anh, Zambellus ait, scirẽ cognoscere certe,

Non habet ille duas cornas, sed quãdo caminat,
Zoppegat, et guardans oculos stravolgit adossũ,
Pulchra similitudo gialdi coloris. Estq; suę Brettę color vt Merdella putini.
Anh, scio qd dicis respondet Cingar, eamus
Ad corpus sancti Petri, tibi reddere vaccam
Ille bisognabit, mecũ Zambelle venito.
Dũ sic parlabat, festinus trottat, et ipsum
Zambellus sequitat quãdoq; molando coreças,
Barborum quoniã disturbant oua budellas.
Fortius it Cingar, curritq; p omne viarum
Carrobium, triuiũ, Carrobiũ, grandem vix cogens pectore risum.
Ad Giudeorũ contradas ire uolebat,
Et versus Dinã flectit uestigia Gadam,
Gadam, Agathen, Quare sic faciebat, intelliges inferius, Mox hospitalẽ trãsit, Templũq; Lonardi,
Ad quod stradiculas centum discursitat omnes.
Hinc Ioaninarũ freghezat claustra sorarum
Dinũ Franciscum, vox sanctos pręterit omnes,
Has contradas mantuanus solus intelligit. Perq; bredam medii sanctũ vult cernere marcũ,
Hic quoq; perdonum cingar deuote pianit.
Ecce causa cursitationis. Iam cagarola piat Zambellũ, iãq; petezat,
Iam tenet appena, ventũ schitarola sequebat,
Nil restat cingar, sebastianica templa
Visitat, et quasdam fangosas preterit oras,
Gonzaga, Quas cantam Ranã vocitant, sed tẽpore diuę
Gonzagę venient pars nostrę pulchrior vrbis.
Tiresię portã iungũt, quã grossa ceresum
Plebs vocat, unde homines nõ passant absq; bo
Zãbellus potuit liber transire Gabellã, (letta.
Signatam quoniã portat de retro bolettam.
De passu in passu sloffis poltronus amorbat,
Appositio, Postergant paulã, ueniunt ad smorbia pontem
Arlotti, uiso carmelli deniq; Fano
O circulum, carmẽ truncatum. Ad iudeorum stradas uestigia torquent,
Ac ita sat magnũ cingar compleuerat, o,
Ante sinagogę portã Zambellus ariuat,
Ac ibi Naturę cędens ventramina sborrat,

Inde leuans sursũ clamato cingare dixit,
Quomodo mi cingar merdam portabimus istã?
Cingar ait, primũ uideamus habere chiarinã,
Mox botesinellũ ligni comprabimus unum,
En inter gialdas subtiliter aspice Brettas,
Tenta si posses emptorẽ noscere manzę,
Sic dicens Sadoch trapassant ante Botegam,
En, Zambellus ait, mi cingar, respicis? ecce
Sguerzus adest, quo bella fuit cõprata chiarina.
Ingreditur cingar turbata fronte Botegam,
Traxit et a cincto largũ pugnale galono,
Inde leuãs dextrã collum brancãte sinistra,
Dicebat patarine ladro, patarine ribalde,
Sic christianã pensas trapolare brigatam?
Hic poverettus homo uaccã tibi uendidit unã,
Et tu credenzam ligni, piscesq; malignos
Qui fecere sibi mediũ sborrare fiatum,
Propter credenzam quę pignus dicitur, offerse
Redde suã uitulã, si non tibi taio colengum.

Manza pro vacca, nam veluti gradati humanã ętatem nũcupamus, sic bestialem, vt infans puer, iuuenis vir. sic. vitulus, vitellus, mãzus. bos.

Pedrala.

Corripitur tanto Iudęus alhora spauentu,
Quod plare neqt, cingar magis exprobat, urtat,
Smargolat, et multam facit illic currere gentẽ.
Causa recircatur, cingar brauegiando recontat,
Iudeus gridat, qd dicas nescio, sed tu es
Qui mihi uendisti uaccam non iste uilanus,
Florinosq; tibi doros sborsauimus octo.
Non, Zambellus ait, non sic est, o cagasanguis
Te cognosco illum cui uendita uacca chiarina'ẽ.
Ecce marangonus credenzam qui tibi fecit,

Proprius actus giotonis est, verbis brauosis gentem conuenire, quo creditum fidei detur.

Gosa.

Cingar eũ clamat, strepitum q currit ad istũ
Ola, marangone, o, scis testis, qs fuit ille
Ad quẽ credenzã uendisti? nonne ribaldus
Iste fuit sguerzus? dic uerũ, nonne gaioffus
Iste zottus? dic uerũ, nonne ladrazzus

CINGAR

Iste fuit gobbus? dic verũ, nonne? quid inquis?
Marrangonus ait, sic est, vult forte negare?
O deus, a sguerzis, zottis, gobbisq; cauendũ est.
Cingar respondet, parlasti vera magister,
Nulla fides gobbis, mancũ mihi credite zottis,
Si sguerzzus bonus est inter miracula scribam.

Mafelina.

Ergo sinagogã Iudęus congregat omnem,
Vt faciunt quando dischiauãt fęderis arcam.
Hic erat Haminadab, Roboã, iosafattus, abia,
Zorrobobel, Mathan, Esrom, Tobbia, naason.
Eliud, Alchimelech, Iechonias, helcana, salmõ,
Mathusalé, boz, Rab, achaz, malachia, rut, azor
Abdenago, Sidrach, mannassas, oziaq; tandẽ.
Barbottãt an ha ay, men he ey, faciũtq; tumultũ
Vt sagatare ocham vellent clamãdo Mesian.
At potuere satis tunc brontolare gaioffi,
Atq; sacerdotem scripturę Salathiellum
Consultare suum,
Altoriumq; tulit doctrina cabalica nullum,
Nam Cingar tantum minitanti voce gridauit,
Quod bonus et sguerzus Sadoch cito reddidit
Vaccã cũ vitulo, quẽ nũc enixa leuarat. (vna
Zambellus Vaccã, vitulũ sed cingar aquistat,
Namq; probat sic sic propriã meritasse fadigã,
Et sic Zambellus mansit Sadochq; gabatus.

Comina.

Fecerat interea recopriri Lęna casettam,
Tantam Zambellus sborrauit deniq; merdam
Per stradas vrbis retro ducendo chiarinam,
Quod iam lectores video nimis instomacatos,
Atq; meę Musę nasum tenuere stopatum,
Parcite si nimium vestras impleuimus aures
Hac de materia, quia verũ dicere cogor,
Et magis implẽda est auris quã bucca, valete.

Explicit sexta macaronice phantasię.

Laus signatorum a deo.

Boz Rab, chalde dicitur schinneston, idest vulgariter Bodarani.

An ha ay, Zucconus gramaticus hebreus, hęc verba plenissime interpretauit.

Sagatare, sacrificare

Scientia Cabala.

Bonus et sguerzus, quasi miraculose ponit, quod sguerzus sit bonus.

Magistri Acquarii argumentum in phantasię Macaronicē septimam,

Cogitur incastos fratrum describere mores,
Squallida motellę qui male templa colunt.
E quibus incōtrant duo fratres pseudo, nephādi
Zambellum, vaccam qui menat ante suam.
Frater cui nomen polazzus fingit amictum.
Vaccam Zambelli dicit et esse capram,
Zambellus negat hoc, fit lis, fit pactus ab ipsis,
Perdit Zābellus frater aquistat eam.
Cingar id ausculltat pravos dānādo, bonorū
Religiosorum carpit inique decus.
Mottellāq; petit, Zambellum, prę q; copinum
Menat, ibi fratres cocta chiarina cibat.
Cingar it ad mēsam, post cęnā mēbra chiarinę
Colligit et sepelit, diiq; deęq; gemunt.

MERLINI COCAII POE-tę Mantuani Macaronice septi-ma Phantasię.

NIl nisi crassiloquas dicor scivisse ca-męnas,
Crassiloquis igitur dicamus magna camęnis,
Siste labrū quare? cupies tacuisse, tacendum est — Dialogizat secū poeta.
Quod nocet? imo nocet vatē nimis eē loquacē.
Vera loquor, nū vera loqui tibi convenit vni.
Nū sequar errorē cōmunē vera silendo?
Et facis errorē tu solus vera loquendo,
Vera loqui est error? non error vera tacere?
Nā bona se interdum David siluisse fatetur.
Interdum silui, interdūq; loqui mihi fas est.
Est (fateor) seu vera loqui, seu vera silere
A scriptum laudi, sed laus magis ęqua tācēdi ē.
Id nondum, sed ita qd sit tacuisse probavi,
Vtile nil reperi, nunquid culpabile? quantum.

Per causam, dicam, si mites arrigis aures.
Arrigo, iam satis est, dixisti, iure tacendũ est.
Tu facies melius Zambelli dicere vaccam,
Ergo Zambelli vaccã Maselina canamus.

Maselina.

Est locus arrentum cipadę mille cauezzos,
Qui, velut historię ponũt, motella vocatur.
Paruula villa casis, at largis maxima campis.
Illic semirutis ecclesia uecchia murais
(Vt multas etiam nunc cernimus ire demalũ)
Officiabatur quorũdã femine fratrum,
Officiare solet gens vt Todescha tauernam.
Sub quali norma viuebant nescio certe,
Nunquid sub magni Benedicti legibus: absit,
Nunquid sub fidei Augustino robore: nec sic.
Francisci nunquid sub paupertate: nequaquam.
Sed velut exterius meditor sub fratre stopino,
Cuius si vellẽ porcinos scribere mores,
Addubito quod pane boni vinoq; carerent.
Ille suos docuit fratres precepta coquinę,
Atq; lecatoria doctores fecit in arte.

Maselina.

Ergo duo fratres, ex his qui grata colebant
Claustra lecardię veteri brotamine sporca,
Nescio quo pariter frezzosis passibus ibant.
Incostumati, gradnũ sine lege trotantes,
Gironagi, molles, nugaces, absq; pudore,
In sibi Zambellum cernunt occurrere longe.
Qui sfortunatã guidat stimulando chiarinam.
Vnus quẽ fratrem polazzum nomine dicunt,
Frotinus egregiam meditatur fingere truffam,
Alloquitur sociu; qui frater dicitur antoch,
Siste gradũ, quoniã vaccam lucrabimur illam,
Nãq; gabare volo quẽ cerno venire bonhomũ,
Dixerat, et frustra gestatas illico cappas
Exuit apparens fans in giuppone galantus,

Arentum prope.
Cauezzus, genus mensurę constans, ut penso, tribus ex cubitis.
Motella.
Demalũ figura est, ut todannum,
Norma benedicti inter leges approbata.
Augustinus.
Franciscus.
Frater stopinus.
Boni religiosi ꝑ malis plurima patiuntur incommoda.
Alumni fratris stopini.
Frater polazzus,
Frater Antoch.
Fans fantis.

Ad manicum crucis illũ quisq; putasset ineptũ,
Ast habilem magis ad roncã, spetũq; bologne,
Tolle viam chierighã soldati forma videtur,
An toch se in bosco vicino iussus amacchiat,
Inter se quoniam sic ordo ponitur iste.
Polazzus tanquã laicus celer obuius audit
Zambello, quo vadis ait villane cuchine?
Quo ve illam ducis Caprã? Zambellus ad illuz
Respõdet, capram? doh lancũ, vacca chiarina ẽ.
Est capra, frater ait, non est respondet at ille.
Polazzus brauans, veniat tibi cancar in occhis,
Est capra dico tibi, Zambellus, doh codesella
Non ego cognosco caprã vaccamq; chiarinam?
Non habet ista (vides? barbã, sed longa dedretũ
Cauda ficata parat muscas, cagatq; boazzas,
Nec bequando gridat, se bu pronuntiat ore.
Polazzus dicit, capra est, nam cornua gestat,
Rasisti barbam fortasse, coamq; tacasti.
Non ego sum, Zambellus ait, barberus, et ipsaz
Radere nescirem vaccã, sed mungere tantum.
Ne dicas, polazzus ait, scio mungiere vaccam,
Dic caprã, quoniã capra est, Zãbellus ad illũ,
Non est sic, duras cagat quia capra balottas.
Polazzus fingens colerã blasphemat, et inquit,
Ludere vis contra ducattos quattuor illam?
Sic Zambellus ait, volo ludere, sborsa daneros,
Si mea vacca potest, quod non sit vacca prouari,
Non ero Zãbellus, nec erit plus vacca chiarina,
Atq; guadagnabis caprã si capra chiarina est.
Sum contentus, ait Polazzus, quis tamen istaz,
Ecce Romittus adest, poterit decidere causam.
O pater, huc vestras pochettum flectite gambas,
Et date iudicium (lis est nõ paruula) saldum.
Is ostinatur, velut est vsanza vilani,
Quod capra nõ illa est quã menat, et eẽ vedellã
Aut vaccam zurat, quid nã pater inqtis hac re?

Amacchiat, latet in machione.

Be vox capre. Bu vox vacce.

Coa mantuanice p cauda.

Daneros rustici di- cunt.

Imperfectio oratio- nis. sic vergilius. Audiat hęc tantum, vel qui venit. ecce Palęmon. veniebat .n. alius frater An- toch.

Ille refert dicens, quod sit capra diceret orbus,
Tu ne vilane caprā presummis dicere vaccam?
Vade, quod es mattus, caprā me indice perdis.

Gosa.

Ergo Zambellus sine vacca restitit illic,
Et miseram fratres secum duxere chiarinam. Bene, miseram, quę per tot infortunia transibat.
Interea Cingar veniebat solus ab vrbe,
Zambellumq; catat plangentem more putini.
Quid Zambelle facis: cur ploras? est vbi vacca?
O, quia sum mortus, retulit Zambellus, et oyde
Vxor amazzabit me me mea lena debottum.
Cingar tunc risit dicens, vbi vacca chiarina est?
Est morbus, Zambellus ait, q nūc tibi māgiet
De facie nasum, nō est plus vacca chiarina,
Tu mihi fecisti pro vacca reddere capram,
Cingar respōdet, qs ait quod capra chiarina est?
Zambellus, quidam sic frater dixit adessum.
O, ergo, Cingar ait, credis poverelle capuzzo? Capuzzus, habitus religiosi.
Donastiq; fidem fratri, qui si malus extat
Non scelus in mūdo quod nō comittat? eamus.

Togna.

Tunc qa prōptus erat, fratres cito indicat esse
Illos qui renegant tonsuram mille fiatas.
Attamen, vt facimus laici nos sepe, malorum
Relligiosorū culpa, mordebat honorem Cingar maledicus inter alias virtutes suas fuerat.
Sanctorūq; decus patrum, moresq; bonorum.
Quo diauol, ait, tanti venere capuzzi?
Nil nisi per mundū video portare capuzzos,
Quisquā vult fieri frater, vult qsq; capuzzum,
Post quā gioccarūt numos, tascasq; vodarunt,
postquā pane caret cophinū, Cęlaria vino,
In fratres properāt, datur his extēplo capuzzus.
Vndiq; sunt isti fratres, istiq; capuzzi,
Qui sint nescimus, discernere nemo valeret
Tantas vestitū foggias, tantos ve colores.
Sunt pars turchini, pars nigri, parsq; morelli,

Pars albi, russi, pars gialdi, parsq; bretini.
Ipsorum tanta est equidem variatio fratrum,
Quod non discerno Bernardum de benedicto.
Quante stant cęlo stellę, foiamina sylvis,
Tantę sunt fratrum normę, tantiq; capuzzi.
Si per iter vado telluris, cerno capuzzos,
Si per iter pelagi, non mancum cerno capuzzos,
Quando per armatos eo cāpos cerno capuzzos,
Siue forum subeo, seu barcam, siue tauernam,
Protinus añ oculos aliquē mihi cerno capuzzū.
Nil nisi per stratas video discurrere fratres,
Nonne satis bastat sapientis regula christi?
Istorum fratrum cumulus iam tantus oleuit,
Quod sine soldatis christianica terra manebit,
Non erit ęquoreis qui remum ducat in vndis,
Non qui martellet ferrum, vel mantice foghet.
Non qui descendens montagnas tecta couertet.
Non qui per terras id gridans spazza caminū,
Non qui scarparum tiret cum dente coramuȝ,
Non qui substigans asinos pronuntiet, ari,
Non qui scorteghet māzos, vendetq; figatum,
Non qui ventrones uacuet, lauet ide busecchas
Non qui verghezet lanā, gucchietq; biretas.
Non qui zauattas renouet, sparamenta reponat,
Non qui bagnificet barbam, tollatq; rasoro,
Non qui prędurís scarpellet marmora picchis,
Non qui porcellos castret conzzando lanezos,
Non qui sumpta molet frumēta, robetq; farinā,
Non qui sit tandē sguatarus, pegorarus, arator,
Hoc genus ē hominū q claustra supflua captāt,
Nāq; superstitio sola his in fratribus ambit.
Illic nobilitas sub rusticitate laborat,
Ambitio quoniam villanos vnica brancat,
pompeiana tument fastigia, cęsaris alta
Mens ambit superos, qd'ni? minus attria regū
Dedecet hoc vitiū, sed, proh, qd suetaligone

christianica, qua trisillabū est.

Abusio de villanis ambitiosis.

Vomere et attrito rigidas subuertere glebas
Rustica progenies aspirans grãdibus ambit?
En pastus siliquas, paleis caput obrutus, et qui
Non nisi festino tellurem tempore sputis
Inficit, abiectus, sordens, alienus ab omni
Morigero cultu, tantum sue factus aratro,
Aut stimulare boues, aut stercus fundere cãpis,
Sedis honorificę culmen cupit, optat, et ambit,
O si primatum numerarier agmine posset,
Quanta videretur sibi gloria, fastus, honorq;,
Per fas sine nefas reliquis opponere se se
Patribus, et quas tot seruarunt tẽpora normas
Vertere, vt interpres melior, legumq; peritus
Adsit pręceptor plus quã matura vetustas.

De prę Iacopino.

Talia dum cingar fallaci murmurat ore,
Prę Iacopinus adest cipadę parochianus,
Qui bene viuendi nunquã cognouerat artem,
Cingaris ipse fuit dilectus semper amicus.
Nescio quis certe codegonus vescous illũ,
Ordinarat enim permittens dicere missam,
O quantos hodie cognoscimus esse copinos. Notandum.

Inter virtutes alias quas noster habebat
Prę Iacopinus erat castrono doctior omni.
Andagando scolam denos passauerat annos, Andagãdo, sepe eundo,
Quod supra tolam non imparauerat.a.b. Tolã, tabellã; supra quam alphabetũ a pueris discitur.
Vnde bisognabat sub hac arte docere pedantum.

Alphabettum prę Iacopini.

A, marangonis sestum monstrando iubebat, A.
Ragiantemq; magis vocem fundebat aselli,
Nãq; asinus quando sbraiat pronũciat.a.a. Vox asini.
B, simile est ferris quę fert in carcere latro, B.
Discitur, ille diu quid sint cognouerat ante,
In presone stetit quoniam sforzzando puellam.
At si durus erat, castronis voce gridabat,
Vt constat, sic vox profert castronica.b.b.

C. C, manico secchię brancat, manico uel auezi,
Explicuitq; illud si vellet pascere porcos,
Nam velutinsegnat nostrę parlatio terrę,
Dicunt quando volunt porcellos pascere, c.c.
D. D, facilis didicit, nec opus fuit arte doceri,
Blasphemare deum fuerat sua semper vsanza.
E. E, arcum caricat corda retinente sagittam,
Si bene nõ ista forma captare valebat,
Smergolat, gridando cantat. Presbiter effectus didicit qui smergolat.e.e.
F. F, timuit semp quia prima est littera forchę,
Falsificare tamen dinaros nouerat hoc.f.
G. G, quia balbus erat nõ imprendiuit, et inde
Loria in excelsis, nõ gloria, ferre solebat.
H. Versificatores.H.pro nulla reputarunt.
I. I, quoniã paruũ forma extat qual: Copinus,
Tradidit ingenio, quod si de mente cadebat,
Voce cauallina dicebat protinus.i.i.
K. K, nõ ante quidem, melius sed retro ferebat,
Si tamen vt lingua dixit.G. iunxerat et.A.
L. L, didicit ferro, quo in pratis herba segatur,
Et quo magra solet pingi mors supra muraias.
M. M, smanicat furcam, vocitas hãc mãtua rascũ.
N. N, studium docti conclusit prę Iacopini,
Namq; duos inter lignos fuit ille picatus.
O. O, sed grata fuit Iacopino littera tunda,
Ex hostariis hanc cernens ibat in illas.
P. P, pastoralem multos portare videbat,
Quos habiles magis esse boues cazzare ꝓuabat.
Q. Q, taceo, quoniam iungens falcẽ male cantat.
Cętera quid referã: potuit cõprendere nunquã.

De Missa prę Iacopini.

Iugiter is missam foggia dicebat in vna,
Nec crucis in frontem signum formare sciebat.
Inter confiteor, paruũ discrimin, et amen
Semper erat, iam iam meditans adiũgere finẽ.
Incipiebat enim nec adhuc in nominę patris,

Quod tribus in saltis ueniebat ad ite missestū.
In medio misse faciebat quando memento,
Ad rostum positam meditabat semper ad ocā,
Sollicitus nimium si gatta comederit illam,
Aut oblitus erat spumam summare pignatte,
Terq; quaterq; die missam celebrasset in vno,
Dum tamen offertam posset brancare maniplo.
Vendiderat calicē dorū, doràq; patenam,
Inq; latesinis denaros spenderat omnes.
Non corporales centum renouasset in annos.
Purificatorios mancum, qui semper habebant
Centum de uino macchias, centumq; recāmos.
Albior est illis spurchę touaia tauernę,
Albior est descus gens quo todescola trincat.
Iste fuit pretus, qui dum sacro sancta leuabat
Corpora, supra sigum uidit montasse vilanum,
Vnde reclamabat, sursum diabolus iuit,
Parens quod christū sic diceret esse diablum,
Dum confessabat per quatros nempe sisinos,
Scortas et ladros vicio soluisset ab omni.
Massaram nūquam vecchiāiacopinus habebat,
Dicens quod fędant baua stillante menestram,
Aut opus est vnam ter semper dicere cosam,
Namq; sonant vecchię sordinā sępe uocatę.
At iuuenis massara placet, cur: dicere nolo,
Sufficit hoc, septem formauerat ille fiolos,
De clerichettis quia dixit habere bisognum,
pedrala.
Viderat hūc cingar, vocat, heus o prę iacopine,
Quo festinanter reuerentia vestra caminat?
Respondet, vado Motellam, namq; uocarunt
Me fratres illi secum cenare staseram,
Cingar ait, quid habent ad cęnā: ptus ad illuȝ,
Decretū est totam cum pelle comedere vaccam.
Illico Zambellus clamauit, doh cagalochius,
Est mea vacca, capram quam frater dixerat esse,

Latesinus melior bocconus vituli.

Hanc historiam diffusius narrat Solinus.

Sisinus genus nummi.

prouerbium.

Dicere nolo propter honestatē.

Irronice dicit reuerentia vestra.

Respondet cingar, ſi capra eſt facta chiarina,
Crede mihi non es Zābellus, eamus ad iſtos
Fratuzzos, tu vade prius Zambelle, camina,
Vel dare conuenient cęnam, vel reddere vaccā.
Dixit, et vt preto ſic ſic andando ſuſurrat,
Mi Iacopine volo de carcere ducere Baldum,
Sed male cognosco formam guiſamq;, modūq;,
Non tamen a ſolito deſiſto prouidus aſtu,
Quottidie variis Zambellum rebus agabbo,
Cui me plus dictis quam factis monſtro ſodalē.
Ingannum pulchrū ſtudioſa mente catani,
Sūmā caſtronis canaruzzum ſanguine plenū,
Aptaboq; gulę de ſub velamina Bertę,
Quod tu iurabis nihil illam ſubter habere,
Mox vnū gladium capiam de rugine tinctum,
Quem clamare volo coltellum qui scoriauit
per romagnolos iam ſanctum Bartholomeum.
Aſt vt beffa queat galantiter ire, nouellę,
Participes facio te, bertam, deinde briosſum.
Zambello interea faciamus reddere vaccam,
Et ſic andantes tandem uenere Motellę.

Canaruzzum beſtię. Iugulum hominis.

Romagnoli scoriarunt diuinum Bartholomeum.

Comina.

Sordida venerunt ad fratris clauſtra ſtopini.
Non opus eſt ſemper patefactā sbattere portam,
Intrandi quoniam cunctis datur ampla facultas.
Non campanello pulſatur, ſiue batoclo,
Introeunt cingar, Zambellus, prę q; copinus,
Nec fuit ullus enim qui diceret, ola, quo itis?
Nūquā plena pais buschis ibi clauſtra scoantur,
Mingentum fętent muri piſſamine fratrum.
Vndiq; ragni pedes texunt velamina vermes
Non ibi ſobrietas, ibi nulla ſilentia, nulla
Disciplina cubant, ibi tantum crapula, broda,
Ebrietasq; ſedent, et (proh scelus) atra libido.

Batoclo, pro batoculo, inſtrumentum ferreū quo percutiuntur fores.

parentheſis.

Non ſunt ex illis (uideo nam ringere naſos)

Qui quo plus richi fiunt, plus debita crescunt,
Namq; tirannorũ ingluiem compescere sperãt.
Non quos tam fecit brauos argutia scotti, Scottus.
Dico brauos uerbis, et spadis quando bisognat.
Non quos alta sui tam vexat cura thomasi, Thoma
Officiumq; gerũt asinis imponere stryas.
Non cordouano qui cingunt ilia toto,
Vrbibus et stantes, et heremi nomen habentes.
Non qui mente volant, curruq; feruntur heliȩ, Helias.
Deq; manu mariȩ flocum rapuere biancum.
Non quibus (exceptis zocolis) frãciscus amictũ
Bertinũ tribuit, reliquis quoq; cedere iussit
Fratribus, vnde illos vocitamus rite minores.
Non qui celsa colunt nomen seruile ferentes,
Deniq; non omnes illi qui sponte secuntur
Pauperiẽ, per quos cercatur ad hostia pannis.
De sero tornant plenis in tergore sacchis,
Deq; pitocato se tantum pane saginant.
Nil habeant isti velut est sententia pauli, Pauli sententia.
Cunctaq; possideant, quibus est tantũmõ cura
Viuere contenti quo mendicando guadagnant,
Hinc mẽdicantes apellant nomine fratres.
Qui spãnã (nec habẽt) debẽt nec habere terreni.
Quȩ imponunt humeris aliorũ pondera sumũt
Hi prius exẽplo mage quam sermone reducunt.
Orphanulos, viduasq; tegunt, solantur adornãt Tegunt, ptegũt.
Moribus, et textum veterẽq; nouũq; palesant,
De roma iubilea trahunt, funduntq; p orbem,
Et per cantones gesiarum perq; capellas
Centum capsiculas taccãt ficcantue pilastris.
Pontificum largȩ pendent pariete bullȩ, Proceleumaticũ.
Peccatis data fit quibus indulgentia nostris.
Qua propter creuit deuotio tanta virorum,
Quod non capsiculas numis implere, sed arcas
Possent, Basilicam necnon fabricare gigantis Sanctus christophorus gigas.
Christophori, qui nõ aliorũ tẽpla subintrat,

Sanctorum, testa toccaret namq; solarum.
O nimis immēsam bonitatem summa regentis,
Qui (nō qđ inops sit q parit omne metallum)
Notandum. Queq; bagarottum deletcommissa per vnum.
Non tamen id fieri credamus propter aqstum,
Sed templuz pariter fabricāt, culpasq; remittūt.
Preterea tantis meritis sua templa redundant,
Vt christi mater, virgo regina deorum
Illic dignatur miracula prodere tantum.,
Vndiq; nunc geste titulantur sancta Maria,
Que nō principibus, que nō primatibus vnquā
Apparet, reseratq; suos dignata nitores.,
At solū que pascit oues, que pascolat ocas
Digna fit etheream muliercula cernere diuam.
Illico turba coit, rem postulat, illa recontat,
Indicat atq; locū radios vbi viderat almos,
Per quos aurato solio matrona sedebat.
Credula gēs credit (malus ē q credere nō vult)
Obstupet, et tabulā depictam ficcat in vlmo,
Que suit arbor opes contingere lecta supernas.
Ipsa tabella tribus describitur illico sanctis,
Virgo prius mater cherubini desuper alas
Pingitur in medium paruo dās vbera christo.
In dextram stat fronte minax antonius, atq;
Igne suo quicunq; sibi vult tollere porcam
Brusat, et inde nimis panefacta gente timetur.
Ad leuam Rochus giandussam monstrat aptā,
Is quoniam sanctus pecudum contagia tollit.
De longis veniunt pueriq; senesq; paesis,
Indianolati, muti, tortiq;, vel orbi,
Fratres qui presunt, et habent ostendere curam
Miraclum, sudant, nam pro pietate laborant,
Vertice nudato vix se dessendere tanta
Gente queūt, clamāt, vrtāt, faciuntq; iubentq;,
Incrosant ad colla stollas, cottisq; bianchis
Induti offertam capiūt, bis terq; per horam.

Si poeta irronice loquatur, multa inter doctores fit disputatio.

Cotte, et stole in dumēta sacrarii.

Dūq; illā brancant, oculos ad sidera tollūt,
Monstrātes quod non dinari propter amorem
Offertam capiūt, Dominę sed propter honorē.
Nunqd eis numis pinguis sibi cęna paratur?
Absit, comprātur cerę ter mille figurę,
Testę, humeri, gābę, vir totus, Bosq;, cauallus,
Tecta couertantur, muri, pillastra, colūnę,
Corrazzis, elmis, statuis, pictisq; tabellis,
Fit rumor vulgi se met gens vndiq; calcat,
Fit mariū, nec non mulierū mixtio, Templi
Respectatur honor, molles deuotio mētes
Cogit, et est varię stipatio tanta brigatę, Notandum.
Quod perdunt scufias soneros, bireta, capellos,
Sępeq; perdūtur borsę, vel forte taiantur
Non tamen in templo fieri nec furta nec actus
Luxurię posset, si fratres talia scirent.
Credo quod offertas sinerēt, Templūq; serarēt,
Ne domus ipsa dei fiat spelūca latronum
Non sunt mottellę, non sunt hi deniq; fratres.
Non qui larga colūt benedicti claustra modesti, Benedictini mona-chi.
Larga qdem fabricis, at vitę moribus arcta.
His pater almificus dedit vrbes, oppida, villas,
Ac latos, veluti promūt annalia, campos,
Vt viuāt mūdo, quo possint viuere cęlo,
Quo saturēt inopes, quo plurima tēpla locētur,
Quo ve pegrinos iocundo corde receptēt,
Non quia poltrones pascāt, homines q; dapocos,
Nō quia furfantes, pilafratres, et spadacinos,
Non māgiaferros, rofianos, atq; bagassas,
Nō quia Cardineū qs cerchet habere capellū,
Accedāt quos sola mouet deuotio cordis,
Illustres, poueri, mūdani, Relligiosi,
Hi vadunt non ad pisces, panēq; bufettum,
Immo ad diuinos cultus, moresq; vidēdos.
Accedāt stracchi longo tenuante viazo,
Accedant iterum membris et sensibus ęgri,

Istis complentur caneuę tantūmodo vino,
Istis sub segetū peso Granaria languent.
Est tamen in vulgo murmur, liuore tabescūt
Quidā cagnazzi, mordaces, nomina quorum
Subticeo pro nūc, illos desistere credam,
Sinaūt, archilochi iactabo furētis iambos,
Fata nonabūtur veteris fortasse lycambe.
Est formido nefas cū fari vera timemus.
Fallitur interdū nimis indulgētia patrum
per quā texendi fraudes fiducia crescit,
Vnius ob culpam cagnazzi, tota canaia
Surrexit diris orbem latratibus implens,
Sepe nocet pietas, nam qui pietate me detur,

Non saldat vulnus, nec fracta recopulat ossa.
Sępe lupo dat pastor oues torpendo vorandas.
Nec, si aduertit ouē teneros quę amorbat agnel(los
Vbere pestifero, reliquo succurrit ouili.
Quid dicā nosco, multos spes irita fallit.
Speramus quādoq; faces extinguier vltro,
Paruulus extiterit cū Troię incendia torris.
Succrescū̄t faciles spinę, facilesq; secantur,
Dormitāte nemus campus fit inutile rastro,
Nimbus et interdū modicus tam crescit, et auget
Humorē, segetes quod sęua grandine tollit.
Parturient mures nascetur terribilis mons,
Vidimus et culices vastos equas se gigantes.
Forsitan obscurus videor, sapientia patrum
Multa fuit, per quā mala bestia cessit, et vrbem
Incolit, vnde cito rediit pax pristina dixi.
Dixi inquā, quis nam male me dixisse probabit?
Attamen est melius Zambelli dicere Vaccā,
Quā mottelicolę fratres cū pelle vorabāt,
Cingar eos reperit quodā cantone cubātes,
Circaq; rostitā vaccam glutiendo sedebant.
Forsan erant numero vinti vel trēta capuzzi,
Alter spallazzū, ferit alter dente groponē,

Archilocus poeta iā bicis suis coegit licā bē semet suspēdere.

Aenigma.

Notabilia.

Contrariatur senten tię horatii, qui dixit parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Alter vult coſſam, vult alter roddere pectus,
Alter dispolpat, verum alter mēbra smiollat,
Alter de teſta canat occhios, inde cerebrū, — smiollat, canat medullas.
Vidiſti forſan quandoq; comedere porcos
Sic illos retrouat cingar māgiare chiarinam.
Protinus ad cęnā ſociiq; ſedere iubentur,
Accipit inuitū cingar, tirare coramum
Incipit, et schincā Zambello tradidit vnam.
Nullus ibi parlat, ſentitur fractio tātum,
Membrorūq; ſonus, ſofiatio ſupra maneſtam,
Nam caldironus trippis ibi plenus habetur,
Chioccāt labra ſimul graſſum ſtillātia brodū,
Feſtināter edunt, qa ſic scriptura comandat.
Iam caret infelix gambis humeriſq; chiarina, — Capiuntur gambar i capitibus bonum.
Iā caput efficitur vas aptū prendere cancros,
Interiora patēt, grandiſq; corazza videtur,
Quāto magis comedūt tanto magis ipſa recedit
Ventre fames, pariter decreſcit vacca, fameſq;.
Prę Iacopinus olet graſſo, lardoq; colāti,
Non vult oſſa, vorat teneras tātūmodo polpas,
Sępe scudellarū lappās brottalia ſorbet, — Lappare, proprium eſt canis cū bibit.
Poſt ſorbimētū laxat de pectore rottos,
Centurā mollat, nā vētris panzatiratur,
Dente parū tāgit, ſed aperto gutture carnis
Fruſta vorat, groſſoſq; facit ſine fine bocones.
Frater polazzus ſedet illic, frater et Antoch,
Frater Gelminus, Frater marmotta, schirattus,
Frater Pagnocher, Frater scapocchia, tafellus,
Frater Bernichus, Frater scapinus, arolfus,
Deniq; frater enoch, bisbaccus, fra bragarotta.
Hi ſunt Auctores q dant pręcepta coquę,
Hiq; Lecardię multos fecere magiſtros,
Eſt deus his uēter, broda lex ius inde vocatur. — Quare broda ius dicitur latine.

Goſa.

Iamq; polita nimis ſub desco mēbra iacebant,
Nulla magis reſtat vaccarū forma chiarinę,

Ossa videntur ibi tantum, leccare taeros
Incipiunt, a'iter non vasa lauare solebant,
Frigore zelatum pars lardum grasiat ongis,
Pars manicis Tunicę fregat nettando scudellas.
Post epulas oēs consurgunt ludere chartis,
Post chartas scrimāt, post scrimā sępe merē-
Sicq; suā ducūt vitā faciendo beatam. (dāt,
Bertezāt fratres qui celso in Pulpite sbraiāt,
Qui soterāt mortos, ieiunāt, terga flagellant,
Vadunt excalces, studiant, vigilantq; canentes
Ad matutinum, seruantq; silentia dudum,
Atq; voluntateȝ propriam sub iudice ponūt,
Quales sunt Monachi Bernardi, vel benedicti,
Aut Augusti fratres, qui fortia nostrę
Męnia sunt fidei, qui nil nisi sacra colētes
Scripta vacant studio, per quos gimnasia florēt,
Per quos hereticas frangens Ecclesia sectas
Stat contra ventos tamquam stabilissima turris.
Quales sunt etiam Francisci templa colentes,
Est vbi concursus populorum maximus, atq;
Est vbi pax animi, requies concordia fratrum.

Berta.

Vesper erat, cingar dum vult discedere, vaccam
Zābellus memorat, digito cui denotat antoch,
Qui capram dixit vaccam truffante polazzo.
cingar ridendo saccum tulit, ossibus implet,
Imponensq; humeris Zambelli dixit, eamus,
In saccum gestas quoniam Zambelle chiarinā,
Hāc sub Terraio, venias, soterabimus ambo,
Quam post tres giornos faciemus surgere viuaȝ.

Maselina

Ergo simul properāt, rident fratres, iacopinus
Ante caminabat cingar, sub pondere sudat
Zambellus, boscum subeūt finaliter atrum,
Illic reliquias magnę posuere chiarinę,
Cantari meruit quoniam sub vate cocaio,

Quare dicatur magna, nā meruit tāto poeta cantari.

Illic venerunt Fauni, Driadesq; putellę,
Et sua planxerunt lacerato funera crine,
Atq; super tumulum sequitātia metra notarūt
Tumulus Chiarinę.
Vendita quod fuerim bis falso cingaris astu,
Quod ne mea fratres mottellę carne cibarim,
Non multū tędet, fleo sed mea fata sub orco
Namq; sub insano vixi male ducta magistro.
Conclusio.
Sic nos mortales stulto sub preside stantes
Flere licet potius quam dulcē perdere vitam.
Explicit phantasię septima
Macaronices.

MAGISTRI ACQVARII Argumentum in phantasię Macaronicen Octauam.

Dum Cipada diem celebrat lętissima festum,
Ballat sub vitis coniuge rusticitas.
Cingar castronis canaruzzum sanguine plenū
Schannat, quem bertę gens putat esse gulam.
Fert Iacopinus eam ceu mortam exinde, canitq;
Hanc super ęternam dona eis requiem.
Tum Cingar sancti cortellum Bartholomei
Fingit, quo Bertam signat, et illa leuat.
Illa leuat tanquā Lazarus de monumento,
Miraclum subito rustica turba putat.
Prędicat, offertamq; capit tūc Cingar ab illis,
Omnia Zambellus vendit, emens gladium.
Qui quoq; miraclum cupiens ostendere, Lęnā
Scannat, quę terrę mortua tota ruit.
Concilium facitur villanas intra canaias,
Tognazzus caput est, Gingar amazzat eum.

Macaronea

MERLINI COCAII poetę mantuani Macaronice octaua phantasię.

Festum sancti brancatis et vmbri,

FEsta dies aderat sancti brancatis et vmbri,
Quam Gipadicolę celebrantes vndiq; ballant.

Tognolā posuit pro qualibet amica.

Non est qui tangat zappam, q figat aratrum,
Immo suę qsquam cupiens placuisse Tognolę,
Excutit e paleis testam, fęnoq; rigētem,
Pectinat, et frontem bindamine colligat albo.
Calzzas ingābant seu chiusas, siue brasolas,

Disannos, pro decē anno, figura vsitata.

Quę (nam sparagnant) possunt durare disannus,
Sūtq; fauoriti festo qui tēpore calzzas (nos.
Ferre douisatas possunt, scarpasq; biondas,
Inq; bragam valeant curtam ficcare camisaz.
Ad missam pperāt quā vult celebrare copinus,
Cūq; suis pariter vadūt plādo morosis.

Astutia Cingaris,

Cingar castronis canaruzzū sāguine plenum
Ad collum Bertę, sicut modo dixit, adaptat,
Quē tegit ut drappo velut est vsanzza bianco,
Tempus oportunū tūc viderat esse ppinquū,
Namq; parecchiatur largo ballare sub Vlmo.
Post igitur missaz celebratā prę iacopinus

Appositio.

Vix in principio, Vangelia sancta ioannis,
Dixerat, et verbū erro factū, pina sub vlmo
Blilirat, currūt in frottā mille puellę,

Sacrificium diaboli saltatio est, ait plinius,

Postpositoq; deo, sathanę seruire comēzzāt.
Ne stupeas lector si non villana canaia
Post missam vacuas celerēt implere budellas,
Nāq; sacrilegiū grandē committere credunt,
Si uacuo girent ad missam uentre gaioffi.
Non stetit indarnū iacopinus alhora sacerdos,

Camisum indumētum sacerdotis.

Traxerat appena camisum, properauit ad ocā,
De qua sub tauola carcassos mille butauit.

Carcassus, ossamen.

Omnia cōsumpsit, uix Gattis ossa supstant,

Iā non ad cenā seruariiussit auanzzum,
Nam testamenti seruās pręcepta uetusti
Deuorat, et nō uult quod auācet adusq; dimanū
Ergo rostitam uix ipse comederat ocam,
Ad salices pifaris se se clamarier audit,
Quos offerta dedit bagatinos portat, et illos
Porrigit ad piuā, iubet atq; sonare pauanam.
Inde pians bellā digitos striccādo gianolam,
Galantaria cępit saltare stupenda,
Cingar adest, ridetq; suo ballante copino.

Pedrala.

Vir quidā Bertam si uult ballare dimandat.
Cingar ei cignat, quē Berta intelligit, inde
Annit, et porgens lęuā danzare comenzat.
Cingar item claudens oculū cignauit, et illa
Optime docta prius quę cingaris adnotat artē,
Ballantē secū simulat basare gazanum,
Quē iam tirrarat catiua sub arbore glandis.
Extēplo Cingar gladiū, sguainando cucurrit,
per trezzasq; pians illā dicebat a, anū,
Sic ne putana facis? simulásq; forare colēgum
Castronis iugulat canaruzzū sanguine plenū,
Et propriū Bertę collū scannasse uidetur.
Illa cito terrę faciens gatamorta ruinat,
Statq; uelut moriens pedibus repetādo duobus,
Ac sberlans oculos iam mortua tota uidetur.
Tunc omnes laxis currūt extemplo puellis,
Arma piant, raptimq; leuant ad sidera uoces.
Cingar erat turba quasi iam perimēdus ab illa,
Sed largū subito sbalzzauerat ultra denetto
Fossatum, nec non latitat Fęnile sub uno,
Namq; uilanorum fingebat habere scagaitam.
Tūc ambis manibus lignū se ramppat ad unū,
Rampegat, atq; sup cuppos celer ecce uidetur.
Stans super inde gridat, me cur occidere uultis?
Respondēt, quoniam festam sotosora butasti,

Bagatinus, genus numi vilissimi.

A, anū, e x improuiso actio.

Gatamorta indeclinatur, simulatio ē, vel malitiosa fictio.

Scagaita, plusquam timor. nā timor. ꝑt esse sine cagarola.

Ac senza causa ingulasti postea Bertam.
Cingaritem parlat, nescitis quippe casonem,
Non ne ribalda meo facit istac cornua Baldo?
Id tamen omne malum dũ perdonare velitis
Et mihi giuratis non vestris lędere telis,
Hanc ego guaribo, faciamq; resurgere viuam.
Illi admirantes se met guardare comenzzant,
Taleq; miraclum penitus tunc cernere vellent.

Istac antiquitus pro ista.

Berta.

Ergo dedere fidem non illũ tangere quicquam,

Quãuis vlla fides non est credenda vilanis.
Tunc se per quoddam lignamen Cingar ab alto
Culmine callauit, quem villica turba sequebat.
Vadit vbi fallax oculis stat Berta stranoltis,
Quam pẽsant omnes penitus moruisse dauerũ.
Hanc tamen interea portauerat inde Copinus
Ad gesiam, nullumq; sinens andare ꝓpinquũ,
Cantabat requiem ęternam, Lazarũq; pillam,
Octo candelas accenderat, et cadeletum
Miserat in mediũ gesię, Bertãq; dedrentum.

Notandum.

Togna.

Ecce venit Cingar multis seguitantibus illum,
Introit, et rursus gladium cauat extra guainaȝ,
Sanguine quo plenũ canaruzzum foderat ante.
Ergo paulisper cęlo suffigit ocellos,
Hasq; comenzzauit piatosa voce pregheras,

Oratio Cingaris.

O cortelle meus, toto mihi carior orbe,
Qui demonstrasti iam tot miracula mundo,
Quot sunt in cęlo stellę, quot in ęquore pisces,
Te rogo per sancti virtutem Bartholomei,
Cuius nunc etiam sacro es de sanguine pictus,
Sicut Berta tuo pro vulnere morta cadiuit,
Sic nunc ista tuo soccursu viua resurgat.

Cado, cecidi, et cadiui.

Maselina.

Sic dicens, bis terq; crucis signacula format,

Quinquies et Bertam toccat per qnq; piagas.
Tunc cita de feretro simulatrix illa resurgit,
Quę smarita nimis cunctis res matta videtur.
Ayme (gridat) cur me ammazzasti cingar, et
Cōmisi qd̄ sic gladio mihi colla secasti? (heu qd
Cingar ait, quoniam fecisti cornua Baldo,
Basastiq; illum nuper danzzando vilanum.
Berta refert, confesso quidē cornasse maritum,
Parcite, nō possum sine maschio viuere facto,
Qualiter vt sexu muliebri ingiter extet.
Ponite quam vultis mulieri, ponite guardam, Notanda de feminis.
Ne faciat tortos fusos (cum priua marito est)
Vix in ceruello si stat presente marito,
Absq; viro non vult per guisam stare niunam.
Si stat, miraclū super omnia dicite grandem.
Cingar respondet, mentiris porca ribalda,
Tu male cum viuas, alias male viuere credis.
Quantos exilio missos cognouimus olim,
Seruauere quibus consortes vota, fidemq;?
Illi tanta maris terręq; pericula passant,
Mille brigas rerum patiuntur, mille trauaios,
Sed memorando domi vxorem liquisse fidelem,
Nil faciunt casum de sortis rebus iniquę.
Nos matronarum seruamus semper honorem,
Quarum laudantur mores, laudatur honestas,
Quo plus sunt rarę, sibi plus est gloria maior.

Gosa.

Tunc villanorū stipata louagna gridauit,
O, o, miraclū, miraclū grande dauerum, Louagna turba luporum, canaia turba canū, porcinaia turba porcorum.
O, cagasanguis, quanta latet possanza sub isto
Cortello, nunquam sic te carissime Cingar
Credidimus sanctū, quē semper amabimus oēs.
Sed dic, quis talem gladiū tibi prębuit vnquā?
Tunc super altarum Cingar saltauerat vnum,
Voceq; cortelli meritum sic prędicat alta.

Prędica Cingaris.

BERTA
CINGAR

Hunc eqdē fratrē giurabant esse Robertum,
Allegat in primis sextū, Decretale, decretū,
Angelicā, Glosas, Bibliā, sanctūq; Thomasuz,
Albertū magnū, Scottū, cōmenta Ricardi,
Mox Bonauēturā, pisanellā, mox origenē,
Hieronymū, Ioseph, Bernardū, Gregoriūq;,
Totum Augustini voltat, sotosora uolumen,
Non clementinā domēticabat, et altros
Doctores sacrę legis, fideiq; pilastros.
Mox alios plures quos non memorarier unquā
Noncrat. vt credo fingebat nomen eorum,
Erasmū quēdam, martinū luther, et vnum
Siluestrū, qui non blenmetica scrimilat ochnoc.
Mox ad Chaldeos venit, grecosq;, zudeos,
Berith, Gnephot, Iobobu, Schiriotta, Boachen. Caldei auctores, qui penuria tēporum periere.
Crosnec, Baptonan, Mengir, pluresq; pphetas.
Hunc probat esse quidē cortellū sanctificatū,
Qui diuū quondā scoriauit Bartholomeum,
Quem romagnoli scorteganisse fatetur,
Qui quoq; de sacro nūc restat sanguine tinctus,
Quem probat et turcis olim robasse malignis.

Comina.

Ergo vilanzzones ad sidere tollere gridos
Incipiūt miserere deus misere sbraiantes.
Iudicii venisse dies parebat alhoram.
Sed mage cū fictis lachrimis se cingar afogat,
Cernite cortellū clamabat, cernite gentes,
Hic est qui vestras poterit saldare piagas,
Hic est qui sanat mortali peste malatos,
Hic est qui mortos viuos facit atq; gaiardos,
Sicut vidistis peradessum surgere Bertam.
Currite, qd statis? iam quęso currite gentes,
Hunc basare sacrū cortellum currite prestum.

Masclina.

Protinus illa ruens multo sbraiore canaia,
Assimilabantur quando ad brotalia porci

Albi est vas sordidissimus, in quo porcelli saginantur.

Currunt, et retinent mostazzum semp in albi.
Illum cortellum properant basare bricones,
Quē retinens manibus, pax tecū, cingar aiebat,
Vt sit quando facit pretus basare manipol,
Tunc etiam scufiam de testa b erta leuauit,
Qua contadini multos posuere quatrinos.

Hoc manipol.

Gosa.

Durarat binas iam prędica Cingaris horas,
Qui metuens ne qs veniat vir mēte catiuus,
Qui noscat fraudem, vel rasam detegat illam,
Prouidus occultans gladium descendit ab ara,
Inuersusq; casam cępit drizzare pedattas.
Villani seguitant gladium comprare volentes,
Qui tam mirificam maraueiam fecerat ante.
Cingar eum nec velle, inquit, nec vēdere posse.

Inter fraudem et rasam differre hic notescit.

Togna.

Istud miraclum Zambelli venit ad aures,
Pensat chiarinam iam posse resurgere vaccam,
Mirabundus abit, facilis dementia credit,
Namq; recontabant illi miracla vilani,
Ac propriis oculis vidisse resurgere Bertam.
Se fortunatum credebat desuper omnes,
Dūmodo vellet eum cortellū vendere cingar.
Inter se stessum dicebat, factus alegrus,
Mo, pissasanguis, mea nōne chiarina resurget,
Si mea nunc potuit cugnata resurgere Berta?
O quantū faciam cultrū cōprando guadagnū,
Nonne guadagnabo totq; ouos totq; polastros,
Quod douentabo diues in tempore poco?
O si cortellum mihi vellet vendere cingar.
Ergo illum retrouat dicens, o cingar, amas me?
Respondet, plusquā mestessum, sępe prouasti.
Zambellus dixit, rogo te, mihi vende podettū,
Nil curare notat cortellum vendere cingar,
Sed mage Zābellus cupidus pregat atq; repre-
Vult omnino sibi cultrū cōprare beatū. (gat,

Cui Cingar, tantis cedo fradelle pregeris,
Sum contentus ego diuinum vendere cultrum,
Da quadraginta mihi ducattos, nec volo mācū,
Accipe mox gladiū quē virtus tanta decorat.
Zambellus subito cortellum propter habere
Affitare casam deliberat, immo pignatas.
Vēdere, mox semet, Lenāq;, impegnare vilanis.

Pedrala.

Cingar auisarat scaltritum pre Iacopinum,
Qui cum Zambello faciens absconditer vnu3
Tractatum, robbam totam comprauit ab illo.
Zambellus Lene nil dicens, atq; Tognazzo,
Omnia vendiuit cartam faciente briosso.

De Briosso notario.

Iste Briossus erat Nodarus vel penarolus,
Natus poltrones pro scortegare vilanos,
Semper habebat enim vel tres vel qnq; paratos
Ad postam falsos testes,
Honnofrim, Marcū de vecchis, zanq; barillū,
Si tantas illi dextras natura dedisset
Quantos Iudeos baganaios Mantua pascit,
Quantas Verone corrumpit arena puellas,
Vel quantos piccat ladros Romagna quotānis,
Vel potius quātos habet inclita Roma simones,
Omnes taiassent nostro de iure briosso.
Namq; instrumentos falsos tot scripserat iste,
Quot piscatores facit alma Vegnesa signores,
Quot barcarolos generauit chiozza ribaldos,
Quot pueros (q sint nescimus) Brixia pascit,
Quot ficus secos totum dat marca p orbem.
Quot Merlinus ego cantando fingo bosias.

Maselina.

Ergo Zambellus bene se imbatiuit in illū
Vendiuit zappas, vendiuit aratra, badilos,
Gallos, gallinas, vangas et mille zauattas,
Nescio quos modicos Agros paruamq; casettā,

Que puelle ob pauppertatem se postribulo dedunt.

vegnesa, pro venetia.

zauata est scarpa rotta accipitur p qualibet re vilissima.

IACOPINVS
CINGAR
BRIOSSVS
ZANBEL

Perq; nouem soldos.cercabat vendere Lenã.
Vnde ragunatis numis quos Cingar ab illo
Chiedebat, caricatq; sinum, ghedãq; camisę, Cheda, est illa sinuatio que fit, cum aliquid in gremiale suscipere volumus.
Mox sine pensero scura de nocte leuatur,
Ascortus quoniam Cingar sic iusserat illi.
Egrediendo casam ꝑ opaca silentia currit,
Ac si robasset numos quos portat adossum.
Cingar eum sensit, cui protinus obuius andit, Ando, andis,
Denariosq; illos brancat numerãdo negottã, Ando, andas,
Stãt ibi pręsentes Iacopinus, et ille Briossus,
Qui cartam fecit robbam comprante copino.
Cortellum subito Zambellus alegrus achippat,
Vt cito grassat aquam frescã quẽ frena molesta, Freua Reginice, pro febra.
Atq; solet panem dudum brancare famatus, prouerbia.
At miser inueniet grandem piliasse sciottam,
Atq; manus plenas muscis retrouabit habere.

Interitus Lenę.

Iam veniente die gladii vult cernere prouam,
Vult quoq; Lęna prius ꝓbet id, mox vacca chia
Hanc improuisus multa presente brigata (rina.
Chiappat, et in medio cortellum pectore ficcat.
Corpore de cuius sborratur uita danerum,
Tunc dixit, cortelle meus mihi suscita Lęnam,
Te rogo per sancti virtutem Bartholomei
Talia sed muro tunc dicere verba valebat.
Nil respondet enim quia mortua tota iacebat.
Zambellus clamans etiam bene mille fiatas,
Deh cortelle meus, cur non mea Lęna resurgit?
Omnia consumpsi pro te comprare, quid ergo,
Quid codesella, inquã, sic me cortelle gabasti?
Sed nec de venis nec polsis Lęna batebat.

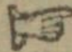
Collegium Villanorum.

Tunc Villanorum vario cũ murmure squadra
Inter fęnilum pariter cumulata stupebat. Gobbus.
Consul erat gobbus quo non astutior alter, Frater Zuratus, idest plusquam amicus.
Frater Zuratus semper fuitiste Tognazzi,

Fecissetq; nihil sauia sine mente tognazzi.
Ipse cipadicuias sub tectu congregat omnes,
Et positis scannis sederunt ante Tognazzum.
Tota cipada ruit magno clamante senatu,
Mox nutu gobbi linguas clausere debottum,
Tegnazzus primo super vnũ stando tinazzum,
Incipit hac forma dum pariat soluere boccam.

Sermo Tognazzi.

Chi lo, truncata oratio.
Perche pro causa intelligiter.
comunus, et communitas.

Est verum quod nos o cara brigata, chi lo,
Venimus, vt vobis faciamus noscere per che.
Nos sumus (vt sitis) comuni sustinimentum,
Et qui disponunt dictum seruare catonis,
Pugna pro patria si tu uis uiuere sanus.

Non hic sunt uestrę somnę, vestriq; putelli,
De quibus asbaccũ casamẽta piena tenemus.

Maschii experti pro tempore.
Asperti, rustice.

Istos consei nostis non esse capaces,
Vos homines estis longo pro tempore maschii,
Aspertiq; viri, defensoresq; cipadę,
Mantua qd queso, nostra valet absq; cipada?

Ipse ego, habet emphasim.
chinugna. vt supra chi lo,

Ipse ego quapropter, simul et prudentia gobbi,
Vos sine somennis ruzauimus ecce chinugna
Cũ sociis baldi quid questionamus habemus,
Qui semper querunt cipadę frangere pacem.
Nil timeamus eos, quia baldus carcere stentat.

Scuitare, memorare.
Brusata, nomen agri, quem piadezabant.

Et quamuis esset, quid nã foret ille deforas?
Debetis litem quondam scuitare brusatę,
Quando tam ualuit nostri sapientia gobbi.
Me quoq; non stantem panzam gratare puassis.
Quis pissasanguis? quis vermocanus agrezat,

Prouerbium.

Istos poltrones cagnas smesiare cubantes?
Vt medici vadunt cercantes ultro malannum.
State precor saldi, constantes state fradelli,
Mittamus, robbã, uitam propriosq; fiolos

Ad bugaferrum affatim.

Ad bugaferrum propter defendere nostra.
Me dudũ me iam cognoscitis esse Tognazzum,
Gobbus adest, cuius virtute cipada triumphat,

Quottidie mantu vadat redeatq; frequenter,
Consulis officio solitas exerceat artes,
Donec compagnos Baldi nihilabimus omnes.
Vidistis pouerũ Zambellum cingaris astu
Amisisse casam robbam, scannasq; lęnam.
Quottidie facit hũc, facit hãc, robat hic, robat il
Ingãnat, truffat, scacat, sagramẽtat abarrat, (lic
Et patietur eum sic sic cipada ladrettum?
Credite iã nostri quod erit uictoria gobbi,
Et ueniet cingar tandem sub retę giotonus.
Dixerat, ac iterũ supressa uoce tasiuit.

Zanardonus.

Tunc Zanardonus surrexit de sedimento,
Ac sub centura palmas ficcauit vtrasq;.
Postquam rascauit bis, terq; tacendo catarrum,
Sic ait, o cãcar quantum bene barba tognazzus
Parlauit, parens alius ciceronus adessum.
Sed penso quod non cingar trapolabitur vnquã.
Nam strauestitus semper solet ire ladrettus.
Sępius ad nostrum uenit de nocte casottum,
Vadens in certum uelut est usanza filozzum,
Attamen una suum occultabat mascara musuz.
Et positis capiti, manibus, pedibusq; sonais,
Gattus alezabat pulchram faciendo morescam;
Et sua per terram tich toch calcagna sonabãt.
Immascaratum nemo cognosceret illum,
Sed quod sit cingar tantum saltatio monstrat,
Attamen affirmo bona parlamenta tognazzi.

Filozzum vadunt rustici, quãdo reperiunt et alloquuntur suas morosas.

Gosa.

Mox Bertolinus, mox Fontanella, Tonalus,
Martinellus item, dubiosus barba Defendus,
Affirmãt cuncti uerbum sublime Tognazzi.

Girardellus.

Sed Girardellus qui fert colletta corammi,
Non laudo, dixit, talem non laudo facendam,
Considerastis grossiliter omnia certe,

collettum, genus vestimenti militaris.

Barca, vox quã gõdolãtes per venetiã proferunt, causa se euitandi.

Cingaris est quidam compagnus vennetianus,
Non piscatorum numero, non, barca, gridãtuz,
Gẽtilhomus enim, sauius, multumq; saputus,
Ac in pregaium perrexit mille fiatas,
Deq; caodesis frater suus esse probatur.
Quis diauol enim poterit combattere secum?
Credite cum sancto Marco certare bisognat.
Dixi nempe meum, mihi perdonate, parerum.

Cagnana.

V nficum, et samarcum. figure sunt, vt supra todannum, demalum.

In pede saltatus dixit furibunde cagnana,
Extimat un ficum non nostra cipada samarcuz,
Quamuis sfodratum teneat sua dextera stoccuz,
Et quamuis habeat barbazzam in pectore longã.

Gobbus.

Non est, gobbus ait, non est o barba cagnana.
Marcus qui portat barbam, stoccumq; sfodratũ,
Est sanctus polus doh Lancum desine sanctos,
Gum sanctis noli scrizzare, prouerbia dicunt.

Prouerbium.

Guronus.

Tum gurronus ait, non laudo, perq; nientum
Compagnis Baldi patiar contrarius esse,
Cum quibus ipse fui teneris nutritus ab annis,
Sumq; istis sociis semper parere tenutus,
Qui me sustentant diuersos dando guadagnos,
A me nec modicum pensetis habere inuamen.

Gobbus.

Dixerat, at Gobbus dixit montatus in iram,
Non dabis altorium? o grandis perdita certe,
Contrastare tuo non absq; inuamine possunt,
Silicet, impresam pro te lassabimus istam.

Per irroniam.

Guronus.

Impatiens iterum sursum leuat ecce guronus,
Credo, inquit, nõ te rem istam lassare dacantũ,
Namq; tibi soli dabit hęc impresa guadagnum,
Quottidie perges bis ter pro consule Mantu,
Non vt cipadę ualeas deffendere statum,

Ast vt cipadę marchettos mille.guadagnes.
O, Cipadicolę, vultis nam credere gobbo?
Si sguerzzos, caueo, zottos, quãtũ mage gobbos.

Tognazzus.

His motus verbis, disturbatusq; Tognazzus,
Per vermocanum, dixit, tua verba gurone.
Guastant conseium, nec rem concludere possuz.

Maselina.

Se leuat e scamno giannus panada garofol,
Et placidis verbis excusauere guronem.
Post hec decretum est, contradicente niuno,
Mittere prętori cum gobbo barba Tognazzuz,
Qui sbirros ducãt cõpagnos prehndere Baldi,
Quo facto ad propriũ remeauit quisq; palazzũ.

Comina.

Interea cingar sensit referente gurono,
Conseium factum per gobbũ, perq; Tognazzũ.
Risit, et armatos secum facit ire sodales,
Ne forsan fieret preson, vel morte periret.
Bernardinus adest catoins, rasa, durantus,
Ardet amerigus pariter brauante galetta,
Alter ballestram, fert alter tergore schioppum,
Pizzagnoccus habet spatam, curtamq; zanettã,
Bombonus rascum stallas quo disboazabat
Ad terram buttat lanzamq; piauit acutam.
Sguerzzus habens aliũ schioppettũ puluere ple
Iam cupit ad busum fogatã ponere cordã. (nũ

Togna.

Nondum nocturnas tenebras Aurora fugarat,
Congregat hos omnes cingar capitanius, atq;.
Per mediam passant animoso corde cipadam.
Cingar eos animat, mox alta voce gridabat,
Su su qui mecum vult gattam, vengat auantũ.
O villanzzones, o porcinaia, venite,
O Mascalzzones, o, o destrnctio panis,
O slanzza gnocchi, gens, o poltrona, gazani,

Marchetti, genera nummorum venetũ.

Contradicente niuno preter gurono.

Motteggia cingaris

CINGAR
TOGNAZZVS

Su su qui mecum vult Gattam, vēgat auantū.

Berta.

Talia dum brauat nil curans ore petezat,
Inde schiauina focū dat schioppo, sanguinis ar
Fit per cāpagnā reboatio longa pianā, (dēs,
Quū cipada procul sensit per nubila tuf taf,
Oyme, Tognazzus ait, sensistis cara brigata?
Schioppettū contra cipadam discarigarunt.
Talia dum loquitur, maior fit rumor ad auras,
Nāq; archibusiz sguerzzus scarigauerat altrū.
Interea Gobbus se drizzat solus ad vrbem.
Cingar auisatur, sociis se tollit ab altris,
Solus discedit, bosco se macchiat in vno.
Audit Tognazzus quod cingar ī agmine nō est,
Pensat quod fugiat, potius vel pergat ad vrbez.
Illico se mantu portans, festinus arancat,
Et quod facturū est animo fantasticat alto. Arancat, trottat, properat.
Sperzurat quod vult destruggere cingaris artes,
Et vult omnino contra illum vincere guerraz.

Tognazzi interitus.

Imboscatus erat cingar, videt ecce Tognazzuz,
Illico se nulla formidine fecit apertum,
Miratur circum, si quisquā forte videret,
Perstringit manibus roncam, fendenteq; laxo
Partibus in binis diuisit barba Tognazzum,
Ac ita fininit, campari vita Cipadę.
Tunc absq; indusia Berta comitante scapinat, scapinat, fanetabur.
Et natos Baldi secum ducendo gemellos
Sgombrat mantoum cęcca sub nocte paesum,
Inq; tuis latuit montagnis Brixia cingar,
In quibus angustā Bertę fabricando casellam,
Nescio quos paucos giornos habitauerat illic.

Conclusio.

Tuq; ragazze meo bastinam pone muletto,
Namq; caualcandi venit mihi voia per vrbem.

Explicit phantasię octaua Macaro.

MAGISTRI ACQVARII

argumentū in phantasię Macaronicen Nonam.

Cingar asinino coopertos spoiat amictu
Fratres, quo tectus sanctus habetur homo.
Pro socio vestit Zambellū, se putat ille
Fratrē, cui nomen frater Erinus erat.
Introeunt vrbē pariter, de carcere Baldum
Sub confessandi tegmine Cingar agit.
Inq; locū Baldi Zambellus restat, et inde
Ignorant formam qua scapolare queant.
Nobilis interea Leonardus venerat illuc,
Quem soldatorum plura caterua sequit.
Vadit in hostariā Baldus Cingarq; sequūtur,
Ac ibi bretinas deposuere togas.
Cingar compagnis Leonardi tela rapinat,
Cum quibus armātur Baldus et ipse simul.

MERLINI COCAII

poetę mantuani phantasię Macaronice Nona

Cingar amans Baldum nec dum presone cauatum,
Nil solitas artes patitur dimittere zosum, Zosum deorsum.
Dicebat Bertę, vel Baldum e carcere trabo,
Millibus in quartis vel corpus venerit istud,
Et sic parlatus subito discedit ab illis.
Per quosdam boscos aptos robbare caminat,
Itq; nouas semper fantasticando magagnas,
Qualiter e longo deducat carcere Baldum.
Dumq; caminabat per Boscum, solus opacū,
En franceschinos fratres occurrere vidit,
Qui tich toch semper faciūt gestando zupellos.
Fratres franciscani. Hi veniunt asinum caricatum pane menantes,
Nec bene discernit Cingar quis esset asellus,
Nam tum idem color est asino, tū fratribus idē.

Extemplo roncā per megiū Cingar achiappat,
Ac ſi vellet eos occidere more Tognazzi,
Qui sbigottiti terrę flexere zenocchios,
Parce precor, gridant, facientes mille croſettas.
Cingar eos spoiat, tantum ſibi braga relicta eſt,
Atq; breuiarium quo vesprum dicere posſint.

Megium toscanice, Medium latine. More Tognazzi, quē mō squartauit.

Togna

Ergo bertinum veſtiuit Cingar amictum,
Ac mediam truncat barbam (riſibile dictu)
Quadam tenaia, quoniam de forfice mancat.
Iam nō is Cingar, ſed ſanctus nempe videtur,
Sub tunicis latitāt ſacris quam ſepe ribaldi,
Per quos mordetur ſapientum fama virorū.
Proiecit manicum ronchę, ferrumq; tenuit,
Quod ſub groppi fero celans cordone ferebat.
Inde pians aſinum ſuper illo pane ſedebat,
Dumq; it blasfemās copietam dicere parat.
Per montes, campos, per syluas, rura caualcat,
Cercat elimoſinam ſeptem cantando legrezzas.
Quod nam esſet Cingar nō illū qsq; putasſet,
Immo videbatur ſanctus macharius esſe.
Deniq; mantoam veniens capitauit ad vrbem,
Perq; Cipadenscem villam pittoccat ad vsſos.

Mediam, ut forma cingaris aliquantū diminueretur.
Notandum. ☞
Tenuit, p tenuit.
Legrezzas, pro allegrezzas quas pitocchi canūt causa guadagnādi. Has didicerat cingar causa ab arrandi, nā ſub pretextu vel relligiosi, vel pauperis fiunt barrerię.

Aſtutia Cingaris mirāda.

Interea longe Zambellum vidit in agro,
Qui spedocchiabat Furfanti more camiſam,
Cercabatq; ſuos caldo ſub ſole griſantos.
Fecerat horrendum digito ſtriccante macellum,
Quo ſe mundificant chiozani ſupra Maranos,
Esſe pedocchioſus quis naz damnabitur unquā?
Nōne magis qsquā cōtentat habere pedocchios,
Quam fieri Barro Francę?
Cingar ait, quid agis nunc hic o paup homelle?
Nū scires ubi ſtet Zambellus? dic rogo, scis ne?
Cui respondet, ego Zambellus ſum codeſella,
Qui volo desperās vt me cagaſanguis amazzet.

Griſantos, pedocchios.
Maranus, nauis.

CINGAR
ZANBELVS

Namq; fui nuper diues, nunc pauper ad vssos
Vix retrouo panem, vix vinū, vixq; manestraz,
Desgratię; meę stat Cingar causa giotonus, Desgratię trisilabum.
Cui mangiare suam posit giandussa coradam.
O si posset eum ladrum brancare potestas,
Se signare quidē posset scampare soghettum.
Tunc cingar, benedico deuz quod te retrouaui,
Ad primā bottam, nec oportuit ire vagando.
Vin Zambelle meus fieri compagnus, et istam
pellandam tribuam secum iungendo capuzzū:
Vixq; deo mecum seruire? quid vltra fietur
De te, si vestes istas ponerette recusas?
Zambellus subito vultu respondet alegro,
Sum contentus ego pater, o, tuus esse fradellus,
Si me bertinam vis nunc vestire gonellam, Gonellam, genus vestę.
Nā meus ecce viden? giuppo cagat vndiq; straz-
Impleboq; meā panzam de pane bianco, (zas
Quam vix implebat panis niger, atq; gramegnę. Gramegnę, graminis. Macaronissimū carmē.
Quānis de letra non sapio dire negottam,
Pur, si vis, animus bastat mihi dicere messam. Sapio bisillabū est. pur. tamen.

Gosa.

Tunc illum Cingar spoiauit veste bisella,
Atq; cauiatam capitis sine forfice tosat.
Hunc sibi compagnū fecit, fratremq; vocauit
Erinū, sed se Quintinū nomine clamat,
Post hęc de villa se partiuere cipada,
Et velut ad spassum cęperunt ire gradatim.
A pede Zambellus vadens guidabat Asellum, Apede, aduerbium est.
Qui grossolanus fratrem se repputat esse,
Cingar eū sequitur, qui non vult ire pedester, Repputat, dupli cl .p. auctoritate sua.
Immo cauallaster bastinam calcat Aselli,
Introeunt vrbem spacioso deniq; passu,
Quos pro matura pensant grauitate romittos. Pedester et cauallaster.
In piazzam veniunt, vbi trōba sonare comēzat, Romittos, pro heremitas. Ischiroticolo conicon est.
Ad cuius sonitum se vulgus vbiq; ragunat.
Dicere quid velit hoc ignorat cingar, Asellum

Desmontās inquit, ſtate hic, o, ſratre Erine,
Namq; videre volo cur nascitur iſte tumultus.
Quo dicto, gentem ſe mescolauit in illam.

Banditur cingar.

Hic faciunt bandum, qđ cingar ladro ribaldus,
Saſſinus ſtradę, Barrus, fur, prędo, micida,
Sit patria, nec non terra banditus ab illa.
Sed quisquis baſtans animi ammazzarit eundē,
Ille guadagnabit ducattos mille debottum.
Cingar id ascoltans tremuloſo corde ſtopinat,
Pro Baldo tamen ipſe ſuo vult perdere vitam,
Sic gridare igitur cępit gridore tonanti.

Micida, pro homicida.

Fictio cingaris.

O, o, nescitis, nescitis cara brigata,
Eſt adhuc una dies poſtquā bruſabitur hec vrbs,
Ni ſubito teſtam Baldo truncabitis illi,
Quem modo ſub turris vinctum preſone tenetis
Nāq; gigantonem Fracaſſum nomine uidi,
Qui menat o quātas squadras de gente todesca,
Pro Baldo giurat mantus deſtrugere terram,
Nunquam viſta fuit gens tam crudelis et aspra,
Saſſinant homines, robbāt, sforzantq; puellas.
Altaros geſię, spoiāt, calicesq; rapinant,
Multum pegiores villanis nempe gaioſis,
Qui nunc bardellas habitant, uillasq; ꝓpinquas
Qui per despectum fęnilia noſtra bruſarunt,
Hos tamen exuperant gētes feritate Fracaſſi,
Quid dicūt ladros Briſighellos atq; spagnolos?
Hi ſuperant omnes, quoniā poſt furta truc idā
Heu pietas, noſtram ſachezauere maſonem,
Atq; monaſterium totū ſotoſora butarunt.
Petra ſuper petram vix vna relicta uidetur,
Et multos fratres crudeli morte necarunt.
Ille Fracaſſus enim poca ſtracante fadiga,
Vt lapidem getat grandes ad ſidera merlos
His ego uidi oculis illum fors quinq; miaros

villani bardellę

Maſonē, monaſterium.

Cum cazzafrusto nostrum iactasse priorem.
Atq; cosinarum quę sunt cęnanda parantem
Totum cum pugno sub terra nempe ficasse.
Preterea quendam vechiettum ꝑpede cepit, Perpede aduerbium est.
Quem magni fecit montis superare cacumen.
De sacristia rapuerunt absq; riguardo
Planetas, camisos, Amitos, calicesq;, stolasq;,
Turribulos, patinas, libros, candelabra, cottas,
De mangiatorio boccalos atq; becheros,
Descos, credenzas, touaias atq; maniplos.
De cosinatorio caldaros, bronza, padellas,
Mille pignatellas, lauezzos, speta, parolos.
De canesa totum spinarunt deniq; vinum,
Porcinaia bibit totum, fregitq; vasellos,
Deq; bono vino bagnos fecere cauallis.
Campanas rupere duas, pluresq; cauezzas
De campanarum cordis fecere cauallis.
Sed foret, ah, troppũ, si cuncta redicere vellem.
Vix ego scampaui socio cum fratre ruinam.
Et veniens istam totus straccatus ad vrbem,
Vidi hominē quēdā rōca squartasse tognazzũ,
Tunc ego cum socio nimia pietate mouestus,
Illum cum placidis comēzo reprhendere verbis.
At manigoldus habens centos in corde diablos,
Meq; modo simili comitemq; necare volebat,
Alzauit roncam, sed noster protinus illum
Compagnus cępit per brachia stricte tenendo,
Ast ego cortellum subiens in uiscera fixi,
Vulnere quo moriēs, cascãsq; gridauit, o, oyme,
Cingar ego morior, morieris tu quoq; Balde.
Sic homicida fui, potius latrocida, quod vnum
Occidi ladrum me desertare volentem.
Certe iustitia est, omni dignissima laude,
Quando ammazzamus nos ãmazzare volentes. Notandum.
Et quamuis fratres humiles sumus atq; modesti, Brilare, nimia auiditate cupere.
Sepe brilãs mēs nostra tñ volat extra capuzzos,

Sollicitare decet gestę deffendere nomen,
Si non proficiunt artes veniamus ad arma,
Nos quoq; de sfodro sciremus ducere spadas,
Vidimus atq; Lupo zuffum nos ante cucullu3,
Proverbium. Bastantesq; sumus visum monstrare bravosis.
Attamen hic habitus quia sancta pace renidet,
Cercamus pacem linguas sufferre parati,
Si pax nil prodest, opus est admittere brigam.
Ergo meum gentes cōseium prehndite, nūc nūc
Baldum de scura presone cauate prophanum.
Cui mozzate caput, veniat ne forte fracassus,
Mozzare, obtrū care. Liberet hunc, et mox grandis vindicta fiatur.
Hunc tamen in primis volo confessare giotonē,
Namq; animam saluare suam confessio posset.

Comina.

Dixerat hęc cingar cunctis pręsentibus illic,
Cōtremuere omnes Iuuenesq; senesq; debottū,
Fit rumor, populusq; ruens ignara canaia
Per cunctas vrbis stradas incerta vagatur.
Appositio. Omnes prętoris fugiunt ad grande palazzum,
Tela parant, pontesq; leuāt, claudūtq; botegas.
Congregat illustres homines, sanctūq; senatum
Prętor, et ad muros conseiant ponere guardas,
Inq; toriones altos portare comandant
A, turri, descēdit torionus, magna turris. Spingardas ferri, colubrinas, passauolantes.
Mortaros, arcosbusos, bronziq; canones.
Interea magnus fit campanonus ab alto
Culmine pulsatus, don, don, reboāte bachiocco.
Tanto pro sonitu cunctorum corda tremiscūt,
Ad campanoni martellum quisq; caminat,
Alter habet roncā, lanzzonē protrahit alter,
Hic spetū, hic lanzā, hic dardū, hic gianarinā,
Et paruo in spacio conuenit tanta brigata,
vallis iosaphat. in q mortui oīs resurgēt ad iudiciū vniuersale. Quod nō in vallem iosaphatti tanta resurget,
pallazzum varia stippant cum voce loquentes.

Togna.

Ante potestatem cingar iam uenerat vltro,
Et confirmauit falso iuramine dictum,
Ad quem ducatos doros tunc mille dederunt,
Nam sacramentabat gladio scanasse seipsum.
Quos cępit guantis dicens non tangere posse.
Berta.
Tunc omni populo referantur monitiones,
Vt se quisquis eget de finis induat armis.
Concurrunt omnes, intrāt armaria, versant
Omnia, nec desunt pulcherima fantibus arma.
Hic piat elmettum, scutū, brazzale, corazzam,
Hic quoq; panceram, spalazzos, atq; scheniras,
Hic gorzarinum, guantos, fiancalia, bragas.
Comparatio.
Non tali furia cernis properare pitoccos,
Quum defunctorum giornus celebratur vbiq;,
Quod fauam coctam furfantis qsq; ministrat.
Mafelina.
Interea cingar Zambellum tollere vadit,
Quem modo cum carico solum lassarat asello,
Is stupefactus enim tanto pro murmure stabat,
Cingar eum vocat, et nulli parlare comandat,
Dicens quod fratres seruare silentia debent.
Mox illum duxit secum, supraq; palazzum
Scandit, quisq; sibi brettam reuerendo cauabat,
Dicebāt, hic est qui nostram liberat vrbem.
Cingar habens oculos humiles sapientior ibat,
Officiumq; velut fratres dum dicere fingit,
Osti datq; fidem, suspectaq; pectora tollit.
Pedrala.
Iamq; paratus erat ceppus, quo perdere testam — Prouerbium,
Baldus debebat, populo spectacla daturus.
Sollicitat cingar, prętorem spesfiter orat, — Spesfiter frequēter.
Quod confessorem Baldo concędat, vt almam
Non miser ammittat, sed forte volabit ad astra,
Latro memento mei dicens, fuit illico saluus.

ZAN· CINGAR

prętor nil meditans vlterius annuit illi,
Vos eritis confessor, ait.
Attamen armatos soldatos mille deforam
Constituit, stantes ad guardam carceris omnes.
Cingar habebat aquā fortā, surdas quoq; limas,
Omnia portabat sancta sub veste latenter.
Ecce cadenazzos aperiri Baldus orecchiat,
Iam pensat quod sit testa moriturus adempta.
Stabat ibi terrę fletu prostratus amaro,
Sepe uocans socios, Bertā, carosq; nepotes.
Senserat ante diu martellamenta sonantum
Campanonarum,
Se debere mori scampanizatio talis
Indicat, ac strepitus fieri quem sentit in armis.
Non confessandi misero datur ulla facultas,
Ergo deum sic sic gemebūdo corde precatur.

Vos estis confessor figura est.

Oratio Baldi ad Christum.

Sūmi dextra patris, nostręq; ꝓpaginis author,
Christe, redemisti quam primi labe parentis,
Horrida quippe crucis passum ludibria solum
Te scio, non propter iustos, at propter iniquos,
En ego tantorum scelerum, tantęq; ministras
Cędis tendo manus stigias habitabilis vmbras,
Da veniam, fędasq; tuo precor ablue palmas,
Sanguine, Te lachrimis latro flexisse benignum
Creditur, et meretrix, tua quę vestigia crine
Tersit, meq; pari videas pietate misellum,
Namq; pari fletu modo te prostratus adoro.

Comina.

Iamq; caualerus portam recluserat omnem,
Ac centum chiauis patefecerat hostia centum.
Cingar maturus ficta grauitate subintrat,
Ad quem passantem cuncti flexere ꝫ nocchios.
Zambellus seguitare negans se retro retirat,
Pręsonē quoniam vult non intrare maruffus.
Tunc cingar vocat hunc, veniatis frater erine,

Negat intrare p sonem quā pro u rat.

Namq; duos fratres semper nos esse bisognat.
Hunc ob sermonem Zābellus protinus intrat,
Atq; barisellus portas anchora seravit.
Baldus habet longam lōgo pro tempore barbā,
Quę ad centuram cooperto pectore tendit.
Cingar it, hūc sequit tremulosus frater erinus.
Barbottat patres nostros, ac avemarias,
Nam castronazzus fratrem se pensitat esse.
Sed postquam cingar Baldo pervenit apressum,
Bertezando illum tali sermone provabat,
Quid manigolde facis? qd latro? qd mala piāta?
Nunc pro peccatis dabitur tibi pęna scelestis,
Nūc exemplar eris quibus est tam cura robandi,
Non te Fracassus, Falchettus, cingar aitant,
Quattuor in quartis nā squartavere Fracassuz,
Quattuor et forcas portam p quālibet vrbis
Plantarunt, vbi stant gābę brazziq; tacati.
Cingar dorato slongavit colla soghetto,
Inq; triligni feram trabucavit deniq; forcam.
Desuper illius testam sic metra notantur,
Cingar doratam meruit robando colanam,
Inter boschicolas nā Rex fuit ipse ladrones.
Collo semicanis Falchetti petra molini
Appicata fuit, quos chiusa Governolis hausit.
Tu quoq; nūc trades collū scelerate taiandum,
Ac super horarum turrim tua fixa ladrones
Testa spaventabit sasinos et homicidas.

Ave maria, dictio sola est.

Epithaphium supra furcam cingaris.

chiusa, locus angustus mintii. Governol est civitas gallię lombardicę.

Responsio Baldi.

Extollens oculos Baldus, frontemq; rapatam,
Suspiciensq; illum transversa tuentibus hirqs,
Dixit, verba licet non hęc responsa merentur,
Attamen hinc abeas frater schierigate, pterve,
Si modo tam strictum nō ferrea vincla tenerēt,
Tamquā polastro tibi pessime colla tirarē.
Vade viam, nisi vis mihi stesso incidere linguā,
Inq; tuam faciem fremitu spudare canino.

Tu qui deberes solanti voce dolorem
Alleuiare meum, Baratriq; arcere pauorem
Sic agis, ut perdat me desperatio mentis.
Impie frater, habes in pectore mille Diablos,
Respice te stessum, turpesq; redargue mores,
Tonsuram portas, renegas quam mille fiatis.
Nil nisi broda fuit semper tua vita, gulose,
Te deus ingratum tantorum quippe bonorum
Expellet cęlo, stigis et relegabit at ima.
Hinc procul a nostris oculis Fratuzze recedas,
Spurcicię fętent capucino mille sub illo.
Cęlestis venię plus me deprhendo capacem,
Quaꝫ te fraude, dolis, grauidũq; libidine, vade.

Cingar

Cingar scaltritus verbis mage percitat illum,
Iam tua, dicebat, tua dic peccata ribalde,
Baldus non vltra bassato vertice parlat,
Inuergognosum nam viderat esse capuzzum.
At miser illachrimans summissa voce gemebat,
O, Cingar, clamat, morior mi Cingar, et ante
Quam moriar non te potui comitesq; videre.
Tunc Cingar nimia tactus pietate cucurrit, Pathos mouetur.
Voceq; suppressam sic se parlando palesat.

Cingaris pietas erga Baldum.

Non teplus lateo, mi, mi, dulcissime Balde,
O mi dulcis amor, mi, cor, mea spesq;, decorq;,
Sum tuus ille qdem Cingar, nõ noscis amicũ?
Non mi Balde comes noscis me? respice quęso,
Cingar ego, qui te solita cum fraude cauandũ
Carcere de cęco veni dissoluere, non te,
Non te Balde mori patiuntur numina cęli,
Non quod tanti hominis sęuũ sit nomẽ adẽptũ.
Sic dicens voltas bis centum basiat illum,
Abrazzat, strĩgit, lachrimis sua pectora bagnat
Ille tuus sum Cingar, ait, iam pone timorem,
Ne dubita, sum Cingar ego, sũ Cingar onustus

CINGAR
BALDVS

Veste sub hac ficta martellis atq; tenais.
Qualia sunt equidez lachrimosę gaudia matris,
Quę dudum mortum pensauerat esse fiolum,
Mox illum reddi sibi uiuum respicit, immo
Corpore gaiardum, rubicōda fronte galantum,
Talia sunt equidem pręuiso cingare Baldi,
Qui velut a somno torpenti corda solutus
Atq; reuiuiscens, inspexit fronte caduca,
Porrexitq; oculos in cingaris ora pauentes.
Sed pro lętitia tanta parlare vetatur,
Quodq; oculis ꝓpriùs cernit sibi somnia paret,

Togna.

Zambellus norat Baldū, stat quacchius in uno
Angulo, et ingenti terrore cagatur adossum.
Cingar ait, non nō parlandi tempus habetur,
Perdimus interdum propter tardare boconem,
Tunc franciscanam tollens de corpore cappam, Notabile.
Ferramenta cito solitam cauat extra sachellam. Limetta parua lima.
Fundit aquam fortam surdis rosegādo limettis,
Vincula quęq; taiat leniter manicesq; bogasq;,
post internallum modicū leuat in pede Baldus. In pede, aduerbium significat recte.
Sed uix extrema stat pro strachedine rectus,
Vnde pignocadę Cingar piat otto bocones,
Ac Maluasię, quem gessit apossa, Fiascum,
Illum pro longo stabiliuit carcere stancum,
Nā quid sit preson quam sępe prouauerat ipse.
Post hęc Zambellum clamat, mi frater Erine,
Huc accedatis cito, nos orare bisognat,
O iesum christum, cur zola, frater Erine,
Cur non auditis? dormitis forsitan zo la,
Zambellus parlat pauefacto corde nientum,
Pauper homazzolus desiderat esse deforas.
Cingar item clamat, veniatis frater Erine,
Baldus miratur, quid clamas, inquit, adessum? Breuiter, et perfecte loquitur, qui bene loquitur.
An latet hic aliquis? dic quęso, Cingar ad illū,
Omnia subridens breuiter narrauit ad unguē.

Obstupuit Baldus tanta pro cingaris arte,

Comina.

Deniq; cingar eum vadens retrouare gridauit,
Ah pouerelle, voco ter vos, et sic pigritatis
Respondere mihi: sic obedire magistro
Discitis: esset enim vobis penitentia danda.
Zambellus dixit, rogo vos mihi parcite, namq;,
Debemus fratres seruare silentia semper,
Sic Quintine pater peradessum me docuistis.
Cingar ad ista nihil quid responderet habebat,
Se castronatum castrono cernit ab vno.
Hunc tamen extemplo cingar, Baldusq; piarũt
Quem franciscanam descortigando gonellã
Ad terram mittunt, ac omnia mẽbra cadenãt,
Sbadacchiumq; sibi ficcant, ne gridet, in ore.

penitentia, macaronice posita ad placitu m, licet raro vtat.

Gosa.

Continuo turris scampanizabat arengum,
Qua Baldo testam confesso tollere debent,
Sollicitans aperit portam barisellus, et extra
Stans vocat, em, nec dũ confessuit iste giotonus?
Confessate cito pater hunc quintine ladronem.
Baldus id ascoltans voluit saltare deforas,
Displicuere, sibi nam talia verba superbo.
Cingar eum pauidus tenuit per brachia dicens,
Pone si vis cerebrum paulisper acasam,
Es douentatus nunquid vir absq; gouerno?
Mox cito respondet Barisello, nunc veniemus,
O quantis plenus viciis erat iste canester,
Non meritat veniam, sed centũ milleq; forcas,
Quem nunc absoluo, sed vos o frater Erine
Exorate deum deuota mente fratantum.
Dum sic parlabat psalmum Miserere comẽzat,
Vel deprefundis primam gridando parolam,
Sed restum psalmi quia non finire sciebat,
Ore susurrabat veniens ad gloria patri.

fratantum, interea.

Togna.

Iam franciscanam Baldum vestire gonellam
Cœperat, atq; docet qua forma debeat ire,
Ne foret ignotus faciens in fronte capuzzum.
Sub sancto martellum portat vterq; cucullo,
Vt menare manus possint vrgente bisogno.
Ad portam vadunt pariter, caualerus apertam
Quā facit, egreditur cingar prius, inde chinato
Cū capite exiuit Baldus, quē nullus adocchiat.
Tunc intrare cito poltrona sbiraia volebat,
Sed Cingar dixit caualero, quo venit ista
Frezzositas? mo sancte deus, concedite tempus
Quo fleat almancū, vel quo penitēza fiatur.
Sic ait, et scapolans Baldo seguitante caminat
Ingentes hominum rescontrāt vndiq; turmas,
Cū ronchis, spadis, schioppettis, atq; balestris,
Baldum expectabāt nunc nūc de carcere trādū,
Hunc omnes tanta pro laude videre poptant.

Concedite tempus quo fugiamus.
Almācum saltem.

Masselina.

Nuper stopparāt portas, pontesq; leuarant,
Nescit enim cingar qua banda cędat ab vrbe,
Plus curat Baldum quā se, quia diligit illum,
Arriuat portam, dum sic meditatur, ad vnam,
Gens vbi cum solito faciebant ordine guardaz,
Nec solam pretor muscam passare volebat.
Baldus habet voiam sguarnazzā trare dabādā,
Et cum martello plures confringere testas.
Cingar eum placat dicens, fac stulte pianum,
Desine me pensare modum formāq; scapandi,
Dum sic ambo simul passu celerante loquūtur,
En prope viderunt grandē transire baronem,
Quem soldatorū non poca brigata sequebat.

Gens faciebant, et pars in frustra re-cant.

Leonardus nobilissimus.

Iste valentus erat, Leonardus nomine, claro
Sanguine progenitus, virtuti deditus omni.
Altinagam Baldi famam presenserat olim,
Cuius in ardentē se tam succensit amorem,

Vt iam per totum longis erroribus orbem
Circuerat, si fata darent quo cerneret illum.
Venerat huc igitur, totam sed repperit vrbem
Attonitosq; omnes, ac arma minatia cęlo,
Ignorat quę sit rumoris causa nefandi,
Est super ingentem, bellum, grossumq; cauallū.
Et rutilo Baldi galonem cinxerat ense.
Viderat vt Baldus spadam, cito nouerat illam,
Disponit penitus si debet perdere vitam
Vele suam spadam, celeremus prestiter, inquit,
O Cingar, nā posse modum scampare trouaui,
Ille meum portat brandum gallone guererus,
Hūc volo, me seguita, meus est de iure, camina.
At Cingar Baldi furiam regit atq; gouernat,
Dextriter i, parlat, spadam sis certus habebis,
Et sic dicentes illum seguitare comenzant,
Qui tandem subiit cętu sectante Tauernam.
Cingar dans falsos dinaros cępit ab osto
Lectum cum camera.
Tum Leonardus equos osto recomādat eidem,
Quos, in qua stalla ponūtur, cingar adocchiat.
Primus de razza turca roca forta vocatur,
Grossior est alter natus de prole Reammi,
Quem baptizauit leonardus spezzacadenam.
Tertius alter erat pulcher, non altior Equo, (Baptizauit, non qd baptizasset, sed nominauit.)
Sed barbareschę natus de prole canallę,
Nomine pardus erat, cursu robustior altris,
Cuius de razza veniet dragus ille liardus,
Qui gonzagarum stallis portabit auantum,
Et magnum francisce tibi aquistabit honorē,
Maxime quū fueris venetę capitanius vrbis,
Contraq; francigenas ad Tarrū bella mouebis,
Immortalis, erit tunc magno fama Ridulpho.

Pedrala.

Ostus in instanti quę sunt cęnanda parecchiat,
Namq; Leonardus mensam fornire comandat,

Accubuere omnes, stat Mensę in frōte lonardus
Vndiq; buttarat panceras, atq; celatas,
Corrazzas, elmos, quę cęnat, turba lonardi,
Vt fit quando volunt soldati pascere ventrem.
Baldus at in portę fissuram pronus adocchiat,
O, quam pulchra sibi leonardi forma placebat.
Alter honestus erat ioseph, pulcher ganimedes,
Facundus Cicero Cato prudens, ferreus hector.
Semper habet spadaz lateri, quaz Baldus habere
Gesticulat, tamē hāc cotentat habere lonardū,
Sic fouet vna duos natura, sed inscia mens est.

Comina.

Dūq; igitur comedunt, leonardus dixit ad ostū,
Fer causam, quare sic vrbs agitatur in armis?
Ostus ait, quidam Fracassus nomine venit, Venit preteritū est.
Assediaturus multis cum gentibus vrbem,
Namq; valorosum vult vendicare Baronem,
Quē tā fama canit per mūdū, nomine Baldū,
Cui nunc in platea testam mutilare parecchiāt.
Quando Leonardus sensit quę dixerat ostus,
Vix potuit lęto cum vultu condere doiam,
Sollicitat subito proprios mangiare sequaces,
Dicens quod penitus vult illum cernere Baldū.
Baldus et ascoltat quę parlabantur ab illis.

Gosa

Interea cingar paulatim tela robabat,
Inq; suam cameram Baldo gaudente ferebat,
Tandē bretinas spoliarunt ambo gonellas,
A capite ad plantas stirpantes corpora ferro.

Comparatio.

Qualis equus iuuēis, quē dicimus esse poledrū,
Egrediens tristem longo post tempore stallam, Longo post tempore. Sic vergilius, longo post tempore venit.
Passutusq; nono de fęno semper et orzo,
Vellet si posset rupta saltare canezza,
Hūc appena valet stallę retinere fameius.
Talis Baldus erat, qui de presone canatus,

Postquā se totum rutilantia vestiit arma,
Bramat presto foras solus borrire per vrbem,
Atq; cruentatis cum testis atq; budellis
Disturbare Iouem, terram, stigiamq; masonem.
At pro respectu prohibentis cingaris vrget
Possanzas nimias animi, colereq; brusorem.

Conclusio.

Ast ego sat dixi, seruo precepta Catonis.
Interpone tuis interdum gaudia curis.

Explicit phantasię Nona Macaro.

MAGISTRI ACQVARII Ar-
gumentum in Phantasię Macaroni-
cem Decimam.

Cingaris ars patuit Zambello carcere tracto,
Baldus cercatur, detegit ostus eum.
Expugnare suam properat gens tota tauernam,
Cingar Lonardi iamq; parecchiat equos.
Baldus in hostaria contra duo mille resistit,
Donec cum socio Cingare montat Equos.
Ad portam fugiunt vrbis, fugiendo scolengat
Baldus Zambellum, datq; Lonardus opem.
Maior guerra furit, comites periere Lonardi,
Baldus Prętorem captat, et inde fugit,
Nam Cingar pontem ualuis bassarat apertis,
Et sic tres pariter scapolauere uiam.
Cingar Prętorem castrat, tum forfice sneruat,
Qui tandem Muscis potus et esca fuit.

MERLINI COCAII POE-
tę Mantuani phantasię Macaro-
nine Decima.

ALTIVS, O, Musę nos tollere ve-
labisognat,
Misterumq; facit grauius distendere
schenam,
Vsq; modo freganit aquas mea barca poazzi,
Qui dormentato portū facit amne Nolani.

Poazzus est alueus vetustus, per quem alias Padus fluebat. Nolani portus.

Vsq; modo bassum calzauit Gosa stiuallum,
Nunc aliquātillū resonent mea metra Thaliā,
Nunc maretentandū, cui vitā credere mors est.
Magnanimi Baldi celeberima gesta canenti
Dexter ades Serrasse pater, vatumq; magister.

Serrassus, maximus in quibuslibet liberalibus artibus fuit.

Narratio secunda.

Iam Zambellus erat panidus de carcere ductus,
Prętor osellatū se norat, trat uia bragas,
Bessaq; contradas volitat manifesta p omnes.
Noscuntur fraudes, noscūtur Cingaris artes,
Nam similes rasas faciebat sepe canester.
Mantua tota leuat populum sotosora balordū,
Ipseq; Prętori Zambellus cuncta recunctat.
Desdegnatus erat, trombam facit ire p vrbem,
Qui franciscanos fratres inueneritillos.
Mille guadagnabit ducattos.
Discurrunt omnes, vestigant vndiq; sbirri,
Non lassant busos, non foppas, atq; caminos,
Subuertūtq; casas, gesias, pallatia, turres,
Ac si Rosinū mantoum quęrere vellent.
Vsq; in latrinas callant, puteosq; profundos,
Inq; cagatores alii per stercora rugant.
propter denarios sunt absq; pudore gaioffi.

Prouerbium de sperātis trat via bragas, et est verbum cōpositū, tro uia, tras via, trat via.

Inter busum et foppam differētiam vide Aulū gelium.

Rugare, vestigare.

Berta.

Senserat hęc ostus, pedrazzum nomine dicunt,
Cuius in ostaria cingar Baldusq; latebant,
Ante potestatem subito manigoldus ariuat,
Inq; sua, inquit, fratres albergare tauerna.

Ostaria, pen ultimam abbreuiare; potes, sicut vraniam.

Parenthesis.

Est inter stultos stultissimus ille tenendus,
Qui se, resq; suas ostis vult credere ladris.
Nonne geometras factos distinguere terram
Vel magis astrologos asinos strologare videbo,
Quam credam quis posse bonus reperirier ostus?
Non osti curam peragūt, magis immo latronis.
Extra balconem distendit pertica circchium.

A fini geomętre vel astrologi nō reperiuntur.

Quę procul aspicitur paruo ficcata sconino,
Ad quam vel gābar, vel lignea spada tacatur.
Quando tauernarus sentit pistare cauallos,
Ferratisq; vię calcagnis tondere petras,
Aut naturali motu rognire biauam,
Presto recordatus christi mandata iubentis
Vestris in domibus peregrinos sumite stancos,
Protinus apparet cingens gremiale bisunctum,
In primis testam visazzo sbrettat alegro,
Quamuis non illam velis allozare tauernam,
Ad staffam tamen ille tuā compagniter intrat.
Et simulatrici lętas facit arte carezzas.
Scongiurat quod habet polastros atq; capones,
Deq; vitellina fecit modo carne guacettum,
Pro cuius possent bontate resurgere morti.
Non mancant illis (de nugis) lessus, arostus,
Tres vini sortes, dulcis prius, inde racentis,
Et qui dum bibitur, ventris penetralia raspat,
Non desunt albi lenzoles, optima stalla,
Mazaticum fęnū, tandem bona chiera fietur.
Cuncta sed intratus retrouas contraria semper,
Pręteritę quoniam cęnę rescaldat auanzzum,
Et giurat quantos viuunt super ęthera sanctos,
Atq; sacramentat, quod allhora coxerit illum.
Sed nimium cęnare caue, nam quisq; boconus
Scribitur, ad finem tua gestat bursa malannū.
Dum satiare gulā tendis, scarsella nodatur.
Impleri gula vult, sed non vult tasca nodari.
Non vnquam potuit gradire gulosus auaro.
Mox tibi lenzolos fingit mutare biancos,
Quos nunc nunc alio pigauerat hospite cesso,
Vt possit donare fidem pigatio talis.
Sanguine si carne sopilatas forsan haberes,
Ne dubita, quoniā cimices pulices, ne salassant.
Non te cornettis melius guarire ficatis
Luca quiret, quā gens purgans cimicina cruorē.

Rognire, hinnire.

Gremiale, a gremio dictum, et ē pezza linea, qua vtimur in coquina, vnde Godianus.) Pinguifico semper lardo gremialia pendent.

Chiera est, illa superficies vultus, qua lętus aut tristis animus palesatur. Homerus. Monstrat alegrezzam cordis sua chiera galāta,

Nos vigilare docent, ladrosq; cauere latentes,
Sed postquã noctis totas numeraueris horas,
Surgis, et ad stallam vadis guarnire giumẽtam,
Teq; trouas abiens robbatum semper ab illo,

Numeraueris horas, quia dormire non potes.

Pedrala.

Sic Baldus cingar falso trapolantur ab osto,
Tunc omnis mundus Prętore iubente leuatur,
Arma capit, celeratq; illam assaltare tauernam.
Protinus aduisat Martin trombetta Lonardũ,
Vt se ostaria subito dipartet ab illa.
Cingar id attendens sic baldo territus inquit,
Heu mi Balde, mori nos conuenit, ecce periclũ
Imminet, in trapolam tandẽ vulpecula cascat.
Baldus eum guardat, qd, ait, mi cingar honoris
Esse potest melius quam bello tradere vitam?
Soldatis equidem laus est certando morire,
Cingar discazzat Baldi sermone pauram,
Extraq; balconem paruum se prestus asogat,
Nãq; Leonardi sperat robbare cauallos.
Sed famuli stallę positis arzonibus illos
In punctũ statuũt, quia vult equitare Lonardus.
Baldus ibi solus restat generosus in armis,
Mille annos vna hora sibi est certare dauerum.
Ignorans causam Leonardus presto resurgit,
Imperat et famulis sociisq; resumere tela.
Currũt ad stallam propter montare cauallos,
Iam posito in staffam pede vult eqtare lonardus
Sed cingar clamãs per frenum corripit illum,
Sta, dixit, saldus mandat tibi nostra potestas,
Vt desmontatus succurras prehndere Baldum.
Cui Leonardus ait, meus hic nũ baldus alozat?
Immo giuro deos pro Baldo summere mortẽ.
Dispono, seguitate cito, seguitate sodales,
Nũc mihi dulce mori, nũc nũc gratissima mors (est,
Et leuis in curuo saltans arzone ficatur
Cingar alegrus ei se se manifestat apertum,

Notandum.

Notandum.
Asogo asogas, est cum auxilio ghe callare.

Mira cingaris astutia.

Blasphemia spagnolica.

Supplicat atq; velit fortes prestare cauallos,
Cũ quibus hoc Baldus poterit schifare periclũ.
Tunc se buttauit prestus de arzone Lonardus,
Cingaris in faciẽ lachrimans dedit oscula cẽtũ.
Mox ait, indarnũ nil nos modo stare bisognat,
Non non parlandi nõ tempus facta requirunt,
I, sequar, atq; meos faciã seguitare barones.
Pro magno statui Baldo dimittere vitam.
Cingar Equos tantũ recchiedit, sed Lonardus
Non dat Equos tãtũ, Baldi cito porrigit ensem,
Quem letus cingar brancat, cingitq; galono.
Mox iuuenem pregat, atq; suos deuote sodales,
Vt pariter portam festinent vrbis ad vnam,
Ac ibi stent prompti si forsan Baldus et ipse
Ad totã briliã veniant stringendo cauallos,
Protinus arma pient, pontemq; calare fatigẽt.
Sic faciã, Leonardus ait, tunc prestiter altrum
Scandit Equũ, properatq; sua sectante caterna.

Comina.

Iamq; propinquabat vastus de gente canaia,
Ostus eam guidat lucratus mille ducaos, (Ducaos spagnoliter.)
Vt quondã fecit Iudas tradendo magistrum.
Ecce domus turbis repletur cuncta brauosis,
Orantem christũ qui velle piare videntur,
Quũ surgens illis dixit, quẽ queritis? adsum.
Nec tamen his Baldus dixit quẽ queritis adsuz,
Nõ expectauit quod Baldus sguaginet ensem,
Auriculãq; taiet Malcho, q primus in iqua
Presumpsit vincire manu quę brachia Cęlum,
Quę terram, mariũq; sinus, quę tartara sistũt.
Non dixit Baldus guarda, sed menat abassum.

Incipit crudele certamen Baldi.

Ecce super salam populi squadronus ariuat, (Squadronus, quem bataionẽ florẽtini vocãt.)
Nubila versantur magno clamore gridantum.
Namq; simul sbraiant, exite, exite, ribaldi,
Ostus adest primus, cameram designat apertã,

In qua stat Baldus solus gianetone paratus,
Qui camerę portã quando sibi vidit apertam,
Mille quoq; hastarum stipantes limina pũctas, Tro tras trati
Protinus ad primum gianetonis vulnere colpũ,
Trat contestabilem passato pectore mortum,
Quem poltronzonẽ sbirri dixere Vigazzum
Inde cito renocans gianetonem vulnerat altrũ,
Quẽ veluti ranam medio ventramine passat.
Plura super limen fit conculcatio gentis,
Quos gianetonatis crebris fat stare dacantum. Fo fas fat.
Cingar equos habet in certo cantone paratos,
Expectans Baldum donec descenderet illuc,
Baniger aspectu digitos mordebat acerbo, Baniger, gerẽs banam.
Seq; modum pensans fugiendi macerat intus.
Nascitur immensos per vastũ clamor olympũ,
Prehnde, cridãt, ladrũ, sta saldus, p̃hnde ribaldũ
Ferte focũ, scalas, in tra, day, percute, guarda.
Baldus in igninoma facie, dum certat, anãpat,

Comparatio.

Non secus vt quando vulcanus forbice gremit Gremit, brancat.
Dudũ sufflanti brasatũ mantice ferrum,
Quod brontis steropisq; cito martellus asaltat,
Vndiq; sintillant, tich, toch, pistante fanillę.
Trans gianetonatas omnes sotosora buttabat,
Et velutidainus stant semper in aere pirlat,
More leonino rabidam stigauerat iram,
Nilq; loquebatur, tandem sic ore gridauit,
Quid facere o tristes capelazzi creditis vnquam? capelazzi mantuanice dicuntur viles et codarci.
Vos, tamquam vaccas sforachiabo more becari,
Te nil formido, te nil tremo bruta canaia.
Sic insultanti gianetonẽ voce cruentum
Concitat, et gambis omnes facit ire stranoltis.
Nemo (licet brazzo targonẽ portet apiccum)
Audet sanguifluam camere trãscendere portã,
Nam targas veluti mascherpas traiicit omnes.
Non tamen ipse foras oculatus vadere curat,

Sic nimiam contra gentem combattere laudat,
Non plusquam septem possunt certare, vel octo.
Cętera turba gridat solū, procul atq; minazzat.
Togna.
Perintornū, vndiq;, Ergo per intornum muros scalzzare comēzzāt,
Quo possint omnes partem pugnare p omnē,
Omnes per oēm figura est, quę dicitur galantaria. Quam rem cognouit Baldus, feriensq; repensat
Quid faciat, vel de summa saltare fenestra,
Vel ruere in medios, morti contrarius, hostes,
Sguizzer, impaui dus artelarię. Contra Bōbardas velut audet currere sguizzer.
Talia dum meditat ruit alti machina tecti,
Quę miserum vasto sepeliuit murmure Baldū.
Prestiter accurrūt omnes, sub mille quadrellos
Lapsum trare volunt, at Baldus fortius extra
Se cauat, et scorlans testam dedit ore gridorem,
Lanzonemq; tirat de saxis, at sine ferro,
Namq; dishastatus nimio sub pondere mansit.
Stringitur ambabus tamē hastę fractio palmis,
Baldus et in plębem saltu se gettat in vno,
Targones spezzat, maiam sfrantūmat apertam
Quisq; viam prębet voltans calcanea fronti.
Arisgat. pro audet, sic Homerus. Aduersis nūquam se rebus arisgat Vlisses. Tartufolas nasare suas non vllus arisgat.
Sed banda semper gens ingrossatur ab omni,
Vrbs ibi tota ruit, vult hunc omnino taiatum
Millibus in pezzis, canibusq; butare coradam.
Clauditur intornū Baldus, parat hic, parat illic,
Qui ferit in fianchis, qui retro, qui ferit ante,
Qui ve manudrittos, q pūctas, qui ve rouersos,
Montanosq; tirat, super illum tela fioccant.
Sbraiatur, sta salde ladro, sta salde cauester,
Trasbattigat, cigat, nintgat, nutat. Vocibus innumeris Cęlū, Mare, Terra boaxat,
De fundo ad culmen transbaltigat illa tauerna.
Nil sbigotitur Baldus, cor pectore saldum
Stat velut ob ventos Turris famosa Cremonę,
Deuentatq; magis conspecto sanguine durum.
Masilina.

Cingar ad ingẽtẽ strepitũ drizzabat orecchias,
Nec se, nec Baldum sperat mõtare canallos.
Corripit ignotus quadam sorauelte spedazzuz,
Atq; super scalam properans en obuiat osto,
Qui descopertum Baldum traditorus habebat.
Non stetit indusians, nec dicere, guarda, sedillũ
Vsq; ad prolixas speti traiecit orecchias.
Vnde sforacchiato patuerunt ventre budellę.
Vidimus experti quod q;qs fallere cercat,
Deceptum tandem se cernit tempore quoquo.
Cingar salottum nullo terrore subintrat,
Hic videt horrendam guerrã, miserũq; trauaiũ,
Hic inter centum spadas, centumq; pugnales
Stare trouat Baldum, qui se deffendit ut hasta.
Hic inter centum Mastinos inuenit ursum,
Inter falcones aquilam distendere grifas.
Tunc ubi combattit se sic parlando butauit.

Animositas Cingaris.

Cingar ego mi balde comes, sta saldus ad arma,
In quibus ante pient quã nos moriemur invnũ.
Inde gridat, scampate viam poltronica turba,
Non vergognatis? non nõ zentaia ferire
Contra duos tanti? quę laus? quę gloria vestri?
Dum sic brauabat media se gente ficauit,
Et monstrat quod post dictũ bene facta secũtur.
Innanimat semp Baldum, filzatq; budellas,
Nunc de calce tirat, nunc ferro saltat in altum,
Circũcirca rotat pedibus, parat undiq; bottas.

Pedrala.

Cingaris altoriũ quum Baldus sensit adesse,
Fraxineam mena tantis cum forcibus hastam,
Quod faciens illam in centum milleq; pezzos
Plus de trenta viros colpo aterrauit in vno,
Cingar pro tanto strepitu cascare cediuit.
Sed quando fractam gens pessima viderat hastã,
Protinus in femmam Calca coeũtur in vna,

Notandum.

Quo quo, galantaria est.

Comparatio est

Cediuit, parum defuit.

Calca, angusta caterua est.

Et contra Baldum veluti montagna ruinãt.
Nil tenet in manibus nisi guantos ipse misellus,
Vnde ferat pugnos, et dentibus ore chiauatis
Cum pugnis calcisqꝫ studet non perdere vitam.
Dat nihil in fallum, colpo cadit vnus ab omni,
Si quandoqꝫ virum ferit in culamine quẽquaz,
Ille sibi collum solaro frangit in alto.

Comina.

prouerbium. Cingar habens oculos (vt dicitur) ante padellã,
Soratuttum, sup omnia. Silicet vt Baldus soratuttum non moriatur,
Hunc videt a tantis fracto lanzone feratum,
Ergo ruit qualis porcus singiarus in illos,
Seqꝫ valenthomini Baldo piantauit apressum,
Ac ibi cum speto facit vndiqꝫ stare dabandam,
Sbarratat gentẽ, sforacchiat, et arma fracassat,
Mox rutilam Baldi spadam tulit extra guainã,
Quam porgens illi magna cum voce gridabat.
Ecce tuus iam brandus adest, hunc accipe Balde
Quẽ rogo fac similẽ corralo sanguine rossum.
Baldus alegrus eum subito sbalzzando piauit,
Perstrinxitqꝫ illum manibus furibũde duabus.
Incipit en tanto crudelem quippe macellum,
Adheret opinioni Alonisii, qui contradicit Spagnę auctori. Quantũ non fecit sub Roncis valle Rinaldus.
Tu nisi per celsum pallazzi, monca solarum
Brachia cernebas testas gambasqꝫ volare.
Continet optatam longo iam tempore, spadã.

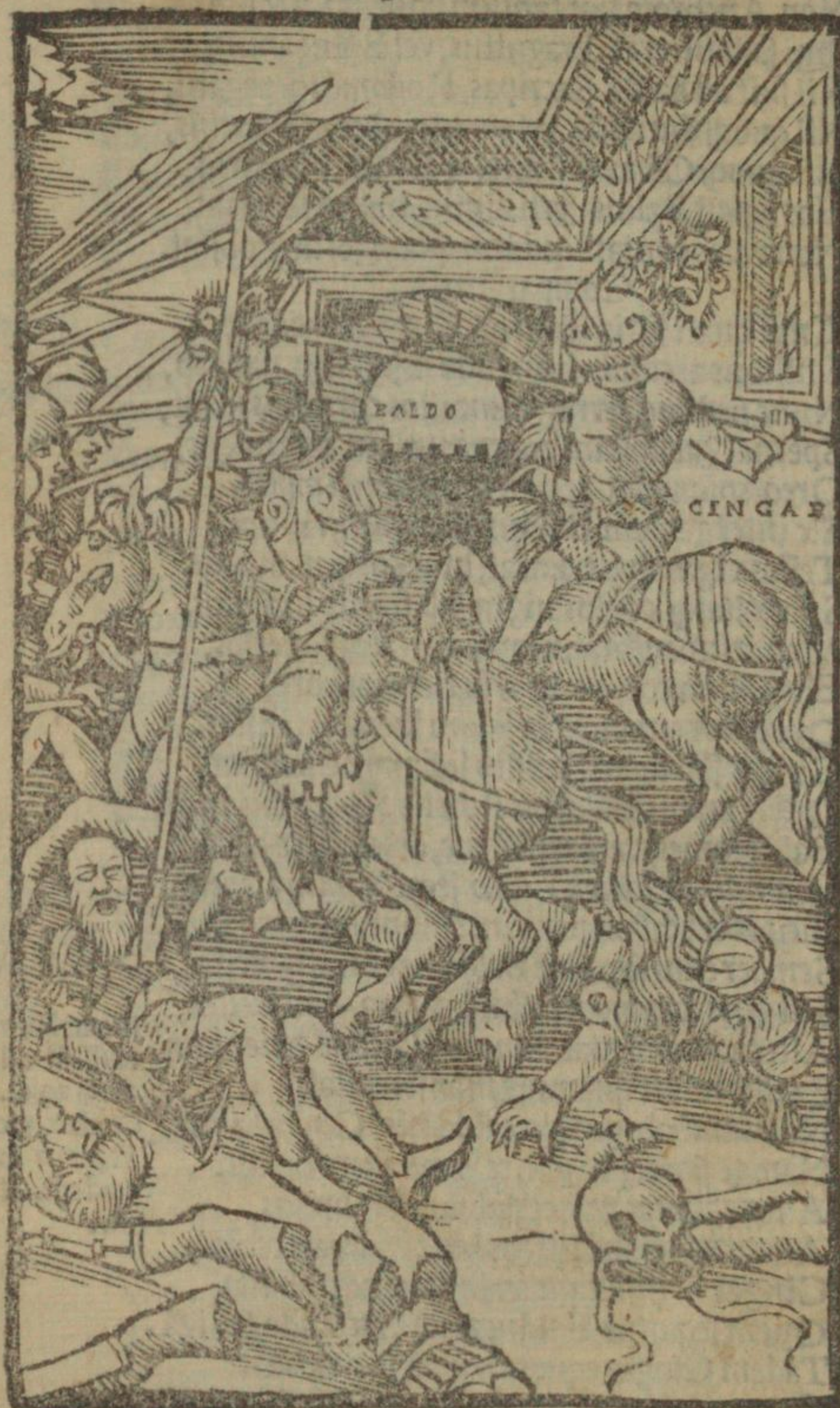
Nomina valenthominum.

Nil pauet vlterius, Cęsar patet alter in armis,
Immo Pompeius, Tarquius, alter Achilles.
Penthesilea furens, Alcides, Hector, et Aiax,
Vel de iudaico populo rex Dauid, et ille
Terribilis Sanson, Iudas, macabęaqꝫ proles.
Vel magis Orlandus, Danesius, atqꝫ Rinaldus,
Dudon, Ricardus, Viuianus, Berliger, Oto,
Buson et Astolfus semper cascare paratus.
Hos omnes Baldus magnis cum forcibus ęquat.

Non Anchroia fuit tantum possenta, nec ille
Qui fadatus erat Feraguttus, vel Balugantus,
Nil fuit ad baldū Sacripas, Rodomōsq; pagani,
Nil quoq; durastās, vel squarcia berra burattus,
Nil quoq; Cētauri fratres Tarrassus Ignarus,
Nos ęquat Baldus fortissimus, immo supchiat,
Non valeo contare quidem quam fortiter obstat.

Comparatio.

Cum quali furia Taurus sub amore vedellę
Millibus a canibus quando assaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nunc illos cornibus urtat,
Spernazzat sabiam magnos trat in aere calzos,
Oreq; spumigero cęlum mugitibus implet.
Sic inter gentem Baldus succenditur illam,
Testas et gambas truncat, brazzosq; manusq;.
Subuoltatq; oculos nigra sub fronte brasatos,
Mandrittos vibrat, montanos, atq; rouersos,
Estq; suum corpus diuerso turpe cruore,
Qui cruor emanat per salam fluminis instar.
Cingar stat lateri, multo sofiamine pugnat,
Qui clamans Baldum cunctis oldentibus inqt.
Balde comes, venias post me, descendere scalam
Iam volo, sic dicens rubro secat agmina speto,
Incipit et scalam per vim smontare gradatim.
Semper eum seguitat Baldus, reparatq; feritas,
Sed gens tota ruens vibrabat saxa, quadrellos,
Alter aquam gettat summo Balcone boientam, proverbium. Nulla fit collisio, absq; aqua.
Ex illis multi quamuis man serepilati,
Non tamē absq; aqua calda tūc Cingar abiuit, Crodare, pro cascare vt poma ex arbore crodant, ait Lucretius.
Namq; suo capiti plures grodauere capilli,
Alter afogatas non cessat fundere brasas,
Alter ne fugiant lazzos hinc indeparecchiat,
Cingar at insultans scala descendit ab illa,
Quem sequitur Baldus multā faciendo fadigā.
Tadem Cingar equos arriuat, seq; reducit
Cum pede dans calcem portaz sotosora butauit,

BALDO
CINGAR

Et subito stallam Baldo prior intrat apertā.
Sed Baldus dum Cingar equo saltare fretabat,
Tamquam pillastrū firmat se in limina portę,
Hanc intrare quidem pro Baldo qsq; stopinat,
Namq; ibi tam scuram cępit replicare barussaz,
Quod de mazzatis in poco tempore fit mons.
Cingar copertas de maia supra cauallos (nem
Strauerat, ergo super Rocafortam pelle griso- Coperta, vestis equina.
Nil mittendo pedes in staffam concite saltat, Roccaforta grisonus
Accipiensq; vnum Lanzonem forte catatum,
Imbrazzat scutum stallamq; repentiter exit.
Protinus et Baldus duz possidet hostia Cingar,
Supra diabolicum saltauit spezza cadenam,
Tunc ambo strictis cum calcibus instar aquosi, Comparatio.
Turbinis in segetes quando Iouis ira fracassat,
Est vbi calca magis faciunt slanzzare cauallos.
Quales Griphones, Tigres, fuluiq; Leones,
Tales sunt isti repetantes quippe Caualli. (sant,
Qui modo cum calcis urtant, modo dentibus os
Frena biassantes oculorum lumina torquent, Ossant pro exossant
Seq; tumescenti rectos vt pectore drizzant,
Postea callantes feriunt cum calcibus ęquis,
Et volitare viros faciunt ad nubila mortos.
Nil fuit ad tales Corseros nempe Baiardus,
Quamuis diablos septem potaret adossum,
Nil Rondellus erat, Briafortis, nil Briadorus,
Nilq; Valētinus, Mambrini Alphana Morel-
Hos omnes isti superant forzaq; fugaq;. (lus,
Calcibus istorum non durant arma, viriq;,
Gaudet Baldus habens talem bellando Caual-
Quadruplicat forzas soldati forza caualli. (luz, Notandum.
Sed gens tanta quidē canto renouatur ab omni, Cāto, parte. hinc deriuat cantonus.
Quo plus ammazzant, plus illi crescere parent.
Iaz straccatus erat Cingar, iaz Baldus habebat
Quamuis non essent mortales quinq; feritas,
Cingar eum clamat, Baldus seguitare comēzat,

Et contrastantes semper gaiardius illis
Egrediuntur eam fracto squadrone Tauernam.
Tunc Vrbis versus portam speronat vterq;,
Atq; leui cursu parent dare vela caualli.
Sed populus currēdo dretū sbraiabat ab auras,
Piglia ladrones, dai, dai, ne andare finatis.
Dai dai, incitātis ē. Quando Leonardus venientes prospicit illos,
Atq; cauallorum stimulari calce fiancos,
Protinus erripiens brandum fendente tirato,
Ad portinarum testam de netto leuauit.
Tūc gēs quę facit hic guardā cōcurrit ad arma,
Circundatq; alto Iuuenem clamore galantum,
Et iam stoccatas centum susceperat ille.
Ergo suum stringens validum furiose cauallū,
Baltus, et balzamen est equi saltus. Sexaginta viros balzo superauit in vno.
Extra gianarinas, zanettas, extraq; piccas
Ille cauallus eum rapido balzzamine portat.
Ipsa Leonardi gens prestiter arma sguainat,
Quando videre suum dominū sic vndiq; septū.
Non stant vt faciunt poltroni cernere factum,
Protinus in calca stricti, groppoq; reducti,
Auxilium spreta dant caro morte patrono.
Hic quadraginta viri contra duo mille repugnāt,
Hic centum stoccos audis confringere targas,
Hic brazzos gambasq; vides, spallasq; taiari,
Hic variae voces morientum sidera tangunt,
Hic ve leonardus fert spadam sanguine rossaz,
Qui clamat sanctum Petrum, sanctāq; Mariā,
Qui gridat miserere deus sborrando fiatum,
Follatur, collidit ur. Qui stranacatus humo pedibus follatur equoꝝ,
Qui perdit natos qui vxorem, quiq; fradellos,
Qui fugit et prolat retro linquendo coradam,
Qui iacet absq; mān, qui saucius intra budellas,
Hic ferit, ille parat fugit hic, sequitille fugatuz.
Ast vbi cū Baldo cingar comitante ꝓpinquat,
Nec bene pręcipiti cursu arriuauerat illuc,

En procul apparẽs Zambellus valde minazzat,
State ribaldones, gridabat, state gaioffi,
Nunc ego sum iussu Prętoris boia creatus,
Hoc datur officium mihi vos casone picandi.
Sic ait, et rasco vult infilzare cauallos. Zambellus factus boia.
Baldus per collum, dum passat, corripit illum, Mirabar si habuisse spetum.
Ac super arzonem nil disconzatus aferrat,
Cui brancando pedes et collũ more polastri
Strangulat, et iaciens tanq̃ si galla fuisset, Galla, est fructus illi
Hunc facit immensi culmen superare palazzi. cis multum leuis.
Quo iactu multi stupuere, nec amplius illos Zambelli interitus
Persequitãt, immo pauidi calcanea voltant.
Gosa.
Occiderat iuuenis iam tota fameia Lonardi,
Iunxerat huc gentis nã maxima turba nouellę,
Quę quoq; formosum Leonardũ forte necasset,
Illuc ni Baldus spronasset spezza cadenam.
Qui cernẽs iuuenẽ trans agmina tãta seratum,
Erripit horrendũ tumido de pectore gridum, Mirabilis colpus
Perstringitq; Ensem tali sfronzante rouerso, Baldi.
Quod testas septem sine busto misit arenę.
Post hęc ad summã pallazzi stare fenestram
Vidit Prętorem brauosa voce gridantem,
Prehndite ladrones, quę vos indusia tardat?
Cur nõ tres solos comprehndere mille valetis?
Tanta codardia est in nostris ergo guereris?
Baldus ad offensaz reuocat sua pectora vecchiã,
Intrat pallazzũ trans centũ mille gianettas,
Ad scalęq; pedem saltat de spezza cadena.
Ceruellis sua spada colat, rubeoq; cruore, Appositio.
Sed quãuis habeat naturę munera forzam
Maiores odium dat vires attamen illi.
Prętorem penitus vult ammazzare gaioffum. Spezzi pro spezzati.
Ascendit scalam, cui trantur semper adossum Matones differunt a
Saxa, trabes, flagransq; cinis, spezziq; matones, quadrellis, lege vi-
Deniq; soprauenit, Prętor fugit, ipse gridorem truuium.

Ingentē laxat pariter, tiratq; rouersum,
At non colsit eum, sed spezzat grāde pilastrum,
Vnde ruinauit zoium pars multa solari,
Innumeriq; homines subter periere quadrellis.
Nil tamen interea desistit currere Baldus,
Prętorem incalzat, qui mischinellus vbiq;
It latitando petens veniā, sed Baldus orecchias
Stoppat sordinamq; sonat, vult prehndere viuū,
Parq; referreq; pari,
Prętor ducatos dare septem mille spopondit,
Vt sit contentus vitam concędere viuam.
Baldus sdegnatur, nec respondere valebat,
Quo magis ille rogat, crudus magis ipse deuētat
Si dare tunc venetum voluisset nempe tesorum
Non accepisset, quia non corrūpitur auro
Baldus, iustitię quo incagāt sępe tiranni.
De quodam cantone rapit finaliter illū, (verba
Non valet hic hominū gridor, arma, branosaq;
Per medias spadas portat se fortiter extra,
Semper habet, strictūq; tenet sub tegmine brazzi
Prętorē, qui clamat opē, qui gridat aiuttum.
Regreditur Baldus, mens crescit forza vigorq;,
Nec bene cessarat totam descendere scalam,
Quod tercentum homines dentegauere terenū.
Deniq; se accostat per forzam spezza cadenę,
Sbalzzat et in sella se reperit esse ficatum,
Antequam pedis intrauisset planta stafilum.

Comparatio.

Non aliter miseram vide portarier agnam
Ore lupi, quam mille canes, quā mille vilani
Scodere non possunt cū factis atq; parolis,
Sicut prętorem fert inter brachia Baldus,

Berta.

Cingar at interea spadam vibrare rafinat,
Iamq; fores aperit, pōs callat, aperta scapandi
Fit via, quod cernēs Baldus vocat añ Lonardū,

Prouerbium. Parq; referre pari, sententia diui hieronymi.

Notandum.

Dentegare terrenū melius quam oppetere.
stafilum posuit pro staffa.

Mox sperone fugam rapit, illico subsequit alter,
Et sic tres ipsi pariter carneria portant. portare carneria qd fit, inferius dicam.

Masfelina.

Non illos curant stracchi seguitare gazani,
Gaudent immo nimis tres euasisse diablos,
Sunt affannati, redeunt lãguendo, pregantes
Vt de destreris valeant sibi rumpere collum,
Nãq; fadigarum tantarum causa fuere.
Qui truncatus erat brazzum, gambãq; pedemq;
Quisq; valorosi Baldi gustauerat ensem.

Pedrala.

Baldus mantoum sgombrat fugiendo terenum,
Donec campagnam Veronę straccus arivat.
Hic affannatos dismontauere cauallos,
Inde potestatem nulla mercede ligantes
Totum vimineis tambusauere flagellis,
Moxq; baricocolos, membrũq; virile secarunt,
Ipsemet ingordo quos mandat gutture zosum.
Post hęc instar equi sneruarunt, forfice nares,
Truncaruntaures, oculos dentesq; cauarunt.
Hunc sic fornitum retro liquere bonhomum,
Qui factus tandem moschonis esca bouinis, Ironice bonhomũ,
Tradidit infęlix animã similãdus in quo
Hęrodi, viuẽdo fuit qui vermibus esca,
Nouimus hunc merito poltrona morte necatũ,
Cuius vita fuit fraus, broda, libido, gaioffi.

Conclusio.

Sed quoniam straccor Baldi cantare ꝓdezzas,
Vos quoq; iã decimũ phãtasma relinqte musę.

Explicit phantasię
decima Mac.

VERONA
LEONARDVS
CINGAR
BA
GAIOFVS

MAGISTRI ACQVARII
Argumentum in phantasię vndecimam Macaronicen.

Colligat altus amor Baldũ, simul atq; lonardũ,
Cingar et ad Chiozę littora sguazzat Equos.
Imbarcàntur ibi, mare namq; videre ꝑ optant,
Menat et illuc oues turba tesina suas.
Cingar castronem pegoraro comprat ab vno,
Quem getat in pelagum, queq; ouis hũc seqꝫ.
Omnis anegatur pegorarum squadra, Tesini
Dum brauare volunt, Baldus amazzat eos.
Nauta procellosum fieri mare sentit, et ante
Contra fortunam se parat ire trucem.

MERLINI COCAII POETę Mantuani phantasię Macaronice Vndecima.

Tempus erat quando sol Tauri cornua scaldat.
Impregnata nouos emittunt arua fiores. — Descriptio primi veris.
Frondificant boschi, salices viridare comẽzzãt,
Prouocat et somnũ cantu rosignolus in vmbris, — Rosignolus ,i,et philomena.
Vndiculis tremulis fontanę prata bagnascũt,
Quãdo simul Balduscingar bellusq; lonardus, — Lonardus, et leonardus per cotonosiam.
In quendã roseis completũ floribus agrum
Non procul a chioza desmontauere cauallos.
Hic Pinus celsam porgebat in ęthera cimam,
Quę ꝓhibet ramis penetrare brusamina phębi, — Brusamina, calorem excessiuũ, columella: pontte frescadas, ne sol brusamine lędat.
Ac pulchrã spissis cũ frondibus explicat vmbrã,
Sub qua proiectis armis dant membra quieti,
Atq; reasummũt in lasso corpore forzam.
Hic tacitũ Baldo promit Leonardus amorem,
Vnde sodalitiũ nunquã smembrabile natũ est,
Namq; ragionantes simul ingroppãtur amici. — Notandum. ☞
Baldus dimandat qua sit de prole creatus,

CINGAR

Cui Leonardus, ego verum mi Balde fatebor,
De pompeianis Romę sum gentibus ortus
Me tua diuersum conduxit fama per orbem,
Per freta, per montes, per valles, perq; pianum,
Tandē post longos errores sortis aiutto,
Talē te reperi, qualem presensimus olim,
Silicet eximium sensu, guerrisq; probatum,
Maturum placidum mitem laudesq; p omnes.
Dicendum, quem vir non tantum debet amare,
Sed fera, vel saxum, vel guardia cerberus orci. Cerberus appositio guardia orci.
Baldus ait, stupeo cum sis generosus, et alto
Scemate progenitus, gracilis rudis atq; uilani
Queris amicitiā, non hec dilecte Lonarde,
Non hęc inquā homini bene stant pconia basso.

Comina.

Talia dum simul humano sermone loquuntur,
Cingar equos leuiat sellis, ponitq; cauezzas,
Quos voltare super strāmū stallareq; fecit.
Hinc mare nō pcul est, ad qd sguazzare cauallos
Cingar abit, secū bellā cantando rosinam. Rosinam cantilenam rusticanam
Adueniens pelagi quo pulsant littora fluctus, Mēsura nauium
En videt immensam nauē Zenouesibus aptam, istę sunt buttę.
Quę tenet in largis buttas sex mille cauernis.
Hęc in Turchiam multas onerata facendas
Ferre parat, quoniā prosper tenet ęquora vētus.
Immediate uocat Cingar, cignatq; parono,
Cui parlans multā spondet pagare monetam,
Si compagneros vult tres, totidemq; cauallos Compagneros spagnolice.
Ducere Turchiam versus, patriamq; mororum. Compagnos lombardice,
Est res diffilis, responderat ille, dauerum, Lanz todeschitę
Namq; modo venient pegorari trenta tesini,
Qui nauem debent pegoris caricare tesinis.
Cingar ait, qd ad hoc age quęso care patrone,
Tres sumus, exiguū spatiū gens pauca rechiedit.
Annuit ille, tamen faciat frezzose pregabat.
Sic faciam cui Cingar ait, vertitq; cauallum,

Mox ad cõnexos in amore cucurrit amicos.
Narrat eis factum, lęto qui corde leuati
Disposuere maris terręq; videre paesos,
Cernere namq; nouas cosas iuuat ire per orbē.
Et versus pelagum cęperunt flectere brenas.
Tandem cõueniũt vbi maxima barca moratur,
Quę nõ barca qdē, magis vrbs parebat in vndis.

Brena et bria sũt rena cauallorũ, poetę abutuntur habenis.

Parenthesis de Bergamaschis.

Hic mercadantes propriã introducere robbam
Valde fadigabãt, cernebas mille fachinos
Per sex marchettos humeris imponere sommas.
Vt Cato noster ait, nemo sine crimine viuit,
Si Bergamaschi damnãtur crimine quo quo,
Crimen auaritię specialiter imputat illos.
Non Bergamascos habitantes dico per vrbem,
Sed quos passutos castagnis, atq; gosatos,
Vel macco saturos mandat mõtagna deorsum.
In spallam portant saccum, sogãq; recinctam,
Et cantant vacui coram latrone viantes,
Sunt homines bassi, largiq; in tergora, pingues,
Et dicunt alias gentes non esse dolatas
Perfecto ligno, nec habent sua congrua mẽbra,
Nãq; goso mancant, nascunt et absq; ganozzo.
Vnde superbescũt, quod eos natura creauit
Dissimiles aliis forma, belloq; decore.
Semper habẽt pectus stomacũq; pilamine foltũ,
Nec gestant pezzam scarlatti desuper illum,
Strutio namq; minus posset smaltire piombũ,
Quã possent ferrũ grassi padire fachini.
Ad pastum mangiant formaggi qnq; librettas,
Formaggio quoniã solidãt mãgiamine schenã.
Caseus ingrossat ceruellum, non tamen isti
Sunt grossi cerebro propriã contando rasonẽ.
Bergomeę genti gens Florentinica cędat,
Plus Bergamasco fert vermocanus in ore,
Quam centũ chiachiare quas, o, Florentia dicis.

Maccus, est pulmentũ ex semola et botiro, contra hydropim, teste Hipocrate.

Gosus latine, ganozzus grece, et est quedam inflatio carnis neruosę circa collũ, nunquam in pedibus accidunt.

Formaggiũ Bergamasche.

Nō vrbs, nō castrū, quod nō sit plena fachinis,
Arte fachinandi nil se gens altra fatigat,
Sunt Bergamasca solum de prole fachini.
Fęlices etenim, quoniam versantur vbiq;,
Nobiliūq; domos habitāt, retronātq; frequēter
Venturā magnā Domino Dominęq; placētes.

Gosa.

Hanc igitur nauem tendunt onerare fachini,
Supra quā saltant Baldus Cingarq; lonardus,
Atq; gubernarunt quodam cantone cauallos.

Togna.

Interea veniunt cifilantes sępe Tesini,
Qui tria de pegoris ducebant agmina secū, (nat
Quodq; agmē pegoras forsan duo mille gouer-
Prima per orrecchias sursum nolendo tiratur,
Hanc seguitant alię quam prestiter absq; labore, Pegorarū instinctus.
Nam pegoris natura dedit seguitare priorem.
Sed quando Baldum sociosq; tesinica turba
Vidit equis nauem impedisse, qd inqt alogias
Soldatos istos pegorarum septa cupantes?
Quidue canallazzos istos te sumere fecit? Cupantes, rustice pro occupantes.
Non audis patrone ratis? quin eiicis illos?
Eiice soldatos, inimicos eiice nostros,
Nam contadinus cum milite viuere nescit, Soldati et rustici nunquā conueniunt.
Atq; sofriremus mutuas mangiare budellas.
Sed bastonatas quas assagiamus ab illis Assagiamus tam vinum quam bastonatas.
Reddere voia venit, detur ergo licentia vandi.
Nauita non audit, conuitia plurima dicunt,
Tollere non alios in barcam namq; spopondit.
Sed Barcarolos quis non trouat esse bosardos? Notandum.

Berta.

Baldus vt audiuit brauamina, scorciat ensem,
Nam sibi displicuit villanos esse superbos.
Cingar eum tenuit dicens, mihi deprecor istam
Desine vindictā, nunc nunc miranda videbis,
Est villanorum toleranda superbia nunquam, Notandum.

Altri ridebunt, altri sed forte piangent.
Baldus ei paret, sfodroq; recondidit ensem.

Maselina.

Interea ventus cępit sofiare galantus,
Stat Mare q̃cchiatū lenibus tremolātibus vndis.
Discostan: granidam curuo de littore nauem,
Paulatim quę semare dilun tanat in altum.
Vela resoluūtur, zephiroq; tumentia plentur, (Plentur pro implentur.)
Deq; maris golfo iam littora nulla videntur.
Deniq; cantantes longum rapuere viagium.

Astutia Cingaris.

Fraudifer ergo loquit pastorem Cingar ad vnū,
Vis compagne mihi castronem vēdere grassuz?
Sum cōtentus ego, vendam, pegorarius inquit)
Da mihi qnq; tronos si uis, aut q̃ttuor ad plus, (Ad plus, ad manum.)
Absq; sothiezza mercati Cingar eidem
Sborsauit numos tolto castrone dolosos,
Sub terra quoniam falsos impresserat illos.
Hic Mercadantes optant rei cernere finem,
Expectat Baldus fraudem, ridetq; lonardus,
Nā bene squadrabat quod erat malus ille ghisel- (Ghisellus, fraudolentus, et barrus,)
Cingar p̄ binas castronē brācat orecchias, (lus.
Quod butat ī mediū cernētibus aequora cūctis.
Illico (nā mox est ouium segnitare priorē)
Omnis grex seq̄tur, precepsq; nodare caminat,
Postq; caporalem certatim mandra ruinat,
Immo gaudenti cantabant carmine bebe.
Non fuit una q̄dem quę nō scampasset ī undas,
Totum lanigeris impletur piscibus Æquor.
Se sforzant illas cifilando tenere tesini (Cifilare melius quam sibilare, vel subiare.)
Ast ad bellasium possunt cifilare gazani.
Iam totę pascunt aliud quam gramen et herbā,

Discomparatio.

Tempore diluuii super alta cacumina pisces
Errabant nemorum, discurrebantq; p̄ vlmos,
Sed modo lanosum bestiamen pascolat vndas,

Et lanam bagnasse suam iam dicere possunt. — Prouerbium barilcocole.

Fictio poetica.

Neptunus magnum possedit alhora botinum,
Qui maraniabat pegoras descendere tantas,
Cũ quibus et nimphis, ꝓpriisq; baronibus vnã
Egregiam Cenam, nec non duo prandia fecit.
Omnia mangiarunt, adeo quod Gatta dolebat,
Namq; polita nimis sub mensis ossa cadebãt.

Comina.

De risu Baldus schioppat, creppatq; lonardus,
Ac mercatores omnes strepitose cachinnant.
Cingar nil ridet, sed velle iutare videtur, — Iutare, pro aitare.
Atq; trabuccanti pecudi succurrere fingit,
Sz magis ĩ fluctus buttat, buttãs quoq; clamitat, — Clamitat o o, velut si quis nolendo dat aliquam Zuccadam, protinus, o, o, Pronunciat succincte.
Ad partesanas chiappuz dat presto tesini, (o, o.
Prouidus at Cingar Zanettam corripit vnam,
Inde vocat Baldum, monstrat Zuffumq; tesinis.
Quid, loqtur, vultis mecum brauare Vilani?
Quo vestram causam deffendere iure potestis?
Est nunquid talis vestris usanza paesis?
Nonne meã possum, sicut uolo, spendere robbã?
Castronus meus ẽ, modo quẽ mea tasca paganit,
Deq; meis rebus facio quod uoia comandat
Hi gentilhombres ibi quos astare videtis,
Iusto iure suum possunt narrare parerum, — Gentilhombres spagnolice.
Si mihi tortus erit vestrum sperate doneriũ.
Si uobis, iubeo, ruginentas ponite dagas.
Nos altramentum quid sit soldaica proles — Dagas genus spade quam pegorari portare solent.
Vobis monstrandũ est factis et absq; parolis,
Est sacrificium sanctum ammazzare vilanos, — Notandum. ☞
Stat male gentili sub corde superbia certe,
pessima sed res est vos rozzos esse superbos.
Nec toto in mundo reperitur abusio maior,
Quam si vilana quisquam de stirpe superbit.
Has villanias non sofriuere tesini,
Cingaris ad panzam trat quidam cõcite dardũ,

Quem similis daino cingar saltando schiuauit.
Illico surrexit Baldus, cignatq; Lonardo,
Amboq; brazzatis scutis, brandisq; cauatis
Impetuose rudes assaltauere bricones.

Carmen scrabrosum.

Qui male pensantes aliquos hos esse gazanos,
Cum partesanis rubeis brauezare comenzant.

Rubeis vel sanguine ranarum, vel rubeis pro rugine tis.

Sed Baldus subito miseros de pane cattauit,
Figere sdegnatur cũ taio vulnera brandi,
Sanguine vult spadã nec spegazzare vilano.

De pane cauare, est prouerbium vsitatum pro erripere uitam alicui.

Sed piantonadas illis tantummodo tirat,
Quę nimis horrendę testas et brachia spiccant.
Postq; suas pegoras vadunt finaliter omnes.

Fictio poetica.

Finierat Baldus nec dum ammazzare tesinos,
Aeolus anstrorum magnus Rex atq; magister,
Sceptra pians vastam montagnę scãdidit alpem
Hic girans oculos spatiosa per ęquora circum,
Nullam prospexit nauẽ nullamq; galeam,
Ergo suos recreare notos sibi voia venuit.

venuit naturaliter, sed venit sum sopaticiter.

Descriptio ventorum.

Cõcauus hic mõs est q culmine toccat olympũ,
Fundamenta tenens maris inficcata sub vndis.
Grossibus est asper de saxis atq; pedrazzis,
Non illic frondent siluę, non herba uirescit,
Mõtis et ad cimmã stat porta chiauata freqnter,
Quę ferri tota est, Vulcani facta boteghis,
Claudit et horrendũ scabris sub cantibus antrũ,
In quo sunt Venti sub portis mille chiauati,
Atq; cadhenati vario bossamine strident,
Attenti semper si porta recluditur illis.
Mille annos vna hora sibi est saltare deforas,
Atq; procelloso pelagum vexare trauaio.

canis bracchus, et canis leprerus q sunt optime deui sit uurpilius.

Comparatio.

Qualis cazzator bracchos, volucresq; lepreros,
In presone tenet, mangiandi datq; nientum,
Plus bene quo valeant morsu boccare famato

Saluadicinas, leuiusq; netare caminum,
Sic et in obscuro ventos rex Aeolus antro
Chiauat, vt optantes groppis exire solutis,
Atq; videre diem, crudelius ęquora versent.
O miser illa Ratis, sed plus miser ille nochierus
Quem improuisa rapit uentorũ squadra boãtũ,
Vel quem cũ sociis ferus ille Siroccus acoiat. Acolat, corripit.
O, quãtum prestat sit praticus ille paronus,
Qui pugnat tantã ventorum contra louagnam.

Pedrala.

Aeolus ergo videns mare nauibus esse no dotũ,
(Nõdum quę guidat Baldũ arriuauerat illuc)
Presto cadhenazzos tirat extra foramina grossos,
Ferratasq; aperit valuas, intratq; dedrentum.
Qua propter venti rident, fistamq; comẽzzant,
Vixq; tenent illos ferracea vincla frementes.
Increpat illorum smaniã, multũq; minazzat
Aeolus, et sceptro repetantes sępe flagellat.
Qui vellent extra ruptis borrire cadhenis,
Et neptuniacam cito stranaiare quietem. Smaniam insaniã et furorem.
Est ibi Sirroccus vento crudelior omni,
Est ibi Garbinus, Grecus, Leuanticus, Ofter,
Est Tramũtanę Bastardus Borra fiolus,
Est Viscinellus, Libecchius, deinde Maestrus. Borra filius bastardus tramontanę.

De libecchio.

Libecchius spumã rabioso fundit ab ore.
Fodratosq; oculos portat de carne salata.
Nunquam suflaret nisi centum mille diablos Prouerbium, quum quis oculos rubeos habet propter iram.
Afferret secum, quibus astra fretumq; volutet.
Ex Aphrica genuit Garbinũ coniuge natum,
Libecchios pater est, Garbinus filius, vxor
Aphrica, qua propter libecchius grece vocatur
Aphricus, et lugurũ tãtũmodo praticat ęquor. Libecchius grece Aphricus.
Et sdegnatur aquas veneti sofiare marelli,
Ad quẽ Garbinum mittit solũmodo natum, Marellus paruũ mare.

De Garbino.

Garbinus quando pelagum fantasticus vrtat,
Si non contrastum sociorum sentit habere,
Semper maturo spaciatur in ęquora passu.
Sors sua cum Greco data fit giostrare leuanto,
Fert hędi barbam de stizza et sanguine plenā,
Deq; suo rabido fluit ore cagnacea baua.

De Tramuntana.

Dicimus uentum et ventissam, sicut abbatē et abbatissam, papam et papissam. Abusu, adulterio,

Tramuntana colit gelidos ventissa paesos,
Quę borram genuit pregnans aquilonis abusu.
Hanc vocitant boream de nati nomine Greci.
Ipsa gelans nimium cogit portare pelizzas,
Perquam castronis pegoris quoq; Lana tosatur,
Vt nos pelle sua possimus vadere freddum.
Tota bianchezat gelidis sua testa pruinis,
Deq; suis pendent horrentia stiria trezzis.
Ipsa diabolicum generauit pessime Borram.

De Borra.

Quid nam scribendum de te fantastice borra?
Quando repugnaris vel contrastaris ab ostro,
O miseram Barcam quę tunc in gurgite vogat.
Non durant remi, non arbor, vela, Timonus,
Omnia sfracassas, rumpis, spezzasq; rapisq;.
Te barcaroli formidant, aequora solus
Conturbas, agitasq; undas ad nubila ruptas.
Fert appena tuam spagnola galea ruinam,
Quam veluti ballaz sbalzzare per ęquora cogis,
Nec brauare velit Nauis zenoessa, quod ampla,
Quod maior reliquis, qđ vbique garbasa tēdat,
Quādo borra furis curas hanc qppe negottam.

De Ostro.

Contrastum borrę morbatus dicitur oster,
Quē Greci clamāt austrū, nothus est pater ipsi,
De quo nunc dicam Sirrocchi nomen habēte.
Oster habet secum mala quāta catantur in orbe,
Anteq; quaz suflat, stigias se portat ad vmbras,
Cerbereasq; prius se mescolat intra ganassas,

Atq; venenatis sua fędat pectora bauis,
Inde tenebrosa reuolutus nube Baratri,
Tres serpentinas trangiottit in ore sorellas,
Nec tantum pelago, sed Romę dat mala pascaȝ. Oster nocens romę.
Maxime quando tuas o Roma supba latrinas
Perflat, et intenerat cagatores mille per vrbem.
Pallescunt homines, scuro tingũtur auerno,
Incurrunt nullo tutos medicamine morbos,
His equidem tantum nocuit pestem fluus oster,
Morbida vaccarũ quod facta ẽ mãdria Roma,
Quę Tiberim siccant, Vrbẽq; putredine turpãt.
Illic cancrescunt gentes, Francęq; Barones
Deuentant, plus Roma parit quaȝ frãcia gallos.

De Sirroccho.

Sirrocchus pater est Austri, queȝ diximus ostrũ.
Qui contra placidum certat spirãdo maestrum.
Quiq; gignit quasdas ballottas, siue granellos,
Quę componuntur per nubes, grando vocatę.
Istec tempestas non cascat tempore freddi, De grandine philosophicus passus.
Sed tantum quando Terram nimis urit apollo.
Humida materies cum calda iungitur, atq;
Ingarboiatur, donec solidatio quędã Ingarboiatur, valde miscetur.
Concipitur simul in duris voltata balottis.
Poltronos facit hęc se desperare vilanos,
Quas vno fruges acqstat sudor in anno,
Tempestas vna raptim desertat in hora
Vignas fracassat teneras, mollesq; racemos,
Frangit aristarum spicas, rũpitq; canellos,
Audis gaioffos tali pro sorte vilanos
Blasphemare deum, cęloq; ostendere ficas. Fica tribus digitis ꝑ contemptu antiqui fingebant. vide plutarcum.
Sirrocchi mos est boffare culamine tantum,
O quales mollat ꝑ nubila qppe coreȝas,
Quę nos pensamus sint magna tonitrua cęli, Opinio merlini de tonitruis.
Credite dauerum non esse tonitrua cęli,
Ast appũtando pettos sirrocchus alentat. Pettus est uentosit tundior coreȝa . ti flatur Auerois.
Spongosas alas portat, granidasq; pioȝa,

Hoc venetas spirãte vides plorate muraias,
Descazzare potest humorem sola nociuum
Maluasia tamen nihil est adaquãda bibenti,
notandum. Est quoniam facinus dulcem ingulare falernũ.

De Maestro.

At pius incedit matura fronte Maestrus,
Restaurat persos Nautas, spezzata reformat.
Atq; fauorezzat grato spiramine poppę.
Hoc afflante cadunt tristes de pectore curę,
Ammissi redeunt animi fugiũtq; timores,
Confortat, releuat, succurrit, reddit alegros.
Quez zefirũ gẽs greca vocat, quo florida prata,
Quo veniũt siluę viridę, quo tempus amęnũ est,
Si uult sirroccũ quandoq; domare supbum
Fauonium mandat bizarum, fronte minacem,
osellus iouis est aquila. Est germanus ei, magno contrarius euro,
Ipse manus habet atq; pedes Iouis instar oselli,
Gens, quando sofiat, caueat male pratica ponti,
Namq; suis spesis quę sit sua forza, pbabit.

De Leuanto.

Eurus qui et leuantus. Surgit ab aurora suus hostis, dicitur eurus,
Quem melius clamat vulgaris lingua leuantuz.
Mitigat ardentes cum transit Apollo fasellas,
Turbatum sociis tranqllat sępe profundum,
Tunc nauaroles multum sua flamina laudant,
Seu feriat puppim, seu Barcam guidet ad orzaz.
Forte tamen ventis si contraflatur ab altris,
In coleram saltat, pelagumq; sosopra reuoltat.

De Viscinello.

Est quoq; venticulus qdam, paruusq; nothinus.
Quem Viscinellum Nautę dixere vetusti.
Ingiter is quando pelagum fortuna rebalzat,
orza, est corda, quã uentus ad propositum tiratur. Se ficat in fluctus, et circum circa regirat,
Qua pter gignitur vortex, vel moia vocatur.

Pedrala.

At si ventorum tot nomina scribere vellem,

Lectori facerem pro longis tędia verbis.
Ergo schadenatis illis rex Aeolus vno
Se cantone tirat ne forte volaret et ipse,
Nāq; suū dominū p nubila forte tulissent.

Signa Tempestatis.

Nox obscuras suas passim diffuderat vmbras.
Astraq; paulatim fumentabantur ab vno
Nimbiculo, faciunt aliquando vela foiadas.
Vidit et ascortus iam plurima signa paronus,
Ex qbus agnouit quod magna ꝓcella minazzat.
Me miserū clamat quā nūc scaldabat Apollo,
Atq; sub obscuros nimbones lumina tinxit.
Pallida nūc luna est, nūc ignea tota videtur,
Cernite Delphinos qui saltant desuper vndas,
Audiuere maris sub fundamenta moueri.
Curaui nihil in portu quum tute morabar,
Cernere stridentes gauinellos ire per vndas,
Scandebatq; altum girans Aeronus olympum.

Prouerbium scaramellę, quando incertus et instabilis ventus gonfiat velum.

Tinxit pro extinxit.

Gauinelli sunt aues quę piscibus vescũtur.

Togna.

Sic ait, et subito se contrastare parecchiat,
Quid facit? appochū sua vela magister abassat,
Denudat brazzos plantans se retro timoni,
Plurima sollicitis famulis gridando comādat,
Cui parent omnes facientes mille facendas,
Hic mollat cordā, tirat ipse, reuinculat alter,
Et centum raucas audis cantare cirellas,
Et centum voces hominū faciuntq; iubentq;.

Gosa.

Nobilis in quodā stabat cantone Lonardus,
Vt Baldo ludens cū datibus ad tauolerum.
Nil ponūt animum tempestatē esse propinquā,
Illorum mentem plexam sbarainus habebat.
Ast alia cingar solettus parte iacebat,
Ac dormentatus ronfabat more bouino.
Quisq; facit qcquā propter deffendere nauem,
Sed tantū cingar sornacchiat fronte supina,

Dates, alee. Tauolerum Taxillum.

Sbarainus genus ę di.

Cui non spingardę potuissent rūpere somnum,
Morpheus ipsius totos summerserat artus.
Hunc scorrozzatus qdā schianonus adocchiat,
Cingaris et magno percussit calce culamen,
Sic, ait, attendis latro succurrere Naui?
Cingar apena leuās oculos ferus in pede saltat,
Schianonemq; illum vibrato concite pugno,
In medium pelagi fecit tom mare de factum,
Qui stramortitus nodandi perdidit artem,
Ac repletus aqua descendit ad Æquoris imum.
Quo facto reliqui schianones illico surgunt,
Namq; super Naues gens talis plena pedocchis
Stare solet, currunt veluti rabiosa canaia,
Et per trauersum brancato Cingare buttant
Illum salsigeras in vndas vt moreretur.
Sed per venturam spoliauerat arma pradessum,
Incipit ęquoream brazzos menare per undam,
Tam bene, quod cunctis nodādo rana videtur.

Pradessum et peradessum, latine dicitur nuper.

Berta,
Interea sensit Baldus quod Cingar in undis
Postulat altorium, Terrę Tauoleria buttat,
Atq; videre qd est currit sociante Lonardo.
Proh dolor, vt reperit quod carus cīgar anegat,
Per quem presonem nuper scampauerat atrā,
Et quod schianones buttantes saxa trauellos,
Nolunt quod manibus naui se Cingar atacchet.
Quali sit captus poteris pensare dolore.
Infuriatus enim patefactum sguaginat ensem,
Ad primum tractum sex misit in ęquora testas.
Propter quam bottā spallas gens porcida voltat,
Nec tentare volunt baldenssis vulnera spadę.
Illos in seguitat per nauim Baldus vbiq;,
Ad Mare se potius donant quā cernere Baldū,
Quos repetare vidēs rubefacta p ęquora cingar,
Non cessat nodans illos seguitare per vndas,
Quos manibus prehndēs ī collū stricte negabat.

Miserat et plures Leonardus in ęquora mortus,
Qui porgens hastam clamabat, Cingar adesso,
Teqꝫ huic hastę brancans exibis ab vnda.
Tũc Cingar nãdo remeat, se chiappat ad hastã,
Quẽ leonardus aquas piliãs tirat extra marinas.
Patronus barchę laxauerat ante Timonem,
Vt precibus posset Baldi lenire furorem,
Ipsius ante pedes tremulo se corde stravaccat,
Atqꝫ petit veniã, qꝫ sęua procella minazzat,
Et dubitat quod gens, robbę, nauisqꝫ peribit.
Quo sermone pius cessauit currere Baldus,
Incusatqꝫ suos mortem meruisse fameios.
Tunc forbet spadam rubro pro sanguine rubrã,
Inqꝫ locum posuit, comitemqꝫ iutare cucurrit,
Quem reperit pagnos sub lunę lucę fugantem,
Et leonardus eum multo sbeffamine soiat.

Conclusio.

Sed qꝫ murmur adest ponti, rabiesqꝫ sirocchi,
Palida Togna fugit, sine qua nil dicere possum.

Figura galantarię, soiat, truffat.

Explicit vndecima maca-
ronicę phantasię.

MAGISTRI AQVARII AR
gumentum in phantasię Macaro
nicen duodecimam.

Maxima ventorum contrastamenta fremiscũt,
Tempestas pelagi multa rouersat aquas.
Neptunus sua q casamenta reuoluere ventos
Senserat, iratus cędere fecit eos,
Quos in vulcani trapolatos rete latentis,
Bastonare facit Iuppiter ante deos.
Aeolus imperium ventorum perdit, et istud
Possidet ambitio sola volente deo.
Baldi nauis adit scopulum, quo fada fedrigo
Gonzagę manto ricca sepulchra locat.

MERLINI COCAII POEtę Mantuani phantasię Macaronice Duodecima.

ECce repentino mea versu Togna comenzat,
Namq; repentinus ventorum stolus arivat.
Borra prior, contraq; furit pestemstuus oster.
En Libecchius adest, siluas, casaméta, strauaccat,
Spoluerizando volat, stipulas ad sidera portat,
Solus et in Zennę placidũ quatit ęquora portu.
Sed rebruscatur valido sofiamine Greghi,
Tergore qui montes sburlando vadit aquarũ.
Non habet oppositũ Sirroccus alhora Maestrũ,
Contra Fauoniũ stringas culamine mollat,
Pro qbus astra tonãt, tremit orbis, nutat olympus.
Pestifer oster aquas ĩplet Cęlũq; tenebris,
Iam mare turbatũ montagnas concipit altas,
Castronesq; freti pascuntur vbiq; bianchi.
Iam gridor ętherias hominũ quatiebat abissos,
Sentiturq; ingens cordarũ stridor, et omnis
Pontus habet pauidos vultus, mortisq; colores.
Nõ plus bianca diem sparpagnat luna ꝑ orbem,
Nubila tetra volant ventis agitata nefandis,
Fulgure flammigero tantũ lampezat olympus,
Post quem fulgorem pettos Sirroccus alentat,
Inde procellosas agitat sborratq; piogias.
Vererat, hinc vomitat cõcretas flamine ballas,
Vela forata micãt crebris lacerata balottis.
Tramũtana suos crines, gelidosq; capillos
Explicat, et stabulis septem discessa bonorum,
Occultat stellam pro qua Calamita regirat.
Schiauones nequeũt deponere vela tremãtes,
Maxima ventorũ qa vis, pluuięq; repugnant.
Nunc ferus oster hʒ palmã, nũc Borra supchiat,
Irrugit pelagus, tangit quoq; fluctibus astra,

Zennã pro Zenua. Zenouesi dicunt.
Grecus et greghus.

Horrendā mortem Nautis ea cūcta minazzāt,
Qui sine speranza voces ad nubila mittunt,
Atq; simul feriunt laceris, heu, pectora pugnis.

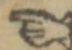
Clio.

Stant mercatores taciti, mortemq; pauescunt,
Prēteritos coguntur enim deflere labores,
Heu cui diuitias, aiunt, cumulauimus istas?
Heu qbus in rebus nostros neglexímus annos?
Duximus hanc frustra per tanta pericula vitā,
Mercibus his nostris multo aspirauimus auro,
Mercibus his nostris ita nūc demergimur vndis
Heu cur nō potius Monachi vel norma seueri,
Vel mage Eremitē placuit sacra cellula nobis
Quam rabiosa fames auri? quā sensus habendi.

Oratio.

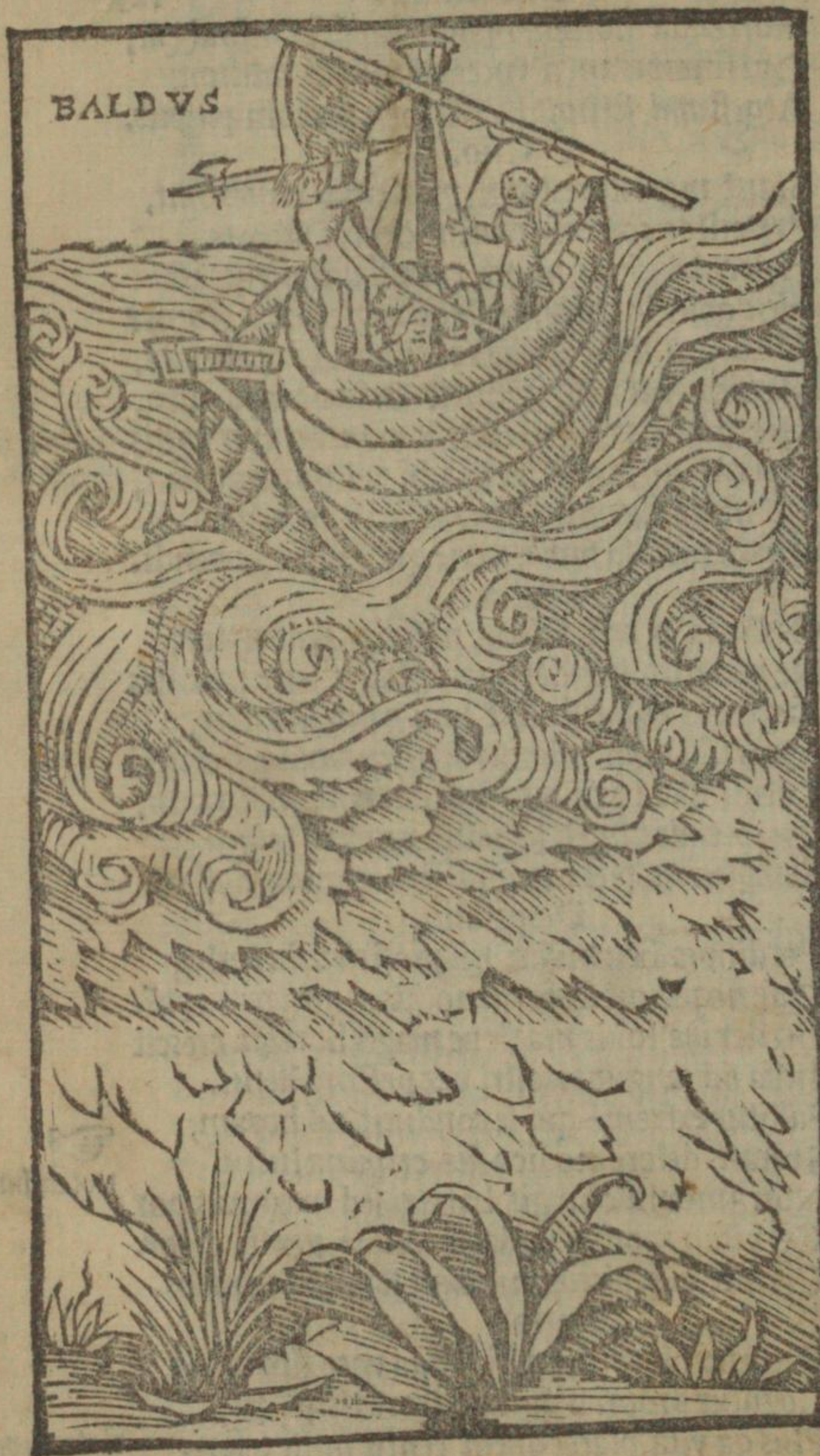
O Deus, o cēli factor, nostriq; redemptor,
Ne memora fraudes quas egimus, ecce precātes
Lugemus cōmissa, fuit non ēqua, fatemur,
Mens tibi nostra sumus fragiles, lapsuq; frequēti
Decidimus, tetrū quo sepe meruimus Orcum,
Tu speciale tamen saluātis nomen Iesu
Semp habes, pietasq; pmit tua crimina nostra:

Desperatio.

Perdimus heu miseri nil proficientia verba,
Quē nequeunt dispersa nothis contingere cēlū.
Iugiter ira Iouis magis ac magis horrida crescit
Iusta sui tangunt nostri nec pectora fletus.
Fallitur extremā qui se conducit ad horam,
Sperans deleri modico sua crimina luctu.

Non amor hūc tangit, baratri sed maximus hor Notandum.
Cernite q montes vndarū nubila vexāt, (ror.
Cernite quē piceos inuoluūt flamina nimbos.

Berta.

Dum sic plorantes miseranda voce stopinant,
Cogūtur proprias de naui trare richezzas,
Plus qa vita placet quem centū mille tesori. Notandum.

BALDVS

Vigor Baldi.

Nullā Baldus habet tantum sub pectore tēmā. — Tēmam timorem.
Currit ad hortandum nautam formidine pgnū
Cui dat suffragiū, torquet, pressatq; timonem,
Sollicitat famulos barchę, facit hic, iubet illic,
Hunc ve tirat cordas, nūc mollat, praticus extat
Nochierus, quē non facit ars, sed nimpha bisor
Iugiter in trepida solatur voce timētes. (mis, — Fortuna.
Ob nimiā cęlum pluuiam sfondrare videtur,
Nil tamen in testa seu brettam sine capellum
Baldus habet, dicens illam montare nientum, — Mira Baldi humanitas.
Dūmodo scampentur reliqui, vult ipse negari,
Ponite clamabat patronus, ponite velum
Nam pluuia caricata nimis, scarpabitur arbor, — Scarpabitur, frāgetur.
Ast intrincatas nequeunt dissoluere cordas,
Immo cadens forza ventorum qsq; trabuccat.
Prestus alebardam solerter Baldus achiappat, — Alebarda est genus teli quā plinius pistorolam vocat.
Cordazzasq; nouē tractu mozzauit in vno,
Velaq; scarpatis cascarunt prona cirellis.
Cingar solettus cantone iacebat in vno,
Qui metuendo mori cagarolam tristis habebat. — Cordazza per accresimentū cordicula per diminutionem.
Gallitię vouit sanctum uistare Iacobum,
Cui faciet binas p pretum dicere missas.
Vult quoq; loreti sanctam uistare Mariam, — Vistare pro visitare.
Candelasq; duas vult illi ferre biancas.
Omnibus, o, quales sanctis facit iste pregheras, — Loreti dixit macaronice.
Seq; met incusat plures robasse botegas.
Sgardinasse domos, et sgallinas se polaros.
At si de tantis scampabit forte periclis — Sgallinarę, gallinis priuare, sic columella, & eminentia fiant pollaria ne vulpe sgallinentur,
Omnia restituet, pouerosaut induet omnes,
Mox eremo sanctam menabit deniq; vitam.
Penitet vt lingua factuq; fuisse molestus
Religiosorum normis, uariisq; statutis,
Et quod peius erat fratres spoliasse, vel aras. — Eremus macaronice breuiat mediam, latinę producat.

Comina.

Talia dum Cingar trepido sub pectore voltat,

En rupte sublimis aque montagna ruinat
Que totam superando ratē denetto trauarcat,
Et mercadantes connoluit in Aequora plures.
Baldus firma stetit velnti vecchissima quercus,
Cingar se manibus lignū attaccauit ad vnum,
Se tunc spazzatū pensauerat esse debottum.
Iam tundus mediū noctis voltauerat orbis
Seuit acerba magis rapidas fortuna per vndas,
Perdiderat scrimmā tremulētus nauta timonis,
Vlterius nescit qua drizzet parte caminum,
Ad quas ducatur bandas, ad quos ve paesos.
Continuo grādis ventorū forza repugnat,
Nunc sbalzzata Ratis sūmū toccabat olympū,
Nūc subit infernā vnda sbadacchiāte paludem.

Fictio poetica.

Stabat Neptunus solio tumefactus in alto,
Qui viridi crines squamatus cinxerat alga.
Huic maris in fundo stāt vrbes, castra, palazzi,
Atq; suis diuis ibi chors bandita tenetur.
En Cimottus adest, Delphini terga caualcat,
Quem panido vultu speronat more caualli,
Quisq; facit largū, nescit quid dicere voiat,
Illico Delphini curuo de tergore saltat,
Inde cauans brettam contextā cortice Cappe,
Ante pedes regis Neptuni crura piganit,
Quo nam proclamat, rex tanta supbia venit?
Que quoq; sub tristi psumptio corpore brauat?
Ergo Iouis frater cū sis, vastiq; profundi
Rector, et imperium sup omnia flumina por te
Quod tua guastentur pateris casamenta p vnū
Furfantē, indignūq; tibi slazzare mudandas?
Aeolus est istec, qui nescio qualia saxa
Sub tenet arbitrio, rupes ab Apolline coctas,
Castigatq; rudes ventos de more pedanti,
Quem quoq; Iunonis Rofianū credimus esse,
Ardimentū habuit sine vestro quippe sapero

Denetto aduerbium est, latine affatim.
Firma pro firmiter.
Sbadacchiāte, fatiscente.
Cimottus, aliter Cimothoe, deus marinus.
Cappa est genus coclee marine, quam caldei vocant oacternifonta.
Pedātū differre a pedagogo platina negat contra diomedem.

Speluncas montis vastas aperire busati,
Atq; scadenatis ventis, boghisq; slegatis
Omnes de specu volta dimisit in vna,
Tanta rouersarunt vndarum culmina pōto,
Ac modo nō cessant tot ī ęthera mittere fluctus,
Quod superi metuere diu, metuuntq; negari,
Mancauitq; pocū quin trabuccaret ab arce
Iuppiter ęteria, credēs hos nempe gigantes,
Qui sibi terribilem quondā fecere schagaitam.
En quoq; nunc nostras ingōbrauere masones,
Atq; ruinarunt, et tutta via ruinant
Attria nr̄a, casas, Nimphas, me, teq; spauentāt,
Et tempestati nisi tu prouiderisisti,
O Rex magne tuis fortasse negabimur vndis.

Bogha genus [illegible] quei ferrei. qu/ pedes incatenan tur.

Tutta via aduerbium perseuerantis.

Gosa,

Intumuit Neptunus eos sentendo tumultus,
Terq; tridentino concusit littora ferro.
Trombettā subito mandat Tritona vocari,
Quē facit aeolios ad scoios ire defattum,
Ad quos inueniat Regē qui flamina streggiat,
Iuppiter officium dederat cui tale Regazzo,
Huic de parte sua conuitia talia dicat,
Qualia conueniunt poltronibus, atq; dapochis.
Triton id ascoltans celer inde recedit, et vnam
Instar equi phocā scandit, spronatq; fiancos
Piscis, et accepto cornu de dente balenę
Carpit iter, pelagiq; secans extrema stafezat.
Vt superas adiungit aquas danzare comenzat,
Namq; procellosis hinc inde getatur ab vndis.
Perueniens siccis vbi terminat ęquor arenis,
Aeolus ecce venit, rupem qui liquerat altam,
Vndarumq; godit ludentum cernere danzam.
Laudabat forzam greghi, rabiemq; sirocchi,
Ambassariam tunc fecit Triton acerbus
Conuicis, qua re trepidat rex paruulus altum
Regem cui pōtus cui flumina stagnaq; subsunt.

Triton neptuni trombetta. Flamina stregiat ac si esset gubernator stallę.

Danzam vētorū et fluctuum procellam intellige.

Nil dubita, dixit, dubita nil splendide Triton,
Nūc nūc in ꝑprios tumulos volo chiudere vētos
I, celer, atq; sona bis terq; per ęquora cornu,
Altera fra tantum per me prouisio fiet.
Dixerat, et montis culmen repetiuit aguzzum.
Ingrediens antrum, cito ventū disligat illum,
Maestrum. Quem dicunt (veluti dixi de sopra) maestrum,
Vt reliquos valeat de ponto stollere ventos,
Et motos dulci fluctus lenire bonazza.

Maselina.

Iuppiter extrema pro tempestate gridabat,
Et scorrozzatus vult fulmine sternere ventos,
Non iactare tamen sine ventis fulmina posset.
Sed nisi presidium meretrix tāc Iuno dedisset,
Aeolus omnino schegnisset perdere testam,
Attamen imperium ventorum Iuppiter illi
Sustulit, et cęli miserum priuauit honore.

Sine vento fulmen iactari nō potest.

Schegnire antiqui dicebant ꝑ necesse esse.

Parenthesis.

Credite mortales, non ventos Aeolos arcet
Amplius arbitrio, nec soluit et inde cathenat,
Verum consilio diuum, monituq; senatus,
Traditur imperium ventorum prestiter illis
Quos stigat ambitio, quos alta superbia vexat.
Vult nihil ambitio uacuos nisi pascere ventos,
Ambitiosus alit colubrem sub pectore dirum.
Ambitiosus habet suspectum mortis vbiq;,
Ambitiosus adest vbicunq; parantur honores.
Ambitiosus abest vbicunq; stat vnica virtus,
Ambitiosus agit pro se, nil propter amicos.
Ambitiosus amat sua tantum, cętera temnit.
Ambitiosus arat, dum maxima tēdit, arenam.
Ambitiosus edens fastidia, digerit angues,
Ambitiosus emit, sed uitam perdit, honores.
Ambitiosus eget si voto, se met adurit.
Ambitiosus habet si votum, se met adorat.
Ambitiosus inest liuoris semper auernum.

Ambitiosus obest famę decoriq; bonorum.
Ambitiosus agros vicini iugiter ambit.
Ambitiosus inops fidei, comitũq; deumq;.
Ambitiosus opus quod sanctum sancta uetustas
Instituit, legem faciens tironibus aptam,
Diuellit, morsus mordet liuore, venenat.
Ambitiosus erit si quando rector habenę
Plębis subiectę normas extorquet auitas,
Nescio quas leges nullo struit ordine vanas,
Et quas non sibi, sed populo tantũmodo librat.
Ambitiosus idem est quod stultũ, qđ rude, falsũ
Futile, despectũ, delirans, turpe malignum,
Illepidũ, demens, insulsum, molle, ferinum
Ridiculum, mendax, timidũ, mutabile, vecors,
Incertumq; sui fatuum, leue, fertile nugis,
Moribus effętum dirum, crudele, dolosum,
Sed quid ego rumpo cercando vocabula testam?
Ambitiosus hõ, nec homo sed bestia basti est.
Poltronus, sguatarus, manigoldus, ladro, vila-
Villanus dico, qa nil nisi villa vilanos (nus,
Excacat, ambitio sibi quos legit, atq; molestat,
Ambitiosum hominẽ cernẽs dic esse vilanum.
Qui facilis tornat, post sedis culmina zappę.
Nescio quos vidi gaioffos ire vilanos,
Qui quando beccam portant, vaduntq; togati,
Se reputant alios Cicerones atq; Catones,
Ac si monstrarent in vestibus esse galantis.
Doctrinã, pulchrasq; tumẽt equitãdo mulettas.
Dispresiant homines qbus est fortuna sinistra,
Primaias optant sedes, dominiq; vocari,
Se gonflant, soliq; tenent andando caminum.
Si quis non illi brettam canat, ille notatur.
Deniq; post tantos faustus, tantosq; tumores,
Supra lombardum se firmant ecce quaiottum,
Vnde suus finis tandem nisi merda vocatur.

Comparatio.

Omnium malorum particeps ambitiosus.

Prorumpit i macaronicen.

Bestia basti, bischicitico carmẽ.

Becca, est banda doctorum, quã ferunt in humeris.

Primaias florentini dicunt primas, sicut et denaium, notaium rasoium.

Musca iſta videtur habere colorē canzanti.

Non aliter ſicut muſcam perſepe notaui,
Quę ſimiles auro fert alas, atq; veluto.
Quę quoq; qn̄ volat dulcē mouet ore camęnam.
Nūc huc, nunc illuc volitans vaditq; reditq;,
Quam facere egregiā coſam tunc velle putamus
Forſan odoriferum ſe imponere ſupra fiorem,
Quo bibat inſtar apis ſeu mannam, ſiue roſadā.

Queſtio hic nō parua coorta eſt an muſca ſit oſellus. Auerois diffinire nō audet. ſtrōzus eſt illud quod ſibi aſſotur efficitur merda.

Quis non id penſet cum ſit tā pulcher oſellus?
Dulciſonāq; canēs frotolā Sirena videtur?
Verum poſt longos modulos, varioſq; volatus,
Poſtq; brauariā (videas quam turpis habetur
Exitus) en ſtronzū plantat ſe deſuper vnum.
O bellam punctā, quam noſtra ſuperbia tentat.
Ambitio uanos paſcit mihi credite ventos,
Hi poſtquā fuerint nebulis flatuq; pieni,
Ecce repentino fortunę verbere creppant,
Dantq; ſlramazzonē talē, talemq; culadam,
Quod nunquā ſurgunt in toto tempore vitę,
Credunt inſani ſemper cumulare; Triūphos,

Maſtinus canis ruſticus.

Et quod habent perdunt, veluti maſtinus eſopi.

Comparatio.

Hic dum robbatam geſtabat in ore coradam,
Mirauit propriam liquidis in fontibus vmbrā,
Ac vmbram carnis maiorē credidit eſſe
Bocconem, qua propter aquas ſe iecit in illas,
Et carnem linquēs vmbram deceptus aboccat,
Nam bocconadam pro carne piauit aquarum.
Sic non contenti magna de parte ſuperbi,
Ad totum ſpirant, et partem deniq; perdunt.
Imperium donat ventorum Iuppiter iſtis,
Cum quibus hunc mundi pelagū, nautaſq; mo
(leſtant.

Comina.

Sed de propoſitio video caſcare cominam,
Parcite non vini, colerę ſed copia fecit.
Semper ero, ſemperq; fui, non eſſe raſinam
Hpocritis, nec non contrarius ambitioſis,

Qui posfint vtinam medium sibi rūpere colluz.
Togna.
Perfreta iam placidus girat confusa Maestrus,
Ex quo ventorum cito controuersia cessat.
Paulatim fluctus se se nihilare comenzant,
Incipit et cornu triton sofiare ganassas.
Illico diffugiunt venti, nettantq; paesum,
Sed faber interea Vulcanus patre iubente,
Rete magisteria vastum fabricarat vt arte,
Quod circa pelagi fines abscondit arena.
Ergo dum pauidi portant carneria venti,
Et bastonatas neptuni valde timescunt,
En infelices trapolam vilupantur in illam,
Vt vilupantur aues in viscchio supra bachettas.
Sbirrorum cęli pręsens fuit illico stolus,
Mars barisellus erat, cętu seguitāte pręibat,
Mercurio tantum mestrali cura dabatur,
Est nam q vadit per mundum tollere pegnos.
Discordes menant strictos in vincula fratres,
Atq; cadhenatos strassinat ante tonantem,
Cernere meschini nollent Iouis ora furentis,
Qua propter guizzant repetāt, vt sępe videmus
Comparatio.
Cum largum prendit spatium piscator aquarū
Retibus, et laqueo pisces intorniat amplo,
Inde ratem, smontans, cordas ad littora longas
Contrahit, vnde vno se fasso retia stringunt,
Ac omnes pisces ad caudam retis adunant,
Et sguazzant sguizzant nolentes ante venire.
Ducuntur venti tandem, quibus ora serantur
Instar vaccarum musarolibus atq; sbadacchis.
Nam solo flatu Borre, madidiq; sirocchi,
Numina de summo cascassent omnia cęlo,
Hic bastonari mandauit Iuppiter illos,
Et bastonatos dimisit ad antra diabli,
Qui centum solito reserantur carcere groppis.

Nettare paesum, est fugere.

Adunāt, pro adunantur.

Musaroles, sunt ex stropis cōtextę qbus ora bouū māgiare blauas inhibet. vñ Columella. stroppi feras vaccis musarolas ponat arator.

Berta.

Fugerat interea ponti fragor, atq; tumultus,
Ecce procul scopulum respexit Baldus aguzzuz,
Non locus herbosus, sed nudũ marmor habetur.
Illuc, semirutam declinat nauta carinam,
Solis ut ad radium possint extendere gazas,
Ac miseram chiodis barcam renouare foratam.
Cingar se prora saltans dispiccat ab alta,
Tangere gaudet humũ, passatas deuouet undas,
Baldus eum sequitur, simul et leonardus, arenã
Iam lęti calcant, et alegra fronte resultant.
Non per miraclũ illic paruula nascitur herba,
Cunctaq; sunt lapides strinatę solis ab igne,
Pendentesq; alto scopuli de uertice cautes,
In quibus albergant falco peleginus, et vncus
Accipiter, smeriollus; item, gauinellaq; proles.
Cingar vbiq; suam, dum querit, seruat vsanzã,
Donec ad obscuri portam deuenerat antri,
Nõ intrare audet, sed apertam porgit orecchiã,
Comparatio. Si quemquam valeat strepitum sentire deintro.
Quale per aurificũ botegas murmur habetur,
Quũ pars martellat, pars limat, pars colat aur;,
Immo quale sonat per stradas quasq; Milani,
Tale per ocultam sentit reboare cauernam.
Annuit, vt veniant, sociis, placet ire dedrentuz,
Itur cęca domus fuligine tota nigrescit,
Quo plus accedunt, plus martellatio tich toch
Insonat, et rigidi limatio crebra metalli.

Ars Alchimię.

Post centum passus quadram catauere piazzã,
Quęlibet est trenta cubitos quadratio longa,
Porticus in circum sex omni parte columnis
Sustentata rotat velut omnis sphęra polorum,
Cõparatio. Vel sicut Modenę filatoium siue Bolognę
Filatoium, quo se- Vidimus in tornum setam voluendo rotare.
ricum filatur. Quęq; columna duplex est bronzo facta dorato,

Ast habet ex auro bases, capitellaq; schietto.
Arcus argentum renitent, voltęq; musaicum,
Aurea circuitum claustri cornisia cingunt.
In medio plateę super octo celsa pilastros
Arca sedet subter larga testudine plom bi.
Ipsa decèm cubitos est longa, sed alta triginta,
Pyramidis quoniam sua cuspis tenditur instar.
Tota laboratur miris sculptoribus auro,
Per qđ Carbo nitet, Topacius, atq; smaragdus,
Cādidulę Perlę, onichinus, granata, Saphirus.
Pulcher Amethistus, Rubin, radiāsq; berillus,
Quę passim fulgent velut alta p ęthera stellę.
Quisq; pilaster erat Cristallo conditus albo,
Cuius in internam splendens carbonculus alui
Transparet veluti candela ficata laternis.
porfida nō mancāt, alabastraq; cādida muris,
Nec Calcedonium, ne vulsa Coralia ponto,
Hic prope sentitur giratio magna rotarum,
Quas velut Orloium vaga contra pesia guidāt.
Ista pro causa circum fabricatio currit,
Ad formam naspi cum'femina fila reuolgit.
Arca manet solum rutilis imposta colūnis,
Ac inter septem ceu tellus pendula sphęras,
Eminet, et semper moles it sphęrica circum.
Cōstiterant dudum stupidi meditando barones,
Omnia clara vident, nā splendiger est ibi lusor,
Quę precio sarum petrarum copia fundit.
Circum ipsi vadunt, qa circum fabrica vadit,
Sed cum pueniunt ad centrum quo sedet Arca,
Stant firmi, tantumq; vident girare theatrum.
Sed maior sensus marauilia cęperat ipsis,
Namq; vident etiam circum passare solarum,
Ireq; dintornum velut omnis machina cęli.
Plurima quam ducit moles dentata rotarum,
Masēlina.
Non ibi comparet, nec vir, nec paruula musca,

Bases inferior pars columnę,
Capitella superior.
Cornisiū, et cornix.

Tantum ſentitur, generat quem fabrica, rumor.
Ad martellorum ſonitum vult pgere Baldus,

Limaghalis scala.a virtruuio poſita.

Marmoream cernens scalam quę girat et ipſa,
Hanc ſalit incircum, facitur qa more limaghę

De Luna.

Poſt multos gradulos potuerũt cernere cuncti,
Qua de materia brõ̃zi ſit machina Lunę,
Quę crebris ſtantem giris intorniat arcam.
Hęc erat argentum, quod fixum ſulphur et albũ

Bodega, vas alchimię.

Mercurio mixtum fecit buliente Bodega.
Hoc valet in propriaꝫ speciem cõuertere ſtagnũ.
Mixtum non frangit, potius ſubtiliat aurum,
Cum quo spisſatum non rumpit malleus illud.
Hic plenas atalach, et aceto mille burinas

Atalach.i.ſal.
Burina, vas vitriũ.

Perfumare vident, quo fumo argentea blondaꝫ
Materies perdit speciem, cęliq; colorem
Veſtit, et in media candet proſerpina sphęra.

Argentum album quomodo fiat cęleſtinum.

De Mercurio.

Poſt hęc ascendunt scalę quarãta scalinos,

Scala et scalinus, vt ſedes et ſedile.

Ac ibi Mercurii fabricam videre gelatam.
Alphatar inſtabilis flueret, posſetq; nientum,

Alphatar, argẽtum viuum, sal liei, tartarum.

Ni ſimul hoc mixtum Dragantum, ſalq; liei,
Altanor ad furnum longus ſtillaret aludel.

Saldo, qui nõ poteſt fluere, nam cõgelatur azoch ideſt argentum viuum.

Voltatur fiuum ſeruus fugitiuus in aurum,
Si bene iuncta ſuos cohibet medicina vapores.
Ergo Mercurius de ſaldo circuit azoch.

Aes et ramus idem eſt.

De venere.

Tertia materies ęs eſt, veneriq; dicatur,

Geber, auctor alchimię precipuus.

Ramus enim facilis Phębi phębeq; receptat
Naturam, ſed non, geber teſtante, colorem.

De Sole.

Poſt venerem scandunt ad speram ſolis et auri,
Aurea nam tota eſt, nitidoq; ſimillima phębo.
Ipſius autthor enim poſt vanas mille ſadigas,
Poſt conſumatũ neqcquã tp̃s et annos, (bar
Poſt Gãger, Mardach, Nitrõ, poſt Napſa vel al

Post Gry, brunesich, clymastroi, danidos, Esig,
Post Fu, Girapiron, Licodemon, Ilfil, Oriza,
Post Quasappa, Reif, Saragin, centūq; sucēdas,
Quę fastidirent si vellem dicere totas,
Verbitrium lapidē retronauit phisophorum.

Nomina diuersorū conuenientium in Alchimia.

Verbitrium, constās tribus ex verbis.

De lapide Philosophorum.

Multicolor lapis est, Elemētis quatuor extat
Conditus, aereus, terrenus, aquaticus, igneus.
Siccus in occulto, calidus quoq;, sed manifesto
Humidus et gelidus, complexio querna sit vna.
Spiritus hic lapis est, qui transmutatur in vnū
Nobile, adustiuū, pariterq; uolatile corpus.
Non fugit a flāmis, liquidi fluit instar olini.
Multiplicat, solidat, pręseruat tempore dempto,
Defunctosq; valet vitali reddere luci.
Hic tribus in verbis consistit, munus ab alto
Est Ioue donatū sapientibus atq; beatis.
Ingrauidat semet, de semet concipit, atq;
Parturit, et sibi met viuit, se metq; trucidat,
Suscitat hinc semet, nā sic deus ordinat illum.
Est tinctura rubens lapis iste, biancaq;, viuax,
Concipit ac aurū fumo si iungitur albo.
Nūqd Elitropia ē? Adamas? calamitta, corallus?
Nunqd Epistrites, medo, Feripēdamus, Onix?
Nunqd Iacintus, draconites, Bena, Lypercol?
Nunqd Amatistus, Celidonius, Iris, Echites?
Nūqd Alectorius, Saunus, terpistretes, Istmos?
Nunqd Beratiden, Lazuli, Radianus, Orires?
Nūqd Nicomai? nū quē zat spudat in ostrum?
Absit, nā fluitat cum corpore fuctus, et absq;.

Igneus, bissalabum est, vt orpheus.

Non reperitur albus fumus nisi argen, vi uum.

Lapidum nomina.

Deffinitio lapidis philosophorum.

Est vi (nū dicam tandem manifestius? est A,
Qua vita fruimur, qua verū nascitur aurum.

Zat arabice, Buso latine, Rospus caldaice.

De Marte.

Ad Martis veniūt ballam, quę ferrea circum
Dū rotat instrepitat velut esę cardine postes.

Ballam pro sphera ponit abusiue, quia rotunditatem vtraq; continet.

Rāza est maior fal ce.

Non vllam mechanicam artem posse fieri sine ferro.

Hac sine materia nostros nihil esse labores
Iudico, nam zapę, vanghę, Falx, ranza, badilus
Sunt ferrū quo flaua ceres, quo bachus habetur.
Non opus artificum quorum libet esse videtur,
Quod fieri duro sine ferro posset aiutto,
Lignorum fabri texunt lettiria ferro.
Sartores pannum cum ferri forfice taiant.
Diuidit Ars teneram pastam fornarica ferro.
Taiat cum ferro stirps scarpolina zauattas.
Pistat pistillo ferri speciarius herbas.
Cum gucchis ferri Brettas brettarus agucchiat.
Calcinat vt ferro muros Murator, et albat.
Non aufert barbam barberius absq; rasoro.
Non herbolattus dentes cauat extra tenaia.
Non castrat Porcos sine ferro conza lanezus.
Suffragium quoniā dat ferrum cuilibet arti.

Cōzalanezi, qui nisi lombardice possunt intelligi.

De Ione.

His bene pensatis Ionis ascendere biancam
Materiam stagni, quod corpora nigra dealbat,
Sed peccat buliens, nam corpus deterit omne.
Pręter Saturnum et Solem, tum firmiter hęret
Et Soli et Lunę nec ab illis quippe recedit.
Cuius peccatum (nec frangat corpora) qsquis
Tollere cognoscet dempto sit tempore fęlix,
In quo mirimodo sibi nata Rubedo coruscat.

Mirimodo, mirabiliter.

De Saturno.

Post formam stagni Saturni fluxile plumbū
Scanditur, aurifices hic inuenere tresentos,
Illico pulchra, grauis, sapiens matrona resurgit,
Contraq; Barrones facie ueniebat alegra.
Baldus eam curuando genu cortesus honorat,
Mox ueniam poscit, nimium si forte proterui
Illius intrassent aulam, Talamosq; secretos.
Non ego, respondet, tantum sum digna baronē
Cernere, quē pontus Tellus uenerantur et orcus.
Vrbs mea quē genuit quamuis ingrata uidetur.

Illa ego sum manto nestrā quę condidit vrbem,
Nomine deq; meo contraxit Mantua nomen.
Nec quęso, vestros animos stupor occupet vllus,
Si nūc vsq; meam potui deducere vitam,
Nam datur ęterno cum tempore viuere fadis.
Hactenus ingemuit mea sub prętore gaioffo
Mantua, quo mores cortesos perderat omnes,
Quem veronensci nos amazzastis in agro.
At pręclara, ferox, regalis, sancta propago
Iam Gōzaga ꝓpe est aquilis dignissima nigris,
Quas natura nigras fecit, dedit atq; ferendas
Imperii signis banderis atq; theatris,
pingere purpureas Aqlas bizzarica res est.
Hec quam vidistis miro fabricata magistro
Stancia, Federico Conzagę sola dicatur,
Post centum guerrę palmas, post mille trophęos
Post uitę laudes, post longos nestoris annos,
Illius huic magno donabimus ossa theatro,
Ac inter giros sphęrarū nobile bustum
Vsq; ad indicitium fulua requiescet in arca.
His ego diuitiis pręsum, facioq; magistros
Aurifices istos aurum intaiare catatum
Ex virtute trium verborum nomina quorum
Auribus admotis audite, quod illa docebo.
Ergo susurranti parlauit murmure secum,
Quos docuit lapidē, stellarum tempora, causas
Alchimię, lętosq; omnes discedere fecit.

Conclusio.

Et mea me, sentis? clamat fantesca, patrone.
Iam depone zosum pēnā calamaria, cartam,
Cęna parecchiatur, frigescit calda manestra,
Compagni totam iam mangiauere salattam
Iste liber finit nobis, mihi cęna comenzzat.

Explicit duodecima phantasię Macaronice.

Manto fabricatrix Mant uę.

Carpitur hic poeta de heresi. Fada est mulier incātatrix, et quę diuersis in figuris dicitur conuerti.

Naturales Aquilę, et fictę.

CINGAR
MANTO
BALDVS
LEONARDVS

MAGISTRI ACQVARII Argumentum in tertiãdecimam phantasię Macaronicen.

Introeũt iterum Nauim, tentantq; profundũ,
Cingar compagnos astrologare docet.
Lunę defectus ac incrementa rotantis,
Mercurii, Veneris, Solis et arua canit.

MERLINI COCAII POETĘ Mantuani Macaronice Tertiadecima.

NAuta reconzarat diuersa foramina Barchę.
Ad vomitumq; redit, rursumq; stigare diablum. Indignabũde carmen prolatum.
Baldus ab Aurificũ, sociiq; recesserat antro,
Ascendunt Nauim, zefirus velamina complet, Zefirus, maestrus
Mantoęq; magę scoium post terga relinqunt.
Baldus Apollineos cernens vscire cauallos Vscio, et Exeo.
Extra Orizontem, qa nox iam fugerat omnis,
Talia miratus parlans cum Cingare dixit.
Cingar, me grandis nunc admiratio brancat.
Ecce vides solem plus largũ, plusq; ritundum,
Quando foras exit, quã cũ tenet ardua cęli,
Pręterea tantũ rubeas fert ille masellas,
In Tinam vini quod strabuccasse videtur.
Cingar ait, magnas o res mihi Balde richiedis,
Quas nimis astrologi dudũ schiarire fadigant,
Nam super humanos animos ea facta fuere.
Sed tamen insignis quidã de semine greco,
Cuius (si memini) Piatonus nomen habetur.
Astrologusq; alter Tolomellus, Iona propheta,
Solon, Aristotel, Naxagor, Tala, Pytagor,
Talia scripserũt magnos caricantia libros.
Quando Leonardus sic audit nomine grosso
Dicere philosophos, Ionãq; referre prophetam,
Tanto corripitur grigno, tantoq; cachinno, Grigno, risu

Sępe quod in terris stratus creppare videtur.
Baldus at vsanzzam qui norat cingaris inquit,
Cingar, es astrologus?
O si te nossem tales studiasse facendas,
Forte hac me doctum fecisses arte magistrum,
Ac nil curassem argumenta sophistica Scotti,
Scottus sophista. Cũ quibus audacter se ponit contra Thomasũ,
Thomas aquinas Qui fuit et gesię murus, fideiq; pilaster.

Incipit Astrologia Cingaris.

Nil ridens cingar quadam grauitudine stabat,
Qui non cingar erat, sed Tullius et catilina.
Tulius. Catilina. Ergo ait, o quoties te quondã Balde gabani,
O quantas voltas o selatus Balde fuisti,
Me de nocte quidem pensabas ire robatum,
Scardenare fores, aut rampegare fenestras,
Sed cancar veniat mihi nũc si dico bosiam,
Pergebam stellas ad contemplare fogatas,
Pioppa est arbor que latine dicitur populus. Signorũq; gradus sup vnã stando pioppam,
Quo melius cęlũ possem guardare propinquũ.

De Luna.

Cernebã lunam maculosa fronte biancam,
Distenebrare maris scopulos, terręq; paesos,
Cornibus adductis nũc paret scorza melonis,
Cornibus impletis nunc est pars mezza taeri,
Cornibus iniunctis nunc fundamenta tinazzi,
Hęc in ceruello prohibet consistere multos,
Hęc facit antiquas madefacta dolere piagas.
Hanc metuunt, pazzi stulti, lunaticus inde
Dicitur ille suos qui cascans torquet ocellos,
Ligamine pro genere. Quem tu iurares animã buttare deforam,
Villani, quãuis sint de lignamine grossi,
Hanc tamen obseruant qñ est taiabilis arbor.
Caroles sunt vermes rodentes lignum. Nasci namq; solent in ligno sępe caroles.
Hanc seruant medici, quando medicina malato
Danda sit, hęc faceret quãdoq; cagare budellas,
Hac lucente strię gaudẽt gaudẽtq; striones.

Se faciunt quoniam nudos ad lumina lunę,
Mox cum diversis ungunt sua membra cirottis,
Inde sup gramolas, trespos, et guïdala, scragnas,
Supra letteras nigra de nocte cavalcant.
Sed bene se possunt ille signare daverum,
Quas domenigini poterũt comprhēdere fratres. Inquisitores itelli ge.
Immitrant illas, populo cernente, fatentes,
Quantos in cunis pueros, puerasq; striassent.
Hęc multis fecit me desperare fiatis, Hęc puera.
Est quia nocturnis nimium contraria ladris.
Zampigerus gambar piliatur nocte per illam.
Quãvis conveniat cum luna non bene cancer. Gambar latine.
Nuntiat hęc pluvias vultu nigrefacta futuras. Cancer grece.
Nuntiat et nautis pavida cum fronte procellaʒ, Graim teutonice
Hac tenet extremum gelidi regnam in olympi, Proverbium.
Atq; coruscatur phębeis nocte cavallis.
Hanc tamen interdum pluto strassinat ad orcũ, Pluto proserpinã rapuit.
Nam pro puniceis fuit agabbata granellis,
De qua parlarunt diffusius astrologantes,

De Mercurio.

Te patrone meus pochinas cerno fiatas.
Mercure qui doctor primarus in arte robãdi es. Mercure p mercurii positum. vt plinius docet.
Namq; times nedum per cęli rura caminas,
Te rapidis iungat furibundus apollo cavallis,
Et sburlans faciat tibi forsan rumpere collum. Passus astrologię subtilis. vide etiã scaramellam de planetis.
Tu supra lunarem arcem tua regna locasti,
Per quę ter centum pegorę faciendo bebeum
Pascuntur, grassiq; boves, asiniq; ragiantes, Bebeum vox ovina.
Atq; casalenghi porci, gibbiq; camelli.
Nam tu per mundum vadis faciendo botinos. Casalenghus, domesticus.
Quos introducis cęli sub tecta secundi.,
Alatum portat semper tua testa capellum.
Alatum portat semper tua gamba stivallum.
Fatidicam portat semper tua dextra bachettam.
Ac imbassatas patris iovis undiq; portas.
Tu mercantiam faciens vadisq;, redisq;,

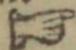
Tu ventura canis, tibi multũ musica gradat.
Tu pacem si vis furibunda in gente reponis,
Tu litem si vis compagna in gente ministras,
Tam bene dulcisonis tua cantat phistula metris,
Quod male delectās ad somnũ pronocat artus.
Argos centoculus fuit olim mortuus hac re,
Sic patrone meus tibi me recomando ladrettũ,
Ne triplicē supra forcā me lazzus acoiet.

Argos centoculus habens centũ oculos.
Acoiet, atrapolet.

De Venere.

Sed iam de veneris cęlo parlatio fiat.
Ipsum cernebam solis seguitare pedattas.
Quādo idem phębus Neptunia tecta subintrat.
O quantas voltas Vulcano cornua fecit.
Nam sgarlatatus constat suus esse maritus.
Attamen ipsa fuit communi iugiter vxor.
Dum martellaret ferrũ Vulcanus in antro,
Vel Ionis azzali strales fabricaret acutas,
Mars occulte suo semper vangabat in horto.
Sed tamen in trapola Phębo mōstrāte capatus
Mars fuit, vnde suũ monerũt numina risum.
Nam venerē tortos facientem deniq; fusos
Cũ manorte suo vulcanus rete prehendit.
O quantos etenim Vulcanos credimus esse.
O quantas veneres, quę pallados instar habent
Ipsa venus terzo casamentũ fixit in orbe,
Per quē nimpharũ multis sociata brigatis.
It nitidas relegendo rosas, violasq; recentes,
Mentā, Garofolos, Mazuranā, Basalicoinum,
Texunt freschadas, girlādas, serta, coronas,
Diuersasq; canũt canzones, metra, Sonettos,
Diuersosq; sonant chitarinos, atq; leuctos,
Hic semp ballant, saltant, danzantq; puellę.
Seq; lauant freschis in fontibus ac seriolis.
Venticuli tenues crebris sub frondibus afflant.
Et straccatarũ nympharũ pectora mulcent.
Hic Fagi, Pinus, Cedri, Pomrancia, Nespoi.

Garlettus est ps superior calcagni vnde sgarlatatus dicitur qui sine garletto zoppegat.
comuni, plebis, vniuersitatis.
Suum dixit, qa nescit quomodo rideant.
Notandum.

Basalicoiũ herba de qua gignitur scorpio.
Chitarinus habet nouem cordas, teste Boetio Leuttus vndeci.
Nespoi indeclinabile.

Spernazzant umbras, sub quas hę sępe repossāt.
Ad cazza ʒvadunt, arcus, pharetramq; ferentes,
Discazzant ceruos, Lepores, agilesq; caprettos.
Extra boscaiam de Cedris, atq; Narancis.
Non hic villani terram vangare sudigant.
Non hic villanę stupam fillare videntur.
Non hic plantantur cępę, non hic rauanelli,
Non hic porra nocent, non alia fortaq; nasum,
Non hic vrticę, spinę sub tegmine celant
Serpentes, rospos, bissos, gelidasq; lusertas.
Hic nisi grata quies, nisi pax, nisi sūma voluptas.
Hic nisi gentiles animi, gentilia corda,
Dum venus in tanto lętatur pulchra triūpho,
Expectat donec vult sol equitare per orbem,
Quem festina suo cupiens precedere cursu,
Et ponens capiti vario de flore coronam,
Scandit in auratam, roseam niueamq; carettā,
Vadit ad oceanum vechium comitata puellis,
Expectat solem, quem prospicit esse propinquū,
Quo viso rutilam liquido de gurgite frontem
Explicat, et se se mortalibus omnibus offert.
Paruiculis modicā generat splēdoribus vmbrā,
Ac reliquas penitus discazzat ab ęthere stellas.
Sic sic phębeos rutilans venus indicat ortus,
Quattuor hanc menant spaciosa p ęthera cigni,
Quos quandoq; auiū mater, Iouis urget osella.

De Sole.

Sufficit hęc veneri, Solis veniamus ad orbem,
Qui medios inter cęlos sibi tecta locauit,
In quarto quoniaʒ sua splendet mason olympo, Mason. habitatio
Chortem banditam portis ibi semper apertis
Sol tenet, est cunctis intrandi larga potestas.
Hic habitat senior maturus nomine tempus,
Qui semper varios horatim sterminat ortus,
Nunquam penfero durat fundatus in vno,
Nunc vult, nunc non vult, foia legerior omni,

centipedi ragno instabili vermiculo.

Centipedi similis Ragno,
Est puer, estq; senex quem barba canuta decorat,
Ac vno quandam tenet in cantone botegam,
Pulueris orloios fabricat, plenosq; rodellis,
Quos pulsare horas cum contrapesibus vrget,
Naturam Iouis admonitu pro coniuge cępit,
Qua sine, non posset tempus generare fiolos,
Ergo habuit binos natos, binas quoq; natas,
Primauera prior, mox aestas, inde creatus
Autumnus fuit, et rigidus pro frigore vernus.

De Primauera.

Primauera fuit veneris maridata fiolo,
Qui nuncupatur (si recte recordo) cupido.
Qui post terga gerēs alas, volat vndiq; quo uult,
Irrequietum animal, nunq̄ volitare quiescit,
Presemptuosus, cantones praticat omnes,
Nudulus it semper, nullamq; ferendo mudādā
Nescit uergonam, portat quam semper apertam.
Fert arcum, pharetram, stralas dulces et amaras,
Cū quibus innumerę cordę frangūtur·i'anno,
Fert in carcasso uarias exinde sagittas,
Dicuntur uarię, uarios, quia spargit amores.
Vna sagitta suum de plumbo gestat acumen,
Namq; remucatur tenerini puncta metalli,
Nec penetrare potest, nolente cupidine, panzā,
Auratam sed habet, subtilior altera punctam,
Quę scaricata oculos intrat, filzatq; magonem.
Spezzat duritiam cordis, preuertit honorem,
Et diamantinos posset dirumpere montes.
Hac feriente, cadunt ab honesto corda uolero,
Hac feriente, ualent nil sentimenta rasonis,
Hac feriente, cito mentis frāguntur habenę,
Hac feriente, iacent ueri post terga sodales,
Hac feriente, bonos conseios quisq; refudat,
Hac feriente, paris patrię fuit, oyme, ruina,
Hac feriente, patri taiauit scilla capillū,

Remucatur, obtunditur.

Hac feriente, malos Alcides gessit amictus,
Hac ferinte, uno daphnis mutatur aloro,
Hac feriente, bouez meschina Europa caualcat,
Hac feriente, dedit mugitus io uedella,
Hac feriente, quidem, ueniunt homicidia, furta,
Stupra, sacrilegium, rixę, discordia, lites.

De Plumbea.

Plumbea odium parit sdegnatos inter amātes,
Crescit amor, penetratq; nimis feriente secūda.
Iste ribaldellus quantę sit causa ruinę
Balde uiden? certe quondā tu, et berta prouastis.
Primauera istum lętatur habere maritum,
Cui placitura suos componit pectine crines,
Atq; cerudellos crispat. ponitq; belettum,
In ceruice gerit uiolarum nobile sertum,
Purpureos uestit mantos, niueasq; pelandas,
Semper odoriferos unguentos portat adossum,
Lascium muschium, zibettum,
In quibus ardet amor, crescitq; cupidinis ęstus,
Hęc reliquis quoniaz magis est formosa puellis,
Non curat stuppam pirlanti ducere fuso,
Nec iam filatā tundo deducere naspo,
Sub uirides semper frondes resupina quiscit,
Semper et aspassum p̄ florida rura uagatur.
Quam sequitant dulces osellini mille canentes.
Non Philomena de est frisolo quę gutture cātat,
Quę cantando nihil noctesq; diesq; rafinat,
Quam louertisius nigra de nocte gabauit,
Quapropter noctē totam cantando trapassat,
Et centum sortes gorghezat in ore motetti.
Gardelinus ibi est, qui anidat in arbore buxi,
Dulcis ab auditu, sed uisu pulchrior extat,
Namq; capellinam rubeam, triplicisq; coloris
Fert alas, tremulāq; mouet sua līgua camęnam.
Non ibi franguelli desunt, facilesq; fanelli,
Atq; Papagallus nostras imitando loquelas,

Cerudellos, cincinnos,
Belettum, colorē

Muschius, Zibettus odore prouocant ardorem.

Aspassum aduerbium est vagabū de significat.

Fabula louertisii reperitur in metamorphosiō scaramellę.

Gardelinus auis.
Franguelli. fanelli aues bene cantātes. papagallus psitacus.

Cui viduata suo iam Tortorella marito
Succumbit, sicco nec plorat in arbore sola,
Nec bibit vlterius fangosi fluminis undã.
Non deson merlę, lugarini, vel riatini,
Hic semper gazę, puta, porca, vacca to, cantant.
Primauera ipsos vult semper habere sodales,
Sollazzumq; fame morientem deniq; nutrit.

Gazę, picę quę humaniter canere studentes dicunt puta, porca vacca to.

De Aestate,

Altera naturę vel filia temporis, Aestas
Dicitur, hęc multo semper sudore bagnatur.
Non portat vestes, tantum fert nuda camisam,
Titanis rapido nam brostolatur ab igne,
Ipsa laborando granaria frugibus implet,
Qua sine Mortales cereali pane carerent.
Poltrones multum facit insudare vilanos.
Attamen ipsa illis est grata fadiga gaiofis,
Nam quamuis asinina dolet schenazza ribaldis,
Atq; caro veniat crenata batendo ladrazzis,
Omnia supportãt, memores quod tempore fredi
Tantum nix Glacies apparent atq; pruinę.

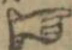
Laudat vilanos.

Parenthesis.

progenies maledicta qdem villana uocatur,
De quibus ut parlo semper mea Togna caminat
Ammittit rectum, quia transportatur ab ira.
Pichetur qcunq; fauet, tutatq; vilanos.
Nil nisi crudelis qsqs miseretur eorum.
Tunc ego crediderim leporesq; canesq; coire,
Seq; lupi miscere ouibus cernentur, et vna
Stabunt pernices uel Quaię cum sparauero.
Si contadinum potero accattare dabenum.
Vis ciuem superare: bonas sibi prębe parolas,
Vis contadinum: bastonibus utere tantum.
Magnates placidis uerbis, donoq; puellas
Vincis, fanciullos stroppa, bastone uilanos,
pasce asinos paia porcellos glande, cauallos
Atq; Bones fęno, uillanos pasce tracagno.

Dabenũ. per cõtrarium dicimus dapocum.

Notandum.

Vilanus nunquam cognouit dicere verum,
Villanus falsos sagramentos mille piaret,
Villanus nihil est, si non aliena rapinat,
Villanusq; hominem solo pro pane necaret,
Villanus gesię reprobat seruare statutos,
Villanus venerem non naturaliter vsat,
Et dicit quod nil mulieri bestia differt.
Non guardat matrem, natã, propriamq; sororẽ.
Sed tunc villanos audis maledire cuchinos
Quãdo crepante pado bisognat ad argina vadãt,
Maxime villanos quos mãtua Balde gouernat,
Trant Angonaias, giandussas atq; morias,
Blasphemãtq; deum, sanctos, sanctãq; Mariã.
Semper habent ossum poltronis quãdo lauorãt,
Sed quando ballant, tot caprę nẽpe videntur.
Ad virides currunt piua clamante pioppas,
Et calcagnadis terrã pistantq; repistant,
Quã vangãdo tepent, dicũt et habere padronẽ. Padronem, genus morbi.
Villanus nimia pro stizza roditur intus,
Quando bastiones facit impellente senatu.
Iulius hos mensis poltrones reddit alegros,
Pocha fadiga quibus paret sub Apolline caldo
Curuata cum falce graues taliare biauas,
Et taliando suas vadunt cantando morosas,
Compagnumq; suum pręcedere quisq; reforzat.

Comina.

Semp Apollineo nigrefacta colore fadigat
Aestas, attendens crebro vacuare botazzum.
Cui non bache tuos lassus mancare liquores.
Dũ coquitur phębo, segetes dũ falce stranaccat,
Dum quoq; verzellis flauus dispiat aristas,
Non unquam raucę finãt stridere cigalę, verzellis, flagellis
Debilis est auster uentus, nil murmurat aura, finãt, pro rafinãt.
Nec tremolare uides sciamen arboris unum.
Omnia pro caldo phębi lusore strinantur,
Schiappãtur lapides, sbadacchiãt rura, nec herbę

Se drizzare queũt, quoniã fugit humor ab illis.

De Autumno.

Diximus ecce ſatis de magni tempore caldi,
Naturę terci promatur vſanza fioli.
Autumnũ veteres quondam dixerere ſilenum,
Cui teſtam dicunt nudam picigasſe cabrones.
Iſte pręeſt Bachi domibus, viniq; fameię,
Quem nos gaſtaldũ, vel dicimus esſe fatorem.
Et quoniam guſtat ſol vinũ dulce libenter,
Imbriacum quẽ nos ſemper damatina videmus,
Gaſtaldũ Bachi, Bachum quoq; diligit ipſum,
Nil igitur mirum ſi ſtant in Apollinis agros,
Iſte ſilenus habet Bachi pro coniuge nimpham,
Muſtolenta, bibax, vindemia dicitur illa.
Ambo ſunt adeo pingues, adeoq; grenazzi,
Quod velut inflati vento schioppare videntur.
Semper habent lateri barilottos atq; fiascos,
Et pariter vadunt plures cantando ſonettos,
Sorbottũq; bibunt vini cesſante ſonetto.
Inde canunt etiam, poſt cantum pocula ſugant,
Sic alternantes laxis briagantur habenis, — Brigantur [pro imbriagantur.
Hisq; meant circũ montes, caſamenta, paludes,
Non quod eãt circum, ſed quod girare vidẽtur,
Inq; ſuos oculos paret res vnica binam.
Nõ cesſant trincare tamẽ, magis ĩmo retornãt,
Sorbentes faciunt, clo, clo, reſonare botazzum.
Deniq; ſomnus adeſt, quorũ niſi mẽbra foueret
Illi transcocti ſe velle volare putantes, — Trascocti, valde brii.
Forſitan in terrã de cęli ſede tomarent.
His nudis nudi fiant guardam mille putini,
Dum ſornacchiãtes porcorum more quiescunt. — Sornacchiare. Ronfare. Ronchizare nil differunt.
Cantãt, eu, oe, ſaltant et circa parentes,
Quisq; ſuam teſtã vignali fronde coronat,
Quisq; manu portat botros, vuęq; racemos, — Bragalia macaronice, Bachanalia grece.
Quisq; fiaschettum paruo pendente loretto.
Morbezzant, rident, faciuntq; bragalia bacho,

Inde sub vuiferis vignis briagantur et ipsi,
Et pleni musto pariter dormire comenzant.

palla*zz*um Bachi.

Bachus habet magnũ quodã cantone palazzũ,
Quo centum canefe latitant, et mille riuolti.
Hic incirchiantur buttę, latiq; tinazzi,
Hic vetrauasantur per centum vina cararos.

Cararos, cados,

Comparatio.

Non sic formicę vadunt redeuntq; frequentes,
Quando montonẽ, vel vos chiamatis acerũm,
Circa suam casulã grate catanere cesercchię.
Vt per mustigeri facitur casamenta liei,
Quãdo freq̃ẽter eũt vacui, carighiq; retornãt.
Mille Putinelli gestantes tergore corbas,
Fiscellas, calathos, cistellas atq; cauagnos
Impletos vuis tribianis, et libiolis,
Vel moscatellis, greghis, corsisq;, falernis,
Pars ibi discarigat sommas impletq; tinellos,
Pars quoq; calcagnis striccat follantibus vuas,
Et pars iam factum vinum, satis atq; boitum
Excauat, et brentas implet barone cauato.
Mox torculantur trauo calcante vinazzę,
Turbulenta fluunt de graspis vina repressis.
Stant ibi tercentum vezę, todidẽq; vaselli,
Stãtq; botesini, mezarolę, siue barilli,
Non autumnus abest, camisottum vestit olentẽ
De centum macchis vini, mustoq; colantem.
Ipse pręest operi, facit hic, iubet, illic, et omnes
Contentare deos Bacho mãdante fadigat.

Vel vos latini,

Corba genus cauagni.

Follare, calcare.

Traus, pro trabe positus.
Graspa, est racemus iam expilatus.

Parenthesis.

Gens todesca suos dicunt hos esse patronos,
Immo deos alios non cognoscuntur habere.
Effectum si quidem nunc experientia monstrat,
Nam si quando student pacchię, vel dẽte rasonãt
Per quemcũq; volunt boccone suggere zainam,
Ast vbi se totos cernunt uacuasse bocalos,

Pacchia dicitur m[illegible]giamentum stom[illegible]chiter assumptum
Rasonare dente,[illegible] [illegible]medere.

Chioccāt becheri calidam fundamine frontem,
Deq; suo mittunt redolētes pectore rottos.
Per lettrā parlant plus quā nunc ante bocalū,
Dū trincher faciunt, multus tartosen habetur.
Sed quando surgunt de pacchia soluere Scottū,
Non illos muro se discostare videmus,
Sunt vultu simile phębo damatina leuanti,
Humiferos torquent oculos, centumq; miaros
Ceruello faciunt quamuis stent in pede saldi.
Andagando pedes nulla ratione guidantur,
Se muro taccāt manibus, quē linquere nolunt.
Donec supra thorū paię sua mēbra stranolgāt,
Ac ibi somnifero smaltiscat vina reposso.

Rottus ē ventositas procedens aut crapula, aut ab inflatione mirę quę dicitur mirach.

Trincher et tartosen quid significent lege Suetonium.

Pedrala.

His igitur Bachus nec non autūnus agradat,
Qui totum variis explerunt uitibus orbem.

De Inuerno.

Sint ea dicta satis de te pater alme silene,
Restat et inuernus naturę filius vltim,
De quo dum parlo me grandis freddus asaltat.
Vir macer, exanguis, frio, bigolumq; tacatum
Fert schenę, sguanzasq; canas, subtileq; collum,
Sfondratū stomachū, possent numerarier ossa,
In testa siccos oculos, frontemq; rapatam,
Pallidus et smortus, stroppiatus, rancidus, asper,
Tamq; melancholicus quod semper flere videt.
Giazzatā barbam, giazzatos fertq; capillos,
Horrescunt magrę nimio pro frigore carnes,
Est sua de niuibus vestis texuta bianchis,
Cui nisi donaret soror ęstas munera panis,
Gaioffazzus enim de marzasamme periret
Semper apud brasas sibi stesso crura boientat,
Nec miser inzegnat retro portare cadregam,
Substizzat torres, cogitq; bulire pignatam,
Pigritat atq; timet, si uadit ad aera borram.
Sunt albis semper sua tecta coperta pruinis,

vltim. remouit.s. causa schignifognię

Melancholicus.

Nam teste bombosphoro.rines etiam nigrę reperiuntur.

Marzasammis differt a fame. est vna dictio tantum.

Et candelotti giazze de culmine colant.
Quando ipsum mundi per campos ire bisognat.
Extemplo fugiunt Ravarini vel philomenę,
Ac volucres alii quos Primavera ministrat.
Tantũ Cornacchię, Corui, Tacolęq; vidētur,
Qui cra cra semp, cra cra p rura frequentant.
Provida nõ exit picolas formica masones,
Clauditur in gusso Limaca, busumq; muraiat,
In casulis cęlantur Apes dum frigora varcant,
Non errare vides gelidas hinc inde Lusertas,
Pastores calidis reserant armenta casottis,
Fornari gaudent, furni tunc ignis agradat,
Brettari męrent, ingucchiant namq; scopertis
Cũ digitis brettas, supra quos sepe sbadacchiāt.
Attamen ad furnos sic agucchiando reducti,
De pandemeio faciunt mangiando pelizzas.
Tempore sed caldi comprāt sorbētq; cagiadas,
Cumq; Cagiarolis, tres, quatros, qnq; gridātes
Ludunt ad moram, Bozzolas lacte bibentes.
Suntq; molestati fursunti tempore freddi,
Et faciunt nulla tremolantos veste coperti.
Est tamen Inuernus studiosis appreciatus,
Ocia longa quibus concędit tempore noctis,
Doctoresq; facit Grecos, Arabesq; Latinos.
Praticat hęc igitur Solis famiola casadas,
Hinc menses, anni veniunt, horęq; diesq;,
Hanc etiam bellam sol gaudet habere fameiam,
Quā pascit, nutrit, cui nõ grauis vlla fadiga est.
Supra caput portę nineo de marmore factę,
Phitonis pendet serpentis lurida pellis,
Magnus ad Ægiptũ quē strauit Cinthius oliz.
Supra fazzatam pallazzi, supraq; spondas
Desuenturati Phaethontis picta ruina est,
Qui nihil ascoltans Phębi mandata parentis,
Dũ male guidat equos de celso cascat olympo,
Ac sibi met rumpit spezzatis colla canezzis.

Pandemeius, genus panis miliacei.

Bozzola, vas ligneũ.

Non tabulas pennellus eas formasse videtur,
Sed magis apparet natura fuisse magistra,
Ac vina de carne merus color esse putatur,
Quis fuerit rerum pictor, vel sculptor, earum
Nescio, sed forsan magnus fuit author apelles,
Cuius progenię noster mantinea venit,
De quo, sicut apud serraffi scripta catatur,
Maximus alter erit pictor Mantegna vocatus, Andreas mantegna pictor celeberimus.
Gentibus e Padue, quē paruū nostra robabit
Mantua, desegni mirum fictiq; coloris.
Qui sub Francisco turco cognomine uiuet, Franciscus Gonzaga cognominatus turcus.
Atq; triumphantis depinget Cęsaris actus,
Ars vbi pictorū veterū perfecta trouatur.
Post quē succedet mirabilis ille Michael
Angelus, et Raphael, quos nō ars, imo docebit Michael angelus. pictor. Raphael pictor
Ipsa parens natura leues tirare penellos.

Conclusio.

Sed quia somniferā tibi cerno Lonarde vedettā,
Tu male dormisti, tribus istis noctibus, immo
Contra fortunam semper vigilauimus ante,
Sufficiat Phębi stanzas recitasse decoras.

Berta.

Baldus ait, vellem mi Cingar Apollinis almas
Semper inesse domos, nec eundi forma catatur.
Respōdet Cingar, nimis optas Balde, qd inqs?
Ad terzū paulus rapitur solūmodo Cęlum,
Tu ne super diuum pensas conscendere paulū?
Nō sic Baldę, cupis troppū, faciemus asaiuum, Asaiū, melius quã satis.
Si portinarus Paradisi Petrus, et Enoch
Nos aperire velint, cantoncelloq; sub vno
Condere, quo lucis valeamus habere pochinū.
Ergo reposs emus, video ronfare Lonardum.

Explicit tertiadecima phanta-
się Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII AR-
gumentum in quartamdecimã phã
tasię Macaronicen.

Ferrea belligeri seguitat pallazzia Martis,
Post quę narratur bella brigata Iouis.
Inde malancholici Saturni pessima sphęra
Dicitur, et vastę lubrica signa rotę.

MERLINI COCAII POETÆ
mantuani phantasię Macaro-
nice quartadecima.

Post quam tres horas dulci cubuere
quieti,
Atq; soporifero satiarunt membra ri-
poso.
Cingar ad inceptas Baldo mandante rasones
Tornat, et ingenio stabat Leonardus ateso. Ateso, pro attento.

De Marte.

Mars ferus aspęctu quinta versatur in arce,
Qui scorrozzatus crispata fronte minazzat.
Brasatos oculos, dum guardat, buttat adossum,
Sanguineasq; bauas sua labra tumẽtia spargũt.
Cristatam portam galeã, chiusamq; vestram,
Ingiter et totus rutilis ficcatur in armis.
Targonus lateri dextro, tum spada sinistro
Dependet, mazzamq; tenet Gallone feratam.
Semper it in frezza magno galopante cauallo, Feratã, subtraxit f. causa galantarię.
Et bastiones sua circum castra locauit.
Non hic armorũ genus omne carebitur vnquã.
Stendardi volitant, banderę, timpana, trombę, Careor a careo.
Non desunt pifari, gnacarę, cornęq; bitortę,
Deniq; quicquid habẽt homines bellãdo necesse
Talibus in rebus Mars oblectatur anhelus,
Sanguine, iocundans carnarũ cernere quartos.
Huic cędes soror est, lis mater, rixa sed vxoror,
Huic pater est liuor, rabies vindictaq; natę. Hę carnę pluraliter tantum reperiũtur caro etiam carnis.
Hic hominum clamor strepitat, nitritus equorũ,

Non hic bombardę mācāt, pasſaq; volantes,
Non hic Mortari, Colubrinę, uel Baſiliſchi.
Siue Pauaiones, ſeu Tendę, ſiue Trabachę.
Poluificant nebulas pedibus repetando caualli,
Celſa fracaſſatę conturbant ſidera lancę,
Atq; Tacollarum per nubila more nigreſcunt.
Ad finem guerrę cernis concurrere ſquadras,
Ordine cum nullo diris ſe bottibus vrtant,
Squarzzāt bāderas, diſpiaſtrāt arma, corazzas,
Marsq; rouerſatos ibi mortos cernere gaudet,
Scanatosq; viros, ſub calpiſtrare cauallos.

Creatio Militum.

Eſt ibi marmoreis labens fontana ſub Antris,
Iugiter ad cuius guardā ſtant octo Puellę.
Prima ferox vultu legiadraq; forcia dicta eſt.
Sed Mars dextrezzam iuſſit clamare ſecundā.
Tertia temperies, prudentia quarta vocatur,
Quintaq; cagneſco ſemper cū lumine guardat,
Iraq; nomatur, ſed dicta ſuperbia ſexta eſt,
Septima tabifico rubet vndiq; ſanguine cruda
Impietas, octaua calet cęnoſa libido.
Hanc deus armipotēs curā dedit octo puellis,
Vt quoscūq; viros ſibi Iuppiter eligit armis,
Quosq; ſequi guerras mandat, ſoldiq; talētum
Tres mergāt voltas liquidi ſub gurgite fontis.
Non tamen id faciant omnes, at ſorte butata
Quattuor ex ipſis pueri membricula bagnent.
Ergo quā primū geſtatur paruulus infans,
Quattuor hūc Nimphę, qb eſt ſors lapſa ꝓfun/
Inter f[illegible]ntanā, poſt mūdi ad ſtēta remittūt (dāt
Hac igitur veniunt ſoldati lege, vel impi,
Vel fortes, agiles ue armis, vel corde ſuperbi,
Vel poſt luxuriā plexi, vel pręcipitoſi.
Aut e conuerſo prudentes, ore diſerti,
Maturiq; duces, nec ab irę fulmine victi,
Quales Romanę generat ſtirps alta Colūnę,

Soldus eſt precium militare. hinc deriuat ſoldatus.
Talentum voluptatem voluntatis.

Hoc ſtentū, pro tormento. hinc ſtentare pro tormentare.

Cuius fortezze conscendunt mille pilastri.
Quales Astensis, quales Gonzaga, vel Vrsa,
Pallauesina domus Malatesta, Triultica, Pepla,
Martinenga, Rues, Gambarica, sega, Creuella.

De Ione.

At Rex stellarũ cunctarũ Iuppiter alto
In solio residens sextum sibi legit Olympum.

De Architectura.

Vrbs illic amplo spatiosa repossat in Agro,
Mulciberi fabricata manu, Brontisq; labore.
Nõ de calcinis, coctisq; locata quadrellis,
Verum diuerso formis cęlata metallo,
Vt stampire solet campanas Bressa canoras.
Merli de fino stant circum circa dyaspo,
Per merlos quoscũq; nitet carbũculus vnus.
Centum Porfideę tangunt ibi sidera turres,
Quarum de bronzo stant fundamenta zetato,
Et cristallino cordone serantur vbiq;.
Tecta micant auro, vexillaq; sgonfia promunt
Carca saphirrinis gẽmis, grossisq; smaragdis,
Sunt argentaceis quę sustentata pilastris.
Hic sua fundarunt omnes pallatia diui,
In medio quorum Iouis Atria celsa minazzãt. Minazzant, erigguntur cęlo.
Dedalus ędificans tribus ista locauit in annis,
Cui muratores aiuttum mille dederunt.
Centum Balchones patulãt, centũq; fenestrę,
Pars huc, pars illuc, pars hac, pars illac apertę
Iugiter addocchiãt venientia queq; videndo.
Porticus in gyrũ sex centis fulta colũnis
Bronzineis late circũserat omne palazzum,
Sub qua mille dei spatiantes ordine tundo
Sermocinantur, vaduntredeuntq; frequenter.
Porta superba patet, quę nũquã chiusa tenetur,
Vestibulumq; suam largũ tenet ante vedutam,
In quadro positum, super octo pilastra leuatuz.
Porphideus niueis in postibus eminet arcus,

Circulo et in medio tria formidanda spauẽtãt
Fulmina fulminibus nam iuppiter vtitur ipsis.
Continuo diuum spatiatu tota cauantur
Limina, sint quamuis Alabastro condita duro.
Suntq; cadenazzi, lorgnę, rutilęq; seraię
De fino argento fabricatę supra dorato.
Hęc perpendiculo multũ benecũcta squadrãtur.
Ingressus portam retrouas en atria binos
In quadros producta, nigro tenebrosica fumo,
Nam bene spuzzantes ibi sentis olere coquinas.

Descriptio coquinę,

Lissa, p illustra.

Fumentosa patet muris portazza bisunctis,
Cuius lissa micant gozzanti limina brodo.
Intus arostiti variiq; tirantur odores

Talentum, appetitum.

Cogus macaronice.

Cocus latine.

Optimum eduлium, et lecardo congruum testa cum pelle uedelli.

Ingionat, a giona deriuat, quę genus est vncini.

Ad nasum per quos aguzzat uoia talentum,
Sunt ibi sexcentum sguattari sub iure cogorum,
Pars gestat lignã, pars truncat, parsq; ministrat
Sub centum bronzis caldaribus atq; padellis.
Qui scannat vitulũ qui slongat colla polastris,
Qui cauat e panza trippas dum scortigat, alter,
Qui despennat aqua mortos buliente capones,
Qui discompagnat magones de figadellis,
Qui boccalũ implet (si desunt uasa) busecchis,
Qui cosire parat testam cum pelle uedelli,
Qui porcellettos inspedat, quiq; cauecchio
Ingionat lardum, quo plus caro grassa fiatur.
Gambo lecatorię cocus illic pręsidet arti,

Brodeccus bressanice.

Brodicus mãtuanice.

Fedus latine.

Malnettus vulgariter.

Cosina.

Coquina, et culina.

Cui tãtum sguataros est cura docere brodeccos,
Ac dare mandatum galantiter omne cosinę.

Doctrina prima cosinandi.

Sed quia mensa Iouis plus bramat ferre viuãdas
Auantazatas his quas plębs cętera mangiat,
Hęc sguattari documenta piãt Gãbone docẽte,
Alter formazzi freschi, leniterq; gratati
Binas accumulat libras, bissenaq; secum
Oua sbattuta premit, quę vix gallina cacarat.

Finarũq; duas specierum preparat onzas,
Post hec zaffrani mediã, lardiq; recentis
Mensurat libram, largus capitista cadinus.
Inde duos coctos extra caldare capones
Eligit, et polpas diuellit ab ossibus omnes,
Ossa gouernantur, sed carnes optime pistat.
Cum petresemolo, vel menta, vel mazurana,
Donec cum uariis pistatio morbida rebus
Deuenit, atq; color diuersus contrahit vnum.
Ossa dein recipit, que macco voluit in ipso,
Cũq; radicella porci, facit arte tomaclas, Macco, pistumi-ne, pulmentario.
Quas aliquantillum cum lardo frixat aprino.
Inde bianchezzam legit oui (Mantua chiaram,
Hãc uocat) atq; rocum, species, sugũq; naranci,
Omnia cum brodio facit ista bulire caponum,
E quibus et capiunt, et fundunt ossa saporem,
Que mox ad tauolã mittuntur supra taeros,
Et delicatas facit hoc brotiamine suppas.

Doctrina.ii.

Alter semicoques sguatarus capit octo polastros,
Quos dismẽbratos pingui bene frixat in vncto,
Ast vbi cum zuccar, speciebus, aqua ue rosata,
Et modico agresti spolueri zauerat illos,
Tres masinatarum libras piat auolanarum,
Gingiberis mediã et zuccar, qbus addidit onzã.
Ista parũ buliunt modico sociante botiro,
Pollastrosq; fouet secum de more guacetti,
Qui quoq; sic possunt condiri corpore sodo.

Doctrina.iii.

Alter odoriferas pistillo smazzolat herbas,
Formazzumq; simul frescum misturat, et oua,
Pistumenq; facit dulcẽ iungendo canellam,
Lacteq; manduleo coitum distemperat istum,
Trans pellẽ deinceps implet carnẽq; polastros,
Qui calida lixantur aqua buliente lauezo,
Ipsa fin atantum pistumina dura fiantur, Fin atantũ, do-nec.

Postq; boimentũ speto ficcantur acuto,
Et iuxta brassas lardo sguazzante coquuntur.

Doctrina.iiii.

Alter cernellas vbi coxit honeste vedelli,
Separat onorũ de chiaris rossola tota,
Quę cũ Pignolis passaq; incorporat vna.
Postea stamegnã facit hęc transire per vnam,
Inq; pignatellã grasso brottamine plenam
Lixat abelasium, ne vadant cuncta brodetto.
Si cupis hanc epulam dulcẽ, dat Zuccara secum,
Si garbam, garbę succum distillat agrestis.

Prouerbiũ est, ne vadant cuncta brodetto.
Garbus, acerbus.

Doctrina.v.

Alter arostitũ figatum cum radicella
De speto ducit simul ac in frusta minuzzat,
Inq; lanezettũ cum Zuccar, aquaq; rosarum,
Atq; Naranzzorũ musto, speciisq; guacettat.

Nota quod sicut ficus diuersimo de declinatur, ita Zuccar, vt infra.

Doctrina.vi.

Alter adhuc lixat vel sex vel octo polastros,
Inq; duos quartos per mezũ diuidit omnes,
Quos teggetta coqt sleguati comoda lardi,
Post hęc acetosum vinũ, tollitq; marinas
Vuas, agrestum, et gialdũ grassedine brodum,
Atq; remordacẽ sgussat spartitq; cipollam,
Boienta consumit aqua, totamq; disasprat,
Quam, simul et reliquas res in mortaria pistat,
Mox frixat iunctis speciis, pluraq; galanga,
Sic et acetoso modicum venit esca brodetto.

Hic Zuccarus, Hic Zuccar indeclinabile, hoc Zuccarum.
Teggetta, vas coquinarium.
Marinas, supra dixit passas.

Doctrina.vii.

Sed pistinacas alter bruat, inde farinat
Ac oleo frixat, sed aqua mox dextriter, atq;
Concoqt agresto, spetiis et gingere iunctis.

Doctrina.viii.

Alter Crispinos, grassum brottamen, et herbas
Sũmit odoriferas, lixat, passatq; per vnam
Stamegnã, redditq; foco, quibus addit et ouos
Optime sbattutos, et agresti grapula crudi,

Vuiculam passam, zaffranum, ginger acutum.

Doctrina.ix.

Alter lixatos trat de caldare capones,
Quos parat in terrelato cum uentre piattum,
Fundit aquã roseã, mox zuccar abunde tridatũ,
Desuper imponit caricum brasamine testum,
Ista cosinandi pulcherrima foggia capones.

Doctrina.x.

Alter poma capit, discorticat intus et extra,
Mollit aqua rammiq; scolat cum vase forati. Ramina' forata genus vasis,
Que mox ut brodio rossis quoq; mescolat oui,
Cumq; bonis speciis fit digna manestra milano.

Doctrina.xi.

Alter lampredas toltas de fonte comasco
Frixat, et inde capit mollamen panis adusti,
Manduleasq; nuces moscatas, ac auelanas,
Gingiber, et longum peuerum, fortesq; garoflos,
Passiculas uuas, zaffranum, deniq; paulum
De gardamomo, cinamomum siue canellam,
Omnia cuz blanco masinans distemprat aceto,
Lampredasq; super prius igne boita respergit.

Doctrina.xii.

Alter smenuzzat Ranas in mille bocones,
Inde boire facit, passatq; foramina Rammi,
Pistat, et in bronzum lixat cum lacte recenti,
Oua sbatuta qbus, zaffranum, zuccar, et altras
Adiungit speties, per quas bona queq; fiuntur.

Doctrina.xiii.

Alter caprettum crudum taiando minutum.
Desuper agrestum guazzat, lardumq;, canellaz,
Pastellumq; facit, quem postquam coxerit, oua
Cum brodio vel aqua rosea sbattuta superdat.

Doctrina.xiiii.

Alter ceruinam carnem coquit inde strinatum
Cum crusta panem in forti demergit aceto.
Post hec Formazzi gratat instar qnq; cepollas,

Smenuzzat carnem, lardo quam rostit in albo,
Figatumq; suum coctum cum pane meiato
Mescolat et masinat, nec non distemprat aceto,
Mel addit, spetiesq; bonas, traditq; boiendum,
Hanc ve zelatiam caldam, frigescere lassat.

Doctrina.xv.

Alter gambaricum mira facit arte saporem,
Gambara disgussat, qbus ante cauauerat oua,
Pistat aquã stillãs colat inde, capitq; bonherbã,
Rossolaq; ouorum, panis mollamen, et ista
Conterit, agresto quę mollit, aquaq; pusilla.
Post hęc acetosat fortis speciebus, et oua
Quę prius abstulerat guacettum ficcat in ipsuz.

Doctrina.xvi.

Alter mandulibus flores immiscet aneti,
Gingiber, atq; nuces moscatas, zuccar, et ista
Pistillo masinat, nec acetum spargere cessat.
Supra castronis carnes hęc optima broda est.

Doctrina.xvii.

Alter at anguillas vel tencas maxime grassas.
Lixat, et expolpat quas in mortaria smiccat
Cum petresemolo, datilis, vuaq; marina,
Dulcibus et speciis, oleo, tortamq; per illos
Condit, nulla quibus carnez mangiare volũtas.

Doctrina.xviii.

Alter quinetiam fungos in frusta minutos
Frixat aqua et lardo fresco, quos inde cauatos
E pignatello, Formazzum miscet et oua,
Zaffranuz species quibus optima torta creatur

Doctrina.xix.

Alter acerbosas marrascas absq; medullis
Pistatas passat stamegnam, casens et lac
Additur, oua, bonę species cum zuccare fino,
Tettaq; smicatur iuuenis bene cocta vitellę,
Non sparagnat aquam rosẽam frescũq; botirũ
Torta fit, ouorum chiarę sint crusta dabassum:

At super effundit pignolos atq; canellam.

Doctrina ultima de Nectere.

Sed quid ego longis pario fastidia verbis.
Illic diuinum fucitur solummodo Nectar.
Multibugiardi dicunt hoc esse beuandam,
Id nego, sed cibus est quo morti surgere possent.
Gamboniq; coco, sguataroqui presidet omni
Hoc datur officium componere Nectaris escam.
Gambo caponazzos largos in tergore, gialdos,
Accipit, et porci panzam prius optime coctam,
Ginger et integrum, species, frescumq; casettuz, Casettū, formazzum paruum,
Mox petresemolum, Mentaz, calidosq; garoflos, Medicoctos et. semicoctos inuenis.
Postea dismembrat medicoctos ante capones,
Frixat, et inspergit species, capit inde nosettas
Manduleas quas non tellus, sed fecit olympus,
His quoq; frixat, aquā modicā iūgēdo, polastros.
Dūq; id feruet opus, medias quas diximus ante
Assummit species, his saluia, mentaq; iuncta est,
Pistumen fabricat, tortellos inde refrictos
Inter Delecum, quem pezza tenella scolarat,
Spoluificatq; super speties dulces et acerbas.
Post hec exossat datiles, et gingere voluit
Cumq; sminuzzato cinamomo, cumq; garoflis,
Inde locat speties, rafiolos ipsaq; cocta
Frusta caponorum, datiles, vuāq; marinam,
Pignolos mundos, in unam cuncta padellam,
Fecerat in fundo crustam, mediam quoq; iūgit,
Quas super apponit predictas quasq; facendas,
Mox aliam crustam super addit zuccare plenaz,
Torret abelasium testi scaldante coperto,
Atq; frequenter aquis bagnatur crusta rosatis.
Dicitur hoc Nectar, satis est narrasse coquā.

Sequitur de pallazzo Iouis.

Atria preteriens intras perystilia, centum
Qualibet ex banda claustrorum longa canezzos,
Ac adamantinis circum munita columnis,

Queq; columna suis distinguitur alte misuris,
Quas duras proprio Vulcanus sanguine fecit,
Hic adamas quoniaz teneratur sanguine becchi.
Intra columnares stant quadra canędia Zonas,
In medio quarum variis ornata lapillis
Continua decurrit aqua fontana bagnando
Cristallū, Benas, Agathes, Alabastra, Berillos.
Exedras p quadra subis perystilia nudas,
Biblyotheca prope est, ornataq; pinacotheca
Heroum gestis, monumentis atq; deorum.
Basilicę locus est amplissimus, undiq; cinctus
Sedibus ex auro, quo tractāt, numina causas,
Fata hominū, sortes, breue tēpus, mille trauaios,
Ad caput ipsa Iouis stat sedes altior altris,
Quam dis diuitię rex fecit, et omnia richa
Spendidit, o pensa quam bella cadrega det esse.
Diiq; deęq; omnes hic prehndere iura frequētāt,
Iuppiter his fatum soluit, sortemq; misurat,
Nulla datur deitas aliis, ac nulla potestas,
Ni Iouis arbitrio certa ratione guadagnent.
Quottidie cętu diuum visitatur ab omni,
Suscipit exultans omnes penetralibus Aulę.
Lęditur interdum, quo uis, deus alter ab altro,
Inter quos ęquo discrimine iudicat ille.
Si quando fuerit superis offensus ab ipsis,
Fulmina ferre iubet, reboare tonitrua mandat,
Terrificans homines cęlum trabucare putātes.
Ast apparendo Ganimedes fronte galanta,
Blandidulosq; suo cum Regi torquet ocellos,
Immo dulcigeri fert aurea pocula musti,
protinus ira cadit, fugiunt e pectore sdegni,
Dismemorata fluit rabies, canegiataq; stizza,
Exonerat nebulis cęlum, nouus emichat ęther,
Prostrati flores pluuia sub Apolline surgunt.]

Parenthesis.

Sic quandoq; duces faciunt, grandesq; maestri,

Vulcanus becchus.
Nudas apertas,
Det pro debet,
o admirantis.

Et qui dicuntur signores esse bachettę,
Plus quandoq; valet pueri frons bella petulci,
Quam nō grandi loqui sentētia magna catonis. Catonem intellige quemlibet sapientē.
Plus oculus blādus, vel sermo libidinis ardens,
Quam vigor eloquii Ciceronis, et ora senatus.

Mastelina.

Insurgunt scalę passim diamante locatę, (spo,
Pars quoq; Corallo, pars marmore, parsq; dya-
Quę libet ipsarum tendit nonanta scalinos, Scalinos, gradus.
Per quas semp eūt, redeūt quoq; numina quęq;.
Menant in cameras centum, pluresq; salottos,
Quorum solari non sunt lignamine facti,
Sed Vulcanus eos de puro fecerat auro,
Hucilluc ornāt camareri flore grabatos,
Supra quos tendunt lenzzoles atq; copertas,
Quas mira nimphę recamarūt Palladis arte.

De Pallade.

Ipsa quidem Pallas Iouis est nassuta cerebro,
Qui sine concubitu, mulieris ter sibi sanctum
Ceruellum cusit virga, virgoq; Minerua
Exiit, et magni dicta est sapientia patris.
Noscere si cupitis quare sapientia dicta est,
Nil dubitetis enim, soluetur questio talis,

Laus mulierum.

Pallas honestatis speculum de vertice maschii
Nascitur, ut pateat quod sunt reliquę mulieres
Dementes nec habent cerebrum.
Et sine consilio qcqd facietis earum,
Credite Pallas erit, Iouis et sapientia patris,
Verum si qua tuis in rebus femina pręstat
Consilium, caueas asino similaberis illi,
Qui vult pro frustro Bastum gestare nouelluz,
Ignorans quoniam tergus noua sella magagnat
Et qui pensabas totam lucrasse Mineruam,
Nempe fasolorum bronzum mangiasse catabis,
Ingenium quoniam, sensumq; fasolus aguzzat.

Argumentum gal-lum, quā re Pallas dicta sit sapientia. Nota quod Cingar loquitur et nō poe-ta.

De hoc asino lege Sy-pronium, de chata-rinettis.

Pallas est tantum Iouis vnica filia teste,
Quę damigellarum circum stipata cateruis.
Imperat, atq; docet linum deducere fuso,
Texere vel telam, vel naspo soluere filum.

Palladis stantia.

Est inter salas alias, thalamosq; salottus,
Qui longus centum passus, cinquantaq; largus.
Pallas ibi secreta suas docet alta puellas
Altera bombasum, vel linum detrahit album,
Bagnificatq; suos fuso pirlante didinos.
Altera discaricat naspi giramine fusos,
In glomerũq;, rotat dũ guindalus, orbe volutat.
Altera texendas producit in ordine stuppas,
Et facit innumeros circum strepitare canones.
Altera dum texit, manibus pedibusq; lauorat.
Dextera nauiculam mandat, sed leua remādat.
Altera prona sedens tellam fuit, inq; biancas
Vertit camisas apud illam stante canistro,
Altera sed variis acubus maiora recammat,
Namq; velutinas Aquilas describit in auro.
Altera de argento candentia lilia fingit,
Quę in cęlestino pingit semota veluto.
Altera terribiles format recamando leones,
Sub pede cum libro facientes ore Samarcum.
Altera frondosam, plenã quoq; glandibus aureis
Texit in aereo spatio cum pectine Quercum.
Altera purpureos miscens albedine scaccos
Inserit argenti rutilos auriq; quadrettos.
Altera marzoccos fuluos, nimiumq; brauantes,
Altera terribiles Aqlas errantibus alis
Quattuor, insecta rubea cruce, pingit in albo.
Altera lanigera cellones consuit arte,
Ac in spalleriis Florentia prata recammat.
Altera conatur veteres describere guerras,
Maxime Alexandri, Ciri Xersisq; carinam.

De Saturno.

Bombasum, bombicem.
Didinos, paruos digitos.
Canones instrumēta lignea, quibus filum disuoluitur.
Samarcum, ossitationem leonis intellige.

De Ioue ſat dixi , Saturni regna ſubintro,
Eius nolo tamen tibi dicere conditionem,
Namq; melancbolicus nimis ascoltãdo uenires.
Goſa.
Baldus habet faciẽ rapefactã more ſtupentis,
Quis Diauol ait, tibi Cingar talia dixi?
Quoue imparaſti tales ingrate raſones?
Nempe Magum penſo zoroaſtum te ſtudiaſſe,
Cumq; prophetabus ſemper uixisſe ſtriabus.
Respondet Cingar, miraris forſitan iſtud?
Semper habent pro ſe colpũ scrimãdo Magiſtri
At leonardus ait, paulum mi Balde qescas,
Deſine quod ſeguitet Saturni pingere Cęlum.
Tunc Cingar, Saturnus inops extrema petiuit
Littora Cęlorum.
Vxorem quamuis habeat, tamen ipſe fiolos
Non generare poteſt, cauſam nũ queritis? ĩquã.
Non ſolum quoniã mancant ſua corpora caldo,
Iuppiter at patri Saturno membra taiauit.
Hic macer eſt uultu, calua con fronte rapatus,
Sbauazzattotam naſocolante bocazzam.
Nec retinet ſolum dentem ſua quęq; ganasſa.
Omnes cum flatu putrido, quũ parlat, amorbat
Hispida barba riget, nunq̃ pro pectine lenis,
Cum baſtone ſuas uadit numerando pedattas.
De pasſu in pasſu tusſit, spudatq; macagnos,
Fert sgarbellatos oculos, nec sbercia mancat,
Pellizzonus eum usq; ad calcanea coprit,
Attamen ille facit tremolantos frigore plenus.
Eius basſa domus plena eſt humore nociuo,
Flent muri, guaſtat rumatica muffa ſolarum.
Nunq̃ splendigeros ibi fundit Apollo luſores.
Prattcat hic ſemper spisſis nox plena tenebris,
Hic Barbagianni ſtrident, hic pipaq; ſtrelli,
Hic quoq; noctiuaghę gnao gnao faciẽdo ciuettę
Triſtitia hic habitat, Macies, genus oẽ malorũ,

Maxime sunt isti, capitis dolor, Hydropisia,
Angonaia, malum cossę, quartanaq; febris,
Mazzuccus, lancu͂, carbones, morbida pestis,
Flegma, tumor uentris, uermes, colicisq; dolores,
Petra vesigarum, cancar, giandussa, bognones,
Franzzosus, ferse, cagasanguis, rogna, uarolę
Defectus cerebri, rabiesq; frenetica, chiodus,
Stizza canina, dolor dentorum, scrofa, puuidę,
phistula galtones, tumor vel lergna uocata
Testiculi, brosolę, tegnosaq; codega, lepra,
Schelentia, gulę sicitas, et pectoris asma,
Sanctiq; Antonii morbum, morena, podagra,
Tisica febris, mugancę, tardęq; pedanę.
Infirmitates non totas dicere possum.
Ista fameia senē Saturnum semper honorat,
Sed male fida qdē, nam bursa uodat ab ipsa.
Hanc medici preciant, sed in altro corpore siccā.
Ergo Saturnus supremo presidet orbi,
De qua cascatus posit sibi rumpere collum.

Togna.

En vobis cęli septem descripsimus orbes,
Non reliquas refero casones Astronomię,
Nam vobis facerem longis fastidia verbis,
Subseguita, Leonardus ait, mi cingar, higinum
Audio dum loqueris, narrare galantiter astra.
Sum contentus, ait Cingar, solabor vtrumq;.

De Zodiaco.

Est via longa nimis cęlum que circuit omne,
Per quam si vades nunc magnu͂ frigus habebis,
Nunc nimius faciet caldus bagnare camisam,
Nunc refrescabis mansueta corpus ab aura,
Nunc aliquantillum glaciem tibi temperat estas.
Hęc uia tam durat, quod pleno phębus in anno
Vix addit metam, sed apuntu͂ terminat illam.
In primo introitu cum flexis cornibus, ecce
Apparet Mōtonus habens in tergore phrixum,

Ex auro tota est radians sua lana tirato,
Post caminamentū mensis renouata per arua
Taurū cornuta retronas ceruice biancum,
Audet is Europam spallis gestare putinam,
posteriora tenens in fonte sepulta liquenti.
At quia mos bouis est mostazzo fundere bauaz,
Iugiter hūc septem curāt sorbire sorores,
Quas gaioffazzus fugat hic fugat illic Orion.
Nō pculin cōtras geminos insemma fradellos,
Primus nomatur Castor, poluxq; secundus,
Hos, Helenāq; simul Ioue natos Leda couauit.
Quos tā grādis amor iunxit, q̄ Iuppiter ambos
Transtulit in celum, Nautisq; fauere dicauit.
Vlterius vadens, caueas, q̄a pestifer Hidra
Sibilat herculeo quondā mutilata labore.
Cuius colla premit cum zanchis Gambar aptis. zanche, chele.
Sed cum sudorem sentis bagnare camisam
Ecce Leoanazzus boscamine saltat ab atro,
Ac sup hidrinū ventronem saltat Oachens,
Sed domat ipsius pulcherima virgo furorem, Oachens, idest plicti ficonia.
Que virgo fletus maiori tempore spargit,

Namq; parū curāt illam qui regna gubernant,
Sepeq; iustitię signores terga reuoltant.
Scorpius egreditur gelida de valle superbus,
Horrendas aperit brancas, codāq; recuruat,
Sternere poltronē disponit oriona solus,
Sustentatq; duas sua zampa sinistra bilances,
Inde Sagitarius per frigora rura caualcat,
Vel cumulat glaciem, vel calcibus alligat vndas,
Tempora disponit studiosis grata poetis,
Musarū quoniā nutrix sua mater habetur.
Euacuare duas non cessat Aquarius vrnas,
perq; suas vndas squamoso tergore pisces
Guizzant, Zodiacus vasto sic terminat orbe.
Dicere terribilē vobis non curo Balenam,
Eridanū sileo, Leporem, sed oriona dicam.

Orionis nascimentum,
Pindarus albergans olim pouerellus in ęde
Semiruinata, vix qd mangiaret habebat.
Iuppiter en ſtraccus, ſudanſq; labore uiazzi,
Mercuriusq;, ſuo ueniunt habitare caſotto,
Atq; fame nimia pulſi petiere merendam.
Pauper homo diuũ regi vult tradere paſtum,
Quid fecit? (ſolam vaccam ſua ſtalla tenebat)
Accipit in frezza mazzam, ſtallamq; ſubintrat,
Discopauit eam, mox tolta pelle dadosſum,
Illam ficatam speto cito miſit aroſtum,
Ac totam coctam ſuperis areccat inantum.
Dicuntur diui ſecum riſiſſe parumper,
Attamen hanc totã mangiarunt ventre pieno,
Miſterumq; fuit zona lentare fiancos.
Qui nimiũ mãgiat, ne creppet, cingula mollat.
Mox cupidi factis, non dictis, ſoluere grates,
Nunc scortigatam pellez petiere bouinam.
Pauper homazzolus scorzam bouis attulit illis,
Et ſecum, dum fert, iſtas mouet ore querelas,
Hi slouagnones totam glutiere vedellam,
Num portare volunt etiam ſuper ęthera pellez,
Quos vtinam poſſit talis viuanda negare.
Iuppiter et natus pellem ſimul ergo tulerunt,
Ac ſotterrarunt proprio piſſamine fętam.
Poſt menſes plures pauper desſoterat illam,
Ecce infans natus cępit vagire ſub illa,
Pindarus attollens oculos ad ſidera, dixit,
Iuppiter omnipotens veſtrum ringratio numen
Et bonprofaciat vobis mea vacca duobus.
Sic et ab orina puerum chiamauit orion,
Quem canis aerium ſequitat latrando p axem.
Sed quid ego video? preſtum mirate ſodales,
Concluſio.
Hęc vix finierat Cingar, scoperta galea
En verſus Baldi nauem furibunda venibat,

Astrologus Cingar subito cessauit, oportet
Astrologare aliter quam stellas cernere noctu.
Explicit phantasię quarta
decima Maca.

ARGVMENTVM MAGI
stri acquarii in phantasię macaroni
cen quintadecimã.

Scribitur horrisono bellum nauale tumultu,
Est quoniam fustis barca salita tribus.
Estq; galearum Liro capitanus earum,
Pyratisq; fretum transnatat omne suis.
Baldus cum sociis fustam se buttat in vnam,
Ac ibi corsaros traicit ense feros.
Ipse sed interea conqstat Liro nauillum,
Quem menat, Zefiro vela replente, viam.
Baldus at in fusta cum Cingare, cumq; lonardo
Restat, nec remos qui vehat ullus adest.
Moschinũ retrouant, nosũt, vinclisq; recuprãt,
Qui fustam, vẽtum dum piat orza, guidat.
Falchettum uidere procul, nat Cingar et ipsi
Tandem salsigeras egrediuntur aquas.

MERLINI COCAII POETÆ
mantuani Macaronice
quintadecima.

Restitit ĩ medio Cingar sermo-
ne, galeam
Vt procul aspexit, monuitq; vi-
dere sodales.
Non sic precepitat cęlo falchonus ab alto,
Nec sic vertorius fertur scocante balestra,
Qualiter illa ruit vento sburlata triremmis,
Intus piratę, gens tam peruersa, ribaldi,
Qui renegauerunt Christuz, christiq; batesmũ.
Vela cito bassate gridant, vos reddite nobis,
Altera post ipsam bastarda galea ruebat,
Altera quin etiam seguitabat grandior istis,

Comparatio.
Falco, et falconus.
Sburlata, impulsa.

In qua vastus homo, gentis capitanius vrget
Remigeros homines neruũ menãdo bouinum.
Hic se per nomen facit apellare Lironum.
Vir fuit in toto nunquã crudelior orbe.
Ferreus aspectu, sua barbaq; sanguine colat,
Namq; feris similis miserũ mandebat homonẽ
Tres veniunt Fustę propter demergere Nauẽ,
Mille pari motu subio impelluntur in vno,
Et freta vorticibus retro spumãtibus implent.
Baldus ad arma volat, sfodratũ prestiter ensem
Arripit, imbrazzatq; rotã, bassatq; vesiram.
Cingar habet multũ pro Baldo qppe spauentũ,
Non quod ab aduersa metuat sit parte necatus,
Sed quia tã durũ est scãpare p Æquora mortẽ.
Ipse Leonardus se Baldo firmat apressum,
Stansq; parecchiatus stoccũ tenet, atq; brocherũ.

Pedrala.

Viderat interea dispostos Nauta barones,
Nõ timet, immo ratẽ reuolutat contra Galeam,
Stantq; sup prorã Baldus, Cingarq;, Lonardus.
Schiauones etiam presti sua tela parecchiant,
Implẽt sulphurea strepitosos puluere schioppos,
Martinulosq; rotant curuas flectendo balestras.
Pars ratis ascendit gabiã, pars restat abassum,
Quadruplicant forzas Baldi meditãdo vigorẽ.
Iam venit ecce prior remis impulsa Galea,
Circumcirca fremens girat, sed Nauta timonẽ
Praticus aduolgit, veluti si volgat habenam,

Comparatio.

Vidi Franciscũ de Rua quandoq; mariam
Cuius in exiguo stat corpore maxima virtus,
Villanũ spagnę leniter manegiare poledrum.
Docta manus seu frena tiret, seu lenta remittat,
Ille statim vederę paret, dominiq; volero,
Pirlat, et a testa discernit nemo culattas.
Nõ minus ĩmẽsam Barcã cito Nauta manezat,

Liro lironis, et lironus lironi.

Subiuset sibib lus.

Nota quod poeta sepe articulũ vulgare latinizat, dicimus vulgariter la poluere la cenere, vnde macaronici dicunt hanc poluerem hanc cenerem.

Rua, monasillabum est.

Optimus equus est villanus spagnę.

Redena, est corlegia freni.

Semper habens ʒuffum prorę dincontra galeas.
En cito schioppetti scaricantur ab igne tresenti,
Milleq; laxantur vertones ex ra nosellas.
Incipiunt panidas ad nubes surgere voces,
Innumeri quoniam primo feriuntur asaltu.
Saxa volant, grossiq; trabes, pix flãmea, torres,
Artificiosus focus arma virosq; lacessit.
Tunc animosus aper Baldus despiccat ab alta
Prora terribilem saltum, supraq; galeam
Hostibus in mediis balʒat, ferrumq; cruentat,
Cingar eum sequitur magno targone copertus,
Atq; sumitai ram toto conamine vibrat.
Inde Leonardus de schena saltat in altum,
Ac super vnius pyratę tergora sbalʒat,
Quem feriendo alium stocco trabuccat in vndas.
Baldus in introitu primo velut impiger hęros
Patrono fustę se nil pau factus acostat,
Pungentemq; rotans stoccatam more trivellę,
Ex vna banda trippam sbudellat in altram.
Pyratę magnis tunc vrlis astra tocantes,
In circum Baldo largum fecere travaium.
At solitas Baldus furias in pectora ficcat,
Se totum linquens quo maior calca feribat,
Incipit armorum disquistillare piastras,
Hi subito largam panidi fecere piaʒʒam.
Cui speʒʒat scutum, cui faldam, cuiq; celatam,
Cui braʒʒale terit, spallaʒʒos, rumpit et urtat,
Fendit cervellos, nilq; elmi nilq; coraʒʒę
Durant ad Baldum, q fulgurat ense cruento.
Testas et bustos maris ad fundamina mittit.
Et velut in siccis consummit flamma canellis,
Sic predatores Baldus taiat ense marinos.
Nemo suis valet hic bottis aquirere scãpum,
Non cęli sanctis potuisset habere riguardum,
Namq; suum rabies mordebat multa furorem.
Non seguitare illum cingar clamando rafinat

Iamque samittarram tepido cum sanguine rossam
Ambabus manibus strictam striendo tenebat,
Non procul exturbãs nimia pro cęde Lonardus
Æthera, sanguificat plenum formidine Põtum.
Hic tres compagni quid sit scrimmare dasennũ
Insegnant, faciuntque habiles ad tela magistros.
At Lironus adest Bastardam supra galeam,
Portat alabardam, testasque superminet omnes,
At navis tergum facit ingirare galeam,
Et menans vastis alabardam forcibus, vno
Truncavit medium netto fendente timonem.
Heu quia nocchierus iam se tenet esse pemptũ,
Lanzonem iaculat propter passare lyronem,
Sed iam se manibus navi lyronus ataccat,
Et quamuis iaciant schiavões, ligna, quadrellos,
Sulphureas flamas, pegolas, rasamque fogatam,
Ille tamen super hanc turba seguitante salivit.
Hic se ficcavit fugientes intra schiavones,
Quos tomare facit sine brazzis ac sine gambis.
Nocchieri testam magnum vibrando roversum
Vnam sbalzzavit longe, mihi credite leucam.
Non curat quicq̃ schioppettos, atque balestras,

Comparatio.

Fac lector contum si qs intrando botegam
Plenam pignatis, boccalis, atque scudellis,
Incipit acircum grossum vibrare tracagnum.
Sic Lironus agit scapolantes intra schiavones,
Qui mage garlettos vertunt quam cernere zuffã
Lironis, repetantque maris nodando per undas.

Masselina,

Non erat accortus de casu Baldus iniquo,
Maxime quod caperet navim pirata Lironus,
Cingar et arditus provas facit ense galantas,
Atque chatenatus tamquam leo rugit, et omnes
Vel penitus mortos, vel trũcos, mẽbra roversat.
Ipsius a facie furibundi qsque scapinat,

Ac in abandonũ potius se in gurgite saxant,
Vt faciunt pisces qui saltant extra padellam.

Comparatio.

Ast alia in banda Leonardus fluminis instar
Quod preceps veniens alta de rupe, marinas
Scindit aquas, aperitq; maris cũ gurgite fluctũ
Inter euangelii se cazzat feruidus hostes,
Hic illic taiat, hac illac puntezzat, et vrtat,
Totus mortorũ sbroiatus sanguine boffat,

pedrala.

Possanzã sed non basto cantare Lironis,
In qua parte suas dat fruges, sstigmata parent.
Sanguinolenta ruit, carnes alebarda staiezat,
Confugiunt omnes, ac post sua terga budellas
Pulmones, milzas, fumantia viscera linqunt.
Nil nisi sentitur stridor, fremitusq; morentum,
Horrendę voces, cęlum pietate mouentes,
Alter clamabat christũ, sanctũq; Nicolam,
Alter Apollinũ, Triuigantẽ, vel Macomettũ,
Non fuit auditus postq̃ stant sydera cęlo
Tã grandis strepitus, rumor, sonitusq; boaxãs.
Non habet vlterius gentes quas Baldus amazzet
Tota galea fuit piratis voda ladronis,
plusq̃ bacillus Barberi netta remansit.

Comina.

Lironus nauem iam iam aquistauerit omnem,
O quantũ gaudet talem fecisse guadagnum.
Nec posuit mentem quod victa galea fuisset.
Omnes in nauim Pyratas scandere mandat,
Et grossum ponens alium de retro timonem,
Sgombrat iter pelagi velũ grauidãte maestro.
Succedunt alię semper cantando Galeę,
Vt cantare solent quando victoria, gridant.
Cingar id aduertit primus, qd, clamitat, heu qd
Contemplor miserũ nobis ẽ incante gabamur,
☞ Sępe guadagnãdi nos ingordisia fallit.

Balde vides: en nostra Ratis quo presa menat,
Baldus ut inspexit signat se terq; quaterq;,
Stat mutus, nescitq; loqui, seguitare facultas
Nulla patet, quoniam remiq; viriq; negantur.
Semet at incępit Leonardus battere pugnis,
Ah fortuna (inqt) nimis es contraria nobis.
Surripiuntur equi tam fortes, tamq; galanti,
Quantũ non unquaz tellus turchesca creavit.
Quos nisi per mũdũ cęlum Baratrumq; catabo,
Iuro deos omnes mihi met volo tradere mortẽ.
Hanc quoq; pancerã nũquã spoiabo dadossum,
Donec ego fetronẽ quis equos navimq; rapinit,
Aut ammazzabo illũ, aut ammazzabor ab illo.
Incagnatus erat Baldus, sub pectore schioppat,
Namq; seguire illos se tunc non posse videbat.
Non est qui menat vacuatam quippe galeam,
Sed cito disponit sibi vestimenta cavare,
Ac omnino suam Barcam seguitare natando,
Tam grandem iuveni Leonardo gestat amorem,
Quod nihil ext muit dubio se tradere Ponto.
Cingar eum tenuit dicendo, quid furis: istam
Cęde mihi curam, qa spęro catare cavallos.

Togna.

Dixit at hęc Cingar pro confortare Lonarduz,
Attamen interius dubitat, sensuq; revoltat,
Quem reperiere modum possint exire galeam.
Non illic panem cernunt, mancumq; dabever,
Littora nulla vident, nec barcas, pontus vbiq;
Vndezzat, citiusq; facit smaltire magonem.
Cingaris officio Baldus premit atq; Lonardus
Cordoium, solito spęrantes illius astu
Posse cavalorum ladrum recatare suorum.
Cingar per totam vadit rugando galeam,
Si casu reperire queat mangiabile qcquam,
Ecce virum bellum de sub fundamine fustę
Comperit, a testa calcagnos usq; ligatum,

Ingordisia, avidi tas nimia.

Rapui, et rapinit.

Dabever arabice dicitur vinum.

Moschinus.

Qui lachrimans orat longo de carcere trari,
Confestim properat Cingar, miseratus in illum
Respicit, et quondam talem vidisse ricordat.
Dic ait, unde venis vel quo sis natus in orbe.
Ille tapinus ait, fuimus tres qppe sodales,
Falchettus, Moschinus ego, magnusq; Fracassus,
Qui septem carichis turca de gente Maranis
Italiam versus Z firo guidante nodabant,
Tãta sed (heu ploro memorãs) tẽpesta tronauit,
Quod per diuersas contradas fracta carinã
Pellitur, et sic tres discompagnamur amici.
Ast ubi regressa est Phębo ridente bonazza,
Hęc pyratarũ nobis fuit obuia classis,
Quę nostram mersit nauem, gentemq; negauit,
Meq; caporalem turbę fecere presonem.
Quo tendant alii compagni nescio, verum
Quam doleo, quod non Baldi vindicta fietur.

Gosa.

Cingar id ascoltans reticet, tamen illico promit
Extra carnerum martellos atq; tenaias,
Inde scathenatis groppis cito liberat illum.

Laudes Baldi.

Aduocat hinc Baldũ, Baldus uenit atq; Lonar(dus,
Quid velit ignorãt, moschinũ Cingar ad ipsos
Pręsentat clamans, o laus o gloria mundi,
O generosum hominẽ, qui nostro splẽdidit ęuo.
Ecce tuum nomen quales, o, Balde sodales
Traxit, ut ęterno, merearis tempore dici
Alter Põpeus, Cęsar, vel troicus Hector,
O piã amicitiam, magnumq; o fędus amoris,
Per mare per terras, per tot discrimina rerum,
Golfi maris. Tantaq; fluctisoni varcare picula Golfi,
Nilq; lecardiam formidauere charibdis,
Quo te cortesum, quo te sine fraude vigentem,
Quo te veridicum possent repetire sodalem,
Non in regali tumefactum sede minantem,

Inter cardineos non dantem iura galeros,
Non in diuitiis Cresi, non Sardanapali
Deliciis, (apud hęc multi retronantur amici)
Sed magis vt duro viuant in carcere tecum,
Sed magis ut pro te stentent, vitamq; refudant.
Ipse Leonardus mundum lustrauit ubiq;
Quo te magnanimum saltez cognoscere posset.
Compagniq; tui, moschinus maxime noster,
Absq; tuo vultu non viuere posse fatentur.
Per montes valles, freta per longinqua vagātur,
Nunquid aqstādi causa te dante monetam?
Nunqd ut obtineant Papę Regumq; fauorē?
Sed tantum ut te, ut te, de presone cauarent.
Tempore desgratię veri noscuntur amici.
Sors inimica probat, quos fecit amica sodales.
Robore qd fidei, qd carius oro sodale?
Quid melius mūdo ē? qd plus agradat olympo?
Diuitiis, robbis, incago, pręter amicis.
Carum compagnū munduscomprare nequiret.
Est poltronus homo cui non placet ullus amicus,
Plusq; busecarum preciat mangiare cadinum,
Quam reperire virum sua cui pensiria dicat.
Immo duas si forte videt concurrere mētes,
Carpitur inuidia, semetq; zelotipus angit,
Turpiter infamat, curatq; inuertere tantum
Fędus amicorum naturę munus honestum.
Ecce tuus moschinus adest o Balde, qd illum
Ambigus guardas? heu tempore tēpus adumbrat
Effigiem, memoremq; minus distantia reddit.

Berta.

Hęc dicens Cingar lachrimarū fonte madescit,
Baldus in amplexus moschini se finit ire,
Tu ne meus moschinus? (ait) dulcissime fili.
Nec parlare valens vlterius, atrahit illum,
Basat, et eiusdē lachrimis lachrymasq; mouebat
Post hęc Cigar eū stringit, leonardus abrazzat,

Desgratie trisulla bum est.

Nam cunctis Baldi sociis vult esse fameius.
Tandem cessatis lachrymis moschinus eisdem
Omnia de ammissis sociis narravit ad unguez,
Baldus ait retrovare meos dispono sodales,
Sed quis nos istam deduxerit extra galeam?
Non sunt qui remos ducant, qui garbasa tendāt,
Doctus in hanc artē moschinus protinus inquit
Ne dubites dum prosper adest levāticus Eurus,
Ad totam per trenta ligas nos ibimus orzam,
Ergo spiegamus velum, tu Cingare cordam
Hanc tira, Leonarde iuua distendere velum.
Cingar, e tira, tira, dai, dai, tira Cingar e, tira,
Iam satis est, orzā scurta, preme Balde timonē,
Huc Leonarde veni, teneas hanc fortiter, horsu,
Ad nomen Christi, cordā cito Cingar amolla,
En socii qualis nobis fortuna secundat,
Quam bene velamen gaiardus gonfiat Eurus,
Sancte, precor, nobis esto Nicolae benignus,
Qui nos semper habes curaz deffendere nautas,
Assassina licet sit barcarola propago,
Et nisi de raptu viuat, blasphema, bosarda,
Nil tamen attendis hęc manchamēta, sed omne
Tollis anegandi sospectum, nosq; gubernas.
Cingar ait, quid tam sanctum clamare Nicolā
Vt tibi det ventum: potius prega det tibi panē,
Namq; famescenti sgretolant in ventre budelli, (Budellus et budella.)
Magraq; iam Baldi facies lanterna videtur.
Nec tua, respondet Baldus, grassedine colat.
Si tamen es Cingar sanctus, dignusq; brusari
(Dico candelis) brusat vt gens grossa beatos,
Dic lapides isti panes fiantur adessum.
Non homo, Cingar ait, solo de pane cibatur,
Sed bonis, et pingui veruecis carne, probatur (Quid sit verbū, diffinitio Cingaris.)
Istud Evangelio, quod nos vult pascere verbo,
Diuide ver a bo poteris cognoscere sensum.
Cui Baldus ridens, interpres, optimus esses

Cingar scripturę, magis hęc tua giosa placeret,
Quam Nicolatistę, scotistę, totq; Thomistę,
Qua tot Alexandri, quam tot sine fine magistri
Theologi, variis laqueant q sensibus almas, Baldi reverentia erga deum.
Desine sed tandem buffonice talia quęso,
Scrizzemusq; pares paribus, sanctosq; sinamus,
Nec tamē his verbis quod mānducetur habemus.

Comina.

Tunc biscotellos Cingar cantone trouauit,
Semimufolentos quos attulit ante sodales.
Fert Leonardus aquę Mezarolā dulcis alegrās,
Nil parlando simul fecerunt Collecionem,
Qui famet et comedit, si parlat, tempora perdit.
Numquam tam lautos hi gustauere bocones.
Cingar post Epulas gabiam se reptat in altam,
Sparpagnatq; oculos si Terram cernere posset,
Luminis ac radio stricto, freta larga trauersat,
Si piat ex aliqua banda, scopritq; terenum,
Sed discernit aquas tantum se iungere cęlo,
Iunoq; dintornum Neptuno basia donat.
Sors bona tunc erat, implebat qa garbasa prosp
Ventus, et attendit Moschinus flectere Barcam.
Si quandoq; iubet lentare tirare ve sogas,
Baldus id officium dexter facit, atq; Lonardus.
Cingar cantabat lingua frisolante vilottas, Vilotta genus cantilenę rusticanę.
Quas toties nostros sensi cantare bretaros,
Gambettam, Broccaz, passandoq; perna rigiolā,

Gosa.

Ecce virum longe medium videre nodantem,
Brachia nec ducit velut est usanza nodandi,
Dextra namq; duos dardos, targamq; finistra
Baiulat, et scindit velut Ales aquatilis undā.
Immo ganinellus, vel anedra, vel immo folēga,
Quę semper versatur aquis non tam bene nat.
Hic erga fustam properans furibunde minatur,
Nam Corsarorum pensauerat esse Galeam.

Obstupuit Baldus, quod vir pressatus ab armis,
Tam facilis nodet, et medius maneat sup undas.
Sed dum moschinus placidos giraret ocellos,
Clamat alegrus, hic est noster falchettus heus, o,
O falchette veni Baldus Cingar quoq; sũt hic.
Proh puta, quãdo suos compagnos sentit adesse,
Et quando Cingar falchettum uidit in undis,
Quez supra reliquos socios tam semper amauit,
Extemplo spolians faldam, spoliansq; camisam,
Summa de gabia nauis (mirabile dictu)
Cũ caput auantum se ficcat in ęquore totum.
Sex brazzos descendit aquę, mox desuper ecce
Comparet, scorlatq; caput boffatq; per vndas,
Et stendendo manus, feriendoq; calcibus ęquor,
Scindit aquas, rumpitq; leui cũ pectore fluctus.
Nil stupet hoc Baldus, satis antea norat amicos,
Sępe in abandonum vitam ponebat vterq;,
Maxime falchettus ꝑ Cingare, Cingar at ipse
Propter falchettum renegasset mille baptesmos.
Ambo natant, tamen ipsa qdem nodatio differt,
Falchettus quoniã (velut inqmus ante) replebat
Ore viri panzam, vacuabat more catelli,
Deniq; se iũgunt, Falchettũ Cingar abrazzat,
Nil parlare valet, quia pro dulcedine creppat,
Inde fauellantes adeunt in semma Galeam,
Ac ibi Falchettus solitam monstrãdo prodezzã,
Nil firmando pedes guizzauit more padani
Bulbaris, et proram saltauit desuper altam,
Quem vix saltatum brazzis festinus apertis
Baldus agraffauit, strictumq; tenebat in ulnas.
Quales hic faciant festas, qualesq; carezzas,
Tu pensare potes.
Baldus ei parlat, dum pagnos Cingar adobbat,
Qui cum dilecto mox in cantone tiratus
Passatos casus, passata pericula narrat,
Nunc quali guisa Baldum presone cauarit,

Nunc quanto stentu scapolarint ambo tauernā
Et quanto affectu succurerit ipse Lonardus.
Falchettus tales non intrafuisse barussas
Sat dolet, et proprias illic monstrasse potenzas.
Mox tamen ipse suos attento Cingare guaios.
Narrat, quos turcas tulerant errando per oras.
Sic chiaberlantes nunc rident, nunc ne piāgunt,
Et compagnorum, se trussant more duorum.

chiaberlare Chiachiarare, p nugari.

Berta.

En sperata nihil procul insula magna uidetur,
Quę uiret et fagis, et pinis, etq; cupresis
Hac uisa incipiunt lęti cantare barones,
Iusserat huc subito Baldus torquere timonem,
Ad littusq; facit versum inculare galeam.
Anchoren rampinus aquas gettatur ad imas,
Omnes armati saltarunt extra galeam,
Tāgere gaudet humū Cingar, nauēq; biasmat,
Saltat, et vt Baldo ridens scrizzare comenzat.
Introeunt boscos si qua mangianda catarent,
Ecce duas capras binis sequitantibus hędis
Aspexere procul, Falchettus Cingare licto
Se citat ad cursum, pedibusq; uolutat arenam,
Inq; tribus saltis caprettos arripit ambos,
Nec stetit indarnū per collum strangulat illos.
Inde capras sequitur, tantum tamē abstulit vnā.
Cingar eos tollit quos scortigando picarat
Baldus cum spada taiauit ab arbore truncum,
Quem bene sbrocauit foliis, ac fecit aguzzum.
Moschinus truncum caprettos ficcat in illum,
Sed Leonardus habet silices q̄s chioccat, et auget
Ingentes flamas dū plurima ligna butabat.
Cingar it ad nauē, tulit instrumenta coquinę
Smenuzzat trippas bene lotas, inq; pignatam
Cum sale atq; oleo posuit faciendo menestram.
Moschinus uolgit spetum, iam fumat arostus,
Supra quē Baldus collantia larda butabat.

Etq; antiquitus utebantur.

Quasdā frondosas Leonardus pparat umbras,
Sub quas debebant socii mangiare caprettos.
Deniq; iam omnes cocto refrescantur arosto,
Cingaris incepit subito masenare molinus,
Iam mediam capram tumefacto ventre vorarat.
Baldus nil parlat, rapido sed dente fracassat,
Datq; bonos caro Leonardo sepe bocones,
Moschinus frangit nettum lassando taerum,
Qui nisi biscottos tres menses ederat ante.
Quisq; suum saturat caprina carne magonem,
Nec ponunt mentē quod sunt nisi quatuor illic,
Nō falchettus adest, qui capram persequit altrā,

Conclusio.

Ah demens Cingar, tu attendis pascere ventrē,
Et tibi nulla tui falchetti cura tenetur?
O bellam punctam, o signum, o fędus amoris,
Vade in malhoram, tales reprobantur amici,
Tantaq; me cepit nunc indignatio pro te,
Quod fregi calamū, nec ego plus oltra camino,
Explicit Quintadecima phantasię Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII
Argumentum in Phantasię
Macaronicen sextādecimam.

Hic maga pro sdegno pimit muselina Lonardū,
Falchettumq; dolis carcere vacca serat.
Cingar id auscultat sancto referente romitto,
Hanc petit, in gremio quam trouat esse senis.
Ergo per urticas spinos strasinat eandem,
Post quam Gilbecchus fletq; rogatq; senex.
Liberat hāc mōstrū Marlocchus Cīgare strato,
Quem fert ad salsas semi cauallus aquas.
Centaurum dico vinmazzum nomine, cū quo
Baldus combattit, Cingar ibiq; iacet.
Namq; Leonardi centaurus creditur esse
Occisor, sed res deniq; vera patet.

MERLINI COCAII POEtę Mantuani Macaronice Sextadecima.

TAnta famis quandoq; citat posſanza budellas,
Quod quãtumq; ſuper caros reſutamus amicos.
Omnia vincit amor, tamẽ ipſa ſupchiat amorẽ.
Non tamen id noſter Baldus ſeruauerat vnquã
Sed qui dilectos ſemper curabat amitos,
Dixit, heus ſocii, nõ hic Falchettus habetur,
Quonam diſceſſit? noſtra eſt confuſio certe,
Ille caprã manibus rapuit, caproſq; tenellos,
Cui pars debetur maior, meliorq; boconus,
Et nos mangiamus nõ illo adſtante codardi?
Surge cito Cingar, Moſchini ſuſcipe piccam,
Vade per hanc ſiluã, Falchettũ quere, camina.
Surrexit Cingar terrę gietando taierum,
Corripuit piccam, ſyluaſq; ſubintrat opacas.
O, o, gridabat, o, o, Falchette, ſed Echo
Tantum respondet, o, o, Falchette, Lonardus
Se leuat, et capiens ſpadam largũq; brocherũ,
Terribilẽ boschũ poſt greſſum Cingaris intrat,
Ne vadat ſupplex illum, comiteſq; relinquat,
Exorat Baldus, ſed vult audire Lonardus.
Texit de Myrto ſertũ, quo tempora cingit,
Ac ſolus Boscos ibat cantando per illos.
Tellurẽ magno bruſabat Apollo calore,
Ceruellũq; graui frangebant voce Cigalę,
Quę ſtridendo ſuper palos culamina menant.
Cingar erat longo ſpatio lontanus ab altris,
Nescit enim poſt ſe miſerũ ſeguitare Lonardũ.
Heu bene clamandus miſer iſte iuuẽculus, imo
Sunt tragicis vlulanda qdẽ ſua fata querelis.

Interitus Leonardi.

Poſtquã Falchettũ fruſtra cercauerat ante,

Nec ualuere sui crebro chiamando gridores,
Perdideratq; uię dudum uestigia rectę,
Supra depictam diuerso flore piazzam,
Improuisus adest, ubi dulcis ventulus afflat,
In cuius medio uiui fontanula saxi
Per strepit undiculas tenerã fundendo p herbã,
Ac circa fontem Lauri, Mirtiq; uirebant,
Limones, Cedri, fortes dulcesq; Naran i,
Cantabant parui volucres hinc inde p ornos,
Et somnũ dulci suadebant carpere morsu.
Semper hic arrident flores, dumeta rosarum,
Candida candificant nigritantes lilia moras,
Nunquam siccantur, licet altus surgat Apollo,
Transeat et calidi domicilia ad usta leonis,
Circuit hoc pratum nam densis frondibus alta
Zona cuę ressorum, pinetaq; spissa nigrescunt.
Hic sedet ergo puer deductus morte Lonardus,
Ac apud undantem fontanam desuper herbas
Membra dedit somno, rutilosq; seranit ocellos.
Ecce superueniens illuc speciosa puella
Comparet, bellumq; uidet recubare Lonardum.
Se duplici beuerare siti cupit illa repente,
Venerat vt solis brusorẽ fonte domaret,
Silicet ut biberet, sed eam sitis altera uiso
Dongello rapuit, quã iã smorzzare parecchiat.

Comparatio.

Qualis alegrezza est hominis, q qñ caminat,
Rem casu retrouat de qua magis indiget ille,
Aut quam diuersas desiderat ante richezzas,
Talis Muselinę, quę forte iacere r uellum
Improuisa notat sub opaco tegmine lauri,
Hec erat et meretrix, et sensu plena ribaldo, Muslinę per sincopam, nam Muselina uocatur.
Doctaq; carminibus magicis iurare diablos.
Nec bene legiadrã fuerat mirata figurã,
Nec bene sembiantos spectarat frontis honestos,
Nec bene marmoreas genulas, et eburnea colla,

Nec bene puniceos imitantia labra coralos,
Presta dedit facili torquẽdum pectus amori.
Quid faciat nescit, pietas et amor simul obstant.
Ne rumpat somnũ pietas monet, vnde tepescit,
Ne perdat gioias amor incitat, unde calescit,
Tempus non remeat tacitis q̃ preterit horis.
Paulatim trepido se proximat ore, nec ardet
Tangere, sed tantum guardat, uesies et odorat,
Deficit in solo visu, dare basia vellet,
Dumq; propinqua monet ꝓpter basare labellos
Se retrahit subito metuens distollere somnum.
Atrectare manu frontem magis ausa comẽzat,
Ille nihil sentit, per somni somnia transit.
Interdum violas carpit scanfarda propinquas,
Inq; sinu ficcat nil contrastante camisa,
His iam blanditiis facta est animosa, nec vltra
Vult remorare, locat semet leniterq; recumbit
Ad latus egregii Narcisi, vultq; Lonardum
Palladis exemplum castę, floremq; Dianę
Tradere nequitiis Veneris, quę absorta furore
Oscula dum voluit sensu libare petulco,
Prestitera somno resolutus corripit ensem,
Inuasum quoniam se credidit esse latrone.
Non aliter sursum de floribus illico saltat,
Sicut pressa leuat ceruicem bissa repente, Comparatio.
Quę sub phębeis stabat reuoluta fasellis.
Reiectans illã flãmas temnebat amoris,
Nec minus antiquo fuerat laudandus Ioseph.
Indianolata magis Muselina ribalda furebat, Ioseph hebreus.
Ah demens iuuenis, dicebat, me fugis ergo?
Respice quas habeo carnes, his vtere liber,
Dũ prohibet nemo, dũ sors dat pulchra fauorẽ
Non Leonardus ei paret, procul imo recędit,
Cui minus vna placet mulier, quã mille diabli,
Et genus humanum miserũ, tantũ mõ pensat
Non quia sit tantis subiectũ pestibus, aut quod

Debeat in Vermes tandē, cineresq; resolui,
Sed quod de vili mulierū ventre creetur.
Dumq; fugit secum loqtur, breuis illa voluptas
Abrogat ęternum cęli decus.
Cādida virginitas quā pulchro ī corpore pstat,
Nigraq; luxuries quā pulchro in corpore fętet.
Ah expecta, Muselina gridat, formose puelle,
Ardeo te plusq̄ me stessum, comprime cursum,
Non ego Cholcoꝝ maga sum regina, vel illa
Cyrces quę in porcos homines voltare solebat.
Non ego Morganę similis, smirnę, Falerinę,
Atq; Dragontinę, Smiraldę, non ego certe
Non sum mi pulcher Ganimedes, ah fugis ergo?
Te sequor, vn̄ pedes frango per saxa tenellos,
Et disdegnosus fers pulchrę damna puellę?
Dispietate nimis, saltem me cernere velles,
Et me quā fugitas videas si sim fugienda,
Debeat inde tibi mea frons inferre timorem.
Deh moderare fugā, deh nostrā cerne figuram.
Nō meretid facies ętas iuuenilis, amorq;,

Pedrala.

Cor Leonardus habet Diamāte pbatius omni,
Quo magis illa vocat, surdas magis ipse dat au-
Intumuit lasciua venus, petulusq; cupido, (res.
Deq; truci remouēt Muselinę pectore flāmam,
Mox odium crudele cient, agitātq; Megęram,
Vnde diabolicum traxit Muselina quadernum,
Quem relegens Vrsos constringit adire feroces,
Atq; comandat eis subito lacerare Lonardum.
Mars ibi descendit propriū tutare baronem,
(Mars tutare solet gaiardos namq; barones)
Ast Veneris precibus, votoq; Cupidinis arctus
Dimisit pugnā, nec eum reparare spopondit,
De militibus. Plus valuit cū Marte venus quā casta Minerua.
Vnde nihil mirū, quādo qui castra sequuntur
Insudant primo Veneri, Martiq; secundo.

Comina.

Iamq; Leonardus fuit assalitus ab Vrsis,
Non fugit vlterius, firmas tenet imo piantas.
Imbrazzat Clipeū, nudo se prĕparat ense,
Vrsa prior saltans frendenti subuenit ore,
Mugit, et hirsutos leuat omnes tergore villos,
Nil paucfacta, licet se se Leonardus afrontet.
Esse comenzatam cernēs Muselina barussam,
Sdegnabūda locū post tergat, et inde recedit.

Parenthesis.

Heu quātis etenim Muselinis orbis abundat,
Terra couertatur passim meretricibus istis,
Quĕ semper luxu, petulaq; libidine iactĕ,
Sinceras iuuenū nequeuntes flectere mentes,
Vt sua continuo satietur aperta vorago,
Quasdā consultant putrefactas tēpore vecchias,
Quas tabachinātes rufianas esse vocamus,
Quas ue zubianas clamat regina stryarum,
Quasquoq; per gesias candelas vendere cerno,
Et patres nostros crucifixos ante biassant,
Sĕpeq; tellurem basant, lĕcant ue quadrellos,
Singultāt, quatiuntq; manu sibi pectus, habētes
Lachrimulas semper sguanzis aposta tacatas.
Expandunt instar crucifixi brachia cĕlo,
Non per cantones, loca nec secreta precantes
Sed coram populo vetulam admirante beatam.
Vt sua candelabro ficcata lucerna coruscet.
Ast aliquā si forte volunt maculare putinam,
Aut niueā pueri de corde tirare colūbam, Columbā, simplicitatem.
Quid faciunt istĕ Tigres cagnĕq; rapaces?
Dū missĕ celebrantur amant cantonibus esse,
Postq; tenebrosos mussāt, chiachiarātq; pilastros
Ah miserelle puer, dicūt, male nate, quod vllā
Nō habes (vt iuuenes bisognat hēre) morosam.
Hĕc tua qd prodest facies formosa, galanta? A uolium pro
Quid frons auolii? quid ocelli corda scanantes? Ebore positum.

Quid dentes referunt indas albedine perlas?
Quid ve coralicios frustra Natura labellos
Concesſit, nineasq; genas pariterq; rubentes,
Quando qdē non uis, vel nescis amare puellas?
Pulcher es vt placeas, vt ames, vt ameris, vt vras
Vrarisq; ſimul, Mundi quoq; gaudia ſummas.
Vis ne iuuentutis nequicquam pdere florem?
Vis ne Senectutis ſine fructu incurrere ſezzam?
Si nūc temnis amare puer, mox vecchius amabis
Nunquid vis fieri frater, Monachusq; remotus
Delitiis veneris, Bachi, Martisq; Iouisq;,
Quos vel ſimplicitas vel desperatio texit
Saturni macie, tetraq; nigredine noctis?
Nemo ſuper terram ſanctus, ſtāt ęthere ſancti,
Nos carnem Natura facit quo carne fruamur,
Quoue voluptates Mūdi mundana propago
Quęrere ſollicitet, mox pleno ventre capescat.
Nil Deus indarnum, ſimul et Natura crearūt.
Inſtituūtur Aues pecudes, piscesq;, Feręq;,
Vt venatores piscatoresq; fiantur,
Vtq; Gulam variis ſaturemus carne guacettis.
Plantantur Boschi ſiunt de marmore Mōtes,
Quo Naues Barcas, quo tecta locemus et ędes.
Lana datur pegoris, gallinis pluma, velochis,
Quo fiant lecti molles, calidęq; pelizzę,
Sic etiam teneras Mundo fecere puellas,
Quas vos o teneri debetis amare puelli,

Goſa.

Talia ſic iſtę Gaioffę propter agſtum
Verba ſecreta monēt, iuuenū quoq; pectora tētāt.
Quorum ſi nequeunt durantes flectere ſenſus,
Ad magicas properāt artes, poscuntq; Diablos.
Mille modos retrouant fragilē scelerare iuuētā,
Grappas picati, nascentis sputa putini,
Cor Talpę, Gatti cerebrum, grasſumq; Foini, Foinus qui et martorellus.
Terrā quę ſepelit mortos, duo membra Rubetę,

Matricis lectum parientis quo latet infans,
Ac alias plures breuitatis causa relinquit,
Deniq; tanta sibi est violandi cura iuuentam,
Quod lac galline retrouant, fungiq; semenzza,
Campaneq; legunt sonitum, musconis adome,
Calcagnum tenche, zenzale in pectore costas,
Vrinã galli, gruis aurẽ, melq; tauani,
Pluraq; pretereo, que (ni cantare Lonardum
Cogerer, exprimerem istas execrando ribaldas.
Mafelina.
Vrsa furens celerat stantem assaltare Lonardũ,
Qui subito ad ventrem stoccatam dirigit vnam,
Ast illã reparat distensis bestia griffis.
Inde pedes retro super ambos recta leuatur,
Expatulat fauces propter sorbere Lonardum.
Ipse sed in medium mostazzi subbiat ense,
Dentatãq; simul despiccat ab ore ganassam.
Qua propter spasmando ferit mugitibus astra,
Vrsus adiratur comitem cernendo feritam,
Cumq; manu dextra zampatam menat aguzza,
Quod quantam gremit faldã dispergit in agrũ,
Ac nudas rapido carnes vngione penetrat.
Vulnere non tamen hoc voluit pallere baronus,
Aduersus testam fendentem laxat ad vrsum,
Sed leuior gatto saltum facit illa dacantum,
Ficcat et in siccam brandũ Leonardus arenam,
Qua propter subiens vrsus rapit vnguibus elmũ,
Quẽ dũ forte trahit propter spiccare Lonardus,
Pungit cum brando pellem, ventrẽq; trapassat,
Attamen absq; elmo nuda ceruice remansit,
Vrsa videns mortum socium, furit, irritat iram,
Nunq̃ alentatur circum girare Lonardum,
Nunc branca dextra fracassat, nunc ve sinistra,
Tanta prestezza balzat, quod apena videtur.
Quattuor in bandas fuerat iam barro feritus,
Sed totus non mundus habet cor tale gaiardũ.

Se videt extinctum, nõ est tamen ille smaritus.
In furiam crescit proprium fundendo cruorez,
Ad nudam testam solum tenet Vrsa visagginz,
Sed Leonardus eam tendit deffendere scuto,
Delibrat tandẽ talem finire bataiam,
Proiicit ad littus targam, manibusq; duabus
Tollit, et inde menat spadã, quã grãfiger Vrsa,
Presliter agremiat, tantũq; tirare fatigat,
Quod scarpauit eã, mãsitq; Lonardus inermis.
Ergo statim pariter currũt amplectere se se,
Vrsa tenet strictũ Leonardum, stringit et ille,
Donec afogantur, vitam simul atq; relinqunt.
O crudele nephas quod ab istis nẽpe bagassis
Sępe venit propter satiare libidine carnem.
Vel te ardenter amat vel te capitaliter odit
Femina, tu prudens sua dum cõsortia temnis.
Ipse quidẽ moriẽs Leonardus cũ pede scripsit
In tellure, datur nõ mors, at vita Lonardo.

Mastelina.

Cingar Falchettũ cercauerat vndiq; dudum,
Sepe reclamat eum cifilos ad sidera mandat,
Non se catantes rectũ ammisere caminum,
Nec spissas nimium syluas exire valebant.
Expectat Baldus tres horas forsitan illos,
Sed quia nõ veniũt, grosso targone recepto
Ingreditur boscũ. Moschinus manserat illic
Ad guardã fustę, tandem prostratus arena
Se dedit in predam somno, ronfareq; cępit.

Pedrala.

Tres mala per siluã comites ventura menabat,
Phębus contradas sensim callabat ad altras,
Antipodisq; dabat frescam nascendo matinam,
Luna palesabat iam nobis candida lucem,
Falchettus sentit vacuas in ventre busechas,
Nempe voranisset totum cum pelle vedellum.
Se modo compagni caprina carne cibarant,

Non habet ipse tamē uoiam cantare famescens.
penituit cantare lupus stans corpore vodus.
Ergo trahens gambas mastini more cagnazzi,
Alonge vidit quandam procul ecce lucernam.
Huc subito flexit stans drittus apena caminum,
Subq; capanella splendorem repperit illum.
Intrepidus subit dardos portando gemellos,
Inuenitq; hominem, cuius sic forma patebat.
Corpore longus erat, facie macilentus, et asp,
Nasus aquilinus magro dependit ab ore.
Dens nullus putridis massellis extat apiccus,
Stabat apud eum Muselina ribalda gaiofsum
Quęcum mellitis capiebat pectora verbis.
Quando suos contra Falchettum torsit occellos,
Protinus amplexu patefacto suscipit illum,
Vt solet optatum coniunx carezare maritum.
Pro cortesia tanta stupet ille, nec artem
Pauper homo nouit quam exercet lorda putana
Da Falchettus ait, si qua pietate moueris
O damigella cibū, quo possim implere magonē.
Sūt duo nempe dies quod trippas porto vodatas.
Ille senex risit dicens age, quę mora: lautas
Arrecca Muselina dapes, dulcesq; liquores.
Illa cito mensam cum drappo preparat albo
Quā ceteris dono caricat, mox munere Bachi
Vix ea ponuntur, panem Falchettus agraffat,
Quez veluti pilulam nil dente seccante voravit. A cusatiuum pro datiuo.
Post alios binos in aperto gutture mandat,
Nec biberat, donec disnolnerat octo panettos
Sed miser accipiens opiati pocula vini
Trinchauit Cęlo fundum monstrando Mioli.
protinus ad terram somno demergitur alto,
Cuius ceruellum rapiunt obliuia lethi
Qui modo parlabat, tacet ac si mortuus esset.
Pessimus ille senex Gilbeccus nomine, ridet,
Atq; facit festam Falchettum fraude piasse.

GILB
ECVS
FALCHETVS
MVSELINA

Ipse quidē plus mattus erat quā trenta Caualli,
Filius inuidię, galloq; Zelosior omni,
Incarognatus tanto est in amore puellę,
Quod solo visu totam mangiare volebat.
Si quandoq; volat super albas musca masellas,
Currit adulterium metuens cito pellere muscā.
Dumq; repellebat, caueas Muselina gridabat,
Mascula nū musca ē, aut femina? moxq; videre
Fęmineū sexum, membrūq; virile volebat
Ergo Falchettum surgens ligat instar Agnelli,
Non consentit enim faciat Muselina taloprā,
Formidās quod sic dormens corrumperet illā.
Dat pedibus ferri bogas ridente puella,
Gilbeccus ridet cernens ridere Morosum,
Nam q troppus amat, si ridet Amasia, ridet.
Dimonet hinc saxū, latet atra Cauerna sub illo,
Cum soga Grottę Falchettum callat in imum,
Mox reserans illam solitas remeauit ad artes,
Namq; viandantes Muselinę fraude malignę,
Blandidulisq; dolis vinctos sogabat in Antrū.

Comina.

Iam pridem Cingar syluas lustrauerat atras,
Carum Falchettum geminata voce petebat.
Deniq; speluncam sancti catat ecce Romitti,
portellumq; busat sic dicens, o, qs alogiat?
Ad quem vox intro sic rettulit, Aue Maria.
Cingar ait, nobis semper laudata sit illa.
Quo dicto pulcher senior, barbaq; decorus,
Porticulas reserat, mox quid velit ore dimādat,
Cingar ait, venerande pater deh dicite quęso,
(Si mea verba tamen non dāt fastidia vobis)
Vidistine hominem mediū, mediumq; caninū?
Quęro per hunc Boscum, vidistin forsitan illū?
Subridens senior dixit, mi splendide Cingar,
Quamuis nō videā te nūc, quia lumine māco,
Te tamen agnoui sensu.

Querere Falchettum frustra tibi dico laboras,
Me miserũ quid, Cingar ait, qd nã pater ĩquis?
Mortuus est forsan? morerer si mortuus esset.
Non (respondet ei senior) non mortuus ille ẽ,
Sed Gilbeccus eum tetro ficcauit in Antro,
Cui meretrix Muselia dedit fera pocula somni,
Statq; cathenatus miser intra uiscera terrę.
Hunc nunquã educes nisi te guardabis ab illa,
Quę tantam spargit blando sermone carognã,
Vt miseros homines instar Meretricis amorbat.
Cingar ait, deh quęso pater, mõstrate caminũ,
Qui me scarteram subito deducat ad istam,
Se teneat, si me scapolat, scapolasse diablum.
Attamen alme pater vestrum mihi dicite nomẽ
Respondet senior, nostrum si discere nomen,
Optas dilectũ cura mihi ducere Baldum,
Inde tibi, Baldoq; meo volo dicere nomen.
Obstupuit Cingar vecchium cognoscere fratres,
Apelletq; illos per nomen, maxime Baldum,
Esseq; Eremitam pensat, magnumq; prophetã,
Ergo discedens promisit ducere Baldum,
Inde capanellã Muselinę deniq; venit

scarteram, scanfardam, Meretricem.

Togna.

Candentes lunę paulatim aurora colores
Fuscabat, clarumq; diem portabat, Apollo,
Cingaris aduentũ quãdo Muselina propinquũ
Nouerat, extemplo saltauerat extra capannam,
Incontraq; illum brazzis currebat apertis,
Cingar amorosos blandosq; stupebat ocellos,
Defuit et pochum quin truffaret ab illa,
Sed quũ Falchetti grandem memorauit amorẽ,
Protinus in dretum scura se fronte tirauit,
Et mostazzonem talem menauit ad illam,
Quod duo denticuli cascarunt extra ganas suas,
In terram cecidit flauos lacerando capillos,
Nequitiosa gridat, mandatq; ad sydera voces.

Ecce senex festinus adest Gilbeccus, atillam
Quando videt stratã, fœdumq; cruore musinũ,
Cingare prospecto tantam stigatur ad iram,
Quod clausis pugnis illi borrinitadossum.
Cingar at ĩ mediũ stomachi dedit illico spintã
Q uod poner antiquus rupit cascãdo morenas.
Interea similis Cagnę Muselina resurgit,
Cingariset faciem griffis grafiare comenzat,
Ipse tamen trezzas confestim corripit illi,
Quam currendo viam p saxa lutũq; trahebat.
Prosequit Gilbeccus eũ, manigolde, gridabat,
Ah scelerate meam sufers lacerare putinam?
Mille tuo nascant cagasangui ventre Mulazze.
Ah mea mi Muselina decus, tibi dura cruentãt
Saxa caput, nec te, nec te deffendere possum,
He heu quanta meum deleguat rabbia pectus,
Candidulas goltas tibi nam spineta lacescunt,
Blandidulosq; terit campus lapidosus ocellos.
Sta Beccone, Latro, sta furcifer, oyme tapinus
Sum straccus, magis ille ruens me fortis acorat.
Crudeles spine, crudelia saxa, rubetis,
Sanguine Muslinę, nec nos compasfio tardat.
Berta.
Talia dum creppat cursu rancabat inerti, Rancabat Currebat.
Nam parit ęgrotas ętas longęua pedanas
Interea silnaggius homo scopertus arriuat,
Qui nunc oymisonos Muselinã mittere stridos
Audierat, cui nomen erat Marloccus, Asello Marloccus
Æquandus, quoniam scouerta pudenda ferebat,
Nec mascalzzonus qd sit vergogna sciebat,
Nudus erat passim, cagnazzi more pilosus,
Moreq; serpentis uomitabat abore venenum,
Flandoq; correzas trabat culamine flammas.
Cingar eum guardans cito indicat esse diablũ,
Qui francare suam veniat fortasse magistrã.
Illico Gilbeccus, day, day, succurre, gridabat,

Fer Marloche meę Museline, fer, fer, aiutum,
Ecce canestrer eã ponerinã quomodo raptat.
Ille venenatum laxat cito vadere spirtum,
Post quem flãmigerã schizzat de retro corezzã.
Cingar amorbatus nimio fętore, puellam
Deserit, et flortam nudat, subit atq; gigantem.
Sed maleprouistus punctã dum concite torquet
Tanta venenati spudatur copia spirti
Quod cadit attonitus Cingar perdẽdo cerebrũ.
Extemplo brazzis properat Marloccus apertis,
Impositoq; humeris stramorto Cingare vadit,
Donec, per boscos veniens ad littora Ponti,
Fluctibus hũc mersuz nullo prohibente negaret.
Gilbeccus celerans Muselinã strictus abrazzat,
Hácq; quasi mortam deflet, deflensq; carezzat,
Cingar at interea Marlocco fertur ad ęquor,
Nil sentit quoniã tenet hũc possanza veneni.
Porro desdottum meschinus alhora butauit,
Nã Maris in medio calzas fortasse tirasset,
Si non Centauri pręsentia vasta fuisset.
Ipse ferens geminos dardos, scutumq; metalli,
Ferratam semper mazzam galone tenebat,
Vnde vocabatur Vinmazzus nomine ficto.
Quando Marloccũ vidit quẽ nouerat ante,
Ac illum contra scaramuzzas sepe prouarat,
Pone, gridat, Marloche agnũ, audis pone pola/
Non renegat tui cibus est vẽtronis et esca, (strũ
Sic dicens brazzo dardũ vibrante retorsit,
Cuius in hirsuttum passauit puncta fiancum,
Marlochus vastum smagonauit ad ęthera gridũ,
Cingare deiecto terrę stizzosus auampat,
Vinmazzũq; suis bellandi assaltat vsanzis,
Ignitam fuculã culamine laxat aperto,
Non puzzolentum curat sfogare venenum,
Namq; repellebat centaurus praticus illud.
Vngebat nares et tempora queq; cerotto,

Butare desdottum est de aliquo periculo difficulter euadere.

Vinmazzus

Quem dederat quidam medicę doctissimus artis Serrafſus.
Noīe Serraffus, Vates, Magus, Aſtronomusq;.
Impugnabatur ſed tantum carmine scrofę
Muslinę, quod vixartē exercere valebat.
De lapidum precio delectabatur, et herbis,
Sollicitus totas naturę discere cauſas.
Centaurumtanquā germanum semꝑ amarat.
Ergo repugnabat Marlochi praticus igni,
Et iaculans dardum multa virtute fecundum, Intaritus Marlocchi
Qui velu i fulgur cęlo cascare videtur,
Per medium bigoli poſt renes prompſit acumen.
Mortuus ille ruens tam grādē conspuit ignem,
Vsq; ad radices quod manſit aduſta cupressus.
Vinmazziq; pilos barbę scintilla ſtrinauit.
Nondum Cingar erat mētis regressus ad arcā,
Hunc tamen impoſuit spallis Cētaurus equis,
Et rurſum capiens dardos Maris ibat ad vndas,
Nā spęrat quod Cingar aqua madefactus abibit
Horrendas intrat frondes, ſupraq; virentem
Planiciem qua mortus erat Leonardus et Vrſi
Peruenit, et tollens cilium, ſtringēsq; ſtupentis
More genas ſiſtit gresſum, guardando baronē,
Qui quoq; brazzatus cum dira manſerat Vrſa.
Cingar depoſito spallis in littora fontis,
Formam garzonis pulchri miratur, et annos,
Q ñ diu ſtupuit, lachrimas quoq; fudit amaras
Hūc leuat amplexu bramās donare ſepulchro. Biancum marmoreum.
Nāq; recordatur tumulum vidisſe biancum,
Hunc it ꝑ ſiluas quęrens, portatq; Lonardum.
Interea Cingar paulatim corde reſentit,
Vt ſolet a ſomno cū quis non illico ſurgit.
In pede ſaltatus Marloccum credit adesſe,
Mox ſamitarram dū rurſus habere putabat,
Tam valido pugno fontem de marmore colſit,
Quod Veneris cecidit brōzina figura deorſum,
In celſo fontis, quę nuda cacumine ſtabat,

CINGAR
VIMAZ
LEONARDVS

Cui dare sacrificans votum Muselina solebat.
Ergo sibi stesso rediit pro vulnere pugni,
Non ibi comparet Marloccus, nec Muselina,
Prospicit in girum, Leonardi preuidet Ensem,
Atq; duos mortos apud ensem respicit Vrsos.
Expauit Cingar, putat illum, non putat illum
Esse Leonardi stoccum, dum circat ab extra,
Ecce videt carmen sic Fagi cortice pressum.

Epithaphium Leonardi.

Quãta pudicitię laus est, nũc morte probatum,
Virgo Leonardus Muselinã spernit, obitq;. virgo spernit virgo obit.
Hęc metra Serraffo transcripta fuisse putatur.
Iam iam nil dubitat, iam iam cognoscit aperte,
Proh Deus, exclamat, periit Leonardus? iniqua Querela Cingaris.
Tam fortuna furis? morietur Baldus amore
Huius dongelli. qd agam? quo pergere possum
Vlterius? vincor, nequeoq; resistere tandem.
O sfortunati socii tot casibus acti.
Exanimis iacet hic Leonardus? forte ferarum Sic lachrimando querebat corpus.
Ventribus esca fuit? non saltem cernere mortũ
Possumus? obscuro Falchettus carcere stentat,
Baldum nec video, strauit mors atra Lonardũ.
Sic tantas donant Muselinę sidera vires?
Sic incerta fauent tam lordę fata Putanę? Indignabunde.
Nõ tibi parco vnquã, sic fatus prestiter Ensem
Corripit, et syluas furibũdo corde subintrat.
De passu in passu vadit clamando Lonardum,
Donec terribilẽ rumorem per nemus atrum,
Sensit, e ingentem bellantũ more fracassum.
Intrepidus, cupidusq; mori quo murmur habet
Tendit iter, quoniã Muselinã sperat adesse.
Progredit, videt ecce duos certare guereros,
Vnus erat Baldus qui mortũ forte Lonardum
Viderat in manibus Centauri, quẽ putat illum
Esse necatorem dulcis chariq; sodalis.
Vt mattus vasto menabat robore spadam,

Dispositus quando centaurum forte necarit,
Se scannare super iuuenē mucrone Lonardum.
Vinmazzus multo Baldū trepidabat affanno,
Quem sibi robustum pagnos calcare prouabat.
Torserat indarnum strales, mazzamq; tenebat,
Ast elephantinum Baldus spezzauerat ense
Scutū Centauri, tamen ensi claua resistit.
Non procul exanguis gelida tellure Lonardus
Stabat, et hunc quoties admoto lumine Baldus,
Inspicit, in furiā peiorē saltat adossum
Vinmazzo, fortesq; tirat sine lege feritas
Cingar adest lachrimās, quo viso Baldus ab imo
Pectore singultans cecidit stramortuus illuc.
Cingar in ętherias plorantia lumina partes
Fixit, et, o, superi, clamat, pietate carentes,
Sufficiat vobis nostrum rapuisse Lonardum.
Vultis quin etiam dilectū sternere Baldum?
Me quoq; falchettūq; simul diuellite mundo, — Desperatio cingaris.
Quę mora? sic rabies satietur deniq; vestra.
Sic dicens contra centaurum turbidus inquit,
Quę centaure tibi fama est? quę gloria? q̄ laus?
Occidisse agnum quo non mansuetior alter?
Vinmazzus respondet, ego? te fallis amice,
Non mea, sed talis Muselinę culpa ribaldę,
Sicut apud fontem poteris cognoscere verum.
Ad quam fontanā dum te barone ferebam,
Vt bagnatus aqua posses schazzare venenum,
Hunc reperi iuuenem mortū, nomēq; notatum.
Quem dum sub viuo saxo tumulare volebam,
Affuit hic alter Cęsar, vel troicus Hector,
Humanas immo tales non extimo vires,
Cingar suspensus tali sermone, quid, inquit,
Quid cētaure tuis manibus me tradidit vnquā?
Tunc vinmazzus ei narrauit cuncta stupenti.
Cingar in amplexus fraterno more cucurrit,
Per te vita mihi datur, inquit? sit licet ista

Nunc odiosa nimis postq̃ puer iste necatur?
Ille valentus homo qui te oppugnabat adessum,
Baldus habet nomen, quo nomine sydera tãgit
Non similem totum posses retrouare per orbẽ,
Quem tibi placatum reddam, faciãq; benignũ,
Seruitium interea fac nunc mihi deprecor vnũ,
Vin mazzus dixit, faciam quodcunq; comãdas,
Cingar ait prestũ Museline quere capanam,
Ne scelerata manus nostras euadere possit.
Hanc teneas donec veniã, veniamq; debottum,
Sic faciam, Centaurus ait, tunc illico syluas
Per densas currendo strepit, steccosq; fracassat.
Cingar it ad Baldũ tacita qui uoce gemebat,
Inde leuans vocẽ dicebat flebile carmen,

Baldi luctus.

O Leonarde, puer sine te quid viuere oportet?
O Leonarde, puer sine me quid morte potiris?
O Leonarde, tue sum mortis causa nephande.
O Leonarde, mee tua mors est cause procelle.
O Leonarde tibi nimis improba fata fuerunt,
O Leonarde, mihi cupido non vita leuatur.
Sed que te nuper crudelis dextra peremit.
Me quoq; nunc perimat, sic dicẽs in pede saltat
Perstringit brandũ, centaurum credit adesse,
Mandritum vibrat, tres pinus ecce vetustas,
Spada taiat medios, que alto cecidere boatu,

Consolatio Cingaris.

Cingar eum veluti de mentis cardine lapsum,
Alloquitur dicens mortalis Balde Lonardus
Non erat?
Si lachrime possent hũc prime reddere vite,
Fundamus longo lachrimarũ flumina planctu
Sed non ignoras quod hõ semel ictus ab arcu est
Decrete mortis, certa que falce trucidat,
pontifices, Reges, inopes, prauosq; bonosq;.
Necquicquã fletur quod nos vitare nequimus.

Debemur morti nos nostraq; pulsat et equo
Mors pede nobilium turres, inopūq; tabernas.
Quid defles qui te nunquā deflente resurget?
Preterea nosti quantū fuit ille pudici
Corporis, et recti custos, metuensq; tonantem.
Hic nobis exempla dedit bene ducere vitam,
Vt quoq; nos illum celi sequeremur ad oras.
☞ Non hac perpetuis in terra ducimur annis,
Verum que patria est nostri super astra locatur.
Illic accepit Leonardus cuncta suarum
Premia virtutum, que mēs nihil inuida carpit.
Hic laudū cumulos dum vixit prouidus auxit,
Qualiter angelici fieret possessor honoris.
Si iuuenē luges mortali fece solutum,
Quid nisi te prodis lugere quod ille triumphat
Letus olympiacis, vbi semper viuet, in hortis?
Nō hec quas mittūt lachrime tua lumina pos- (sunt
Esse Leonardo grate, non ista profundo
Pectore ducta placent animo suspiria Leto.
☞ Femineū est plorare, virū decet esse modestum
Rebus in aduersis.
Mors ea vita fuit nunquā moritura Lonardo,
Qui ne virgineā Veneris corrūperet actu
Laureolā, sumpsit vitā, morteq; peremit,
Nāq; bonis summa est victoria linquere carnē.
☞ Nō Centaurus eū (vt reris) mi Balde necauit,
Immo suam plorans sortem decreuerat istud
Nobile sarcophago nec inulte locare Cadauer,
Hunc vlciscendi causa discescit ab ipso
Littore, nec poterit Muselina euadere mortē,
Que lasciua, furens, Leonardi percita vultu,
Dum petit amplexu satiare libidinis actum,
Ipse pudicitie metuens cito respuit illam.
Vnde duos maga de mediis Cocytidos vmbris
Indignata Vrsos hausit, quibus ipse vorandus
Dilaniaretur, successu dira voluntas

Non caruit, simul extinguntur virq; ferȩq;.
Conditione parem nos inter martyres illum
Credere debemus statui super astra beatum.
Nec minus exposuit pro virginitate cruorem,
Quã cõtra regum furias Catharina, vel agnes.

Pedrala.

Baldus humo fixos sine luce tenebat ocellos,
Cingaris et pridem dictis extenderat aurem.
Mitior apparet, tamen altum fronte dolorem
Quis simulare potest: defunctum cernere corpus
Mens liqu. facta nequit, dolor asper nãq; ꝑcellas
Excidiumq; animi (puerũ si spectat, acervat.
Huc illuc Cingar tardis cum passibus illum
Divertit, monitisq; studet 'levire dolorem.
Nil penitus loquitur, sermonẽ Cingaris audit,
Sed casu adveniunt vbi tincta cruore Lonardi
Fontis aqua emanat, iacet ac in littore passim
Fractio telorum, scutũ, memor ensis, et Vrsi.
Cum videt hęc eadẽ fletus renovãtur acerbi,
Plange, inqt, plãge, o, infęlix Balde Lonardum,
Plãge, nec a lachrimis vnquã tua lumina cessẽt.
Quid Maris vlterius terrę q; meare per oras,
Post quam tam caro socii privamur amico?
Spes mihi iã dempta est, abiit mea gloria, plãge,
Plãge, nec a lachrimis vnquã tua lumina cessẽt.
O infortunati comites, nũ vivere vultis,
Solamen vitę si mors tulit impia nostrę?
O decus, o splendor, o lux mea, corq; Lonarde,
Nil mihi respondes? sum Baldus, sum tuus ille,
Sũ tuus ille miser, miserabilis, arca dolorum,
Pęnarũ phlegethon, lachrimaꝝ flumẽ, et ęquor.
Proh superi qualem voluisti tam cito dira
Morte trucidari, dolor heu, dolor heu, dolor heu Divisit dolor.
Or Baldus tacuit, sed iã nudaverat ensez, (dol.
In se conversus, ferro iam pectus adhęret.
Corripit hũc humeris Cingar, ferrũq; repente

Divellit manibus, panido labat ille colore,
Sistitit et gelidus circum precordia sanguis.
Fronsque repentinam mentitur palida mortem.
Sentimenta dolor vite, pulsosque fugarat.
Quid facturus erat Cingar, vel qlibet omnes
Perdere extemplo per inhospita rura sodales?
Haud ibi suffragium poterat sperarier ullum.
Non tamē ammissa Cingar se mente relinqt,
Cor costanter habens Adamāte probatius oī.
Quamuis aerias vlulatibus impleat auras,
Et sua divellat merentia pectora palmis.
Saxa videbantur tanto mollescere planctu,
Baldi fonte lauat pulsos, qua redditur aura
Vitalis, somnoque statim correpta quiescit
Cingaris in gremio, mirandaque somnia versat.

Conclusio.

Nosque Leonardi crudelia fata gemamus.

Explicit phantasie
Sextadecima.

MAGISTRI ACQVARII
Argumētū in decimāseptimā
phantasie Macaronicen.

Centauro rapitur Musolina, ligata flagellis
Ceditur, et magice perdidit artis opus.
Falchettus trahitur de carcere sexque sodales,
Inter quos, Baldi vita, Rubinus erat.
Liberat Hircanus Moschinum, denique Baldi
Guido pater patuit,

MERLINI COCAII Poete mā
tuani Macaronice decimaseptima.

ALta soporifero mens Baldi tradita somno.
Hesit, et a tristi cessarat denique planctu.
Cingaris in gremio testam dormendo tenebat,
Atque sub umbrosa reticebat vterque Cupressu.

Berta.

Interea Centaurus habens prò Cingare voiam Risigos pericula
Ad centum Mortis risigos exponere vitam,
Scanfardę furtim Muselinę tecta subinirat,
Somniferosq; illam reperit captare sopores,
Inq; sinu recubat Gilbecchi strata gelosi.
Semper ferre solet magicum trans vbera librū,
Quod sic vinmazzus cognouerat esse danantū.
Improuisus eam per crines ergo repente
Zaffat, deq; sinu Gilbecchi scarpat inepti.

Comparatio.

Vt portat Quaiam griffis Sparauerus aguzzis,
Gallinamq; velut fert vulpes extra polarum,
Sic quoq; centaurus Muselinam p nemus atrum
Baiulat in brazzis, ac ora gridantia palmis
Compescit, ne forte vocet giurando Diablos.
Vt sit securus, magicum de pectore librum
Excauat, illa cito se iudicat esse peremptam.
Gilbecchus sequitur, desperat, sbraiat, arancat,
Sgrafegnat faciem, barbęq; pilamina streppat.
Cingar fracassum Nemoris per tegmina sentit,
Quē Centaurus agit Muselinā tergore dū fert.
Paulatim Baldi testam declinat in herbam,
Se leuat in pedibus trat brandūz, lumina girat,
Intendit quę nam sit tanti causa tumultus.
En Centaurus adest, Muselinam tergore gestat,
Cingar eum norat, cui cignat adire pianum,
Talis namq; tonus remoueret somnia Baldi
Sed Muselina gridans mittebat in ęthera voces,
Vnde suam faciens buccam vi Cingar apertaz,
Sbadacchium ponit, quo nō gridat amplius illa.
Quam mox (vt nata est) dispoiāt uestibus albis,
Viminibusq; ligant ad truncum Roboris unū.
Cingar ait vinmazze meus (nisi forte molestus
Sum nimis) ad corpus redeas exangue Lonardi,
Quod velis ad notam Muselinę ferre capannā,

MVSE
LINA
CINGAR

Inde leua lapidem sub qua scis carcere plures
Esse cathenatos, illos huc ducito tecum,
Atq; Leonardum predicto in carcere linque,
Ne retrouēt, guastentq; Fere sua corpora morsu.
Exequitur iussum vinmazzus, terga reuoltat,
Qua Leonardus erat properat, brazzisq; leuatū
Ad presignatam fert suspirando capannam.
Sed Cingar postquā Centaurus abiuerat, acruz
De spinis facit, ac duro cornale flagelllum.
Hinc ambos faciens digitis sine veste lacertos,
Incepit nudum Museline battere corpus.

Qua parte, suspirando aut pro labore, aut p dolore.

Comparatio.

Qualis villanus cui nuper forza, botazzi
Creuerat, humectat dextraz, leuamq; spudazzo,
Verzellam stringit, fragilesq; retridat aristas,
Talis dilectum Cingar memorādo Lonardum.
Albida cum stroppis Museline terga sigillat.
Illa dolorosas calcat sub pectore voces,
Namq; sbadacchiatur sine grido spiritus exit
Et quoties menat, toties vocat alte Lonardum
Cingar, et omnino pietati clauserat occhios.

verzella est instrumētum duobus virgis compositum ad disgranandam segetem.

Gosa.

En uenit interea Gilbeccus, Cingar vt illum
Nouit, Muslinam dimittit protinus, atq;
Post male cappatum vecchium cito currere cepit
Cernebas Daynum tardam seguitare Limacā,
Quem tribus insaltis brancat retinēdo canezzū.
Ille rogat veniam, mutas dat Cingar orecchias
Quem quoq; spoiatum cernit Muselina ligari,
Inde flagellari, pensa si pectore schioppat.

Canezzus pro colaro circa gulam ponitur.

Togna.

Mouerat immensuz Cētaurus ab ore Caverne
Saxi copertum sub quo Falchettus, et altri.
Diuersi latitant in ferri fune ligati,
Alma dies illis patefactum callat in antrum,
Extollunt frontes, gaudentq; videre lusorem,

Credebantq; alium vinctū descēdere giufum.
Centaurus clamat quanta cum voce valebat,
O compagnones, securi state, cauabo
Vos ego de tali puteo, nolite timere,
Ac veluti quondā de limbo Christus Adamū
Cū reliquis patribus celum conduxit ad ·altum,
Sic vos ad lumen ducā, lassate timorem,
Quo dicto, quodam funem taccauit anello,
Suscipiensq; foci flāmā quo cernere posset,
Se met post cordam sogat, licet ipsa caualli
pars grauet, ad fundum tādē se repperit esse,
Ingemuit plures homines cernendo galantos
Esse cadenatos gambas brazzosq;, manusq;.
Ergo rogat quis nam esset Falchettus in illis,
Respondet Falchettus ego, me solue barone.
Tunc Centaurus ei, cordis iam lassa pauram,
Pro te soletto veni huc a Cingare missus.
Nuper amicitiam groppauimus ambo nouellā,
Quem iā decreui totum seguitare per orbem.
Ast imbassatam cogor tibi dicere mestam,
Cingar et hanc animo valido te ferre precatur,
Nā quoq; Baldus habet corpaci triste dicatum.
Hęc ambasiata est, Leonardus in ętere godit.

imbassata Ambasciata.

Masselina.

Tu dum matura Falchettus fronte putarat,
Mox suspirando sic guardans sidera dixit,
Sūme Deus, mentem Baldi corpusq; reserua.
Inde caput ponens tacito sub pectore voluit.
Centaurus confortat eum dū vincula sligat,
Post quem sex alios iuuenes ibi frade reductos
Disgroppat laqueis, et qui sint voce petebat.
Ex quibus angelicus garzo, formaq; politus
Respondet francesus ego, natusq; Pariso,
Quęro meum patrē Sinibaldum, pulsus ab ipsa
Qui patria fuerat propter Guidonis amorem,
Regis et in chortem primus fuit ille baronus.

Sed quia Rex illum suspectum prorsus hēbat
Quod Baldoninā rapuisset Guido fauore,
Ipsius a cunctis francorum partibus egit.
Tunc me lactabat mater vix vnius anni.
Ast vbi dimisso puerili tempore creui,
Cunctas disposui Terrarum quęrere bandas,
Donec ego dulcē possim recatare parentem,
Et quis me vitam generauit scire per istam,
At pro sorte maris dudum iactatus ab vnda,
Huc cecidi, presensq; meus fuit insula portus
Cumq; meis sociis quos cernis adesse puella
Me maga decepit, mox saxum trusit in istud,
Quo stetimus certe per menses octo serati.
Illa meum petulans studuit fędare pudorem,
Me quia francesam cognouerat esse somenzam, Somēzzā, propaginem.
Sed magis in planum valuisset ducere montes,
Quā, nec quantillum, Veneris me flectere lusu.

Pedrala.

His dictis Falchettus eū cortesus abrazzat,
Hinc alios, tandem se cordā brancat ad ipsam,
Continuoq; leni se rampat corpore sursum, Rampat, et repit.
Vnum post alium qui successiue tiranit.
Hic exangue trouat Leonardi corpus et altos
Emittēs gemitus vocat impia sidera cęli.
Centaurus tulit hoc reuerenti more cadauer,
Cingaris et monitu sub saxi molle gubernat.
Post ea precedens comites seguitare comandat,

Comina.

paulatim Phębus cascabat ab ętheris arce,
Ac vix tres horę superabant noctis ab ortu.
Falchettus iuuenē chiedit quod nomē habebat, Rubinus.
Ille Rubinus ego vocor in baptestmate, dixit
Et sic andantes pariter diuersa loquuntur,
Donec venerunt vbi magno Cingar affanno
Correboare facit siluas battendo puellam,
Quando compagnos de longe accedere vidit,

Obuius accelerat, Falchettum strictus abrazzat,
Mox consolatur plorantem fata Lonardi.
Centaurus brancat sibi Cingare dãte flagellum,
Atq; suum restum Gilbecho tradere cępit.
Nata sathanaso mortẽ Muselina vocabat,
Sed non dignatur Mors illam summere secum.
Falchettus multis guanzatis percutit illam.
A, refremendo inquit, cornuto nata diablo,
Mors te contemnit, Pluto te spernit ab orco,
Cingar amorenola confortat voce Rubinum,
Cuius progeniem Falchettus dixerat illi.
Sed quales sunt hi quos traxerat extra cauernã
Centaurus, memora lectori musa bramanti.

De Philotheo.

Primus erat magnus Philotheus, corpe pulcher,
Pulchrior ast animo, liber, fundatus in armis,
Ipsemet inferius quo sit de semine dicet.

De Giuberto.

Alter erat guerris nil deditus, atq; batais,
Immo fiamengus citharã colit atq; camęnas,
Qui poterat superare canens Amphiona vatem.
Amphion. Orpheus. Huius progenies magno deuenit ab Orpheu,
Cui Giubertus erat nomen, gentilis, honestus,
Pacificus mitis, prudens, affabilis, ęqus.
Tam bene cantabat quod boscos, saxa, ferasq;
Ad sonitum citharę iuncta cum voce trahebat.
Non tamen euasit Muselinę versibus artem,
Musica victa fuit magia, sunt vtraq; carmen.

De Malfatto.

Alter erat quidam Malfattus nomine, prestus
Consilio, linguaq; potens, sermone disertus,
Architoffellus. Architoffellos vicesset mille loquendo.

De Mala spina.

Alter erat claro natus de sanguine Spagnę
Corpore et ĩgenio validus, Malaspinaq; dictus.
Feragutus. Cuius progenies Feragutto venit ab illo,

Qui tulit excepto sua membra fadata belico, De Zenonesis.
Hic caput aguzzum veluti Zenonesus hēbat,
Nā quum nascuntur Zenonesi qppe putini,
Dū Catharinette puerū puerā ve gridantes
Disuuluant, rogitant comadres arte magistras,
Vt faciāt testam quando puer exit aguzzam.
Ergo nil mirum ꝙ acuti sunt Zenonesi.

De Boccalo.

Vltimus alter erat tantum parlando facetus
Quod cogisset enim risu mollescere cautes,
Risissentq; asinibuffonizante Bocalo.
Nomen erat nam tale sibi, de stirpe botazzi.
Hos omnes solita Cingar suscepit vsanza,
Improuisa simul quos fradelanza ligarat.

Berta.

Baldus adhuc sensus per somnia longa trahebat,
Quē sic possantem constipauere barones.
En subito comparet homo siluaticus extra
Boscaiam foltam, barbatus, membra pilosus,
Qui currendo procul Moschinū tergore gestat.
Sed quidā formosus eum damigellus agebat
Huc illuc, clamans prędā depone maruffe, Maruffus frater Marlochi.
Sic dicens torsit non paruis forcibus hastam,
Quā per ventronem passata pelle ficauit.
Barrones iuuenis bottam stupuere gaiardā.
Moschinus releuat se, caros nouit amicos, Hircanus,
Et dongelettum clamans, o Hircane vocabat.
Quod nomen quando Malfattus sentit, in vno
Battimento oculi iocunda fronte cucurrit,
Hircanumq; sibi germanum striccat, et ille
Malfattum pariter brazzis accepit apertis.
Cingar cum reliquis raptim venit obuius illis,
Solus at angelicus defixa mente Rubinus
Ad Baldi guardam restat, plexusq; remirat,
Nec satiare potest animum comprēdere Baldū.

Gosa.

Cingar ait, Moschine mens tibi nuntio casum
Horrendum, quē tu (sicut nos fecimus) ęqua
Mente feras, nam sancta dei fuit ista voluntas,
Aethera laudato Leonardus fine petiuit,
Moschinus tremuit, graciles madefecit ocellos,
Et solus boschum vadit meditando per illum.
Non tantum cruciat se stessum morte Lonardi,
Sed Baldum magnos pensabat habere dolores,

Mafelina.

Hircano interea plures fecere carezzas,
Pręcipue Cingar multū illi monstrat amorem.

Visio Baldi.

Ecce statim Baldus magno terrore coactus
Excutitur somno, panidus fugit inde Rubinus,
Accurrit Cingar, reliqui sectantur amici,
Tum Baldus reuocans animū, qua frōte solebat
Cernere dilectum Leonardum, dixit, amici,
Aeternum patrem laudemus cuncti potentem,
Qui super humanos agnoscens esse dolores
Quos modo germani Leonardi cęde ferebam,
Hūc mihi p somnū demisit ab ęthere nūc nūc.
Quātum forma alium, gestu, fatuq; Lonardum.
Quid fles Balde? inquit, nūqd me sūma tenere
Te piget? ah lachrimas cohibe dulcissime tātas.
Nil deflere licet, quem iam gaudere teneris
Auffugisse orci penas, cęliq; decoros
Acquisisse polos vbi patria nostra locatur.
Quid fles? ah lachrimas cohibe dulcissime tātas.
Cū tamē hunc nequeas magnū superare dolorē,
Ecce tibi puerum formosum, animoq; pudicum
Trado mei similem maturis actibus, ęuo.
Ipse Rubinus habet nomen, sic fatus olympum
Angelicas inter laudes remeando petiuit,
Ac ego confestim discussi membra sopore.
Nunquid in hac turba stat forsitā ille Rubinus?

Pedrala.

Obstupuere omnes, intentiq; ora tenebant,
Deniq; Cingar ait, non te mi Balde fefellit
Somnus, crede quidē, tua somnia vera fuerunt.
Ecce Rubinus adest, sic dicens porrigit illum.
Dudū Baldus eum inspexit, dulcissime fili
Dixit, eris mea spes, cor, mens, omnisq; leuamē
Ploratus, animiq; decus, solamen, amorq;.
Nos eadem semper mens dirigat, vna voluntas
In cunctis adsit rebus, decet ista sodales.
Sic ait, atq; illum tenero perstringit amore,
Ex auro fino digitis mox traxit anellum,
Pignus amititię, quē lęto prębuit illi.
Accipit, et grates reddit, propriūq; recondit
In digitū, Baldūq; sequi p tota spopondit
Littora, nec patrem Sinibaldū quęrere curat,
Decreuit quoniam cū Baldo viuere semper.

Comina.

Post hęc Hircanū generosum Baldus abrazzat,
Quem sibi cōpagnum fecit Moschinus adessum.
Centauro veniā facto pro errore dimandat,
Namq; putarat eum vita spoliasse Lonardum.
Post hunc Malfattū, Mala spinā, Philoq; teū,
Giubertum, tandē boccalum colligit vlnis.
Inde rotans visum Muselinam sanguine fędam
Despicit, ac alia Gilbeccum parte ligatum,
Quo venit, hęc nouitas? inquit, quę culpa puellę?
Cingar ait, meretrix hec est Muselina, Lonardi
Causa necis, quā iste senex Gilbeccus amabat,
Atq; viandantes impregionabat in atram
Speluncam, propter satiare libidine voiam. Cangiatur Mutatur.
Baldus in aspectu verbum cangiatur ob illud,
Auertēs oculos poltronam cernere sprevit,
Immo gemens odio tactus sdegnoq; recedit.
Cingar eū sequitur, seqtur quoq; cętera phalāx,
Atq; ad speluncam sancti venere romitti,
Cui modo promisit Baldū conducere Cingar.

GVIDO
BOCAL
BALDVS
MOSCHINVS

Omnes introeunt, surrexit protinus alma
Vecchionis facies qualis fuit inclita Pauli, Paulus.
Inq; suas vlnas Baldum lachrimãdo recepit.
Nilq; loqui poterat, nam vocez gaudia tollunt.
Inde iubet sedeant omnes, quę iussa tacentes
Cuncti suscipiunt, illo sic ore loquente.

Sermo de inanitate Mundi.

O curuę in terris animę, et cęlestiũ inanes.
Per nos ah quantum fędatur imago tonantis.
Ducimur implicito mundi ꝑ inania sensu.
Felices huius spretis qui luxibus altam
Ad patriam qua regnat amor diuinus anhelãt.
Credite quid Cęlum, qd tellus pręb cat, et quid
Tartarus agnoui.
Maxima Francigenũ quondã sup̨ atria Regis
Primus eram Guido, fateatur Gallica proles Guido pater bald.
Laus mihi quãta fuit, quãto ue fruebar honore,
Quod ducis ingeniũ, quod vastũ robur ĩ armis,
Quas tandem palmas habui Mauorte sub atro.
Omnia qd referã: tantũ mihi gratia creuit
(Gratia si tamẽ est) vt Baldouina propago
Postera gallorũ Regis, quę sola superstes
Extabat regni, nostro decepta decore
Ferbuit infęlix, ignemq; Cupidinis hausit.
Tunc effrenis amor consuetas attulit artes,
Mens mea tota ruit, proprios oblita triũphos,
Quam veris facies nihil occultabat amicis.
Magnanimus tanto Sinibaldus ferre medelam
Instuduit morbo, Paridis referebat amores,
Tum mihi quanta breui spacio iactura veniret.
Heu frustra monitas Sinibaldi verba ꝑ aures
Non audita volant, ratio succũbit amori,
Feminei velut est sexus, magis illa furebat,
Inq; meo amplexu patriũ corrupit honorem.
Heu quę post crimen subeunt pręcordia curę,
Quę anxietas animi, quę mens incerta salutis.

Iamq; tenere fugam meditor, meditatur et illa,
Sollicitudo modum prestat, Sinibaldus utrūq;
Piissimus extra arcem valuis eduxit apertis.
Non sunt tanta modo referenda pericula vobis
Que super aereas ambo transiuimus Alpes.
Deniq; post fluctum pelogi, post montis acumē,
Ignari cursus Mantoam venimus vrbem,
Rusticus et monitu diuū nos forte recepit
Pauperis in Tuguri congestum cespite culmen
Hic grauis (heu fateor) coniunx enixa decorem
Protulit in Mundū, quo partu extincta remāsit
Hac mihi sublata, Mundi contagia noui,
post fletum vxoris, placuit deflere peractum
Tempus, et obliquis absumptum gressibus euū.
Ergo per ambiguos Montes, per concaua saxa,
Per loca siluarum, per tanta pericula ponti
Vsq; modo fugiens hominum consortia vixi.
Hec ea quas fudi lachrimas spelunca loquatur.
Angelico tandem visu indulsisse Tonantē
Sepe mihi noui, facinusq; luisse peractum.
Iamq; prophetandi mihi parta est gratia, totum
Ante meos oculos Deus orbem semper apertū
Concesit, mentesq; hominum, venturaq; rerū.
Hoc insignitus dono carissime fili
Balde tuam semper felici numine uitam
Inspeculor, quoniam tu solus nostra propago es.
Tuq; peremisti Matrem nascendo, nec ipsum
Me patrem unquam vidisti, Te rusticus ille
Pro nato excepit, cuius lac prebuit vxor.
Mantua non modicos tenuit te carcere menses,
Imbribus armorum sed mox circundatus, illum
Euasisse pro meruisti Cingaris astu.
Passus es equoreas celo minitante procellas,
Post quas pyrate bellum crudele tulerunt.
Id superans tandem venisti ad littora patris.
Vnde Leonardus demisso pondere carnis,

Init ad optatos Aulę cęlestis honores.
Nec vos exturbet magicas dum cernitis artes.
Hactenus arbitrio presens stetit insula nostro,
Insula quę summo fundatur tergore cethe,
Haud naturali, magico sed carmine, causam
Hanc etenim peruersa deo Muselina fferente
Composuit, sed nunc penas pro crimine soluet,
Iam paradisiacos ad Cives scando, valete.

Conclusio.

Sic dicens iunctis palmis, ac poplite flexo
Tradidit extremas coram plorantibus auras.

Explicit decimaseptima.

MAGISTRI ACQVARII
Lodolę Argumentum in
Decimāoctauā phan
tasię Macaronicē.

Barrones corpus diui Guidonis adorant,
Merliniq; parant condere Sarcophago.
Centaurus magicum Rubicano dęmone pulsus
Restituit librum, remq; videre sedent.
Remq; videre sedent comites, Rubicanus aperto
Libro Monstra vocat cornea more Magi.
Ense diabolicas vult Baldus sternere formas,
Sed repetit nigros brutta canaia lares.
Post hęc condūtur tumulo duo corpora in uno,
Muslinęq; foco membra, senisq; dicant.
Insula pręcipitat tergo fundata balenę,
Verum Fracassi robore firma stetit.

MERLINI COCAII POETÆ
mantuani Macaronice decimaoctaua.

NOx erat, et tanta est lux circumfusa cadauer
Eximium, quod plura dies ibi sola nitebat.
Contremuere omnes, largoq; liquescere planctu
Mirantur dubium patris sub imagine Baldum.

Qui postq̄ stupuit dudum sic ora solutus
Incipit, et dictis lachrimas iungebat amaras.

Baldi oratio.

Me miserū, saltem pater o sanctissime possem
Has tibi supremas viuenti reddere voces.
Quod regale meum genus extat, gratulor, ipsa
Quāuis tarda fuit nostrę cognitio prolis.
Fallimur at quoniam mortales sepe, voluntas
Hactenus id nobis forsson Iouis ardua pressit,
Conspicua ductū ne stirpe superbia ferret
Me modo pręcipitē, ruit in se magna frequēter
Progenies, et quo petit altius, icta ruinam
Deterius capit, ac proprio fert damna flagello.
Nunc vbi ter decies in eo maturior annos,
Ille iuuentutis furor excidit, vnde malorum
Eneruata solet patulos inuadere mores.
Mitior effectus quāta est mihi gratia cęlo
Fusa recognosco, quoniam pater alme prinsq̄
Te nunc sidereo donauit lumine virtus,
Cępimus exemplū tua per vestigia calles
Affectare, quibus vehimur cęlestis ad hortum
Delitij, fruimurq; Deo diuumq; nitore.
Ergo beate pater nati nō immemor esto,
Si qua manent Regem famulorū vota suorum
Siste Dei nostris contactam sordibus iram,
Quas fletusq; mei, pietasq; oblitteret alma.
Inde mihi superis concessaq; hāc forte caternam
Sustine, ne ambitio, ne lis, ne linor ad enses
Instimulet molles animos, et pectus acerbet.

Berta.

Sic ait, et curuans humili se pectore, fixit
Basia per totum corpus, quod fletibus omne
Lauit, et innato ter patrem strinxit amore.
Succedunt alij, Cingar prior, inde Rubinus,
Post quē Falchettus laccam flectendo caninam.
Hircanus tenero fronti dedit ore basinum,

Lacca est posterior pars zenocchi quę plicatur.

Moschinus sequitur facili qui plorat ocello.
Centaurus se se curuauit more Caualli.
Succedit Malfattus ei, mala spina, Bocalus.
Gibertus citharę modulantia tangere fila
Incipit, et tremulo sic promit gutture carmen.

Carmen Giuberti.

Quale sub Autumno Borea redeunte pauescit — comparatio.
Omne nemus, cernitq; suas in littore frondes.
Mox sub vere nouo Zephiris afflantibus ornat
Porrectos cęlo ramos humore virenti.
Tale genus nostrũ mortis sub lege nouatur.
Nascimur, et nati morimur, sua quęq; vorabit ☞
Iam pręscripta dies, Miser est at qsqs et ossa
Et vitam pariter gelido sub marmore claudit.
Viuida falcigeram virtus domat vnica diuam,
Dicite quęq; mori nunq̃ qui viuere cępit.
Nec viuit quicũq; suas male computat horas.
Sic virtus vicinumq; docet cognoscere mortem.

Comina.

Dudum mirarat Philotheus, deniq; clamat,
O quoties strictis me brazzis ferre solebat
Infantem, Guidoq; mihi dare basia centum.
Est mihi nãq; pater, quẽ Frãcum, nomine dicũt,
Is fuit ex huius quondã Guidonis amicis.
Nescio quo vadat, quoniã rex gallicus illum
Expulit a patria propter Guidonis amorem.
Qua propter te Balde volo seguitare per omnes
Mundi contradas, Cęli, Maris, atq; Diabli,
Baldus ait, nos alta simul prudentia iungit,
Rebus vt in cunctis veraces simus amici.
Nulla sit in nobis screpantia, nulla bosia,
Aut animi sdegnus, sed cura medesima cunctis.
Eya igitur positis omnino fletibus, ista
Cãdida marmoreo tradamus mẽbra sepulchro.
Tu Cingar corpus fra tantum perge Lonardi
Prendere, tu secum vadas Hircane, camina.

Iste francus est ille Barro, quẽ superius in libro primo cõmemorauimus.

Screpantia melius q̃ differẽtia.

Fra tantũ, pro interea.

RVBICANVS
VINMAZZ
PHILOTHEVS

Tunc fulchettus ait, si vis cum Cingare vadam,
Vade, refert Baldus, sine Cīgare vivere nescis.
Tuq; sciens vbi stat pulchrū vīmazze sepulchrū
Hoc mihi ferre stude, Malfattus donet aiuttum,
Et Malaspina simul Philotheus, quatuor ite.
Tu Moschine meus tecum veniente Bocalo
Perge per hanc siluā Museline ponere guardā.
Cingar abit, Centaurus abit, Moschinus abitq;,
Quisq; comandantis Baldi mandata facescit, Facescit, libenter expedit.
Qui sepelire cupit reuerenter busta Parentis.
Giubertum secum retinet, puerumq; Rubinuz.
Vinmazzus reperit (quāuis nox tota nigrescat)
Sfoggiatum Tumulū, similemq; albedine lacti. Sfoggiatum dicimus variatū, et diuersicoloritū.
Ponere quem supra dum groppas optat equinas
Et Malfattus eum, Malaspinaq; fortis aitat,
Non (Philotheus ait) non sic faciatis Amici,
Sed prius hoc saxo pendentia metra legamus.

Epithaphium Merlini.

Merlinus iacet hic, natus sine patre, propheta
Vixit, et in magica nulli fuit arte secundus.

Gosa.

Protinus admotis manibus spallisq; Copertum
Sburlantes vrnę, faciunt tommare strauoltum.
Illo vix lapso niger ecce diabolus exit,
Atq; super scapulas Centauri saltat equinas.
Percutiebat eum vastas donando pugnadas,
Tunc Philotheus eū subiens per cornua brancat, Pugnada primā indiferentem habet. quāuis a pugno descendat, et est percusfio pugni,
Sed scorlādo caput muzzat velut vmbra p auras.
Inde volans etiam Centauri supra culattas
Hunc pistando iubet magicum deponere librū.
Centaurus nolens combattere contra diablum,
Librum nunc toltum Muselinę proiicit agro,
Quez cito Dęmoniū nullo prohibente rapinat,
Atq; facit secum festam, velut esset alegrus
Hunc habuisse librum, basat quem mille fiatas.
Mirantur Comites, et magno corde sedentes,

Vnanimes statuunt omnino cernere finem.
Ast ibi Gibertus Baldo dimissus arivat,
Vt daret altorium Centauro ferre sepulchrum.
Hoc viso Malfattus ait sermone piano,
Heus Giberte, veni, cernis? niger ecce diavol,
Vade statim quæso, reliquos huc mena sodales.
Non bis Gibertus cosam sibi dicere fecit,
Currit et ad Baldũ cosam frezzose recontat.
Cui Baldus, veniã phlegethõtis cernerẽ mõstrũ,
Vt noscã si tam niger est vt pingitur ille.
Sed tu quæso mane modicũ dũ Cingar arivat,
Et pariter cuncti (Moschinũ ante vocate)
Accelerate precor, venias mi belle Rubine.
Sic ait, et cupidus diabolica membra videre
Noctis in obscurũ properat seguitãte Rubino.
Nec mora Cingar adest, Gibertus narrat, et il (le
Corpore deposito Leonardi cõserat antrũ
Mox prius andãtes Moschinũ tollere, Baldo
Venerũt omnes, quos Baldi dextera cignat
Stare chetos, mõstratq; illis cicigando diablum.

Mena, imperãtis est. Nota q; oĩa imperativa in a terminãtia vltimam producũt dico latine, sed macaronice possunt abbreviari.

Chetus florentine dicit quietus.

Forma Diaboli.

Ille super lapidem ventosis fertur ab alis,
Quę sunt de guisa veluti Gregnapola gestat.
Quattuor in testã fert stantes vertice cornas,
Instar Montonis tortas, dependet aguzzus
Nasus, qui semper vomit atro sulphure flãmas.
Plus Asini longas hinc inde volutat orecchias.
Deq; cavernosis oculis duo brasida volgit
Lumina, nec minor est muso sua bocca Lupino,
Extra quã dentes vt porcus grignat aguzzos.
Barba velut Becchi marzo de sanguine pectus
Imbrattat, quo testa canis stat ficca tesini,
Quę semper bau bau faciẽs sua labra biassat.
Vergognosa caput serpentis pars sua vibrat
Sibila, sed retro dependet cauda Leonis.
Gambę subtiles pedibus gestantur ochinis,

De guisa. de more. de forma.

Imbrattat, deturpat, de rebus imbratativis lege necessaria Berith.

Vndiq; sulphureum de corpore mittit odorem.
Gosa.
Ergo facit guardando librum rea bestia danzā,
Ac varios fingit scambiettos more Moreschę.
Qua propter socii non se ridendo tenebāt,
Vnde fatigatur mandare silentia Baldus.
Post longas festas alter venit ecce Diauol,
Quid, stridendo clamat, qd facis o Rubicane?
Cui cito respondet, venias Libicocche sodalis,
Nos hodie unam certe guadagnabimus almam.
Ecce liber magicus qui nos, cruciabat ognhora.
An cosam nescis? quidam venere Barones,
Qui valuere dolos Muselinę rūpere nostrę.
Illa tapina modo fustum religatur ad unum,
Quaz stambussadis Cingar (scis? ille ladrettus)
Totam sferzauit, de qua pluuit undiq; sanguis.
Incantatricis de pectore traxerat istum
Centaurus librum, sed ego sub marmore vatis
Merlini latitans exiui protinus, atq;
Centaurum pugnis, calcis, morsuq;, domaui.
Donec per forzam librum mihi prębuit istum.
Ecce, viden? liber est Muselinę, tunc libycoccus
Clamabat, deh squarza illū rubicane q̄dernū,
Nam timeo ne forte trouet Magus alter eundē,
Et mala sint nobis peiora prioribus olim.
Non, Rubicanus ait, liber ē squarzādus adessū,
Vnā rem primo faciamus quęso galantam.
Omnes inferni volo sconzurare Diablos.
Ars Magica.
En Salomonis habet liber hic pentacula plūbi,
Aspice cum quantis sunt compassata figuris.
Pingitur en primo Zoroastes persa registro,
Qui fertur primus nobis posuisse Canezzam.
En quoq; thesalicę folio documenta secundo
Medeę, fratrisq; sui, proprięq; sororis.
Ecce magus Thebit, qui tempestate, venenis

Scambiettus, est genus salti sicut capriola. tamen accipitur p quali bet saltatione.

Rubicanus et Libicochus.

Fustum pro trunco. nam proprie fustum est lignū qui sustinet pa/uilionem.

Stambussada mātuanice accipitur pro bastonada.

Olim de futuro.

Salomon.

Zoroastes.

Medea.

Thebit.

Picatrix. Grādinibus, quadā' destruxit imagine Regnum.
Ecce Picatricis nigromanti sculpta tabella,
Ob quam per numeros ad Amorez qsq; tiratur,
Nō tamē hac potuit Muselina tirare Lonardū,
Serraffi quoniam Agnicastus repulit ignem.
Michael Scotus. Ecce Michaelis de Incantu Regula Scoti,
Qua post sex formas cerę fabricantur imago
Demonii sathan, Saturni facta piombo.
Suffimigiū qua si sacrificiū diabolo. Cui suffimigio per sirica rubra cremato,
Hac (licet obsistant) coguntur amare puellę.
Ecce idem Scotus q stando sub arboris umbra,
Ante characteribus designat millibus orbem,
Quattuor inde vocat magna cum voce diablos,
Vnus ab occasu properat, venit alter ab ortu,
Merridies p duplicem.r.auctoritate sua, sicut vergilius dixit reliquias. Merridies terzum mādat, septemtrio quartum.
Consecrare facit frenum conforme p ipsos,
Cum quo vincit equz nigrum, nulloq; vedutū,
Quē, quo vult, tamq̄ turchesca sagitta cavalcat,
Per viam freni, Sacrificatq; comas eiusdem sepe Cavalli.
En quoq; depingit Magus idem in littore navē,
Quę vogat totum octo remis ducta per orbem,
Humanę spinę suffimigat inde medullam.
En docet vt magicis cappam sacrare susurris,
Quā sacrando fremunt plorantq; peraera turbę
Spiritum, quoniam verbis nolendo tiramur.
Hanc qcunq; gerit gradiens vbicunq; locorum
Aspicitur nusq̄, caveat tamen ire per album
Solis splendorem, quia tunc sua cernitur umbra.
Petrus de abano. En abāni Petrus redeuntem sepe monetam
Ad Bursam, spendit, mox cuiuscunq; ribaldi
Ecce caput quem sine focus seu forca necavit,
Hoc bene sacrato nullo cernente meatur.
Tempestat macaronice ponitur. Artans en gladius q sistit flumina, siccat
Gramina, tempestat fruges, tollitq; biavam.
En tandem Calamita sinit sibi plectere ferrum
Si baptizatur, sed corde pectore scarpat,

Ac hominũ carnes in amoris vincula stringit.
Cernis Apolloniumtheaneum? mox saracenũ
Incantatorem Granatę?cerne Magundat
Quomodo Imaginibus tirat ĩ sua vota` diablos.
Ergo qd ipse mororꝛiam sconzurare parechio.
Rubicanus coniurat demones.
Sic dicens orbem designat more Magorum,
In medio cuius Libicoccum stare comandat.
Mox aperit librum, legit hunc relegitqꝫ ꝑ horã,
In terramqꝫ facit cum virga mille' figuras,
Magnum semiphoraz vocat audax, aglaqꝫ ia ia,
Et quascunqꝫ Magi faciunt, facit ipse pregheras.
Ecce fracassatas ꝑ siluas impetus ingens
Barbarizza venit secum latrante Cagnazzo.
Quid Muselina, gridãt, qd nã Muselina comã'
Veruz sbeffatos Rubicano se esse vidẽtes, (das?
O qualem faciunt schioppanti corde risaiam.
Procędit Rubicanus eum relegẽdo Quadernũ,
Tres quoqꝫ terrisono veniunt stridore Diabli,
Galcabrina prior, sed Gambatorta secundus,
Tertius est Malatasca focum culamine spargẽs.
Quid Muselina, gridãt, qd nã Muselina comã
Vriel et Futhiel magno conamĩe rũpunt, (das?
Quid muselĩa, gridãt, qd nã muselĩa comãdas?
Farfarellus adest, quem Dragganizza sequebat,
Hi quoqꝫ ridentes se norunt esse gabatos.
Vix qbus adiunctis Malacoda ruebat, et ipsum
Inseqt̃ Marmotta furens, Sathanasqꝫ tricornis.
Quid Muselina iubes clamabãt, sed Rubicanũ
Quando cernebant Magicum euasisse magistrũ
Admirabantur, fundebãt inde cachinnos.
Astaroth in furiam veniebat, Belzebub unam
Gestat furcinam, seguitat Malabolza, nec ipse
Grafficanis habens rascum succedere tardat.
Quid Muselina, gridãt, qd nã Muselina comã'
Asmodeus adest, Alchinus, Belial, atqꝫ (das?

Apollonius theaneus.

Magundat, qui postea dictus est Anastasius.

Semipharas dei nomen.

Agla, ia ia.

Taratar et Siriel omnes insemma gridantes,
Quid Muselina iubes? qd nã muselia comãdas?
Stizzaferrus item, Meloniel, Acharon adsunt,
Quos malabrãca sequẽs Ciriattũ gridat apssuz.
Magnũ quisq; facit tenebrosa p aera murmur,
Quid muselina, gridãt, qd nã muselia dimãdas?
Deniq; scarmilius, Paimõ, berith ĩde minossus,
Mox Sulfuneus quem Mamona dente ritorto
Insequitur veniunt omnes insemma sbraiãtes,
Quid muselia iubes? qd nã muselina comãdas?
Mox (rubicãe, gridãt) sic' nos rubicane bachioc/
Deniq; consilio facto simul ista Louagna, (cas?
Luciferum ad Regem subito deliberat ire.
Atq; strig toltum illi presentare volumen,
Quę iam Tartareis est strasinanda paesis.
Baldus habet voiam contrazussare Diablos,
Ast appena fodro rutilum sguainauerat Ensem,
Illi de fumo siluas liquere pienas,
Et pariter magno Baratrum petiere tumultu.

Bachiocco, as. p castronare aliquãdo ponimus.

Mafelina,

Baldus cum sociis repetiuit tecta parentis,
Sed non supportans bustum guardare Lonardi
Errat per syluas secum menando Rubinum.
Cingar at almifici corpus Guidonis in album
Marmor, et appressuz Leonardi mẽbra repossat.

Comina.

Clara dies [illegible]tum iam circum lucigat orbem,
Postquam mãgiarunt, ac impleuere magonem,
Paruũ de cannis stipulis fecere Casellum,
In quo debebat Muselina ribalda brusari.
Hanc igitur grandi strasinat squadra furore,
Pręcipue Falchettus eam cum calcibus vrtat,
Nam male de nostris animis offensio cascat.
Cingar Gilbeccum Muselinę traxit apressum,
Inq; Casotellum flammis crepitantibus ambos
Incendunt, sed magna venit visibilis ecce

Casellus et casotellus duo diminutiua cas.

Notabile.

Turba diabolicę prolis, focus vndiq; tratur,
Portaruntq; viam iunctos cum corpore binos.
Quo facto se vasta cito mouet insula cursu,
Terrenturq; viri, noscunt tamen esse Balenam
Quaз modo Guido pater Baldi prędixerat illis.
Quod postq̄ stigias Muselina calarit advmbras,
Ipsa teneretur non amplius insula Monstro.
Quę liquidas currit tā presta per ęquoris vndas,
Quod non bombardā velocius ire videmus,
Vel ballottellam buso quę scoccat ab arcu.
Iamq; in motu oculi fecit quasi trenta mearos.
Cingar desperat dicendo, quis iste Dianol?
Centaurusq; stupet, quia sic non fecerat ante.
Falchettus reliquos animat lassare pauram,
Cernere nāq; nouas magis est laudabile cosas
Quā nunq̄ proprię terrę lassare pagnoccam.
Egressus boscos in littore quisq; sedebat,
Baldus et hāc tacitus nouitatē masticat omnem.
Boccalus buffonus ait, gaudete sodales,
Non poterit nobis vnq̄ mancare terenus.
Terrorem fileo fugientū hinc inde ferarum,
Quas nouitas rei ponto se tradere cogit.
Hinc non parua quidē sociis exorta voluptas,
Qui sbalzare vident e boschis atq; cauernis
Vrsos, ac Ceruos, Leopardos, mille caprettos.
Inde reguardantes post se videre nouaз rem,
Quam philotheus eis digitum stendēdo palesat.
Guidonis tumulum guardant restasse dedreuū,
Qui supra scoium mediis fundatur in vndis.
Anchoreo morsu tū ficca Galea remansit,
Talibus in rebus mentem posuere barones.

Fracassi reperitio.

Altera plus grandis maraueia sed ecce veniebat,
Namq; super Nauē grossam persona Gigantis
Apparens longe se fecerat arboris instar.
Namq; maris vento verus cascauerat Arbor,

Hiperbole est, sic maro fluctus ad sidera tollit.

Notabile.

Masticare per methaphorā sepenumero ponimus pro diligēter considerare, vnde Salustius. omnia fantasticabiliter masticāda sunt.

Velum in vtraq; manu brazzis tēdebat apertis,
Qui brazzi excusant antennam, sed velut arbor
Torrazzo magnature. Coporis est aliud torrazzo firmius omni.
Doh diauol, ait Cingar, que cosa nouella est?
Prospicitis comites grandonē nonne Gigātez,
Qui dum vela tenet stat firmus more pilastri?
Boccalus dixit, bene tristis illa Tauerna est,
In qua cotalis destructio panis alogiat.
Ille Gigas etiam mirandoq; Insula currit,
Vult omnino qd est talis maraueia videre.
Hi mirant eū, quod stat velut arbor, homazzū,
Ille stupet quod sic volat Insula p maris vndam.
Comparatio. Deniq; iungentes medio se gurgite Ponti,
Brentę fluminis patauii, Vt fit quando Paue per flumen nomine Brentā
Nunc andando Rates nunc se redeūdo salutāt,
Vultibus incipiunt fixis guardare vicissim.
Falchettusq; statim lęta cum voce gridabat,
O Comites, gaudete precor, venit ecce fracassus,
Is est q veluti Ratis arbor Garbasa tendit,
Morgans gigas proles Fracassi. Vt quondam fecit sua proles ferrea Morgans.
Moschinus dictum sic firmat, qppe dauerum
Falchettus loqtur, grossam mirate Columnam.
O, deus in quali foza recatamur Amici.
Cingar eum clamat, meus o fracasse, cifio,
cifio, scripsit sibilū quod scribi nō potest. Qui cum fracassus se se clamarier audit,
Prestiter abiectis velis se pręparat, atq;
Supra illam terram Naui saltauit ab alta,
Et calcando quasi totam submergit in ęquor,
Illaq; retroiuit Nauis bene qnq; mearos.
Contremuere omnes pro tanti pondere salti,
Gigas, et gigantus. Currere mox cępit velocius illa Balena,
Carezza, et carezza diferūt. nam carezza est recoli entia, carezza est hesba. Nam sibi smaccantur costę saltante Giganto.
Illum quācitius Baldus cum Cingare brancat,
Falchettus, Malaspina simul, Moschinus, et altri
Stringebant illum facientes mille carezzas.
Gaudebant alii talem meruisse Gigantem.

Esse bonum socium vultu monstrabat alegro.
Boccalus saltu tremefactus fugerat inde,
Sed rediens portat scalam, quam hęrere fracassi
Vult spallis, donec sibi dicat in aure parolam.
Risit amicheuolam Boccali qsq; nouellam,
Ac nihil alterius comportat cuncta Fracassus.
Qui postq̃ risit, crispata fronte stupebat,
Quod ve suis oculis guardat, credebat: apenam,
Miraculum tamen hunc disponit cernere tandẽ.
Tunc se dispolians nudus fit corpore totus,
Quod facit ut possit scampare nodando periclũ.
Stant alii plexi quid vellet inire fracassus,
Se quoq; nudarunt trepidantes fata negandi.
Ergo Fracassus habens vastas in corpore forzas,
Extirpat manibus veterem de littore Querzam,
Traxerat et fodro longum duo brachia cultrum,
Cum quo sbroccauit Querzã de more stropelli.
Et faciens partem, quę grosfior extat, aguzzam,
Hanc supra littus drentum calcando ficauit,
Ac si extirpasset porrum non absq; Gauecchio.
Baldus cum sociis ridet, multumq; Giubertus
Miratur tantis de forzis esse fracassum.
Illa magis festina ruit, properatq; Balena,
Nãq; suis costis audit quod Querza ficatur.
Arboribus multis est consita, maxime pinis,
De q̃bus immensam Fracassus fortiter vnã
Maioremq; aliis, rauanelli more cauauit.
Quam veluti remum sfrondatis undiq; ramis
Cum gladio format, prolixam brachia centum.
Remum causatur Pinus, mox Quercia furcam.
Tunc bene fundatis pedibus distendere schenam
Incipit, et contra cursum vogare Balenę.
Remigat hinc tanto studio, tatoq; labore,
Quod p̃ neruosum corpazzũ mẽbra strepebãt.
Nunq̃ tam grandem (dixit) fecisse fadigam.
Baldus id aspiciens aliis comitantibus illum

Nouella substantiualiter dicta, significat rem, et imbasfiatam.

Rauanellus est radix appreciata nobilium dapibus, nõ est diminutiuũ ranę, vt Donatus inquit. sed ranulus diceretur. vnde Godianus. Mingere vesicã ranula sepe facit.

Altoriare parat, sed clamat valde Fracassus,
Desine Balde precor, totum sic ducere mundũ
Dat mihi nunc animus, rogo te mi Balde rece/
Illico cessavit Baldus sermone Fracassi, (das.
Sed porgunt mentes pro rei cernere finem.
Ille reforzabat schenã, gambasq; manusq;,
Sudat, et horribili repiassit pectore forzam.
Nil per tres horas poterat revocare balenam,
Concita namq; nimis properat, nescitq; trigari.
Tandem per forzam cursum desistere fecit,
Immo repugnantẽ retro nodare coercet.
Obstupuere omnes pariter, tantumq; vigorẽ
Mirantur, tamen ille nihil vogare rasinat.
Vult per despectum Naturę vincere guerram.
Navigat, ingentesq; facit, dum navigat, vndas.
Quãdo Balena suum sensit prohibere caminũ,
Ecce super fluctus longã grossamq; corazzam
Protulit, ac tales cepit vibrare coadas,
Quod nisi succurret grãdis possanza Fracassi,
Certe non poterunt nostri scampare barones.
Cauda erat (vt dicũt) cubitos prolixa dosentos,
Quã menat intornum tanto rumore, quod ipse
Ad circum sonitus sentitur trenta mearos.
percutiebat aquas nolens furiosa redire.
Tum quoq; testonẽ vastum patefecit apertis
Faucibus, ac longos dentes, squamosaq; colla.
Nil fracassus enim schenã distendere cessat,
Sed magis impellit multo conamine remum.
Hunc animat Cingar dicens, sta salde Fracasse,
Nunc morgantino pre te fers semine natum.
Talia dum Cingar parlat, sdegnosa Balena
Tanta cum stizza caudam de retro tiravit,
Quod veluti paiam sfracassat trenta cupressos,
Quarum truncones volitant ad sidera virdi.
Mox supra schenam percussit nempe Fracassi,
Quod cãtare animam sibi vasto in corpore fecit.

Repiasco. frequen/ter replo. pro iterũ rapio.

Erat ex illo genere Balenarum que cau dam habent longis simam.

Sed cito deposito remo fracassus aferrat
Illam codazzā manibus striccando duabus.
Cui tales donat streppos, tales ue tiradas,
Quod mugire facit, multasq; molare corezas.
Strictetene (clamat Baldus) Fracasse valente,
Quo dicto spadā per taium fortiter vrget,
Vt mozzare viā posset de netto coazzam.
Sed nil offendens in dretū spada rebalzat.
Extabat duris de squāmis tota coperta.
Presta caput voltat nimio perculsa dolore,
Obscurasq; aperit multum sofiando ganassas.
Et simul incutiens dentes mordere Fracassum
Pręparat, ille granē vibrauit cum pede calzum,
Quod smasselauit tres dentes extra ganassas.
Illa rebombando cęlum mugitibus implet,
Atq; cruentosas spumas ex ore spudazzans
Testonem volgit propter boccare Fracassum,
Namq; suę caudę torturas sentit acerbas.
At Centaurus erat dardū stringendo paratus,
Quē sfronzolantē dextrū transfixit in occhiū,
Vsq; ad ceruellū penetrauit puncta sagittę.
Cingar, Malfattus reliq simul arma frequentāt
Extorquere procul stantes, trant saxa trabesq;,
Inq; locis multis testam fregere cruentam.

Comparatio.

Assaltare Lupū vidi quandoq; vilanos,
Quādo fame ductus q̄rit quē māgiet Agnellū,
Circuit armentum virdos latitando per ornos,
Donec, nō Agnū, sed quemq̄ dente putinum
Pestifero capiat, laniet, siccet ue cruorem.
Turba vilanorū velut est sua semper vsanza
Sparpagnata ruit, Cęlūq; sbraioribus implet,
Atq; nigris fumo spontonibus occupat illum.
Qualem rumorem dictis factisq; facescunt,
Talem barrones faciebant contra Balenam.

Comina.

Dicimus caudā, et per acressationem caudazzam et codazzā, et coazzam.

De netto, aduerbiū est, significans absumatim et affatim.

Boccare, quasi bucca sorbere, alii dicūt dentegare.

Carpit vilanos poltrones.

Fumentata.n. sunt rusticorum tela.

Baldus habet voiam omnino taiare coazzam,
Non cessat punctas, mandrittos, atq; roversos,
Sed quo plus chioccat, plus mácũ vulnerat ensis.
Ergo viam gettat spadã, plenusq; furore
Se parat expectans quod maxima testa resurgat.
En iterum stizzosa menat cum dentibus vnum
Terribilem morsum sperans sorbere gigantem.
Sed Baldus qui nudus erat tunc corpore saltat,
Post hęc orechionẽ manibus se brancat ad vnũ.
Fortiter hunc retinet, p̃stus Malaspina subintrat
Atq; aliam sudando prius zaffauit orecchiam.
Cui tamen altorium donat malfattus, at illa
Granditer exululat se conans mergere Ponto.
Cuius per forzam retinetur cauda Fracasso.
Interea Cingar, Falchettus, Philothensq;,
Hircanus, Moschinus, Boccalusq; Giubertus,
Terribiles colpos cum spadis vndiq; menant.

Zaffare cito prendere. hinc Zaffus idest sbirus, qui sunt genus hominum poltronissimum.

Conclusio.

Sed quia velinolas procul ecce Comina galeas
Discopro, ne sit dubito pyrata Lironis,
Vnde bisognus erit magnam describere zuffam.
Credimus esse bonum in saccũ ponere piuam.

Discopro, discerno extra maritimos fluctus.

Explicit decimaoctaua phanta
się Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII LODO
lę Argumẽtũ in decimãnonã phãtasię mac.

Dum studiant comites cursum ꝓhibere Balenę,
Octo cũ Fustis ecce Lironus adest.
Hippol adest etiam, Belli fit maxima strages, ꝗ
Centaurus Naues prendit, easq; vodat.
Dico vodat ladris Corsaribus, ęquora sorbent
pyratas, mortem vadere nemo potest.
Contrastãt validũ Baldusq; Rubinq; Lironẽ,
Dũ sic bellantur morta Balena ruit.
Quisq; sibi quęrit scãpũ, quia mergitur vndis
Insula, sed Baldi salua caterna fuit.

MERLINI COCAII POETÆ Mantuani Macaronice decimanona.

DVm Baldus comitesq; ſtudent occi-
dere Cetum
Eximproniſo venit en Pyrata Lyro
nus.

Cetum contra Perſianum.

Qui poſtq̃ vnã nouerat ammiſiſſe galeam,
Decreuit penitus cercare per ęquora tantum,
Donec adinueniat Baldum, Baldiq; ſodales,
De quibus ad roſtum spergiurat mittere cor.
Etiam per plures leucas paſſarat aquarum,
Blasfemando deum quoniam non inuenit illos.

Carmen ſtrauutone on, quia per ſtrauutum ſilaba vel pes ultimus de ficit, ſic inferius portantur neſcio quo, voluit enim diceř corpus.

Armatas ſecum numero vehit octo galeas,
Namq; volens pelagi varias ſulcare per oras,
Aſſaltaretur forſan corſaribus altris.
Maxime quod multi Reges, multiq; ſignores,
Inſidias paſſim cęlabant per Mare, perq;
Flumina cum carichis multa de gente galeis.
Vt captare illum poſſent omnino ribaldum,
Namq; dianol erat non laſſans viuere quẽq̃.
Huc igitur propians celerantibus octo galeis,
Pręcipit ad riuam Nauarolos flectere proras.
Sed videt ecce illam caudã, teſtamq; Balenę,
Quam campiones validi mozzare ſtudebant.

Nauarolus licet a naue descendat, tamẽ primam indifferẽtem habet, vt ſedes a ſedeo.

Miratur Baldi vires, qui fortiter vnum
Stringit orecchionẽ, retinet Malaspina ſed altrã
Grandezzãq; ſtupet, buſtum, forzãq; Fracaſſi.
Clarius id factum, meliusq; videre talentat,
Egreditur primus, reliquos exire ſequaces
Mandat, et in ſellam balzauit spezza cadenę,
Scis lector? quondam Leonardi nempe caualli.
Quẽ ſine speronis, tantũ manegiando bachettã
Octo facit cubitos lãzum balzare per omnem.
Cingar ait Baldo, non cernis Spezza cadenam?
Ille quidẽ ladro eſt, qui nos agreſſus in vndis

Lanzũ todeschi vocant compagnum, ſed nos ſaltũ, hinc lanzare dardum, iaculari.

Nostram robbauit Nauim, nostrosq; cauallos.
Impatiens Baldus nullum stimmãdo periclum
Protinus occurrit, testam linquẽdo Balenę.
Perq; briã vir brãcat Equũ, sta salde, gridauit,
Iste tuus nõ est, meus est desmonta, cauallus.
Quando Lironus Equi brenã videt esse piataz,
Obstupet ad primã faciem pensando vigorem,
Ac animũ Baldi tam fortẽ, tãq; superbum.
Attamen in colerã saltat, spronatq; cauallum,
Quattuor vt pedibus Baldo slanzaret adossum
Sed Baldus subito se se dabanda tirauit,
Atq; vnã supter costas laxando stocatam
Fecit Lirono multum mancare fiatum.
Defuit et pocum quin exarzone tomaret.

Hippol frater Lironis.

Ter mille armati veniunt insemma sbraiãtes,
Quos pręcedebat magnus capitanius Hippol.
O quantũ fortis, quantũ proclinis ad arma.
Terribilis facie quãdo furor arripit illum,
Totus sed placidus sua quũ natura manebat.
Ipse Lironis erat frater, Corsarus, et artem
Militię denos exercitauerat annos.
Vltra misuram fuit Hippol iste gaiardus,
Scaltritus, guerrisq; auidus, famęq; sititor. Scaltritũ dicimus acortum.
Non equidem mancus Lirono fratre gaiardus,
Quorum iam totum cantabat fama per orbem.

Comina.

At quũ Vinmazzus bellu3 videt esse comẽzzũ,
It celer ad fustas, sequitur Malaspina, nec ipse
Tardat Malfattus, pariter q occulte caminant,
Et iurant quantos Pyratas esse catabunt
Ad scauezza collum omnes buttare deorsum. scauezza collũ, precipitose.
Fracassus non vult caudãlaxare Balenę,
Nam bene cognoscit quod stuffaretur in vndis.
Iãq; Rubinus erat Baldo cõiunctus apressum,
Ambo certabant animosum contra Lironem,

Quē retrouant nimis intrepidū, belloq; ꝓuatū.
Attamen huic Baldus facit insudare camisam,
Namq; ante et retro nunq̄ bussare rafinat,
Saltat et incircū tanq̄ Leonissa per auras,
Et magnū tandem superasset forte Lironem,
Ast habet o quantū respectum spezza cadenę.
Sepe Liro parlat tacito sub pectore secum,
Quis diauol hic est q tantū fortiter obstat?
Non est in mundo Caualerus durior isto.
Interea armati veniunt succurrere multi,
Vt smenuzzarent Baldum, iuuenēq; Rubinū.
Quos tamen in dretū fecit remeare Lironus,
Nam vergogna sibi paret si stabat equester,
Non posset binos solus superare pedestros.

Pedrala.

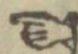
Cingar nempe timet qa qsq; sodalis inermis
Tunc erat, et nudo certabat corpore Baldus.
Consulit expertū Falchettū quid ne bisognet,
Nā videt innumeros iam cōtra venire ladrones.
Falchettus ridet, dicitq; morire batais
Esse decus magnū, spallas voltare nec vnq̄.
Se cito qsq; suis telis munire cucurrit,
Hircanus dudū sfodratū traxerat Ensem,
Et cum Moschino se mescolat intra ladrones.
Incipit ęquoreos de sanguine tingere fluctus,
Nunq̄ Moschinus (dum certat) deserit illum.

Comina.

Iam multus gridor morientū sidera toccat,
Nā Vinmazzus erat, nec nō philotheus in illas
Ingressi Fustas, squarzant, lacerātq; budellas,
Falchettus geminos dardos cito corripit, ecce
Iam pyratarū grandis squadronus in ipsum
Impetuose ruit gridans mora, taia retaia,
Inter eos igitur Falchettus sicut aquosus
Turbo per assiduas bladas se concite sgombrat.
Gens maledetta, gridat, nō gēs, at lorda canaia,

Bussare pro percotere.

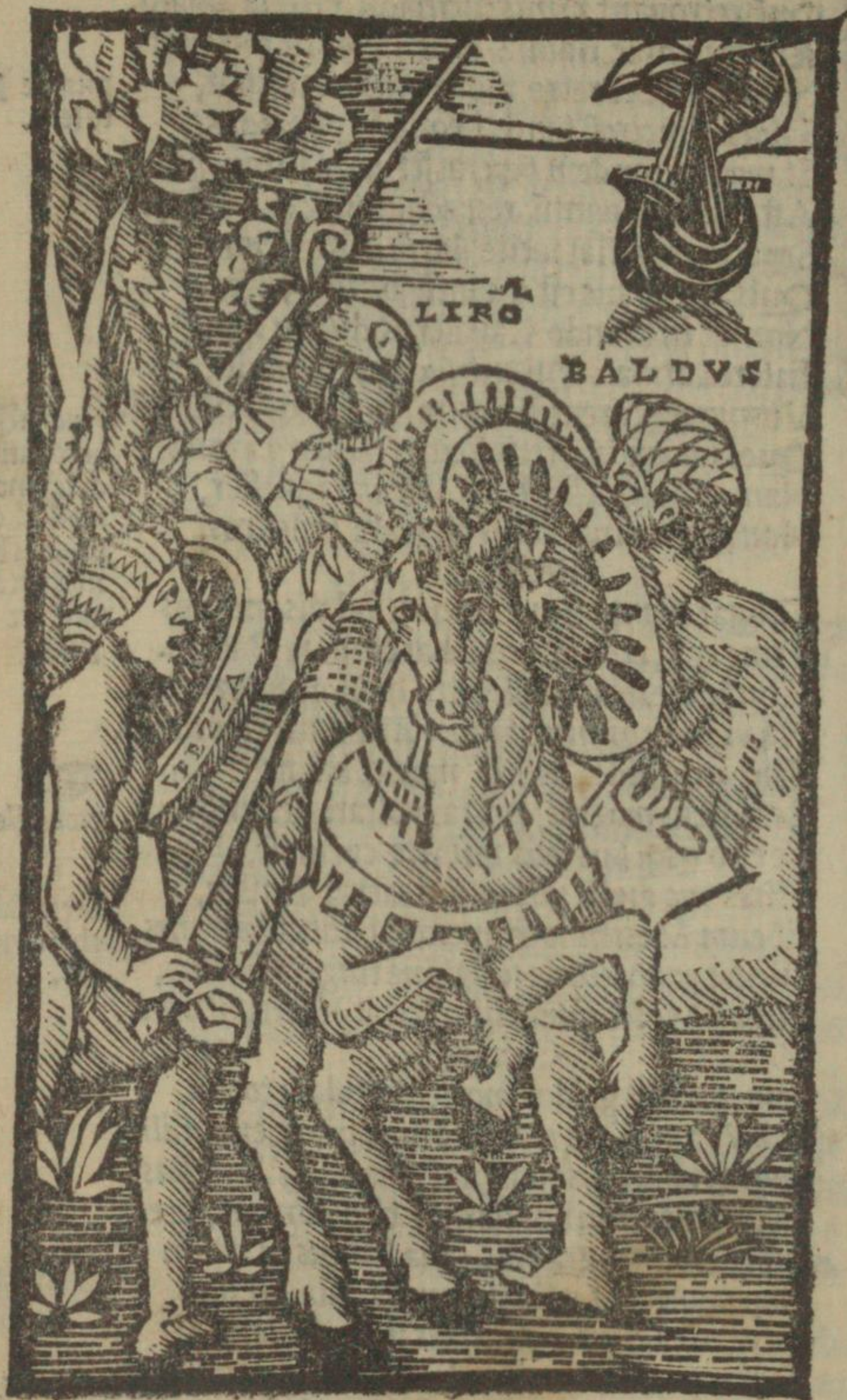
smenuzzare, boconatim incidere, vnde Columella, O charu panaris herbam māgian dā smenuzzare bisognat.

Notabile.

Mescolat intorchiat, vel miscetur.

Brauaria Falchetti.

LIRO
BALDVS

Non ego solettus vos vnum curo lupinum.
Et iaculans dardum tres vno vulnere passat,
Mox alium torquet, per quē duo corpora cascāt
Inde pians mazzam cum qua bellare solebat,
Incepit spezzare elmos, spezzare corazzas,
Incepit schiazzare ossos, smacareq; polpas.
Quo plus solta videt gētem sibi flectere lanzas,
Se iacit, hastarum faciens in puluere fustos,
Nemo suā spectat mazzam, vult nemo pronare,
Falchetti bottas Orlandū quippe decentes.
Illi Cingar opem donat, qui sanguinis amnē
Fecerat, et rubeo madefit sua storta cruore.

Ista fuit ,m azza dudonis sancti, sicut repertū est in cronica salua nelli.

Storta est genus spade, que latine dicitur samitarra.

Gosa.

Ast 'alia banda Hircanus gaiarditer ensem
Sanguificat, Moschinus item stat proximus illi.
Centaurus tendit Pyratas mergere Ponto,
Iamq; omnes fustas ex illis nempe vodarat,
Portat inhastatam semper Malaspina gianettā,
Sbudellat miseros nulla pietate mouestus.
Boccalus quodā se tunc absconderat antro,
Nam qui non mortē scapolat, putat esse bachioc (cum.

☞ valentissia Boccali.

Comina.

Dudū mirarat zuffam fortissimus Hippol.
Obstupet armigeros bene tā certare guereros.
Nescit enim brandum sfodro diuellere nudum,
Namq; voluptatem sibi talis stractio prestat.
Morte suę gentis nil tactus semper adocchiat
Terribiles bottas Falchetti, Cingaris atque.
Qui magnas pronas faciebāt corde gaiardo,
Truncabant, gambas, testas, brazzosq;, manusq;,
Inq; poco spacio fudere cadauera tanta,
Quod tunc bellando iam trauaiantur ab illis,
O, quis vidisset barbutas, atq; scheneras,
Faldones, nec non rutilos spezzarier elmos,
Dixisset certe nolo amplius ista videre,
Nam quos credebam pietatę excellere cunctos,

Impietate rigent fusoq; cruore triumphant.
Maselina.
Sed tardare nimis magnus se viderat Hippol,
Secum parlabat dicens, non talia vidi
Prelia in hoc Mundo postq̃ disponor ad arma
Sic dicens, tamq̃ ventus qui qcquid acattat,
Sternit humo, sylvasq; agitat, nemus oẽ fracas/
Impetuosus Equũ rocafortã stringit, et ensẽ (sat,
Targonemq; ferens Falchetti, et Cingaris almas
Ad Plutoninas iurat mandare masones.
Cingar hoc inspecto, caueas falchette, gridabat,
Ecce ruina venit, sta saldus, non tibi manco.
Dixerat, et contra rapidum se preparat Hippol.
Nõ tamẽ Hippol ei brandũ porgẽdo riguardat,
Cingaris at cerebrum, tanta ferit ille ruina,
Quod non discernit si nox vel giornus alhora ẽ.
Quum uidet oltragiũ factũ Falchettus amico,
Mens sibi de rabia succenditur vltra misuram,
Ambabus manibus sic verberat hyppolis elmũ
Quod, quamuis doleat nullum fecisse danagiũ,
Dispietata fuit multum tamen illa nosella,
Nam stordimento nimio sua testa tronauit.
Nec tamen interea mazzatam indusiat altram,
Maiori furia quam primo colpus arivat,
Atq; fracassauit summa ceruice penazzum.
Mox ait, attenta si nostra panada salatur,
Et menat assaium maiorem deniq; bottam,
Quod fuit Hippol equi collũ abrazzare coactus.
Non Mongibellus plus magno incẽditur igne,
Quantum flãmigero fit corde colericus, Hippol.
Sembrabant oculi cotantas nempe fauillas,
Dumq; furens buffat, ventus tempestaq; paret.
Exululãdo manus brãdũ pstringit ad ambas,
Fendentemq; grauem tãto gaiarditer offert,
Quod nisi Falchettus balzasset alhora dacãtũ,
Is ne fefellisset colpum fortissimus Hippol,

Damnũ, et danagium sicut panis et panada.

Sembrabant assimilabantur.

In binos illum squartasset forte mezenos.
Nec tamen interea cessat dopiare feritas,
Nam vix fendentem compleuerat, illicet vnum
Ex intrauerso laxat sdegnose rouersum.
Non valuit Falchettus eum vitare garofol,
Totũ quod teritur guanzale, nec in pede saldus
Perstitit, at geminos flexit tellure zenocchios,
Terq; reclamauit sanctam deuote Mariam.
Cingar eum vasto vult vendicare furore,
Et supra dextrũ brazzũ, quo deserat Ensem,
Percutit, Hippol eũ nihil extimat, imo reuoltus
Dum colpire parat, banda Falchettus ab altra
Mazzatã donat, sed licto Cingare rursus
Vult dare Falchetto, Cingar succurrit amico,
Atq; fiancalem despiccat ab Hippolis armis.

Garofol, p vulnere, quasi per contrarium positum est. verbi gratia, si aliquãdo et cete.

Comparatio.

Vidisti forsan lector quandoq; Leonem
Intra duos Vrsos rabido combattere morsu?
Qui vix tempus habet Lenę repiare quietem,
Dum sfalsare vnum querit, mordetur ab altro?

Lena, pro anbelitu polmonis.

Comina

Sic erat intra duos fratres fortissimus Hippol
Tanta corripitur rabia, tantoq; furore,
Quod focus ob nimiã stizzam vãpabat in Elmo
Ergo, dum Cingar nimiũ se ficcat inanzum,
Dat piatonadam toto conamine talem,
Non supra schenaz, sed supra Cingaris aurem,
Quod campanellos audiuit mille sonantes,
Et vidit stellas quas non cognouerat ante,
Sbalorditus humo cecidit, calzzasq; tirare
Apparet, quoniã Ranę distenditur instar,
Et cruor e naso, bucca, mox auribus exit.
Ah ladrone, gridat Falchettus, brutte ribalde,
Bastardone virũ, tam clarũ nempe necasti?
Sic ait, et stricto manibus bastone duabus
Se leuat in guisam celeris saltando Leonze,

Non quod audisset, verum sonantibus orecchis audire videbatur.

Mox ferit ut tanta possanza desuper Elmum,
Quod quãuis Hippol se subtargone couertet,
Targonem tamen hunc spezzatũ littore mãdat
Vnde ferę tantum Mazzę tartufola pesat,
Quod Roccafortę percussit vertice groppam,
Ergo portatur cum brazzis Hippol apertis,
At pyratarum fra tantum stolus ariuat,
Cingar asaltatur quibus undiq; septus ab illis.

Comparatio.

Non aliter rugit leo Cazzatore feritus,
Quem postquam proprium vidit fugisse furorẽ
Inter Mastinos se ruptis laxat habenis.
Sicut alhora facit Cingar tellure leuatus,
Postquam presentem non vltra viderat hostẽ,
Inter corsaros multa se mescolat ira.
Non procul est francus Falchettus, totus abrasat,
Mazzatasq; orbis menat hic menat illic, et uno
Vulnere soletto polpas dischiãtat et ossa.
Hi duo restretti simul Agmina grossa subintrãt,
Extremas pronas faciunt, dant terga ladrones
Pyratę, sed retro manent sua brachia trunca.
Quando resentitus uidet Hippol terga sodales
Vertere, dicebat, qui nam sunt hi Paladini,
Quos nõ esse viros, puto sed magis esse diablos?

Pedrala.

Baldus pugnabat nudatus contra Lironem,
Quẽ nimis impauidum nõ congstare valeba
Immo resistentem suenasset forte Rubinum,
Nil multos Baldus colpos reparasset ad illum.
Optimus Hircanus, Moschinus et ille decorus,
Parte alia murum de mortis fecerat altum.
Continuat Centaurus aqs demergere vulgum,
Dat Philotheus opẽ, Malaspina cruore ꝓfundũ
Deturpat, Malfattus ouans trabuccat in undas.
Per nubes ingens hastarum fractio bombat,
Perq; sinum Ponti vocum fragor altus eechat.

Suenatur q̃ ammazzatur. nam sine venis remanet.
Ille, per emphasim dictum.
Bõbat et eechat idem sunt. nam resonatio est, quę dicit Echo, hinc eecho.as.

Phebus ꝑ tantum carnit fulgore Macellum,
Fiunt squarzones carnis, fiuntq; cruorisꝗ
Flumina, de Mortis hinc inde fiuntur acerui.
More becharię pulmones, viscera, trippę,
Atq; Coradelle, Ventralia, Milza, figati,
Arboribus spontę atacantur sanguine fędis.
O crudas bottas, o vulnera digna Rinaldo,
Millibus et libris o nunq̃ gesta canenda.
Squarzatam maiam, lammas fractasq; piastras
Cernebas auibus similes volitare per auras.
Hic ferit, hic truncat, taiat iste, sed ille fracassat.
Cingar et Hircanus Falchettus stant simul vno
Agmine, moschinus nihil hos seguitare stopinat
Ad basiuz volucres tãto pro murmure crodant,
Atq; strabuccantes fusso mescchiantur in vno.
Extra speluncas Tigris, Leo, Ceruus, et Vrsa
Balzzabant visu panidi, mortemq; Timentes.
Ex azzalinis Elmis rutilare fauillas
Hic illic faciunt, quantas nec flammiger Ætna,
Nec Mongibellus mixto cum sulphure mittit.
Atoniti pisces coguntur ad Æquoris ima
Scẽdere, nãq; cruor liquidas sibi turbidat vndas.

Lãmas ꝓ lami-nas.

Aethna mõs Si-cilie.
Mongibellus.

Liqdas sibi, sed nobis turbidas.

Berta.

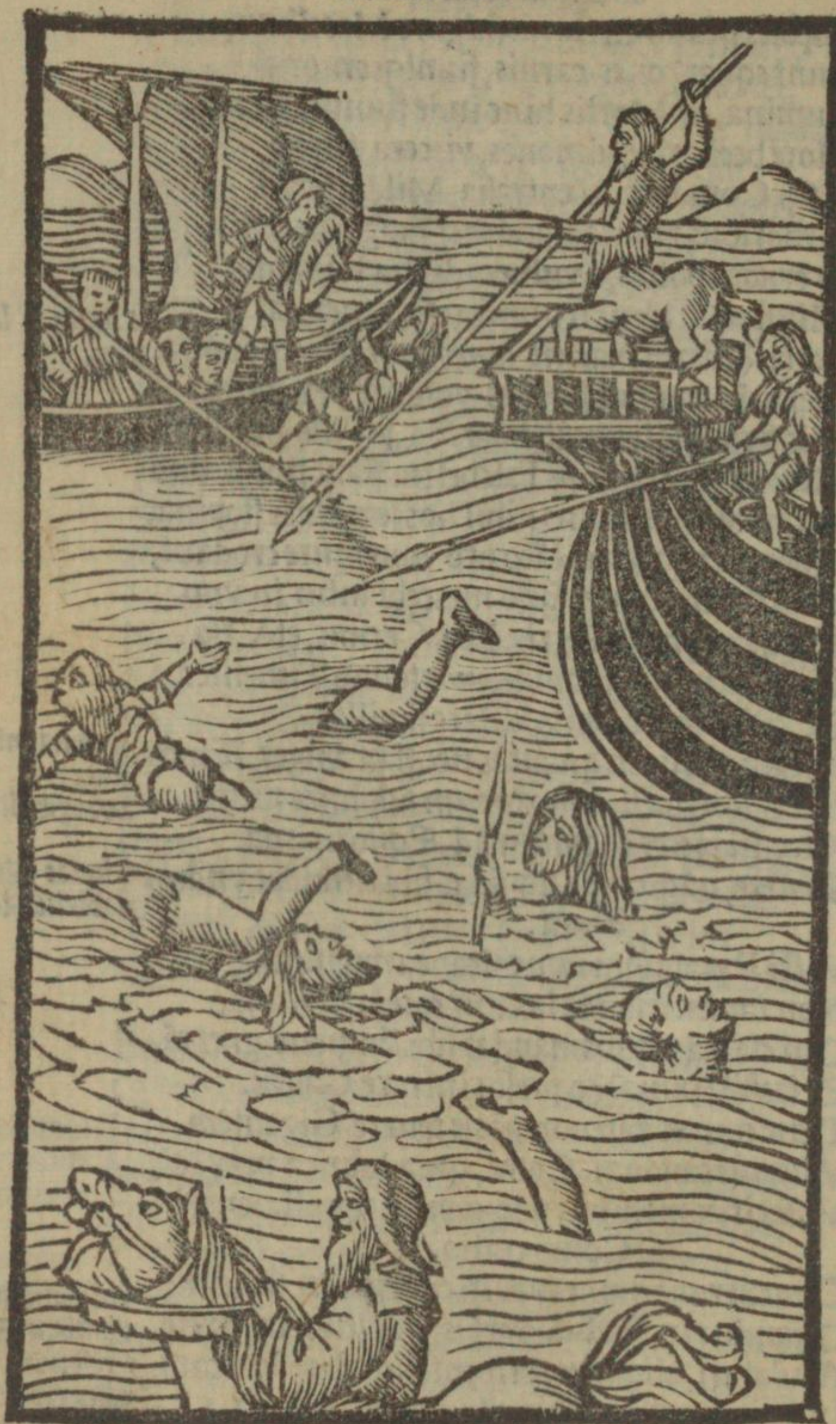
Victi Pyratę iam iam calcanea monstrant,
Non tamen interea laxatur cauda Fracasso,
Qui clamãs socios mandat sibi linquere guerrã,
Et iam Vinmazzo presas intrare Galeas.
Tunc omnes rati non posse tenere Gigantem
Vlterius caudam Cethi, quia lubrica muzzat,
Vt facit in manibus nequiens Anguilla teneri.

Comparatio.

Concurrunt omnes veluti concurrere suescunt
Quando viri Paduã versus, trãs littorra brẽtę,
Andaturi, aliquam cernunt discedere Barcam,
In cuius poppa ter Nauita gridat, a Paua.

Aduerbium gri-dantis, quã vocẽ proferunt Barca roles cum versus Paduam nauiga re volunt.

Berta.

Non exaudiuit Baldus mandata Fracassi,
Spernit ab Impresa Guerrę se tollere fortis
Campio, nec mortē appreciat mercator honoris.
Si fortezza valet cum dextritudine quicquam,
Decrerat contra Lironem uincere pungam.
Fracassus torquet tanto conamine caudam,
Quod Balena caput voluit duz vertere grossuz,
Hāc per colla Gigas, caudā linquēdo, greminit.
Mox mittēdo pedes tanquam si strangulat ocā,
Quattuor in crollis testam de tergore spiccat.
Fundantur medio pigritatim littora ponto,
Insula disparet, quam portat spina Balenę,
Quisquam sub pedibus sentit mancare terenū,
Dumq; bisognat aquis mergi desiderat alas,
In moia quoniam se trouat habere culamen.
Congrua Pyratis Noe tunc Arca fuisset.
Quando Carestiam Terrę Deus attulit Orbi.
Morta Balena Maris bassam iam calcat arenā,
Corpazzumq; sup er fundū strauaccat ineptum.
Tergore fert secum Boscorum mille Biolcas,
Per quos guizzātes pisces nouitate stupescunt.
Sepe cachinnātes rident, pars incubat vlmis,
Parsq; capellutas spiccat de robore glandes,
Mirantur Tigres, Apros, Ceruosq; negatos.
Nec minus humanas, traiectaq; corpora, formas
Et carnes modo quas Baldi fecere sodales.
At super innumerę testę sofiare videntur
Arma, viri, tabuleq;, et plurima gaza per vndas.
Illico saltarant Barrones supra Galeas,
Ad quarum spondas cum se taccare volebant
Corsari, Comites spinzebant urtibus illos.
Fracassus menat piscosa per ęquora brazzos,
Scindit aquā manibus, gambasq; recoltus inar-
Inde via facta calcagnis ęquora pulsat, (cat,
Et puntando pedes, sofiando, Rana videtur.

Crollum, est ingēs et subito comotio, ide crollare p squassare. Tipis. Hinc scapate viri nam campanilia crollant.

Moia non declinatur est quicquid bagnat.

Fictio.

Pulchra descriptio nodantis viri.

Dumq; natat casu, vel sorte guidante Bocalum
Qui nil mangiarat, retrouat moriēdo bibentē,
Cui quasi complerat mensurā corporis unda.
Protinus hunc scapolat sup alto tergore missuz,
Non etenim vastum leue bustū corpus onustat.
Nec mancum securus erat quam turba Galeę.

Gosa.

Hippol Equo fertur gaiarditer extra profundū,
Sustinet ęquor equū, sed equs mage sustinet Hip-(pol.

Hippol indeclinaliter posuit.

Masclina.

At capiens Baldus per brazzuz stricte Rubinū,
Dum per frena rotat Lironus spezza cadenam,
Segetat in groppam secum portando Rubinū,
Ac per trauersum Lironis corpora cingit,
☞ Tempore in aduerso veri noscuntur Amici.
Spezza cadena nodat, cuius tantūmodo rictus
Apparet, testęq; hominum quandoq; videntur.
Baldus protendit dextrā, fert sepe Rubinum
Fluctibus in tactum, plures licet ipse tiraret
Gorgadas, tamen alto animo sperabat aiuttum.

Pedrala.

Æquora sorbuerant rubefacta cruore negatos
Forsitan ex numero Pyratas mille tresentos.
Cingar cum reliquis stantes in puppe Galeę,
Non cernunt Baldū, Giubertū, siue Rubinum.
Tristantur cuncti, pensantes esse negatos.

Desperatio Cingaris.

Me miserū, clamat Cigar, nū Baldus in undis
Piscibus esca fuit: proh dii qui celsa tenetis,
Iustitia hęc vestra est: tali ratione reguntur
Fata hominum: non nō, stellis incago qbusq;,
Incago Marti, Phębo, Bachoq;, Iouiq;,
Retroq; Mercurium, Lunam, venereq; petezo,
Et mihi rinchresit non scribere posse corezam.
In vestrū quoniam despregum grande volumen
Dictarem plenum de vescis atq; corezis.

[N]on nō, geminatū [des]perantis est.

Non Dii sed potius vos estis nempe diabli.
O sine ceruello populus, qui stultus adorat
Vos aut bechones rauaiosos, aut rofianos,
Aut imbriagos, corruptoresq; sororum.
Nõne Venus meretrix fratrũ? Iunoq; gaioffi,
Nonne Iouis soror est et coniux? nõne puellas
Iupiter innumeras sforzzauit? sed tamen ille
Princeps cunctorum dictus fuit esse deorum.
Ecce tibi ficcas facio, digitisq; minazzo,
Cancar te mangiet, fratres, matrẽq; patremq;
Implestis mundum variis erroribus omnem,
Atq; dei magni sanctũ rapuistis honorem.
Dic mihi merdipotẽs, o, Iuppiter, vt qd ab oi
Gentilium vulgu, totius factor Olympi
Esse putabaris, cũ sit quod adulter, iniquus,
Quod stuprator eras castarum boia sororum?
Taiasti patri genitiuas pessime ballas,
Vt tibi germanum faceret non amplius vllum. Saturnus.
Stuprastiq; tuã post hęc manigolde sorellam. Iuno.
Sforzasti Alcmenã, quãdo nox vna trigiornos Alcmena.
Perfecit, grandẽ propter fabricare gigantem,
Qui sustentaret te Regem totius orbis, Hercules.
Qui stans in cunis infans occideret angues,
Qui Nemeę vasta premeret virtute Leonem,
Qui quoq; dẽtige rum cũ mazzasterneret aprũ,
Qui ceruã doras cornas mutilaret habentem,
Qui stymphalicolas arcu saetaret osellas, Saetare trisillabum est.
Qui descornaret longo certamine taurum,
Qui posset ladrum vaccarũ cędere cacum, Cacus.
Qui quoq; gerionẽ superaret, fulgure natum,
Qui vel Centauros deleret semi cauallos,
Qui vedaret saturũ Busirim sanguine morti, Busiris.
Qui despomaret syluã custode Dragono,
Qui tereret nostra pascentem carne cauallos, Diomedes.
Qui triplitesticanũ traheret de Acherõte cagnaz Triplitesticanum habentes tres test canis.
Qui ꝑcul Antęũ suspẽsum matre fogaret, (zũ, Anteus.

Inuehitur cõtra planetas, qui disponũt mortalibus officia.

Qui septi capitam luctās extingueret Hydram,
Alcestes. Qui de Tartareis Alcestē velleret vmbris,
Qui tandem ferret constanti vertice mundum,
Attamē hunc solo stravit muliercula sguardo,
Ac in guarnello fecit filare gazanum.
Tu quascunq; tuis oculis gaioffe placerent
Seu consanguineas, seu non, sine iure puellas
Turpabas faciens asinaliter omnia secum.
Ergo de cęlo tibi, posfis rumpere collum,
Postq̄ sic nobis crudelia fata ministras.
Aetheris ignitas deuoluat machina flammas,
Et sint de nigro montagnę sulphure factę.
Et nubes oleo grauidę soluantur ab Austro,
Pegola sit Pelagus, sit quęlibet insula charta,
Sint nemora et siluę resinaq;, cęraq;, pixq;,
Ardeat hinc cęlū, tellus, mare, gensq; Deiq;.
postq̄ virtutū splendor mi Balde negaris,
Postq̄ de mundo te turpiter astra tulerunt.

Brauaria Fracassi.

Fracassus guardās cęlū brauegiādo minazzat,
Iuro per hūc sacrū quod porto in frōte batesmū
Perq; illum ventrē qui me sborrauit ad orbem,
Tantum cercabo per montes, saxa, cauernas,
Per syluas, boscos, per valles, flumina, terras,
Mox Diauolorum per tecta, p̄ antra, p̄ amnes,
Et si conueniet p̄ celsa palatia cęli,
Donec vel viuū vel mortū tempore longo
Inueniā Baldum, cū quo seu viuere semper
In cęlum statuo, vel sub stigialibus vmbris.
Sed prius arripiā Plutonis regna maligni,
Cuius de testa pauidā streppabo coronam,
Subq; meo stabit sceptro diabolica proles,
Mox ait, o comites, animū deponite męstum,
Vt vindicemus Baldū tantūmodo restat,
Me seguitate precor, miranda videbitis Orci,

Pedrala.

Dixerat, et comites super vnã scandere Fustam
Iusfit, et arbitrio reliquas maris vltro relinquũt.
Non procul est margo terrę, iam littora tãgũt,
Egresfiq; vndas finaliter, ęquora longis
Trauarcãt oculis si possent cernere quẽquam.
Nemo comparet, quia Baldus longius errat.
Fracasfus rapto carpit bastone viazum,
Pręuiat, et spummas effundit ab ore caninas.
Hircanus sequitur, licet alto pectore doiam
Sentiat, et Baldi crudelia fata biasmet.
Malfattus, comitesq; alii post terga Fracasfi
Non sine ploratu celeres vestigia flectunt.
Cingar quãtillũ vult retro manere, qȯ Æquor
Corpora littoribus fortasfis morta butabit.
Centaurusq; stetit comitatu Cingaris, atq;
Falchettus, reliqui (sic Cingar supplicat illis)
Agmine discedunt facto, sociantq; Gigantem.
Quisq; suam vitã nõ binas stimmat osellas,
In qua parte via est magis aspera, tenditur illuc.
Nil curant spinas, nil curant saxa, ladrones,
Nil tempestates, pluuias, nil frigora, caldum,
Nil Tigres, Apros, nil Serpas, et basiliscos,
Omnibus his, quę sepe catant, gaiarditer obstãt.
Si retrouant mangiant, si nõ, patientia dicunt.
Non locus in mundo plus est syluaticus isto,
Ad grandis tandem radices montis ariuant,
Quem vix taʒ rattũ possent varcare Camozzę.
Succedunt ingens scopulis pendentibus Antrũ,
Nõ magis ora Lupi sunt hoc tenebrosica specu.
Cuʒ pede cercat iter vadens Philotheus inantũ,
Instruit ac socios qua debent figere passum.
Est opus vt gobbo Fracasfus tergore vadat,
Nãq; Gigas plures donat per saxa zucadas.

Comina.

Sed nil musicolũ recitamus nempe Giubertũ,
Quomodo scamparit Pelagũ cascante Balena.

Osella, genus pulmenti Mediolani repertum.

Breuiter sine baldo operę subiecto, poeta transit.

Camozza, animal velocisfimum.

Musicolũ, musicam colentem.

SERAFVS

Nam cū Serrassus manchari sub pede sensit.
Tellurem, noscens incantamenta ribaldę
Diruta Musline, piscem quę sola tenebat,
Protinus in sicca Nauem signauit arena,
In qua suscipiens Giubertum, nubila scandit,
Octoq; cum remis spatiosa p ęquora vogat.
Post longos cęli tractus, post mille mearos,
Octo diabolicas mandat descendere Nautas,
Nec mora, ficta Ratisvallem se callat in atram,
Perquam nulla hominū penitus persona videt,
Boscus ibi longis horrebat Quercubus alrum,
Atq; capillatas mittebat in ęthera Pinus,
Fraxinus hic Colubris contraria multa vires
Intus glandiferis sub frondibus ecce Cauernam
prospicit horrentem Giubrtus, protinus adstat,
Namq; subintrātē Serrassum tegmina Grotte,
Sic improuisus timuit seguitare parumper.
Serrassus placido vultu se girat ad illum,
Cignat et vt seguitet nulla formidine motus.
Giubertus paret tacitus, nil cernitur intus.
Prouidus igniuomam Serrassus semp habebat
In tasca filicem, lescas, azzale, stopinos,
Ergo repercutiens lapidem sub verbere ferri,
Scintillare facit, brancat q; fauilla stopinum.
Cęrea pizzatur dans late Torcia lumen,
Cuius ob ardorem quo tendāt, cernere possunt.
De qbus vlterius nil parlo, nāq; cerebrum
Perdere me faceret fantasticatio tanta.

Explicit decimanona Phan-
tasię Macaronicę.

MAGISTRI ACQVARII Argumentum in Vigesimam phantasię Macaronicen.

Exit aquam Baldus, Lirono factus amicus,
Hippol amicitiam gaudet habere suam.
Transcendũt Libiã simul, et nigra p antra ca-
Ac ibi compagnos repperiere suos. (minãt,
Occidũt fabrum Maselinũ, postea certant
Contra Nocentinam, cunctigenasq; feras.
Se confessantur Merlino, finibus armis,
Induti pars it Tartara, parsq; manet.

MERLINI COCAII POETĘ Mantuani Macaronicę phantasię Vigesima.

IBat arenosam Cingar pressando spiaggiam,
Quid faciat mundo sine Baldo cogitat intus.
Dulcis Falchetti vetat hunc pręsentia tantum,
Nam sibi medemo cazzasset in inguina stoccũ.
At pater omnipotens, animo cui semper inhęsit
Cędere longęuam, sapiant quo deniq; vitam
Gentibus infandis, hominem respexit iniquuʒ
Fronte serenato qua temperat omnia sensu.
Tradere stat menti viciis oblivia tandem
Cingaris, et finem tantis imponere furtis,
Vt paradisiaca sit dignus ab arce teneri.
Is igitur Baldum (potuit nec cernere Baldum)
Vidit abrazzantẽ Lironem, quiq; Rubinum
Fluctibus intactum seruat durante lacerto. — gernebat, sed non discernebat.
Spezza cadena quidem triplici sperone stigatur, — Tres sperones.
Baldi calcagnis, et acuto calce Lironis,
Et quod plus animum vexat formidine mortis.
Cingar id aspiciens, novit, clamatq; sodales,
Centaurus subito se giettat in ęquoris vndas,
Falchettus sequitur, Baldumq; iuuare natabant.

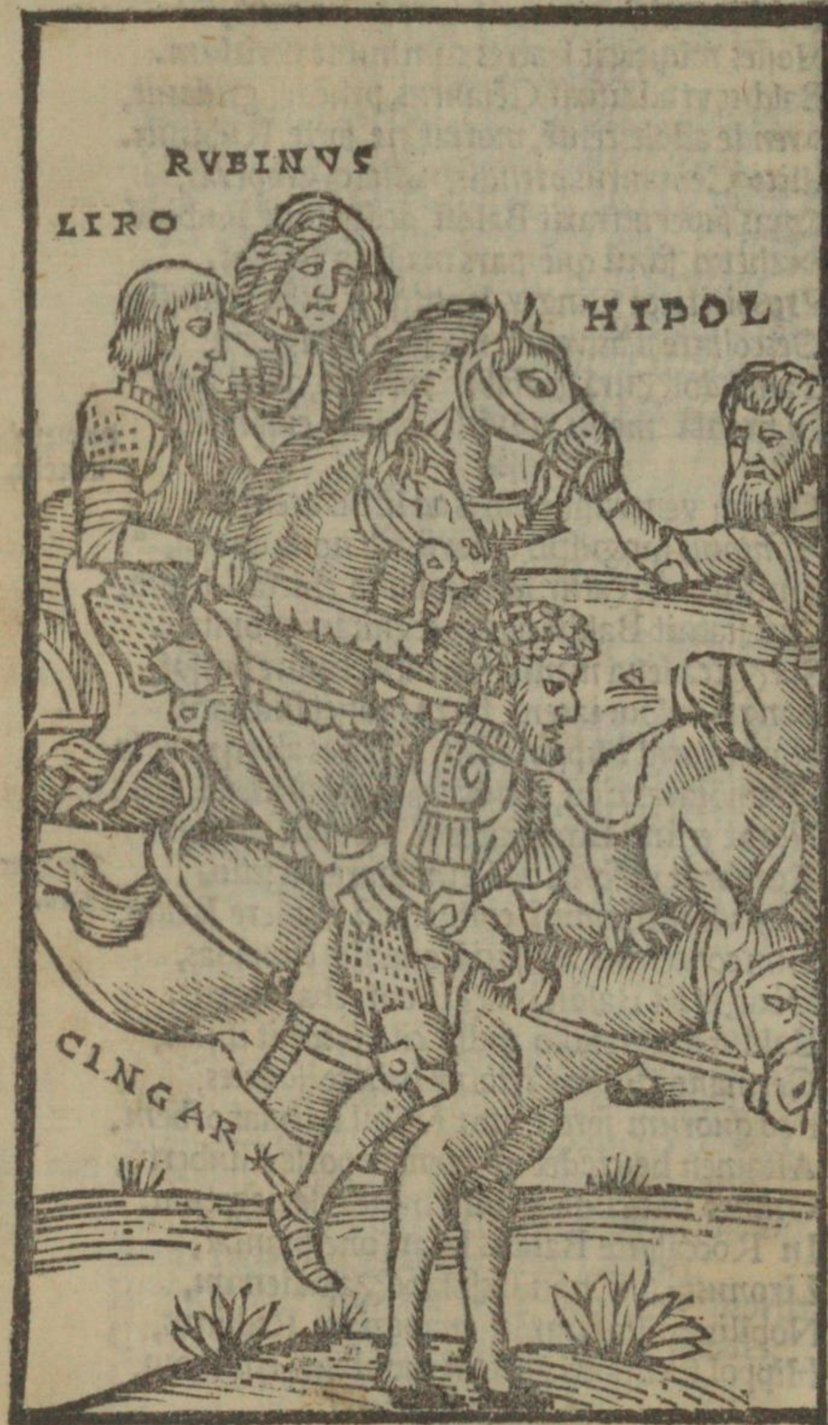
Baldus amicitię pignus Liroq; ferirant,
Hostes nanq; facit fratres commune periclum.
Baldus vt addiũxit Cẽtaurus, prhẽde, gridauit,
prende adolescentẽ, moriat ne forte, Rubinuz.
Illico Centaurus prendit, voltatq; groperas,
Quas super attraxit Baldũ, dedit inde Rubinũ
Falchetto, sanũ quẽ pars mastina ferebat.
Prospicit hęc Cingar, sentitq; p ossũ medullas
Descollare suas veluti nix solis ad ignem,
Tantã dolzzurã gustabat mẽs sua, quod non
In brentã mellis voluisset habere culamen. Prouerbium al nanelli.

Gosa.

Deniq; venerunt omnes ad littus arenę,
Fit nouus hic gustus basorũ, fit noua danza,
Quisq; carezzatur, facitur bona chiera Lirono,
Qui statuit Baldũ partes seguitare p omnes.
Spezzacadena nimis straccatus littore possat,
Languiduloq; iacens terrę mouet ilia flatu.
Non procul Hippol adest, q sospes ab ęquore la
Desmõtarat Equũ, recubãsq; p̃mebat arenã, (psus
Norat enim Liro fratrem, pręcedit, et illum
Admonet vt sortis velit incagare flagello. Incagare, despregare.
Seq; valenthomini compagnũ tradere Baldo,
Sum contentus, ait, faciã quęcũq; comãdas,
Dixit, et ad Baldũ brazzis currebat apertis.
Baldus amoreuolo vultu cito suscipit illum,
Germanosq; duos lętatur habere sodales,
Pro quorum forcis, omnẽ nihil extimat orbem.
Attamen hęu tędet nõ cernere posse Giubertũ,
Omnes indicium faciunt hunc esse negatum.
In Roccaforte Baldus se arzone piantat,
Lironusq; suũ non lassat spezzacadenam,
Nobilis exultat pardũ manegiare Rubinus,
Hippol Centauri partem montauit equinam,

Cingaris facetia.

Cingar nil curãs stafferi more pedestrat,

RVBINVS
LIRO
HIPOL
CINGAR

Donec Agasonem binos'qui menat Asellos
Vidit, etola, gridans, fecit restare Bonhomũ.
Vt prope Cingar adest, quo vadis rustice: parlat, Lingua calmaca:
Cui respõdet homo, bala glachiz foc lea gozca. que interpretat
Quid Dianol ais: fert Cingar, siste caminum, vade nec meum
Quo sine me vadis: stadico, smonta vilane, prępedias iter.
Nam velut in legem nostraz precepta comãdát,
Quisqs habet tunicas binas dare cõuenit vnã,
Sic qs habet binos asinos dare condecet vnum.
Rusticus exululat, purat smontare giumentam, Purat, pigritat,
Non in thesus ait, bla bla cocozina laocriz. Sta sta prędator
Sic dicens collum brazzis stringebat Aselli. viatorum.
Compagnia capit tali solatia factu.
Cingar supra alium subitus sbalzzauit Asellũ, Monosinatũ, cũ
Et Monosinatum retro liquere vilanum. vno Asino.
Non tunc Romanam voluisset habere Chinęã
Cingar, et auritas quas mittit zena Mulettas. Trampinare, ca-
Is portantino passu trampinat Asellus, minare.
Parens soiadas pedibus taiare minutim,
Tichi tich et tichi toch resonat p mille lapillos.
Ponitur in fallum pes nũquam paruulus, et nõ
Pontigero sufert costas sperone tocari.
Nam subito calcem laxat, paritergꝫ corezam,
Miraclum, si Asinus calcẽ traret absqꝫ coreza. ☞
Ergo inter comites orta est non poca voluptas,
Dum spronat Cingar, mollat celer ille fiancũ,
Et caput in gambas ficcãs de retro leuatur,
Vnde bisognabat Cingar tommare deorsum,
Atqꝫ super littus maiores prendere bottas,
Quam si de sella cascasset spezza cadenę.

Cosmographia.

Talibus in festis Compagni tempora passant,
Donec ad flumen Rabicas venere profundum,
Quod fluit e vastis Mõtagnis nomine zãmis, Arabbica, inter-
Ad Mare pcipitãs per arabbica climata rusfuz. posuit. b. auctori-
Mirigeros Colles ascendunt calmas, et almas, tate sua.

Transactisq; istis calcant regnamina Sabbar,
Donec arriuarũt ad persi littora Ponti.
Varcarũt flumen Pion, patet indica tellus,
Ad dextram linquũt Arbũ, quod flumẽ inundat
Contradas Arabũ, tres mõtes inde trapassant,
Quorum precipuus Calabatras altius extat.
Non intrant strictũ Tubrii, quẽ pfluit indum
Æquor, et ille duos centũ per stricta mearos
Littora durat, aquę donec facit Æquora rossę,
Quę Babilonis agros, et regna Ægiptia guazzãt.
Baldus habet voiã Tubrii trãscendere Golfuz,
Quo tam famosum posfit Babilona videre,
Maxime quẽ quondã proles nẽbrotta Torazzũ
Feceret, vt Cęlum acquistaret tempore vecchio.
Cingar ait, nõ sic quęremus Balde Fracassum,
Qui versus Libię partes, Aphricęq; caminat.
Cingaris eloquiũ laudãt, Libiãq; subintrant,
Aspera post humeros deponũt arua ranocchię,
Discoprũtq; lacũ Merriddę, stagnaq; Giblich,
Conscendũt culmen Gramij, lassantq; Moreã,
Pastores varios retrouãt, Armẽta, Gregemq;,
Tu pensare potes si ventrem pascere nolunt.
Mox in desertum per giornos quinq; caualcant,
Iu quo vallis aquę mortę fętebat, et angues,
Apides, et colubres generat, tumidosq; dragones.
Ista trauarcatur spadarũ tellus aiutto.
Deniq; scandentes montem, distenditur ecce
Planicies libici pelagi, tunc Cingar amicis
Extendens digitũ borealia Climata monstrat,
Illac, dicebat, illac Europa galanta est,
Illac Italię paradisus, Grecia, Spagna,
Illac Cicilię tellus quam circuit Aequor,
Illac Alemagnę, tũ Francę littora sedent,
Illac Sardegnę partes, et Corsica Tellus,
Hęc inter Zephirũ Boreãq; Europa repossat,
Vera dei cultrix, et christi legis amatrix.

Hoc Mare quod vobis ostendo, diuidit afros
Gentibus Europę, quãuis Europa paranda
Grandezza nõ ē Aphricę, ter Aphricha maior,
Sed piperis granum plus est q̃ stronzus aselli.
Sic dicens callant in vallem, postea siluas
Per medias passant, animalia multa trucidãt,
Montagnam tandeʒ retrouãt, que culmen acutũ
Ficcat in ęthereas nubes, et scissa patebat,
Illic horrendam procul inspexere Cauernam,
Namq; erat obscuris Montagna busata latebris.
Falchettus nouit vestigia facta fracasso,
Terribiles quoniam monstrbat arena pedattas.
Omnes gaudentes statuunt seguitare fracassum,
Baldus smontat Equum pariter Lironus, at ipse
Mansit equester enim Baldo mãdãte Rubinus.
Cingar asinaster reliquis derderior, inquit,
Qui stat retro seret portam, prouerbia dicunt.

Notandum. Asinaster, caualcans Asinum. Derderus bergamascis ponitur p vltimo. hinc derderior.

Berta.

Ibant ut faciunt orbi tentando caminum,
Nil mirum si dant saxis quandoq; zucadas,
Ac per inęquales petras cum schinchibus vrtãt,
Nam pes quo guidat corpus sine lumine nescit.
Qua propter rident, animo portant alegro,

De Musica.

Quattuor in voces post hęc cantare comenzant.
Arripit ut gracili sopranum voce Rubinus,
Falchetti firmum suscepit bocca Tenorem,
Gorga tridãs notulas prorũpit Cingaris Altũ,
Trat Contrabassum extra calcanea Baldus.
Quattuor hi varios pergunt cantando sonettos.
Gorgula fracesi frifolat magis alta Rubini,
Deq; ci sol fa vt modulando surgit ad Ela.
Semicromas, minimasq; canit, pausatq; pochet/
Falchettus notulas instato pectore squadrat, (tũ,
Sustinet armonicam releuata voce Camęnam,
Interea pausas expectat quattuor et sex,

Sopranus. Tenor. Altus. Bassus.

Gorgu'a, gulula. Ci sol favt, est clauis musices.

Canere orecchis decet musicum.

Dumq; tacet, resonat ternis frifolatio gorgis.
Non minus aure canit Cingar q̃ voce galantus,
Nunc vsq; ad celũ sgorgada surgit in vna,
Nunc contrabassi voces descendit ad imas,
Et secum terzam falso bordone sonorat,
Educit Baldus tremulo de gutture voces,
Et fundans, simulat cãnã velut organa grossam.
Policis exterius nodos trapassat in vt Re.
plus auscultãtum sopranus captat orecchias.
Sed tenor est vocum rector, vel guida tonorum.
Altus Apollineũ carmen depingit et ornat,
Bassus alit voces, ingrassat, firmat, et auget.

Parenthesis.

Cantus Italicos, francesos, atq; spagnolos
Cantabant, nam sic facientes tẽpora passant.
Sunt tamen insani quidam, vel corde ferini,
Haud homines etenim, sed eos appello boazzos,
Inuidia morsi presummũt carpere diuam
Musicen, angelici recolit quã turma Theatri.
Dicunt Ballordi quod Musica tempora perdit,
Plusq; Tirãniam preciant, quã voce, simulq;
Corde Creatorẽ nostrum laudare canendo.
Est insanus homo, dignus bastone repelli
Vt Canis aut Asinus, poltronus, bestia, panem
Qui frustra cõedit, magis ẽ mihi credite stercus,
Cuius non capiat liquefactũ Musica pectus,
Musica continuo versatur in ore Deorum,
Musica circumfert concordi cardine celos,
Musica flante Deo nostros compaginat artus.
Cur Antiphonas, vel psalmos, cantica nostri
Composuere Patres? cur diua Ecclesia libros
Cõtinet inscriptos Responsis, versibus, hymnis,
Kyrie ley sonis, Introitibus, ac Alleluise
Ite genus pecudũ, Pacchiones, ite canaia,
Vos quicunq; putri laceratis Musicen ore.

Pacchiones, mã dones.

prophetia.

O ventura bonis fęlicia secla diebus, Leo papa.
Florida monstrabit cum Musica sacra Leonis
Sub spe Pontificis quantum sit grata Tonanti Iosquinus.
Nascere Phębei decus o Iosquine senatus,
Nascere qui primos ī hac arte merebis honores.
O fęlix Bido, Carpentras, Syluaq;, Broier,
Vosq; Leoninę cantorū squadra capellę,
Iosquini quoniam cantus si ifolabitis illos,
Quos Deus auscultans cęlum monstrabit aptū. Nomina cantuū.
Missa super voces Musarum, lassaq; far mi,
Missa super sextum, Fortunā, missaq; musquę,
Missaq; de Domina, sine nomine, Duxq; ferare.
Partibus in senis cantabitur illa Beata,
Huc me sidereo, se conge, Preter, et illud
Compositum Miserere Duca rogitante Ferarę.
Nascere phębeę laus ergo prima cohortis
O Iosquine Deo gratissime, nascere mundo
Compositure diu, quē clamet Musica patrem.
Magnus adorabit tua tunc vestigia Brumel,
Iannus motonus, Petrus de robore, festa
Constans Iosquinus qui sepe putabitur esse.
Tuq; pater frāchine nouas componere normas
Incipe, et antiquas remouet squallore sepultas.

Maselina.

Cessarāt Comites Musam, nā Cingaris asnus
In medio cantu cępit ragiare canendo,
Nam voluit monstrare, Deū quod spiritus oīs Sincopa.
Laudat, quisq; suā vocē tenet esse miorem.
Ne tamen hęc frangat sociis ragiatio testam,
Colligat ad caudam giaronē Cingar Aselli,
Donec eam tulerit petrā, nō rudit Asellus.
Interea dirum strepitū sentire comenzant,
Auditis? Falchettus ait, tunc quisq; tacendo
Restitit, ac longis sonitum capit auribus illum.
Cingar ait, seguita quo te Falchette caminus Strepor, et strepitus.
Drizzat, et inuenies quē nā sit causa streporis.

Falchettus paret, tastando pericula semper,
Et quē Gingar ait curat seguitare viazzum,
Nā quandoq; vias reperit velut ypsilon esse.
Quo magis apropiant, sonitus magis ille rebōbat
Et iam vix alter parlans auditur ab altro,
Namq; rebombatus surdas offuscat orecchias,
Horrescunt oēs quānis sint corde gaiardo,
Deuenisse putant certe Plutonis ad arua.

Pedrala.

Non procul antemeant alii duo tracta balestrę,
Scilicet vt reliquis sociis in semma Fracassus.
Qui testam ruptam banda portabat ab omni,
Est mala grandilitas, preter se pascere ficis.
En sentit post se iā calpistrare cauallos,
Quid sit hoc ignorat, gridat, o, restate sodales,
Audio cū ferris contundere saxa cauallos.
Vociferabatur toto conamine Cingar,
O, o, Fracasse, o, o, Hircane, o, o, Malaspina.
Malfattus letus dixit, vox Cingaris illa est,
Expectemus eū, tunc oēs firmiter extant.
En cito venerunt, nec se discernere possunt,
Fracassus voluit cum brazzis stringere Baldum,
Sed tulit in saxo magnum cum frōte garofol.
Tū quoq; Boccalus Baldum toccare volebat,
Sed quasi cum digito palpante cauauit ocellum.
Cingar ait, properate vltra, videamus abissum,
Rursum Falchettus precedit guida caminum.
Deniq; per quandā fissurā splendulus ignis;
Apparet, modicoq; viā dat lumine claram.
Huc Baldus celerans alios restare comandat.
Eleuat hinc oculos, quātū lux paruula mōstrat,
Ecce videt Portā, quę tota est facta metallo,
Inq; caput Portę stetit hoc Epigrama notatum.

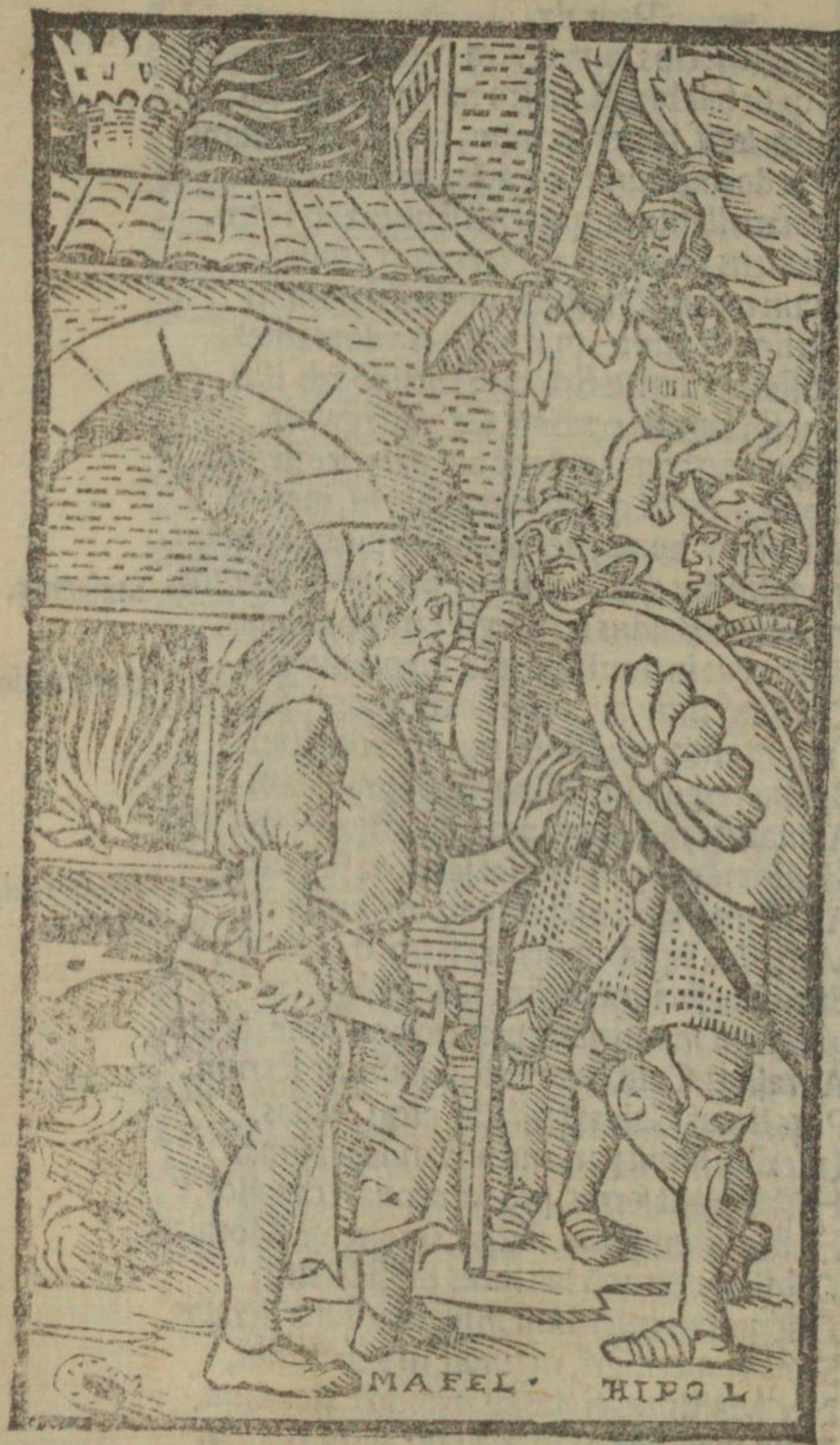
Culfora ista erat maxima incantatrix, quę se adorare faciebat, et aliū mundum sub terra fabricauerat.

Disticon.

Hęc est, Vulcano quondā fabricata, sofina,
Quā mihi donauit Maselino Culfora fabro.

Pedrala.

Hoc lecto socios cum dextra cignat adire,
Ad quos tale breuũ digito mõstrãte palesat.
Quisq; legit, placet ire intus, Fracassus in illam
Ter pede chioccauit portã, sed tanta ruina
Est martellantum, quod nil sentitur ab intro.
Impatiens Fracassus eã bis tergore crollat,
Quam cadenazzis spezzatis fecit apertam.
Conticuere omnes martelli ferra domantes,
Nec sonat vlterius tich toch Incudo sub illis.
Sunt ibi Ferrari centum, sed mille gaioffi
Tergore carbones gestant aut mantice stigant.
In pede surrexit quidam grassazzus, inersq;,
Ac inflatus homo, nec homo sed butta vocãdus.
Is Maselinus erat, dominus, primusq; boteghę, Maselinus.
Introit en Baldus cętu seguitante brauosus,
Vt stanzas intrant soldati tempore guerrę. Comparatio.
Cui Maselinus ait, nimis o compagnę superbis,
Presummisq; meã sic sic intrare botegam.
Baldus respondet, festina, trade probatam
Armaturaz aliquam, quia nos cõprabimus illã.
Sic dicendo rugans buttat sotosora fosinam, Rugans querens diligenter.
Astiterum fabri nudato corpore menant
Martellos supra candentia ferra chiocantes,
Et rutilas faciunt passim radiare fauillas.
pars cum manticibus, pars cum carbone fogato,
Abrasant Calibum venti sofiamine ferrum.
Pars limat Galeas cristatas, atq; Celatas,
Intexitq; simul pars inchiodando piastras.
Hi fabricant ferros, pro ramponare cauallos,
Hi bruniunt fibias, staffas, spronesq;, Moraias.
Dũq; laboratur Maselinus pręsidet illis,
Dat quibus interdum multas bastone deratas.
Sunt omnes nigri, ruginosi, malepetenati,
Nec Maselinus eis lassat mancare Bocalum,
Nam male ferrari martellant absq; Bocalo.

MAFEL·
HIPOL

Dũ res sic agitur, vaduntq; stupendo sodales,
Ecce suũ Baldus sentit nitrire Cauallum.
Lironusq; suum, quos nũc de fora ligarant.
Cingaris ast Asinus bis septẽ protulit, a, a,
Quid sit hoc ignorãt, causãq; ꝑ noscere currũt,
Spezza cadena magis nitrit, raspatq; terrenum,
Roccaforta minax rugitibus antra lacessit,
Calcibus et duris Pardus nigra saxa retridat.
Vult saltare foras Baldus denantior altris.
Sed pede vix posito super ęrea limina portę,
Maximus hũc spingit vẽtus, drẽtũq; rebalzat.
Obstupuere omnes, iterum vult brauus apertas
Transuarcare fores, at vetus fortior vrtat,
Quẽ simul et socios alios, sotosora butauit.
Ter sic tentauit, ter sic indreto tornauit.

Quatuordecim põtadis Asinus cantat, valla quintãdecimã iungit.

Comina.
His Maselinus ait, grãdis disgratia vestra est,
O sfortunati. vos nempe morire bisognat,
Sic sic ausi estis secreta subire Deorum?
Nec formidastis grottas intrare per istas?
Non hic mortales fas est calcare pedattas,
Ni Dea passaggiũ concędat Culfora vobis.
Fracassus dixit, q Dii? quę Culfora? quod fas?
Est Deus in cęlo quo splendor, luxq; nitescit.
Nãq; Deus lux est, sed vos reor esse Diablos,
Per tenebras quoniã sub terra stare Diablos
Vult Deus, ac illi sanctum vsurpatis honorem.
Iuro quidem quod nõ discedam partibus istis,
Quod retrouabo viã per quam descẽdit Orco,
Luciferumq; tuum patrem, fratresq; diablos
Discornare volo.
Da poltrone meis cõpagnis arma, quid hirquis
Me spectas oculis? da nobis prestiter arma.
Et sic dicendo calcem menauit ad illum,
Quẽ smagazzauit tortelli more tenelli,
Merdaq; corporeis de cunctis partibus exit,

Ast alius terrere putans cum zanzibus illos,
Presto, inqt, famuli qd statis? prendite tela,
Audaces homines scazzabimus extra Botegam.
Egredere o tristis nostram poltrone fosinam,
Ac ea dum parlat martellum corripit vnum,
Et martelladam dat Baldi supra cerebrum,
Cumq; omnes fabri ceptam videre barussam,
Expediunt subito martellos atq; tenaias,
Ardentes limas, lastras, ferrumq; fogatum,
Cum quibus assaltant multo sbraiore Barones.
Baldus ridebat, nec sfodro. ducere spadam
Dignatur, quamuis nespol tentauerat vnum.
Sed primus, Boccalus eos festinus asaltat,
Namq; diu nup. nudos miranerat illos.
Iam philotheus erat banda stipatus ab omni,
Sed cum martello sfiacabat terga, galones,
Hircanus vadit multas filzando budellas,
Lironusq; tenet spadazzam sanguine plenã.
Nemo contra illum presummit carpere gattam.
In pauro spacio cuncti moriere gazani,
Omnes sunt nudi, ceu fresca ponina taiantur,
Nec per miraculum viuus tunc restitit vnus.
Spezza cadena intrat fractã linquẽdo canezzã,
Et se cum pardo Cantonem traxit in vnum.
Roccaforta tamen sentitur calcibus extra
Dirroccare petras, nasoq; nitrire bofanti
Tunc Fracassus Equis cupiens succurrere porta
Vult exire, tamen nil prodest, ventus in illum
Irruit immensus, quem non finitire deforas.
Baldus ait, certe guastabitur ille Cauallus,
Respondet Cingar, si sic Fortuna repugnat,
Quid nobis vltra cercamus rumpere testam?
Queramus primum si quę mangianda catamus
Sic dicens sotosora domum subuertere cępit,
Hircanus ponens Carbonem suscitat ignes
Manticibus, rubeasq;, facit dare lumina brasas.

Lironus retronat vino de marmore saxum,
Quod remouet, speratq; locū accattasse secretū.
Ecce repente sonus fit talis, qualis ad aures
Mortales nunquā venit, quo quisq; balordus
Corruit, atq; crucis fronti signacula fecit.
Attamen id saxum fortis Lironus abrazzat,
Mox leuat, atq; iacit per portas extra Fosinam.
Ecce Draco magnus squamoso pectore dira
Sibila spirando, flāmasq; vomendo fogatas
Ingreditur portam, curritq; ferire Lironem,
Nam sibi displicuit quod saxū mouerat illud.
Sed tres accensi colubrem sequinere Caualli,
Calcibus hunc vastis iam Roccaforta domabat.
Morsibus at rabidis lacerabat Spezza cadena.
Non Draco deffendit se fortes contra cauallos,
Immo venenoso querit cum dente Lironem
Sternere, qui validus rutilo diffenditur ense
Baldus et Hircanus socio succurrere vadunt,
Sed focus interea morzatur, nescio cui, carmen truncatū.
Quo penitus tenebrę totum rapuere lusorem,
Et nihil omnino possunt guardare vicissim.
Baldus clamabat nihil eya timete sodales,
Nostra fides Chrī magicas nihil estimat artes,
Guido pater (scitis) monuit nos esse gaiardos
Incantatorū contra miracla malorum,
Sed precor in tantū, qa sic sine luce manemus,
Non qsq̄ feriat, mutuo ne vulnera dentur.
Ista cauallorū sint prelia contra Dragonem.

Certamen inter Equos et Draconem.

Mox animat fortes alta cum voce cauallos,
Qui nūc mordendo, nūc calcitrando Colubrē
Tampellant, quāuis certent solūmodo naso, Certabant naso, nō videntes querebant more S ausi.
Quod nihil ob nimias tenebras discernere pos
Spezza cadena tenet p collū strictiter anguē (sūt
Dentibus, at Pardus trat calzos sepe rotando,
Rocca forta super limen stans calcibus vrget

Ne fugiat, pistatq; illum si exire, volebat.
Ille vomitabat nigrum de fauce venenum,
Sibilat, et tumido cum pectore girat vbiq;.
Atentis stabant qsquam compagnus orecchis,
Interdumq; suas p gambas ire Dragonem
Sentibant, Fracassus eum sed calce repellit,
Qui facit horrendum p concaua saxa tremorē,
Pardus eum tendit pedibus smiccare feratis,
Dum p colla tenet bene strictum spezza cadena.
Sed de continuo putridum vomit ille fiatum,
Coguntur socii nassum stoppare, nec oybo
Dicere tempus habent tantum dat fętor odorem
Non potuit morsu plus spezza tenere Cadena,
Ille viam fugitat, seguitant mugiando Caualli,
Alter cum pedibus chioccat, cuz morsibus alter,
Ille fatigatus sentit mancare fiatum,
Cum bassis alis per cęcum circuit antrum,
Fracassus dirum menasset sępe tracagnum,
Sed metuebat Equos talem tentare deratam.
Pardus habens animū furiosum contra colubrē,
Dum laxat calcem percusso Cingare fallat.
Procidit ad terram Cingar, Pardusq; retornat,
Boccaloq; super spallas saltauit adossum.
Heu Boccalus ait, succurite, namq; butauit
Me sotosora Draco, penso sit nempe Diauol.
Respondet Cingar patientia chara brigata,
Me quoq; percussit, fecitq; tomare strauoltum.
Hircanus ridet, tu rides? Cingar aiebat,
Non mihi sgregnādi voia ē, mea schena pꝛauit
Talia sed mutuo dum Barronia motezat,
Exiit ecce, Draco multo sudore fosinam,
Nāq; sigillabat cum calcibus hu nc Rocaforta.
Ille cauernosas vadit stridendo per Alpes.
Ecce cito portę de bronzo sponte serantur.
Sed pede fracassus Vasconum more cucurrit,
Sbattinitq; solo scarpato cardine postes.

Me ſeguitate gridat, quo nobis queſo codardis
Forcia smarita eſt? vbi noſtra ꝓdezza dianolæ
Tũ crucis impoſito ſigno ruit extra botegam,
Hunc recolare nihil fecit tunc fortia venti.
Imbrazzant omnes scutos, brandosq; filatos,
Tum ſaltant, scorſum piliantes, extra Foſinam
Et ſectantur Equi drizzatis auribus illos.
Mortifer ille Draco tenebroſa ꝑ Antra vagat
Tombarumq; cauas cifilis ingentibus explet.
Ad cuius ſtridos comites veſtigia drizzant,
Quem ammazzare volũt ſi debent ꝑdere vitam
Maſtlina.
Sed nouus en facitur rumor, tãtusq; bagordus,
Quod credũt nõ eſſe niſi ter mille dianoi.
Vox confuſa procul loca per scurisſima tõbat,
Quę venit anterior ſenſim, crescitq; per aures.
Eſt genus omne auiũ, pecudũ, genus oẽ ferarũ,
Quisq; ſuã vocẽ facit vt natura miniſtrat.
Nam Leo rugitũ mittit, Lupus ac vlulatum,
Bos boat, et nitrescit Equs, Gallusq; cucullat,
Sgnauolat et Gattus, baiat Canis vrſus adirat,
Raucagat oca, rudit Mullus, ſed raggiat aſellus.
Deniq; quodq; animal ꝓpria cũ voce gridabat.
Hi pariter celerãt incautos contra guereros,
Ac ſua cum rabidis afferrant morſibus arma.
Si manegiare volũt spadas, eſt grãde piclum,
Ne ſibi medemis mortalia vulnera figant.
Quisq; ſuum corpus ſentit morderier, atq;
Per tenebras vllam nescit comprendere coſam.
Longa cauernarũ via nigris plena latebris
Tomboat iſtarum vario gridore ferarum. Tomboat, fictitium verbum.
Comina.
Fantaſticarat multo iam tempore Cingar,
Quem reperire modũ poſſet dare lumen amicis.
Inuenit ascortus fozam finaliter vnam.
Incipit asſidue cum brando tundere petras,

Hic fino tempratus erat (qa lāma spagnola est)
Azzalo, durus quē sępe incudo probarat.
Ergo repercussis silicinis vndiq; saxis,
Per cęcam tombam rutilas facit ire fauillas.
Tunc exhortati paruo pro Cingaris igne,
Laudant in tepidū se strappozzare cruorem. Laudant, comēdant.
Iam claris oculis animalia tota capescunt,
In medium quorum Baldus se primiter offert,
Et nudo brando carnē smēbrare comenzat.
Hūc scānat Taurū, ferit Vrsū, snēbolat Aprū,
Hunc sbudellat Equum, facit hūc spirare Leonem.
Illico Fracassus terrę bastone repulso,
Per mediū arméti ruit vt Lupus īter Agnellos,
Suffocat et manibus diros per colla Dragones,
Atq; venenifluos tātū necat vnguibus Angues.
Cū pedibus manibusq; simul, cū dentibus atq;
Squarzat, et in calido sbroiatur sanguine totus.
Vinmazzus Iuueni Philotheo iūctus apressum,
Contra duos Tauros magnā sumpsere baruffam.
Cingar crebrificat nitidas genenare fauillas,
Sed Draco prędictus vexabat morsibus illum,
Ne sic vt spada faceret splendescere petras.
Hircanus raptim Leonissam deserit vnam,
Serpentemq; illū (Cingar clamabat) asaltat.
Sed tamen Hircani Cingar tūc fata veretur,
Centaurū vocitat, Centaurus protinus iuit,
Hircanus iaciens spadam saltauit adossum
Serpenti, strictūq; tenens per colla caualcat.
Ille viam currens Hircanum tergore gestat,
Falchettus cernēs sequit, quo Hircane, gridabat,
Quo te Hircane Draco menat? desmōta misellę.
Hircanus longas per grottas fertur ab Angue,
Quem cū pugnadis semper ferit inter orecchias.
En illos subito velox Falchettus arriuat.
Hircanus post se Falchettum sentit habere,
Per quē securus strinxit tam fortiter Anguem,

·FAL·

Quod ruit ille cadens terrę, perditq; fiatum.
Quod ſtraccatus humo vadit, perditq; fiatum.
Per dextram zaffanit eum Falchettus orecchiam,
Quem ſtrasſinando ſtridentem retro tirabat
Hircanus ſemper spronabat more canalli,
Cũq; feris pugnis teſtam groppamq; marazzat.
Ille per horriſonas alpes repetando boabat,
Nec, quo menat eum Falchettus, ire volebat.
Hunc magis Hircanus speronans calcibus vrget,
Se tirat ille retro, nec vadere curat inantum.
Comparatio.
Nõ aliter cum vacca facit guidata Becaro, Sorellas vaccas.
Maxime quando videt squartatas longe ſorellas,
Inq; cruentatis pẽdentia fruſta canechis,
Et cum ſanguifica sguarnazza ſtare Becarum.
Cingar huc adueniens totũ dentauerat Enſem,
Non tamen e ſaxis flammas excudere cesſat.
Iam Draco ſe noscit spazzatum protinus altrã
Ecce capit speciem, quoniam (mirabile dictu)
Quę nunc Anguis erat facta eſt formoſa puella.
Hircanus cecidit, Draco dum mutatur, arenę,
Falchettus ſtupuit, cuncti mirantur in illam,
A capite ad plantas indutam veſtibus albis,
Quę manibus librum cicigando tenebat apertũ, cicigando suſurrando.
Seq; latens trepidat ne ſit compreſa baronis.
Corripit in ſoccam Falchettus preſtiter illam,
Sed scapat e manibus veſtis, Falchettus oſello
Plus leuis hanc iterum per trezzas illico griffat,
Cui ſimul e manibus scarpat cogendo librettũ.
Mirabunda nimis tunc res apparuit illis,
Vix Falchettus eam raperat, librumq; ſerarat,
En pecus omne fugit multo sbraiore debottum.
Illa ribalda gridans planctuz spargebat amarũ,
Falcheitumq; orat tales dicendo luſingas.
Ah Falchette, patis ſic me tractare puellam? Puelle blanditię
Meq; tapinellam Dammam ſic lędere ſufers?

Ipſa ego non curãs hominũ conſortia Nimphã
palladis, has habito grottas, ſeruoq; pudorem.
Deh miſerere mei dulcis Falchette, nec iſtud
Dignum laude qdem fuerit per ſecla futura.
Nam te sbeffabunt dicentes, o decus, o laus
Barronẽ validum gracilem occidiſſe putinam.
Quid de me facies? en ſum muliercula, cernis?
Ergo velis queſo toltũ mihi reddere librum,
Meq; ſinas andare precor nitidisſime Barro.

Berta.

Et ſic Falchettũ vulpina fraude carezzat.

squaquarinũ, eſt actus cũ duobus digitis toccas barbozzum alterius, ſ poeta Godianus. Temnite fœmineos squaquarinos, temnite baſos.

Mox ſub barbozzo squaquarinũ fecit ad illum.
Venerat hic Baldus, Cingar, reliquiq; barones,
Et mirabantur quantum ſit bella puella.
Alter dicebat scelus eſt offendere Nimpham,
Alter ait, nõ ſic, nã vel ſtria, vel maga putta eſt.
Tum Falchettus eã dũ pro pietate moneſtus
Linquere disponit, lumen procul ecce videtur,
Voxq; ſonora tonat dicendo prendite rurſum,

Putta eſt illa, cui ſi addis. na. ſuũ ſignificatum, habet.

Prendite Barrones fedã lordamq; putanam,
Nam totus mũdus ſit deſertatus ab ipſa.
Lironus repiat ſubito per colla puellam,
Nãq; manũ flentis Falchetti euaſerat illa.
Ergo tenet donec Vecchius barbatus arivat,
Splendidus, et parens anima ſuperare Catonẽ.
Vt fuit agiontus leta cum fronte ſalutat
Guerreros, illi reſalutant valde ſtupentes.
Mox Falchettũ orat magicũ ſibi tradere librũ,
Illa gridat ne des, ne des, Falchette quadernum,
Iſte malus Vecchius vos inganare per optat.
Cui vir ſanctus ait, taceas miſerabilis alma,
Iam iam tẽpus adeſt, quo debes reddere contum
De tantis animis pro te ſub tartara miſsis.
Inde ait, a domino ſic ſic datur omnipotenti
O dulces fratres, vt vos de ſemine Chriſti
Huc veniſsetis magicã deſtruzzere legem.

Dic meretrix, quę nă es? dicis te Pallados esse
Brutta putana deę famulam: tu mecha pudorem
Seruas? o quantum passa est te summa potestas.
Sed dare nűc pęnas te cődecet, eijce librű,
Eiice mi Falchette librum, tunc protinus illum
Falchettus terrę Baldo mandante gietauit.
Extemplo magnus fit Terremottus vbiq;,
Turbe diauolorum properat, zaffatq; ribaldam,
Quę meschina gridans dum portabatur aiebat,
Centina vocor magicis tam dedita chartis,
Decipiq; mea Iuuenem cum fraude folengum, Nocetina fertur
Iam valeat Műdus, mea sint habitatio Vermes, a diabilis.
Tartara, Serpentes, ignis, lachrimosaq; Vallis,
Et sic plorando fertur cum corpore ad Orcum.

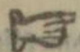
Comina.

Stabat qsq; tacens, somnumq; videre videtur,
Sed ridés Vecchius, me iă seguitate, comandat,
Ergo post illum vadunt parlando nientum,
Roccaforta suos sequitur Pardusq; patrones,
Spezzacadena etiam squarzatis vndiq; sellis.

Pedrala.

Postquam vulcani pariter venere Botegam,
Alloquitur, Vecchius. Bene iă veniatis Amici, Merlini sermo.
Sunt anni centum quod vos expecto per istas
Speluncas, hoc celsa mihi prouidentia tempus
Concessit, donec te possem Balde videre,
Qui perges (si vera docent me sidera) totas
per Baratri portas, terręq; secreta videbis.
Vnde tuam vitam, nec non cantare prodezzas
Decreui, si tanta mihi donabitur ętas,
Quod cű compagnis presentibus inde retornas.
Nomine Merlinus dicor, de sanguine Mătus, Iste Merlinus, ē presens poeta, et auctor huius vo
Est mihi cognomen Cocaius maccaronensis, luminis.
Vos pater omnipotens iunxit, tutosq; reduxit,
Restat adimplatis animo sua iussa fideli,
Qui vos elegit propter lustrare Masones

Inferni, stigiasq; mihi narrare facendas.
Conueniet (fateor) grandes passare fadigas,
saritis pro eritis Quod desperati vitę quandoq; saritis,
Gratia cęlestis vobis cum semper habetur,
Vndiq; deffendet, nec vos mortalia possunt
Lędere, si dominus cęli prebebit aiuttum.
Sed tamen, o, socii vos confessare bisognat
Quę comisistis per vestre tempora vitę.
Nec confessandi queso vergogna sit vlla,
Nam grandem meritū talis vergona ministrat.

Togna.

Notandum. Cingar id ascoltans stringit se intergore totum,
Nam res difficilis se confessare videtur.
Baldus ait, placuit nobis parlatio vestra,
Nos Merline pater tibi confessabimus omnes.
Nunc ego stelliferi pietatem nosco Tonantis,
Qui non aduertens quantum peccavimus illi
Nos elegit enim Baratri procernere Tombas.
Et sic promitto per sanctos illius omnes,
Fortes in bello semper nos esse probabit.
Eya igitur socii, mentem brancate gaiardam.
Quisq; sibi reuocans peccamina quāta grauauit
Confesset, purgetq; animam, superetq; Diablū.

Togna.

Tūc omnes flexis genibus loca singula carpunt,
Quo melius possunt fantasticare comenzant.
Suspirat Cingar, nescit qua parte, rapinas,
Furta, sacrilegium, ludos narrare comenzet
Dum pensare studet, scelerum confusio surgit,
Quę tot sunt equidem numero, quot sydera cęli.
Deuentat mattus dum crimina tanta repensat,
Dumq; maluz putat hic, subito dimenticat illic.

Confessio.

Baldus erat primus qui confessare volebat,
Baldus. Ergo genuflexo deuotus crimina dixit,
Falchettus. Post quē Falchettus lachrimis confessat amaris,

Cingaris errando, sed non robbando sodalis. Hircanus.
Hircanus sequitur, purus, sincerus et agnus,
Crimina fracasso multum sed parua catauit, Fracassus.
Namq; bonus certe semper fuit ille polastrus,
Sat Cẽtaurus erat caricus, Corsarus et Hippol, vinmazzus.
Omnia cõfessat plorans Moschinus ad unguẽ, Hippol.
Presto satisfecit Philotheus, namq; columba est. Moschinus.
Non fecisse bonum scelus ẽ plus grãde Rubini. Philotheus. Rubinus.
Optime Malfattus recti confessat amator, Malfattus.
Succedit Malaspina, satis quod dicat habebat. Malaspina.
Confessor ridet se confessante Bocalo. Boccalus.
Vna dies voluit pro confessare Lironem, Liro.
Corsarus semper quoniaz fuit atq; Ladronus.

Cingaris confessio.

Sed postquam Cocaius eos audire calauit,
Restat et vt Cingar mundus, purissimus agnus, Cingar.
Confessat, flexis ergo deuote zenochis
In primis nescit crucifixi adducere signum,
Vel formare crucem dicens in nomine patris.
Postea principium nimia formidine nullum
Scit dare, nec mediũ, nec finem, namq; bisognat
A teneris annis dicat sua crimina, queq;
Sentit eum quod magna trahit suspiria Baldus
Et cicigando suis sociis parlabat in unum
Cantonem ridens, em, em, stat freschus, et illi
Ridebant, quoniam sat norant Cingaris acta,
Dum confessatur sua frons sudore bagnat,
Nunquam tam grandẽ dixit fecisse fadigam,
Iamq; dies unus passat, confessio mezza est,
Itur dormitum, nox transit, Cingar in ipsa
Nunquam dormiuit noctu, sed solis in ortu
Surrexit, tornat, confessus vespere mansit.
Cui datur (vt potuit credi) penitentia grandis,
Omnia promittit Cingar, si attendit ad ista
Sat faciet, quamuis normam seruare solebat, Promitto nõ stat
Attendo nunquam sibi pro promittere stabat. pro attendere.

·B·
MALFA·
MER·
CYNGAR

Immo promitto stabat pro attendere nunquam.
Absoluit Cocaius eum, mox illico surgit,
Eya agite, clamat, Barrones quę mora vobis?
Non est Tardandum, preciosum tempus habetis.
Vos estis netti, mundi, perfecte lauati.
Quidue opus vlterius? tantum peccare cauete,
Nam cum peccatis, tunc mens diuina recedit.
Solus ego nolo specu restare sub ipso
Sed pars ex vobis stigias descēdat in oras,
Pars mecum maneat, sic sic iubet alta potestas,

Notandum

Comina.

Ob mutuere omnes, cernentes seq; vicisſim,
Ignorant quales Baldus velit illic Amicos
Viuere, nemo quidem Curat restare dedretum.
Ergo butare parant sortem mandante Cocaio,,
Quales cum Baldo Plutonis ad atria vadant.

Sors.

Exiit Hircanus primus, qui saltat alegrus,
Nam cupit inferni curiosus cernere stanzzas.
Post quē Falchetus, post quē fortisſimus Hippol.
Centaurus sequitur, dubiosus et ipse Lironus.
Inde fracassus adest, mox vltimus, ipse Rubinus.
Malfattus, Cingar, Malaspinaq; stare iubentur
Moschinusq; manet, Boccalus, et ipse Cocaius.

Laus Cingaris.

Ingemuit Baldus dicens, sine Cingare nunquid
Ire'ſtram? nunquid sine Cingare viuere posſum
Quicquid enim facio sine Cingare, folla videt.
Quicqd enī meditor sine Gingare, debilis aura
Cōpagnia qdē nostra ē sine Cingare guasta, (E
Et sic dum Baldus loquitur plorabat amare.

Togna.

Quando suum Baldū flentem videre Barones,
Inteneranerunt precordia pro pietate,
Et facere incipiunt pro Cingare quisq; regattā.
Ergo consilio Merlini stare Rubinum

Est opus, atq; fuit Baldus contentus in hac re,
Dummodo stare velit secuz Philotheus achates,
Sed tantas fecit madalenas ipse Bocalus,
Et tantum brazzis Baldum exorauit apertis,
Quod fuit andandi sibi larga licentia secum.
Merlinus post hęc sermonem fecit ad illos,
Quod pars quę restat nimium cõtenta remãsit,
Et pars quę vadit nimium contenta recessit.
Ducere destreros secum nil quippe bisognuz est,
Arengat idest obirgat. Quos ad seruitium restantum Baldus arengat.
Merlinus se detegit.
Tunc ego biscoctos panes, carnemq; salatam
Apposui mensis, dixiq;, sedete Barones.
Post Epulas illos feci consurgere, qui me
Sectantes intrat Mafelini tecta iacentis.
Hisq; loquens dico, Petra cercate sub ista,
Venturã qa non modicam retrouabitis illic.
Centaurus voltat lapidem, tunc Baldus in atrã
Descendit scalam, longam bene mille scalinos.
Omnes succedũt, Merlinus supra remansit.
Pedrala.
In fundum scalę portam catauere seratam,
Quam pede fracassus patefecit cardine rupto.
Introeunt magnam nulla formidine salam,
In qua lux tanta est, effundens lumina passim,
Quod tu iurasses hic esse Palatia Solis.
Est lapis ingentis precii qui lumina fundit,
Inq; coruscanti Cristallo fulgidus ardet.
Huc Baldus properans quęq̃ non cernit adesse,
Miratur, lapidis splendor cui tollit ocellos,
In circum salę stant arma picata murais,
Pulchra, nec in toto mundo nitidissima tantũ.
Illa stupescentes pariter guardare comenzant,
Nemproth. Formidantq; quasi tam lucida tangere tela.
Heroes antiqui.
In capite ipsius salę grandissimus Elmus

Pendet, qui ſumma pēnazzum vertice promit.
Ac ſuper excelſum quędā Damigella cimerum
Stabat, et hoc manibus diſtenſis carmen hēbat.

Diſticon.

Hunc portare gigas Nembroth certādo ſolebat, Tubalcain.
Martelli inuentor fecit Tubalcain ipſum.
Baldus ait, Fracaſſe tuū caput hūc ferat elmū,
Corpore nō minor es Nembrotto, forcibus atq;.
Illum Fracasſus remouens in vertice plantat,
Nec ſibi rem binas voltas tunc dicere fecit.
Tunc proceſſerunt, armorū ſplendifer ordo
En alter patuit viſu, collectus in vnum,
Supraq; hoc scriptum tabula pendebat in alta,
Armaturā iſtam quondam ſe veſtiit Hector. Hector.
Induit hęc Baldus, quoniā minor Hector nō ē.
Vlterius vadunt, troiano ſanguine Tincta
Arma vident, ſuper iſta fuit Epigrama notatū,
Ornarunt quondā paladini corpus Achillis, Achilles.
Optima quam fuerint, Aiacis morte probatur.
Hircanus tulit hęc, qbus eſt plus dignus Vliſſe,
Quę dū cingebat, probus Hippol arma catauit
Quę Venus Aenee cōponere fecerat olim, Aeneas.
Hęc mea ſunt, dixit, mox preſtiter illa dobauit.
Non procul his etiā ſunt arma nitētia Theſei, Theſeus.
Hęc ſibi delegit Baldo mandante Lironus.
Sunt quę portabat fera Virgo Pentheſilea, Pentheſilea.
Suscipit hęc nemo, muliebris nāq; figura eſt.
Hanibal ille furens ductor Cartaginis arma Hanibal.
Hic ſua quin etiā Romę tam noxia liquit,
Cingar ait, Romā ſi terruit Hanibal iſtis,
Sic ego Diabolū ſuperabo Cingar eisdem.
Dixerat, et totum ſubito ſe ficcat in illas. Pompeus.
Hic quoq; Pompei ſtant contra Cęſaris arma. Cęſar.
Cęſare veſtitur Falchettus, parsq; camina
Excipitur, ſolo quā cum faldone couertat.

Heroes Indei.

Ast alio in muro Iudaica tela patebant.
Iosue. Primumque hebrei Dux quondam Iosue stoli
Oliab. Induit, ista vetus fecit ferrarus Oliab.
Post hec subseguitant Sansonis tela gigantis,
Sanson. Ipsa fuere quidem nostro satis apta Fracasso.
Pendula stat muris ibi smisurata Corazza,
Golia. Quam contra Dauid gestauit schena Golie.
Istam Centaurus circum vestiuit adossum.

Heroes christiani.

Sunt ibi Carlonis francorum Regis honores,
Aurea flamma nitet, quā nunc o Brixia godis.
Aurea flamma. Magnanimi Orlādi comitis de Anglāte trophei
Brixia. Durindana tamen non illic spada catatur.
Orlandus. Mox Ducis albani montis stant arma Rinaldi,
Rinaldus. Est, quoque Bacchioccus quē Morgās ferre solebat
Morgans. Accepit Fracassus eum bastone relicto.
Moschinus pro nūc, Philotheus, atque Rubinus,
Malfattus, Malaspina simul, nō arma tulerūt,

Facetia Bocali.

Marguttus. At nisi squarcinam Marguti repperit illic
Boccalus pro se, que fodro nuda putrescit.
Hanc cito Gallono taccat, non altera curat
Arma, sed incusat Compagnos esse fachinos,
Immo insensatos, caricantes corpora ferro.
Baldus id aspiciens dixit, Boccale, qd armis
Non te securas? en cernis quanta supersunt.
Non me (respondet) ferrum Natura creauit.
Sum caro dico tibi, sic sic de carne manebo.
Rursum Baldus ait, squarcinam qd geris ergo?
At Boccalus, ego sensi quod sub Phlegethōte
Anguillas comedunt grassas tria brachia lōgas.
Si nobis Epule mancabunt (quomodo credo)
Quid restat ni cum squarcina tollere pellem?
Frizere, vox padella. Ac ibi sunt olei caldaria plena boienti,
Est focus (ut dicunt) Anguillas frizere possunt.

Hunc ob sermonem Boccali quisq; cachinnat.
At postq̄ rutilo texerunt corpora ferro,
Quisq; piat Scutū, seu Targā, sive Rodellam,
Constat abundanter teli genus omne fuisse.

Ars Scrimmandi.

In medium Salę Baldus saltauit in armis,
Seq; prouare parat scrimādo contra'Sodales.
Cingar in instanti trat de galone spagnolam,
Se quoq; sub targa totus curuatus abassat.
Quid Mēchione branas? dicebat. nūc tibi Cīgar
Quid valet ostendet, sta saldus. para stocatam, Branaria Cingaris.
Et sic dicendo tres colpos fecit in vnum.
Baldus ridebat, semper scrimando repossat,
Mirat et attentus quod Cingar porrigat vnum
Ante pedem, nā sic faciens sotosora tomaret.
Tunc piatonadam Baldus menauit ad illum,
Et pede supra pedē posito, dum se retirare
Vult Cingar, cascat, chioccatq; culamine terrā.
Extemplo comites omnes mouere cachinnos.
Subrisit Cingar, sursumq; leuādo gridabat,
Eya cito fratres, brandos educite vestros, Cingar ęquo animo inter amicos omnia sustinet.
Et mecum pariter Baldo veniamus adossum.
Tunc omnes Baldum piatonizando serarunt,
Qui ferit in fianchis, qui retro, qui ferit ante,
Omnes in tornū Baldo sua tela menabant.

Comparatio.

Non sic pirlat enim cū fęmina fila reuolgit
Guindalus, aut quādo segetē rota saxea frangit,
Vt Baldus girat pede solo terq; quaterq;.
Deniq; toccatis cunctis ibi solus ab illis
Restitit intactus, cessat procędere scrimma.
Cingar abit, lapidemq; illū tam clare nitentem
Despiccat muro, quē Baldi ficcat in Elmum.
Hunc tibi victori, dixit, largimur honorem,
Cum quo per Baratrū poteris donare lusorez.

Pedrala.

Post hęc Baldus eos scalā montare comandat,
Quos ego suscepi, feciq; sedere parumper.
Vos Deus elegit, dixi, de gentibus vnos,
Vt prius emūdi viciis, armisq; refecti,
Culforeā penitus valeatis strugere sectam,
Ipsa quidem sic est operantibus aucta Diablis,
Quod nisi presidium dederit vis vna tonantis,
Christi summa fides, et lex cui Iulia cessit
Corruet, errorū multis nūc recta magistris.
Olim quarādā vetularum parua striarum
Turba dabat penas meritis incensa casottis.
casotti, in quibus vrunt striges.
Sed modo non tantum confectę tēpore vecchię
Gattas, Moltones, Capras, porcosq; caualcant,
Verū Magnates plures, Dominiq; togati,
Et qui dant populis in sacro iura senatu,
Se sub Culforea statuunt ditione regendos,
Obseruant zobias, vngunt sua mēbra cirottis,
Zobias, dies Iouis.
Quos ego sepe canas, tueor transire per istas,
Nāq; suā properāt ad chortezare Madonnam,
Culfora.
Culfora quę dicta est, reliquarū prima stryarū,
Scortaq; Luciferi, tot certe digna casottis,
Quod lapides terre, Maris vnde, sidera cęli.
Ipsa studens magię penetrauit viscera terrę,
Inq; sinu centri simulatū condidit orbem.
Hęc vos cuncta decet non tantū sternere brādis,
Corde sed acorto, sensuq; a crimine mundo.
Dux eris atq; pater, sociorum Balde tuorum,
Nulla superstitio poterit te lędere solum,
Sed caueant alii, tua ne mandata refudent
Ite precor tandem, crucifixi tollitę signum.

Conclusio.

Baldus abrazzauit fletu stillante Rubinum,
Mox alios, Malaspina suo pro Cingare luget,
Malfattusq; suo pro Hircano, deniq; stricti
Agmine discedūt, nos sexq; remansimus illic
Explicit vigesima phantasię Macaronice.

MAGITRI ACQVARII ARgumentum in Vigesimamprimã Phantasię Macaronicen.

Cingaris excrescit nasus tantum, quod in illo
Scapuzzat, quoniam stryo tocarat eum.
Attamen hunc sanat Serraffus, postea Raffum
Custodem Nili fluminis interimunt.
Fracassus comites in forti tergore gestat,
Donec Culphoreas reperiere casas.
Illic dum parlat cũ Baldo Luca Philippus,
Baldus compagnos cernit abesse suos.
Quos alias tandẽ retrouauit habere figuras,
Sed per Serraffum pristina fuzza redit.

MERLINI COCAII POETÆ Mantuani phantasiarum Macaronice Vigesimaprima.

Comparatio.

Qualis es o mulier facilis succumbere furto,
Furto? (parce rogo, volui succumbere viro
Dicere, sed breuis est pręcedens sillaba) qualis
Ergo viro facilis succumbis Fęmina sine
Officio voti, sine acta prurigine carnis, Methaphorica prouerbia.
Ast vbi tamburri formã tua pancia summit,
Ac inflata vteri pellem distendier audis,
Perq; tuũ gambar vadit rugando cauagnum,
Tempus adest partus, vel Mortis dicere possum, Prouerbium.
Quo meschina bonos debes padire boconos.
Angeris, et nũquã velles habuisse maritum.
Sed postquã bellum sborraueris inde putinum
Nescis stare loco tanta est tibi nata voluptas, Prouerbium.
Ad vomitũq; redis trãsacto tempore poco.
Talis es o Cingar facilis succũbere furto,
Furto? sic, furto, nec tam succumbere furto,

Sed tot criminibus variis, tibi dicere possum,
Quot Sguiceros mandat montagna sguizarica
Sed modo nāq; tibi cōfessio sācta levavit (morti
Ex humeris pesum quo nō pesatior alter,
Proverbium. Lętus es, et cantans in stroppa sistere nescis.

Parenthesis.

Heu quia sunt oēs, si rem bene cogito, Cingar
Nostra velut Cingar facilis delabitur ętas
In viciū, sed mox animi fastidia surgunt.
Quis tam certus adest, quē non petulātia carnis
Pungat, et interdū tollat de tramite recti?
Quis taz sanctus homo, q nō quādoq; patescat
Esse caro, pressusq; ruat sub pondere carnis?
Ast peccare hominis, nūquā emēdare diabli est.
Si quādoq; caro sua nos post vota reducit,
Nunquid nos aliis animantibus ęqua potestas
Dissimiles statuit frustra?ratione vigemus.
Hinc ordita fuit patribus confessio, verum
Hoc opus hic labor est, facinus cōmittere paulū
Nos pudet ante Deos, homini sed dicere multū.
Offendisse Deum nobis minus esse videtur,
At mage nos, homini cōmissum ꝓdere, vexat.
Fallimur ah miseri vitio sine posse putantes
Vivere, qua propter si carne gravāte labamus,
Turpe quod in crimē veluti sors nr̄a ministrat,
Ire sacerdoti nudare pigrescimus illud.
Mente faticamur, timor vrget, pectus acerbat
Sinderesis, Montēq; humeris gestare videmur.
At postquā fuerint animo discussa recenti
Crimina, lętamur tantū evasisse laborem.

Contra Hypocritas.

Sed veh qui superos lędūt sub tegmine recti,
Sta t quia Iustitię sub imagine culpa frequenter,
Dicitur Hypocrisis vitiū, simulataq; Virtus.
D eforis ellucet velut aurea petra sepulchri,
Comparatio. F ęda sed interius putrefacta Cadavera servat.

Noscite displiceat quantum fraus ista tonanti,
Qui nostra sub carne latens reprobabat iniquos
Hypocritas, reuocans meretrices atq; latrones.
Emendaturum genus istud namq; sciebat,
Sed pietas simulata nequit mendarier vnquam.

Berta.

Non erat ex ipsis noster mihi credite Cingar,
Non erat ex ipsis quos dicunt Santificetur, Santificetur indeclinabile positum.
Sine Gabadeos, aliquos nisi quando gababat,
Atq; Viandantes sancta sub veste robabat.
Sed modo confessus gaudet, titaloraq; cantat,
Bertezat, ridet, saltat, stigatq; Bocalum,
Qui quoq; Gaioffus salsa de carne Mezenum
Vix confessatus Merlino fraude robarat,
Atq; simul dulci duo plena Cucurbita vino.
Increpat hūc Baldus pouerū spoliasse Romittū.
At Boccalus ait, de mangia in pace bianam,
Et tu non comedis persuttū Balde libenter?
Forsan in inferno poteris retrouare Tauernas?
Baldus ait, Vinmazzus habet de pane cauagnū. Cauagnū, sporta.
Quid? Boccalus ait, nobis scriptura comandat
Non in solo pane viuat homo, caro carnem
Accusatiuo facit.
Quisq; piat festā pro Cingare, proq; Bocalo,
Qui vadunt mutuo follas narrando facetas,
Nam via longa nimis sic sic breuis esse videtur.

Gosa.

Baldus in excelso carbonem vertice gestat,
Qui nihilat grossas fulgenti luce Tenebras.
Iamq; caminarāt per grottas mille pedestres,
Fit sonus ecce suas post schenas plurimus, atq;
Vox gridat anterior, sta, guarda, vade dabādā.

Comparatio.

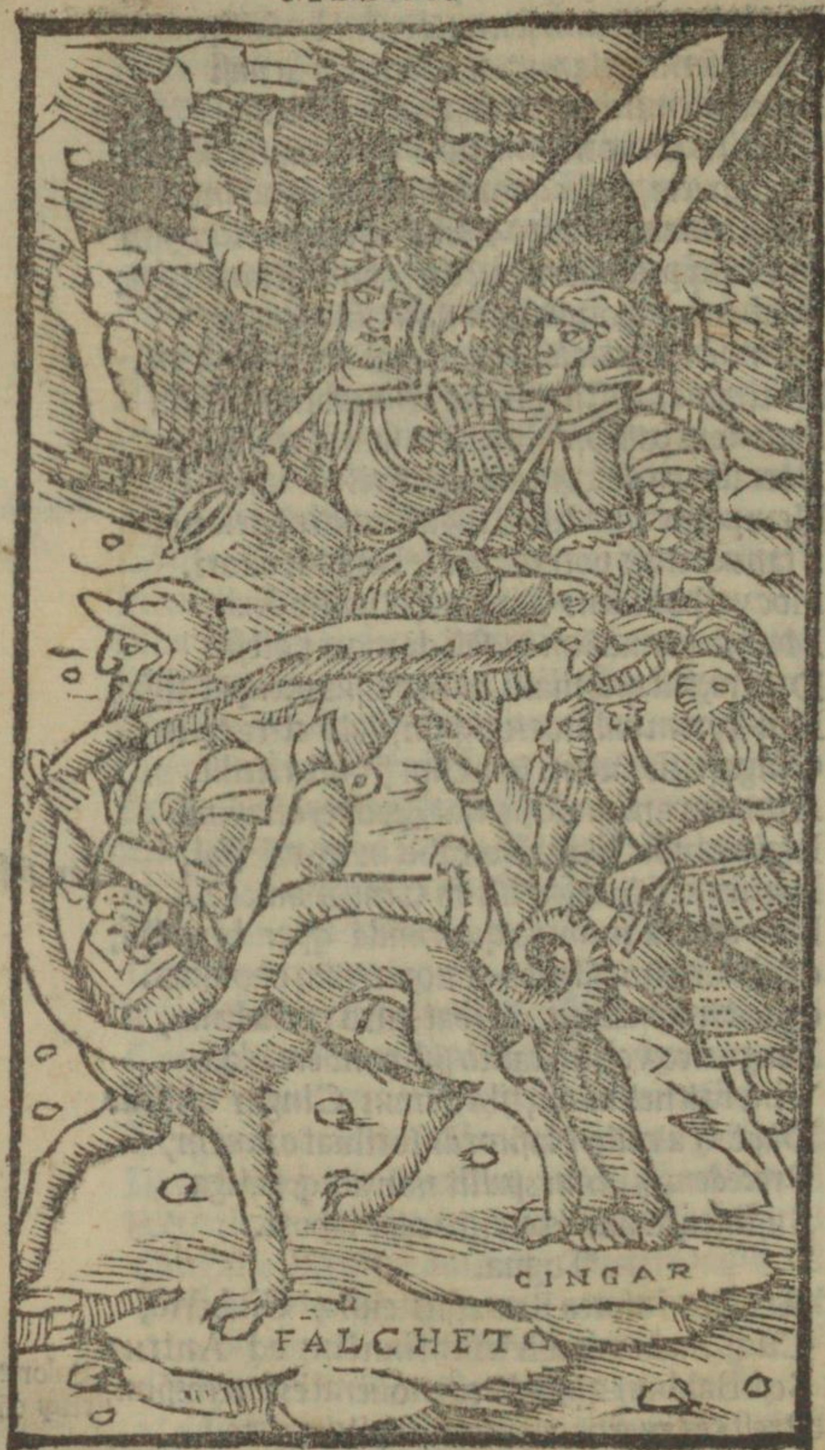
Quali cum guisa Papam sociare videmus
Inter Alebardas centū peditesq; staferos,
Per quos hic illic mandatur stare dabandam. Dispartem, diuisim.

State, gridat Baldus, quo ꝓuenit iſte tumultus?
Illico sfodratis brandis dant scuta lacertis,
Separat et comites ad bandas vndiq; ſtradę.
Fit via trans punctas Brādorū vtrinq; minātes
Ac ſi per piccas vellet pasſare Todescus.
Maxima comparet tacite confuſio gentis,
Quę diuerſimodis franceſo more caualcat.
Pars eqtat Gramolā, pars Descū, ꝑsq; cadregā,
Pars Colū, Trespū, pars Secchiā, ꝑsq; Telarū,
Pars Tripodē ferri, pars Naspū, ꝑsq; Cauagnū,
Pars Scopā, Tabulā, Concā, Miſamq; farinę.
Per medios Comites nulla formidine pasſant.
Nil penitus citant, Baldus ridere comenzat, — Citare minus eſt quam loqui.
Cingar ait clamans, quę gēs? quo ꝑgitis? ola?
Nemo respondet, procędit muta Caterna,
Non modicū faciunt ſtrepitū per ſaxa cadreghę,
Piſtones iadę, Gratarolę, mille facendę.
Continuo rident fratres, tamen omnia viſu
Contemplant ſtupido, brandis menare parati.
Falchettus loquitur, ſunt iſti nempe ſtryones,
Eſt hodie giornus Zobię, Boccale, dimanda
Si Zobię fortas fedies eſt iſte, nequaquam
Fortunam, Boccalus ait, tentabo, ſed ecce
Vltimus apparet, ligni cui zoppa caualla eſt.
Vix ea fatus erat poſtquā tranſieratomnis
Copia, quod Secchiam ſtafezat deſuper vnam
Poſterus, extremo tetigit qui pollice naſum
Cingaris, et ſubito poſt cętum sprone galoppat,
Illaq; barbaricas ſuperaret Secchia caualla.
Res miranda ſtatim comparuit ante ſodales,
Cingaris incępit pededentim crescere naſus,
Defluit in longum, barbozzum iamq; tocabat,
Atq; bighignolus Lambicchi paret aguzzus.
Cingar at infelix vmbrā prius eſſe putarat, — Bighignolus, eſt illud roſtrum ꝑ quod lambicantur herbę.
Vnde manu reparare volens vrtauit in ipſum
Naſazzum, qui iam prolixus pectora coprit.

Suscipitet formam seu caudę, siue budelli,
Me miserum, clamat, quo tanticopia nasi
Processit? mirate, precor, mirate fradelli,
Cernitis hunc nasum, tunc illi firmiter adstãt,
Obstupuere, pedes quoniam defluxit ad imos,
Dũq; timens voluit Meschinus currere longum
In Nasũ pedibus scapuzzat, et inde stramazzat.
Baldus non potuit quin fleret fata sodalis,
Attamen ut prudens quod erat dellusio noscit.
Ne timeas mi Cingar, ait, truncabimus istum
Nasonem petito, cui pristina forma redibit.
Boccalus parlat, quid sbigottiris ob ipsum?
Nempe tibi inuideo Cingar, nasare Melones
Stans drittus poteris, nec te bassabis odori.
Hoc verbo ridens Cingar, patientia dixit,
Me iam per nasum busali de more potestis
Ducere, sed quoniam mihi passus occupat ipsũ
Iam septem cubitos longum, volo circa colengũ
Cingare, sic faciens lęta cum fronte recedit,
Attamen andando pensat deponere nasum.
Ingiter hunc solito Boccalus more caleffat,
Ingiter et solito fert illum Cingar amore. Fert, sufert.
Non erat ex numero quorundã qppe brauãtũ,
Qui dare sunt faciles, at non repiare botones.
Quod sim nasutus, dicebat, curo pochettum,
Languesco verum tanto sub pondere Nasi.
Vin, Falchettus ait, tibi demus Cingar aiuttũ?
Dixit, et a collo Nasum distorthiat omnem,
Precedensq; illum spallis non absq; fadiga
Sustinet, ac alii succedunt sępe labori.

Togna.

At pater interea Serraffus cunq; Giuberto,
Cũq; duobus erat Merliniiunctus ad Antruz.
Sed Baldum quando cognouerat esse recessum, Color rethoricũ cũq; cũq;.
Prestiter auertit schenam, dixitq; valete.
Tres illũ sequitant, Giubertus, Pizza, Rastllus.

CINGAR
FALCHETO

Pizza capellettus greghesco scemate natus,
Sed mater schiauona fuit, pensate fradelli
Quę mixtura hominis, quid sit cōfessio nunquā
Cognorat, ladro, barrus, fur, sanguine gaudēs.
Quid referā? stradiottus erat, queo dicere peius?
At Stradiottorū quia mos est mittere guerraz,
Pizza Capellettus, vel Pizza guerra vocatur.
Attamen a reliquis stradiottis distat in vnum,
Namq; fidelis erat, per amicum tradere vitam. Tradere pro tradere vitam.
Patria sed pulchri fuit vrbs Milanesa Rafelli,
Qui nunquā panē, nec qcqd corpora nutrit
Sūmebat, dulci tantum se pascit amore.
Qua propter qcquid contrectat, replet amore.
Serrasso multum fuit hęc complexio grata,
Vtebatur eo variis in rebus Amore.

Masclina.

Ergo cito magicum traxit de pectore librum,
Dum legit, en Cerui ramosi quattuor adstant,
Ore brias et Equi, gestantes tergore sellas.
Quos mōtare iubet Serrassus, nemo repugnat,
Quattuor hi strictis calcagnis, oreq; presso
Ne dicant Iesum, per opaca silentia currunt,
Immo volant, quoniā portant supra Diablos.
Itur ad orbescam guidāt quocūq; Caualli, Ad orbescam, sine luce.
Inq; oculi motu post Baldi terga fuerunt.
Sistite, dicebat Serrassus, sistite Ceruos, Quicquid caualcari pōt, cauallus appelat.
Ecce procul Baldi grottas illuminat Elmus.
Tunc dismontarūt, Ceruosq; recedere mandat Bubę, latine vpupę auis est.
Serrassus, lapidesq; Bubę tres expedit illis,
Quas si quis gerit in boccam, inuisibilis efit. Efit, efficitur.
Ergo simul properāt, alios guardare valentes
At nō guardari, lapidum sic maxima vis vult.
Introeunt Baldi compagnos nemine visi,
Ac ibi ridendo pugnos menare comenzant.
Primus Boccali Serrassus percutit aurem,
Oyme, gridat, qs nā mihi nūc pcussit orecchiā?

chiappa, latine Clunis.

Cotoris, maturis

Prouerbium, cũ quis sibimet malum facit statim sofiat, vt alenietur dolor.

Tres negationes simul.

Molzinat, molliter vngit.

Talia dum loquitur, chiappa picigatur in una,
Va Dianol, ego non possum viuere, cancar
Balde tibi veniat, quo nos codesella menasti?
Pizza Guerra pedes trãsuersat ante Lironem,
Qui cadit, et surgens alia quoq; parte tramazzat
Namq; Rafellus euz spingit, buttatq; stranoltũ.
Hippol ait, qd Balde iuuat portare Lusorem?
Vndiq; tampellor pugnadis nempe cotoris,
Nec Percusores video tamen ecce putabor
Mattus, namq; volo me met deffendere pugnis.
Sic ait, et manibus conclusis verberat vmbras.
Giubertus ridens, Falchetti e tergore nasum
Cingaris abstulerat, ponerumq; tirabat vbiq;.
Heu qa, Cingar ait, per nasum ducor ut Orbus.
Hircanus dum vult illi succurrere, pugnum
Menat, et in saxum colpit, sofiatq; panadam,
Nemo stigat Baldũ, sed eũ venerando respectãt
Serraffus caudam Centauri tirat equinam,
Ille iacit calzzos, frustraq; recalcitrat vmbris.

Pedrala.

Galantariam post ipsam deniq; petram
Serraffi iussu sboccauit quisq; bubinam,
Noscunt Giubertũ qui ridens currit, abrazzat,
Stringit Cõpagnos, Serraffũ Baldus honorat,
Supplicat inde velit de uultu tollere Nasum
Cingaris in gentem, primeq; reducere formę.
Non cogat, Serraffus ait, me Cingar ad istud,
Nãq; malũ proprium, nec nõ nihil vtile poscit.
Si bene quicquid agit nesciret corde locare,
Ad nasum faciat tres, quattuor, octoq; groppos.
Deh Serraffe pater, dicebat Cingar, vtrunq;
Tolite vobiscum queso nasumq; rudemq;
Mermoriã, plus quam talis mihi machina restet.
Ergo Serraphus motus pietate cauauit
Extra scharsellam Cerottum nescio qualem,
Molzinat Nasum veluti si mungeret Hircum,

Qui callat sensim, Candelę more brusantis.
Vt fuit ad primam speciem festinus abillo
Se tollit Cingar, saltat velut Hędus in altum,
Nec fuit ordo unquā post hac sibi tāgere nasum.
Iugiter addubitans rursum ne cresceret ille.
Hinc fuit Addagium (verum saluādo) reptū,
Quando quis non vult sibi Nasi pinza tocari.
Vix ea finierant, Serraffus in ore lapilllum
Claudit, et vt sociis non vistis inde recedit.

Prouerbiū a Cingare ductum.

Pinza, summitas.

Comina.

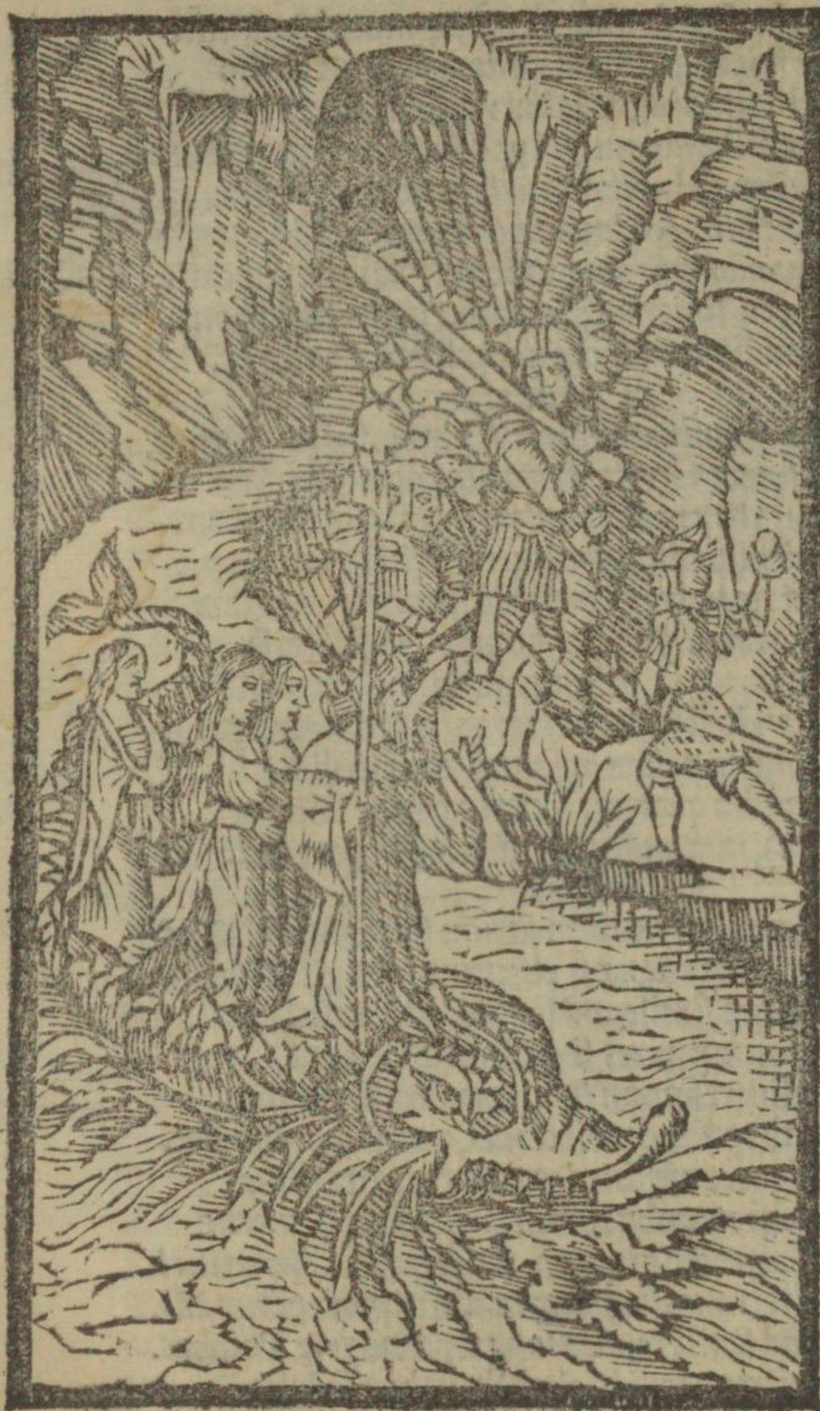
Iāq; Caminarant tres Antra p abdita giornos,
In finem Grottę firmarunt deniq; passum.
Non vltra passare valent, Via nāq; smaritur.
Vnicuiq; nimis durum est reflectere passum,
Aut replicare viam tanta strachedine factam.
Ergo impazzati stant omnes, vt solet esse

Comparatio.

Quando formicę peragrantes ordine longo
Supra muraiam basant se sepe vicissim.
In medio quarum si cum carbone notatur]
Linea, non audent signū transire per illud.

Berta.

Attamē horrendum saxum fracassus abrazzat,
Fortiter et releuans obscurum detegit Antrum
Cisternę simile, aut fossato valde cauato.
Apponunt aures si qd sentire valerent,
Audiuere sonum fluuii per saxa strepentis,
Cernere nil possunt oculis, qa valde profundat.
Cingar confestim descendere cogitat illuc,
Ergo se manibus brancans ad saxa Cauernę
Callat, et ad fundum tandem stracatus arriuat.
Hic retrouat stagnum multo rumore perundās,
Quod sentit raptim longas percurrere Tombas.
Cępit cum valido clamore vocare sodales
O, o, Compagni, tuti callate deorsum.
Quo vix audito descendunt vnus et vnus,

Tandē quisq; fuit retrouatus ad ima Cauernę.
Baldus monstrabat rutilo fulgore Paludem,
De qua procedit flumen, volucrumq; caminat.
per longum littus Baldo preeunte meabant.
Ecce senem medio cernunt in flumine supra
Delphinis tergum, quem barba canuta decorat.
Quē quoq; Delphines seguitabāt quīq; natātes,
Portantesq; suo bellas in tergore Nimphas.
Ipse procul cernens lumen turbamq;, stupebat.
Quę noua res ista est? dicebant sępe vicissim.
Mox contra Baldum brauosa vocegridabat,
Quo te stulte pedes? qui vos per littora nostra
Trenta para guidat, presto reflectite gambas.
Respondet Baldus, cęlo cascamus ab alto,
Imus ad infernum, nobis ostende Viazum.
Cui senior dixit, facilis descensus Auerni.
Attamen audacter facis istas ire p Vmbras,
Et nisi cum sociis aliis tornare pretabis,
Dat mens quod grandis veniet desgratia vobis.
Dedecet humanos contradas ire p istas,
Ergo retornetis, vestrasq; reducite plantas.
Impatiens Fracassus ait, nūqd Deus es tu?
Aut Dii fortassis Tomba versantur in ista?
Cui vecchius, dea nr̄a mihi dedit istius amnis
Arbitrium, septē qui mādat in ęquora flumos.
Nilus habet nomen, non unquaʒ cognitus orbi Nilus.
Quo de fonte cadat, sed uos modo mēte ribaldi,
Sacrilegiq; suum retrouastis neqter ortum.
Et pede macchiato calcatis littora sancta
Ista puellarum Iuuenumq; caterua ministrat
Ad mea de lautis conuiuia fęta viuandis.
Sublimen regina deum me Culphora fecit,
Quę Maris Imperiuʒ sub terra possidet omnis,
Quę quoq; magna suis dignatur tradere seruis,
Fluminaq;, stagna, Lacus, valles, canalia, fontes,
Distribuitq; suis Barronibus

De quorum numero dictus sum noĩe Raffus,
Qui fruor ingenti super istud flumen honore,
Sum Deus, ergo cito decedite partibus istis.

Gosa.

Baldus ait, deus es merdosę forte latrinę,
Giaronem, saxum ritundum.
Si tamen vt baias deus es, defende teipsum.
Sic dicens grossum lassat sfronzare giaronem,
Qui media chiappans Delphinũ in frõte pemit.
Raffus it ad nodũ nulla deitate segurus,
Extra tenet musum veluti Ranochius ab vnda.
Ranochius est ranarum mas.
Cetera turba gridans incepit sbattere palmas,
Plorantesq; vagę scapulant hinc inde puellę,
Supra Delphinos vadunt laniando capillos,
Diffugiuntq; procul multa formidine pulsę.

Comparatio.

Columba. Non aliter quando requiescunt nocte columbę,
Cinetta. Inter quas volitans nocturna Cinetta lacessit,
Martorellus. Vel martorellus, Gattus, vel Barbagioãnus.
Gattus. Intrarat sed iã medius Lironus in amnem,
Barbagiannus. Et Raffo sicut Polastro colla tirauit.

Pedrala.

Cingar miratur mundũ reperisse nouellum,
Esse per incantum tamen omnia facta sciebat.
Non pcul en flumẽ ternos se frangit in amnes,
Hic fluit ad dextrã, hic mediã, hicq; sinistram,
Et sunt omnino sine ripis flumina, per quę
Si sine burchiello vis pergere, perge notando.
Hic plantas terrę fixas tenuere sodales,
Armorum nimio retrouant se pondere pressos,
Ex quo difficilis datur his nodare facultas.
Inde petram retrouãt lisso de marmore quadrã
Lisso, leuigato,
In qua scarpello talis scriptura notatur.

Epigrama.

Si ad dextram vadis, cernes Iouis atria magni,
Si ad mediã tendis, Neptuni tecta subibis,
Si ad leuam pergis, Plutonis regna videbis,

Hic tres germani mundū cū sorte taiarunt. Taiarunt, separunt.
Valde stupent comites fabellas cernere veras.
Fracassus ridens dixit, buttemus amici
Et nos hic sortē, quo dicto percutit illam
Marmoreā petram Morgātis habēdo bachioccū,
Quę longe reboans in pezzos mille fluescit.
Mox ad compagnos, cū Cingare maxime plat,
Per quē sit melius vel gratius ire canalem,
Cingar confortat medium, qđ menat ad agros
Neptuni, Baldo placuit, reliquisq; Baronis.
Sed modus est nusq̄, qa flumen littore mācat,

Fracassi gaiarditas.

Ergo Fracassus medias saltauit in vndas,
Qui licet īmensus sit corpore more Gigantis,
Vsq; ad centuram tamen est in gurgite siccus,
In moiamq; suum vadit menando culamen.
Inde vocat socios dicens, rogo cara brigata,
Supra meam schenā montate gaiarditer oēs,
Sum dispostus enim vos totos ferre per vndas.
Baldus ait ridens, poteris portare Fracasse?
Respondet sic si essetis duo tanta sodales,
Ergo omnes saliunt schenam, spallasq; Fracassi,
Lironē in dextram spallam consistere fecit,
Seq; tenēs Hippol manibus consedit apressum.
Baldus at in leuā magnę se brancat orecchię
Falchettus sedit canis instar supra cerebrum,
Boccalum stringam calzarū groppat ad vnam.
Centaurus non vult adeo caricare Fracassum,
Sed nodat Hircanū gestando supra culattas,
Tot passarinos Fracassus habere videtur
In spalla, iuratq; illos pesare nientum.
Supter lasenam siccato Cingare striccat,
Quē facit, vt sgregnant alii, molare corezzas,
In dextra portat se sustentando Bataium.
Ergo prolixis cū passibus ire comenzat,
Et quo guidat iter Neptunia littora poscit,

Se per galonem quandoq; reuoltat eundo,
Et cum terribili sfrantumat saxa bachiocco,
Nā strictus nimis est, dū vadit, sepe canalis.
Tandem post longos mil'iaros, ecce diei
Conspexere procul radiū, finemq; cauernę,
Quo lęti comites pariter cantando triumphant,
Precipue Cingar dicebat tale sonettum,
Postq̄ de cęca sumus hac presone cauati,
Cantemus tararan, cantemus, tantara tara,
Et sic paulatim iunguntur ad hostia Tombę. Passiuū pro actiuo
Hic se discaricat Fracassus pondere dulci,
Ac simul armati venerunt extra cauernam.

Comparatio.

Non aliter faciunt quum nos da matina iacentes
Poltronizamus, nolentes surgere plumis,
Et Sol ad mediā gābā sua lumina spargit, Prouerbium
Sed quū massarę veniunt aperire fenestram,
Dismessiati distendimur instar Aselli
Nilq; lusimentum giorni guardare valemus,
Sic isti egressi tenebris vix cernere possunt,
Sed mox suefacti mundum videre nouellum,
Atq; nouū Solē, noua tēpora, frigus, et ęstum.
Artibus hęc magicis sed quisq̄ iudicat esse.
Fracassus iurat, vult sternere cuncta bataio.
Hic absq; arboribus campagna piana videtur,
Qua non est maior Veronę larga, nec illa
Quā campagna colis nr̄o menchione da Goito.
In medio cāpi celsum videt Astra Palazzum,
Supra quod centum fumāt de longe camini.
Illic smirna suā plantarat Culfora sedem,
Culfora dicta qdē cognomine, nomine smirna.
Sēper banditā tenet hic magna pessima chortē,
Perq; suū Regnū multas fabricarat Arenas.
Altera sed maior, mirandaq; cosa videtur,
Nā fundus Pelagi stat in altū more solari,
Nec fluit in giusum, quānis agitetur ab Euris,

Est q̄stio, quare habitantes Godiū dicantur Menchiones: saluanellus hanc soluit dicens quod menchiones nō deberent dici, at Mintiones a Mintio flumine suo.

Harenas postribula. Per quem Sol radios fundit penetrāte lusoro,
Ac si per Vitrum passaret flamma stopini,
Vnde nouus mundus paret, Phębusq; secūdus.

Togna.

Se maris in fundo cognouerat esse Fracassus,
Do Dianol, ait, nunquid tibi tanta potestas?
Sic igitur Pelagi fundamina pendis in altum?
Sic, velut Aer, aquę p te grauitudine mancant?
Non nō, quid facimus? celeremus cara brigata,
Quo dicto pariter vadunt incontra palazzum.
En procul occurrit Peregrinus cum Peregrina,
Bordones ambo gestantes atq; capellos,
Immantelati breuiter, cinctiq; Fiaschis,
Atq; videbantur nimia strachedine lassi,
Ipsaq; strachedo longum fecisse caminum
Monstrat, qua propter stratis in littore pagnis,
Membra solo buttāt, reuocātq; sedendo vigorē.
Conueniunt illuc fratres, pietate mouentur,
Nāq; senex Peregrinus erat, caricatus et annis,
Cui grandis canuta coprit barbazzia pectus.
Sed Peregrina viret facie, multūq; galanta,
Non plus quā septem bis vultu denotat annos.
Blandidulos terrę pudibunda tenebat ocellos,
Quos aliquādo tamen relenādo corda scanabat.
Pręcurrēs alios hāc protinus Hippol adocchiat,
Et iam (sicut erat solitus) vescchiatur Amore.
Baldus amorenola Peregrinum fronte salutat,
Mox ait, vnde venis? quo vadis? quod tibi nomē?
Ille refert, venio Paradisi e partibus almi,
Vado subinfernū, nomē mihi Luca Philippus.
Luca Philippus. Quid te, Baldus ait, Paradisum linquere fecit?
Illic nonne bonū felix quoq; tempus habetur?
Respondet Vecchius, Te stessum fallis amice,
Inganatur homo Paradisum qui putat esse
Deliciis plenū, Solazzis, atq; richezzis.
Sūt q̄draginta anni quod ego plātādo Tauernā

Ostus eram non per romęum qppe viazzum, via flamminia.
Ante sed Hospicium Paradisi semper habētis Via Romęa.
Mille Cadenazzis portas stanghisq; seratas
Et sua taccarunt passim velamina Ragni
Varcabant giorni septem quandoq;, vel octo,
Nemo forasterus bandas veniebat in illas,
Si tamen ullus erat q tandem accederet illuc,
Vel gobbus, vel zottus erat, vel lumine sguerzus,
Vel cantās vacuus corā latrone segurus.
Nemo qui scottum posset pagare Tauernę,
Qui vellet cameram, qui lectum quiq; biauam,
Quisq; carens numis, soliti dormire paiaris,
Strazzati, pedites, panem cercando per vssos.
Raro Pontifices uidi, Regesq; ducesq;,
Raro Signores, Marchesos, atq; Barones,
Raro Capellatos, Mitratos, raro Capuzzos.
Qui mihi ducatis plenos aperire valerent
Borsottos, quaias pagantes, atq; capones,
Splumatos lectos, dulcem garbumq; phalernū.
Hi sunt qui faciunt richas pinguesq; Tauernas.
Hi sunt q spendunt, qa possunt spendere, large.
Procuratorem si quemquam forte videbam,
Vel quoscunq; Forum numi facit esse lecardos,
Vix id credendo Miraclum grande putabam.
Hac ego pro causa sdegnatus ab inde recessi,
Maxime quod qdā Pręlatus, tempore vecchius,
Ob longum straccatus iter, plenusq; gramezza,
Ante fores cęli pouerellus deniq; venit.
Cum pede chioccabat portam bis terq; quaterq;.
Nemo respondet, quia Nemo est Ianitor illic.
Deniq; post longas batituras, ecce canutus Nemo, fuit vir porti
Ianitor alter erat, quem Petrum nomine dicūt, nator paradisi. Vt
Protinus in colera spallancat rugine vecchio ego claudo et nemo
Stridentes Portas, et rauca voce sonātes. aperit.
Quis gridat, hāc bussat portā: quę fiezza coercet? Petrus.
Ille Tapinellus vecchium prostratus adorat,

Ac rogatintrorsum recipi, fieriq; Colonus
Littoris astrigeri, aut aliquo cantone locari.
Hinc, petrus īqt, abi, nihil es nūc ęthere dignus,
Nec fueris, donec Mundo stria Culfora viuat.
Quam dum permittet Deus inscrutabilis orbi
Viuere, qua pereūt animę sex mille quot annis,
Nec tu, nec tua stirps poterunt intrare chi drētū.
Angeli. Vade, nec ulterius chiocches ne forte chiocheris.
Talia dum fierent, exibant mille Putini
Aligeri, nudi, saltantes atq; canentes.
Inq; meā sine respectu venere Tauernam,
Et mihi mangiarunt cophinuz de pane repletū,
Tres vaccas, septemq; Boues, cinquanta capones,
Viginti pegoras, castrones trenta bicornes,
Octoq; Mezenos, de Ceruellatibus Ollam,
Quid plura? et Gattas, Asinū, Mullāq;, canesq;
Mastinos guardam Cortiui nempe uorarunt,
Appositio. Et nisi quam primū scapolassem nudus ab illis,
Meq;, fiamq; meam duplici boccone rapissent.
Fia venetianiter p filia. Pensa mo post mortem quę consolatio restat.
Noscere uin quare tantum petit astra pouertas?
Est quia nil portat secum, qua properin altum
Consurgit facilis festucę more volantis
Est vbi (me miserum) mea filia cara? quis illā
Ladrazzus rapuit?

Togna.

Posuit pedes et capillos, vt omne contremuisse corpus denotaret. Sic dicens vecchius mendax disparet ut umbra.
Contremuere pedes Baldi, steteruntq; capilli,
Multaq; contraxit faciem marauilia crispam,
Quando repentina se volta repperit illic
Solum solettum, neq; coram vidit amicos.
Quid faciat, vel quo flectat vestigia, nescit,
Mente Deum vocitat, Serraffum voce gemēdo.
Deniq; Culfoream satius putat esse Masonem
Vadere, smaritos ubi forte catabit Amicos.
Non vix andatū compleuerat octo Canezzos

Pizzacapellettus procul obuius ecce ruebat,
Nam ſuper amblantē ſtradiotti more zanettum
Currit, et altinolā gianarinam ſuſtinet armo.
Baldus eum norat, vocat, heus, o, Pizza capelle,
Angelus es nunqd Gabriel: da queſo nouellas,
Eſt vbi Serraffus noſtri spes vna repoſſi.
Pizzacapellettus respondet, nobilis Heros
Salue, non procul eſt, qui nil niſi curat amicos,
Serraffus pater, et lapidem tibi cōmodat iſtum,
(En cape) quem dicunt optalamium.
Is latet in Lauri folium, quem nemine viſus
Ore feras, intraq; lares vbi Culfora godit,
Te rogat vt scharpes illi de corpore vitam.
Dixerat, et ſubitus campagna sgombrat ab illa.

Amblantē frazzoſiter.

Lapis optalamius, inuiſibilem reddens.

Comina.

Baldus habens ergo petrā, nil cernitur vllo,
Culfoream verſus drizzat ſe protinus Aulam.
Incontrat varias comitiuas ſepe ſtriarum,
Per medium quarū tāquā nihil effluit agmen.
Sepe voluptatis cauſa tirat hic tirat illic,
Guarnellos, calcesq; menat, pugnosq; ſrequētes.
Aduenit ante fores pallazzi ſemper apertas,
Omnia ſunt aurū, corniſia, limen, et arcus,
Introit, armatum circumspicit agmen ibidem,
Guardia Regine quod erat, ſtans ingiter illic,
Dūmodo Pallazzo ſuberat, ludisq; ſtudebat.
Gaude, Baldus ait, mi brande, cibaberis, ecce
Carnes et ſanguis tibi preſentantur abunde,
Tranſit ad obcinctā clauſurā mille colūnis,
Omnia ſunt aurū Baſes, capitellia, Friſi.
Quales hic reperit ſtrepitus, qualēq; tumultum,
Quales mollicies turpes, actusq; ſalaces,
Vtile nil scribi posſet, ſi scribere vellem.
Hoſtia per girum camerarum plurima iuſto
Discompagnantur discrimine ſemper aperta,
Cuncta ſigillatim ſtatuit discernere Baldus.

Tanquā nihil. Nihil fuit homo inuiſibilem ſe faciens ad libitū.

Aromatopola ſtriarum.

Se viat ad quãdam portam, quę nocte dieq;
Stat patefacta, ſtrias ſorbẽs vomitãsq; frequẽtes.
Intus tich tochat piſtatio Mortariorum,
Crebraq; Campanę ſimilis percuſsio Bronzi.
Transcendit limen, causę piſtaminis adſunt,
Obſtupet innumeros illic retronare ſtriones,
Innumerasq; ſtrias vecchias, modicasq; puellas.
Non ea medeſimo generatur schiatta paeſo,
At ſunt Italici, Greci, Galliq;, Spagnoles,
Magnates, Poneri, Laici, Fratresq;, Pretiq;,
Matronę, Monighę per forzam clauſtra colẽtes.
Sollicant multas tenui ſine voce facendas,
Plurima conficiunt vnguẽta, Cerumina, paſtas,
Vnctos, Implaſtros, Pilulas, confecta, cirottos,
Mille ferant, reſerãt Scatolas, voltãtq;, renoltãt,
Vrceolosq; tegunt, retegunt, ſoluũtq;, reſoluunt
Vaſa triacarum, Mortaria bronzea chioccant.
Pars hic minſurat trutinis, pars illic alhorret
Taxum piſtillo quatiens Aconita, Cicutas.
Electuaris complentur bisſola mille,
Compoſitis, heu heu, nigro de puluere mortis,
De spuma zatti, de ladri carne picati,
De pulmone Aſini, virda de pelle Ranocchi,
De pus Matricis, de Infantis ſanguine cęci,
De Cadaueribus tumulorum, deq; ſagina
Virginulę, de felle Bouis, de lacte figorum,
De ſudore patris propii, de (pro scelus) alba
Pascalis cerę candela, deq; ſacrato
Chrismate, de chriſti dono Baptismatis unda.
Fingunt mixturas cum ſacris mille prophanas,
Quas, uti componant, describere forte valerem,
Sed metuo Errores ſi quando reprhendere vellẽ,
Errorum fierem pręceptor, Meq; tomiſtę
Dignum cenſerent Mitra, chriſtiq; Canallo,
Sed de more brię mihi canda daretur Aſelli.

Ex frequẽtia fra ſeuntium, regales portę ſorbere vomereq; homines videtur.

Toxicum lethale.

Mille refertur ad electuaris.

Hic puluis, et hęc polnis vt ſupra in Aegloga prima Zanitonelle.

Appoſitio.

Iocatur poeta.

Talia pro magno nec haberent, nam ꝗ poetas,
Ac Oratores, Medicos, Legũq; ministros,
Namq; Senatores, et qui dant iura Brigatis,
Quam plures retegunt ad cursum pgere noctu,
Sed quia respectu legis preuertitur ordo,
Namq; solent grossi pisces mangiare minutos,
Desuenturate quedam sulummodo vecchie,
Sunt que supra Asinos plebi spectacula fiunt,
Sunt que Primatum multorum crimina celãt.
Sunt que sparagnant Madonnis pluribus ignẽ.
Baldus sopra videt, subtiliter omnia uersat,
Inscriptasq; legit scatolas, vrcesq; notatos,
Nil nisi mortiferum passim legit esse venenum.
Librazzos aperit, vel apertos lectitat omnes,
Nil nisi letales considerat esse recettas.
Quomodo Garzones faturẽtur amare negãtes,
Quomodo stuprandi causa dormire coercent.
Quomodo adulteriuz vxoris vir noscere poscit.
Quomodo virginee cogantur amare puelle.
Quomodo nõ tumeat mulier cornãdo Maritu.
Quomodo si tumuit, Fantinũ mingat abortum.
Quomodo vix natos vicient sua fascina puttos.
Quomodo deficcent odiati membra Mariti.
Quomodo de birlo mentem, de corpore vitam
Eiusdem tollant, valeant ut pascere Mechos.
Fetentes ibi sunt, rance, vecchieq; striazze,
Que vadunt redeunt portantes Bissola circum,
Has Baldus sequitans vult rerum cernere finẽ,

Scola striarum.

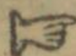
Est locus alter ibi ter centum brachia longus,
Quo docet (heu quãtas) vecchiaꝝ turma puellas.
Sunt ibi Dongellas scarcosse mille docentes,
Suntq; Pedantrices in despensare Triacas,
Et pedagogarum dant ritus more tenendos,
Qualiter obsequio veneris sua vota sequantur,
Qualiter Infantis tenerini membra smedullẽt,

Ad cursum strigum.

Prouerbium.

Honestissime.

Scarcossus dicitur qui macer vn diq; promulgat ossa, vt vecchie.

Qualiter vngantur, moueantq; tonitrua cęli.
Qualiter et segetes, et vites grandine tollant.
Qualiter in varias formas sua corpora mutent.
Nam strię coeũt cũ Diabolis sub imagine amantum.
Qualiter efficiant quod amãtis forma diabli ẽ.
Qualiter et Christũ renegẽt, Christiq; batesmũ.
Qualiter alliciãt prętos sibi tradere sanctam
Eucharistiam, aut alicuius membra beati.
Qualiter (ah facinus) Crucifixũ stercore turpẽt.
Qualiter ad stagnũ Nursę sacrare quadernos
Pergant, implentes pelagũ Terramq; Diablis.
Qualiter et studeant griffus scapolare Leonis
Leo papa.
Pontificis, cui cura bonã stat ponere guardam.
Baldus nũc huc, nũc illuc pręcepta striarum
Audit, et intendens aliquam si noscere posset,
Cingaris vxorem vidit, Bertãq; magistras
Esse puellarum, traxit quasi turbidus Ensem,
At circũspiciens ibi plures esse Madammes,
Primatum vxores, se prostituisse Diablis
Mucchiachias, Morosas spagnolicum.
Mucchiachias, tacuit, risit, latuitq; libenter.
Se met confortans, quod quas hic esse putamus
Dianas, illic striges scortasq; catauit.
Sed laudauit eas sua furta vmbrare scientes,

Semiremissa quidẽ culpa est quę tegmine trãsit.
Non ibi plura deest variarum turba Sorarum,
Officium quibus est solum condire Triacas.
Baldus enim tunc esse diem non credidit orbi,
Sed Zobię noctem veluti gens plurima pensat.

Postribulum Striarum.

Introit vlterius retronãs loca turpia tandem,
Turpia dico iocis lasciuis, atq; pruritu,
Turpia nequiciis blandis, luxuq; petulco,
Turpia mollicie, Venerisq; libidine, scortis,
Pellicibus, tandem quicqd patet esse Lupanar.
Pulchra sed aspectu sunt muri, tecta, solari,
Non mihi si centũ bocchę, centũq; fauellę,
Quas Baldus gioias ibi vidit, ferre valerem

Longaq; larga patet Cubitos caminata trecētos,
Cuius tecta nitent auro, pauimentaq;, muri.
Dicere non opus est quaz fulgida strata parātur
Argento, Raso, Bisso, Cāzante, veluto.
Leggiadros Iuuenes, bellos, facieq; venustos,
Stringatos, agiles, quos indicat esse Diablos
Humanum pilias se caput, moresq; decentes
Conspicit innumeros, circuz scherzzare puellas.
Quas gestant vestes auri, Brettasq; veluti
Prettereo, aut ostri calzzas, Rensiq; camisas.
Quin etiam lapides preciosos pono dabandam,
Muschium, Perfumos, Muscati vasa, zibettum.
Sentit aquas roseas panimēta per aurea fusas,
Florida porphideos coprunt spalleria muros,
In quibus affixi dant specchi lumina circum.
Illic Meschinę se stant ornare puellę,
Imponūt sguanzis, fronti, colloq; belettum,
Atq; coralicios faciunt parere labellos.
Incrispantq; comas propter placuisse Diablis.
Prętermitto lyras, Flautos, Citherasq;, Leuttos,
Scambiettos, Dāzas, Festas, Ballosq;, Morescas.
Ipsa Voluptati pręregnat Culfora tantę,
Quę sup auratam stat fronte superba Cadregaz.

Caminata, maxima camera, qua posfit caminari, vel caminata, quia secundū Vetruuium plures habet caminos.

Pedrala.

Hęc ea dum Baldus crispo considerat ore,
Ecce cathenatum grandi rumore Bocalum
Strasfinare videt, calcis pugnisq; domatum.
Vndiq; visendi causa lassina Iuuentus
Circunfusa ruit, certamq; illudere capto.
Spingitur ante Tronū Reginę paup homellus,
Voceq; sbragifera pietatem, gridat, habete.
Culfora capturę causam tumefacta dimādat,
Respondetur ei quod pessimus iste Gaiossus
Intrarat furtim propter robbare Coquinam.
Et iam Fardellum de caso, carne, Botiro
Fecerat, inde duos sguataros bastone domarat.

En quomodo ∴ panar inhonestissimum honestissime descripsit Merlinus noster.

Conſtans fuerat Boccalus nō de- legiſſe comites.

Nec quod ſcriptus erat regalis ſeruitor Aulę.
Nec quod ſallarium bruttus poltronus habebat,
Nec qua veniſſet banda parlare volebat.
Culfora sdegnato faciem ſembiante reuoltat,
Hinc, ait, hinc iſtum zaltronem ducite preſtum,
Hic cito, quę mora fit? me maſtiazzus amorbat,
Et spuzzo linomo tenuauit odore zibettum.
O quam poca fuit diſcretio veſtra, tuliſtis
Ante meos oculos iſtam duxiſſe Carognam?
Ite viam, rozzāq; ſibi preuertite formam.

Comina.

Protinus infelix ſtreppatur ab inde Bocalus,
Tota canaia retro ſequitur, day dayq; rebombat,
Nemo niſi Baldus per quem pietate mouetur.
Ducitur extrorſum, patitur ludibria, scornos,
Baldus qui finem vult cernere, cuncta ferebat,
Quamuis ſepe manuz poſuit pro ducere brādū.

Bocalus vertitur in Aſinum.

Deniq;, neſcio quo, Bocalus tingitur uncto,
Qua propter longas diſtendere cępit orecchias,
Moſtazzūq; procul fundens quaſi toccat arenaz.
Brachia deuentant gambę, veſtesq; pilamen
Bertinū, buſtumq; Aſini miſer induit omne,
Dumq; loq voluit, ragiauit fortiter, a, a,
Curſitat, huc, illuc, baſtonibus vndiq; piſtus,
Vult trare non ſolitos pro ſe deffendere calzzos,
Sed cadit, et magnas carpit cascando schenadas.
Se met spauentat cernens non eſſe Bocalus,
Os fruſtra ſublime ſibi Natura Deusq;
Tradiderant, ſi ſic fieri debebat Aſellus.
Nunc ſtraſſinatur per caudā, nūc per orecchias,
Excutiturq; ſua puluis de pelle tracagnis.
Baldus at oltraggium nil tantum ſuſtinet vltra,
Induſias crepat immo ſuas, quibus ora Bocalus
Ceperat infelix Aſini gambasq; piloſq;.
Scorciat ergo diu ſitibūdū ſanguine Branduz,

Irruit in cęcam lapidis virtute cohortem,
Et velut vndicolas Falcho secat ungue Folengas,
Sic Baldus Christo distemperat ense rebelles.
Quisq; sibi gambaz, seu brazzum, siue galonem
Spicari sentit, ferrum nec imaginat ullum.
Deserit extemplo gens hęc maledicta Bocalum,
Atq; per hospitiũ latitans fugit hinc, fugit inde.
Fama nouellatrix Reginę percutit aures,
Quę transmutauit vultus in mille colores.
Extimet esse magum Serraffum, siue Cocaii
Fraudes Merlini quibus est in vasa frequenter.
Introit a reliquis Thalamis Penetrale remotuz,
Exercere solet magicos vbi Porca susurros.
Baldus at interea solus diffuderat omnes,
Atq; Cadaueribus compleuerat vndiq; truncis.
Boccalum pietosus agens pronunciat Ari,
Et uersus portam compellit, ut exeat Aulam.
Guardia clamorem vix nunc audirat in armis
Esse reuoltatum, festina recesserat inde,
Reginęq; timẽsillam accatarecaminat.
Vnde Asinum Baldus menat securius extra.
Boccalus nescit vexatus quid sit Agaso,
Sepe caput voltat si cernens cernere posset.
Vt procul excessere, petram detrhaxit ab ore
Baldus, et aspectum velut est manifestat Asello,
Qui licet exterius bertina pelle tegatur — Carmẽ obtusum
Signorile tamen Baldi cognouerat os.
Protinus expassis releuat se cruribus altum,
Rumpere si vellet cum Mulla virginitatem, — Comparatio.
Brachia dat collo Baldi, Musoq; bauoso
Discretus, velut est Asinellus, basia figit,
Esse Asini quoniam dicta est discretio mater.
Nõ potuit Baldus quin rũperet ore cachinnũ, — Prouerbium.
Quãdo tanta sibi tunc Machina venit adossum,
Attamen eximii velut est vsanza Baronis,
Qui cortesię nullum pręponit honorem,

Sepeq; vilificat se met virtute sub ipsa,
Sustinetamplexus, ac oscula feda Bocali,
Et vinctus pietate quater sua fata piansit.
Postea de sociis aliquā si forte nouellam
Sciret dimandat, sed Asellus raggiat et vrlat,
Noscerenec potuit Baldus qd raggiet, et vrlet.
Quod parlare neqt pede tunc scripsisset vt Io,
Sed manus ad calamū si nō fuit apta, minus pes
Gosa.

Io, que in vaccā mutata, suū in arena scripsit nomen.

Ergo dū lingua, pedibusq; docere nequibat,
Vt Baldus seguitet saltem testone cignabat.
Ante viam trottat, seguitans fit Baldus Agaso,
Non procul ecce sibi uenit obuia pulchra puella,
Que septē guidans animalia fune ligarat,
Illaq; post Nimphā posita feritate sequuntur.
Est Aper, Agnellus, Linx, Bos, Leo, Simia, vul
Sed propius Baldo veniēti quādo fuerūt, (pes.
Illico verticibus pedibusq; resistere vinclis
Incipiunt, quatiuntq; altis mugitibus astra.
Miratur Baldus, restansq; interrogat illam,
Que virtus, aut que sua frans animalia vincat.
Illa nihil retulit, sed nectit in arbore sogam,
Et versus Baldū veluti Meretricula currit.
Mecū si sapies, dicebat, splendide Barro,
Mecū balneolos venies habitare paratos.
Vtere me liber formosula, respicis? en sum,
Candidulas habeo genulas, rubeosq; labellos.
Fessulus es, nec ego minus exto lassula, mecum
Languidulos foueat noster tibi lectulus artus.
Est ibi floridulus vagulū prope fiumē Agellus,
In quo molliculus de fronde grabatulus extat.
Illic somniculus corpuscula nostra fouebit,
Illic blandidulos manus hos palpabit ocellos,
Illic dulciculas potes has pressare mamillas.
Sic dicens Baldo sinulum lassiuula soluit,
Mox dare basiolum voluit putanella tenellum.

Baldus eam subito cognouerat esse puellam,
Quam nuper vidit peregrinam cum peregrino,
Träsmutasse suos compagnos indicat ipsam,
Quos in brutorū forma cum reste ligarat.
Ergo manu celeri per trezzas corripit illam,
Sed dedignatur fragilem vir battere sexum,
Dispoliat tantū, quę dū spoliatur in vnam
Cępit conuerti vecchiazzam, dentibus orbam, Poeta locatur.
Sguerzam calcagnis, oculorū lumine gobbā.
Baldus garofolum qui se brancasse putarat,
Hanc vbi prę manibus miranit habere carognā,
protinus obsęnam stomacosa fronte relinquit,
Quę cito Culsoreum petit vndiq; nuda palazzū.
Dumq; diu Baldus stabat mirare quo ibat.
Affuit vt diuo Serraffo Pizza, Rastllus,
Giubertusq; simul, qui quattuor ante benignū
Se Baldū penitus semota nube tulerunt.
Hic noua festa fuit, noua danza, nouęq; carezzę,
Deniq; Serraffus mandat discedere cunctos,
Solus ibi restans animalia ficta resoluit,
Expediensq;. suas magię cū versibus artes,
Restituit sociis primam cicigando figuram,
Efficitur Vulpes Falchettus, Simia Cingar, Vulpes Falchettus.
Bos fit Fracassus, Linx Liro, Hircanus agnellus. Simia Cingar.
Hippol Aper, Leo Vimazzus, Boccalus asellus. Bos fracassus.
Linx Liro.
Conclusio.
Mutauere pilos, si mores, nescio certe.
Hircanus Agnellus.
Aper Hippol.
Leo Vinmazzus.
Asinus Boccalus.

Explicit Vigesimaprima phantasiarum Macaronices.

MAGISTRI ACQVARII AR gumentũ in Vigesimam secundam Phantasiarum Macaronicen.

Tela mouere suã mãdat cito Culsora gentem,
Et cõtra Baldum prçcipitosa venit.
Baldus cũ sociis veniam simulando vocabant,
Quos veluti pegoras sacrificare volunt.
Deniq; sfodrantes spadas occidere gentem
Incipiunt, quç gens smirnaq; morta iacent.

MERLINI COCAII POETÆ Mantuani Macaronice Vigesima secunda Phantasiarum.

CVlsora tristiferam Vecchia referente nouellam
Senserat, armatum quia viderat illa Baronem,
Vana superstitio quē nulla mouere valebat.
Et quod septem homines mutarat in ora ferarũ,
Reddere qui secum voluere libidinis actum,
Sed non ante suam poterat conducere sedem,
Casto nãq; animo fuit interrupta Baroni
Fraus sua, nil fecit pulchras nudare mamillas,
Nil quoq; blandiciis Venerē stimulantibus vti.

Gosa.

Ergo suam mandat subito concurrere guardam,
Fit gridor, armorum strepitus, clãgorq; tubarũ,
Don cãpana sonans sibi cõtrahit arma virosq;.
Audiit hunc strepitũ Baldus, seguitate sodales, — omnium, instar canis sansantis.
Dixit, et in contra Pallazzum dirrigit ormam.
Restãt Serraffus, Giubertus, Pizza, Rafellus,
per quos impresas alias explere bisognat.

Berta.

En ꝓcul apparet maga Culphora, fortiter vrlat,
Ac super auratã properat tirrata quadrigam,
Quam Nimphis plenç seguitabãt octo carettç.
Non imperatrix fuit hac pomposior vnq̃,

Quattuor albentes Palesreni terga copertis
Arte recamatis ducunt mansuete quadrigam.
Fert Regina manu sceptrum, rutilãq; coronam
Supra fulgentes trezzas diademate gestat.
Precurrunt centum famuli, centumq; stafferi,
Quisq; suũ brandũ tenet e galone cadentem.
Longa sequit series, et cortesanica turma.
Innumeras nimphas huc illuc ludere cernis,
Non alios Divos, aliud nec numen adorant,
Preterq̃ Smirnã, sola hec dea creditur illis.

Maselina.

Baldus vt inspexit, cõpagnos stare comandat,
Mox ait, o quales ars Nigromantica vires
Mõstrat habere, tamẽ sunt, credite, cũcta baiane,
Sed pulchrã follã faciamus deprecor vnam.
De meretrice ista fingamus habere spauentum,
Stemus et attenti que nobis dãna parantur.

Pedrala.

Talia dũ Baldus tacito sermone susurrat,
Ho procul illa videt, turbataq; clamitat, ola,
Cernitis humanam (quo tanta audatia?) gẽtẽ?
Qui presumpserũt mea regna subire gaioffi?
Sic ait, et spazzat Trõbettam nomine dictum
Bertuzzum, rei qui vadat scire casonem.
Ipse galappando cũ tromba clãgere cepit,
Venit et ad Comites, ad quos sic ore loqutus.
O compagnones, que phantasia menauit
Istas in partes vos nil deitate securos?
Tanta ne vos generis tenuit fiducia vestri?
Maturate fugã, subitoq; netate schifones,
Sic vos bastardi, zaltrones, gensq; pedocchis
Plena, Dee nostre venistis tangere limen? Netare schifones est fugere.
Ad vos me mandat venerabilis illa Virago,
(Cingar ait tacitus, venerabilis illa putana)
Culfora, quod retro spaciatis presto caminum,
Aut scorozzatam pariter veniatis ad illam,

Post hęc adoretis sacrosanctas illius aras,
Vosq; sacrificium meritabitis esse beatum,
Humano quoniam placatur sanguine Diua.
Presto venite illi, quid statis? presto venite.

Comina.

Baldus ait sociis (quibus vno cignat ocello)
O sfortunati, quo nos desgratia vexit.
Cur quando nostrę Genetrices parturierunt,
Non potius mundo tantos fecere nanones? Nanus, genus rapę.

Gosa.

Hęc Baldus parlans fingebat habere spauentū.
Mox ait, andemus sanctū componere numen.
Omnes de risa tacito sub pectore schioppant,
Exterius placida simulantes fronte dolorem.
Trombettamq; rogant Smirnę lenire furorem.
Sed magis in colera gridat Trōbetta superbus,
Vos anchora estis pigri? spazzate caminum.
Quo dicto vix se tenuit fortissimus Hippol,
Sed penitus non vult mandatum rūpere Baldi.

Berta.

Ergo cum bassis testis andare comenzzant,
Ac si post tergum manibus colloq; ligatis
Deberent triplicis ligni montare schalinos.
Hos Trombetta suę Dñę pręsentat, et inquit,
Hi maiestatis turparūt Atria vestrę.
Culphora contremuit corpus tā grāde Fracassi,
Interpellat eum qui sit, quo sanguine natus.
Fracassus secum rodens in corde catbenam,
Respondit curuans laccam sermone trementi,
Nomine sturlonus dicor, sum natus ab vno
Nomine Burdacho nato de stirpe gigantum,
Qui schazzare Ionē uoluerunt de Paradiso.
Culphora plus tremuit talem sentendo parolā,
Postea fatezzas Baldi, vultumq; galantum
Mirabat, latosq; humeros, strictumq; fiancū,
Cui, brancata quasi sub rete cupidinis, inquit,

Tu quoq;, qui sensum te prodis habere superbũ,
Da prolem, nomenq; tuum, genus atq; tuorũ.
Baldus respondet, Calicuttus nomine dicor,
Natus adulterio Monachę fratrisq; stopini.
Me conceperunt Gesię deuote sub Ara,
Postea Plutoni de me fecere sigillum.
Sum deuotus ei, donaui corpus et almam,
Ergo meũ regem dominũq; catare procazzo,
Me mare, me Tellus, quãto magis astra refudãt.
Si nõ esse Dei potero, volo, sumq; Diabli.
Has desperati stupuit Regina parolas.
Mox qui sint alii semper magis aspra dimãdat.

Cingar.

Cingar ait, postquã scire optas o alta Maestas,
Qui sumus, et qualis nostra est generatio, dicã.
Sum Scarpacinus, scio reppezzare zauattas,
Sed quia disfaciũt Dates, Tauoleria, Cartę,
Ac reliqui ludi poueros, mea cuncta zugaui,
Martellũ, gucchias, Lisnã, sparamẽta, Didalũ,
Formas, et secchiã, spaghi quoq; fila, Tacones,
Post hęc ammisi ludendo sponte Cerebrum.
Qua propter stigias eo desperatus ad oras.

Maestas, scripsit.i. causa galantarię.

zugaui, Mantuanice.

Falchettus.

At me sub mue lech, fecit Garaminga Ribagã,
Nec bra conualuit, nec bru, nec zonzia Moschę.
Hoc Aenigma cupis dissoluere? funde strauudũ.

Hircanus.

Sum cui tres charites Cęlo demisit ab alto
Iuppiter, vt redeat mea patria candida, quę nũc
Nigra fuit, turpis, Cifutti squallida morbo.

Declarationem horum carminũ cras dicam.

Hippol.

Sũ q squarzzo Lupos cũ dẽtibus, inq; menestrã
Illorum carnes comedo non absq; Cuchiaro.

Liro.

Est mihi leno domi pater, est in uista Nouerca,
Est vxor meretrix, bastardus filius vnus.

Vinmazzus.

Qui sim scit cęlum, quid ero scit filius hell,
Qui cum furcinula trat carnes extra lanezzum.

Boccalus.

Qui sis scit Cęlū: quid eris scit filius heli:
De cancar veniat robbantibus extra lanezzum,
Nuper ego vestras o Culfora magna coquinas
Intrarā furtim inuitatus odore camini.
Dūq; ego semilantes stabā post limina portę,
Ecce virū (magis imo bonē volo dicere) grassūq;
Inspitio lecti sub canezzale latenter
Condere Testonē coctū cum pelle vedelli.
Postea gustigolis boccalū implere busecchis,
Nāq; suū studiū nihil est nisi pacchia, brotamē.

Culphora.

Nunquid es ille latro quē feci nuper Asellum?
Eya cito famuli, solitas incēdite flammas,
Atq; mihi Altaros holocausti condite sacros.
Altarus, et Altare. Presttiter obedit famulorū maxima falanx,
Lignaq; portantur, vastusq; incenditur ignis.
Ecce Sacerdotes velata fronte canentes,
Accedunt, vnus puniale portat adossum,
Vndiq; turribuli mittunt ad nubila fumum,
Incensiq; faces crepitāt altaria circum.
Culfora, gridatur, viuat dea Culfora nostra,

Masellina

Ipsa super celsam montauerat alta columnam,
Seq; Deam cunctis mandat schāfarda vocare.
Trombarum clagor rancāti voce frequentat
Carmen trombisticon. Tarara ton tarara ton tarara ton taira.
Mens sociis brillat stoccos squainare politos,
Quos nimis accendit multe tararatio trombę.
Iamq; Sacerdotes gladios portando cruentos
In primis voluere gulā iugulare Fracassi.
Ergo iubent illum curuos piegare zenocchios,
Nam veluti vaccam illū descopare volebant.

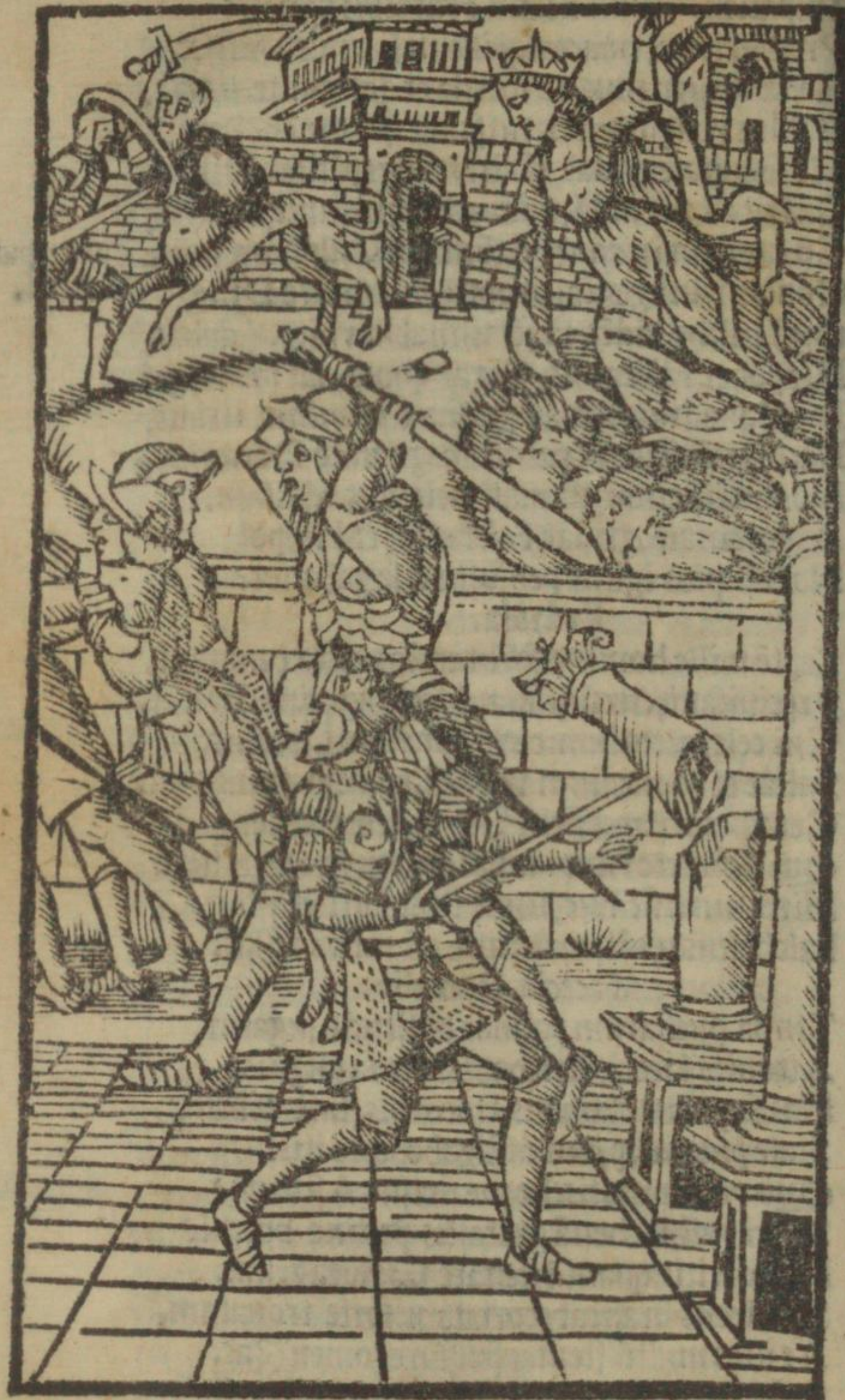
Impatiens vnum dextra Fracassus agriffat
Presbiterum, smaccatq; illum si musca fuisset,
Restauitq; manus de merda et sanguine tincta.
Baldus vt agnouit baruffam esse comenzzam,
Me seguitate gridat, sfodransq; repētiter Ensem,
Currit ad urtandā, quam diximus ante, colūnā,
Cū caput in innanzzū tōmauit Culphora zosuz. Cum caput, adueṙ-bium est.
Concurrunt gentes propriȩ succurrere Diuȩ,
Quā baldus ridēs iā strassinabat vbiq;. (dabāt,
Hippol et Hircanus, Cigar quoq;, ad arma, gri
Inq; squadras illas ad guisam fulminis ītrant,
Bachioccū strinxit palmas bagnando Fracassus,
Nos sacrificium, clamat, faciemus adessum.
A, porcinaiȩ, gridat Falchettus et Hippol,
Nos aliquos igitur pensastis esse gazzanos?

Pedrala.

Septē mille homines iā brandos extra cauarant,
Prȩcipitant, circūq; serant facto agmine Baldū.
Cui celer altorium currit prestare Lironus,
Saltat et in medium veluti Leonissa trauaium.
Centaurus paret sicut Lupus inter ouile,
Qui defunctorum iam montem fecerat altum
Hircanus nūc huc, nunc illuc fortiter vrtat,
Falchettus sȩuit, mandatq; ad sidera testas.

Facecia Boccali.

Turba puellarum palmas battendo fugatur,
Attonitȩ laceris feriebant pectora pugnis.
Has sequitur clamans Boccalus state ribaldȩ,
State putanellȩ, vos castigabo, quo itis?
Quo vescapinatis? sic me fecistis Asellum?
Sic ve mihi schenā gratastis pectine boschi?
Nunc scitis quantā deitatē Culfora gestat.
Sic dicens brancat scoriatam forte trouatam,
Ac illas multū flentes frustare comenzzat.
Sed tamen egregias fantinas plane flagellat,
Nec tenerinellas patitur scoriare putinas.

Verum cum nulla quas das pietate striazzas
Aut Vecchionazzas toto conamine chioccat.
Vndiq; sanguineã fundunt sua mẽbra piozam,
Non pietas valet hic, non perdonanza gridare,
Nam Mercadanti Boccalus fecerat aures.
Baldus ĩ amplexu Smirnã trahit extra casernã,
Quam fert, incalzantq; illũ tres mille staferi.
Sed Lironus eos distemperat ense Lironus.
Cascabant pisces nimia pro voce gridantum
Culmine de celso, quoniã maris est ibi fundus,
Tunc homines Mundi (pereã si dico bosiam)
Auribus hauserũt talem dessotta bataiam.
Attoniti pisces veniebant supra timentes,
Sguizzabantq; super fluctus scampare volentes
His oculis vidi, vel somnia forte fuerunt.

Comina.

Iam Baldus Smirnã multo sudore ligarat,
Fertq; super spallas in quãdam proxime grottã,
Iam non vlterius tremefacta canaia sequebat
Namq; fracassus eam smagazzat more nostrũ.
Quisq; fugę studiat, ferus Hippol pſequit illos,
Incalzzans alia dismembrat parte Lironus.

Gosa.

Culphora iam tristi portu guidata diablum
Aduocat, atq; patrẽ matrẽ maledire comẽzzat.
Increpat hanc Baldus dicens, a nata diablo,
Nunc debes domino rationẽ reddere Christo,
Cur tua nõ deitas, cur non tibi donat aiuttum?
Et sic dicendo ferit vno calce misellam,
Infęlix clamat mortem, patremq; Sathanum,
Vt veniens animam misero de corpore vellat.
Ergo dum stridet, rapitur miserabilis inde,
Vitaq; cũ gemitu fugit indignata sub vmbras.

Conclusio.

Si breuis hic liber est, breuis est, nã semp acerbos
Catta parit Gatulos nimium frezzosa, valete.

Explicit. xxii. Macaronicę. FF

BOCALVS

MAGISTRI ACQVARII argumentum in.xxiii phantaſię. Macaro.

Ad phlegethontęi, deſcendunt regna Paeſi,
Baldus cum ſociis, fertq; Fracaſſus eos.
In Griſſa roſti prius intrauere Tauernam,
Quem Baldus pugnis calcibus atq; domat.
Mox arriuãtes nigras Acheronthis ad vndas,
Non paſſant, quoniã Barca Charontis abeſt.
Hic Cingarinum, qui Baldi filius extat,
Dum ventrem Cingar vult vacuare, trouat.

MERLINI COCAII POETÆ Mantuani Macaronice Phantaſiarũ Vigeſimatertia.

Venimus ad pauidum Malamocchi deniq; portum,
Gurgite qui medio fert centũ mille Diablos,
Nauiculamq; meam fluctu ſorbere minazzat.
Contra Fortunam grandis matte zza videtur
Spingere Nauigiũ fert quando pericula mortis.

Methaphorice ponit Malamocchi portum. quaſi reputans mortis periculũ euitare non poſſe.

Deſperat.

Ergo qd faciam? ſpicchetur ab Arbore velum,
Non baſtat nobis animus transcendere paſſuz.
In quo tam ſpesſum gentes anegarier aiunt.
Non mihi baſtantes cordę, baſtantia vela,
Noſtraq; ſub fundo male Nauis impegolatur,
Et per fisſuras aqua drentum ſaltat vbiq;.
Difficilis ſemper fit ſcortegatio caudę ☞

Trãscẽdere paſſum, deſcribere infernum.

Se metinnanimat.

At quia nõ modicũ video mihi naſcere scornũ,
Qui iam vogarim quingentos mille mearos,
Non formidarim Cagne latramina Sillę,
Non me terruerit rabies ingorda caribdis,
Et Malamoccheum trepidem pasſare furorem?

Inuocat Muſas.

Fac animum, paueasq; nihil Maſelina, gaiardã,

Grandis erit (confesso quidē) straccatio schenę,
Dum cōtra fluctus opus est distendere brazzos,

Comparatio.

Sed Bergamasco qualis nutritus in agro
De montagnarum lapidoso culmine smontat,
Appositio. Bramosus venetos dilecta videre paesos
Littora, Marconē portans in ventre ficatum.
Et vermocanū giurat, ꝙ dūmodo viuat.
Biscurare, obliuisci. Non Venetianū vult biscurare Leonem.
Curat inusatas pocum maris ire per vndas,
Et conturbatas pelago vomitare budellas.
Namq; labor nihil est dum campanilia celsa
prospicit a longe medio nascentia Ponto.
Et guardat pomū stans de lontano doratum.
Talis ego quid nam rapida spauentor ab vnda,
Cum portus meditor dulces, gratūq; repossum?
Ergo sub horrisono Baldum sociare Baratro
Ferte iuuamentum vestro conamine Musę,
Syncopa. Et mihi voiatis nullam spragnare fadigam.
Sentio terribiles animarum surgere voces,
Audio stridentes, ac labra frementia, dentes,
Inspicio laceras insemmam sbattere palmas,
Cernoq; terrificos, nigros, rubeosq; Diablos
Infilzare suis miserellas cornibus Almas,
Sulphureūq; focū bandas agitare per omnes.

Narrat.

Fracassi, fracasso, ruina. Baldus Culforeas postquā destruxerat oras,
Cunctaq; Fracassi mala tecta ruere fracasso,
Retrogredi mandat, per tombam silicet illam
De qua Fracassus tergo portarat amicos.
Iamq; arriuarāt vbi terno in flumine flumen
Scinditur, ac marmor Fracassus nobile rupit.
Ad Phlegethontęas Baldus descendere stanzas
Centanni, Ducentanni, Trecentanni. Pręcipit, vna sibi Centannos horrula paret
Posse diabolicas brando tentare prodezzas.
Per septem giornos semper Canale per illud

Compagnos tulerat dorso Fracassus in alto, May may vnq̃]
Nec dixit may may straccor, smontate sodales vnq̃.
Immo plus leniter paiã portare fachinus
Cernitur haud vnq̃, veluti Fracassus amicos,
Semper et in giusum magis ac magis ĩpiger ibat
Gẽma refulgebat quã Baldus habebat in elmo,
Lumine pro cuius diuersa pericula schiuant.
Centum stradiculas, centumq; viacula trouant,
In medio quarum longo via larga meatu
Comparet, banda fluitat quam flumẽ ab omni.
Per campũ rapido sabionem gurgite meschiat,
Illic Fracassus posuit de tergore sommam,
Nam cuicũq; datur propriis iam vadere gambis.
Quo magis accedunt, cõstat via largior esse,
Donec in extremo spaciosum limite pratum,
Campagnãq; trouant cineroso puluere carcam.
Subterrana illic ventorum flamina regnant,
Impetuosa ferunt cineres, agitantq; per illam
planiciem seuum redolentem sulphuris oybo. Oybo. accusatiuũ
Gaudet in hac rerum Baldus nouitate, Lironẽ est.
Admonet, ac reliquos nulla pro sorte pauere.
Quid? Falchettus ait, dum te mi Balde videmus,
Non sgomentabit nos quanta canaia sub Orco
Stat diauolorum, nec quanta sub aere stridet.
Sic ait, et saltans nil monstrat habere spauentũ,
Contraq; terribiles ventos currendo resultat.
Nunc huc nunc illuc per largum cursitat agruz,
Nobilis Hircanus sequitur, secũ quoq; scherzat,
Non bene sunt isti tempus iuuenile soluti
Morbinant, saltant, rident, vadunt, redeuntq;,
Quos vnquam vidit turbato nemo vicissim.

Comparatio.

Quales Agniculi Matres linquendo resultant,
Quattuor et pedibus guizzãt, et advbera tornãt,
Mox veniente Lupo, se matrũ in corpore cęlãt,
Tales Hircanum Falchettinumq; videbas.

Curiosare simul loca per longinqua vagantes.
Ast improuisum Monstrum si quando catabāt,
prestiter ad portū Baldi remeare videbas,
Inde sub illius combattere fortiter vmbra.
Qui velut assuescit caporalis prouidus, et dux,
De se nil curans tantūmodo curat amicos,
Res quoq; venturas animo subimaginat alto,

Berta.

In caput illius campagnę scurus et asper
Boschus adest, ac silua panēs, non cōsita Myrthis
Nec lauris, verum Taxus Aconitaq; mixta.
Toxica fęda nigro semper de cortice sudant.
Introit anterior Baldus, noua cernere gaudet,
Perq; venenatas frondes nihil extimat ire.
Incipiunt iam iam dirum sentire bagordum,
Murmur et insuetum tāq̄ reboantia saxa,
Vel magis ad guisam pelagi sbattentis arenam,
Quādo fremit vastas balzādo fragoribus vndas.
Ad finē boschi retrouant intramina grandis
Portazzę nunq̄ clausę, sed semper apertę.
Per quam trenta pares possent intrare carettę.
Post hęc tollentes oculos Epigramata cernunt,
Cingar et in ferro sculpitum carmē adochiat,
Quod legit, hęc talis fuerit sententia metri.

Disticon Inferni.

Regia Luciferi dicor, bandita tenetur
Chor hic, intrandi datur oībus ampla potestas.

Gosa.

Fracassus ridens dixit, subeamus adunca,
Non regrediendi dabitur fortasse facultas.
Introeunt omnes tenebris appena resistit
Carbonus Baldi, manuū sbatimenta rebūbant
Illic, et horrisonas resrimentia labra querelas.

Togna.

Ecce Tauernarus quidā barbatus, habensq;
Non vnquā rasas stipante pilamine galtas,

Obuius accelerat Baldo velut assolet Ostus,
Portans guarnazzam plenam brotamine cinctā.
Vultis, ait, nostra socii alozare tauerna?
Boccalus raptim Baldi responsa taiauit,
Quid cercandum aliud? bona si tibi canesa vini,
Inde polastrellos tua si polaria donant,
Ecce parecchiati sumus hāc intrare Tauernaz.
Ostus ait, mecum veniatis, non mihi desunt
Pernices, Quaie, Vituli, Vernazza, Phalernus.
Hunc seguitant omnes Baldo incedēte dauātū,
Qui facit ad comites per operta silentia scortā,
Donec eos Ostus tenebrosum vexit in Antrum,
Quo ter mille animas epulis cataueve cubantes,
Mangiantesq; instar Porcorum dente famato.
Irruit ad Mensam lęta cum fronte Bocalus,
Inq; piatellum dum vult extendere brancam, Brancam, manū
Protinus in dretum se nigra fronte retraxit,
Nā pensando aliquem coctum gremire caponē,
Pestiferam sensit crudam zaffasse colubrem.
Accedit propius factum discernere Baldus.

Comparatio.

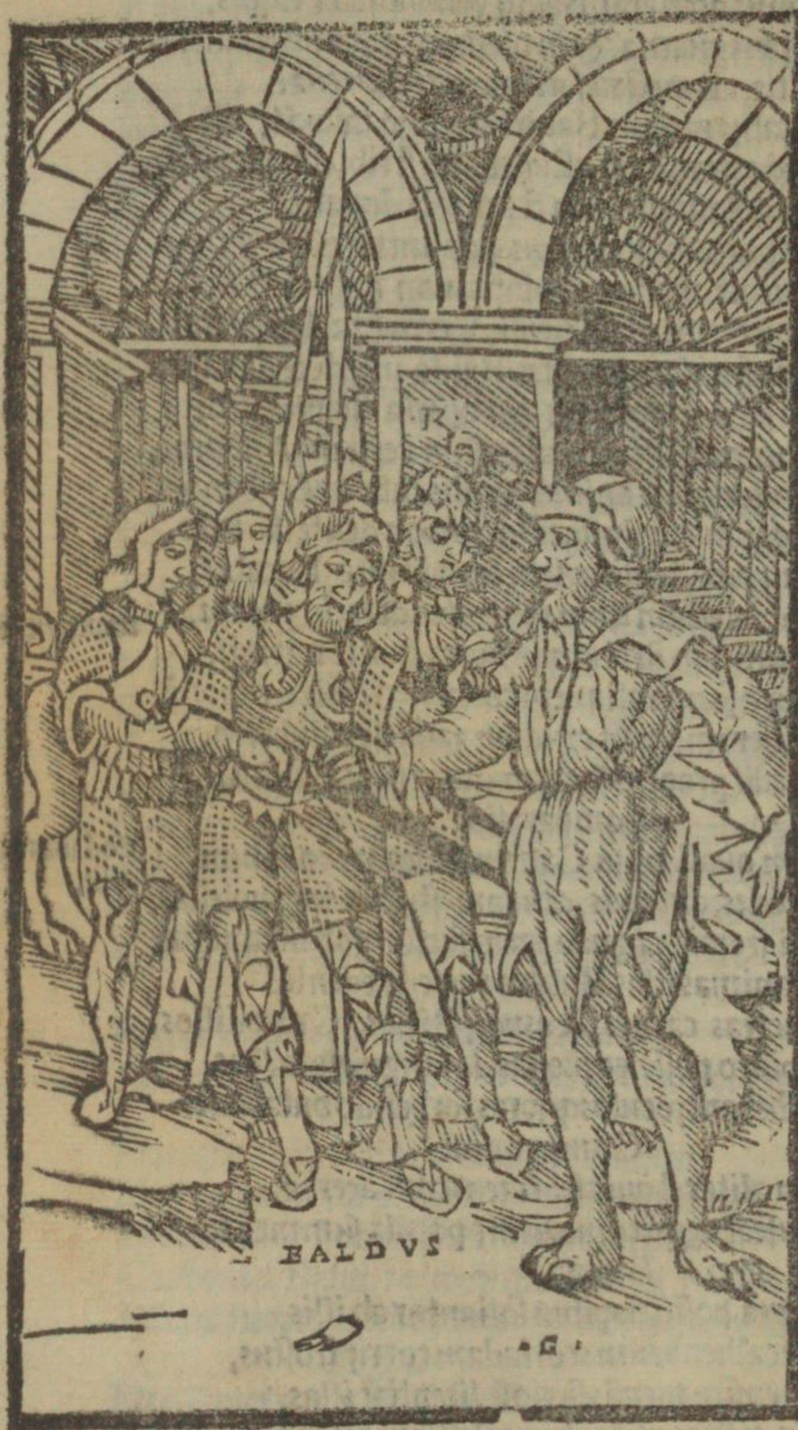
Cum quali guisa Gattum rosegare codaium codaium, capū allii,
Aspicies, quē quis, caudam stricando, molestat,
Qui fremit, et gnao gnao faciēs īgordus anegat.
Sic animas illas Baldus respexit edentes
Vipereas carnes, Rospos, Bissas, Crocodillos.
Aspideo post hęc plenas de sanguine tazzas
Sorbebant, oculosq; foras sorbendo butabant.

Comparatio.

Non aliter si quis febri tenuatus acerba,
Nauseat agaricę medicinę pocula summens.

Berta,

Interea postq̄ dapibus satiantur ab illis,
Ecce cathenarum scoriadam corripit ostus,
Intornūq; menās furiose licentiat illas,
Nāq; nouas alias almas alogiare bisognat.

BALDVS

mpetuose foras abeunt, intrātq; nouellę,
Quas etiam cogit putridis accumbere mensis.
Mox ait ad Baldū sociosq;, sedete bricones,
Misterum quoniam faciet vos soluere scottum.
Sic dicens ferri scoriada percutit Hippol,
Quē male prouistum terra de peso leuauit,
Quem quoq; Lirono casu ruzzauit adossum.
Ambo schenadam pariter cascando piarunt.
Illa quidē vestra est, Boccalus dixit, habetis
Preuendam uestram, tamen hāc nō curo bianā.
Sic dicens scapolat, cantoneq; se latet vno.
Baldus arostitum brancauit forte Draconem,
Inq; Tauernari mostazzum iactat, et vnum,
Donando pugnum dextram colpiuit orechiam,
Cui stramazzāti percussit terra sinistram.
Cingar ait ridens, nondum māgiauimus, et tu
Balde comenzzasti scottum pagare tauerne.
Baldus respondet, sic Hippolis esca soluta est.
Dixit, et vt pugnis iterum chioccare comenzat.
Interea Vinmazzus eas interrogat vmbras,
Cur veniāt illam sic albergare tauernam,
Atq; venenosas glutient stomacaliter escas.
Cui maior aliis planctu respondet amaro,
Quęlibet inferni cruciatibus alma ferenda,
Corpore q̄ primum posito descendit ad Orcum,
Anteaq̄ vadat tumbas habitare statutas,
Hoc diauolazzo primum inuitatur ab osto,
Quē Griffarostum Plutonica turba dimandat.
Nec nos inuitum contemnere possumus istum,
Nam Griffarosti nolentes sferza coercet.
Quapropter quantas animas infernus agōbrat,
Iste Tauernarus marzo mangiamine pascit.
His dictis alias animas adiungere cernunt,
Berta.
Baldus compagnis iubet illam exire Tauernam,
Et iam cum pugnis stropiatum liquerat Ostū,

Carpitur hic poeta de heresia.

BA
HIR
GRIF AROSTO

Protinus egrediunt, ac ibant agmine stricto,
Namq; illic adeo grossa ē offuscatio noctis,
Quod cum cortello posses taiare tenebras,
Perdere vel se se qsquam potuisset eorum.
Iussu ergo Baldi paruum fecere trapellum,
Atq; Capelettis similes insemma dunantur.

Comparatio.

Namq; Capelletti legeros supra Cauallos
Quando Coreriam faciunt inimica p arua,
Non spernazzantur facit vt villana Canaia,
Verum Groppetto stricti calcantur in vno,
Donec aquistatis parlent sperone botinis,
Atq; Caualla grisa bre bre, vel pospodo dicāt.

Mafelina.

Baldus pręcedens sguainatum baiulat ensem,
Boccalus nunquā se diluntanat ab illo,
Seq; volenteram (tremulo qa corde stopinat)
Vellet in illius totum se abscondere costa.
Tam bene fursanti n ūquam tremolare vident,
Cum mancāte foco patiuntur Tempora giazzę,
Vt modo Boccalus filans subtiliter, ante
Retroq; guardabat mutas gestando loquelas,
Atq; Agnusdeos faciebat sepe caminans.

Facere Agnusdeos, est retro aspicere. sicut agnus dei depingitur.

Pedrala.

Non procul ascoltant strepitu3 rumoris aquosi,
Non aliter quando laxatur brena Molinis.
Baldus ad hūc sonitū scarpas dirrumpere tēdit,
Arriuant Tādē pauidas Acherontis ad vndas.
Cernere Fornaces iam de lontano fogatas
Incipiunt, taliq; vident lusore Caminum.
Circa suas testas Animarum millia strident.
Agmina, terribili clamantia voce Charontem,
Quas sua debebat Nauis passare delaium.

Comina.

Cingar se alquantum sociis lōtanat ab altris,
Nam cogebatur Naturę figere termen,

Methaphorę tres cōgrue.

Atq; super littus fungum plantare novellum,
Vel potius voluit lombardam prodere Quaiaz.
Carpit poetas alios, et se pariter. At sbardelatus dixisset forte Poeta
Cum plena bocca, Cingar cagare volebat.
Ergo iam bragas implens andabat anasum,
Vt brachetta solet Leporem dum prona sausat.
Heu quia nō leporem reperit, sed (flebile dictu)
In quendam Iuuenem ex improuiso trabuccat,
Vnde pilos habuit quantos in Corpore drizzat.
Nec destringatis bene tunc se in littore calcis
Bassarat, totum se merdā repperit esse,
Sententia Auicenę. Nam Cagarola solet procedere sepe spauentu.
Immo paura magis poterit bastabilis esse
Distiticare liquidare Distiticare statim Ventrem, liquidareq; trippas,
Quam casia, aut roseus succus, vel dulza sebestē,
Quid sit suposta, vade et quere. Vel per christerium Benedicta ficata dedretum,
Vel disponentis fezzam suposta sauonis.
Cingar se traxit passu tardante dacantum,
Et Iuuenem pauida guardabat mēte galantum,
Qui stramortitus macilēti fronte iacebat.
Fecerat et largum lachrimis in littore guazzum.
Ayme, Cingar ait, quę nam puer inclite sors te
Istuc guidauit?
Sic dicens, vitam si forte reliquerat istam
Vult experiri, pagnos sbaratare comenzat,
Et modicum tastat tenui sub corde calorem,
Quare cognouit nec dum sborasse Fiatum,
Nec requiem eternam fuerat cantare bisognus.
At pensare nequit guisam qua suscitet illum,
Non ibi credat aqua faciem sbrofare rosata,
Non confortanti venas fregare Cirotto,
Non ibi speret aquam de flumine tollere frescā,
Namq; venenosis Acheron cum fluctibus illic
Sboientat, Iuuenemq; mori fecisset afattum,
Per mancū ergo malum calidā spinauit orinā,
Et Iuuenis venas, polsos, ac Tempia bagnat.

Non possens quod vult, voluit q8 posse podiuit
Ille pudicino pissamine Cingaris vnctus, Ironia.
A pochum vires a pochum summere cępit, Apochū paulatim.
Ac si aqua cotalis benedicta fuisset orina.
Quam bellam frontē, quā bellos ꝓmpsit ocellos
Hasq; parolinas inspecto Cingare fatur.
Sis benedicte deo, qualis Barrone fuisti,
Qui mihi semineco trastullum tale dedisti?
Non hoc fecisset medicinę inuentor Apollo, Apollo.
Non Mitridates nigram portando Triacam, Mitridates.
Non qui corporibus Galienum repperit vnctū. Galienus.

Berta.

Cingar eū leuat e terris mox talia parlat,
O, formose puer, quę nā desgratia tanta est?
Quę ve loco isto nūc te Phantasia butauit?
Cui sic rispostam magno facit ille planctu,
Est mihi mantoo de sanguine pessima Mater
Nomine Berta quidē, sed supra nomine Strya.
Ipsa meū patrem Baldum quia senserat ire
Per mare per terras, alium scanfarda Maritum
Sumpsit, et ex illo peperit tres Vacca fiolos.
Me, fratremq; meum de Baldi semine ductos
Cōtempsit, propriāq; casam nos linquere fecit.
Mantua non genuit, sed Brixia clara ducauit,
Inde Bolognesis ambo peruenimus oris,
Florius et Fęlix fuerant tunc forte Barones
Prudentes, placidi, gentiles, atq; benigni,
Subq; suis domibus nos accepere libenter.
Cingarinus ego dicor, pro Cingare quodam Cingarinus.
Quez meus ante alios pater olim semp amabat.
Est mihi germanus quo nō mihi charior alter,
Et Marcellinus (sic patre volente) vocatur. Marcellinus.
Ambo vniuersas Mundi lustrauimus oras,
Dilectum patrem Baldum casone trouandi. Hoc carmen scra-
Post Montagnarū scrabrosa pericla ratarum, brositer legendum
Post sassinantū contrastamenta ladrorum, est.

Post diuersa Maris combattimenta furentis,
Post Syrtes, scopulos, post tantos deniq; casus,
Ad desperatam (velut aiunt) fecimus ambo,
Tartaricasquoniam placuit lustrare masones,
Mancum extimantes vitam quā quinq; lupinos
Ast vbi nos fortuna locum deduxit ad istum,
Iam iam pro longa medios strachedine mortos,
Affuit ecce Charon presentis Nauta Riuerę,
Qui gerit et curam curuo transferre phasello
Damnatas aīas, et ademptas morte secūda.
Ergo rogamus eum si nos trascendere vellet,
Dum tamen id nobis concęderet alta voluntas
Ille ribaldonus ne Nautis degeneraret,
Qui dicunt vno flatu sex mille bosias,
Promisit nos velle quidem passare delaium,
Sed pariter non vult, dicens ꝙ transiet vnus
Post alium, fietq; duplex vogatio nostra.
Et causam dedit hanc, ne multo Barca repressa
Pondere corporeo strappozzaretur ab vndis.
Adduxit post hec quandam cum fraude rasonē,
Quod quātas aīas ab Adami tempore mortas,
Seu quas christus habet, seu mūdus, siue baratrū,
Plus sustentaret leuites sua Gondola totas,
Theologica subtilezza.
Quam minimā Infantis cū peso corporis almā.
Hac igitur ratione meus Germanus in illam
Montauit Barcam, meq; hoc in littore liquit.
Heu quales tumuere meo sub pectore curę.
Post illum quātum poteram mirabar Anhelus,
Ac si non esset mihi regressurus ab Orco.
Nec quod ego timui falsum fuit, ecce Charōtis
Per septem giornos nunq̄ comparsa carina est.
Absq; meo mansi dilecto fratre misellus,
Ducitur ad Baratrū, sine quo iam viuere nolo.

Gosa.

Cingar id ascoltans exiuerat extra seipsum,
Fecerat et veluti faciunt qui nocte vanezzant.

In pueri facie sua lumina fixa tenebat,
Ac dubiosa diu sibi³ mens stetit ista videndo.
Et Cingarini Corpus phantasma putabat.
Attamen ut vidit patrē ora imitantia Baldum,
Magnificumq; decus frontis, quo torua leęna
Et lupus, et Tigres indę molescere possent,
Immaduere statim tenero pia lumina fletu,
Et Cingarini fronti dedit oscula centum.
Pone inquit, panidos animos dulcissime fili,
Non procul esse tuū patrem tibi nuntio Balduz.
Sic dicens dextram leuę coniunxit, et illum
Ducens ad patrem diuersa interrogat acta.

Masellina.

Interea Baldus minitāti voce Charontem
Clamitat, et iurat cum pugnis rumpere nasum,
Ni subito ad ripam redeat, Cimbamq; reducat,
Qua tot debebant animę transcendere flumen.
Sed frustra clamat, qa nil charō īprobus audit,
Nam tantę voces horrenda p aerea strident,
Quod non Bombardas possent audire sparātes,
Non quod clamorē Baldi, rigidasq; minazzas.
Sunt ibi plāgores socios pietate mouentes,
Sunt irę voces, fremitus, sunt verba dolorum,
Diuersę linguę faciunt per cęca tumultum
Littora, nec lachrimas retinēt Lironus et hippol.
Sunt animę tantę iam ripam desuper illam,
Quas Charon in gōda debet trāsferre bicorni,
Quod Baldi caricant humeros, comitūq; suorū.
Ignorant illę plantas qua in parte reponant,
Vnde super spallas ipsorum stando repossant.

Sparantes, spagnoliter erupentes latine.

Lironus et Hippol germani flebāt peccata sua facta in latrociniis.

Pedrala.

Exanimis plenas fracassus habebat orecchias,
Est quoq; sepe suum nasum sofiare coactus,
Exanimis quoniam nares implenter et ipsę.
Qua propter pleni stoppo sboramine Nasi
Strannudat, buttatq; foras strannudibus almas.

Sed post stranudũ redeunt, nasumq; subintra
Impatiens tamen ille caput scossare frequẽta
post scossamentum plus importune retornan

Comparatio.

Et cunctis examen apum sua testa videtur,
Murmureque leni stippantur circa foramen.
Vel potius Fracassus erat velut annosus Bos,
Cuius sbercigeros oculos, plenos ue ponina
Rodere contendũt Moschones atq; Tauani.
Quos vt discazzet sepissime scossat orechias,
Sed quo plus scorlat, redeũt plus morsibus illi

Carpitur hic poeta posuisse tauanos, et moschones diuisim cũ idem sint, respõdeo quod nõ, quia teste Alchedemach de orto Hesperidũ, Muscones sunt minores tauanis, et habitãt in Lonbardię partibus.

Berta.

Iam Cingarinum Cingar deduxerat illuc,
Quem presentauit Baldo sic ore loqutus.
Nosce pater natũ, proprii quoq; sanguinis orti
Hanc tua Balde rosam radix eduxit opimam
Protulit hoc nobis tua viuida planta garoflum
Prottulit hunc radium tua lux diffusa per orb
Carpe tui fructum iam seminis, hec tua prole
Hic Cingarinus quem paruũ liquimus orbi.

Gosa.

Baldus matura suspexit fronte puellum,
Visceribus motis dudum stetit extra seipsum,
Deniq; nil dubitans illũ lachrimosus abrazzat
Et Marcellino post hec de fratre dimandat.
Cingarinus ei de Bertę crimine narrat,
Mox de Germano tulerat quẽ barca Charõti
Baldus de Berta lęto subrrisit ocello,
Tum dixit, verax non femina Berta fuisset,
Nã verax nulla est nisi scornat donna maritũ
Sed tamẽ vt male stat cũ fungo gemma bouino,
Sic contadina male stat cum coniuge Barro.
Cęcus amor cogit, cęcum quoq; reddit amantẽ,
Atq; voluptati proprię mage tendit amator
Quam decori patrię vel honori sanguinis alti
Sic ego villano me pensans cespite natum,

Notandum.

De amore.

Bertę laſsiuos oculos ignarus amabam,
Credideráq; mihi bellū acquiſtasſe guadagnū,
Quod me villanę potuiſſem iungere pulchrę,
Et q́ erat primis Cipadę nata caſadis.
Et q́ erat multis patri rechieſta maritis.
Aſt vbi progeniem noſtram reperiq; parentem
Gaudeo nempe nouū Bertā ſumpſiſſe maritū,
Et mea gaudebit tā formoſiſſima Crispis.
Quā tu Cingar habes qualē mihi portet amorē.

Sūma laus Crispidis.

Hanc natura mihi pro coniuge quippe dicandā
Fecerat, et quoniam inter gentes vilis habebar,
Difficile o quātū Nimpham ſpoſare putaui.
Crispis ab ęthereo speciem moresq; decore
Traxit, et angelicas imitatur fronte figuras.
Conata eſt natura diu ſi quando creare
Posſet opus radiis ęquandū forte ſupernis.
Hanc igitur ſtudio formauit Crispida toto,
Impetrando aliquid ſuperis quo pulchrior esſet.
Illa tulit Phębi nascens in vertice crines,
Pallados effigiem nunc lętam, nunc ve ſeneraȝ,
Inde per aſtrigerum fluxit natura meatum,
Splendidiora tulit de quo duo ſidera, quę mox
Crispidis ad frontem poſuit. tum cętera membra
Pulchra figurauit dextris labentibus aſtris.
Poſt tam formoſam formā, decus atq; decorū,
Iunxit honeſtatem, caſtiq; ligamen Amoris.
Hęlena cui cesſit vultu, Lucretia ſenſu.
Crispis honeſta ſui fuit anxia ſemper honoris, Helena pulchra.
Crispis caſtarū mulierū limpidus eſt fons. Lucretia formoſa.
Crispis virgineas per turmas cādidus eſt flos.
Crispis Nimpharū pulchrarū nobilis eſt lux.
Crispis ſtelligeros trans ignes flāmiger eſt Sol.
Crispis trans ſobolem ſacrarū certior eſt spes.
Crispis discordes in mentes vtilis eſt pax.
Crispis Virgineos ad flores cęlicus eſt ros.

Crispis corporeę pugnę iam maximus est Rex.
Crispis luctisonis animis duz condolet, est mel.
Crispis pravorum dum culpas exprobat, est fel.
Crispis Amicitię nostrę firmissimus est Mons.
Crispis diversis, quos temnit, amãtibus ẽ Mors.
Crispis tota (mei memor ẽ dũ pignoris) ẽ mẽs.
Deniq; Crispis erit semper celeberima seclis,
Cuius amorosuz (ne sit via longior) ignem
Sed venit ecce Charõ, iã trappassabimus amnẽ, Impeditur ad/ ventu Charontis Baldi sermo.
Cũ mihi tempus erit, vobis de Crispide dicam.

Conclusio.

Sic ego Macronicũ penitus volo linq̃re Carmẽ
Cũ mihi tempus erit, quod erit, si celsa volũtas
Flectitur et nostris lachrimis, et supplice voto.
He heu q̃d volui misero mihi, floribus Austrũ
Perditus, et liquidis immisi fontibus Apros.

Explicit Vigesimatertia Phanta/ siaruz Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII
Argumentũ in vigesimãquartam
Phantasiarũ Macaronicen.

Nõ Charõ ĩ Barca vult transuarcare Barones,
Ex Animis tantum passa tonusta Ratis.
Fracassus saltum de ripa spiccat ad altram,
Nautam ceu lapidem nigra per astra iacit.
Mox Marcellinũ inveniunt, furiamq; Megerã,
Pro qua inter fratres pugna cohorta fuit.
Baldus eam incalzat, quã perdẽs introit antrũ,
Quo domus et Gentes Ambitionis erant.

MERLINI COCAII
Poetę mantuani Macaroni/ ces vigesimaquarta.

Hoc primum carmen, nec grecũ nec hebreũ, sed diabolicum est.

CRa cra, tif trafnot, sgneflet, canatan/ ta, riogna,
Ecce venit gridãdo Charon, stridetq; menazzis,

Canutamque; suus barbam mentozzus habebat,
Que distensa tegit folto pillamine Bigol.
Non habet in testa solettum quippe capillum,
Ac si vellet ea rasa penitusque pelata
Se deffendentem raspis occidere Gattam.
Strazzolenta suas carnes pellada Couertat,
Supraque; Nauicule spondam pede stabat vtroque,
Velleque; parebat semper cascare deorsum,

Comparatio.

Sicut vidistis venetam vogare p Vrbem,
Stant super ordellum Barche, casumque minant,
Per strictos tamē ista volat Cembetta canales,
Et cifilādo gridāt, Barche, trant postea Cancar.
Baldus sbesubat branigantia verba Charontis,
Et uult intrando Nauem non esse secundus
Sed vix in pauido fuit ancora ficca tereno,
Implerunt anime curuū. duo mille ophasellus,
Inde Charon viso Baldo sociisque gridauit,
Partibus in nostris que sors vos aduiat? ola,
Ola, quid dico? si vultis scandere Nauem,
Ponite corporeum velum, viteque ligamen
Soluite, mox alme Barcam montate legere,
Non altramentum volo vos passare delaium.
Baldus ait, taceas taceas scornute Diauol,
Ad caput inchinum nisi vis tommare deorsum.
Nonne hic Æneas passauit corpore viuo?
Nōne hic Meschinus guerrinus? Tantalus atque?
Et mihi cum sociis non vis concedere Varcum?
Cui dico? me cernis adhuc, accede dauantum.
Non Charon ascoltat, Burchiellā pstiter vrtat,
Pondere quā pressam mediū discostat i Amnē,
Et castronatus restat sic Baldus ab illo.
O, puta, si rodit cum dentibus ipse cathenam,
Sed vindicandi nulla est concessa facultas.

Prodezza Fracassi.

Non pensare susum dinam stetit ipse Fracassus,

Ludus gatte, quā si quis vel capite uel et cetera interficit, cauallerius Gatte appellatur

Barche, ē uox barcaroli ueneti, cū discansare se uolunt.

Ipse, subaudi supe perbissimus.

Dinam Bergamaschi dicunt satis.

CARO

En tres arcatas discorsam longe pianit,
Inde mouens cursum, ripam saltauit ad altraz,
Et largum centum brazzos trāscēdidit Amnē.
Omnes terribilem saltum stupuere Barones,
Baldus ei mandat cerebrum spezzare Charōti,
Inde prouet Barcam, si forte reducere posset.
Iam Charon attingit, ripam iā exire comādat.
Ac sfortunatas com remo percutit umbras,
Illę precipites manibus sbatendo labascunt
De prora, fugiuntq; senis batimenta Charontis.
Mox flentes vllo celerascunt absq; riposso.
Fracassus quattus quattus post terga Charontis
It furtim, passuq; leui calcagnat arenam.
Quem cito per cornu turba ridente pianit,
Et uoluens illum leniter tellure leuatum
Fert circum testam veluti si saxa tiraret
Cum Cazzafrusto, sparauerum sine vocaret,
Torquet robusto tenebrosa per aera brazzo.
Ille uolat nigras tanquam cornacchia p auras,
Et nisi dextra dei festina dedisset aiutum,
Qui tam res Baratri quam cęli rite gubernat,
Ille fracassasset sibi collum, totaq; membra.
Sed per venturam cascans per inania mūdi
Adiutus lenitate fuit, sospesq; remansit,
Interea magnus vult paruum intrare phasellum
Fracassus, propter curam exercere Charontis.
Sed pede vix posito Nauis submergitur vnda,
Namq; pulex veluti posset portare Camellum,
Paruula sic Nauis potuisset ferre fracassum.
Ipse retro vasit raptim, plantasq; retraxit.
Mox alium reperire modum subimaginat, ecce.
Repperit, ac artem fantasticatio duxit,
Nam tergum Barchę tali cum calce feriuit,
Quod quasi tussatur, ripam tamē iuit ad altrā,
Cingar eaz tenuit, curuumq; ad littus apoggiat,
Scandit, et accepto remo gridat, ola, sodales,

Quattus occultus ac si uellet carpere quaiam.

Theologicus pāssus.

Comparatio.

FRA.

Intretis, quoniam varcabimus absq; Charonte.
Conscēdunt ergo partim, partimq; morantur,
Namq; magis tutum est voltis passare duabus.
Cingar eos guidat, multo quoq; remigat ausu,
Et scindens vndas puzzantes sulphure passat.

Motezatio comitum.

Baldus ridebat dicens, mirate sodales,
Quam bene ad officiū Nautę se Cingar adaptat,
Certe nec forma, nec discrepat arte Charonti,
Cernite terribiles oculus, macramq; figuram,
Quis naȝ illū guardans non dixerit esse diablū?
Phinosomia docet quod sit Cornacchia vetusta
Quę Campanillos sup altos semper alozzat,
Et pluuiosa gridat cum rauco nubila qua qua.
Tum Boccalus ait, non sic o Balde loquaris,
Verum si numos velles mandare Venecis,
Quā foret impresaȝ Cingar mens aptus ad istā.
Cingar respondet, nec tu Boccale biolchi
Officium cazzando Boues conducere scires.
Namq; volunteram lardum carnemq; salatam
Dum comedis, nunquam mollires fusta rotarū,
Et tua cantaret semper non uncta Caretta.
Sed tamen vt merear pietatem Celsi tonantis,
Si contentatis, nec sit cui forte molestum,
Hic ego restabo, nec nō Charon alter habebor.
Nolo eqdē, Falchttus ait, quod Cingar ad istud
Officium maneas, nisi me quoq; stare licebit..
Baldus ait, nec tu, nec Cingar retro manebit.
Tangite iam littus, tu Fracasse accipe cordam,
Vade prius Boccale, sed heus Boccale, fiascum
Liquisti retro, panem, Carnemq; salatam.
Illico Boccalus pallenti fronte retornat,
Nāq; hominum vitam pensat nihil esse beataȝ,
Quando caminantes renuunt portare botazzū.
Ridentes omnes Barcam exiuere Barones,
Campagnāq; super largā properare comēzzāt.

Qua qua, vox cornachię Cra cra uox corui. venecis, produc mediam.

sic ait Cingar, nā superius Boccalus robarat me zenum Merlino

Cui intellige Falchetto.

Facetia Boccali.

Berta.

Ecce procul Iuuenem lachrimosa voce gridātem
Currentemq; vident, ac dantem brachia Cęlo.
Quē mala vecchia sequēs stimulis incalzat vbiq;.

Comparatio.

Non aliter si bella truci picigata Tauano
Manzoletta boat, curritq; smaritia per agros,
Sic puer insanit, nunc huc nunc cursitat illuc,
Quem fera Vecchia citat.
Cuius corporeaz formā sic esse probarūt.

Forma furię Infernalis.

In primis habet illa suis pro crinibus angues,
Supra Ceruicem cifilant duo mille Cerastę.
Rodunt Sinderesim subtruso dente malorum,
Stat circa colluz magnus Draco more Colanę,
Atq; venenatos iactat manus vtraq; vermes.
In costis pueri quos siccos semp habebat.
Ah, Cingrinus ait, nostro succurite fratri,
Balde pater, cur non nati pietate moueris?
Est Marcellinus, quez pessima vecchia molestat.
Oyme miser, cernis quantum male cōcitat illū?
Intumuere statim Baldi precordia patris,
Et post Eumenidem se cursu laxat equino.
A, mala Vecchia, gridat, sta sta, Iuuenēq; relin-
Sollicitat gressū vetulę post terga volātis. (quas.
Illa videns Baldum cessat seguitare puellum,
Sed maledetta ruens se scagliat intra Barones.
Ac ibi vipereos cepit laniare Capillos.
Proh scelus, incipiunt se scorozzare sodales,
Terribilesq; sibi stessis, donare pugnadas.
Cingar Falchetto dedit unum fortiter vrtum,
Quem iacit ad terram mediuz sotosora balordū.
Falchettus rubuit facie, mazzamq; piauit,
Factus et in colera duram cum Cingare guerrā
Incipit, et iurat spintam non parcere toltam.
Armipotens Hippol rixat cum fratre Lirono,

Marginal notes:
Manzoletta, iuuēcula,
Sinderesis.
Cingrinus ꝓ cingarinus sincopa.
Cingar cum Falchetto rixatur.
Hippol cum fratre Lirono.

Iamq; rebruscabant sestessos absq; riguardo.
En Cingarinum vivax Hircanus assaltat,
Inter'eos etenim non piccola guerra comẽzat.
Fracassus dirum Bacchioccũ menat abassum,
Vt smagazzaret Centaurum more Boazze,
At Centaurus Equs medius sbalanzat vbiq;,
Et iaculans dardos rendit pro pane fugazzam.

Hircanus cum Cin garino.

Fracassus cum Cen tauro.

Prouerbium.

Facetia Boccali.

Sed quia Boccalus contrastum non habet ullũ,
Incepit solidos sibistesso tradere gossos,
Vnguibus et propriis teste squarzare Peluccam.
Non tamen ipsius fuerat dementia tanta,
Quin prius in quodam tegeret, cãtone Botazzũ.

Pedrala.

Baldus id aspiciẽs frontem rapat, oraq; strigit,
Vt stupidifaciunt, post hec spartire barussum
Se parat, atq; gridat quali cum voce gridamus
Cum cortellantes volumus se cernere sbriccos.
State retro, clamat Baldus, restate sodales.
Non atrigare valet senum tamẽ ille bagordum.
Nam sibi dilacerant sbergos, cossalia, maias,.
Spaliazzos, faldas, ac si foiada fuissent.
Cingar Falchettuz rabidus male tractat amicũ,
Qui modo sestessum potius scanare tulisset,
Quam torquere pilum Falchetti
Non parcit fratri Lirono fervidus Hippol,
Nec Lironus eum lassat repiare fiatum.
Sunt ambo nati genetricis ventre medemo,
Id tamen vt matti smemorãt, pacemq; resudãt.
Hircanus pugnat, Cingarinusq; repugnat,
Et mutuo straniis cum bastonatibus obstant.
Fracassus mugit Centaurum contra gaiardum,
Et bachiocatas sticiosus laxat acerbas,
Quas nisi cum saltis crebris hinc inde schiuaret,
Sepe fracassatis 'cecidisset littore membris.
Boccalus spennata qdez iam Chiozza parebat,

Nam sua cum propriis griffis caniata pelatur.

Gosa.

Cedite, clamabat Baldus, iam cedite fratres,
Dicite Cagionem quę vos discordia burlat.
Ne ferias Cingar, mazzam Falchette reponas.
Nexus amicitię sic vester frangitur ergo?
Cur Hircane meum conaris sternere natum?
Sta retro, ne fac, et spadas claudite fodris.
Quid Fracasse furis? guarda Vinmazze bataiũ,
Hinc abeas Lirone precor, feris Hippole fratrẽ,
State retro cuncti, brandosq; ficate guainis.

Comina.

Talia sed frustra dum parlat corripit Ensem,
Cum piatonadis cercans spartire bataiam.
Sepe minazzat eis nisi se pistare rafinant,
Menabit spadam de taio senza riguardo.
Quisq; erat nimio factus iam stancus afanno,
Nil tamen ascoltant Baldũ nũc dulce rogantẽ,
Nunc blasfemantem, nũc rauca voce minantem.
Ambis et ambobus Falchettus mazzam pugnis iaz strinxerat ambis,
Et fine respectu colpiuit Cingaris Elmum,
Quamuis non illum talis percossa figillat,
Intornum intornum tamen iuit terq; quaterq;.
Sed mage stizzatus furiam non sparat amico,
Ecce super collum Falchetti sibilat Ensis,
Quem nisi Cesareus tutasset alhora bautus,
Bautus genus elmi. Cascasset subito sine testa mortuus illic,
Falchetti colpos sed Mazza redoppiat aspros,
Percussit Cerebrum quę Cingaris vltra misurã.
Non sgomentatur tamen isto Cingar adornus
Verbere, sed curat pocum securus in armis.
Immo magis factus bruscus venit erga Sodalez.
Nũc hos, nũc illos, Baldus remouere studebat,
Sed nihil omnino prodest, frustraq; p̃catur.
Hippol fraternum penitus non guardat amorẽ,
Trare ramazzones, fendẽtes, atq; rouersos,

Lironus quãuis pro fratris robore sudet,
Non tamen ardirum ꝑdit, cordisve prodezzam.
Inter eos vllus iam non vantazzus habetur.
Floridus Hircanum nil Cingarinus auanzzat,
Sit licet e Baldi generoso scemate natus.
Cordibus in binis tantus valor extat eorum,
Quod non apparet quis fortius arma gubernet.
Fracassus rabido Centaurum dente bachiocat,
Centaurus fractis dardis domat ense Fracassum.
Ergo diu Baldus cernens non posse barones
Dispartire suos, guisaq; trigare niuna,
Post vetulam cępit cursu properare Megęram.
Quę fugiens stridet, nigrasq; gridoribus auras
Spezzat, et interduȝ Baldo conuersa menazzat.
Mox grignat dentes, et acerbos pandit hiatus.

Comparatio.

Si vidisti vnq̃ rabiosam currere cagnam,
Quę dum incalzatur bastonibus atq; gridore,
Fert inter gambas codam, testamq; reuoltãs
Candentes ringit dentes, bau bauq; frequentat. Bau bau uox ca
Sic mala vecchia facit Baldo seguitãte gaiardo, Gaiardo ueloci.
Marcellinus erat zuffatus contra Bocalum,
Calcibus et pugnis smacabant ossa vicissim. Marcellinus assal
Nemo parlat ibi, sed victor quisq; bagordi tat Boccalum.
Illius esse putat, sperans quoq; premia pugnę.

Berta.

Baldus velocem studet agraffare Megęram,
Nec valet ad nullam guisam, ꝑ inania transit
Littora, tum nimium telis, tum corpore pressus.
Spiritus ante fugit cui se male corpus adęquat. ☞
Versus montagnę culmen rapit illa caminum, spiritus furię.
Quo circum circa vallis spatiosa feratur. Corpus Baldi.
Istaq; flamiferos vomitat montagna vapores,
Sulphureisq; facit nasum obturare latrinis. Rãpegat et rampe
Vecchia ribalda nihil curans ascendere montẽ, gat dicitur medias
Rampegat, et capras sic rampegando superstat. silaba communi.

BALDVS
MEGERA

Insequitur Baldus quo se viatilla, nec aspros
Guardabat steccos, spinas, rupes ne petras ne,
Destinat illius nunq̃ lassare pedattas.
Dum sic vrget eam, desertum callat in vnum,
Quod non strada fuit mundo saxosior vnq̃,
Nunc guidat ad bassum, nũc cęlũ scãdere paret,
Cuius plena nigro puzzant confinia fango,
Qui supportantẽ vix Baldum fangus amorbat.
Non illum curat, clauso sed lumine drentum
Saltat, et in putrida se totum fece volutat,
Nunq̃ Porcellus fango formosior exit, Formosior, per cõtrarium figuratiue.
Vt tunc exiuit Baldus non absq; fadiga.
Ista fadiga sed est animosis grata guereris.
pedrala.
Interea post terga cito pluuiosa procella
Nascitur, et mixta cũ grãdine cuncta fracassat.
Fulgurat incircum spissis caligo tenebris,
Turbineosq; mouet nũc hinc nũc inde balenos.
Fętentesq; vomit cum tempestate pioggias.
Tantis cum pęnis Baldus, tantoq; labore
Aduolat, et nolens passu torquetur in omni.
Quem dum pręcedit currit, volat imo Megęra,
Atq; colubrinos sibi squarciat vngue capillos.
Scendit ad vmbrosuz vallonem deniq;, linquẽs
Mõtagnę culmen, quo nox magis atra nigrescit.
per tenebras talẽ dat Baldi gẽma lusorem,
Qualem de cornu cęca sub nocte laterna.
Nullam quippe facit de aduerso tẽpore stimam
Baldus, qui penitus prauã vult p̃ndere Vechiã.
Non procul in medio vallone casazza locatur,
Semiruinosis circumcircata murais.
pallentes ibi sunt Boschi, Siluęq; tacentes,
Inter quas subito vanescit perfida vecchia,
Lassat et in petolas Baldũ nõ vltra sequentem.
Qui tunc non aliter gressum firmauit et aures, In petolas, aduerbium.
Comparatio.

Vt si quando canis Leporarius angit acuto
Mostazzo vecchiam Leporē, plenāq; magagnis,
Non per scopertas campagnas illa salutem
Querit, at vmbrosas macchias catinella subītrat
Atq; reuoltellos quosdam facit hic, facit illic,
Donec ab vngue canis, videat se deniq; toltam.
Ille sed adrizzans non vltra currit, orecchias.

Comina.

Post interuallum modicum non Baldus opacas
Boscaias intrare timet, tacet vndiq; tempus,
Nec soletta strepit per nigras muscula frondes.
Peruenit ad limen predicti grande palazzi,
Nullus adest custos, nec oportet sbattere portam,
Introit et mentem nudo tenet ense ficatam.

Descriptio.

Discalcinatis domus humet vbiq; murais,
Deq; ruginentis crodat mufolenta solaris
Fezza, velut vidi priuata lusoribus antra.
Dum vadit Baldus firmat sepissime plantas,
Mox lenis ascoltat si quid strepitescere sentit,
Nil sonat, vnde illic habitare silentia iurat.
De passu in passu dum per pauimenta caminat,
Ventrosos zattos armato calce sbudellat,
Atq; smagazzabat calcagni pondere vermes,
Sepe Dragonazzos largo ventrone tumentes
Inuenit, inq; duos facit illos ense canezzos.

Gosa.

Deniq; Collegium reperit quod torua Megera
Fecerat, et stabat deformis vbiq; Senatus.
Baldus in introitu primi stat liminis, vltra
Non meat, et tensa quod dicitur accipit aure,
Namq; inter populum sentit parlare Megeram.

Ambitionis domus.

Hic erat in quadrum grandis spatiosaq; Sala,
Hic stant in circum putrefacta sedilia ligni,
Sunt instar capsę quę fracida dissoteratur,

[S]ervaratque diu longeua Cadauera terris. Ambitio.
[I]n medio Sale stat maxima Scranea ferri,
[E]stque cruentatis passim circundata spadis.
[H]ic sedet Ambitio vultu Regina superbo,
Quę toti mundo dominari velle videtur.
Attamen illius dependet supra cerebrum
Spata molata nimis, filoque tacata tenello.

Discordia.

Non procul est mulier centuz discordia linguis,
Quę semper garrit, chiachiarat, mouet ora, ma
Millibus et zāzis Regię cōplet orechias, (nusque
Et nunq̄ gallone suo se partit ab illa.
Hęc quia non dapibus fuit inuitata Deorum,
Inter conuiuas pomum scansarda doratum
Protulit apportans inter tria numina rixam,
Hinc mala prouenit grandis destructio Troię
Tres furię parent illi, referuntque per orbem
Ambassarias, quibus omnis terra ruinat,
Quottidie vadunt, redeunt, portantque nouellas
Reginę, quantas vmbras ad tartara persas
Arte sua trassent, solita vel frande necassent.

Impietas.

Impietas alia frendens in parte sedebat,
Sanguinolenta vorans carnē, sorbēsque cruorem.
Hanc inter populos discordia mittit hetruscos,
Lōbardos, liguros, Romagnolos, denique cūctos.
Qua vindicta fremit, stimulis agitatur Erynnis, vindicta.
Diuiditur Regnum, fędantur tecta cruore, Erynnis.
Non frater parcit fratri, soror atque Sorori,
Non mater nato, non vxor praua marito.
Seditio ignarā torquet velut Ebria turbam.
Luctus adest, Mortisque timor, fit funeris auctor
Mox vltor, rabiesque furens pręcordia rodit. Luctus.
Inueterata animos iniuria summouet atros, Timor.
Proueniunt luxus, violenter rapta libido est, Rabies. Iniuria.
Virginitas fletur castis dirrepta puellis. Stuprum.

Eumenides ante ora patrum matrumq; figura
Natorũ stimulant crudeli cęde peremptas.
Hinc vindicandi mens surgit, cęca voluntas
Furiæ. Labit ĩ pręceps, mox cordis dextra ministra est
Arma cruentant, sublimia tecta labascunt.
Homicidium. Berta.
Hęc sunt Concilium Rixę, mortis ve Senatus
Ambitio pręsul nulli vult esse secunda.
Tesiphone, Alecto, necnõ prędicta Megęra
Altercabantur simul ascoltante Senatu,
Atq; superbebant lucrum fecisse miorem.
Exclamatio.
Sed quid baiabant istę rixando ladrazzę?
Currite mortales vestras audire pacias,
Currite, et erroris vestri cognoscite causas.
O Italia infęlix propera,
Currite vos omnes tandem (si currritis) vrbes
Veras rixarum vestrarum audite casones.
Conclusio.
Sed quia candela est vsq; ad culamen adusta,
Etiam consumpsit vacuata lucerna stopinum,
Multa per adessum scripsi, damatina venite.
Explicit vigesimaquarta phãtasiaꝝ Maca.
MAGISTRI ACQVARII Argumentum in Vigesimãquintã et vltimã phatasiarum Macaronicen.
Eumenides inter fit disputa longa sorellas,
Quarum Conseium Baldus vt ense fugat.
Serraffus mites factos sibi reddit amicos,
Et simul inferni cęca per Antra meant.
Phantasiarum passant volitando Chimęras,
Luxurięq; animas repperiere datas.
Deniq; per Zuccam Pazzo guidãte caminant.
Illic Philosophos, Logicolasq; trouant,
Illic Mendaces chiachiarantes atq; Poetas,
Quos apud in prima sede Cocaie manes.

MERLINI COCAII POETÆ
Mãtuani Macaronice. XXV. et vltima.
Concilium Ambitionis.

IVsserat Ambitio totã reticere fameiã,
Vnde quisattentas subito distendit Orechias.
Fetida Tesiphone scorlãs bis terq; capillos
Vermificos, sic sic primara comenzat, et inquit.

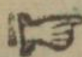
Thesiphone.

Audite o Baratri, vel nigrida numina mortis
Quãtũ iam fecit mea multa fadiga guadagnũ.
Prętermittamus Rixas, Cędesq; cruentas,
Quas ante aduentum Christi, legesq; nouellas
Roma volutabat toties sibi facta flagellum.
Sum modo quę doceo nigrum miscere venenũ,
Nec mea saluificas metuunt Aconita Triacas.
Id pompę Ambitio facit exercere papalis.
Cernite quam laceram cauiatam vertice porto,
Quam spernazzani per diuisam hactenus vrbẽ.
Maxima Pontificum libertas, maxima rerũ est
pernicies, si quando meã intromittere caudam
Possum, ne sanctis meritis, nutuq; Columbę
Ad sublime sui culmen moueatur honoris.
Tunc nos felices, tunc ingrassamur ab illo
Armento pingui, quem iam Crucifixus ab orci
Faucibus erripuit, persumq; reduxit ouili.
Ius cędit, rapiuntur opes, Templiq; supelex,
Ambitio superat, Virtus depressa tenetur,
Viuitur ex voto, sceleri succumbit honestas,
Nostra fremit rabies, nosterq; solutus ab orco
Per sacra liuor edax et Erinnys templa vagatur.
Errumpunt irę, verbosaq; iurgia, lites,
Insidię, frendensq; odium, mens dedita curę
Vlciscendi, et quam lethali vulnere iacto.
Per me rastra finunt multi, paleęq; galerum,
Accedunt Templo, saturantur pane doloris,

Cęsaris et Pompei discordia.

Romam.

Recipe pro presbiteris.

Atq; Sacerdoti libamina sacra ferenti
Obsequium toties prestant, totiesq; ministrant
Votiuas cerę faculas altaria circum.
Donec defuncto domino succedere possint.

Debile sub vasto sed languet pondere corpus.
Nam corpore sui per me deiubra patescunt
Semiruinatis muris, Altaria squallent,
Vndiq; propatulas demittit aranea telas,
Puluere sordescit pauimentum, nudus et alto
Namq; crucis ligno suus ille pependit Iesus,
Sic nullo tectas velamine cernitis Aras.
Iugera lata ferunt fruges, augentq; quotannis
Diuitias, implent cellaria munere Bachi,
Grandia tum donis cerealibus hordea complēt,
Non vt succurrant Inopi, non pane carenti,
Non vt subueniant Viduis, miseroq; pupillo,
Non vt larga manus circum diuina monetam.
Expendet, calicesq; ęris transmutet in aurum,
Sideribus tantum cura est ęquare palazzos,
Quid referā quātas habuit me opāte Nouercas
Iusta Diabolicę Calicutti subdita legi.
His igitur causis alias anteire sorores
Debeo, si quid habet melioris scroia Megęra
Dicat, et Ambitio det pręmia digna merenti.
Talia parlando residet sdegnosa, nec vnquam
Arretrare Comas post terga rasinat, et Angues.

Comas et angues idest comas āguigeras.

Alecto.

Alecto scorlans ceruicem terq; quaterq;
Errexit centum Colubres, centumq; cerastas.
Non, inquit, solam satis est corrumpere gentem,
Non tua Tesiphone romana pestis in vrbe
Regnabit semper, quia spiritus almus ab axe
Stelligero quandoq; cadens operatur, et omnes
Expurgat morbos, rancores tollit, et iras
Pectoribus, tenuatq; feros cū pace tumultus.
Noscite siderei quid nam speculator Olympi

Serraffus recinit, Nascetur Iulius ille,
Iulius almifico repletus flamine Cęli.
Quo regnante nihil discordia nostra valebit,
Nam populi stabunt vnita pace sub ipso.
Nasceturq; Leo qui claras vndiq; sphęras
Mittit, et horrisoni demet certamina Martis,
Primatesq; omnes matura pace ligabit.
Ast ego possem equidē tātā prosternere pacem,
Et melius q̄ tu romanam perdere gentem.
Totum nempe meis corrupi fraudibus orbem,
Et quanto satius Romā, Romęq; Senatum?

Ortum Gibel, et Guelph.

Illa ego quę quondam tribus īpregnata diablis
Concępiq; duos natos, retroq; cagaui.
Credite non illos, velut extat vsanza, cataui.
Verum postremas per partes,
Hi bene nec nati, bene nec de ventre cauati,
Incepere statim mutui se sbattare pugnis,
Atq; Ganasficulas ongis lacerare vicissim.
Illos semper ego Serpentum lacte cibaui,
Ac semper feci colubrinas suggere tettas.
Certabant quis nā seu dextram siue sinistram
Siccaret māmam, sibi dantes calcibus vrtas,
Quos tādem Gelphū Gibilinum nomine dixi.
His ego prostraui totum cū fratribus orbem.
Dicite, quid presens absq; illis turba valeret?
Millibus in fraschis partes monstrantur vtrinq;.
Alter vult dextra banda portare penazzum,
Et mōstrat digitū quo nos specochiare solemus.
Alter sed contra, pennas fert parte sinistra,
Et digito fidei mortaros lingere paret.
Staiezant calzas seu dextras siue sinistras,
Qui per trauersum, qui nō, vult scindere panē.
Deniq; non res est tam paruula, tāq; vilana,
Qua nō comprhendāt qs Gelfus, qs Gibilinus,
His tanta Italię diuisi regna superbę,

Prophetia Serraffi.
Iulius
Leo. Pontifices.

Catare sepius accipitur pro parere. Vt vxor mea catauit filium masculum.

Gibilinus.
Gelfus.

Italię

His magnas vrbes, medias, paruasq; prophano,
His castelluzzos, villas, paieq; Casottos.
Millanus. His toties semet Millanus sanguine fedat,
Papia. His Codros lingit, Nentisq; Papia rebellat,
Placentia. His formaiatur sub iure placentia Ringhi.
Parma. His nineos asmat catanicula parma Briossos.
Regium. His Regium brillat, frullat, spellatq; Booton.
Mutina. His rugulat blesos Modenę sapientia Pandros.
Bononia. His me pinguificat grassis Bologna Coandris.
Imola.. His tenet armigeros sub adrātibus Imola fullos.
Faentia. His male consentit Iocunda Fauencia Scochis.
Furliuium. His male Furliuiū Candraghis obtumet vncis
Cęsena. His Cesena riat proprios, hilaratq; Leones.
Rauenna. His fumentatur Vandris Rauēna bioncis.
Venetię. His raro possum Venetā schancare Leenam.
Padua. His Patauos (nec me distollit Blusa) relinguo.
Vincentia. His saltat guizzat, sed non Vincentia fambrit.
Verona. His Verona tumes, spleumas, ac ore gliasfis.
Brixia. His gragnit, sed nō piscombrat Brixia Mellaz.
Bergomas. His Bergamaschis pręsunt Baricondia surdis.
Cremona. His quondā Manto fuerat vicina Cremonę,
Mantua. His tū (heu) cur non seducta est Mātua nobis?
Cipada. His tamen (heu) cur nō potui violare Cipadā?
Dixi, sed qd ais de te temulenta Megera?
Quare venisti modo sgomentare Senatum?
Dixerat, atq; quater digitos sibi dēte momordit.

Megęra.

Dira Megęra leuās tunc se latrādo gridabat,
Totum sturbasti mundū, sed sola Cipada
Restat, et antiquo veniens de sanguine Manto.
Ast ego nunc magnā facio rixare Cipadam,
Quę postquam totas mundi conterruit Vrbes,
Venit ad inferni, Baldo guidante, cauernas,

Comina.

Baldus id ascoltans fleuit, mox intus apertis
Precipitat valuis,

Concilium viso Baldo deforme repenter
Vanescit, Gemmę non supportando lusorem.

Comparatio.

Quales, quum rubeos rutilans aurora colores
Pandit, et aurata mortales fronte revisit,
Gregnapolę fugiunt nolentes cernere lucem,
Et semper gnao gnao stridentes nocte civettę,
Sic tenebrosa cohors Baldo subeunte scapavit,
Nec valuit rutilę radium cōprendere gemmę.
Non radiū Gēmę quā Baldus gestat in Elmo,
Sed radiū Gēmę quam magno pectore portat.
Gēma voluntatis nulla ambitione tumentis.
Gemma voluptatis circa virtutis honorem.
Propterea Ambitio, discordia, pravaq; turba
Confugiunt Baldi gemmā rationis amicam.

Togna.

Manserat hic solus, vacuas tantūmodo sedes
Inspicit, et forti desquistilat omnia Brando.
Dū studet huic operi, facies apparuit ecce
Splendida Serraffi, calva quoq; fronte bianchi.
Qui consuetus erat descendere sepe sub Orco,
Mantinuitq; diu talem securus usanzam. Serraffus.
Compagnos Baldi retrovaverat ergo furentes,
Quos ad notitiā cordis sensumq; reduxit.
Qui que dimandarant perdonum sepe vicissim.
Hos ergo Serraffus habet post terga sodales,
Qui viso Baldo lęti movere cachinnos. Sodales nō plus inimicos.
Dumq; illi narrare volunt sua fata stupenti,
Serraffus cito vanescit comitante Giuberto.
Pizza capellettus remanet, secumq; Rafellus.

Gosa.

Ergo per obscuras tombas simul ire comēzzāt,
Quisq; balottina, quadam deffendit ab oybo
Sulphureo nasum, quę suavē prębet odorem.
Quā contra pestem, flāmas, necis; atq; venenū
Composuit Serraffus eis mandante Cocaio.

Per quem Serraffum renidentē ſepe baratrum
Cuncta Baroniȩ Merlinus geſta canebat,
Quȩ mox scribebat, nec non referebat amicis.

Pedrala.

Ibat Fracasſus Comites prior ante ſequentes,
Vltimus eſt Baldus, nam captus amore paterno
Vult Marcellinum Cingarinumq; fiolos
Confortare ſuos, mentis quoq; prendere spasſuȝ
De rebus variis parlabāt ſemper eundo,
Alter Boccalū berteȝȝat, et alter Auerni
Venturos memorat caſus, alterq; recordat
Quid de Meschino Guerrino legerat olim.
Dum quoq; Falchetto Cingar narrabat amico
Vergilii ſextum, mira res, ecce loquelam
Perdit nil parlans, et imaginat omnia prȩter
Vergilii ſextum, nec ſe parlaſſe ricordat.
Ealchettus pariter quod Cingar dixerat illi
Nescit, et obmutuit fantaſticat omnia prȩter
Vergilii ſextum nec ſe auscultasſe ricordat.
Hircanus cerebro penſeros mille reuoltat,
Vult hoc vult illoc, nec quod vult eligit anchū.
Caſtellos fabricat Fracasſus in aere multos
Sic ſua lingua tacet, ſi ſemper muta fuisſet.
Efficitur mattus Centaurus mille mearos
Mente caminabat perditq; putando raſonem.
Iam ſalis in ȝucca nil amplius Hippol habebat,
Per centum pasſat ſua mens vilupata chimeras.
Fantaſticanti Lironus mente tenebat
Sublatos oculos cȩlo frontemq; rapatam.
Piȝȝa capellettus ridet grignatq; Rafellus
Attamen ignorant ſi rident, ſiue piangunt.
Ad mutā ludens mouet ora, manusq; Bocalus,
Atq; caput gratat non agreȝȝante pedocchio.

Berta.

At Baldus liber labris, ac ora ſolutus
Inter compagnos inſeſta ſilentia vidit,

Dumq; suos natos loquitur, responsa petebat.
Sed facti elingues nil respondere valebant.
Ergo ait, o socii, nil vos parlatis? et vnde hoc?
Num veluti Monachi seruare silentia voltis? voltis pro vultis.
Dicite, respondete precor, vos ergo tacetis?
Nil vestro Baldo vultis parlare roganti?
Sed melius poterat muros audire loquentes.
Qua propter secum cępit nolendo tacere,
Nec vult indarnum mutas tentare loquelas.

Comparatio.

Ad strambal lonem sguerzis cũ passibus ibãt, stramballone,
Vt faciunt Itali (sumus omnes sępe todeschi)
Quando plus cocti q̃ crudi vina Tauernę
Gestant in cerebro fumantia supra biretum.
Tunc huius rei Baldus vult noscere causam,
Precedens alios cossam videt ecce nouellam, Temma, timor.
Pro qua multa satis cõmonit tẽma vigorem.
Sub pede qsq; suo sentit mancare Terenum,
Nec iam qua figant Calcagnos Terra videtur,
Immo suspensi gambas per inania guidant
Ac non gestantes alas volitare comenzãt.
Dum parlare volunt, labiũ tantũmodo menãt,
Vt faciunt muti ciliis manibus ue loquentes.
Admirabantur ridebant attamen omnes,
Ac hilari vultu sensu quoq; talia sofrunt.
Quisq; suum corpus sentit nimis esse legerum,
Per quoddam vacuum leniores ęthere pergunt.
Gaudent quod nulla gambę strachedine lãguẽt,
Immo velut stipulę portantur, nescio quo Carmen truncatum.

Pedrala.

Ecce cauernosam rupem spinguntur in unam,
Quę suspensa tribus Grillis fundamine mancat.
Quisq; Grillus erat maior leuitate Bizarri.
Hic phantasię Domus est repleta silenti Aenigma.
Murmure, vel tacito strepitu, motuq; mouenti,
Ordine confuso, norma sine Regula et arte.

Vndiq; Phantasmę volitant, animiq; balordi,
Somnia, penseri nulla ratione monesti,
Sollicitudo, nocens capiti fantastica cura,
Diversę formę, speties, et mentis Imago
Hic sunt Cramaticę populi, gentesq; reductę
Huc, illuc, Istuc reliqua seguitante fameia.
Argumenta volant dialetica, mille sophistę
Adsunt baianę, proh, contra, non, ita, lyq;,
Adsunt Errores, adsunt mendacia, follę,
Atq; solegismi, fallatia, fictio Vatum.

Phantasma reperitur tam feminium quam neutrum.

Comparatio.

Me reperi (fateor) medium quandoq; briacum,
(Quãuis nec modo sim tutus) varcare p amplã
Campagnã Godii, quãdo mage scaldat Apollo,
Circum circa meũ volitant Caput ecce pusilli
Moschini numero tot quot fert littus arenam,
Et reparant caldum Testę faciendo Capellum,
Quorum percusit nasum redolentia vini.
Sic Phantasię Baldum, Baldiq; sodales
Assaltant, intrantq; caput roduntq; cerebrum.
Multas cũ manibus Cingar brancabat, et illas
Secum ferre cupit, sed non retinere valebat.

Briacum, imbriacum.

Si Moschinus habeat nasum, inter Achademicos longa fuit disputatio

Comparatio.

Vidisti forsan pueros quandoq; zugantes,
Velle piare manu stantes in pariete Muscas.
Sed quando pandunt digitos (nisi prestiter illas
Scaltritas capiant) retrouant zaffasse Chimerã:
Sic Baldus comitesq; manus hinc ĩde menabãt,
Vt phantasias caperent, sensusq; bizarros.
De qbus implerat Carnerũ Cingar et Hippol.
Pizza Capellettus non se satiare valebat
More suo (stradiotus erat) spoliare Masonem,
Implet Scharsellas, saccũ, geminasq; Bisacchas
De Paulo veneto, de Hispani mille baianis.
Baldus Mosconem brancat, retinetq; Platonis,
Deq; suis Grillis nasum replebat et aures.

Procelеumaticũ.

Cingar et Hippol phantastici.

Pizza capellettus logicus.

Scottus.

Sguarnazzam scotti Fracassus repperit illic,
Quã vestit, gabbatq; Deũ, pugnatq; Thomistas.
Alberti magni Lironus somnia zaffat, Albertus magnus.
Vult fieri gratus cũctis, gnarusq; futuri,
Scrutator cordis, multas augere richezzas,
Tollere Cervellum Cornacchis, prendere pisces
Cum manibus, quosdam secũ gestando lapillos.
Plena Melancolicis humoribus Vrna latebat Rifellus melencolicus.
Angulo in obscuro, quam nũdũ viderat ullus,
Sed dum Rifellus considerat, vrtat in illam,
Et miser in moiam se repperit esse cadutum.
Qua propter dubitando mori clamabat aiuttuz,
Sed clamando nihil sua labra mouere valebat.
Accurrũt Comites, illum de fonte, cauarunt,
Vnde melencolicos fundebat vbiq; liquores.
Hircanus quasdam saltãtes p Pauimentum
Carpere saiottas studiat non absq; labore,
Dũq; vnã griffat manibus, celer altera scappat.
Fecerat ingentem Pulicum Falchettus aceruum,
Quos sacco positos fert alto in tergore secum.
Boccalus normas Epicurri nescio quãtas
Absq; labore piat, complectitur, inq; Botazzum Cocamen et cocaine et coconus.
Ficcat me fugiant, stoppatq; cocamine Buccam.

Chimera.

Has inter follas stat maxima Bestia, nec stat,
Cui caput est instar Montonis vel Capricorni,
Mille manus, ac mille pedes, ac mille uolantes
Fert alas, vẽtremq; Bouis, schenamq; Cavalli.
Quę si non caudam Simię de retro teneret,
Toccaret Cęli summo testone sollarum,
Cum Ioue disponens diuam partire Mineruaz.
Sed qa qcqd agit, cauda mancante, lasagna est,
Ducitur ad nihilũ, meritoq; Chimera vocatur.
Parturit hęc montes, sed nascitur inde fasolus,
Dũq; Gigas parat fieri fit paruula Mirmix.

Togna.

Hanc igitur Baldus ferrum sfodrando Chimerę
Percutit, inq; duos pariter videt esse mezenos,
Integra sed pariter tornat, nec vulneris ullum
Monstrabat signum, fixasq; mouebat ochiadas
Inde cito, nec sponte qdem, remouentur ab una
Phantasma, retrouantq; pedes misisse Tereno.
Quisq; suis gambis propriis vt vadat oportet,
Non plus aspiciunt curas, nihilamq; Chimerā
Nec mage parlandi libertas tollitur illis
Nec qsquam memorat qd nam vidisset adessuz
Phantasię abeunt quas in Carneria nuper
Ficcarant, redeuntq; loco prius unde recedunt.
Sunt tamen hi medii pazzi, mediiq; balordi.

Si fixas, quomodo mouebat, quia et cetera.

Pulchra descriptio phāthasiarū, quę tādem ad nihil redigūtur.

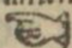
Luxuria.

En super Interea pratum venisse videntur,
Ex Arborsfellis, florumq; nitore pienum.
Candida fragrabant ibi Lilia, septa rosarum
Cingebant Campum, varios qui miscet odores.
Innumerę Dāmę danzabant vndiq;, dulces
Dant Cantilenas, plenasq; Cupidine voces.
Inter eas reliqs formosior vna canebat,
Gestans auriferam sublimi fronte Coronam.
Tantum suauis erat visu, tantumq; petulcis
Blanda oculis, quātū fuit unquā fęmina mūdo.
Nūc humilem terrę frontem pudibunda tenebat
Nunc lętos madidosq; simul releuabat ocellos,
Nunc effundebat graciles lasciua cachinnos,
Nunc inflamatis animos stimulabat ochiadis.
Obuia currebat venienti feruida Baldo,
Seq; galantinam totam pręsentat ad illum,
Mox quot Compagni sunt tot venere puellę.
Hic blandi risus sdegni suspiria dupla,
Hic Turpes tactus, Cegni, basamina, luxus,
Plena libidinibus mouimenta trahentia mentes.
Hic stigans animos ad amorem Musica garrit,
Arpicorda, Lyrę, Citharę, flautiq; forati,

Voces humanę, melius quę pectora captant.

Masfelina.

Baldus comuni vrgetur succumbere legi,
Iamq; fomenta uidet Veneris Causamq; modumq; causa, sunt flores e t amenitas loci.
Non apud ardentes flammas est paia tenenda
Celestes violare deos occasio posset.

Modus, sunt puellę saltantes.

Pedrala.

Ergo manum Baldus Reginę porrigit instar
Ballandi, Cingarq; suam carzzare puellam
Incipit, atq; capit dum Liro feruidus altram,
Deniq; dum cuncti nimio vexantur Amore,
Contremuit Campagna statim, Pratiq; decores
Auffugiunt subito, fontes, et limpida stagna,
Non plus apparent, discendunt oscula, lusus,
Mutantur flores in tintas sulphure flammas,
Mutantnr Nimphę cornutos in diauolazzos,
Mutantur risus in verba piena doloris.
Vndiq; luce caret locus ille seuerus et asper,
Qui sonat ut resonat Mare tempestate reuoltũ.
Incipiunt fremitus vocum, stridorq; gridantum
Almarum, versant raucantes nubila voces.
Hic tantę flãmis Vmbrę cruciantur acerbis,
Quantę pro fędo periere Cupidinis actu.
Illam quam supra Reginam diximus, esse
Quippe voluptatem Carnis nouere Sodales.
Paret in aspectu primo formosa, sed inde
Efficitur, luctus, dęmon, lachrimosaq; strages.
Inde p horrendos cruciatus ire comenzant,
Inspiciũtq; animas cunctas simul esse gemellas.
Squarzzabãt mutuo crines, barbasq; pilabant,
Inuitis labris fędantia basia taccant,
Et quę olim morsu cupiebant suggere labra,
Nunc laniant, rodunt, gustant p melle venenũ,
Quarũ iaz linguę sunt factę Rospus et Anguis.
Sed maior pęna ẽ quod Amor tã feruidus olim
In crudele odium mutatus torquet Amantes.

Hic genus oē hominū seu nobile, sive codarduz,
Ad quorum numero stellę, nec arena parantur
Inter Compagnos Baldi, fuit unus eandem
Qui timuit pęnā, troppum quia semper amavit.
Alter at inter eos contrarius extitit illi
Qui semper Venerē, sprevitq; Cupidinis arcū.
Fornaces condunt ibi semper mille Diabli,
Furnos, Furnellos, Bozas, Chaldaria ferri,
Ne hereticus repute- tur. Venturisq; locus signatur singulis almis,
Ignoret quamvis ea quę ventura diavol.

Comina.

Semiruinatam, quia confessi erant. Ergo qsq; suam fornacem Barro Catavit
Semiruinatam velut est antiqua muraia.
Confessio. Sīgula nā Fornax habet hoc Epigrama notatū,
Quod facinus struit, id Confessio destruit alma.

Gosa.

Baldus at inventa stupuit Fornace profunda,
In qua cum Berta debebat semper aduri.
Ah, dixit Cingar, cur fallit opinio vulgum?
Quis non pensasset potius cum Crispide Baldū
Istic damnari veluti damnantur Amantes?
Ecce qd̄ ęqus Amor coniūxit Crispida Balduz.
Hic lascivus Amor lascivos damnat Amantes,
Hic sincerus Amor sinceros laudat Amantes.
☞ Baldus ait, nihil est mi Cingar opinio Vulgi,
Et licet hęc speculum nostri denigret honoris,
Summa tamen Deitas ad lucem deniq; vera m
Prodit Amicitiam ceu nunc de Crispide fecit.
Sed quid de nobis opus est narrare prophanis,
Quando qdē sanctos etiā mala lingua p̄mebat?
Hieronimus, Bricius. Maxime Hieronymum dictū cognomine Divū
Et qui Martini Bricius possesit honorem.
Quid referaz Carolū Benedicti claustra colētē,
Quem tamquam purū Ioseph, castāq; Susannā
Carolus. Crimine Adulterii furti quoq; līgua gravabat?
Sed tamen ad finem Calicutti secta ribaldi

Qui dabat accusam Caroloтenuata remansit,
Et Caroli tandem patuit mens candida mūdo.
Vnq̄ nemo suam voluit deffendere causam,
Immo tota cohors ipsum crucifige gridabat,
Tres habuit contra Pilatum Caiphá et Anná.
Pilatus dicebat ei, mihi gens tua tradit,
Nec meruit quid sit verū cognoscere tandem.
Hunc ve flagellatū crucifigere fecit, et vndam
Dimandando manuslauit, velut esset ab eius
Sanguine nil nocuus, sed tantū culpa suorū est.

Vt constat in euangelium Ioannis.

Maselina.

Sic ait, ac inter brusantes queritat vmbras,
Tanta Putanarū stipatur copia, quod non
Discernūt animas quas culpa secreta peremit.
Attamē heu quātos quos gēs prius esse pudicos
Credidit, aspiciunt illic stridendo cremari.
Maxime non vllos quibus olim cura dabatur
Corrigere alterius mendas, et tradere culpis
Inditiū, sibi met placidis, aliisq; seueris.
Hi tamen officii casto sub tegmine tanti
Luxurię, solumq; Gulę studuere voraci,
Atq; puellarū comprabant oscula plura,
Dantes ducatum per basuz quodlibet vnum.

Pedrala.

Luxurię viso cruciatu deniq;, Baldus
Vult exire, vocat socios, qui flāmea sparsim
Per loca girabant, animarū multa rogantes.
Conueniunt, exire parāt, tamen hostia nusquā
Apparent, nullāq; vident signacula Portę.
Baldus natura sdegnosus fronte rapatur,
Nam vult ire foras, nec eundi forma trouatur.
Huc illuc properat, nigras interrogat vmbras,
Respondetur eis, nostrum cercate Minossum
Confessatorem, sine quo mihi credite portam
Queritis indarnū, dextrę vos ducite parti,
Cernite de longe faculas vomitare Torazzum,

Rogantes interrogantes.

Signacula vestigia.

Illac confessat Minos almas igne brusandas,
Illac egressus patet huius flebilis agri
Illico campagnam gressu celerante trapassan
Turronéq; adeunt ignē ventūq; vomentem.
Hic ferri portazza stetit, quę detegit Antri
Boccazzam scuram buso sub monte cauatā.
Non timet ingressum Baldus, vult primior ess

De Cerbero.

Cerberus en triplici patuit testone cagnazzus,
Qui plenū variis ex ossibus impedit Antri
Limen, et impauida stat custos fronte cauernę.
Quando videt socios hirsuto tergore saltat,
Cūq; rebufatis villis baubare comenzat,
Post baubamentum dentes grignare frementes
Gutturibus latrans nigrū tribus euomet oybo
Duxerat et fodro Baldus stās firmiter Ensem,
Compagnosq; iubet limen transire cauernę.
Sic faciunt, ast ipsa volens prohibere tricolla
Bestia passagium, currit boccare Lironem.
Baldus at ingentem distorchiat ense rouersum
Nil taiare nequit velut esset ligneus ensis.
Mox desperatos colpos menare comenzat,
Donec eā terrę stratum liquere fiaccum.

Togna.

Ergo trapassarunt omnes custode domato,
Vt confessorem possent cattare Minossum.
Pizza capelletius scortam facit ante sodales,
Boccalus medio stat semper in agmine ficcus.
Non ꝓcul excedunt, quod quidā saltat ab antr
Buffonus stultusq; magis, magis īmo famattus
Obuius accedens partes monstrando pudendas
Ipse caualcabat bastonem more putini,
Cūq; manu leua brenam bastonis habebat,
Sed dextra cannā parens giostrare ferebat,
De panno longas aures, stuppaq; pienas
Distendit, similisq; retro stat pendula cauda,

Conſutumq; tenet ſtrepitoſum queq; ſonaium,
Saltat, et inde facit manibus pedibusq; morescã
Et porgens dextram Baldo danzare comenzat.
Baldus gentilis ridens nil denegat illi,
Secum danzando ſequitur qua parte menatur.
Sgregnabant omnes optantes cernere finem,
Nil parlat ſtultus, ſed atezat ſepe cadendo,
Quẽ leuat e terra, nec ad altrũ tendere, Baldus.
Namq; leuabatur vix ille, cadebat et anchum,
Duraq; frangebat (ſic dicunt) ſaxa quaderno.

Zucca.

Poſt curtum spatium retrouarunt deniq; zuccã,
Grandilitate parem Montagnę Valcamoneghę
Quę toti mundo potuiſſet ſtare maneſtram.
Ad latus ipſius zuchę ſtat grandę foramen,
Per quod cũ ſtulto Baldus comitesq; ſubintrãt.

Logici.

Iſta quidem zucca eſt animabus plena togatis,
Quas quondã logicos reputarunt eſſe profũdos,
Aſt ammiſerunt cerebrum per mille baianas,
Aut homines aſinos dicunt, aut eſſe Cauallos,
Extinguiq; ſitim iactarunt carne ſalata.

Vtrum.

Inter eos ſtabat vir qdam copore duplex,
Qui ſuſtentatur binis tantummodo gambis.
Dicitur hic vtrum, dubioſis ſenſibus implens,
Hereticosq; facit, negat hãc ꝓbat hũc, tenet illãc.
Et ſibi met diris ſemper dat verbera pugnis.

Philoſophi.

Poſt hec Mattus eos Portam conduxit in vnã,
Introeuntq; scolam ſapientum philoſophoꝝ.
Illic Aſtronomi, Magici, Mediciq; periti,
Illic Entisber, Ferabrich, Auerois, Ocham,
Illic Burleus, Strodus, Simplicius, Hermes,
Illic Auempace, Themiſtius, et Theophraſtus.
Illic porphirius, Xamolſides, Abaris, illic

VTRVM
BALD
HIPO

Albumasar, Manae, Gersonides, Aba Ioannes.
Arcazel, Alchindus, Damigeron, Aboli, Zael.
Dardanus Aboasar, Zoroaster, et ide Charōdas
Milleq; philosophi quos nescio tradere menti.

Poete.

Sunt quoq; (nescio qui, sana sine mēte poetę)
Qui paritiales patrię, propriiq; Tiranni,
Complenere libros follis, verisq; bosiis.
Sed quales habeant pęnas, auditę Poetę,
Vt quoq; vos tantas schiuetis fingere frappas.
Sunt ibi diaboli numero tres mille vel vltra
Iugiter officium facientes Herbolatorum.
Quęq; suo proprio subiecta est alma Diablo,
Qui dum cōplet opus stat altam supra cadregā.
Vndiq; dant gridos veluti gridare solemus,
Quum dentem nobis guastum barberius extrat.
Nam cum lancettis, vncinis, atq; tenais
Quisq; cauat dentes, nūquāq; cauare rafinant.
Quottidie quantas Vates fecere bosias,
Quottidie tantos opus est ammittere dentes.
Sed quo plus streppant illos, plus illico nascunt.

De Duranto.

Inter eos igitur Cingar cognouerat vnum,
Nomine Durantū, q dum cecinisse Leandram
Se iactat, doctis sbeffatur vbiq; poetis.
Ardimentū habuit (quāuis magris sime cantet) Orlandus.
Magnanimo Orlādo pręponere gesta Rinaldi. Rinaldus.
Perq; gulā mētit, quod sic scripsisse sbaiaffat
Turpinū, nec opus Turpini viderat vnquam.
Composuit quedā (quem nolo dicere librum
Sed Scartafazzū) nomen ponendo Leandram.
Cui dignum fecit noster Serraffus honorem,
Namq; sigillatus cęra fuit ille culina.
Heu quales streppos misero dabat ipse Diauol
Sgretolare suas audiebas longe ganassas.
Cingar compatiens fecit restare Diablum,

F
CINCA
CINGARINVS
DVRAN

Durantūq; rogat, quare sic absq; rasone
Orlandum biasmat, nimium laudādo Rinaldū
Ille sed aunlsis pro dentibus, oreq; balbo
Respondet, quo iam pacueunt furta ialdi.
Sic ergo, quicunq; volūt preferre Rinaldum
Orlando, dicam quod amant hi furta Rinaldi.
Namq; proculdubio fortissimus ille Senator
Romanus, braueq; comes Orlandus, et armis,
Et sensu, et meritis superasset mille Rinaldos.
Non tamen alta quidem condēno facta Rinaldi,

Responsio Durāti balbutientis. sic enim dicere voluit. Quoniam placuerunt furta Rinaldi.

Prophetia.

Ast veri Auctores Orlandum preposuerunt.
Ac in venturo preponēt tempore vates.
Maxime Boiardus, dictusq; Maria matheus,
Plus sentimento, facili q̄ carmine, diues
Surget Alonisus tuscus, Franciscus et orbus,
Magnus Ariostus, laus, gloria, palma strare,
Tēpore mancus erit petrarcha, carmine sed nō.
Inueterata nocet laus nobis sepe modernis.

Alonisius. Franciscus.

Vergilii Laudes.

Mons quoq; carmellus Baptiste versibus altis
Iam boat, atq; nouū Manto fecisse Maronem.
Gaudet, nec primo prefert tamen illa Maroni.
Namq; vetusta nocet laus nobis sepe modernis.
Splendet in altiloquo Pontanus carmine, stellas
Dum canit, et septem quos ambit signifer orbes,
Dum monet Agricolā quo purget tēpore citros,
Non tamen equatur vati quē protulit Andes,
Namq; vetusta nocet laus nobis sepe modernis.
Exiet Archadicus per sdrucciola metra libellus
Nazzari, quo prata, greges, armenta capellas,
Pastoresq; canet siluas, Magalia Nimphas,
Christeidan post hec cantabit dignus Homeri
Laudibus, at cedet vati quē protulit andes.
Namq; vetusta nocet laus nobis sepe modernis.
Tu quoq; magniloqui sublime poema Marulli

Baptista.

Pontanus.

Nazzarius.

Marullus.

Raphael. Non eris ęquandū Vati quem protulit andes.
Zacharias. Edidit Armeniden nec q sub veste Cuculli,
Nec Zacharias, nec multi deniq; Vates
Æquivalent nostro Vati quem protulit Andes,
Namq; vetusta nocet laus nobis sepe Modernis.
Bembus. Materies Asolana gravis veniet quoq; Bembi,
Thibaldeus. Metra Thibaldei, Seraphini, Cornaq; Zani,
Seraphin. Modena Pamphilico de Saxo multa canabit,
Coma. Quos tū esse pares Danthi, lepidoq; Petrarchę
Secla negāt, nā sola datur laus magna vetustis.

Conclusio.

Nec Merlinus ego, laus, gloria, fama Cipadę,
Quāvis fautrices habui Tognamq; Gosamq;,
Quāvis impleui totum Macaronibus Orbem,
Quāvis promerui Baldi cantare bataias.
Tiphis. Non tamen altiloquis Tiphi Caroloq; futuris
Carolus. Par ero, nec dignus sibi descalzzare stivallos.
Non tamen hāc zuccam potui schifare decentē,
In qua me tantos opus est nunc perdere dentes,
Quātos Roma viros nūc optinet īclita sanctos,
Relligiosorū mores quot habentur honesti,
Quot ve forum iusta doctores lege gubernant,
Quot divas habitat matronas integra Pallas,
Deniq; quot sanctę gentes, vrbesq; Romagnę,
Aut Lombardię, Toscanę, aut totius orbis.
Tange peroptatum Nauis mea straccula portū,
Tāge, quod ammisi lōginqua p Aequora remos,
Immo probos vitę mores, breue tēpus, et annos.
Scripsimus ad veniaz propero si scripsimus vlla
Forsitan auditu male consona, parcite quęso,
Et iam confectus senio, Terręq; recurvus
Corpore destituor, Vitę quoq; cędo, valete.

Phantasiarum Merlini Cocaii
Volumen Explicit.

MERLINI COCAII
poetę mãtuani Prologus in
Moscheam puerilitem
pore compositã.

NVpER ego nostra paulo digres-
sus ab Vrbe,
Quam celebrem toto fecit in orbe Maro, De Mantua.
Ocia nactus eram cupidis adamata poetis,
Retro et curarum manserat orba domus.
Ad liqdum Benace tuo quem parturis amnem Nil arduum volenti.
Gurgite, me longum sed leue traxit iter.
Mintius hic torto fluitat per saxa meatu
Effrenisq; leues non gerit vnda rates.
Concitat insanos decliui margine fluctus,
Donec te latis Mantua cingit aquis.
Illic tuta sedes non expugnabilis vllo
Marte, Bianoreis nunc quoq; clara viris.
Vnanimem claudunt illustria męnia plębem, Laus vrbis [illegible] toę.
Semper abundanti semisepulta lacu.
Vna fides populi quouis sub principe durat,
Aspidibus procul est atra Megęra suis.
Seditio, qua nulla carens Vrbs incubat armis,
Hic tantum paci succubuisse dolet.
Nunc quoq; Tiresię remanent vestigia Vatis,
Mantua quid faciat si petis, illa canit.
Illa canit Vatum non paucis plena cateruis,
Soluit et ad scęnę longa Theatra iocos.
Materno defert Infans de ventre poesim, Nascuntur poetę.
Vagit et innatos balbula lingua sonos.
Qui canit Hęroum memori tradenda libello
Tempora, quem Clio Musa fauore preit.
Qui sibi Melpomenen sua flet dum fata seuerã
Conciliat tragicos exululando sonos,
Comicus emeritis prosęnia sistere ludis
Crederet, et plausu discutienda malo,

Ad sua ni facilem sentiret vota Thaliam,
Omnia tunc petulans ora cachinnus habet.
Rosida pastores gregibus tondentibus arua
Certatim Euth:rpe sponte sedente, canunt.
Corticibus cedunt memorandas semper amicas,
Vndiq; dat modulos tibia pressa leues.
Credite Parnasum neglexit Apollo bicornem,
Credite non vltra phocidis haurit aquas.
Ille sui curat patriam gentemq; Maronis,
Inq; poetarum principis vrbe sedet.
Clamat iò pęan pariter Iuuenisq; senexq;,
Cinctaq; Daphnęo tempora crine ferunt.
Aurea Vergilii flores simulachra decorant,
Et Vati peragunt annua festa suo.
Mars procul excessit, securis ocia dantur
Mentibus, et placidę concrepuere lyrę,
Ipsius in laudes Vrbis furor exiit ergo,
Sed Clio fuerat tunc rogitanda mihi.
Heu quid surdidulas auellit protinus aures,
Pręualuit solito nec furor ire pede?
Ante pedes humili proiectus apollinis ore,
Cur suetum, dixi, carmen Apollo negas?
Me ferus aspectu trepidum dexpexit acerbo,
Mox ait, audacter me quoq; stultę rogas?
Dixit, et adductum pharetratus corripit arcum,
Et lateri legitur certa sagitta meo.
Vt fugit ante leuem nemoralis Capra Dianaȝ,
Aut lepus a rapidi morsibus acta canis,
Sic miser euasi durum per inhospita phębum, Eult pro affuit;
Et qua cęlarer vallis adulta fuit.
Voluebam que causa mihi cõmouerat illum,
Qui daret haud solitas tendere posse vias.
Illius heu frustra doctas captare sorores
Speraui, ac multa laude tenere polos
Nil fuit euigiles studio concludere noctes,
Postquam tot menses abrogat vna dies.

Ergo qua volucri prorumpit Mintius alueo
Deueni, Lachrimis creuerat ille meis.
Inuitas mihi multa salix tunc prestitit vmbras,
Inuito quoniam tunc mihi uita fuit.
Nec mora fit, succincta procul venit ecce puella,
Auratas Zephiris sparserat illa comas.
Fulta latus pharetra tergo reiecerat arcum,
Voce manuq; dabat carmina iuncta lyre.
Ardentis Daphnen cantabat apollinis ignem,
Laurea que dempto fine comata viret. De lauro semper virenti.
Insuper hac dignos recinebat fronde poetas,
Per quos iam pridem maxima Roma fuit.
Vergilium sensi q homerum laudibus equat.
Parnasi geminum cepit vterq; iugum.
Agmina despiciunt Vatum spectantia ab imo
Collis, et exultant non habuisse pares
Phebeis quanto cedunt fulgoribus astra,
His tanto Vatum cedit in ausa cohors.
Non tamen exiguis afficit laudibus illos
Sectantur lento qui pede Vergilium.
Tunc ego quare odium patiebar Apollinis oro,
Hec igitur Nimpha causa ferente fuit.
Nescio quas reperi musas, turpes ve sorores, De macaronicis intellige.
Nescio que turpi carmina voce canunt.
Limpida pegasidum viciaui, stagna prophanus,
Totaq; sunt limo dedecorata meo.
Hinc furor, hinc ira est, hinc indignatio phebi,
Ad quem me fecit queq; camena reum.
Nec mora, stratus humo, mediatrix sis bona q̄so
Clamabam, facilis demitur ira Dei.
I, modo respondet. nos i modo sperne camenas,
Dixit, et obtrusa sustulit aure pedem.
Protinus intumuit nostro sub pectore virus,
Nec phebo, dixi, nec tibi subicior.
Inde furens plectrum rupi, stipulāq; resumpsi,
Hosq; comenzauit Pina sonare modos.

Hactenus breviter pro facilitate vocabulorū. nūc autem luciditate indigent.

GRandia Muscarum formicarumq; canamus

Pręlia crudeles marte ſtigante brigas.

Proꝛrumpit poeta in initio proponendo.

Cagarola per timorem provocatur, interdū pro ipſo timore accipitur. vnde Avicena. Mortis ab infirmo debet cagarola vetari.

Scurus Apollo ſuos abſcondit alhora Cavallos,
Non potuit tantum namq; patire malum.
Omnis per circum Tellus sbattuta tremavit,
Parua ſuper cęlos nec cagarola fuit.
Pochum mancavit quin mortus ab axe tomaret
Iuppiter herculeum valde gridabat opem.
Pro bombardarum scappavit Luna rebombo,
Excuſamq; Ioui fecit abire foras.
Æquora tunc etiam sbigotentia ſigna dederunt,
Atq; spaventoſas ſumma tulere faces.
Quattuor ad partes Mundi bruſare cometas
Vidimus, et longas discaviare codas.

Coda et cauda differunt. vide Solinum.

Muscarum clamor, pulicorum ſtractio, Trūbę.
Tamburri ſummos sbigotiuere polos.
Ceſſent antiqui veteres sbaiaſare Bataias,
Nam talis nūq̄ Guerra veduta fuit.
Grandis erat fateor Troia cascante Macellus,
Quando Cavallazzum gens oſelata tulit.
Equiparare tamen ſed quis preſumpſerit iſtis,
In qbus heu quanta ſtirps pulicina ruit?
Inumeri pulices, Cimices culices perierunt,
Sanguine pro quorum ſidera roſſa micant.

Invocat.

Quę dabit altorinz mihi Guerras Muſa canētię
Blanditias sperno perfida Clio tuas.

Incagare et petezare pro nil curare.

Socorſum, detraxit litterā .c. cauſa abreviationis.

Te schioppare qdem uideo ni tradis aiuttum,
Attamen incago teq; tuasq; lyras.
Vade in maloram, atq; tuo ſuccurre Maroni,
Canzzones quoniam recte petezo tuas.
Tu mihi ſola placēs poteris dare Togna ſocorsū,
Strictaq; ſub cubito det tua Pina ſonum.
Si mea schion fabis gaiardo vela ſirocco,

Vltra caribdiacas Cimba nodabit aquas.
Tu quoq; sis presens, veniasq; in pressa Comina
Vosq; poetissę macronicesq; Deę
Vngite quantillum fresco mea labra botiro,
Per quem ladinior vox queat ire foras.
Falsigeram toltam per sutto ferte brasolam,
Que super ardentes sit bene tosta brasas.
Post hanc de Canena Bachi spinate Vasellum,
Hęc est carminibus digna beuanda meis.

Narrat

Vrbs est in Pulia quę nunc Moschea vocatur,
Nobilis, et Romę se putat esse parem.
Hic mercantię portis trafegantur apertis,
Nec tantas cumulat forte Milanus opes.
Quid Bregantinis Veneti, grosisq; Maranis
Agaricum, zuccar, mel, Casiamq; gerunt?
Quid ve Zenonesus loca per longinqua caminãs
Maiores aliis brauat habere rates?
Quid Florentini merces comprando fatigant,
Viuere qui nequeunt absq; Lyonis ope?
Sed Mercantiam totas Moschea per oras,
Mittit, Nã Muscę littora queq; colunt.
Vndiq; Musca suas fert alas, vndiq; viuit,
Musca per Hispagnam Musca per Italiam.
Musca per Hirlandã, Guascognã, Musca p altã
Vadit Alemagnam, per Scociamq; volat.
Per totas Asię discurrit Musca Masones,
Tartaricum passat Musca latina Mare.
India pręcipuę Muscarum plębe superbit,
Illic sol magno namq; lusore brusat.
Musca tamen septem nõ vult habitare Triones,
Quo plus sol ardet, plus bona Musca godit
O, quantum locus est infelix, atq; dapocus,
Qui sine Muscarum viuere gente patit.
Non ibi nobilitas, non sanguis clarus habetur
Nobilium quoniam praticat illa casas.

Ladinus bergamasche. facilis latine dicitur

Pulia est puicia moschis abundans.

Bregantinus et Maranus sunt nauium genera.

Lyon est ciuitas frãcię, quę et lugdunũ appellatur. hic florẽtini mercadãtescũt.

Laus muscarum.

Non Dux, nō priceps, nō Rex, nō deniq; papa
Mangiaret ni ſtet Musca galanta comes.
Immo piatellum vix coram Rege scuderi
Preſentant, ſubito fercula prima capit.
Vixq; falerniaco repletur Tazzia vino,
Se iacit in dulci gurgite Musca prius.
Et licet hic moriat, tñ hec mors vita vocāda eſt,
Nā ſemet Bachi flumine sponte negat.
O bellā fozam mortis, quam musca, trouaſti,
Non dolor in ſimili morte, ſed humor apū eſt.
Soldati cupiunt in guerris ſundere vitam,
Tu tamen hāc ſortem mortis habere cupis.
Non metuis celſam Regum discurrere frontem
Et Reginarum labra polita baſas.
Ergo laudanda eſt totum Moschea per orbem,
Progeniem quoniam mittit vbiq; ſuam.

Comina.

sanguileo rex muscarum.

Vrbes, caſtelli, ville, et naues, optime sūt conditiones potentatum.

Starat in imperio Muscarum tempore longo
Rex qui Sanguileo nomine dictus erat.
Tercentas Vrbes, caſtellos mille regebat,
Innumeras villas, innumerasq; rates.
Ergo ſublimen dum ſtabat ſupra cadregam,
Intra Senatores, Musca ſtafetta venit.
Anxia pro curſu, nigroq; schitata lauacchio,
Et (q₃ peius erat) ſanguine tota rubet.
Illa spauentato vultu ſe portat auantum,
Smergolat, et Regis proruit ante pedes.
Heu qd hac indarnum, clamat, Rex ſede ſupbis?
Heu qd non, heu quid, non tua fata vides.
Heu heu nil prodeſt lautis squaquarare triūphis
Splumatosq; ſuper nocte iacere thoros.
Heu male pinguenti caricas māgiamine mēſas,
Heu male ridendo mollia vina bibis.
Heu male zaninos itis cazzare fabarum,
Heu male dat schenam magra caualla ſuam.
Fruſtra sbercigeros oculos habitatis Aſelli,

Lauacchio schitata, imo fedata.

smergolat vociferatur.

squaquarare, frui.

prodezze muscarū.

Frustra vos pascit stizza gratata canis.
Sic iuuat heu dulces rostro suciare bognones?
Sic iuuat heu crustas lambere francigeras?
Sic iuuat excalzzas villani rodere gambas?
Sic iuuat eiusdem sepe lecare bragas?
Tenditis heu panzam lombardis pascere quais,
Nulla potest vestros merda cauere canes.
Non est iste modus quo Rex tua libera gens fit,
Non est iste modus quo tua Regna manent.
Nō est iste modus quo nostros frāgimus hostes,
Non est iste modus fortificare domos.
Tu memorare potes exemplum Sardanapali — Sardanapali vita.
Cuius vita fuit broda, libido, gula,
Inter femineas acies asinaliter vsus,
Nescivit pugnę tempore quid faceret. — Notandum.
Vulnera spadarum non oscula sunt mulierū,
Scutaq; femineum credidit esse latus.
Ammisit regnū, et (q plus) ammisit honorē,
Femina costumis, nomine vixit homo.
Lamentabatur nimium pesare corazzam,
Et nimis in testa q grauis elmus erat.
Quando caualcauit nūc hac, nūc pēdidit illac,
Et pectoralem credidit esse briam.
Gobbus ad arzonem palmas atacabat vtrasq;
Non vir, sed plenus stramine saccus erat.
Centum stafieri stabant incirca cauallum,
Et ne cascaret brachia larga dabant.
Sed quando sensit trombas taratanta sonare,
Territus impleuit se latitando bragas.
Mox armaduram stracco de corpore traxit,
Solus et errabat flendo per omne nemus.
Tandem aliquā formā pensans mōstrare virilē — Sardanapali mors.
Cum proprio panzam fodiit ense suam.
Ecce tibi sortem reminiscor Sardanapali,
Alter ni caueas Sardanapalus eris.
Tu stas sanguileo panzam grassare dauerum,

Et nescis populi fata cruenta tui.
Proiice regalem mantellum, proiice sceptrum,
Vadat et in centum fracta corona micas.
Indue lugubres, decet has funebria, cappas,
Reginęq; tegat nigra veletta caput.
Inclita de summis caschent spalleria muris,
De fundo ad cuppos sit nigra tota domus,
Vt desperatus stigias domanda sorores,
Implentur populo tartara cuncta tuo.
Implentur populo cui nullum mittis aiuttum,
Implentur populo quem prigolare sinis.
Rex formicarum (vix heu tibi dicere possum)
Rex formicarum teq; tuosq; ruit.
Septem mille quidem longo certamine muscas
Fudit, et in portu miscuit igne rates.
Ragnifugam nostrũ Caporalem, carcere trusit,
Quem supra furcam colla tirasse puto.
Arttelaria nihil potuit sboccare balottas,
In medio quoniam lacte negata fuit.
En ego mortales accepi quinq; feritas,
Pro quibus en fuso sanguine vita fugit.

Ragnifuga muscarum dux.

Stafetta moritur.

Pedrala.

Sic dicens animam tiratis calcibus efflat,
Abditus ocarum quem paradisus habet,
Talibus auditis Rex magnum ad astra gridore
Laxat, et aurato saltat ab axe Throni.
Qui veluti mattus sibi tundit pectora pugnis,
Ac proprio sanctas squarciat vngue togas
Muscarum subiti clamores attria complent,
Totaq; palmarum plausibus Aula tonat.
Accurrit tota Vrbs, densatur vbiq; Palazzus.
Constabat tanti nec bene causa mali.
Ecce maritatę squarzato crine puellę,
Queq; suum rauco clamitat ore virum.
Ecce vocant patres natos, fratresq; sorellę,
Communis vidua crescit in vrbe dolor.

Paradisus ocharum.

Interea centum Regem cepere Vasalli,
Quem stramortitum presliter inde ferunt.
Non tantus Romã strepitus sotosora butauit,
Quando ruit Bruti Iulius ense ducis.
Nec noua Carthago cordoium tale prouauit,
Quando se propria fudit elisa manu.

Brutus interfector Cęsaris.
Dido seipsam interiens.
Famę descriptio.

Gosa.

Ergo super volucrem sbalzzauit fama cauallũ,
Nec trombam frifolo spiccat ab ore cauam.
In motu cilii compleuit mille mearos,
Nulla datur stracco spelta vel orzus equo.
Per mundi totos it trombezando paesos,
Donec eam sensit Scannacaualla procul.
Ipse Tauanorũ populos regit atq; gouernat,
Et sua Dãma soror sanguileonis erat.
Non stetit ad badam, Cugnati fata veretur,
Et Cantarellis ponere frena iubet.
Nam cantarellas solitant equitare Tauani,
Quarum cullattas aurea barda tegit.
Illico tota cohors post cursum Scannacaualle
Prosequitur celeri quo pede calcat iter.
A tergo veniunt Cariazzi trentã feroces,
Quos scharauazzos nomine dixit Adam.
Semper colla ferunt sonitantibus alta sonais,
Valisasq; graues in sua terga gerunt.
Vnius in mancũ mensis venere debottum,
Impleuitq; aures vox gemebunda suas.
Scannacaualla madet lachrimarũ fonte masellas
Quum sua tam mestos audit orechia sonos.
Ad cortem subito staffam retinente fameio
Desmontat, Salę scandit otanta gradus.
Ecce venit drentum populo iã vistus ab omni,
Quo magis horrentem vox ferit alta Iouem.
Ducitur in camerã, vix pro plãgoribus audit,
Ac vbi Sanguileo rex erat, intus abit.
Qui tunc quantillũ reposatus lumina drizzat,

Scanna caualla Tauanorum rex.
Cantarellę, Mantuanice pampognę dicuntur.
Scarauazzi, sunt cariazzi.

Mox rosa quem lectu surgere fecit aqua
Scanna canalla grauem simulauit fronte piatū,
Exhortatio pulcherrima scānacanalle. Calcatisq; bono fletibus ore loquit.

Togna.

Quo nam sanguileo prudentia vestra recessit?
Quo mens tam magnum quę regit Imperiuz?
Non est iste animus Regis, non sceptra tenētis,
Non est hęc simili danda Corona viro,
Tamitis. Si lagnasset enim Tamitis sęua fiolum,
Cirus. Scampasset Ciri gensq; caputq; necem.
Hanibal. Hanibale mortos si tantos Roma Barones
Flenisset, staret non petra supra petram.
Notandum. Spanētat animos Lachrimę, muliebris vsanza ē,
Quę lachrimis causa qualibet ora madet,
Nos qbus imposuit mentem Natura uirilem,
Fortunę praua quid sbigotimur Aue,
Aue, augurio. Iuppiter ardenti si terras igne brusaret,
Quid ni? summamus prelia contra Iouem.
Seu phas siue nephas debemus regna tueri,
Non tamen vt lachrimis, sanguine sed proprio
Troicus Æneas patria ruinante, quid egit?
Exemplū Aeneę. Querebat ne aliquo se latitare buso?
Aut pulchram Vxorem brazzis currebat aptis
Stringere, ve natos, decrepitum ve patrem?
Verum pro patrię vitam contempsit honore,
Irruit in mediis hostibus ense ferox.
Ablatiuū pro accusatiuo. Fecit quod potuit, donec strachedine lassus
In spallam tolto patre p arma fugit.
Semper constantes animos in corde locabat,
Quamuis tot ferret Sortis inique mala.
Iam non sors illum, sed sortem subdidit ille,
Strachare fortunam maximum est. Spreuit et insidias quas mala Iuno dabat.
Fabricondo is pro ędifico. Despectu tamen ille suo fabricondidit Vrbes,
Et sua perpetuo tempore fama viret.
Diuersos alios possem contare valentos,
Quorum scriptores gesta dedere libris,

Sufficit Aeneam vobis posuisse dauantum,
 Eya cito vestram iam remouete doiam
Cessent plangores, et squarciamenta capilli,
 Per luctum vitam mortus habere nequit.
Sunt sunt Muscarum, sunt vendicanda flagella,
 Formica est nostro Marte petenda cito.
In puncto mittam sexcentos mille Tauanos,
 Quos fecit fortes longa bataia viros.
Pars equitans vsat curuas portare balestras,
 Pars grossos alio more caualcat Equos.
Pars pede fert piccas, pars īplet puluere schioppos
 Sbombardatq; meum per mare multa Ratis.
Ergo senatores vos omnes state lieti,
 Consilium populo quod datis, accipite
Quando lugetis, luget quoq; cętera turba,
 Quando ridetis, ridet et illa simul.
Prudenter vestro Regi prestate reparum,
 A vobis gioiam non capit ille pocam.
Copia Muscarum si bello tanta moriuit,
 Quod superest vulgus, ponite ne pereat.
Talibus exorsis animi fugiere balordi,
 Inq; suo primo corda stetere loco.
Vergognantur enim lachrimis imitasse puellas,
 Et sic maturum deposuisse virum.
Postq̄ sanguileo ter strinxit scanna canallam,
 Concilium sala congregat in media.
Sic, inquit, sic alta ferunt, sic alta comandant
 Numina, sic sortis dat rota circuitum.
Scannacanalla suo nos multum consolat ore,
 Datq; suus grandem sermo politus opem.
Dicat consilium pensatim quisq; salubre,
 Quod stet maioris partis in arbitrio.
Nec vos affectus nati fratrisq; patrisq;
 Vincat, sed patrię respicietur honor.
Ragnifugam cęco formicę carcere stentant,
 Quem scitis fortem Martis in arte Ducem.

Longa experientia optimos facit soldatos.

Gioia pro gaudio posita est.

Illum constitui postq̄ spirauero flatum
Regem, bastardus sit licet ille meus.
Non id guardantes possanzam cernite vastam,
Cernite quas pulica fecit in arce prouas.
Quando fracassauit pulicorum ter duo mille,
Fugiit et nullo Caganiellus ope.
Caganiellus enim Pulicorum maximus est rex,
Ragnifughę forzas non tulit ille mei.
Scitis et in cutica quando duo mille pedocchios
Brusauit superos igne tocante polos.
Xersis in armata si Dux tunc iste fuisset,
Grecia non illum precipitasset aquis.
An dux perdendus talis? non qualis in orbem
Musca fuit postq̄ nostra Genia manet.
Parlamēta igitur vadāt, veniamus ad arma,
Muscas armari bandus vbiq; volet.
Cum centū magnis trāsibimus Aequora fustis,
Quęlibet est virdę Scorcia longa fabę.
Dixerat et sedit, fiat clamante Senatu,
Fiat ꝙ noster Rex cupit atq; iubet.
Voce fauet populus, benedicūt Scannacauallā,
Vnaq; cunctorū mensq; fidesq; fuit.
Mittuntur cunctas in partes illico Bandi,
Currit et ad iussos quęq; stafetta locos.
Contra formicas odium crudele citatur,
Illarum pasci velle cruore brauant,
Hic iurat patrem, alter vindicare fradellum,
Atq; volunt spadas sanguinolare suas.

Explicit Liber primus
Moscheę.

MERLINI COCAII POETÆ
Mantuani Moscheę secundus.

IVpiter astrigerum iam baltegare scabellum.
Senserat, et panidos mirat in ore Deos.
Quid tremat, exclamat, cęluz? qd nutat Olympus?
Sidera quid video puluere tincta nigro? (pus?
Nūqd adhuc veniunt nos assaltare Gigantes?
Nunqd mortalis gens mihi bella monet?
Ferte cito fulmen, mortalia cūcta brusabo,
Humanū, quā nos, malo perire genus.
Mercurius dixit, pro nobis nulla parantur
Prelia nec contra, lis aliunde venit.
Inter Formicas et Muscas nascitur ingens
Garboius, per quem sbilzet ad astra cruor.
Nullus presumat diuum, seu nulla dearum
Crudas Muscarum cernere velle brigas.
Nam Bombardarū scocatio quando tronabit,
Credite vos faciet rumpere colla zosum.
Iuppiter extimuit, solem restare comandat,
Qui strigiare suos tempus habebit equos.
Neptunus quoq; rumorem sub gurgite sensit,
Itq; sua in fundo tota rouersa domus.
Concurrunt trepidę Nimphę, Diuiq; marini,
Qui fugiunt veluti grex fugit ante lupum.
Quis Diauol, ait Neptunus, trentaq; para
Tam cito compellit vos scapolare viam?
Aeolus absq; mea nunquid Rex ille saputa
Per Mare garbinos laxat abire suos?
Eya cito sęnum spacianter ferte Tridentem,
Aeolus hic audax est aliquando nimis.
Triton respondet, non est rex Aeolus iste,
At zenzalarum multa Carina nodat.
Sunt forsan numero grandes octanta Galeę,
Quę in Regis vadunt Sanguileonis opem.

Garboius est quedā confusio vocum discrepantiū. vnde Cicero Nec paruus inter senatores Garboius inoleuit. Sbilzare pro valde fluere.

Spacianter, quę deriuata spacior significat tarde, Quum vero deriuat a spacio as, significat cito.

Neptunus raptim tali sermone tasiuit,
Itq; per algosas corde tremante casas.
Sanguileo gaudet, Zenzalis obuius ibat,
Quas portus magno cepit honore suus.
Non armata fuit Mundo formosior vnquam,
Ipsarum ductor nomine sgnifer erat.
Vix arriuarant ipse, fit rumor in astris,
Et Montagnarum culmina celsa tonant.
Nunqd erunt Sguiceri? nũqd Vascona canaia?
Nunquid gens verbis Italiana brauis?
Ista Todescorum nunquid plebs apta bocalo?
Mandat descalzzos num quoq; Spagna suos?
Heu Moschinorum descendit tanta brigata,
Tanta q̃ etherius non habet astra sinus,
Apparent centum stendardi desuper Alpes,
Ac procul armorum per iuga splendor hiat.
Sunt Moschinorum populi, gens apta batais,
Rexq; suus nomen Siccaboronus habet.
Non quo descendit, nec vbi sol nascitur, vnq̃
Tam crudelis homo, quam fuit iste, fuit.
Sperzurarat enim ad fundum mittere mundũ,
Deq; suo solio precipitare Iouem.
Non fuit in guerris vir desperatior vnquam,
Ast incusabat se nimis esse pium.
Tartaria suo stabat subiecta volero,
Cuiq; Barilensis subdita vallis erat.
Indiscretus enim tantum, tantumq; superbus,
Immo cruentato sanguinis ore bibax,
Vt quoscunq; viros non Martis in arte valẽtos,
Mangiari a cruda precipiebat Ape.
Hec Apis est animal cuius fert cauda venenũ,
Deq; suis membris ceraq; melq; fluit.
Mouerat hunc amor, et dilectio sanguileonis
Crudus homo quamuis nescit amare bonos.
Tartaricas butte passauerat iste per vndas,
Deq; Barilensi valle tenebat iter.

Butta est vrbs Tartarie Metropolis, i mari sita

Partibus ex aliis venerunt Mirmiliones,
Qui grottas habitant per sua regna nigras.
Non fuit in mundo gens assasinior vnquam,
Quę formicarum suggere membra sitit.
Rex erat ipsorum Mir predo nomine dictus,
Herculeis forcis ęquiparandus enim.
Dux erat armatos sexcentos mille guereros,
Nemo cauallaster quisq; pedester erat.
His ergo adiunctis formicas contra phalangis
Heu quam crudelis guerra parata fuit.
Sanguileo cunctis Capitanis et Caporalis
Sermonem fecit, nam bene doctus erat.
Non huic doctiloqui fuit equiparanda Catonis
Lingua, nec Hanibalis docta loquela Ducis
Quondam sanguileo si orasset veste togatus,
Cascasset nomen iam Cicerone tuum. — Cicero et Ciceronus inuenitur. vt diximus supra.
Ergo vbi Soldatorum animos oratio longa
Fecerat arditos, quisquis ad arma volat.
Sanguileo primus rutilantia vestiit arma, — Cicer niger et albus reperitur plurimũ dissimilis
De ciceris duro cortice facta nigri.
Dimidiam gussam fert pro targone fasoli,
Est sua porcelli ferrea lanza pilus.
Excusat milii pars concaua quippe celatam,
Stat pro pancera maxima gussa fabę.
Interea grandis fit sgomentatio campi,
Nam venit indomitus sanguileonis Equs.
Hic erat ex illis quos dicunt nomine grillos,
Qui tezare leues ampla per arua solent.
Non velut vsantur animalia cętera, currunt,
Ast ad saltones calcibus astra vident.
Sanguileonis adest totus niger ergo cauallus,
Plurima quem stranium turba tenere nequit.
Sexcentas muscas sbalzo superabat in vno,
Totaq; sub pedibus terra tremare suis. — Tremare pro tremabat.
Insabionizat quotiens pede calcitrat, omnes,
Ac oculos tenui puluere stoppat eis.

Aſt vbi q̃ primum ductus fuit ante patronem,
Efficitur placido mitior Agniculo.
Illico Rex cunctis facientibus vndiq; largum,
Saltat, et in ſellam plantat vtrasq; genas.
Mox ad naspantes ficco sperone galoppos
Hunc monet, et gentes it aſetando ſuas.
Viuat Sanguileo, viuat Sanguileo gridant,
Cernis et antractum mille cauare bretas.
Tota ſuper groſſos equitat Moschilia Grillos,
Qui numero centum millia ſunt Equites.
Scannacaualla ſuos alia quoq; parte Tauanos
Ordinat, et ſtimulo vocis ad arma vocat.
Corpore magnus erat, maior ſed mente danezæ,
Doctus partitum scire piare bonum.
Ad ſtrabucconem ſua iam non bella mouebat,
Vt faciunt plures qui ſine mente ruunt,
Qui nec apizzatur ſimul atra baruſola guerrę
Omnes in pezzis preſto taiare volunt.
Non ita maturus faciebat Scannacaualla,
Immo repoſſata mente regebat opus.
Hic habuit quōdam vno cum Vespone duellū,
Qui tandem multo victor honore fuit.
Cuius de cauda spinum detraxit acutum,
Omnibus in guerris hęc ſua spata fuit.
Sed Moschinorum Rex dirus Siccaboronus
Sfodrato squadras inſtruit en ſe ſuas.
Se parpaionis totum veſtiuerat alis,
Eſt camolę scutum meza ganaſſa ſuum
Mittit Corſeros Regio Panormia fortes,
Quos panarottos Mundus vbiq; vocat.
Ipſos veloces Muschinia turba caualcat,
Omnia qui rabidis morſibus arma terunt.
Muschini armantur ſtuppa, quę circa borones
Tempore pro longo dura venire ſolet.
Eſt Moschinorum talis deſtrezza, quod vncos
Trant vinazzolos et trare ſaxa parent

Antractum raro inuenitur, ſignificat pariter.

Hoc carmen ab Homero ſumptum.

De iſto duello lege Thomaſum baricocolum de militia.

Ex his semper habent carneria plena balottis,
Cum quibus elmettos duraq; scuta terunt.
Ast ordinanzzam signifer disponit in amplam
Zenzalas, ne aliis pareat esse minor.
Lendinis huic durę tegit omne pelicula corpus,
In qua non vulnus spada tacare potest.
Nil nisi de humano zenzalę sanguine viuunt,
Ac vbi se firmant, signa videntur ibi.
Non vsant spadas, non dardos, non alebardas,
At sua cum propriis dentibus arma drouant.
Sunt homines magri, neruosi, schinchibus acri,
Sunt bene gambati, dulciter ore canunt.
Hi Cincidellas equitant, quę nocte vagantur,
Ad codamq; ferunt igne micante faces.
Limpyrides greci vocitant, sed nos cagafocos,
Nam parent scura nocte cagare focum.
Mirmilioneas etiam Mirpredo catervas
Guarnitos armis vnit, et arte docet,
Gens sassina quidem, sed in armis iugiter vsa,
Et cui fama magis q̄ sua vita placet.
Sunt pedites omnes, pichis vtuntur aguzzis
Quas de frumento prodit arista nouo.
Sunt habiles guerris lanzones Mirmilionum,
Pro clipeis speltę concaua grana ferunt.
Hos regit ille ferox Mirpredo praticus armis,
Totum Gregnapolę quem tegit ala nigrę.
Inter formicas, ac inter Mirmiliones
Semper guerra fuit, est quoq; semper erit.
Ergo post acies factas, post agmina monstrę,
Soldatis cunctis splendida paga datur.
Sanguileo vecchios reserauit alhora tesoros,
Nec licitas bello vult sparagnare pagas.
Spendit abundanter quia sic faciendo valētos
Reddit soldatos, dispositosq; neci.
Iam non stendardos vel contrasignia narro,
Tanta nocet capiti sbaiafaria meo.

Drouare, inquit seruius est dissimulando operari.

Dubiosus poeta ne quis intelligeret hūc passum, sibi stesso comentum fecit.

Si varias linguas, patrias quoq; scribere vellez,
Inchiostri et cartę structio magna foret.
Hic nisi Banderę suentillant, hic ve trabachę,
Hic ue pauaiones littora larga tegunt.
Hic contestabiles, Caporales et Capitanos,
Hic bandirales, magnanimosq; Duces.
Hic Reges, Contos, Marchesos, Logotenentes,
Mirabas proprium sollicitare gradum.
Hic lanzę, spadę, targones, scuta, cimeri,
Hic trombę, gnacarę, Timpana, corna, cifoi.
Circumcirca tremunt colles, reboatq; riuera,
Vastaq; de celsis rupibus Echo tonat.
O quantum innanimat soldatos tararan illud
Trombarum, et mortis corda nemiga facit.
Nauibus interea complentur littora tantis,
Quod nisi per salsas vela videntur aquas.
Sunt Naues grossę, sunt fustę, suntq; Galeę.
Sunt simul innexę per freta larga Rates.
Si cercas quali sint de lignamine factę,
Dimidię glandes dimidięq; nuces.
Anchoreos buttant rampinos vndiq; Nautę,
Ac super antennas vela bianca parant.
Innumerę cordę molantur, siue tirantur,
Pro quibus hic illic rauca cirella gridat.
Non Monitiones, non vituaria desunt,
Non mancat guerris Artelaria decens.
Sanguileo primus Galiottum scandidit amplū,
Qui calcinelli maxima gussa fuit.
Illum tota furens Moschea brigata secuta est,
Vix infassatus restat in vrbe puer.
Supra Capelletos Giandarum siccaboronus
Scandere Moschinos compulit ense suos.
Deniq; sgombrarunt Portū, largamq; marinā
Intrarunt placido vela regente notho.
Iam Mare sub tanto Barcarum pondere lāguet,
Cuius apena graues sustinet vnda Rates.

Structio pro destructio.

Gradum posuit pro officio.

Nemigus caldea lingua, dicitur cōtrarius latine.

Per primum giornũ lęti cantando vogarunt,
Et fecit placidũ per mare Ventus iter.
At formicarum populos redeamus ad altos,
Qui presenserunt Bella futura sibi.
Ergo senatores granestor conuocat omnes,
Fitq; inter sauios disputa longa viros.
Supra formicas sceptrum regale tenebat
Granestor multo splendidus Imperio.
Consilio docti faciebat cuncta pregai,
Quo semper Bellum victor ad omne fuit.
Illic terribilis subito Mirnuca vocatur,
Qui formicarum Dux generalis erat.
Inter formigenas nemo robustior illo,
Fert duo soletus tergore grana fabę.
Quãlibet armorum guisamq; modũq; sciebat,
Precipue in giostris valde gaiardus erat.
Vndiq; Mirnucã possentem fama gridabat,
Nec siluit nomen per Mare grande suum.
Nux erat in summo fundata cacumine Montis,
Quę busa Mirnucę Rocca superba fuit.
Hinc sibi composuit nomen Mirnuca decẽter,
Mirnucam, Mirmix cum nuce iuncta, facit.
Ante senatores barbatos venerat ergo,
Cui magni campi tota Bachetta datur.
Se prius excusat non tanto dignus honore,
Et quod vecchiezza debilitatus erat.
Ponitur in punto Campus, gens, arma, caualli,
Banderę, lancę, busa metalla, tubę.
Iam ꝓpe Sanguileo Cimicũ mare calcat, et altis
Æquora sunt velis tota couerta procul.
Iamq; suis mundum priuarat Apollo caualli,
Lusoremq; dabat Luna bianca nouum.
Non phantasiam vento posuere Sirocco,
Qui furtim nebulis turbidat astra suis.
De quibus obscuro cũ turbine saltat in vndas,
Spernazzans nigras impetuosus aquas.

Busa metalla ꝑ Artelaria posita sunt.

Vt sua natura est, Pelagus sotosora butatur,
 Castrones pascit rura per ampla suos.
Sanguileo gridat, quam ferso Nauta nouellā?
 Respondet, mi Rex nuntio quippe malam.
Quo verbo magnus Moscaȝ clamor olympum
 Toccauit, quoniam quisqȝ morire timet.
Sed magis vndosas Montagnas ęquor inalzat,
 Inter quas veniens maxima guerra furit.
Qua propter sbalzzantur aquę, prāqȝ couertāt,
 Sepeqȝ sgomentum Poppa sepulta facit.
Sollicitant Nautę mollare tirareqȝ cordas,
 Indarnum nemo stabat alhora quidem.
Quisqȝ patronus erat stācus manegiare timonē,
 Perdidit et forzzas ingenioqȝ caret.
Millibus in strazzis iam carbasa tota forantur,
 Factus cordarum iamqȝ viluppus erat.
Sępe simul Naues vrtant, semetqȝ fracassant,
 Spezzati remi per freta larga ninant.
Iamqȝ Marinari Patronum sibila temnunt,
 Quisqȝ aliqua scampum quęrit vt arte suum.
Qui brācat tabulam, qui scānū, quiue trauellū,
 Qui despoiata veste nodare parat.
Res crudelis erat Ponti guardare trauaium,
 Quelibet est vndis seminegata Ratis.
Quas nunc iurabas toccare solaria cęli,
 Nunc infernali sub Acheronte trahi.
Hac illac sbalzant fustę, timidiqȝ Marani,
 Hic timon, hic velum, spiccus hic arbor erat.
Sanguileo flexis et Scannacaualla zenocchis
 Stabant et summo vota tulere Deo.
Sanguileo grassum vult sacrificare pedocchiū,
 Cuius pellis erit digna gonella Ioui.
Scannacaualla duos pulices offerre spopondit,
 Et dare vult superis interiora suis.
Preterea Sgnifer cum Mirpredone gemiscunt,
 Zaninumqȝ fabę sacrificare volunt.

Siccaboronus erat solus qui spreßat vndas,
Seq; facit beffas equore posse mori.
Plangentes alios crudeli voce biasmat,
Atq; facit votum velle scanare Iouem.
Sepe ficas celo monstrat, superosq; petezat,
Et stultus rabidum chioccat vt en se fretum.
Fortius at mugit Pontus percussus ab illo,
Fulgurat, et spissis ignibus ęther hiat.
Horrendis bombare tonis sentitur vbiq;,
Mox rapido crebras imbre sboronat aquas.
Siccaboronus opem vult solus tradere naui,
Dum cordas frettat soluere, frangit eas.
Sepe comandando non obeditur ab illis,
Quos in salsiferas precipitabat aquas.
Non dicit guarda, sed buttat in ęquore cunctos,
Et pugnis donat corpora multa freto.
Dum brauat, ecce Ratis scoio spezzatur in vno
Et celer absorbet fundus apertus aquas.
Quid ni? deuētat magis ac magis ille superbus,
Supra vinazzolum per Mare fertur adhuc.
Non tamen interea cessat maledicere cęlum,
Stizzosusq; natans ęquora calce ferit.
Cętera naufragio proles Moschina negatur,
Neptuniq; petit gianda cauata domos.

Explicit Secundus.

MERLINI COCAII POETÆ Mantuani Moscheę Liber Tertius.

TRaxerat vndarum reuolutio Siccaboronem
Ad littus sanum corpore, mēte nihil.
Vult plus q̃ maium, zurat, chiodumq; piantat,
Infima Plutoni tollere, celsa Ioui.
Vultq; potestatem Neptuni prendere, vultq;
Hos super Imperios vnicus esse Deus.

Vult sua sit coniunx Pallas, meretrixq; Diana,
Et iam facta vetus sit rufiana Venus.
Mercuriũ doro vult apiccare soghetto,
Cuius ad officiũ Mars manigoldus erit.
Solus solettus furiosa mente caminat,
Et sibi mangiandi plurima voia venit.
Non Leo sic rugit quando ventrone famato
Bestia non griffis capitat vlla suis.
Ergo procul vidit celsam per culmina Turrim,
Ad quam sollicito cum pede brancat iter.
Hec erat immensus tendens ad sidera fungus,
Culmine qui tundo iugera multa tegit.
Quattuor hic Pulices armato corpore stabant,
Et sub fungino tegmine quisq; iacet.
Pinguis in agu??o rostitur Lendina speto,
Sub qua carbonum grande brasamen erat.
Expectant Pulices quod sit bene cocta famati,
Hanc et adocchiatam Siccaboronus habet.
Accanegiatus erat, scarpasq; pedesq; Gigantis;
Mangiaret, sancti cruraq; Christophori.
O socii, dixit, vobiscum ducor acenam,
Me vester quoniã rostus odore guidat.
Vnus respondet, nõ hic compagne tauerna est,
Albergum queras in meliore loco.
Siccaboronus apro similis cito feruet in ira,
Cui frons de colera tota bianca venit.
Per stigiam, dixit, dabitis cenare paludem,
Gentile??a negat quod dare, for?a dabit.
Cui responderunt, per for?am tollere vis ne?
Siccaboronus, ita, sufficientus ero.
Non suportarunt Pulices ea verba superbi,
Targas et brandos sguainauere suos.
Siccaboronus enim prestus iam traxerat ensem,
Quemt semper secum per Mare nando tulit.
A trincaores, gridat, gens apta Tauerne,
Non vestras timeo brutta canaia minas.

Sic ait, et spada facit illos stare dalargum,
Et velut in canibus granfiger Vrsus erat.
Circundant illum Pulices saltonibus altis,
Nam cum Bellatur saltat in astra pulex.
Siccaboronus habet stortam non lamine ferri,
Sed faber ex dura condidit ungue viri.
Hoc genere armorum pulices natura spauētat,
Quapropter superat Siccaboronus eos.
Vipera sembrabat sticiosos infra leones,
Vel non castratus Bos magis intra canes.
Per nullum pactum sgomentabatur ab illis,
Et rubeo multas fecerat ense plagas.
Vnus at ecce Pulex dardum slanzauit acutum,
Ad padellam oculos Siccaboronus habet.
Dum mirat dardum venientem saltat in altra
Bandam, ne talis botta necaret eum.
Nūq̄ visia fuit leonissa legerior illo
Quum saltans pariter monit alhora pedes.
Adiunxit pulicis spallam fendente sinistram,
Quod Latus ad dextrum spada calata fuit.
Non tamen assaium fuit hanc fecisse prodezza,
Se leuat ad cęlum forsitan octo pedes.
Octo dico pedes Moschini saltat in auras,
Et super alterius percutit ense caput.
Non Elmus durat quamuis sit scorza Louini,
Millibus in pezzis fractus ad astra volat,
Squartat, et in tenero callat Ventramine ferrum, Ferrum pro spada.
Sic duo iam pulices tartara nigra petunt.
Tertius ecce Pulex incautum Siccaboronem
Post cuppam chioccat proditor, ille cadit.
Ille cadit, sed non aliter sua gamba resurgit,
Quum tangit duram sgnofia Balla petram.
Inde magis factus colerosus tartarus hęros,
Nettum rouerso truncat vtrūq; genu.
Vltimus expauit, scapolat saltonibus inde,
Quem desdegnatur mens generosa sequi.

Eleuat orgoium, post vnum currere temnit,
Sed vadit longam pro satiare famem.
Incipit ante focum rostitam mandere Lenden,
Omnia cum totis carnibus ossa vorat.
Mox vuę granum tribiani repperit vnum,
Quem bibit, et musto factus alegrus abit.
Strapassat Montes, strapassat flumina, valles,
Tandem iunxit vbi Campus vterq; fuit.
Dico Muscarum formicarumq; Catervę,
Stabant iam guerrę pro dare signa pari.
Hic erat in medium Campagnę testa Caualli,
Non procul et veteris Crappa stat ampla Bonis.
Intus mille Salę, Camerę, Talamiq; decentes,
Et loca squadrones apta logare duos.
Muscas testa Bonis, formicas testa Caualli
Continet, has circum Bastio fortis erat.
Formigenum testaz, potius quā nuncupor vrbē,
Muschifur insidiis clauserat arte suis.
Muschifur octipedū Ragnorū maximus est dux,
Qui dare formigen venerat abus opem.
Formigena formigenabus, diuidit figuratice.
Condiderat largum sua gens ragnina steratum,
Quem sbusare potest Artelaria nihil.
Ter centum vigilant noctesq; diesq; pedocchi,
Semper et in muris, fac bona guarda, gridāt
Ipsorum regem sitfolgel nomine dicunt,
Qui Geluel phini portat in vngue fidem
Caganiellusibi formicis donat aiuttum,
Qui pulicum plenas vexit otanta Rates.
Boscosum sub iure suo tenet ipse Lasenam,
Subq; suo Imperio silua canina iacet.
Hic erat et Cimicū Putrifola nomine princeps,
Totum lettirię possidet ipse fretum.
Hos inter Campos fit maximus ergo trauaius.
Presones mutuo scaramuzzando piant.
Implent horrisono Bombardę nubila tuf taf,
Et faciunt fummo sidera nigra suo,

Quis posset tante strepitum narrare Canaie?
Tamburri, Gnacare, timpana, Corna sonāt.
Sepe Corerias faciunt, saltantq; deforas,
Et stradiotorum grisa canalla rotat.
Terra conerta tremit squadrōibus ęthera nutāt,
Audiit Inferni talia bella pater.
Talia, bella pater Baratri pręsensit, et inquit,
Nunc ego contentus, nunc ego richus ero.
Vulcanum clamat, qui zoppegando veniuit,
Et dixit quid nam rex mihi Pluto iubet?
I, cito, respondet, canutum auisa Charontem,
Qui per sex giornos euigilare velit.
Et videat si forte leuis sua Barca foratur
Cui tua suffragium nēpe tenaia dabit.
Si lamentatur non tantam posse fadigam,
Dic quod ego mittā nunc Graficanis opem.
Post hęc portabis cunctis mea iussa diablis,
Quos ad pallazzum fac properare meum.
Ergo vulcanus non rem bis dicere fecit,
Tamburri sonitu per loca cęca tonat.
plutonis cito fiunt Attria plena Diablis,
Ac ibi consilios instituere suos.
Pluto iubet cunctas Baratri scopare Masones,
Sub qbus albergum tanta brigata capit.
Corniger ex templo sua spaciat antra Minossus,
Hic animas Pulicum fęda libido rapit.
Cerberus igniuomas aperit latrando ganassas,
Ad quas Muscarum turba gulosa ruit.
Formicas niger expectat Sathanasus auaras,
Optima spazzatur Concaua foppa quibus.
Sed Muscolinis aperit Draganizza cauernas,
Qui circa Buttas imbriagare solent.
Sanguine uiuentes optat malabranca Tauanos,
Non cessant morsu qui stimulare Boues.
Stantes ad stradam Cagnazzus Mirmiliones
Allicit, et Grottas collocat intra suas.

Corerias, discursiones.
Grisa canalla, numerum singularem pro plurali. vt multa musca erat in Aegipto.
De Plutone.
Vulcanum tamburinum plutonis.

Fetentes Cimicos guastantes lecta, letiras,
Astaroth in bronzo valde bulire facit.
Sacrilegos, auidosq; caput violare Pedocchios
Sollicita miseros Belial ungue terit.
Sic miseris almis penas statuere diabli,
Quas expectantes bella futura vident.
Protinus ad mundum furie uenere maligne,
Spargere que vadunt semen vbiq; suum.
Semen vipereum, semen quod toxicat almas,
Semen, quo mundo tanta sinistra cadunt.
Hoc vrbes multe cascarunt semine, namq;
In se diuisum labitur Imperium,
Nascitur hoc inter proprios discordia fratres,
Hoc ueniunt pestes, Iurgia, stupra, neces.
Tesiphone centum gremio fert torua Cerastas,
Et serpentinas it lacerando comas.
Nunc huc nunc illuc p Muscas seminat angues,
Inter quas Rabies dentibus atra fremit.
Defunctos offert natos ante ora parentum,
Concipit ac animos seua Megera truces.
Heh heu formice, tantam caueatis Erynnim.
Contra diabolicos est opus ire Canes.
Alecto interea stimulabat Sanguileonem,
Cuius magonem pestifer anguis habet.
Ipse facit subito magnum ragunare Senatum,
Nuper arinatus Siccaboronus erat.
Cui per conseium datur omnis maxima Cāpi
Libertas, quoniam sanguinolentus erat.
Supra Panarottum vrget furibunde Canallu3,
Soldatos pauidam nil trepidare necem.
Cursitat huc illuc, animat cum voce timentes,
Multorum furias plus furiare facit.
Ordine componit per longum qnq; phalangas,
Sgnifer Zenzale prima caterua datur,
Mirmilioneam guidat Mirpredo secundam,
Tertia sub valido Sanguileone brauat.

Quarta Tauanorũ regitur ſub scanna Cauallа,
Sed quintam pro te Siccaborone tenes.
Alta spiegantur vexilla, ſtrepentq; per altum
Aera, Trombettę mille taranta ſonant.
At Mirnuca videns inimicos esſe paratos,
Inſtituit longo tramite quinq; squadras.
Fidſolgel primam regit otto mille Pedocchios,
Putriſolę Cimicum turma ſecunda datur.
Graneſtor terzam, ſed quartam Caganiellus
Guidat, Mirnucę poſtera squadra manet.
Iam magis alter erat Campus vicinus ad altrũ,
Ponitur in reſtam lancea ſilua procul.
Vtraq; gens altũ leuat arma gridando ſragorẽ,
Quod Cęlum paret velle tomare zosſum.
Sgnifer primus adeſt, Cagafocũ sprõat et vrtat,
Quem zenzalarum grosſa Caterna ſeguit.
Huic incontra venit fitſolgel ſupra Locuſtam,
Quę velut Alphanę fortia, fortis erat.
Plusmarauigliosſam giornatam, plusq; cruentã
Non unq̃ potuit tradere penna libris.
Quam modo cum tanta venio contare paura,
Quod quaſi principium non dare muſa poteſt.
Nec ſub Rege quidẽ, nec ſub duce, prĩcipe turba
Tanta recolta fuit, quanta recolta modo.
Montagnę reboant friſolo Clangore tubarum,
Muschifur ignouomos sgombrat ab vrbe tonos. Artelaria intellige.
Ecce locuſta venit, fitſolgel portat adosſum,
Dum currit ſabiam mittit ad aſtra leuem.
Limagę cornam pro lanza Sgnifer abasſat,
Contraq; fitſolgel pręcipitoſus abit.
In medium pectus lanzam primarus atacCat,
Frangitur, et trunchi ſidera mille petunt. Trunchi, ∂ interponitur, h, macaronice.
At fitſolgel habẽs haſtam quę eſt gamba cigalę,
Percutit, et ſtratum Sgnifera miſit humo.
Non illum curans diſteſum lasſatarenę,
Cumq; locuſtino tela ſubintrat Equo.

Iam miſtura tenet Zenzalas atq; Pedocchios,
 Incipit horriſonam ſtolus vterq; brigam.
De lancis vnus milionus frangitur, vnde,
 Qui cascat, qui non, hic necat, ille morit.
Mille rouerſatas Zenſalas atq; Pedocchios
 Sotta Cauallorum calcibus eſſe vides.
Fitſolgel paſſat, Banderam Sgniferis arctat,
 Quam rapit, et terrę ſolta p arma tirat.
Protinus hoc viſo Zenzalica turba scapinat,
 Nilq;, scaualcato Rege, fugire pudent.
Coſinos Zenzalas. Quando sbaratatos vidit Mirpredo Coſinos,
 Mirmilioneos spronat ad arma ladros.
Aſt alia banda Cimicos Putriſola mouit,
 Has inter squadras quisq; pedeſter erat.
Vt prope Mirpredo celerauit, culmen Ariſtę
 Torquet, vt occideret vulnere putriſolam.
Ipſe ſed e tasca traxit duo grana Ceſerchię,
 Artificioſo tota piena foco.
Dum Mirpredo tirat, Ballottam concitat vnā
 Quę de Bombarda ceu vomitata volat.
Hanc non expectat Mirpredo, ſaltat, et illa
 Mirmilioneos conterit octo viros.
Dū ſimul hi certant, et dant pro pane fugazzā
 Miscetur Cimicis Mirmiliona cohors.
Ingroſſata magis facit atra bataia spauentum,
 Æthera diuerſus rumpit aperta gridor.
De teſtis, gambis, polmonibus, atq; figatis,
 Deq; Coradellis Terra couerta rubet.
Aſt aliquantillum ſe ſe Mirpredo retirat,
 Fitſolgel squadras pellit vbiq; ſuas.
Sed cito ſanguileo Porcelli corripit haſtam,
 Eya valent homines, me ſeguitate, gridat.
Sic ait, ante alias Muscas ferit ilia Grilli,
 Proſequitur Regem cętera turba ſuum.
Omnia puluis erant, quē voluit curſus Equorū,
 Soldati dubitant quę ſit amica cohors.

Dum male fitfolgel zenzalas menat inermes,
Sanguileo iungit, guarda pedocchie, gridat.
Fitfolgel scutum porgit de semine fungi,
Is nil de valido sanguileone timet.
Sors tñ hunc rapuit, Porci pilus inguina trāsit,
Deq; locustino tergore lapsus obit.
Nō procul intornū cimicos Rex Sgnifer hēbat,
Quem scaualcatum prendere turma studet.
Stringit Sanguileo grillum, saltatq; per illam
Putrifolę gentem, quam dare terga facit.
Vadunt in rottam cimices vt squadra caprarū,
Quas Leo grignanti dente famatus agit.
Sgnifera Sanguileo fecit montare locustam,
De qua fitfolgel mortuus exciderat.
Ergo pedocchiorum stolus calcanea voltat,
Atq; Locustinos retro speronat equos.
Sanguileo incalzans it mescolatus in illos,
Quos semper rubeo suenat vt ense grisos.
Cui mediā testam, cui brazzuz spiccat ab armo,
Tecta cruentosis carnibus arua latent.
Sed tamē indretum subito quod tornet oportet,
Nam sua granestor prestiter arma ciet.
Festucum fęni pro lanza primus aferrat,
Et forbesinam stricte speronat Equam. Animal hoc oblungū habitat racemos vuuę.
Ista bifurcatam gestat mala bestia caudam,
Ob cuius rapidam surgit arena fugam.
Sgnifera mirauit, medio cui pectore ferrum
Intrat et ad stigios it miser alma focos.
Postea Muscarum minitanti voce cateruas.
Schiappat vt ęquoreas Tygris et Arnus aquas. Tigris.
Vrtat et atterrat soldatos atq; cauallos, Arnus.
Semper habet gentem post sua terga nigram.
Non supportatur Granestoris alta prodezza,
Queq; piat turpem musca repulsa fugam.
Mille rouersantur sine musca ad littora grilli,
Mox fugiunt fellis cęca per arma vodis.

Sanguileo et magnus Putrifola grāde comēzzāt
Bellum, qui mutuo vulnera plura dabant.
Scanna cavalla suam banderam tollit ad auras,
Pampognam striccat, turba tavana sequit.
Hunc bene Granestor Muscas dū cazzat, adocchiat,
Quē cito voltato prestus asaltat equo.
Tam possenta fuit lanzarum botta duarum,
Quod Lunę tetigit fractio trita pedes.
Forbesina dedit, nec nō Pampogna stramazzū,
Speronata statim quas relevare facit.
Iamq; comenzabant tegnam gratare vicissim,
Quando tulit campo Caganiellus opem.
Supra zaninos seguitāt pulicina fabensses
Agmina, sed primus Caganiellus adest.
Quendam terribilem passat sua lanza tavanuz,
Mox quo maior erat calca, speronat equum.
Non, mihi si centū lingue, describere possem,
Terribiles bottas, horribilesq; sonos.
Tota fracassatis asprescunt littora lancis,
Sanguinis ad panzam flumen aguazzat equos.
Invilupatus erat per totum campus vterq;,
Qui stant, qui scapolant, hic morit, ille necat.
Voces innumerę seu plorant, siue minantur,
Aut animat pauidos, aut scapolare monent.
pulverulentus erat garboius ad astra levatus,
Nil nisi per terram corpora morta iacent.
Tamq̄ Cornacchię volitant per nubilia, testę,
Coratę, milzę, brachia, terga, manus.
Cum brandis finos audis spezzarier Elmos,
Spata ferit spatam, scutaq; scuta terunt,
Qualis Garboius, qualis travaiatio fitur,
Quando fasolorum caldar in igne bulit,
Talis erat dum musca cadit, formica resurgit,
Dum zenzala ferit, Mirmilioq; parat.
Grillos, pampognas, zaninos, atq; locustas
Innumeras cernis rubra per arua mori.

Sed quid olympiacos video tremolare penates?
Quid Mare, quid terras nox tenebrosa rapit?
Nunquid philosophi veluti dixere vetusti
Vult brusare simul cuncta creata deus?
Heu quia terribilis non est nisi siccabaronus
Qui moschinorum castra mouere parat.
Ante suos oculos scampabant mille Tauani,
Zenzalę, muscę, Mermiliona cohors,
Hos formicarum pulicumq; potentia cazzat,
Hosq; valorosus Caganiellus agit.
Ergo leonis habens iram, canegiatus achiappat
Brandum cum targa, moxq; speronat equum.
Namq; sui fugitant, schioppat, creppatq; dolore,
Extra squadronem primus in arma ruit.
Dumq; ruit proprias cernit dare terga cohortes,
Vnde manum rabido mordet vtrâq; grido.
In qua parte fugam rapiunt, se prestus auentat,
Vrtat, et occidit quilibet ante venit.
Qualis in inuerni guazzoso tempore Torrens
De montagnarum culmine pręcipitat.
Talis agrezat equum Panarottũ tartarus hęros,
Atq; hostes pariter snembolat, atq; suos.
Vt bombarda secat densatas illico squadras,
Taiat, sfrantumat, dissipat arma, uiros,
Stendardos proprios, aliosq;, superbus aterrat,
Sic hostes taiat, sic simul ense suos.
Nec muscas guardat, nec Grillos, nec cagafocos,
Destreros pariter tratq; sosopra viros.
Iungit vbi montem de mortis Caganiellus
Fecerat, vnde gridat, guarda ribalde Pulex.
Sic renegate canis per te mea castra ruinant?
Sanguine sic gaudes te spegazare meo?
Inde suis conuersus ait, quo brutta louagna
Curritis? ergo vnus vos dare terga facit?
Dixerat, et dentes pariter, brãdumq; restringẽs,
In pulicum Regem fortiter arcet equum.

Ad caput ecce tirat, scutum fracassat et elmum,
Inq; duos quartos Caganiellus abit.
Deserit hunc mortum, formicas inter anhelas
Incipit ad nubes mittere terga, manus,
Mittere spalazzos, laceratas mittere 'maias,
Sanguine sbroiatus carnea frusta tridat.
Consugiunt cimices qđ habēt post terga diablū,
Granestor cernens, volta reuolta, gridat,
Volta reuolta cito, quo tendis siccaborone?
Sic retro clamans it retrouare necem,
Ille reuoltatus stoccatam vibrat in illum,
Punctaq; per mediam transit aguzza tripam.
Granestor moritur, qua morte gridatio magna
Nascitur, et pulices corripuere fugam.
Versus equi testam ricolant Granestoris arma,
Guarda, gridant, guarda, siccaboronus adest.
Ad terram butant alabardas, scuta, balestras,
Vt magis ad cursum sit sua gamba leuis.
Nullus afrontatur, calcagnos quisq; reuoltat,
Consugiunt gentes consugiuntq; Duces.
Putrifola ante alios rancabat supra cigalam,
Post quē dimittit Siccaboronus equm.
Iuncta Cigala fuit Panarotto prestiter illo,
putrifolę tardat Siccaboronus iter.
Corripit ambabus manibus, spadamq; rouersat,
Testaq; de spallis netta spicata uolat.
Tunc Mirnuca nimis tardatus conuocat oēs
Ragnos, eya, inquit, me seguitate simul.
State simul stricti, mea nunq̄ linquite terga,
Namq; facit grandes stricta caterua prouas.
Dixit, et in restam ponens cū tergore lanzam,
Agmina precipiti cuncta trauersat equo.
Gens illum ragnina sequit, spronatq; Cigalas,
Heu miserę Muscę, vestra ruina venit.
Contremuere Poli quando Mirnuca tauanos,
Agreditur spezzans Scuta, virosq; necans,

'Aethera terribilis subito gridor alta momordit
 Quum Mirnuca procul vistus in arma fuit.
Quis bene Mirnucę vastum narraret asaltum?
 Quis ne suas posset recte docere provas?
Fronte minax vrget celerē sperone Zaninum,
 Protinus hoc viso gens fugitiua redit.
Exuperat strepitu Mirnuca tonitrua cęli,
 Vel quando salsas Turbo subintrat aquas.
Flamma per ardētes stipulas Mirnuca videtur
 Vel Padus anulso littore quando ruit.
Mille rouersauit mortas sua lancea muscas,
 Ante petiuisset q̄ sficata polos.
Sfodrat ab armato brandum galone coruscum,
 Quo cito per nebulas brachia trunca volant.
Nullum quippe trouat dum taiat spada riparū,
 Nulla piastra, licet sit fina, stare potest.
Ad terram vadunt Stendardi siccaboroni,
 Qui nil, quod facitur, post sua terga, videt.
Iamq; super fossas vrbis furibundus ariuat,
 In quas precipitat se pulicina domus.
Siccaboroneam potius q̄ cernere frontem
 In fossas rumpunt colla cadēdo giusum,
Ecce super muros apparet Muschifur altos,
 Grossa tirat vasto robore grana fabę.
Merlorum pezzos vibrat, mediosq; caminos
 Ac paię grossos castra per ampla trabes.
Siccaboronus habet iā portā, Muschifur obstat,
 Merlos, et domibus tecta reuulsa iacit.
Introit ipse tamen solus tartaricus heros,
 Quem sua, nam trepidat, gens seguitare negat.
Muschifur extemplo facit omnē claudere portā,
 Sic miser in trapola Siccaboronus erat.
Muschifur, et grandis Ragnorū squadra serraiā
 Circa valorosum conseruere ducem.
Ergo velut porcus singiarus corde gaiardo
 Se cito mastinos scaliat intra canes.

Muschifur exclamat, tua nil possanza iuuabit,
Nil tuus ardirus, nil quoq; fortis equs.
Te nunc o infelix omnino morire bisognat,
Inq; breui noster tempore preson eris.
Siccaboronus ait ridens, accede prius tu,
Impresa est mortis si tibi tanta mei.
Muschifur attollens mazzā que summa granare
Pars erat, ingentē lassat abire plagam.
Sed colpum scontrat cū brando siccaboronus,
Inq; duos troncos mazza taiata cadit.
Inde super testam geminis Muschifura palmis
Colsit, et ad bassos diuidit vsq; pedes.
Illa ruit subito defuncti machina ragni,
Et moriens largo sanguine bagnat humum.
Qua propter dardi, lanzones, saxa, gianette,
Hunc agitant pluuie more furentis aque.
Vix reparare potest tātā se contra brigatam,
Iugiter armorum spissa procella fluit,
Spēnacchiatus erat cimmerus desuper Elmum,
Spezzatur brazzo targa repente suo.
Icta celata fabis resonat, grossisq; fasolis,
Cui ciceres trino cuspide ualde nocent.
Semina spinazze peracuta cientur in illum,
Et sua sunt porci membra ficata, pilis.
Qualis gente Leo, gentisq; gridore citatus,
Non vult sdegnoso corde timere necem.
Talis es octipedes trans ragnos siccaborone,
Cui semper deoris fama perennis erit.
Presentem mortem cernebas, nec tamen unq̄
Falce Valentisias fregit iniqua tuas.
Maxima tunc etiam campagne guerra furebat,
Gens tamen in voltam Sanguileonis erat.
Ipsam mirnuce vastissima forza repellit,
Squartat soldatos, spingit et vrtat equos.
Nunq̄ facta fuit tam cruda barufola mundo,
Nil nisi per terram membra taiata micant.

Granare .i. scoppe.

Grandes mortorum uadunt ad sidera mōtes,
Quę sunt, alba prius, sanguine rossa modo.
Pulmones, milcę, lardi, Ventralia, Nemboi,
Saturni adiungunt fęda per astra domos.
Vna corada Ionis mostazzum colsit, et vno
Sol ventronazzo tractus ab axe, fuit.
Dumq; accūbebant epulis Ganimede ministro,
Ecce super mensam plurima membra cadunt,
Vel brazzus Ragni, vel gamba cruēta pedocchi,
Vel cor Moschini, vel pulicisq; caput.
Scuta, fracassatas lanzas, vexilla, caballos
Traiectos dardis vix Mare Terra capit.
Non plus schierarū modus ars seruatur et ordo,
Non plus libertas ceditur vlla fugę.
Nam sua per circum distendunt retia Ragni,
In quibus, ah pietas, quanta brigata cadit.
Non passare queunt Muscę, trapolantur in illa
Quas Ragni crebro cum pede circa ligant.
Illic Moschini, Zenzalę, Mirmiliones
Millibus in groppis se sgathiare student
Scannacaualla tamen fugiens tā fortiter vrtat,
Inq; plagis faciens grande foramen, abit.
Multa Tauanorum potuit scampare caterua,
Retia nam Ragni forza tauana secat.
Sanguileo supra Mirnucę percutit elmum,
Quem terit, et largum uulnus in aure facit.
Se mirnuca uidens elmi sine parte feritum,
Spatam cum duplici menat inique manu.
Illa super targam subians disquartat, et inde
Per medios dentes arma virumq; secat.
Mirpredo uidit morientem Sanguileonem,
Fleuit, et heu, dixit, uincimur, inde fugit.
Hunc Mirnuca tamen iungit, spadāq; sub anca
Vibrat, et in quartos decidit ille duos.
Ergo trucidatis ducibus moschea necatur
Tota, nec vna quidem viuere Musca potest.

Moschee.

Formice, Pulices, Ragni victoria clamant,
Trombette tararan iam frifolando sonant.
Solus in vrbe miser certabat siccaboronus,
Iamq; suum centum vulnera corpus habet.
De passu in passu tirat se retro fiaccum,
Sepe minazzanti uoce spauentat eos.
Sed nimis est grandis que ingiter illic arriuat
Turba, tirans, lapides, ligna fogata, trabes.
Sepe soteratur saxis, at fortiter exit,
Ac sboientata sepe pilatur aqua.
Deniq; tam vastus summa de Turre fusolus
Cascat, et horrisonans callat inique zosum,
Quod super Elmettum colpiuit siccaboronis,
Sic Rex illisus membra momordit humum.

Explicit Vltima pars
Moschee.

MER. Epistola colerica ad Polazzum, in quem multas depingit laudes.

Si poltronus homo solus cattatur in orbe,
Solus poltronus non ne Polazze tu es?
Si gaioffus homo solus, solusq; bosardus,
Solus gaioffus nonne Polazze tu es?
Si dignus centum forcarum solus habetur,
Dignus forcarum nonne Polazze tu es?
Es poltronus homo, sguataro poltronior omni
Plus te vergogne Bosq; rasonis habet.
Tras sine respectu turba presente corezas,
Nec pingit guanzas vlla rubedo tuas.
Appares fortem semper mangiasse fenochium,
Semper et aiorum quinq; vel octo capos.
Sepe catineria tamen hac vsaris, et arte,
Quum tussis retro, tussis et ante simul.
Ne quisq̃ possit schioppum sentire coreza,
Ac odor alterius pareat esse vie.
Sed tussis vocem bombarde vellet habere,
Tanto cum sonitu stricta coreza tonat.
Te nascente dei nasum stopauere Polazze,
Iuppiter in colera dixerat, oybo quid est?
Que latrina sapit? que fex ammorbat olympũ?
Cur penetrat nostras tanta carogna domos?
Dixerunt superi ventrem natura sborauit,
Deq; suo putridus stercore factus homo est.
Crede Polazze mihi quod te natura caganit,
Et qua forbiret pezzia nulla fuit.
Pezzia nulla fuit qua se natura netaret,
Postq̃ tam bellus stronzus in orbe nites.
Nunquam sciuisti quid sit vergogna gaioffe,
Coprit bruttura mascara nulla tuas.
Quando tuos meditor mores, incago bagasfis,
Vergognam penitus que butauere viam.
Preterea nunq̃ nisi de mangiamine pensas,
Quum mangias satiam nescis habere gulaz.

Tu sum, tu es tu est, sicut subsum sub es, sub est.

Immorigeratio.

In verecundia.

Scis dare preceptum galantiter omne coquinę,
Namq; lecatoria semper in arte studes.
In speto, dicis, debet rostirier ocha,
Cuius sit speciis plena busecca bonis.
Quę dum rostitur, vel circum circa rotatur,
Non cesset lardi dextra butare brodum.
Vidimus, et pronę si fas est credere, prono,
Raucaga non vnq̄ pestibus ocha bibit.
Noscere vin causam: nō Phębus apena cauallos
Speronando suos explicat, ocha bibit.
Non igitur stupeo tibi si palearia pendent,
Cui nunquam trippas vidit Apollo vodas.
Quisqs olympiacas poterit numerare fasellas,
Vel maris in fundo sabbia quanta latet.
Aut quisquis foias quantas fert silua Bacani,
Aut quantas Muscas Puia boienta parit,
Nempe tuas poterit cunctas numerare bosias,
Mentiris subito quum tua labra mones.
Miraclum reputo quando parlare quiescis,
Qui neq; de tacita nocte tacere potes.
Tirenum potius biberet formica profundum,
Et ferret Zenonę piccola musca Ratem,
Quam tua veridicam ferat vnq̄ lingua parolā,
Nil nisi, quum parlas, bocca bosia tua est.
Dens tibi si caderet quoties mendacia profers,
Iam tua non posset pane ganassa frui.
In solo flatu dicis sex mille bosias,
Post quas sex alias mille spudare paras.
Ast alias in te virtutes dicere nolo,
Iste sub extremo carmine sensus erit.
Quod velut omne bonum fecit sapientia patris,
Omne malum (dubitet nemo) Polazze facis.

Vale in malam crucem.

EPISTOLA SECVNDA FAceta, ad Falchettum familiarē suū.

Legiadram mea stalla tenet Falchette canallā,
Quam quicunq; videt percupit esse suam.
Stare parangono Bertuzzi nempe canalli
possit, qui tantum pellis et ossa fuit.
Longior ipsius sex est magra schena canezzis,
Crustas de marzo sanguine semper habet.
Quas polmōcellos vocat ars Marscaltica crustas
Quas de pellibono sella vodata facit.
An sit mulla quidem dubitas, an sit ve canalla,
Orecchias longas tres habet illa pedes.
Zardarum dicūt duplex genus esse, quod omne
Possidet, in pedibus prima venire solet.
Altera quando canat sibi brenam, meq; pedestrū
Linquens, calcagnis pagat eundo viam.
Cursito post illam, clamo sta bestia, sta sta,
Fert mea bastonem dextra, sinistra briam.
Sed potius muro tunc possem dicere sta sta,
Non audit, pateat grandis orecchia licet.
Dum curro, per mille canas, per mille zapellos
Casco, nam laqueat speron vterq; pedes.
Quādo canalco illam mihi paret hr̄e morenas,
Et bogas pedibus Rozza ribalda gerit,
Quum me scanalcat, morso fugit inde canato,
Turchescos etenim vincere posset equos.
Et quamuis oculo nihil vno cernat, et altro
pochinum, nunq̄ decidit, illa tamen.
Decidit illa nihil quando sine pondere scappat,
Sed portans aliquem tota stranacca ruit.
Si quis vult annos, vel tempus scire, poledra est,
Sex habet hęc annos, sex quoq; Baila dedit.
Ni credat, videat signalia clara ganassę,
Limasti dentes bis Magarine suos.
Incastellata est, non mancant rogna, spinellę,
Deniq; quicquid habet digna canalla boni,

Bertuzzus fuit trōbetta.

Pellibono, pelle bouis,

Digna cavalla boni quod habet (, p pascere dico
Moscones) dubitet nemo quod ipsa tenet.
Ergo comprandi si cui foret vllula voia,
Hanc emat, et faciat, sicut vsanza, prouam.
Est aliud quod sit iuuenis signale galantum,
Vermibus hęc alios semper amorbat equos.
Non patitur vermes senior, sed paruulus īfans,
Qua propter venas vngueo sepe suas.
Vtilitas erit hęc compranti, sola volebit
Ledammo campos imboazare suos.
Vale omnium cordialissime, Baldū,
Cingaremq; saluta.

EPISTOLA TERTIA DE
Stornellis et Gaza, ad Baldum.

Stornellos partimq; speto, partimq; guazetto,
Suscepi coctos Balde facete tuos.
Quos bene coptos satis ampla scudella tenebat,
Quum tua portauit vecchia Masara mihi.
Sed postq̄ totos netto remanente cadino
Edimus, heu qualis tanta per ossa stupor.
Rursus in exhaustum, tornauimus illa piattū,
Verum tantorum non fuit ille capax.
Quorum gustigolum cogor narrare saporem,
Est caro calcagnis plus tenerina meis.
Tolle viam gambas testas alasq; striatas,
In vaso brognis conca piena manet.
Iuro tibi videor tantum rosegasse corammum,
Post illas mansit stracca ganassa dapes.
Dens habuit partem maiorem, panza minorē,
Iugiter in dentes rugo schidone graues.
Pro merito in gabia picam tibi mando galantā,
Quam, ceu stornellos das mihi, dono tibi.
Dono tibi gazzam de tali sorte, quod ipsam
Pentibis cameris intro tulisse tuis.
Istam non vnq̄ speres audire canentem,
Ni fuerit suppis imbriagata tuis.

Crede mihi cantat nunq̃ nisi suppa coercet,
Et quando cantat, nil nisi cheche facit.
Interdum tamen illa (licet pochissime) secum — Che che, vox pice.
Gorghezat dicens Vacca to, pola, puta.
Tu tamen irrides poveri munuscula vatis,
Irrides? dat quod pauper amicus habet.
Non tñ est hoīs mi Balde trepanda povertas, — De paupertate.
Namq; povertatem philosophia sequit.
Non vult scarlattum, granam, sinumq; velutũ,
Sed sua strazzolas vndiq; vesta cagat.
Pauper et ignuda est, sicut Plato firmiter inqt,
Subq; repezzatis praticat illa togis.
Nonne tamen, figos qui mangiat, q̃ritat illos,
Qui fractam tunicam tortaq; colla gerit?
Ergo ne, quod sim poverettus, Balde calesfa,
Paupertas sanium nam facit, atq; ladrum.
Vale. Cipadicolarum
decus.

EPIGRAMA PRIMVM DE
Cingaris facetia.

Squassabat quondam pelagi fortuna Maranũ,
Qui de salata carne pienus erat.
Frangitur arbor, aquas sorbet fundata Carina,
Et plorans celi quisq; dimandat opem.
Cingar se misit tantum rosegare mezenos,
Ac si non esset tunc prigolandus aquis.
Scridatur quare mangiat, nec donat aiuttum,
Rospondet, quia sum sat bibiturus, edo.

EPIGRAMA SECVNDVM
de gobbo Tognazzo.

Sturbavit dudum nostras maravilia mentes,
Cur in te Gobbi fallit vsanza viri.
Sguerzos et zottos, gobbosq; cavere monemur,
Maxime quod Gobbus non bonus esse potest.
Gobbus es, et Gobbi servasti semper vsanzam,
Gobbam pone (potens ponere) drittus erit.

EPIGRAMA TERTIVM
de ola, et che la.

Quare si quemq̃ clamamus, dicimus, ola,
Et qui respondit consonat ore che la?
Si quis habet voiam huius rei scire casonem,
Dicam, dum dicat primiter ille mihi.

EPIGRAMA QVARTVM
de primauera.

Multi coloritam vestit iam terra gonellam,
Bellaq; iam flores dat prataria nouos.
Montagnę rident, boscamina virda fiuntur,
Omnis compagnum cercat osella suum.
Frigida per caldas rampat luserta muraias,
Mannaq; de florum culmine leccat Apis.
Extra graniferas errat formica busettas,
Et per fossatos Rana sbaiaffa gridat,
Pastorella suum cantat damatina morosum,
Lilia purpureis consuit alba rosis.

EPIGRAMA QVINTVM DE
calida ęstate.

Torridus e cęlo terrenum schiappat Apollo,
Et calida virdos lampade brusat Agros.
Guidat abelasium pigros equitando cauallos,
Stracataq; tenet frena retenta manu.
Rura bianchescunt vstis sic plena biauis,
Quod male poledris fraina daretur equis.
Cernellum nobis frangunt gridando Cicadę,
Vexat mastinos muscatauana canes.
Ardens Villanus suportat apena camisam,
Canesa Merlini semper aperta stiat.

EPIGRAMA SEXTVM DE
Cane mastinio.

Mastinus canis est, vocat hūc Cipada Morocc
Semper fęnili guarda segura mei.
Is nunq̃ baiat nisi quum baiare bisognat,
Armaq; zampigeris scarpat aguzza grifis.

Spauentat solumdiris cum sguardibus Apros,
Et monobudellos squarciat vngue lupos.
Is audit vix me clamantem dicere to to,
Se'leuat in quatros prestiter ille pedes.

EPIGRAMA SEPTIMVM ad Cingarem de Benaco.

Quam bene disposuit cunctis natura facendis
Cingar, vin causam? disce, quod ipse feram.
Est Lacus Italię Benacum Brixia clamat,
Vtilior reliquis, fertiliorq; lacis.
Auantazati pisces mangiantur ab illo,
Sardenę, Anguillę, Carpio, Tenca, Trutę,
Sed quid palladio piscis valet absq; liquore?
Ex oleo pisces nonne padella coquit?
Ergo per intornum ripę densantur oliuis,
Insulaq; in mediis Sirmio possat aquis.
Nascitur hic oleum, piscis, piscator, et ipsas
padellas ferro Brixia diues habet.
Vale Falchettumq; tuum saluta.

Tusculani Apud Lacum Benacensem.

Alexander Paganinus.

M.D.XXI.DIE.V. IANVARII.

